Fol. 47

Fol. 12

BIBLIOTHECA INDICA.

NEW SERIES, No. 1309.

KAVĪNDRAVACANASAMUCCAYA,

A SANSKRIT ANTHOLOGY OF VERSES,

EDITED WITH

INTRODUCTION AND NOTES

BY

F. W. THOMAS,

HON. PH.D. (MUNICH).

CALCUTTA:

PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

PARK STREET.

PRINTED BY STEPHEN AUSTIN AND SONS, LTD.,

HERTFORD, ENGLAND.

1912.

DEDICATED

WITH RESPECTFUL APPRECIATION

TO THE

PHILOSOPHICAL FACULTY IN THE

UNIVERSITY OF MUNICH.

CONTENTS

	PAGES
Preface	vii, viii
Corrections and Additions	ix–xvi
Introduction	1–123
Text	१–१६५
Exegetical Notes	१६७–२३७
Pratīka Index	२३९–२६१

Facsimile Plate	*facing title-page*

PREFACE

THE object of this work is twofold, to publish with a brief annotation the text of a Sanskrit anthology contained in an old MS., and to collect, as completely as possible, the *pratīkas* of the verses anywhere attributed to the poets there appearing. The MS. being fragmentary and in many places dilapidated, it has been necessary to consult a number of *Kāvya* and *Alaṃkāra* works in order to fill the gaps in the text. References to all places where the verses have been traced are given in the margins or critical notes. The *pratīkas* collected in the Introduction are similarly equipped with references.

The first serious attempt to bring together anthology verses ascribed to particular authors was made by Aufrecht in his article dealing with the *Śārṅgadharapaddhati* and in the other articles constantly cited in the Introduction. He was followed by Peterson, who, in the Introduction to his edition of the *Subhāṣitāvalī*, assembled under the authors' names the *pratīkas* of the verses occurring in that text and added further verses from other sources; he also published various articles having a like purpose. Dr. R. G. Bhandarkar similarly, in reporting upon a MS., explored the *Sūktimuktāvalī* of Jalhaṇa. While making full use of these and of some minor collections, I hope that I have partially repaid the debt by the labour of tracing the verses, wherever possible, to their sources and noting the places where they otherwise occur. The value of such references is excellently exemplified in the editions of the *Amaruśataka* and *Śāntiśataka* by Prof. Simon and Dr. Schönfeld.

The moderate degree of completeness here attained would have been quite impossible had I not been able to consult the volumes of indexes compiled by that wonderful scholar Aufrecht. Especially serviceable has been the 'Aufrecht

MS. 36', which contains in alphabetic order the *pratīkas* of the verses occurring in the great bulk of the Sanskrit *Kāvya* and *Alaṃkāra* literature, a marvel of fulness and accuracy. I have also been greatly helped by consultation of Colonel G. A. Jacob's most thorough and systematic indexes to a considerable number of works representing the *Alaṃkāra* literature, of which he is, no less than of the various Indian philosophies, an acknowledged master: I hereby tender to him my cordial thanks.

Professor Jacobi has kindly favoured me by reading the proofs of the Introduction. To the Asiatic Society of Bengal I am deeply indebted for the use of the MS. during a period of years and for the inclusion of this publication in the series of the *Bibliotheca Indica*. Sincere thanks are also due to the Government of Bombay and the Deccan College Library for the loan of a considerable number of MSS. particularized, with others, on pp. 10–15.

I trust that the labour devoted to this modest publication will not seem to have been misspent. It leaves me with an enhanced appreciation of the poetic and artistic merits of the Sanskrit *Kavis* and *Mahākavis*.

F. W. T.

1912.

CORRECTIONS AND ADDITIONS

I.

Page 10 under *Padyaveṇī* } Add ‘Quotation by section and verse
12 „ *Sabhyāl* } numbers, or, failing these, by folio numbers’.

14 „ *S.-Ślokāḥ*. Add ‘Quotation by folio numbers’.
„ *S.-Hārāv*. Add ‘Quotation by folio and verse numbers’.

15 „ *Sml. P.* and *Sml. B.* Add ‘Quotation by folio numbers’.

16 add *Pracaṇḍap.* = *Pracaṇḍapāṇḍava* (ed. Cappeller, Strassburg, 1885).

19 नभसि . . . Read सीदता for चातक, and add reff. to **S.-Ratnak*. iii. 57 and *Cātakāṣṭaka*, i. 8.

23 लीलालक्ष्म . . . Read लाचालक्ष्म.

25, last line but one, read *Bibliotheca Buddhica*.

31 *Skm*. . . . If Medhārudra is really identical with Kālidāsa, we must add the verse—
यदालोकं कुर्वन् (v. 193, given with translation by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi. 379).

32 आलिङ्गतो . . . Add ref. to **Sml. B.* 175*b*, वादीश्वरकाञ्चनस्य.
एको ऽपि . . . Add ref. to **Sml. B.* 131*a*, भारवेः.

33 *Sbhv*. . . . Add कृतोपकारं प्रियबन्धु (1900, see p. 65).
अक्षय्यं . . . Add ref. to **Sabhyāl.* viii. (29*a*).

34 रक्तस्त्वं . . . Add ref. to p. 76 and **S.-Ratnak*. v. 49 anon.

35 प्रथमम . . . Add ref. to **Sml. B.* 131*b*, सूक्तिसहस्रात्.

38 अत्युच्चाः . . . Add ref. to **Sml. B.* 165*b*, हनुमतः.
आदाय . . . Add ref. to **Sml. B.* 155*b*, ईश्वरदेववर्मणः.
कण्ठच्छाय° . . . Read °या.
कालिन्दि . . . Add ‘The verse स्नाता तिष्ठति कुन्तलेश्वरसुता is perhaps by the same author’.

p. 39 भेकैः काटर . . . Read °कोटर. Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 48'.

मातुः . . . Add ref. to **Sml. B.* 168*a*, हनुमतः.

41 Insert before JHALAJJHALA—

JAYĪKA (? = JAYOKA, JIYOKA, JĀYĪKA; Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 379; C.C. i, pp. 202, 207; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xxviii).

486 स्थगितं नवाम्बुवाहैर्.

JITĀRINANDIN (? = JITĀRI; Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 513; C.C. i, p. 206).

12 खेलाचञ्चलसंचरन्.

42 DAṆḌIN . . . Read 'sixth or seventh century?'

49 अलम . . . Read 411 for 11.

50 अनध्यवसिता . . . Add ref. to Hemac. Comm. p. 263.

After l. 10 insert—

463 कुचौ धत्तः कम्पं.

486 ते जङ्घे जघनं च तत्.

53 PĀṆINI . . . Add Rāmanātha Śarman's *Kātantradhātuvṛtti* हरिणा सह सख्यं (s. *aṭāṭi*; see Aufrecht, Z.D.M.G. xlv. 308).

यस्याः प्रसाद . . . Read i. 355 for i. 353.

55 द्वारं . . . Add ref. to p. 78 and **Sabhyāl.* vii. (27*a*) कस्यापि.

57 चित्राय . . . Add ref. to **Sml. B.* 79*a*, कुन्तलपतेः.

सन्ति . . . Add ref. to *Ak.*, p. 145 anon.

59 मृत्युः . . . Add ref. to **Sml. B.* 28*b*, व्यासस्य.

60 लघुनि . . . Add ref. to **Sml. B.* 125*b*, कमलायुधस्य.

61 भजेम . . . Add ref. to *Kuvalay. ad* 136 anon. (भ्रमेम).

62 अज्ञाना . . . Add ref. to Hemac. Comm., p. 197 anon.

BHĀVĀKADEVĪ BHĀVADEVĪ. Read BHĀVĀKĀ DEVĪ, BHĀVĀ DEVĪ?

63 किं ते . . . Read 519 for 591.

64 गम्भीरस्य . . . Add ref. to **Sml. B.* 58*b*, भीमस्य?

ये संतोष . . . Add ref. to **Sūktiratn.* 633 anon.

65 यदेतत् . . . Read *Sbhv.* 1978, and see p. 110.

p. 68 आघ्राय . . . Add ref. to **Sūktiratn.* 423 anon.

भूपालाः . . . See p. 107.

69 अर्थी . . . Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 57'.

74 यथा तारा . . . Add ref. to **Sml. P.* 113*a*, बिल्हणस्य.

75 चारित्र . . . Read चरित्र . . . (*Anargh.* iv. 69*d*).

चकाराद् . . . Read उदुम्बर . . . (*Anargh.* ii. 83*b*).

76 रक्षास्त्वं . . . See p. 34.

78 दात्यूह . . . Read 111 for 11.

द्वारं . . . See p. 55, and add ref. to **Sabhyāl.* vii. (27*a*) कस्यापि.

83 कपाले . . . Add ref. to **Sml. B.* 141*a*, भासस्य.

84 तरन्ती . . . Add ref. to **Sml. B.* 90*b*, कुम्भकस्य.

86 अहो अहं . . . Add ref. to **Sml. B.* 71*b*, चीयाकस्य.

88 यत्संभाषण . . . Add ref. to **Sml. B.* 66*a*, बिल्हणस्य.

98 जीवितो . . . Read जीवि(*sic* for व?)तो.

99 तारतम्र . . . Read तारताम्र.

102 शैलो क्व . . . Read v. 121 for v. 21.

106 अर्थी . . . Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 39'.

VIDYĀ . . . Add: 'The poetess Vijayāṅkā mentioned in the verse (ascribed to Rājaśekhara; see index)

सरस्वतीव कार्णाटी विजयाङ्का जयत्यसौ ।
या वैदर्भगिरां वासः कालिदासादनन्तरम् ॥

(see Aufrecht, Z.D.M.G. xli, p. 93), is doubtless identical with Vidyā, as is proved by the other verse

नीलोत्पलदलश्यामां विज्जकां मामजानता ।
वृथैव दण्डिनाप्युक्तं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

The "dark Sarasvatī" will be the same as the Karnātic Sarasvatī, the southern ladies having in the poets this characteristic of complexion.'

110 मातर्धर्म . . . Add ref. to **Sml. B.* 145*a*, रविगुप्तस्य.

111 दृशा सपदि . . . Add ref. to **Sml. B.* 146*b*, वैद्यभानुपण्डितस्य.

113 ŚUBHAṂKARA . . . Add *Śp.* उदारचरितस्त्यागी (389, one MS.; see Aufrecht, Z.D.M.G. xli, p. 493).

Verse २ (*a*) read °स्थला:.
८ margin " i. 244.
१७ *bis* " १९.
(*c*) " श्री as first akṣara.
२२ (*d*) " मन्त्र for मन्द्र and [ब्या] for [में].
२६, n. 2 " 'twice over square space' for 'many times'.
२८ in name " वाकपति for वा°.
४६ (*a*) " विचरंथा°.
५९, n. 1, " घु for घू.
६६ (*a*) Hemac. reads (*a*) ब्यु for च्यु; Hemac. and *Amitg.* (*d*) जरठ for जठर.
७६ (*b*) read ह्र for ह्.
(*c*) " [ना or वत्].
९४ (*c*) " स्त for स्त्र.
in name " बाणस्योभौ.
१०२, n. 1, " द्रं for द्रं.
१०६ (*c*) " उपरिवि°.
१२० (*a*) " विरल for °ग.
१४० (*b*) " तय इमे.
१५७, n. " Hemac., pp. 139, 272.
१७८, n. 1, " लीलीनि°.
१८६, n. 2, " °निर्मेषां.
१९० (*c*) " रौ for रौ.
१९५, n. 6, " MS. नवलसंला (for °लवलि?).
२०४ (*b*) " सपु for स पु.
२१७ (*b*) " इ for इ.
२९२ (*a*) " स for सं.
२९३ margin " स्स for स्स.
३०७ (*a*) " प्रति ह.
३१३ (*b*) " प्रेङ्खत्को°.
३४७, n. 2, add 'and in (*d*) प्रथयति'.
३६३ (*d*) read मां लि°.
३७० (*b*) add note 'MS. पौ for पो'.
३७३ (*b*) read सखा रा°.

v. ३८६, n. 2, read ‘क्रुधो or क्षो’.
३९१ (*c*) ,, च्या for चौ (MS. चौ).
३९३, n. 4, ,, ‘four akṣaras only’.
३९५, n. 3, ,, ऽरोदृत for ऽरा°.
३९६, n. 3, ,, ‘three akṣaras only’.
४०२, n. 3, ,, MS. कौ.
४०४ (*a*) ,, घों for धों.
४१४ (*d*) ,, क्ञ् for कञ्.
४१८ (*b*) ,, [2] after bracket.
४५५ (*c*) ,, [2] at end of line.
४६४ (*a*) ,, °वस्थां.
४६६ (*c*) ,, सद्य:स्वि°.
४७३, n. 1, ,, *Subhāṣ.* for *Subhās.*
n. 3, ,, 474.
४९२ (*c*) ,, स्बु for स्ब.
४९३ (*b*) ,, चञ्च for °ञ्च.
५०७, n. 9, ,, सूचा° for सू चा°.
५२० (*b*) ,, निश्चले for निव्रणे.

p. १७५, v. ३९, ,, *Sarasvatīk. ad.* ii. 39, v. 142.
१८४, v. ७७ (*c*), ,, iii. 13 for iii. B.
१८६, v. ११८ (*b*), ,, ‘elephants’ for ‘elephant’s’.
१९९, v. २१६ ,, 488 for 489.
२१६, v. ३६७ ,, Add ‘translated by Tawney, *Prabandha-cintāmaṇi*, p. 64’.
२१८, v. ३८२ (*a*) read दिव्यं चक्षु:; cf. the verse दिव्यचक्षुरहं जातो, *Sbhv.* 1208.

II. Additional References to verses of the text.

See *Exegetical Notes* to vv. २२, ३०, ३१, ३६, ४६, ६७, ७५, १०२, १११, १७३, १९९, २४०, २५८, २८५, २८८, २९६, ३१६, ५०८, ५०९, ५१९, ५२५, and add the following:—

३७ **Sabhyāl.* ii. 1, नारायणस्य ((*b*) °मंसे, (*d*) °मालिङ्ग्य); **Sāras.* i. 4 anon. (lectt. as *Sabhyāl*, also (*b*) विलुलित).
५१ **S.-Ratnak.* i. 143 anon.
१२४ **Sāras.* ii. 2 anon. ((*a*) समये पयोधराणां).

१८६ *S.-Ratnak.* v. 181 anon. (lectt. as *Daśar.* and *H.*, also (*b*) ॰माकर्षयन्निव).

१९१ **S.-Harāv.* C 9*a*, 89 anon. (lectt. as *Śp.*).

२०३ *Padyarac.* iv. 3, कस्यापि.

२२५ **Sūktiratn.* 411 anon. ((*b*) ॰नाक्रमाया:).

२२६ *Pratāp.* Comm., p. 253 anon. ((*a*) तां प्रति, (*b*) तत्तु तथैव रमते).

२३१ **Sāras.* i. 104 anon.; *Rasagaṅg.*, p. 277 (*a-b* only) भवभूतेः.

२३७ **S.-Harāv.* C 4, 37 anon. ((*b*) सूचितेषु:); **Sāras.* i. 31 anon. ((*b*) यतस्तु).

२४० **S.-Ratnak.* v. 105 anon. ((*a*) तवैप); **S.-Harāv.* C 6*b*, 64 anon. ((*a*) तवैप); *Padyarac.* iv. 40, कस्यापि ((*a*) तवैष, (*b*) मुग्धे).

२४६ **Sāras.* i. 35 anon. (lectt. as *Śp.*, but (*b*) कोप:).

२४८ **S.-Ratnak.* v. 214 anon. ((*a*) सा दृष्टा धैर्म दृष्टा वा).

२५३ **Sāras.* i. 100 anon. ((*d*) न निवृत्तौ).

२५५ **S.-Mukt.* v. 10 anon.?

२६८ *Rasagaṅg.*, p. 31 anon. ((*b*) चाद्य प्रिय त्वमिह्यसि, (*d*) and ॰गलज्जलि:).

२९१ **Sabhyāl.* B 4*a* anon. ((*b*) संचलद्, (*c*) प्रशमनी).

३०८ **Sāras.* i. 96 anon. ((*b*) किं तु or किं नु twice).

३१२ **Sml. P.* 118*b* ((*a*) निकर:).

३१५ Amaru, 90.

३२८ **S.-Mukt.* i. 18 anon. ((*a*) पीनकर्कशघन, (*b*) ॰दृग्सकमला (*sic*), (*d*) निर्धनौ).

३६१ *Padyarac.* viii. 13, वामनस्य ((*a*) विग्रहौ (*sic*), (*d*) न च मे).

३८४ **Sāras.* i. 59 anon.

३९१ **S.-Mukt.* i. 46 anon. ((*a*) विसृज कोपं).

४३२ **Skm.* ii. 261 ((*a*) मध्येसद्म, (*b*) अङ्गणभुवं, (*d*) बाष्पाम्बुगर्भे).

[Translations of various verses occurring in the text will be found in the articles of Aufrecht, *Indische Studien*, xvi. 108–72, Z.D.M.G. xiv. 581–3, xvi. 749–51, xxv. 238–43, 455–62, xxvii. 1–120, xxxvi. 361–83, 509–59, xxxix. 306–12, xlv. 308, and Peterson, J.R.A.S., 1891, 311–30, as well as in *Indische Sprüche*.]

III. Additional Details concerning the MS.

(*a*) The missing akṣaras replaced by dots have been *lost* in the MS., except where otherwise stated and in १७९ (*d*). Those

printed within square brackets were *omitted*, except (1) where otherwise stated and (2) in the following instances of *loss*:—

vv. २६ (*a*), ३४ (*d*) (some traces left), ३५ (*c*), ३६ (*b*), ५८ (*c*), ६७ (*c*), ६८ (*b*), ९२ (*b*), १३६ (*c*), १३७ (*b*), १३८ (*a*), १३९ (*b*), १४० (*c*) [ञेतुं य], १६३ (*d*), १६४ (*d*), १६५ (*b*), १६७ (*c*), १६८ (*b*), १७१ (*c-d*) [क्ष *partly* lost] . . . य, १७३ (*c*), १७४ (*c*), २०४ (*d*) (traces remain), २०५ (*c*) (consonant part lost), २१६ (*a*) and (*d*) (traces remain), २१७ (*b*), २२४ (*b-c*, *c-d*) ह्य . . . ते (bracket omitted in text), २२५ (*c-d*), २२७ (*a*), २३५ (*b*) [श्रु] . . . चि (traces remain), २३७, २४५ (*c*), २४६ (*c*), २४८ (*a*), २४९ (*b*), [धिग्] and वु (*partly* lost), २५५–६, ३१९ (*b*), ३८३ (*a*), ३८४ (*a*), ३८८ (*b*), ३९२ (*d*), ३९७ (*c*), ४१५ (*b-c*), ४४८ (*a*).

(*b*) In the following instances the akṣaras were either written in an erasure or have been re-inked, two cases often indistinguishable. Where a *correction* (not a mere writing in erasure) is discernible, it is here noted. The re-inking is probably in some cases considerably later than the original writing or even (rarely) recent: correct p. 6, ll. 14–16 accordingly:—

vv. ३ (*d*) ह corr.; ७ (*d*) रम; ८ (*b*) स; १३ (*a*) वी; १५ (*a*) समी . . . थ; १९ (*b*) प्रा, (*c*) श्री; २२ (*a*) णि and गु; २४ (*b*) पो . . . जा; २५ (*c*) स्तेजो, with mark of erasure between; २७ (*b*) (सं)भि, (*c*) घो . . . तां; २८ (*c-d*) ष्यो . . . ण; ३० (*a*) mark of erasure after भ्र; ३१ (*a*) यि; ३५ (*d*) नन्द—३६ (*a*) ख; ३६ (*a*) (स)न्धि, (*b*) ध्व corr., (*c*) ब—३७ (*a*) पा; ३८ (*d*) व(स्तु); ४० (*b*) न्व, (*b-c*) ह . . . पं; ४१ (*d*) का—४२ (*a*) चा; ४३ (*c*) पा—४४ (*a*) सां; ५१ (*a*) पु—५२ (*a*) तु ?; ५४ (*d*) वि; ५५ (*a*) मे; ५७ (*a*) सुह; ६७ (*d*) (क)रचि corr.; ६८ (*b*) हपिक, (*d*) भ्या; ८५ (*d*) दतिशा; ८६ (*a*) त्वा—(*b*) चीयची; ८७ (*b*) री; ८९ (*d*) द; ९१ (*c*) mark of erasure before तसं; ९२ (*b*) mark of erasure after तो, (*d*) (द्र)रय; ९३ (*b*) हिं; ९४ (*d*) मी corr. from नि; ९७ (*b*) त्व; ९८ (*b*) मर्मि—(*c*) पत; ९९ (*a*) तो . . . वरी, followed by mark of erasure; १०२ (*d*) (त्युं)ज corr.; १०४, in name, याल्छे; १०५ (*a*) मी corr., (*c*) मू; १०७ (*c*) त्त . . . मू, (*d*) पि; १०८ (*a*) वह (?),

(*d*) व्य; १०९ (*a*) क्य . . . क्कु; ११२ (*d*) श्रे; ११३ (*c*) यमाभे: ११४ (*e*) का . . . ट; ११५ (*d*) त; १२२ (*b*) श्रा; १२६ (*b*) र्णं: १२७ (*b*) नी; १३० (*b*) ध(र); १३२ (*a*) स्त- (*b*) क्षी; १३८ (*b*) लो . . . दा; १४८ (*a*) स्व, (*d*) मि, also रध्व with mark of erasure between; १५१ (*c*) न्द . . . द corr.; १५२ (*d*) mark of erasure before ज्जृ; १५६ (*a*) च . . . र्यां; १६२ (*c*) ष्ट . . . गा; १६४ (*a*) न्व, (*d*) प corr.; १६९ (*c*) न्ये -- (*d*) गो; १७० (*a*) (f)ध, (*b*) त्ति . . . (*c*) तत written in blank square and then erased, (*e*) mark of erasure between य and या; १८३ (*c*) शा corr. from anticipated ग; १८५ (*a*) ना corr. from anticipated म; १८८ (*e*) mark of erasure at end; १९३ (*c*) त्वा; १९६ (*d*) षि:; १९८ (*e*) न्त . . . हिं; २०० (*a*) ष्टा . . . ता(:); २०३ (*d*) षिषि . . . षा; २१२ (*b*) र्गी . . . क; २१४ (*b*) (स)भ्य; २१६ (*c*) क्या corr.; २२२ (*e*) वा . . . रा; २२४ (*a*) म्वा; २२६ (*a*) (n. 3) ꣳ; २३० (*c*) वी; २३१ (*e*) (न)च; २३३ (*a*) षि; २३४ (*a*) (ता)र corr. from रा; २३५ (*a*) मि; २४८ (*a*) मे, (*b*) ꣳ inserted three times in erasure after केषा; २४९ (*b*) ति . . . य; २५३ (*b*) त; २६४ (*b*) घटते; २६५ (*a*) था; २६६ (*a*) वं म and भिन्द्र, (*b*) सित and न्त . . . दो: प; २७० (*a*) प्य; २७२ (*c*) (n. 6) ꣳ; २७६ (*d*) नि; २७७ (*d*) भ and या; २७८ (*a*) वि; २८४ (*d*) सावे; २९७ (*d*) र . . . र:; ३०० (*c*) रव . . . का; ३०४ (*b*) निश्री . . . प; ३२६ (*a*) mark of erasure after का, (*b*) ध erased after नि; ३२८ (*e*) (श्रावु)णो corr.; ३३२ (*c*) (त्सा)म: ३४७ (मुरारे)रे; ३५२ (n. 11) ꣳ; ३५३ (*a*) ष्पा; ३५६ (*d*) स्त्र: ३६१ (*a*) पो corr., (*b*) न्य; ३६२ (*b*) स corr. from सा, and भु: ३६४ (*e*) ग corr. from न; ३६७ (*d*) द; ३७२ (*b*) (क)ा . . . कि: ३८७ (*a*) दा, (*b*) गा; ३९० (*c*) पी; ३९८ (*a*) नय; ४०१ (*d*) द्व corr. from दि; ४१० (*e*) प्रि; ४४३ (*b*) तु; ४५१ (n. 8) ꣳ; ४६३ (*b*) एड— (*c*) ग, (*e*) (र्व)ाप्य; ४६४ (*a*) त corr. from ति; ४६६ (*b*) षि: ४६७ (*b*) गर्भ:; ४६९ (*b*) दिग्ग:, (*d*) प्र corr. from anticipated त्यु: ४७० (*a*) रभित; ४७६ (*d*) सन्तसित corr. from सन्तितिति: ४८० (*d*) न corr.; ४८३ (*a*) न चे, (*b*) दि; ४९३ (*c*) (ष)षि: ४९७ (*b*) व corr.; ५१५ व्र erased after भु; ५२२ (*b*) (म)ा a recent insertion; ५२४ (*a*) दे.

INTRODUCTION

I. THE MS.

The text edited in the present work is based upon a single imperfect MS. in the possession of the Asiatic Society of Bengal. It was acquired[1] in the years 1895–1900 by Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī, who describes it in his *Report on the Search for Sanskrit MSS.*, 1895–1900 (Calcutta, 1901) as follows:—

"The last interesting Sanskrit work to be mentioned in this report is an ancient anthology. I could not find a name for this work, but from the preamble I have ventured to christen it as *Kavivacanasamuccaya*. The character is very old Newari, often mistaken for Bengali. It was copied at a time when Bengali and Newari were scarcely distinguishable. It must be at least nine hundred years old. The compiler's name is not found. Many leaves are lost. And I am not without suspicion that a few leaves, though on the same subject, do not belong to the same work. The majority of leaves have page marks, two have lost theirs. Leaf marked 41 does not read with leaf marked 42.[2] There are altogether 44[3] leaves, and the last leaf is numbered 70. The work is divided into Vrajyās or groups. The first group is Sugatavrajyā. In this group the poets mentioned are Açvaghoṣa, Vasuka, Aparājitarakṣita, Vasukalpa, Çrīvaranandī, Ballana, Çrīpāçavarmā, Jitārinandī, and Trilocana. The second is Lokeçvaravrajyā, i.e. the group in honour of Avalokiteçvara. The poets mentioned in this group are Paṇḍitas Buddhākaragupta and Ratnakīrtti. Some of these poets are well known; as for instance Açvaghoṣa, the author of Buddhacarita kāvya, who belongs to the third century, and Ratnakīrtti, author of Apohasiddhi, mentioned for the first time in this report. In the other Vrajyās we get the names of Kālidāsa, Vāṇa, Bhavabhūti, Çrī Harṣadeva, Çrī Harṣapāla Deva, Vākpatirāja, Vikramāditya, Rāja Çekhara, Amarasiṃha,

[1] Provenance not stated.

[2] A re-arrangement has remedied this.

[3] Only 42+1 blank are now extant.

Puruṣottama Deva, Varāhamihira, Mayūra, Murāri, Pāṇini (a poet), Māgha, and Amaruka. These are well-known names. The other names are unknown, and there are more than eighty of them; but they are to be searched in or before the eleventh century, the latest limit to which the palaeography will justify us to go. This MS. has been acquired for Government, and it is the most ancient anthology known. A list of the Vrajyās and poets as found in this MS. is given below. It has been carefully prepared under my supervision by my Assistant, Puṇḍita Vinoda Vihāri."

A more detailed description may read as follows:—

PALM-LEAVES 42, numbered 1-2, 12-17, 19-21, 23, 31, 36-7, 39-44, 46-8, 50-1, 53-64, 67-70, Nos. 43, 44, 47 being corrected from 44, 45, 48, and one leaf at least having been missing between Nos. 13 and 14 at the time of numeration. A blank double leaf at the end serves as a cover. Each leaf, after the first, has two blank squares with holes for a string, a larger square in the left half, corresponding as to size and position in all the leaves, and a smaller one to the right, somewhat variable in both respects. The leaves were already provided with holes when supplied to the scribe, who commenced sometimes on an *a* face and sometimes on *b*, which partly accounts for the discrepancy; but also there were original variations in the position of the second hole (that to the right). But neither this fact nor another to be immediately noticed, in regard to the numbers, affords sufficient ground for supposing the leaves to represent two or more MSS.

SIZE OF LEAVES, originally about $30 \times 4\frac{1}{2}$ cm., but varying somewhat, as usual, in width, and in all cases affected by wear and the action of worms.

As regards NUMERATION, we observe that the signs for 4, 5, 6, 7 appear each in a double form, as follows:—

{4 in 14, 40-1, 64 as in Cambridge MS. Add. 1644 (A.D. 1205);
  42-8, 54 ,, ,, ,, 1648 (c. A.D. 1200);
{5 in 15 ,, ,, ,, 1644;
  50-9 ,, ,, ,, 1648;
{6 in 16, 36 ,, ,, ,, 1644;
  46, 56, 60-9 ,, ,, ,, 1648;
{7 in 17, 70 ,, ,, ,, 1644;
  37, 47, 57, 67 ,, ,, ,, 1693;

(see Bendall's *Catalogue of Buddhist Sanskrit MSS.*, table of numerals). In point of antiquity there is practically nothing to choose between the alternatives; nor does it seem possible so to class the leaves as to bring to light anything more than the caprice of the scribe. Other alternations will appear in the next paragraphs.

AREA OF WRITING, 24–5 × 2½ (rarely 2¼) – 3 cm.

NUMBER OF LINES per page, usually 7, rarely 6 or 8.

SIZE OF WRITING fairly uniform after 2*a*, having been up to that point rather smaller than subsequently.

CHARACTER OF WRITING, Nepalese of the second half of the twelfth century, corresponding to that of Cambridge MS. Add. 1691.2 of A.D. 1179 (Bendall's *Catalogue of Buddhist Sanskrit MSS.*, plate iii = Bühler's *Palaeographie*, Tafel vi, col. xi), and differing but slightly from other northern types of the same period (see Bühler's Tafel v and vi). The most noticeable peculiarities are the following:—

1. Alternative forms of initial *ī*, namely, that of MS. Add. 1691.2 and the older one given in Bühler's Tafel vi.

2. Alternative forms of medial *ī*, namely, the usual one and one resembling the medial *e* of modern Nāgarī. The latter form occurs also in Cambridge MS. Add. 1648 of *circa* A.D. 1216 (see Bendall's *Table of Letters*).

3. Alternative forms of medial *e*, namely, the wavy line common in Nepalese MSS. and the antecedent Bengali sign. Corresponding alternatives in the case of *ai*, *o*, and *au*.

4. Alternative forms of क्ष, with and without the oval, as seen in Bühler's Tafel v.

5. Two slightly differing forms of ख, as in the MSS. Add. 1686 and 1691.2 (Bendall's Table).

6. Entire absence of ब, which is always represented by व.

7. Alternative forms of श, as in the MSS. Add. 1686 and 1691.2, the second form hard to distinguish from स.

8. Final anusvāra occasionally represented by ꣳ (derived from म्, with a small म, as in the Central Asian documents).

9. ट, when last member of a compound, written as in ष्ट 156, ष्ट 149, 176, 251 (cf. Bendall, p. xlvii).

10. Concerning the symbol ꣳ see below under CORRECTIONS.

The writing is in general clear and good; but the alphabet is one which lends to frequent confusion in certain groups of

signs, e.g. प and य, म and स, त and भ, त and ड, ट and ढ़, and occasional confusions in others, e.g. व and ध, ग and म, म and न, ख and ल, ख and श्, ग and श्.

The MS. copied must have been written in a quite similar character, as is proved by the very numerous minor errors, the chief of which may be classified as follows :—

1. *Superscript signs :*

(*a*) Loss of *i* (e.g. म for मि in 52) ; loss of *e* (the wavy line), or insertion of the same (e.g. वे for ध 13, से for स 66, मै for मि 383) ; loss of *r* (due to confusion with the hooked top of the akṣara, e.g. मा for मर्ा 27).

(*b*) Confusion of anusvāra and *r* (र्यं for मं 9, र्चं for चं 339).

2. *Subscript signs :*

(*a*) Loss of *ŭ* (a small thickening at the bottom of the vertical line, e.g. जं for जुं 108, स्य for स्यु 116), or insertion of the same (e.g. लु for ल 32) ; loss of *r*, or insertion of the same, especially in connection with त and भ ; very common.

(*b*) Confusion of *u* and *r* (e.g. ट्स्न for न्मु 272, प्रन्न for पुन 477) ; confusion of *y* (not reaching the top of the line) and *ṛ* (e.g. ब्रय for कृ 348) ; confusion of *ū* (Bengali form) and *ṛ* (e.g. क्र for कू 3) ; *ū* and *n* (e.g. सन्न for सून 8).

3. *Antecedent signs :*

Confusion of *e* (Bengali form) and conjunct त (e.g. त्मो for मो 35, त्म for मे 55, को for त्को 98, त्वो for त्वा 213, त्वौ for त्वा 303, त्प for पे 386, प्रे for त्प्र 467, त्सा for सो 494).

4. *Subsequent signs :*

Confusion of *ā* (with slightly rounded top) and *ī* (e.g. भी for भा 47, थ्री for थ्रा 94, टा for टी 132, ना for नी 181, च्छी for च्छा 197, टी for टा 213, मा for मी 497).

5. *Single consonants :*

Confusion of क and व 297, ग and म 418. 467, ग and श्र 229, ढ and त 97, ख and श्र 188 and 328, त and भ 13 and *passim*, ध and व 4 etc., द and व 328, न and म 16 and frequently, न and व 161 etc., न and स 435, प and य *passim*, म and स *passim*, र and च *passim*.

6. *Consonant + vowel :*

Confusion of का (with short vertical mark) and वा 28, टा and घ 388, कु and ति 414, पु and पख 51, सा and स्य 372, मु and स्व 516, तु and त्त 66 and frequently, क्र and ञ 228 etc., क्र and कृ 205.

7. *Conjunct consonants :*

Confusion of च and स्क 474, च and स्थ 45, च and त्व 292, च and त्क 132, च and म्व 66, त्तु (त्त) and कृ 62, त्तु and क्ष्य 516, ग्ल and ग्न 299, त्त्र and न्द्र 169, न्व and म्व 457. 523, न्व्य and कव्य 202, न्ध्य and कव्य 134, न्त्य and व्य 139, र्ग and ग्न 8 and frequently, र्थ and ठ्घ 29, र्थ and ह्न 52, र्थ and न्घ 202, र्ग्थय for ग्नध्यप 519, ष्ठ and ष्प 21. 39, स्व and स्म 408, all easily explained by the forms.

8. *Miscellaneous :*

Confusion of श्र and म 146, ९ (*n*) and : 106. 338, ऽ and च 330, ऽय and च्य 457 (in °स्व्यस्तोच्यन्व° for °स्व्यास्ते ऽयं व°, an interesting case), ३ and थ 78 (ह्नमे read as ३मि).

These observations, while impeaching a little the accuracy of the scribe, preclude all doubt of his good faith; at the same time they render certain the correction of the errors, where they occur, and also demonstrate that the MS. copied was one very similar to the copy. This last conclusion is, moreover, independently certain: for the work being of Bengali or Nepalese origin, as is proved by the names of the authors cited, and its date being not later than 1200 A.D., while some of the poets themselves belong to the end of the tenth century or the beginning of the eleventh, the interval of time between the writing of the MS. and the original archetype is too short to allow of any considerable alphabetic development. In one point only a doubt is possible, namely, as regards the peculiar (superscript) *i* medial. That this was more common in the scribe's original is proved by the numerous cases of its omission by him; the usual form was less liable to be overlooked. Was that form represented at all? A negative answer seems not improbable—note that in 78 थ(ह्न)मे (*thami*) has been read ३मि. As regards the alternative forms of *e* conjunct, the cases of loss on the one hand and of confusion with त (as prior member of a group) on the other suffice to prove the presence of both.

Corrections by the original scribe or a revisor are fairly frequent. They are usually made over erasures, which causes the ink to show up more black, and often the writing appears cramped, perhaps owing to an original omission, which necessitated the crowding of the corrected writing into an insufficient space. Sometimes after erasure the scribe fills up the cleared space with repetitions of the sign ☋ (also found in other Nepalese MSS.), which is moreover employed to fill spaces near the blank squares and sometimes, for no certain reason, elsewhere. The cases in question may be either due to corrected dittography or to *immediate* erasure with continuation of the writing *after* the area thereof. In fol. 37*b* the latter case is clearly exemplified, the erased akṣaras, which intruded upon a blank square, being still apparent. Possibly, therefore, all the corrections may, in spite of some difference of hand, be by the original scribe.

Apart from merely graphic errors the text contained in the MS. seems to be good. Its age entitles it to respect; and a comparison with corresponding passages, both in other anthologies and *alaṃkāra* works containing the same verses, and also in surviving literary monuments whence some of the verses are taken, seems to substantiate the presumption. I may refer to the following examples:—91*d* (परं); 200*d* (युगलं; मिथो precedes); 202 (*a* स्वीकृतः, *c* स्वगुणानुरूप); 204*b* (मासः सपुष्पाकरः); 206*a* (आयतलोचनायाः); 250*a* (प्रिय); 303*d* (मम); 317*c* (प्रध्वस्त); 337*d* (दहति); 341*b* (अचराली); 348*c* (आकार); 349*c* (संभाष्यो); 351*c* (चत्तुः); 352*c* (संलापो, अन्तिके); 353 (*a* धृता, *d* शतधा); 367 (*a* कृशतनु; शशी follows; *d* चण्डि); 372*b* (प्रेयसि); 407*b* (परिणत); 424*b* (प्रस्थंपचः; see *varr. lectt.*); 460*a* (कुण्ठी°); 469*c* (त्वं चापि); 496*b* (तुहिनाद्रि); 500*d* (स्तनम्); 505*b* (तथेह; see *varr. lectt.*); 505*c* (पापाहमेका); 509*b* (जनः; see *varr. lectt.*).

II. THE WORK

As already intimated, the work is an anthology of verses. Owing to the fragmentary condition of the MS. the title does not appear; but a considerable probability attaches to the name *Kavīndravacanasamuccaya*, which (with omission of *indra*) Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī has elicited from the introductory verse. The *Catalogus Catalogorum* cites two other

works of similar nature commencing with the word *Kavīndra*; but neither of them is related to the present text. Uncertain, again, is the original extent of the compilation, which on the last existing leaf (No. 70) gives no indication of an approaching conclusion. On this point a suggestion may be ventured later. In any case the loss of a part is to be deplored, since probably a number of unknown verses and authors has been withdrawn from our knowledge, and it is not very likely that a second MS. will ever be found to make good the deficiency.

The Buddhist character of the work is no more than superficial. After two sections devoted to Buddha and Avalokiteśvara respectively the subjects and authors are those found in other anthologies of a Brahmanic provenance, and only a few specially Buddhist poets are represented.

The work is divided into a number of sections, entitled *vrajyā*. This term, which we may suppose equivalent to the common *varga*, is applied also to the divisions of the *Vajjālagga*, a collection of *Āryā* stanzas by a Jaina author Jayavallabha, and to those of Sādhāraṇa Deva's recension of the *Saptaśatakam* of Hāla (see Pischel's *Prakrit Grammar*, § 12, note). The latter work shows in its arrangement also some analogy to our text, inasmuch as it commences with a group of *namaskāra* verses, after which follow the seasons, and somewhat further on the sections relating to love. The later divisions are, however, more complicated and specialized than in our text, and in this respect the recension may be compared with the *Subhāṣitāvalī* and *Śārṅgadharapaddhati*. This is hardly the place for a general disquisition upon the principles of division of subjects adopted in the different anthologies. It may be remarked that the verses relating to deities (*namaskāra*, *āśīrvāda*, etc.) usually, as is natural, precede, while those descriptive of the *nāyikā* are generally found in the vicinity of the specially erotic sections. In the *Subhāṣitāvali* the descriptive and erotic verses are separated by those relating to the seasons, while the *Śārṅgadharapaddhati* makes the last-named follow these two divisions: in our MS., on the contrary, they precede.

At this point it will be convenient to interpolate a word concerning the *Saduktikarṇāmṛta* of Śrīdhara Dāsa, son of Vaṭu Dāsa, an extensive anthology compiled in Bengal in the twelfth century. This work was first made known by the abstract given in the

Notices of Sanskrit MSS. under No. 1180. A second MS. exists, or existed, at Serampore. By reason of the number of authors, otherwise unknown, who are here represented, and the multitude of excellent verses which are included, this is one of the most important of the known anthologies. It is somewhat widely, but very imperfectly, known from articles by Aufrecht (*Beiträge zur Kenntniss indischer Dichter*, Z.D.M.G. xxxvi. 361–83, 509–59), who had made a complete copy for himself, with collation of both MSS., and had furnished it with a full index of authors' names and of their verses, also with a list of *pratīkas*, as well as with numerous references. Apparently Aufrecht did not consider his MS. ripe for publication, and it passed along with the rest of his collectanea into the possession of the India Office Library, where it appears as Nos. 57–8 in the Aufrecht Collection (see "The Aufrecht Collection", J.R.A.S. 1908, pp. 1029–63). It is to be hoped that it may not much longer await an editor. For the present publication it has been of great assistance: compiled in Bengal within two centuries of our work, which, or an original of which, it appears to have largely consulted, it presents a considerable number of identical verses and of additional verses by the same authors, and its readings constantly supply deficiencies in our MS. or support its divergences from other texts.

In this work, as will be seen from Rājendralāla Mitra's analysis, the first chapter relates to the gods and the second to descriptions of the *nāyikā* and the various erotic themes, with the seasons at the end. Then follow chapters III, चाटुप्रवाह; IV, अपदेशप्र° (descriptions of natural objects, animals, plants, etc.); V, उच्चावचप्र° (various, including *manuṣya, aśva, go, kavi, durjana, rājan, kāla*, etc.). All these chapters are rather minutely subdivided into sections (*vīci*). The first two chapters constitute about half the work, whence we may infer that our MS., if of similar proportions, may have originally extended to about 150 leaves. This is of course a mere conjecture; but clearly we must concede the possibility that, including the folios demonstrably missing, the regrettable imperfection of our MS. has deprived us of two-thirds of the original text.

In editing the surviving portion from a single MS. I have enjoyed a special advantage in the opportunity of consulting Aufrecht's volumes of *pratīkas*. In particular I should mention

MS. No. 36 of the Aufrecht Collection (see the published list), which gives the material from a vast number of *kāvya*, *alaṃkāra*, and other works, indeed it may be said from the great majority of the leading compilations containing *subhāṣitas*. Such other similar compositions as were accessible to me in MS. or editions have also been searched, and I am greatly indebted to Colonel G. A. Jacob for the use of several texts equipped with most elaborate MS. indexes. The references given in the margins (or, where too numerous, included in the critical notes) may therefore be supposed to display a moderate degree of completeness, and it is hoped that they will be of some use to any scholar tracing the history of particular verses or of the discussions of them in *alaṃkāra* works. A list of the books quoted and of the corresponding abbreviations is given at the end of this section.

The text has been printed with correction only of unmistakable errors. The critical notes (supplemented by the unfortunately not inconsiderable list of 'Additions and Corrections') exhibit all the readings and peculiarities of the MS., except some general features, such as doubling of consonants after *r* conjunct, use of व for ब, variations in respect of anusvāra, etc., where the orthography has for the most part been regularized. As regards the *variae lectiones* cited from other works where the verses occur, I have been content to take note only of the MS. or edition before me. For plainly it would have been an enormous and misspent labour, as well as a waste of print, to record in this connection all the variations presented by a verse, say, of Bhavabhūti, Rājaśekhara, or Amaru, in all the MSS. of the work in which they originally occur or are reproduced by way of citation. It happens not rarely that our MS. confirms the reading of some one or several MSS. of a text where the editor has preferred a different one. It is to be hoped, therefore, that the reader will qualify his reliance upon the modest *apparatus criticus* by this important consideration.

The Exegetical Notes do not pretend to provide a full commentary on the verses. The aim has been merely to render the sense sufficiently clear for translation, and in the case of verses belonging to known works even less has been necessary. A translation even of those verses which have not been edited before, though some of them are extremely good specimens of

Sanskrit classical poetry, was also hardly to be recommended. The modern European reader would welcome rather a selection such as we have in Böhtlingk's *Indische Sprüche*, Aufrecht's articles in the Z.D.M.G. and his *Blüthen aus Hindustan* (Bonn, 1873).

List of MS. Works cited and of Published Works cited by Abbreviated Titles[1]

1. MSS.[2]

Kāryadarpaṇa = (Peterson, *Sixth Report*, No. 371 and pp. 29–30) *K.* by an unnamed author. Foll. 1–33 + 38 (?) + x; 24 × 11 cm.; ll. 12 (generally); written in several hands, mostly bad.

In seven *Paricchedas*, as follows:—

I, *Uttamakāryanirṇaya* (9*b*); II, *Madhyamak*° (10*b*); III, *Adhamak*° (11*a*); IV, *Guṇavarṇana* (12*a*); V, *Śabdālaṃkāranirṇaya* (14*b*); VI, *Arthālaṃk*° (33*a*); VII, *Doṣanirṇaya* ([35]*a*).

No authors; all the *udāharaṇas* refer to Kṛṣṇa.

Padyatar. = (Peterson, *Fourth Report*, No. 725 and pp. 26–32) *Padyataraṅgiṇī*, a *ślokasaṃgraha*, by Vrajanātha. Foll. 28; 24 × 10½ cm.; ll. 8–9; clear good Jaina writing.

In twelve *Taraṅgas* = 102 verses (foll. 1–23*b*), followed by *Nṛpativaṃśavarṇana*, vv. 1–36 + 1 (foll. 28*b*).

No authors.

Padyaveṇī = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1884–7, No. 375, and 1887–91, pp. lx–i), *P.* of Veṇīdatta, son of Jagajjīvana, son of Nīlakaṇṭha Yājñikavaṃśāvataṃsa. Foll. 1–76; 27 × 12 cm.; ll. 10.

In seven *Taraṅgas*, as follows:—

I (*Āśīrvāda*, etc.), vv. 1–51 (5*b*); II (*Rājādivarṇana*), vv. 52–171 (16*b*); III (*Śṛṅgāra*), vv. 172–260 (23*b*); IV (*Asaktasyoktayaḥ*, etc.), vv. 261–435 (38*b*); V (*Saṃyoga-śṛṅgāra*), vv. 1–126 (50*b*); VI (*Ṣaḍṛtu*, etc.) (67*b*); VII (*Rasa*) (76*b*).

Authors named; see list given by Bhandarkar, *Report*, 1887–91, loc. cit.

---

[1] Other works have been searched without result.

[2] In the notes and the lists of *pratīkas* MS. works are indicated by an asterisk.

Padyāmṛtatar. = *Padyāmṛtataraṅgiṇī* of Haribhāskara, son of Āpājī Bhaṭṭa.

(1) With commentary (*Padyāmṛtasopāna*) by the author's son Jayarāma ("Aufrecht Collection," No. 64; see also Aufrecht's article Z.D.M.G., xxxvii. 544–7). *Taraṅga* i, vv. 1–44 (p. 35); ii, vv. 1–64 (p. 83).

(2) R. G. Bhandarkar, *Report*, 1884–7, No. 376; 1887–91, p. lxii. Foll. 10; 32 × 12 cm.; ll. 12–13. *Taraṅga* ii, vv. 36–65 (3*a*); iii, vv. 1–73 (6*b*); iv, vv. 1–99 (10*b*).

Authors named; see list given by Bhandarkar, *Report*, 1887–91, loc. cit.

Padyāv. = *Padyāvalī* of Rūpagosvāmin ("Aufrecht Collection," No. 63, copy of a Tübingen MS. (Roth, p. 12)). Vv. 1–382, in minor groups. Authors named.

This work is now reported to have been published at Calcutta. The compiler is the well-known disciple of Caitanya. For further details see Eggeling, No. 4034 = India Office, 823*a*.

Rasacandra = (India Office, 295*a* = Eggeling, 1210, q.v.) *R.* of Ghāsīrāma Kavi.

Rasapradīpa = (Peterson, *Fourth Report*, No. 764 and pp. 35–6; Poona, 764 of 1886–92) *R.* of Bhaṭṭa Prabhākara, son of vidvadvṛndavṛndārakapuraṃdarajagadguruvandanīya-pādāravinda-bhūsura Bhaṭṭa Mādhava. Foll. 22; 34 × 13 cm.; ll. 11–15; composed Saṃvat 1892.

I, *Kāvyalakṣaṇapariccheda* (8*a*); II, *Rasaviveko nāma dvitīyo lokaḥ* (17*b*); III, *Vyañjanānirūpaṇo nāma tṛtīyo lokaḥ*, 22 (*b*).

Concerning the work see also Eggeling, No. 1205 = India Office, 235*e*.

Rasavilāsa = (India Office, 2526*b* = Eggeling, 1209; q.v.) *R.* of *Śuklabhūdeva*.

Skm. = ("Aufrecht Collection," Nos. 57–8; see above, pp. 7–8). *Saduktikarṇāmṛta* of Śrīdhara.

Authors named; for a list see Rājendralāla Mitra. *Notices of Skt. MSS.*, No. 1180.

Sabhyāl. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1884–7, No. 417, and 1887–90, pp. lxii–iii) *Sabhyālaṃkaraṇa Saṃyogaśṛṅgāra*, or *Sārasaṃgrahasudhārṇava*, of Bhaṭṭa Govindajit.

Foll. 37, numbered 1–30 (28 missing), 1–4, x, 1–3, with a pencilled re-arrangement which may be disregarded; 26½ × 12 cm.; ll. 12–19; bad writing.

Divided into *marīcis*, as follows:—

I, vv. 1–20 (2*a*) *Maṅgalaviṃśati*, vv. 1–130 (7*a*); II, vv. 1–15 (8*a*) *Svabhāvokti*, vv. 1–9, 1–52 (10*b*); III, *Sakalanāyikānirūpaṇa*, vv. 1–86 (14*a*); IV, *Ṛtuvarṇana*, vv. [1]64 (22*b*); V, *Prabhātavarṇana—Grīṣmavarṇana*, vv. [1]65–180 (23*a*)–(24*a*); VI, *Varṣāvarṇana* (26*a*); VII, *Vasantavarṇana* (27*b*); VIII, *Nāyakavipralambha*, etc. (30*b*); *Pravāsa*, vv. 1–35 (B, 1–3*a*); *Dūtīnivedità Daśāvasthāḥ*, etc. (4*b*); *Pūrvānurāgaviraha* (*x*); *Gupta* (C, 2*a*); *Bhāvagūḍha*, etc. (C, 3*b*).

Authors named; for a list see Bhandarkar, 1887–90, loc. cit.

It will be seen that citation of this MS. is attended with unusual difficulties. The work is often in agreement with the *Śārṅgadharapaddhati*.

Sāras. = (India Office 2458*b* = Eggeling 4021, q.v.) *Sārasaṃgraha* of Śambhudāsa. No authors.

Subhāṣ. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1883–4, No. 91, and p. 56; Poona, xvii, 91 of 1883–4) an anonymous collection of *Subhāṣitas*.

Foll. 2–42 in book form (2–22 *Śāradā* character; 23–42 *Nāgarī*); 21 × 14–15 cm.; ll. 10 (generally).

I, *Āśīrvādadapaddhatiḥ* (12*b*); II, *Vakroktip.* (16*a*); III, *Sajjanap.* vv. 1–73 (22*b*); IV, *Durjanap.* vv. 1–96 (31*a*); V, *Kadaryāḥ*, vv. 1–25 (33*a*); VI, *Udārāḥ*, vv. 1–35 (36*b*); VII, *Anyāpadeśāḥ*, vv. 1–33 (39*b*); VIII, *Prāṇinaḥ*, vv. 1–38, imperfect (42*b*).

Authors named; for a list see Bhandarkar, loc. cit.

S.-Prab. = (Poona, xix, Vishrambag, i, No. 248) *Subhāṣitaprabandha* or *Bhojakṛtasubhāṣita* (*not* the verses in the *Sarasvatīkaṇṭhābharaṇa*), followed by *Bhojaprabandhīyaḥ Sāraślokasaṃgrahaḥ* (vv. 1–37). Foll. 45 (including covers); 21 × 10 cm.; ll. 7.

Vv. 255 divided as follows:—

1–6, *Devatāḥ*; 7–10, *Pratāpa*; 11–19, *Kīrti*; 20–5, *Prātaḥkāla*; 26–35, *Candrotprekṣā*; 37–43, *Candrārkavarṇana*; 44–51, *Kaṭākṣav.*; 52–92, *Śṛṅgārav.*; 93–5, *Vāyuv.*;

96–8, *Parjanyav.*; 99–101, *Dāridryav.*; 102–4, *Anyokti*; 105–21, *Rājav.*; 122–52, *Prastāva*; 153–63, *Vairāgya*; 164–70, *Mānuṣyaprastāva*; 171–87, *Mūrkhapr.*; 188, *Lekhanapattra*; 189, *Naukā*; 189–92, —; 193–8, *Kūṭa*; 199–200, *Kartṛgupta*; 201–10, *Karmagupta*; 211–55, *Candrānyoktayaḥ*.

No authors.

S.-Mukt. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1883–4, No. 92 and p. 57; Poona, xvii, 92 of 1883–4) *Subhāṣitamuktāvalī Śṛṅgārālāpa*, a *ślokasaṃgraha*. Foll. 1–76, 78–83; 25½ × 12 cm.; ll. 10 (generally).

In eleven *śatakas*, as follows:—

I (9*b*); II (16*b*); III (22*b*); IV, partly from the *Rāmanāṭaka*, *Sītārāmavilāso nāma* (30*b*); V (39*b*); VI (49*a*); VII, *Ṛtuvarṇana* (55*b*); VIII (61*b*); IX, *Rāmaviraho*, *Puruṣavirahavarṇana* (70*b*); X (76*b*); XI (83*b*).

No authors; as Bhandarkar points out loc. cit., the work gives long extracts from the *Mahānāṭaka*, *Meghadūta*, *Kumārasaṃbhava*, etc.

S.-Muktāv. = ("Aufrecht Collection," No. 61, copy of Poona, iv, 75) *Subhāṣitamuktāvalī*.

In thirty-four *muktāmaṇis*, as follows:—

I, *Hariguṇagrāmavarṇana* (p. 9); II, *Lakṣmīpraśaṃsano* (p. 13); III, *Lakṣmīvisphuraṇo* (p. 15); IV, *Dhaninām Dhanapraśaṃsano* (p. 19); V, *Kṛpaṇakārpaṇyavarṇana* (p. 27); VI, *Dātṝṇāṃ Dānav.* (p. 31); VII, ——— (p. 40); VIII, *Karmavipāka* (p. 52); IX, *Sajjanasaujanyādi* (p. 71); X, *Daurjanyanirūpaṇo* (p. 81); XI, *Vidyāpraśaṃsano* (p. 86); XII, *Saṃpattivalācalatvanirūpaṇo* (p. 87); XIII, *Prītipravohavacano* (p. 90); XIV, *Viyogasaṃyogopākhyāno* (p. 99); XV, *Duḥkhitajanaduḥkhanirūpaṇo* (p. 104); XVI, *Śṛṅgāravarṇano* (p. 114); XVII, *Lalanāguṇollasano* (p. 121); XVIII, *Kāmavilāsavarṇano* (p. 129); XIX, *Mādhvīkavaihvalyanidarśano* (p. 133); XX, *Praśnottaraprahelakhelano* (p. 143); XXI, *Nṛpatisevano* (p. 147); XXII, *Hiṃsāṣṭakasaṃkathano* (p. 150); XXIII, *Madhukaramātaṅgayor avasthānirdeśo* (p. 154); XXIV, *Rājanītidarśano* (p. 168); XXV, *Āśīrvacananirūpaṇo* (p. 179); XXVI, *Dharmādharmanirūpaṇo* (p. 182);

XXVII, *Parakāminītyajano* (p. 188); XXVIII, *Krodhanirūpaṇo* (p. 190); XXIX, *Mahimotkaravarṇano* (p. 197); XXX, *Vīravikramano* (p. 200); XXXI, *Kalikālakelikalano* (p. 204); XXXII, *Jananīvātsalyakathanam* (p. 205); XXXIII, *Subhāṣitavarṇanam* (p. 206); XXXIV, *Navaratnakathano* (p. 212).

No authors.

S.-Ratnak. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1883–4, No. 93 and pp. 56, 360–1; Poona, xvii, 93 of 1883–4) *Subhāṣitaratnakośa* of Bhaṭṭa Śrīkṛṣṇa. Foll. 1–155; 26 × 14½ cm.; ll. 10.

I, *Devatāprakaraṇa* (15*a*); II, *Śuddhasubhāṣitakathana*, vv. 1–234 (31*b*); III, *Anyoktiprakaraṇa*, vv. 1–387 (67*b*); IV, *Yaśovarṇana*, vv. 1–87 (76*a*); V, *Śṛṅgārapr.*, vv. 1–379 (written 279) (106*b*); VI, *Prakīrṇapr.*, vv. 1–600 (152*a*); VII, *Vairāgyapr.*, vv. 1–39, imperfect (155*b*).

No authors.

S.-Ślokāḥ = (Poona, xiv A, 324 of 1881–2) *Subhāṣitaślokāḥ*. Foll. 22 + 38; 20 × 12½ cm.; ll. 10.

No authors.

S.-Saṃcaya = ("Aufrecht Collection," No. 62, copy of British Museum MS. 253 (Prof. Jacobi's MS.), see Bendall's *Catalogue*) *Subhāṣitasaṃcaya*. No authors.

S.-Hārāv. = (Peterson, *Second Report*, pp. 57–64 and No. 92; Poona, xviii A, 92 of 1883–4) *Subhāṣitahārāvalī* of Hari Kavi. Foll. A 1–[10]7, B 1–5[–12], C 1–42, other systems of numbering and also absence of numbers being instanced; 28 × 12 cm.; ll. 9–11. The MS. is written in more than one hand, and a part of the text (63*a*, v. 655–75*b*, v. 842 = 76*a*, v. 57–90*a*, v. 48) is repeated. The numbering of the verses is very irregular; we have first vv. 1–96 (12*a*), then no numbers to [1]61 (19*b*), then continuous numeration to 877 (77*b*), then—a new hand—34 to [2]56, then 1–[2]75; next B 1–55, 6–33; then C 1–9, 1–200, 1–170 (written 270). The MS. is imperfect at the end. Authors cited, except in a few leaves, where a space is left for the insertion of the names.

The work is divided into minor sections.

Saml. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1887–91, No. 529; and Poona, 529 of 1887–90) *Sūktamuktāvalī*, in three *paricchedas*, of which we have only No. iii, *Rasaprasaṅga*, vv. 1–302. The work is a manipulation of Jalhaṇa's anthology (*Sml.*). Foll. 28; 23 × 11 cm.; ll. 10.

Authors not named.

Sml. P. = (Peterson, *Journ. Roy. As. Soc. Bombay*, xvii. 57–71; *Third Report*, No. 370; Poona, 370 of 1884–5) *Sūktimuktāvalī-saṃgraha* by Śrīmad Ḱrohaka Bhagadatta Jalhaṇa. Foll. 2–42, 44–61, 63–148, 150–63, imperfect; 21½ × 10 cm.; ll. 8.

Like the *Śārṅgadharapaddhati*, the work is divided into a considerable number of minor sections. But there are colophons also as follows:—

56*b*, *Anyoktiprakīrṇapaddhati*; 128*a*, *Saṃbhogaśṛṅgāraprakīrṇāni*; 159*b*, *Sarvapadārthavarṇanam*.

Authors named.

Sml. B. = (R. G. Bhandarkar, *Report*, 1887–91, pp. i–liv) *Sūktimuktāvalī* of Jalhaṇa, of which apparently *Sml. P.* is a *saṃgraha*. Full details concerning this MS. are given by Bhandarkar in the passage cited.

Authors cited (list given by Bhandarkar).

Sūktiratn. = (India Office, 1203*b* = Eggeling, 4032, q.v.) = *Sūktiratnāvalī* of Vaidyanātha, son of Rāmabhaṭṭa Sūri. No authors.

2. Printed Works

Ak. = *Alaṃkārakaustubha* (Kāvyamālā, 66).
Al. = Vāgbhaṭa's *Alaṃkāratilaka* (Kāvyamālā, 43).
Anargh. = *Anargharāghava* (Kāvyamālā, 5).
Aś. = *Alaṃkāraśekhara* (Kāvyamālā, 50).
As. = *Alaṃkārasarvasva* (Kāvyamālā, 35).
Uttarar. = *Uttararāmacarita*.
Ekāv. = *Ekāvalī*, with commentary (Bombay S.S.).
Aucityav. = Kṣemendra's *Aucityavicāracarcā* (Kāvyamālā, i).
Kkbh. = Kṣemendra's *Kavikaṇṭhābharaṇa* (Kāvyamālā, iv).
Kāvyapr. = *Kāvyaprakāśa* (Bibl. Indica).
Kāvyaprad. = *Kāvyapradīpa* (Kāvyamālā, 21).
Kuvalay. = *Kuvalayānanda* (Bombay, 1885).
Khaṇḍap. = *Daśāvatārakhaṇḍapraśasti* (Bombay, 1860).

Citram.	= *Citramīmāṃsā* (Kāvyamālā, 38).
Citrakh.	= *Citramīmāṃsākhaṇḍana* (Kāvyamālā, 38).
Daśar.	= *Daśarūpa* (Bibl. Indica).
Dhvanyāl.	= *Dhvanyāloka* (Kāvyamālā, 25).
Pañcat.	= *Pañcatantra.*
Padyarac.	= *Padyaracanā* (Kāvyamālā, 89).
Pratāpar.	= *Pratāparudrayaśobhūṣaṇa* (Bombay S.S.).
Bālar(ām).	= *Bālarāmāyaṇa* (Benares, 1869).
Bhojapr.	= *Bhojaprabandha* (with Gujarātī rendering, Bombay, 1886).
Mālatīm.	= *Mālatīmādhava* (Bombay S.S.).
Rasagaṅg.	= *Rasagaṅgādhara* (Kāvyamālā, 12, Benares S.S.).
Rasam.	= *Rasamañjarī* (Benares S.S.).
Rudraṭa	= *Kāvyālaṃkāra* (Kāvyamālā, 2).
Śṛṅgārat.	= Rudra's *Śṛṅgāratilaka* (ed. Pischel, *Kiel*, 1886).
Vāgbhaṭa.	= Vāgbhaṭa's *Alaṃkāra*, with Siṃhadeva Gaṇi's commentary (Kāvyamālā, 48).
Vāmana	= V.'s *Kāvyālaṃkāravṛtti* (ed. Cappeller, 1875).
Viddhaś.	= *Viddhaśālabhañjikā* (Poona, 1886).
Vetālap.	= *Vetālapañcaviṃśati* (Abhandlungen f. die Kunde des Morgenlandes, viii, 1).
Śp.	= *Śārṅgadharapaddhati* (Bombay S.S.).
Sarasvatīk.	= *Sarasvatīkaṇṭhābharaṇa* (Kāvyamālā—in progress—and Borooah).
Sāhityak.	= *Sāhityakaumudī* (Kāvyamālā, 63).
Sāhityad.	= *Sāhityadarpaṇa* (Bibl. Indica).
Sbhv.	= *Subhāṣitāvalī* (Bombay S.S.).
Suvṛttat.	= *Suvṛttatilaka* (Kāvyamālā, ii).
Hemac.	= Hemacandra's *Kāvyānuśāsana* (Kāvyamālā, 71).

III. THE AUTHORS

As already stated, the names appended to the verses in the MS. include a large number of poets, none of whom are known to be of later date than about 1000 A.D. In this section, following the example of Aufrecht's articles in the Z.D.M.G., vols. xxvii. and xxxvi, and of Peterson's Introduction to his edition of the *Subhāṣitāvalī*, I give a list of these, along with the *pratīkas* of the verses ascribed to them in the present or other works. The collections are as complete as I have been able to make them; even in the case of the *Subhāṣitāvalī* and

Śārṅgadharasaṃhitā, where the task of collecting has been already done (by Peterson and Aufrecht respectively), I have thought it desirable to give the *pratīkas*, adding, where traceable, the source or other citations of the verses. The utility of citing *pratīkas* of verses as yet unpublished, e.g. of the numerous verses taken from the *Saduktikarṇāmṛta*, may be questioned; and in the case of some few verses from less accessible sources I have so far yielded to this consideration as to quote in full. But plainly the general adoption of this practice would have expanded this Introduction into something like a *Corpus Fragmentorum Poetarum Sanscritorum*, for which the time has hardly arrived, and which, should it ever come into being, will be of vast extent; and on the other hand the mere *pratīkas* may be of some use as a basis for research.

The ascriptions in the MS. seem to be, in general, where they can be tested, reliable. Occasionally verses from known sources are given anonymously. The **कस्यचिद्** or **कस्यापि**, so common in Sanskrit anthologies, is of rare occurrence. In many cases the works cited vouch for a different authorship, or several different authorships, and fifty or more of the poets so named are additional to those represented in the MS. Although the dates of these poets, supposing established their claim to the authorship of the verses in question, would have a bearing upon the date of the present text, it was hardly worth while to collect the facts relating to them and the *pratīkas* of their verses occurring elsewhere; and I have been content to append a list of the names along with the numbers of the verses in question. To do more would, no doubt, have been to allow too much weight to such ascriptions, so often carelessly set down, and moreover it would have been an endless task, since verses ascribed to these poets in other works would have brought in a further batch of rival claimants—a real *regressus ad infinitum*.

To the *pratīkas* of verses occurring in the MS. I have attached a *selection* of references for the purpose of exhibiting in this connexion any cases of alternate authorship.[1] The

[1] Both here and in the text a citation without a note of authorship (except from works, e.g. the *Vetālapañcaviṃśatikā*, which notoriously name no authors) implies agreement with the ascription given in our MS. Citations by numbers only or by *Kvs.* refer to the MS.

full apparatus of references is given, as already stated, with the text. The attestations of the verses drawn from other sources do not profess completeness: I have been content, for the most part, to set down the references supplied by Aufrecht's vast collection, along with any others which were traceable without exhaustive search: together these cover a not inconsiderable part of the literature. It should be observed that only those verses are cited which are, somewhere or other, *ascribed* to an author bearing the name in question. This excludes *unattributed* citations from known works (in some cases even when the work itself is named), such as the very frequent quotations of the *Kumārasambhava*, *Śiśupālavadha*, etc.; these will not be missed here, and though in other connections the tracing of such verses would be of service, it is for the present best postponed, as the material collected, though extensive, is as yet far from complete.

List of Authors, with the *Pratīkas* of their Verses[1]

ACALA (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 4–5; O.C. i, p. 5; R. G. Bhandarkar, *Report*, 1887–91, p. xxi. Mentioned (by Rājaśekhara?) in the verse *Śp.* 170 = Bhandarkar, p. xiii (60)).

320 हर्षाश्रुदूषितविलोचनया

**Skm.* कनकभूषणसंग्रहणोचितो (iv. 76 = *Sbhv.* 898, पञ्चतन्त्रे; *Pañcat.* i. 85).
धुनानः कावेरीपरिसर (i. 447).
प्रभाते संनद्धस्तनित (i. 457).
यदा त्वं चन्द्रोऽभूर् (ii. 235 = *Kvs.* 360, अचलसिंहस्य; **Sml. P.* 88*b*; *Śp.* 3564).

**Sml.* अमुं कालक्षेपं त्यज जलद (*P.* 28*a*, *B.* 32*a* = **Skm.* iv. 300, अचलसिंहस्य; **S.-Ratnak.* iii. 51 anon.; *Śp.* 781).
परभृतशिशो मौनं तावद् (*B.* 32*b* = **Skm.* iv. 343).
यदा त्वं . . . (*P.* 88*b*; see above).

[1] The *pratīkas* enclosed in square brackets belong to verses which in the MS. are either anonymous or wrongly ascribed to other poets.

*Ś*p.	784 (noted above) 3564 (noted above) पाणौ पद्मधिया (3803 = *Padyarac.* ix. 32; *Kvs.* 199, anon., etc.	given by Aufrecht, with translation, in the article cited.

Acalasiṃha (Aufrecht, C.C. i, p. 5. No information: identical with preceding ?).

170 जनः पुण्यैर्यायाज्

360 यदा त्वं चन्द्रोऽभूर् (**Skm.* ii. 235, अचलस्य ; *Śp.* 3564, अचलस्य: see under Acala).

**Skm.* अब्धिर्यद्यवधीरितो (iv. 315).
अभिपतति घनं शृणोति (iv. 313).
अये पश्चावस्थामकरुण (iv. 300 = अमुं . . .; see under Acala, *Sml.* above).
आमोदैस्ते दिशि दिशि (iv. 252).
ककुभि ककुभि ध्वान्त (iv. 334).
चक्षुः कदर्थयितुं (iv. 314).
नभसि निरवलम्बे चातक (iv. 312 = *Bhojapr.*, 205).
परभृतशिशो etc. (iv. 343 ; see under Acala).
प्रतिजागृहि दुस्त्यजं (iv. 344).
विषं चन्द्रालोकः (ii. 173 = *Kvs.* 290, anon.).
श्रमच्छित्त्यै छायां (iv. 251).
सोढप्ररूढहिमक्लमं (iv. 245).
Pracalasiṃha (Aufrecht, C.C. i, p. 348. No information).
मुखेन्दुः प्रभ्रश्यन्न° (ii. 147).
विजिम्भत्येतस्मिन् (ii. 146 = *Kvs.* 273, anon., etc.).

Acyutā (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 5–6; C.C. i, p. 5. No information).

413 तापस्तत्क्षणमाहितासु.

Śp.	पौरस्त्यैर्दाक्षिणात्यैः (1108) रे लाङ्गलिक निषद्योऽत्राडे (1185)	given by Aufrecht, with translation, in the article cited.

Aparājitarakṣita (hardly = Bhaṭṭa Aparājita, contemporary of Rājaśekhara *circa* 900 A.D., and author of a *Mṛgāṅkalekhakathā*. Aufrecht, C.C. i, p. 21; Peterson, Introduction to *Sbhv.* p. 1).

5 श्रेयांसि वः स सुगतः.

443 स्मितज्योत्स्नादानाद्.

**Skm.* तद्गर्भभ्रूणतरुणीर् (i. 367).

तमोभिर्दिक्कोणैर् (i. 434).

Sbhv. क्षुत्क्षामेण कथं कथंचिद्° (1024, भट्टापराजितस्य).

Abhinanda (Gauḍa Abhinanda, son of Bhaṭṭa Jayanta, author of the *Kādambarīkathāsāra* and *Yogavāsiṣṭhasāra*, and contemporary of Rājaśekhara, *circa* A.D. 900. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 6 and 27; C.C. i, p. 24; Bühler, *Indian Antiquary*, ii, pp. 102–6; Peterson, *Fourth Report*, p. vii; Bhandarkar, op. cit., p. xxi (Abhinandana). Note that the author of the *Rāmacarita*, Abhinanda son of Śatānanda (= Rudraṭa?), is a different person).

75 वाप्यो दन्तुरितोदराः (**Skm.* ii. 760, वीर्यमित्रस्य).

130 विद्युद्दीधितिभेद° (**Skm.* ii. 830, anon.).

313 आवृण्वाना झगिति जघनं (**Skm.* ii. 676, राजशेखरस्य).

319 न वत विधृतः काञ्ची°.

457 दग्धव्येयं नवकमलिनी.

**Skm.* अन्तर्मन्युविभिन्न (ii. 856).

अधीक्ते भयमागतो (ii. 213).

आभोगिनः किमपि कां (ii. 876).

उन्नीतो भवभूतिना (v. 128).

किमिति कवरी यादृक् (ii. 242 = *Kvs.* 444, anon.).

कियन्तं चित्कालं दधन (ii. 627).

तडित्तेजःपुञ्जैर् (iv. 309).

दिक् सरागमुख (ii. 748).

धीरा धरित्रि भव (i. 262 = **Padyāv.* 147, सुदेवस्य).

निष्क्रान्द्रामरविन्दिनी (iv. 4 = *Śp.* 1214, कस्यापि; *Sarasvatīk. ad* iv. 49 anon.; *Khaṇḍap.* 25; *At.*, p. 36 anon.; Hemac. p. 262 anon.; **Sūktiratn.* 745 anon.).

नेतुं वाञ्छति नीड (ii. 801).
मूर्ध्नां जाम्बवतो ऽभिवाद्य (v. 100 = *Sarasvatīk. ad* v. 139 anon. ; Hemac. p. 296 anon.).
मृगेन्द्रस्येव चन्द्रस्य (i. 401).
राधायामनुबद्ध (i. 267).
लक्ष्मीवशीकरणचूर्ण (iii. 46 = *Sarasvatīk. ad* v. 170 anon.).
वत्स स्थावरकन्दरेषु (i. 256 = *Kvs.* 46 anon. ; **Padyāv.* 150 ; **S.-Hārāv.* 9*a* (67)).
व्याप्याशाः शयितस्य (iv. 41).
शफर संहर चंचलतां (iv. 119).
शाखानामुपरि स्थितैः (iv. 241).
शृङ्गं भृङ्गिन्विमुञ्च (i. 159).
सौजन्याङ्कुरकन्द (iii. 52).
हारश्रीसुहृदो (i. 385).

**Padyāv.* : वत्स . . . (150 ; see **Skm.* above).

**Sml. B.* एककैव निजवृन्दमध्यगा (141*a*, अभिनन्दनस्य, a different person ?).
पङ्कानुषङ्गं . . . (*P.* 99*a* ; see *Śp.* below).
लोचनैर्न कुमुदं स्म पीयते (141*a*, अभिनन्दनस्य).

**S.-Hārāv.* : वत्स . . . (9*a*, 67 ; see **Skm.* above).

Śp. यद्वीचिभिः स्पृशसि (1090 = **Skm.* iv. 53, शुभाङ्कस्य, given with translation by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 27).
सखीभिर्वा याचे (3485, गौडाभिनन्दस्य).
भ्रूभेदैः कतिचिद्गिरा (3763, अभिनन्दस्य).
पङ्कानुषङ्गं पथि विस्मरन्तः (3917, अभिनन्दस्य; **Sml. P.* 99*a* ; **Sabhyāl.* vii (26*a*)).

Suvṛttat. : तस्यां निजभुजोद्योग (*ad* iii. 16).

Ujjvaladatta's *Uṇādivṛtti* (Aufrecht's ed., p. xviii, fragments):
तटी विन्ध्यस्याद्रेरभजत जटायोः प्रथमजः (i. 2, *Vindhya-varṇane*).
क्रमेत सप्तरोहिषि (i. 48).
आवर्तमाना ददृशे दिवापि रजनाविव (ii. 103).
समादधे काञ्चिमकुब्जयं कचान् (iv. 117).

Rāyamukuṭa's Commentary on the *Amarakośa* (fragments):

अच्छभल्लपरिपद्विहरन्ती (*ad* ii. 5, 4).

क्वणद्भि कश्चित्क्रमसम्प्ररोहिणी (*ad* ii. 5, 10).

साधूदितं काकलिभिः कुलीनाः (*ad* i. 1, 7, 2).

Abhiṣeka (no information).

138 नवे धारासारे.

Amárasiṃha (identical with the lexicographer? Praised by Śālikanātha in a verse quoted from the *Skm. v. 131 by Aufrecht. Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 361–4; C.C. i, p. 27. The references in Wassiliew, *Buddhismus*, p. 53, Tārānāth, pp. 172 and 174, are perhaps to the lexicographer).

165 सोऽनङ्गः कुसुमानि (**Skm.* ii. 108).

**Skm.* has six verses, all quoted by Aufrecht, with translation in the article indicated above, viz.:

असंज्ञाः खल्वेते (iv. 180).

आजन्मस्थितयो महीरुह (iv. 97 = *Śp.* 1122, कस्यापि; **Sūktiratn.* 40*a*, 673 anon.).

कुचौ धत्तः कम्पं (ii. 121 = *Kvs.* 463, नरसिंहस्य).

तोयं निर्मथितं घृताय (v. 218).

ये कल्लोलैश्चिरमनुगता (i. 453).

सोऽनङ्गः . . . (ii. 108; see above).

**Padyaveṇī*: उन्नाहांम्बुदवर्द्धितान्धतमसि (vii. 71*a*, अमरस्य).

कस्तूरी जायते कस्य (vii. 71*a*, अमरस्य).

काश्मीभागग्रहव्यग्रे („ „).

Amarū or Amarūka or Amaraka (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 7–8; C.C. i, pp. 27–8; ii, pp. 5–6, 187; iii, p. 7; Peterson, op. cit., pp. 1–3; Simon, *Amaruśataka in seinen Recensionen dargestellt*, Kiel, 1893; Durgāprasād and Parab, *The Amaruśataka of Amaruka* (Kāvyamālā, 18), Bombay, 1889. I quote the numbers of this last edition, which includes extra verses from the commentaries, from various MSS., from *Sbhv.*, **Sml.*, *Śp.*, *Aucityav.*).

349 व(च)लतु तरला धृष्टा (**Skm.* ii. 226; *Sbhv.* 1575, etc.).

351 यदि विनिहिता शून्या (**Skm.* ii. 244; *Sbhv.* 1625).

*Skm.: i. 76=2, 123 = 1, 234 = 38, 459 = 123; ii. 23=29, 37 = 41, 115=52, 183 = 4, 211 = 51, 214 (कस्यचित्) = 75, 216=57, 217=18, 218=47, 226=146, 227=28, 228 = 97, 229 = 11, 230 = 73, 232 = 69, 233 = 30, 238 = 7, 244 = 149, 245 = 81, 248 = 23, 249 = 49, 250 = 39, 251 (कस्यचित्) = 85, 256 (वीरस्य, अमरोः) = 132, 262 (कस्यचित्) = 61, 266 (कस्यचित्) = 35, 308 = 31, 397 = 34, 398 = 116, 406 = 19, 407 = 9, 422 = 20, 423 = 67, 426 = 99, 440 = 13, 446 = 12, 447 = 62, 485 = 64, 619 = 21, 629 = 82, 630 = 36, 666 = 21, 673 = 72, 705 = 16, 861 = 24, 892 = 25, 893 = 43, 894 = 58; also the following:—

अमुष्मै चौराय स्वस (v. 143 = *Sbhv.* 1979, अहिर्षदेवचौरयोः).
इह निशि निविडनिरन्तर (ii. 320).
उन्मीलन्ति नखैर्लुनीहि (ii. 149 = **Padyāv.* 356, शम्भोः; **Sml. P.* 68*b*, कस्यापि; **Saml.* 102 anon.; **S.-Hārāv.* 38*a*, 110 anon.; *Śp.* 3489, सत्कविमिश्रस्य; *Sāhityad.* p. 329 anon.; *Sāhityak. ad* x. 23 anon.).
कनककुण्डलमण्डित (v. 142).
कर्णे यन्न कृतं (ii. 196; **S.-Mukt.* x. 92 anon.).
दहति विरहे ऽङ्गानि (ii. 200 = *Kvs.* 447 anon.).
धावति चेतो न तनुर् (ii. 328).
यदि विनिहिता . . . (ii. 244; see above).
लीलालक्षललाट (ii. 119).
वलतु तरला . . . (ii. 226; see above).
व्यावृत्त्या शिथिलीकरोति (ii. 420).
शोको ऽयं हविषा (v. 144).
सखि स सुभगो मन्द (ii. 201 = *Kvs.* 407 anon.; *Sbhv.* 1118 anon.).

**Sml.B.*: See Bhandarkar, loc. cit. All the verses there cited are to be found in the *Kāvyamālā* edition of the *Śataka* (see *Pratīkas* at end), excepting

प्रणयविषदां वक्त्रे (137*b* = *Kvs.* 517; *Ratnāvalī*, iii. 55, etc.).

*Sml.P.: The verses quoted all occur in the edition of the Śataka (viz. 57a = 85, 58a = 35, 59b = 96, 61a = 4, 64a = 148, 66a = 10, 69a = 110, 84a = 73 and 49, 84b = 97; 85b = 91, 86a = 5, 89a = 39, 118a = 36, 123a = 94, 123b = 9, 124b = 98, 125a = 101 and 46, 125b = 37), excepting

स्मर्तव्या वयमिन्दुसुन्दर (57a = *Saml. 77 anon.; *S.-Hārāv. C. 31a, 37 anon.; *S.-Mukt. i. 64 anon.; Śp. 3392, कस्यापि).

*Sabhyāl.: Besides verses occurring in the edition (viz. A 20b [iv. 159] = 3, A 22a [v] = 115 and 16, A 24a [v] = 161, A 25a [vi] = 127 and 32, A 10a [ii] = 111 and 19, A 13a [iii. 55] = 17, A 19a [iv. 119 and 125] = 40 and 41, A 29b = 83, A 30b = 7, B 1a = 12), we find the following:—

दिशां हाराकाशः शमित (A 24b [vi] = Sbhv. 1760 कस्यापि; Śp. 3870, कस्यापि).

शान्ते मन्मथसंगरे (A 22a [v] = Sbhv. 2134, कस्यापि: Śp. 3703, कस्यापि; *S.-Muktāv. xviii. 12 anon.; *S.-Mukt. i. 15 anon.; *S.-Ratnak. v. 140 anon.; *Sāras. 7b, 83 anon.; Padyarac. viii. 10).

*Padyāv.: Nos. 210 (= Ed. 28), 222 (= Ed. 30), 228 (Ed. 80), 230 (Ed. 97), 236 (Ed. 92), 310 (= Ed. 35).

*Padyāmṛtat.: iii. 52 = Ed. 82.

*S.-Hārāv.: 31a, 335 = Ed. 61; 36b, 393 = Ed. 35 } in addition to a number of verses from the Bālabhārata of Amaracandra.

Kkbh. गन्तव्यं यदि नाम (ad ii. 1 = Aucityav. ad 18 = Sbhv. 1059, कस्यापि; Hemac. Comm., p. 9 anon.).

Aucityav.: ad 18 (see above); ad 39 = Ed. 3.

Padyarac.: viii. 11 and 14 = Ed. 105 and 69.

Sbhv., Śp. } See Peterson and Aufrecht, locc. citt. All the verses are noted in the edition of the Śataka, excepting

कालप्राप्तं महारत्नं (Sbhv. 892).

श्रुतकमधुराचारे (Sbhv. 1047).

ARAVINDA (Aufrecht, C.C. i, p. 29. No information).
430 निद्रे भद्रमवस्थितासि (**Skm.* ii. 298).

**Skm.* (in addition to the above): वातोद्धूतरजोनिल (ii. 803).

AŚVAGHOṢA (said to have been a contemporary of Kaniṣka. Weber (see the work cited under A 5 below); Aufrecht, C.C. i, p. 34; Peterson, op. cit., p. 8). As regards the information obtainable from Buddhist sources concerning this famous author, it may be sufficient to refer to the article Aśvaghoṣa by M. Anesaki in Hastings' *Encyclopædia of Religion and Ethics* and the works there cited, adding M. Lévi's articles in the *Journal Asiatique* for 1896, 1897, 1908. The following is a list of the works ascribed to Aśvaghoṣa and to the two writers, Ārya-Śūra and Mātṛceṭa, who have most claim to be identified with him, concerning which identifications see F. W. Thomas, *Album Kern* (Leiden, 1903), pp. 405–8, and *Indian Antiquary*, 1903, pp. 345–60, and reff.

A. Works existing in Sanskrit:

(*a*) Works attributed to Aśvaghoṣa:

1. *Buddhacarita-kāvya*, edited by Cowell, *Anecdota Oxoniensia, Aryan Series*, i, vii (Oxford, 1893), and translated by the same, *Sacred Books of the East*, xlix (Oxford, 1894), and by Formichi (Bari, 1912); for the Tibetan and Chinese versions see B 5 and C 3 below (Aśvaghoṣa).

2. *Śāriputra-prakaraṇa*, a play; fragment published by Prof. H. Lüders (*Sitzungsberichte der k. preuss. Akademie d. Wissenschaften*, 1911, xvii; cf. *K. preuss. Turfan Expeditionen, Kleinere Sanskrit-Texte*, Heft i (Berlin, 1911), by the same).

3. *Saundarananda-kāvya*, edited by Haraprasād Śāstrī (*Bibliotheca Indica*, N.S., 1251, Calcutta, 1910).

4. *Gaṇḍī-stotra* (in Chinese transliteration, see B 2 below (Aśvaghoṣa)): to be edited by Baron A. von Stael-Holstein in *Bibliotheca Indica* (see *Bulletin de l'Academie Impériale*, 1911, p. 1044).

5. *Vajrasūcī* (edited with translation by Weber, *Die V. des Açvaghoṣa* (*Abhandlungen d. königl. Akademie d. Wissenschaften zu Berlin*, 1859, pp. 205–64, where the problem of the authorship is discussed)).

(*b*) Works attributed to Mātṛceṭa:

6. *Śatapañcāśatka-stotra*; fragments published by Prof. Sylvain Lévi (*Journal Asiatique*, 1910, xvi, pp. 433–56) and Prof. de la Vallée Poussin (*J.R.A.S.*, 1911, pp. 759–77); see B 8 (Aśvaghoṣa), B 19 (Mātṛceṭa), and C 7 (Mātṛceṭa).

(*c*) Works attributed to Ārya-Śūra:

7. *Jātakamālā*, edited by Kern, *Harvard Oriental Series*, i, 1891, translated by Speijer, *Sacred Books of the Buddhists* (London, 1895; see B 23, C 8 below (Śūra)).

8. *Subhāṣitaratnakaraṇḍaka-kathā* (see Prof. Sylvain Lévi, *Rapport sur sa Mission*, pp. 15–16 of *Comptes Rendus de l'Academie des Inscriptions*, 1899, and *Album Kern*, p. 406; = B 28 below (Śūra)).

B. Works existing in Tibetan:

(*a*) Works attributed to Aśvaghoṣa:

1. *Aṣṭavighna-kathā* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll. 206–10).

2. *Gaṇḍīstotra-gāthā* (Tanjur, *Bstod*, foll. 210*b*–214*a*; see A 4 above (Aśvaghoṣa)).

3. *Daśākuśalakarmapathanirdeśa* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll. 271–3; see C 2 below (Aśvaghoṣa)).

4. *Paramārthabodhicittabhāvanākramavarṇasaṃgraha* (Tanjur, *Bstod*, xxxiii, foll. 145–6).

5. *Buddhacarita-mahākāvya* (Tanjur, *Bstod*, xciv, foll. 1–119; see A 1 above and C 3 below (Aśvaghoṣa)).

6. *Maṇidīpamahākāruṇikadevapañcastotra* (Tanjur, *Rgyud*, lxviii, foll. 157–8).

7. *Vajrayānamūlapattisaṃgraha* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, 219*b*–220*b*).

8. *Śatapañcāśatkanāma-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 129*a*–136*b*; see A 6 above (Mātṛceṭa), B 19 (Aśvaghoṣa), C 7 (Mātṛceṭa) below).

9. *Śokavinodana* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll. 270–1).

10. *Saṃvṛtibodhicittabhāvanopadeśavarṇasaṃgraha* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll. 146–7).

11. *Sthūlapatti* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, foll. 220*b*–221*a*).

(*b*) Works attributed to Mātṛceṭa:

12. *Āryatārādevīstotrasarvārthasādhananāma-stotrarāja* (Tanjur, *Rgyud*, xxvi, foll. 60–2).

13. *Ekottarika-stotra* (Tanjur, *Bstod*, fol. 113).

14. *Kaliyuga-parikathā* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll. 134–6; xciv, foll. 226–8).

15. *Caturviparyaya-kathā* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll. 131–4; xciv, foll. 223–6).

16. *Triratnamaṅgala-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 111–12).

17. *Triratna-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 116).

18. *Maticitragīti* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, fol. 9).

19. *Miśraka-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 200–13 = A 6 (Mātṛceṭa), B 8 (Aśvaghoṣa), as amplified by Dignāga; see I-tsing, trans. Takakusu (Oxford, 1896), p. 158.

20. *Varṇanārhavarṇana-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 93–111, partly edited with translation by F. W. Thomas, *Indian Antiquary*, 1905, pp. 145–63).

21. *Samyagbuddhalakṣaṇa-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 111–12).

22. *Sugatapañcatriratna-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll. 113–15).

(*c*) Works attributed to Śūra (*Album Kern*, loc. cit.):

23. *Jātakamālā* (Tanjur, *Mdo*, xci, foll. 1–148 = A 7 above (Śūra), C 8 below (Śūra)).

24. *Pāramitāsamāsa* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll. 246–66).

25. *Prātimokṣasūtrapaddhati* (Tanjur, *Mdo*, lxxiii, foll. i–lxxiv, fol. 110).

26. *Bodhisattvajātakadharmagaṇḍī* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll. 119–24).

27. *Supathādeśa-parikathā* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll. 235–65).

28. *Subhāṣitaratnakaraṇḍaka-kathā* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll. 118–31; xciv, foll. 210–23 = A 8 above).

C. Works existing in Chinese (Nanjio, *A Catalogue of the Buddhist Tripiṭaka* (Oxford, 1883)):

(*a*) Works attributed to Aśvaghoṣa (Nanjio, col. 368):

1. *Fifty Verses on the Rules for Serving a Teacher* (No. 1080).

2. *Daśaduṣṭakarmamārga-sūtra* (No. 1379 = B 3 above (Aśvaghoṣa)).

3. *Buddhacarita-kāvya* (No. 1351, translated by Beal, *Sacred Books of the East*, vol. xix (Oxford, 1883) = A 1 and B 5 above (Aśvaghoṣa)).

4. *Mahāyānabhūmiguhyavācāmūlaśāstra* (No. 1299).

5. *Mahāyānaśraddhotpāda-śāstra* (Nos. 1249–50, translated by Teitaro Suzuki, *Aśvaghoṣa's Discourse on the Awakening of Faith in the Mahāyāna* (Chicago, 1900)).

6. *Sūtrālaṃkāra-śāstra* (No. 1112, translated into French by M. Huber (Paris, 1908)).

(*b*) Work attributed to Mātṛceṭa (Nanjio, op. cit., col. 378).

7. *Buddhastotrārdhaśataka* (No. 1456 = A 6 (Mātṛceṭa), B 8 (Aśvaghoṣa), B 19 (Mātṛceṭa)).

(*c*) Works attributed to Ārya-Śūra (Nanjio, op. cit., col. 372).

8. *Jātakamālā* (No. 1312 = A 7, B 23 above (Śūra)).

9. *Bodhisattvakarmaphalasaṃkṣiptanirdeśa-sūtra* (No. 1349).

This is not the place for a further discussion of the identification of the three writers. It will be seen that, so far as the Sanskrit, Tibetan, and Chinese versions of the same works exist, the attributions are identical, except in the case of the *Miśraka-stotra*, which the Tibetan version ascribes to Aśvaghoṣa and Dignāga instead of to Mātṛceṭa and Dignāga. In view of the fact that the original form of this *stotra*, the *Śatapañcāśatka*, is unanimously ascribed to Mātṛceṭa, this divergence is not of any special moment. It may be noted that the three names

Aśvaghoṣa, Mātṛceṭa (which recurs in inscriptions; see *Corpus Inscr. Indicarum*, iii, index), and Śūra have all the appearance of genuine proper names, not of titles, and should therefore prima facie designate different individuals.

As regards the question of several Aśvaghoṣas, see the works of Anesaki and Suzuki cited above.

2 आबाहद्गतमण्डलाग्र (*Sbhv.* 74 anon.; Vāmana *ad* iv. 3. 7 anon., etc.).

Sbhv. कदर्थितस्यापि हि धैर्यवृत्तेर् (528 = *Śp.* 227, भर्तृहरेः: Bhartṛhari, ii. 75; **S.-Ratnak.* ii. 88 anon.: **S.-Hārāv.* 47*a*, 343 anon.).

जयन्ति जितमत्सराः (198).

जातस्य नाम न विलङ्घयति (529).

नैवाकृतिः फलति नैव (3100 = **S.-Muktāv.* viii. 24 anon.; Bhartṛhari, ii. 94).

व्यायस्यन्नपि कश्चिद् (3142).

(None of the above have been traced in the works ascribed to Aśvaghoṣa.)

Rāyamukuṭa's commentary (*Padacandrikā*) on the *Amarakośa*:

ad i. 1. 1. 9 = *Saundarananda-kāvya*, i. 24;

ad i. 1. 1. 12 = *Buddhacarita*, viii. 13.

The citations give the name of the book, not of the author. The *Saundarananda* was until recently known only by this citation, which seems to be repeated in a second commentary (*Ṭīkāsarvasva* of Sarvānanda). The same commentary and also a third commentary, *Liṅgabhaṭṭīya*, refer to the *Buddhacarita*, perhaps to the above passage. See Haraprasād Śāstrī's *Preface* to his edition of the *Saundarananda-kāvya*, p. xxi, and his reference to Śeṣagiri Śāstrī's *Report on the Search for Sanskrit MSS.*, 1893–4 (Madras, 1899), pp. 23–40.

Ujjvaladatta's commentary on the *Uṇādisūtra*:

ad i. 156 = Rāyamukuṭa *ad Amarakośa*, i. 1. 1. 12 above.

UTPALARĀJA (or UTPALARĀJA DEVA, identified by the editor of the *Aucityavicāracarcā* in *Kāvyamālā*, i, p. 131 n., with the ācārya, *circa* 930 A.D., of Abhinavagupta. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 12; C.C. i, p. 64; Peterson, *Fourth Report*, p. xiii).

ad 140 स जयति मदलेखो° (**Skm.* i. 463).

289 तस्यास्तापभुवं नृशंस·

**Skm.* अये गीतं सरसकवय: (v. 289 = Bhartṛhari, iii. 67; *Śp.* 4176, भर्तृहरे:; **S.-Ratnak.* vii. 18 anon.).
जयति स मदलेखोच्छृङ्खला (i. 463; see above).
तापात्पिपिण्डितविग्रहे (ii. 719).

Aucityar.: अहौ वा हारे वा (*ad* 16 = Bhartṛhari, *Suppl.* 24; **Skm.* v. 299, मुञ्जस्य; *Sbhr.* 3413 anon.; *Śp.* 4102, भर्तृहरे:; *Kāvyapr.*, p. 59 anon.; *Aś. ad* xx. 28 anon.; *Vetālap.* pp. 7–8 anon.; *Śṛṅgāraratnākara*, 5; **Padyāmṛtat.* iii. 73, काव्यप्रकाशे; **Rasavilāsa*, § 81 anon.; *At.*, p. 57 anon.; **S.-Ratnak.* vii. 26 anon.; **Padyaveṇī*, 69*b*, जगज्जीवनवृज्यायाया:; **S.-Prab.* 153 anon.; *Padyarac.* xiii. 62, भर्तृहरे:; *Ind. Spr.*[2] 844).

Kkbh. मात्सर्यतीव्रतिमिरा (*ad* ii. 1).

Suvṛttat. हुताञ्जनश्यामरुचिस्तवैते (*ad* ii. 6).

Dhvanyāl. तैस्तैरप्युपयाचितैर् (Comm., p. 30 anon.).

Udbhaṭa (Bhaṭṭa Udbhaṭa, *circa* 800 A.D. Aufrecht, C.C. i, p. 66; Bühler's Kashmir *Report*, p. 13; Peterson, op. cit., p. 13; Colonel Jacob, *Notes on Alaṃkāra Literature*, J.R.A.S. 1897, pp. 286–7 and 820–53, where this author's *Alaṃkārasārasaṃgraha* is edited with indices. A lost *Kumārasambhava* is quoted by the same writer as his own work).

203 किं कौमुदी: शशिकला: (*Sbhv.* 1463; *Śp.* 3269, कस्यापि; *Padyarac.* iv. 3, कस्यापि).

**Skm.* कालिन्दीजलकुञ्जवञ्जुल (i. 287).

Sbhv. अयं बन्धु: परो वेति (498; see under Daṇḍin).
किं कौमुदी: . . . (1463; see above).
किमिह बहुभिरुक्तैर् (3453 = Bhartṛhari, i. 53; **S.-Mukt.* iii. 5 anon.; **Saml.* 48 anon.).

Kālidāsa (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 15–17; xxxix, pp. 306–12, *Strophen von Kālidāsa* (where the verses not found in the known works are collected, including

nearly all such verses cited below); C.C. i, p. 99; Peterson, op. cit., pp. 18–23; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xxv).

95 = *Śak.* 3; 204 = *Vikram.* i. 9; 239 = *Śak.* 33; 253 = *Śak.* 44.

**Skm.*: A number of verses from the known works (viz., i. 85; ii. 55, 403; v. 192, 333, 334 = *Śak.* i. 93, 132, 109, 170, 171; i. 21; ii. 399, 495, 529 = *Vikramorv.* i. 60, 21, 32; ii. 337, 583, 584, 654 = *Mālavik.* 24, 27, 29, 73; ii. 620 = *Kumāras.* viii. 82); also the following:—

अवचनं वचनं गुरुसंनिधाव् (ii. 39 = *Kvs.* 250 anon.; *Sbhv.* 2052, वामनस्वामिनः; *Śp.* 3957, वामन°).

उपरि गूढहिमांशु (ii. 750).

कश्चिद्वाचो रचयितुं (iii. 14).

क्रमशरस्खलितकण्ठ (ii. 461 = *Kvs.* 259; *Viddhaś.* iii. 3).

श्लाकत्वं(श्लाकार्यं) शशलक्ष्मणः (ii. 524 = *Sbhv.* 1343; *Sarasvatīk.* ad v. 157 anon.; *Sāhityad.* 99 anon., etc.; **S.-Mukt.* iv. 17 anon.; *Ekāv.*, p. 109 anon.; *Al.*, p. 58 anon.; *Vikramorv.*, Act iv (some edd.)).

दिवापि अलदोदयाद् (ii. 313).

न वक्ति प्रेमार्द्रं (ii. 29).

प्रियायां स्वैरायामति (iv. 223 = Aufrecht, Z.D.M.G. xxxix, pp. 308–9).

यस्त्रैलोक्यमनोरथस्य (ii. 336).

वधूरिव मलयमरुतो (ii. 22).

स्वप्न प्रसीद भगवन् (ii. 473 = *Kvs.* 499 anon.).

**Sml.*: See Bhandarkar, loc. cit. The verses are all taken from the known works (*B.* 71*a* = *Śak.* 133 and 132; 72*a* = *Śak.* 44 and 35; 82*a* = *Megh.* 107 and 111; 86*a* = *Śak.* 42; 91*b* = *Rghv.* xvi. 50; 97*a* = *Kum.* i. 39; 110*a* = *Vikram.* 26; 128*b* (चलापाङ्गां) = *Śak.* 22; 129*a* = *Śak.* 23 and 16; 133*a* = *Rghv.* xvi. 60; 135*a* = *Kum.* viii. 57; 137*b* = *Kum.* iv. 17 and 15; 150*b* = *Vikram.* 49; 151*b* (तन्वी श्यामा) = *Megh.* 80; 151*b* (अपि तुरग) = *Rghv.* ix. 67; 175*b* = *Śak.* 9, 8, 166; 176*b* = *Śak.* 32; 189*b* (व्याघ्रा°) = *Rghv.* ix. 63,

(अपि तुरग) = *Rghv.* ix. 67, (परिचयं) = *Rghv.* ix. 49, (मेदश्छेद) = *Śak.* 38; 191*a* = *Śak.* 14 and 170), except the following:—

आश्लिष्टबालतरुपल्लव (*B.* 128*b*).

क्वाकार्यं . . . (*P.* 66*b*, *B.* 74*b*; see above).

जाते जगति वाल्मीकौ (*P.* 15*b* = **S.-Hārāv.* 34*a*, 140; **S.-Ratnak.* ii. 33 anon.: given by Bhandarkar, p. xv).

विचकिलमुकुन्दमुकुल (*B.* 125*a*).

पयोधराकारधरो (*P.* 105*a*, *B.* 131*a* = *Sp.* 3927; **Sabhyāl.* A 8*a*; **S.-Mukt.* iv. 18 anon.; **Sāras.* 4*b*, 38 anon.; *Padyarac.* ix. 14; *Bhojapr.* 296).

लक्ष्मीकृतस्य हरिणस्य (*B.* 189*b*).

**Sabhyāl.*: A 8*a* (अनाघ्रातं) = *Śak.* 43; A 10*b* (शुश्रूषस्व) = *Śak.* 93; A 24*a* (सुभग) = *Śak.* 3; A 28*a* (गच्छति) = *Śak.* 33. Also the following:—

पयोधराकारधरो (A 8*a*; see above).

मित्रां मन्त्रय मन्नु (C 1*a*).[1]

**Subhāṣ.*: 38*a* (पादन्यास) = *Śak.* 208.

**Padyaveṇī*: 11*a* = *Rghv.* vi. 75; also the following:—

आलिङ्गतो वसुधां निज (ii. 57, 108 = *Dhanañjana-vijaya* (Calcutta, 1857), p. 6).

एको ऽपि त्रय इव भाति (v. 66 = **Sabhyāl.* 8*a* anon. (?); *Bhojapr.* 295, वररुचेः).

मदनविजयपात्रा मङ्गलं द्योतयन्ती (v. 114, Kālidāsa and Akbarī-Kālidāsa! cf. *Kvs.* 172).

विदितं ननु कन्दुक (iv. 67 = वनिताकरतामरस, etc. *Śp.*; **S.-Mukt.* iv. 22, रामनाटकात्; **Sabhyāl.* 8*a* anon. (?); *Bhojapr.* 294; see Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 310, and below under Daṇḍin).

---

[1] मित्रां मन्त्रय मन्नु जीवितसमां दृष्टक्रतू कीदृशी
कीदृक्षो मरुकीकटौ शिखरतिः का काममामन्त्रय ।
कौ भक्तां विरहातुरौ चरति कस्तोये मिलित्वा भृशं
लिप्यभ्यासपरायणा गुरुगृहे किं पाप इत्यर्भकाः ॥

**S.-Hārāv.* C 3*b*, 29 = *Kum.* i. 48 ; C 7*a*, 68 = *Kum.* i. 45 ; C 17*a*, 98 = *Vikramorv.* i. 9 ; also

अहो मे सौभाग्यं (32*b*, 114 = *Bhojapr.* 250).

जाते जगति वाल्मीकौ (34*a*, 140 ; see above).

यचैना लहरी चलाचल (C 3*b*, 28 = *Kuvalay. ad* 170 anon. ; *Ak.*, p. 353 anon.).

विहाय कमलालयाविल (28*b*, 63[1] = **S.-Ratnak.* i. 16 anon.).

**Sbhv.* See Peterson, loc. cit. The verses there given are all from known works (1963 = *Kum.* viii. 63 ; 1332 = *Śak.* 43 ; 1542 = *Kum.* i. 40 ; 1467 = *Vikram.* i. 9, see above (*Kvs.* 204) ; 1678 = *Ṛtus.* vi. 20 ; 1528 = *Kum.* i. 43 ; 1337 = *Megh.* 103 ; 1543 = *Rghv.* iii. 8 ; 1566 = *Kum.* i. 36 ; 561 = *Śak.* 208 (पादन्यास) ; 1499 = *Kum.* i. 47 ; 1643 = *Kum.* iii. 29 ; 1273 = *Śak.* 73 ; 1567 = *Kum.* i. 35 ; 1491 = *Kum.* i. 48 ; 1901 = *Kum.* viii. 57 ; 1336 = *Megh.* 102), except

उपार्जितानां वित्तानां (3037 = **S.-Muktāv.* vi. 11 anon. ; *Pañcat.* ii. 157 ; *Ind. Spr.*[2] 1307, etc.).

ब्राकार्ये . . . (1343 ; see above).

Śp. The verses are all given by Aufrecht, loc. cit., with references to the known works, except in the case of the following :—

अक्षुण्णं नितम्बभागे (3376).

एतानि निःसहनतोर् (3410 = *Sarasvatīk. ad* ii. 33 anon.).

तारतारतरैरेतैर् (544).

पयोधराकारधरो (3927 ; see above).

लक्ष्मीक्रीडातडागे (3644 = *Sbhv.* 2005, कस्यापि ; **S.-Saṃcaya*, xxviii. 1 anon. ; **S.-Ratnak.* vi. 143 anon. ; **S.-Prab.* 32 anon. ; *At.*, p. 11 anon. ; *Bhojapr.* 256).

---

[1] विहाय कमलालयाविलसितानि विद्युन्नटी
विडंबनपटूनि मे विहरणं विधत्तां मनः ।
कपर्दिनि कुमुद्वतीरमणखण्डचूडामणौ
कटीतटपरीभवत्करटिचर्मणि ब्रह्मणि ॥

d

वनिताकरतामरस (one MS. = विदितं ननु कन्दुक above).
वेणी विडम्बयति (3378).
हेमाम्भोरुहपत्तने (two MSS.).

Aucityav. (*ad* 13 = *Megh.* 6 and *Kum.* viii. 87; *ad* 16 = *Kum.* iii. 29 and 28; *ad* 28 = *Kum.* ii. 64; *ad* 38 = *Vikram.* 25 and *Kum.* iii. 72); also
इह निवसति मेरुः (*ad* 20 = *Bhojapr.* 112).

Kkbh. (*ad* iv. 1 = *Megh.* 102; *ad* v. 1 = *Rghv.* i. 13); also
रक्तस्त्वं नवपल्लव (*ad* iii. 1 = *Sbhv.* 1364, श्रीयशोवर्मणः; *Mahānāṭ.* iv. 34; *Kuvalay. ad* 56 anon.; *Dhvanyāl.*, pp. 90–1 anon.; *At.*, p. 39 anon.; Nami *ad* Rudraṭa, x. 29 anon.).

Suvṛttat. (*ad* ii. 5 = *Rghv.* i. 12; ii. 6 = *Kum.* i. 1; ii. 22 = *Kum.* ii. 64; ii. 34 = *Megha.* 49 and 1; ii. 38 = *Śak.* 39; iii. 17 = *Kum.* i. 39 and iii. 29; iii. 18 = *Kum.* viii. 63; iii. 19 = *Kum.* i. 61; iii. 21 = *Megha.* 2).

At., p. 19 = *Rghv.* iv. 49; *Pratāpar.* Comm., p. 150 = *Śak.* i. 22 (17); *Rasagaṅg.*, p. 318 = *Rghv.* v. 68; p. 340 = *Kum.* i. 3; *Ekāv.* Comm., p. 104 = *Rghv.* xii. 14, and *Śak.* vii. 17; *Dhvanyāl.*, p. 123 = *Megha.* 8 and *Śak.* i. 20; p. 124 = *Śak.* i. 20 (15); Nami *ad* Rudraṭa, p. 12 = *Rghv.* i. 77; p. 110 = x. 48; p. 159 = *Kum.* iv. 16.

Padyarac. (iii. 40 = *Rghv.* vii. 50; v. 8 = *Ratnāvalī*, ii. 38, *Kvs.* 422; vi. 11–12 = *Megha.* 103 and 95; vii. 20 = *Rghv.* xix. 27; ix. 41, पयोधराकार *v. supra*; xii. 24 = *Śak.* 131; xiii. 13 = *Śak.* 312; xv. 69 = *Śak.* 170).

Daśar. मत्तानां कुसुमरसेन षट्पदानां (*ad* iii. 14, विक्रमोर्वश्यां).

KUMĀRADĀSA (KUMĀRA, KUMĀRADATTA, KUMĀRA BHAṬṬA, BHAṬṬA KUMĀRA: seventh century? Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 17; C.C. i, p. 110; Peterson, op. cit., pp. 24–5; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xxv; Leumann, *Zum Jānakīharaṇa des Kumāradāsa* (Vienna Oriental Journal, vii. 226–32); Thomas, *The Jānakīharaṇa of Kumāradāsa* (J.R.A.S. 1901, pp. 253–80); Keith, ibid. pp. 578–82; editions of the *Jānakīharaṇa*,

by Dharmārāma (Colombo, 1891), Haridāsa (Calcutta, 1893), Nandargikar (Bombay, 1907)).

366 बाले नाथ विमुञ्च (*Skm.* ii. 216, अमरोः; Amaru, 57, etc., etc.).

**Skm.* तन्व्या मनोज्ञस्वर (ii. 369 = *Jānakīh.* vii. 17).

**Padyāv.* प्रियसखि न जगाम (314).[1]

**Sml.* See Bhandarkar, loc. cit. The verses come from the *Jānakīharaṇa* (95*a* (P. 78*b*) = i. 36; 95*b* (P. 79*a*) = i. 34; P. 81*b* = vii. 7; B. 96*b* = i. 32; 98*b* = i. 29; P. 114*a* = viii. 96; B. 132*a* (P. 106*a*) = iii. 38; 191 = vi. 3; 192*a* = vi. 4), except the following:—

प्रथममनुतरन्ती (P. 106*a*).[2]

न पाणिप्रच्छायं (P. 106*a* = *Sp.* 3948, कस्यापि).

बाले नाथ . . . (P. 86*b*, B. 105*a*; see above).

प्रचण्डवातोपरमेण निश्चलं (B. 184*b*).

**S.-Hārāv.* O 10*b*, 112 = *Jānakīh.* i. 34; 13*b*, 51 = i. 32; 14*b*, 68 = i. 29; also

प्रत्यग्रभास्करकरारुण (60*b*, 605).[3]

Sbhv. 1569 anon. = *Jānakīh.* i. 28; 1654 = iii. 2; 1751 = xi. 53; 1752 = xi. 59; 1753 = xi. 60; 1754 = xi. 73; 1755 = xi. 75; 1757 = xi. 63; 1812 = xii. 9; also the following:—

---

1 प्रियसखि न जगाम वामशीलः
स्फुटममुना नगरेण नन्दसूनुः ।
अदलितनलिनीदलेव वापी
यदहृतपल्लव एव काननान्तः ॥

2 प्रथममनु[त]रन्तीष्वम्भसि प्राणनाथं
प्रतियुवतिषु सेर्ष्यावृत्तयः सुभ्रुवोऽपि ।
सललितमवतेरुः संक्रमं न्यासभीते(*sic* for त ?)
स्खलितचरणगुञ्जन्नूपुराः कौतुकेन ॥

3 प्रत्यग्रभास्करकरारुणशातकुम्भ
रत्नावलीकिरणभास्वरभाजनेषु ।
यत्स्वादुहृद्यहितमन्नमनल्पमस्ति
काले जनः प्रियसुतस्तुदुशन्ति धर्मान् ॥

अभिनवं गलितांशुक (2161).
किं भूषणेन रचितेन (2165).
बाले नाथ . . . (1614; see above).
स्वामिन् प्रभो प्रिय गृहाण (2096 = *Śp.* 3691).

Śp. 3356 = *Jānakīh.* i. 29; 3344 = i. 32; also
बाले नाथ . . . (3554; see above).
स्वामिन् . . . (3691 = *Sbhv.* 2096 above).

Aucityav. अयि विसृहीहि दृढोपगूहनं (*ad* 24; see Peterson, loc. cit.).

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra*, iii. 73.
महिषधूसरितः सरितस्तटः (*Jānakīh.* xi. 71 = Rāyamukuṭa *ad Amarakośa*, i. 1. 14, 23).

Rāyamukuṭa's commentary (*Padacandrikā*) on the *Amarakośa*: *ad* i. 1. 3. 16 (Kumāradāsa) = *Jānakīh.* xi. 92; *ad* i. 1. 4. 23 (*Jānakīh.*, see above) = xi. 71; *ad* i. 17, 6 (Kumāradāsa) = ix. 12; also (fragments)
अथोद्बन्धुस्य भयंकरे करे (*ad* i. 1. 2. 34, *Jānakīh.*).
रविर्मनाग्दर्शितवासरः सरः (*ad* i. 1. 3. 2, *Jānakīh*).

On grounds of style the following two anonymous verses might also be ascribed to this poet:—
मुखांशुवन्तमास्थाय (*Sarasvatīk.* *ad* i. 12 anon.).
सपदि पङ्क्तिविहंगमनामभृत् (Vāmana, ii. 1. 13 anon.; *At.*, pp. 22–3 anon.; Hemac., p. 166 anon.; see my remarks, J.R.A.S. 1901, pp. 266–7).

Kumudākaramati (perhaps identical with the Buddhist writer of the same name, author of a *sādhana* in the *Sādhanasamuccaya*. Bendall, *Cambridge Catalogue*, p. 155; Thomas, *Deux Collections de Sādhanas*, Muséon, 1903, pp. 14 and 21).
9 एकस्यापि मनोभुवस्तदबला.

Kṣitīśa (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 511; C.C. i, p. 134. No information).
471 ह्रिया संसक्ताङ्गं तदनु.

**Skm.* तीव्रार्कद्युतिदह्यमान (iv. 112, given with translation by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 511).

GONANDA (? = Gonandana, quoted by Rājaśekhara? Aufrecht, C.C. i, p. 159; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xix).
385 सखि कलितः खलितो.

CAKRA (according to the editor of the *Aucityavicāracarcā* (p. 145 n.) = Cakrapāla, brother of Muktākaṇa and contemporary of Ānandavardhana. Aufrecht, C.C. i, p. 174; Peterson, *Fourth Report*, 1886–92, p. xxvii. Possibly identical with the Śrī-Cakra mentioned by Kṣemendra (*v. infra*), or with the author of the *Citraratnākara kāvya*?).
418 नाकानोकहसंभवैः.

Aucityav. द्वैवो जानाति सर्वं (*ad* 25, श्रीचक्रस्य).

Suvṛttat. सत्यं पातालकुक्षिंभरि (*ad* ii. 40, श्रीचक्रस्य).
नैतं नीभिरिमा न यान्ति (*ad* iii. 22, श्रीचक्रस्य).

Kkbh. सरस्यामेतस्यामुदर (*ad* ii. 1, चक्रपालस्य = **S.-Ratnak.* v. 66 anon.).

CAKRAPĀṆI (Aufrecht, C.C. i, p. 175. No information).
405 परीरम्भारम्भः स्पृशति.

**Skm.* अयि विततय चरणौ (v. 12).
आरूढान्तरयौवनस्य (i. 269).
तस्या नाम मया कथं (i. 27).
यत्काण्डं गगनद्रुमस्य (i. 219).

**Padyāv.* कस्त्वं भो निशि केशवः (281 = **Skm.* i. 278 anon.).

CITRĀṄGA (no information).
431 मध्येसद्म समुन्नता.

CINTŪKA (no information).
238 आर्द्रो विस्मयनिस्तरङ्ग.

CITTAPA, CHITTAPA, CHITTIPA, CHINNAMA, CHITRAMA (contemporary of Bhoja, tenth century. Aufrecht, C.C. i, p. 193; Z.D.M.G. xxvii, p. 29; Bhandarkar, op. cit., pp. xxvii–viii).
462 किं वातेन विलङ्घिता (**Skm.* iii. 29).

*Skm. (in addition to the above).

अच्छिन्नमेखलमलब्ध (i. 137).

अत्युच्चाः परितः स्फुरन्ति (iii. 37 = *Sūktiratn. 45b, 762 anon.; Kāvyapr. ad v. 2 anon.; At., p. 37 anon.; As., p. 190 anon.; Rasagaṅg., p. 346 anon.; Citram., p. 44 anon.; Citrakh., p. 19 anon.).

अन्या साधिगता त्वया (v. 119).

अन्विष्यन्निरयं चिरात् (iii. 90).

आकर्षन्निव गां (iii. 120 = Sbhv. 2419, सिंहदत्तस्य; Śp. 5383, id.).

आदाय मांसमखिलं (iv. 235 = Sbhv. 660, कस्यापि; Śp. 4015, ditto; *S.-Samcaya, xxiii. 2 anon.; Padyarac. xiii. 14, कस्यापि).

कण्ठच्छायमिषेण (i. 22).

कल्पान्ते शमितत्रिविक्रम (i. 90 = Śp. 98, छित्तमस्य; Sarasvatīk. ad iii. 34 anon.; *Sml. P. 5a; *Sml. B. 11b).

का त्वं कुन्तलमल्ल (iii. 244).

कालिन्दि ब्रूहि कुम्भोद्भव (iii. 2 = Kuvalay. ad 65 anon.; Ak., p. 274; *Sāras. iii. 101 anon.; *S.-Ratnak. 75a, 79 anon. (from a poem relating to a Kuntaleśvara; so also iii. 244)).

किमस्मान्विद्वेक्षि (v. 371).

तटमुपगतं पद्मे (iv. 335 = *Sabhyāl. vi. (25b), कस्यापि; Padyarac. xi. 40, कस्यापि).

तेषां त्वं निधिरागसां (v. 117).

दिक्कालात्मसमैव (i. 82 = Kuvalay. ad 104–5 anon.; Sarasvatīk. ad ii. 53 anon.).

देव त्वद्भुजयोर्बलं (iii. 189).

देव त्वं मलयाचलो (iii. 135 = Khaṇḍap. 101).

द्वीन्द्रं भाति जगत् (iii. 54).

निरानन्दः कौन्दे मधुनि (iv. 145 = *Sml. B. 37b; Sarasvatīk. ad i. 69 anon.; *S.-Samcaya, xviii. 8 anon.; *Padyaveṇī, vi. (58b), कस्यापि; *Padyatar. 77 anon.; *Sūktiratn. 517 anon.; At., p. 49;

Vāmana *ad* iii. 1, 12 = **Skm.* ii. 778, नवकरस्य is a different verse).

पद्मामूरुयुगं विभज्य (iii. 201 = *Sarasvatīk. ad* v. 185 anon.).

पर्यङ्कीराजलक्ष्म्या (iii. 144).

भेकैः कोटरशायिभिर् (iv. 115 = *Sbhv.* 843, दाक्षिणात्यस्य; *Śp.* 777, अकालजलदस्य; **S.-Samcaya*, xi. 3 anon.; **S.-Ratnak.* iii. 72 anon.; **Padyaveṇī*, vi. (62*a*), अकालजलदस्य; *Padyarac.* xiv. 77, भोजप्रबन्धात्; *Bhojapr.* 199).

मज्जन्मातङ्गकुम्भ (v. 53).

मातुः खेदमयं ततान (iii. 230).

मिथ्या देव भुजेन ते (iii. 38 = *Sarasvatīk. ad* iii. 33 anon.).

मौली धारय पुण्डरीकं (iii. 56 = *Sarasvatīk. ad* i. 73 anon.).

रामः सैन्यसमन्वितः (iii. 245).

लभ्यन्ते यदि वाञ्छितानि (iii. 68 = *Sarasvatīk. ad* ii. 144 anon.).

लूने पद्म ततश्चतुष्टयं (v. 110).

वर्षासंभूतपीतिमानं (iii. 221).

वाचां . . . सरभसास्तस्थे वनं लोमदः (iii. 3).

वाल्मीकेः कतमोऽसि (iii. 36).

संकल्पेऽङ्कुरितं (iii. 53).

सप्ताम्भोधीन् पिबन्निर् (iii. 178).

समाजे सम्राजां (iii. 96).

समालम्ब्यान्योन्यं (iv. 358).

सूर्यो धामवतां न किं (iii. 17).

स्वामिन्नम्बुजनाथ (iii. 1).

हंस ज्योत्स्नाकुमुद (iii. 57).

The verse mentioning Bhoja reads as follows :—

वाल्मीकेः कतमोऽसि कस्त्वमथवा व्यासस्य येनैष भोः
श्लाघ्यः स्तावस्तव भोजभूपतिभुजस्तम्भस्तुतावुद्यमः ।
पङ्गुः पर्वतमारुरुक्षसि विधुस्पर्शं करेणेहसे
दोर्भ्यां सागरमुत्तितीर्षसि यदि भ्रमः किमन्योत्तरम् ॥

The rather numerous citations in the *Sarasvatīkaṇṭhābharaṇa* are, therefore, by a contemporary.

**Sml.* अन्यः कः चारवार्द्धे (P. 150*a*).[1]
अभ्युद्धृता वसुमती दलितं (B. 165*a* = **Skm.* iii. 264, श्रीहनुमतः; *Sarasvatīk. ad* i. 76, v. 176 anon.; *Bhojapr.* 213).
कल्पान्ते . . . (P. 5*a*, B. 11*b* = **Skm.* i. 90 *supra*).
कूर्मः पादाङ्घ्रियष्टिर्भुजग (P. 140*a*).[2]
गौरीविभज्यमानार्धे (P. 3*b*) = **Skm.* i. 49, कस्यचित्; *Anargh.* vii. 118).
निरानन्दः . . . (B. 37*b* = **Skm.* iv. 145 above).
यस्याधो गगनं रसातल (B. 168*a*).

**S.-Hārāv.* किं वीणाक्वणितेन (37*b*, 193, छित्तिपस्य).[3]

Ak. कालिन्दि . . . (p. 274; see above).
किं ते निर्जिताः (p. 274; Kuntaleśvara named).

Gaṇaratnamahodadhi (ed. Eggeling).
न पुष्कली ते स्वर्लोके (p. 80).
साक्षात्कृते ऽथ लवणांकति (p. 140).

---

[1] अन्यः कः चारवार्द्धे त्वमिव नियमितो वानरैर्वा नरैर्वा
विप्रेणैकेन को ऽन्यस्त्वमिव करपुटीपात्रमात्रेण पीतः ।
जल्पं निक्षं (*sic* for °ल्पन्नित्यं or °त्यं) पृथूर्मिध्वनिभिरवतरत्फेनकूटाट्टहासैः
स्पर्धां धत्ते पयोधेरधिकमधिपुरं निर्मितो यस्तडागः ॥
वि(*sic*)त्तपस्य ॥

[2] कूर्मः पादाङ्घ्रियष्टिर्भुजगपतिरसौ भाजनं भूतधात्री
तैलोत्पूरः समुद्राः कनकगिरिरयं वृत्तवर्त्तिप्ररोहः ।
अर्चिश्चण्डांशुराविर्गमनमलिनिमा कज्जलं भूतधात्री (*sic*)
शत्रुश्रेणी पतंगा ज्वलति रघुपते त्वत्प्रतापप्रदीपः ॥
-- त्तपस्य ॥

[3] किं वीणाक्वणितेन किं मधुकरीझंकारितेनापि किं
कन्दर्पायुधसिञ्जितेन तरुणीझंकारितेनापि किम् ।
श्रीमच्छित्तिपसत्कवेर्यदि वचो हेरम्बकुम्भस्थली
मुक्ताम्भःसुभगं सुधासहचरं कर्णोदरं गाहते ॥
छित्तिपस्य ॥

JHALAJJHALA (J. VĀSUDEVA = VASUDEVA BHAṬṬA, Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 32; C.C. i, p. 214. No information).

268 प्रहरविरतौ मध्येवाह्नः (*Sbhv.* 1048; *Śp.* 3389; **Skm.* ii. 446, अमरोः; Amaru, 12; *Daśar. ad* iv. 59 (Amaru); *Rasagaṅg.*, p. 31 anon.).

**Sml.* अलमलमघृणस्य (B. 83*a* = **Padyāv.* 227, अङ्गदस्य; **Sabhyāl.* iv. 102, वासुदेवस्य; *Sbhv.* 1418; *Śp.* 3513).

प्रहरविरतौ . . . (B. 61*b*; see above).

**Subhāṣ.* नाश्चर्यमेतदधुना (iv. 83 = *Sbhv.* 415).

मत्तेभकुम्भदलनाकुल (viii. 23 = *Sbhv.* 603).

Sbhv. अनुच्छतगण्डशैलमद् (606).

अयि चकितमुग्धचातक (67).

अलमलमघृणस्य (1418; see above).

अखिलजडे जगति (628).

आजन्मनो विहितभक्ति (3130).

इयं पक्षी भिक्षिर् (768 = **S.-Ratnak.* vi. 411 anon.; *Padyarac.* xiv. 39, भर्तृहरेः).

उत्सन्नमापणमसुं (960).

कामं भवन्तु मधुलम्पट (930 = *Śp.* 1144, श्रुतधरस्य).

किरति मुखगृहीतं (769).

तैस्तैर्गुणैः किल कलास्वपि (1562).

दौर्भाग्यं वचसा तनोर् (770).

नाश्चर्यमेतदधुना (415; see above).

प्रहरविरतौ . . . (1048; see above).

मत्तेभकुम्भ . . . (603; see above).

मर्मणि स्पृशति भाषते (1417).

यदि नाम दैवयोगात् (691 = *Śp.* 811, कस्यापि; **S.-Samuccaya*, xii. 9 anon.; Bhartṛhari, *Suppl.* 21).

ये निर्दहन्ति दशन (1400 = *Kvs.* 282 anon.).

सखे खेदं मा गाः (3191).

सत्पक्षा ऋजवः (229).

संतापो न खलु नरेण (3128).

हंहो विधे विविधपण्डित (3134).

Śp. अलमलम . . . (3513 ; see **Sml.* above).
प्रहरविरतौ . . . (3389 ; see **Sml.* above).

ḌIMBOKA (see HIMBOKA).

TRILOCANA (mentioned by Rājaśekhara as author of a *Pārtha-vijaya.* Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 32 ; C.C. i, p. 238 ; Peterson, *Report*, ii, p. 63 ; *J. Bomb. As. Soc.* xvii, p. 66 ; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xviii, xxix).
13 दरोन्मुक्तारक्तस्फुरद्°.
14 कन्दर्पादपि सुन्दराकृति.
69 शीतार्त्तैरिव भयशीणिर (Trailocana).

Sml. श्लाघ्यन्ति चारुचरितैः सुजनस्य (B. 24*b*).

Śp. उच्चैःस्थानकृतोदयैः (764 = *S.-Prab.* 215 anon.).
तावत्कविविहंगानां (187 = *Padyarac.* xv. 86 : refers to Mayūra).
हृदि लग्नेन बाणेन (186 = *Padyarac.* xv. 86 : refers to Bāṇa).

Padyarac. तावत्कवि . . . (xv. 86 ; see above).
हृदि लग्नेन . . . (xv. 86 ; see above).

DAKṢA (Aufrecht, C.C. i, p. 241. No information).
341 काश्मीरपङ्कखचित (**Skm.* ii. 640).

**Skm.* (in addition to the above).
अपनय महामोहं (iii. 141).
आक्रान्तं बलिभिः प्रसह्य (v. 256).
दंष्ट्रासंकटवक्त्र (i. 201 = *Kvs.* 43, वाक्पतेः ; *Khaṇḍap.* 37 ; *Śp.* 4066, हनुमतः).

DAṆḌIN (sixth century? Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 34-5 ; C.C. i, p. 243 ; Pischel, Introduction to his edition of Rudra's *Śṛṅgāratilaka* (Kiel, 1886), pp. 13 sqq.).
240 अयं ते विद्रुमच्छायो (**Skm.* ii. 358, कस्यचित्, etc., etc.).

**Skm.* v. 23 = *Kāvyād.* ii. 10 ; also
क्वचिदमरसरित्क्वचित् (i. 58).
ज्योतिश्चक्राच्चदण्डः (i. 217).

**Sml. B.* 131*a* = *Kāvyād.* iii. 108; also
वनिताकरतामरस (B. 131*a*, P. 105*b*; see under KĀLIDĀSA).

**S.-Hārāv.* C 31*a* = *Kāvyād.* ii. 141.

**Padyaveṇī*, vii (68*a*) = *Kāvyād.* ii. 286.

Śp. Only citations from the *Kāvyād.* (275 = i. 78; 449 = ii. 171; 518 = iii. 120; 540 = iii. 108; 546 = iii. 43; 548 = iii. 84; 569 = i. 71; 570 = ii. 10; 3080 = ii. 323; 3366 = ii. 129; 3393 = ii. 141; 3394 = ii. 151; 3642 = ii. 214; 3655 = ii. 338; 3997 = ii. 286; 4023 = ii. 302; 4068 = ii. 191) and *Daśakumāracarita* (127 = i. 1; 558 = vi, p. 150 (Wilson)).

Padyarac. vii. 11 = *Kāvyād.* ii. 141; xiii. 12 = ii. 286; xv. 32 = i. 78; also (perhaps)
अयं जनः परो वेति (xv. 31 = **Skm.* v. 171, केशटस्य; **S.-Ratnak.* vi. 150 anon.; **Subhās.* vi. 4, भट्टोन्नटस्य; *Sbhv.* 498, भट्टोन्नटस्य; *Śp.* 273, कस्यापि; *Siṃhāsanadvātriṃśikā*, 165; *Ind. Spr.*[2] 550, etc., etc.).

DĀMODARA (KAPILA DĀMODARA = DĀMODARA DEVA and DĀMODARA BHAṬṬA? Aufrecht, C.C. i, p. 250; Peterson, op. cit., p. 44. No information).

411 सुतनु नितम्बस्तव पृथु.

**Skm.* कैलास रे पशुपति (iv. 161).
शीर्ण ग्रातयति शुतं (v. 235).

**Padyāv.* मा गर्वमुद्वह कपोलतले (299*b* = **Skm.* ii. 700, केशटस्य; **Sabhyāl.* iii. 52 anon.; **Sāras.* i. 122 anon.; *Sarasvatīk. ad* i. 81, v. 143 anon.; *Sāhityad.*, p. 56 anon.; *Daśar. ad* ii. 22 anon.; Hemac. Comm., p. 102 anon.).

**Padyaveṇī* (the same Dāmodara?).
अम्बरान्तमवलम्बितुकामं (v. 96).[1]

---

[1] अम्बरान्तमवलम्बितुकामं
संध्यया समभिवीक्ष्य तु कामम्।
अन्धकारमथ(*sic* for व?)गम्य तनूमं
लज्जयेव निरगम्यत भूमं ॥

आलिङ्गन् भृशमङ्गकानि (iv. 120 (380)).[1]
एहि तन्व चिनुवः सुकौसुमं (v. 57, दा°°भट्टस्य).[2]
क्व गृहाणि कुच गुरवो (iv. 108 (368), दा°°भट्टस्य).[3]
जानुदघ्नकमुपेत्य वारि तद्द (v. 81).[4]
दिङ्मुखोत्थशरपाण्डुरभागा (vi. (55*a*), दा°°भट्टस्य).[5]
धूर्तकाममभिवीक्ष्य नीरतो (v. 82).[6]

---

[1] आलिङ्गन् भृशमङ्गकानि स(*sic* for सु?)दृशामास्यानि चुम्बन्नयं
वक्षोजोरुनितम्बकं च नखरश्रीचित्रभावं नयन्।
बिम्बौष्ठामृतमापिबन् शिथिलयन्नीवीं करक्रीडना
संगेनातिसहासकेलिपरमः स्वैरं विचिक्रीड ना॥

[2] एहि तन्व चिनुवः सुकौसुम
कौसुमञ्जु सुमनस्तरुश्रियाम्।
एकिकामिनि (*sic* for °ति?) तताम मानिनी
मानिनीयकपटाद्रहःक्षणं॥

[3] क्व गृहाणि क्व च गुरवो ललनानां
ह्युभयं पुनः सरभसोच्चलनानाम्।
क्व कुलत्रयं क्व दयिता क्व नु नीतिः
क्व जनादरः क्व च सतामनुनीतिः॥

[4] जानुदघ्नकमुपेत्य वारि त
द्वारितप्रबलभीः पुरोगमाः।
काचनाशु सहसा न्यवर्तता
वर्ततामथ समीक्ष्य भीरुका॥

[5] दिङ्मुखोत्थशरपाण्डुरभागा
पक्वसस्यफलितोदरभागा।
गुर्विणी त्वमिव रम्यतरागा
भूः शरत्समयसंगतरागा॥

[6] धूर्तकाममभिवीक्ष्य नीरतो
नीरतोक्त(*sic*)मनुमाप्तभीस्तटात्।
काचनाश्वपससार दूरतो
दूरतो न हि न हीति भाषिणी॥

धूलिधूसरतनुद्युतिक्रमा° (v. 36, 1).[1]
नानाश्लेषरसाढ्या (vi. 67*a*).[2]
पद्मिनीसरसिजाननादृगा° (v. 49).[3]
पीडितैककुचमेकिकाच्युतं (v. 58, दा°°भट्टस्य).[4]
पुष्पधामपरिधापनामिषान् (v. 59, दा°°भट्टस्य).[5]
मण्डितं कतिपयैस्य भानवैर् (v. 50).[6]
वारुणी दिशमपेतविहंगा (v. 91, दा°°भट्टस्य).[7]

---

1 धूलिधूसरतनुद्युतिक्रमा
तिक्रमादित्य(*sic* for °त्य?)मनन्तवर्त्मनः ।
मन्दगाध्वगतनोः समानता
मानताभजन (*sic* for °त?) मूर्तिरिन्दवी ॥

2 म(ना?)नाश्लेषरसाढ्या सद्भावार्द्रा गुणोज्ज्वला सरला ।
अभिमतपात्रमलब्ध्वा सीदति कविता च वनिता च ॥

3 पद्मिनीसरसिजाननादृगा
न्नादगानमुखरालिमालिका ।
उत्थितेव खलु धूमकालिका
कालिकाव्यथितवैरहानलात् ॥

4 पीडितैककुचमेकिका च्युतं
काच्युतं कुसुममाशु बिभ्रती ।
एकबाहुकृतकण्ठलम्बना
लम्बनानि परिरभ्य चावरत् ॥

5 पुष्पदामपरिधापनामिषा
न्नाभिपादरिपु सक्थितोरपि (*sic*) ।
द्राक्सखीपुरत ऐव सस्वजे
सस्वजे वितनुतः कथाचन ॥

6 मण्डितं कतिपयैस्य भानवै
र्भानवैर्हरिहरिन्मखं करैः ।
केसरस्य किल कर्णपूरकैः
पूरकैरिव मनोरमच्छवेः ॥

7 वारुणी दिशमपेतविहंगा
वीक्ष्य भीभ्य इव वीतविहंगाः ।
दिग्भ्य आययुरमन्दरवन्तः
स्वस्वनीडतरुमादरवन्तः ॥

स्निग्धापाङ्गगलद्दृशः (iv. 119 (379)).[1]

स्वं विकीर्णमुदये सवितारं (v. 90, दा°°भट्टस्य [1]).[2]

Sbhv. श्रीसंनिधानविलसद् (2528, कपिलदामोदरस्य).

Śp. (Dāmodara Deva).

अहमिह हतविधौ (4116: given with translation by Aufrecht, Z.D.M.G. xvi, p. 750).

धावन्तः प्रतिवासरं (4109).

निःस्नेहो याति निर्वाणं (4100).

Dāmodaragupta (eighth century, author of the *Kuṭṭanīmata* or *Śambhalīmata* (Kāvyamālā, iii). Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 35; C.C. i, p. 251; Peterson, op. cit., pp. 44–5; *Fourth Report*, p. xliv; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xxix).

138 स जयति संकल्पभवो (*Kuṭṭanīmata* 1).

**Sml.* 154*b* = *Sbhv.* 2339 = *Kuṭṭanīm.* 392; and = *Sbhv.* 2338 = *Kuṭṭanīm.* 398.

**Subhāṣ.* iv. 83 = *Sbhv.* 420 = *Kuṭṭanīm.* 672.

Sbhv. 423 = *Kuṭṭanīm.* 672; 1071 = *K.* 102; 1263–4 = *K.* 440–1; 1388 = *K.* 104; 2271 = *K.* 433; 2338 = *K.* 398; 2339 = *K.* 392; 2342 = *K.* 799; 2529 = *K.* 742; 2530 = *K.* 744; 2531–2 = *K.* 746–7; 2533 = *K.* 757; 2534 = *K.* 763; also the following:—

आरोग्यं विद्वत्ता (234 = *Śp.* 317, कस्यापि; **Saktiratn.* i. 176 anon.; **Subhāṣ.* iii. 31 anon.).

स कथं न स्पृहणीयो (1560 = *Śp.* 3353, कस्यापि).

यद्वीमतातिवेगेन (2330).

---

[1] स्निग्धापाङ्गगलद्दृशः स्मररसावेशाद्धतापत्रपाः
सीत्काराञ्चितमन्दहासमधुरालापाः स्खलत्पत्रप(*sic* for °क?)ाः ।
चाटूद्यन्मणिताः प्रकम्पसुभगाः स्विद्यत्कपोलास्त[स]
त्सर्वाङ्गद्युतिभासुरा ह्यरमयन्नोपीः स लीलालयः ॥

[2] स्वं विकीर्णमुदये सवितारं
तेजसां वसुचयं सवितारम् ।
संहरन् वणिगिवेहतमह्ना
य (*sic*) प्रयाति च यतो गतमह्ना ॥

चक्रिता च मृताचार्ये (2331).
उपयुक्तखदिरवीटक (2336 = *Śp.* 4051, क्षेमेन्द्रस्य).
Śp. 3967 = *Sbhv.* 2271 = *K.* 433.
Kkbh. ad v. 1 = *K.* 402.

Dharaṇīdhara (Aufrecht, C.C. i, p. 268. No information).
83 संकुचिता इव पूर्वं.
153 निजनयनप्रतिबिम्बैर् (**Skm.* ii. 347 ; **Sml. B.* 132*b*, *P.* 106*b*, गोवर्धनाचार्यकविराजयोः, etc.).
294 पुनरुक्तावधि वासर (**Skm.* ii. 158).
**Skm.* निजनयन . . . (ii. 347 ; see above).
पुनरुक्तावधि . . . (ii. 158 ; see above).
प्राणेशमभिसरन्ती (ii. 330 = *Śp.* 3612, कस्यापि).
यत्पार्श्वास्फालवेगाज् (i. 189).
**Padyāmṛtat.* कोदण्डस्तव हस्तगो (ii. 54 = *Padyarac.* iii. 36).
Padyarac. अध्यायी धनवेदिमार्गणा (ii. 21).
कोदण्ड . . . (iii. 36 ; see above).
राजेति चणदाकरं (ii. 10).

Dharmakara (= Dharmākara? Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 516 ; C.C. i, p. 270. No information).
82 स्नेहं स्रवन्ति तरवः.
172 मनसिजविजयास्त्रं.
**Skm.* अलङ्घ्यं सर्वेषामिह (v. 222 : given with translation by Aufrecht, loc. cit.).

Vaidya Dhanya (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 525 ; C.C. i, p. 611. No information).
401 न मन्दो वक्त्रेन्दुः (**Skm.* ii. 221).
**Padyāv.* याः पश्यन्ति प्रियं स्वप्ने (318 = *Śp.* 3434, कस्यापि ; **S.-Hārāv.* C 37*a*, 400 anon.).

Dharmakīrtti (sixth to seventh century. Aufrecht, *Ind. Stud.*, xvi, pp. 204–7 ; Z.D.M.G. xxvii, p. 41 ; C.C. i, p. 268 and reff. ; Peterson, *J. Bomb. As. Soc.*, xvi, pp. 172–3 ; op. cit., pp. 46–8 ; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xxx ; Max Müller, *India : what can it teach us?* (index) ; Takakusu, translation of I-tsing's *A Record of the Buddhist Religion*, pp. lv sqq. ; Lévi, *Bulletin de l'École*

Française d'Extrême Orient, iii, p. 45; Stcherbatskoi, *Teoriya Poznaniya i Logika* . . . , i, pp. xxiii sqq. The statement of a commentator upon the *Vāsavadattā* (see Hall's edition, Introduction, p. 10) that Dh. was author of a work upon *Alaṃkāra* is unsubstantiated; see Lévi, loc. cit. In the Tibetan *Tanjur* the only verse compositions (other than *kārikāḥ*) ascribed to this author are two *stotras*. The following is a list of the works attributed to him:—

1. *Codanayanāmaprakaraṇa* (*Mdo*, xcv, foll. 384–416).
2. *Jātakamālāṭīkā* (*Mdo*, xci, foll. 118–375).
3. *Tantrānantarasiddhināmaprakaraṇa* (*Mdo*, xcv, foll. 416–20).
4. *Nayabindunāmaprakaraṇa* (*Mdo*, xcv, foll. 347–55, published in Sanskrit by Peterson, *Bibl. Ind.* 741, in Sanskrit and Tibetan by Stcherbatskoi, *Bibl. Buddhica*, viii, in Tibetan by de la Vallée Poussin, *Bibl. Ind.*, 1179).
5. *Pramāṇavārttikakārikāḥ* (*Mdo*, xcv, foll. 194–259, often cited as *Vārttika*).
6. *Pramāṇavārttikakārikāvṛtti* (*Mdo*, xcv. 420 – xcvi. 380).
7. *Pramāṇaviniścaya* (*Mdo*, xcv, foll. 259–347).
8. *Pramāṇaviniścayaṭīkā* (*Mdo*, cix. 1 – cx. 188).
9. *Buddhasya nirvāṇastotra* (*Bstod*, foll. 222–3).
10. *Saṃbandhaparīkṣāprakaraṇa* (*Mdo*, xcv, foll. 375–7).
11. *Saṃbandhaparīkṣāprakaraṇavṛtti* (*Mdo*, xcv, foll. 377–84).
12. *Sarvadurgatipariśodhanamarahomamaṇḍalopāyikā* (*Rgyud*, lxiii, foll. 214–38).
13. *Śrīvajraḍākasya stavadaṇḍaka* (*Rgyud*, xii, foll. 262–4).
14. *Sūtravidhi* (*Rgyud*, li, foll. 248–9).
15. *Śrīhevajramahātantrarājasya pañjikānetravibhaṅga nāma* (*Rgyud*, xvii, foll. 336–423).
16. *Hetubindunāmaprakaraṇa* (*Mdo*, xcv, foll. 355–75).

Verses from some of these are cited in the *Sarvadarśanasaṃgraha* and elsewhere; see Prof. de la Vallée Poussin's translation of the Bauddha chapter in *Muséon* 1902 (index). Such philosophical *kārikās* need not occupy us here).

185 हन्तु नाम जगत्सर्वं (*S.-Mukt. v. 7 anon.).
188 यातो लोचनगोचरं यदि.
202 लावण्यद्रविणव्ययो (*Skm. ii. 339, etc.).
225 अलमतिचपलत्वात् (*Sūktiratn. 11 anon.; Śp. 566, विद्धणस्य, etc.).
226 नपुंसकमिति ज्ञात्वा (Sbhv. 1232, कस्यचित्; Pratāp. Comm., p. 253 anon.; etc.).
227 हारोऽयं हरिणाक्षीणां (Amaru, 138, etc.).
229 सा बाला वयमप्रगल्भ (Amaru, 34, etc.).
249 सा बालेति मृगेक्षणेति.
275 वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्प (*Skm. ii. 141).
358 भ्रूभङ्गो गुणितश्चिरं (Amaru, 97, etc.).
370 भवतु विदितं छद्मालापैर् (Amaru, 30, etc.).
433 प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं.

*Skm. ii. 141 = Kvs. 275 above; ii. 339 = Kvs. 202 above; also the following:—
अमीषां प्राणानां (v. 212 = Bhartṛhari, iii. 7; Śānti-śataka, i. 18; Ind. Spr.[2] 526).
असन्तो नाभ्यर्थ्याः (v. 173 = Bhartṛhari, ii. 61; Sbhv. 280, जयादित्यस्य).
शशिनमसूत प्राची (i. 406).
शिखरिणि क्व नु नाम (ii. 476 = Kvs. 187 anon., etc.).
शैलैर्बन्धयति स्म (v. 373).
संगमविरहविकल्पे (ii. 454 = Sāhityad. p. 285 anon.; Vetālap. iii. 22 anon.; Ind. Spr.[2] 6671).

Sbhv. 1472, 1587, 1617 = Kvs. 202, 358, 370 above; also the following:—
सन्मार्गे तावदास्ते (2246 = Bhartṛhari, i. 59; *Sml. B. 92a, बाणभट्टस्य; *Saml. 8 anon.; *S.-Mukt. iv. 13 anon.; *S.-Ratnak. v. 135 anon.; *S.-Hārāv. 4a, 33 anon.; Vetālap. xiv. 3 (p. 35) anon.; Śp. 3300, बाणभट्टस्य).
सोत्कः परिभ्रमसि किं (737).
स्वच्छन्दं हरिणेन या (657 = Śp. 947).
हसति हसति स्वामिन्यु॰ (3232 = *Skm. v. 209, कस्यचित).

Śp. स्वच्छन्दं . . . (947; see Sbhv. 657 above).

e

Aucityav. ad 11 = *Kvs.* 202 above.

Dhvanyāloka. अनध्यवसितावगाहन (p. 217, *ad* iii. 41).
लावण्य . . . (ibid., p. 216 ; see above).

NARASIṂHA (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 44; C.C. i, p 277 ; Peterson, op. cit., p. 50. No information. Concerning the variants of the name, *Nṛsiṃha, Narahari, Nṛhari,* see Aufrecht, Z.D.M.G. xli, p. 487. But it has not been ascertained whether the author of the verses is related to any of the very numerous writers or others bearing any of these names).

**Skm.* कपोलं पद्मभ्यः (ii. 140 = *Kvs.* 396 anon.).
क्षथा मैवं चेतः (ii. 212).
घोणाघोराभिघातो (i. 194).
जलार्द्रां चर्चां वा (ii. 131).
नौकानिर्गमकेनिपात (iii. 129).
प्रत्यग्रगोमयैर्लिप्त (v. 325).
मध्येविन्ध्यवनं सलील (iv. 194).
यदन्योन्यप्रेमप्रवण (ii. 30).
लिप्ता ललाटनेत्र (i. 64).
स्थलीभूमिर्निर्यन् (ii. 802).
हित्वा तन्मधुसद्म (iv. 159).

**Sml.* इतः काकानीकं प्रतिभयमितः (B. 54*b* = *Sbhv.* 945, कस्यापि).
गतमतिजवाक्रान्तं (B. 55*a* = *Sbhv.* 944, कस्यापि).
किमसि विमनाः किं चोन्मादी (B. 55*a* = **Sūktiratn.* 698 anon.; *Sbhv.* 946 ; *Śp.* 1154).

Sbhv. किमसि . . . (946 ; see above).
देशैरन्तरिता सवैश्च (1768 = **Skm.* ii. 416, श्रीहर्षस्य, corr. to अमरोः; Amaru, 99 ; **S.-Mukt.* ii. 94 anon.; **S.-Hārāv.* C 40*b*, 244 anon.; **S.-Ślokāḥ,* 19*a* anon.; *Daśar. ad* iv. 60 anon.; *Sp.* 3445, कस्यापि).
स्मररसनदीपूर (2057 = Amaru, 104 ; Abhinavagupta, *Dhvanyāl.*, p. 133 anon.; **S.-Mukt.* i. 71 anon.; *Daśar. ad* ii. 15 anon.; *At.*, p. 54 anon.).

Śp. किमसि . . . (1154 = **Sml. B.* 55*a*, etc.; see above).

NĀRĀYAṆALACCHI (NĀRĀYAṆALABDHI. Aufrecht, C.C. i, p. 293. No information).

104 अम्भोधेर्जलयन्त्रमन्द्र (**Skm*. ii. 784, कस्यचित्).

**Skm*. वणिगधिपते किंचिद् (iv. 81).

NĪLA (Aufrecht, C.C. i, p. 300. No information).

58 ह्रिस्तिः कोकिलया कृतं.

**Skm*. कुम्भीसंचिततण्डुलाः (v. 242).
ते गोवर्धनकन्दराः (i. 306 = **Padyāv*. 371).
रक्तस्रोतोवहायास् (iii. 190).
विद्रितधवलिमासि (iv. 72).

PARAMEŚVARA ("quoted as a poet in the *Kavīndracandrodaya*." Aufrecht, C.C. i, p. 326. Below appears some confusion with Yogeśvara).

487 यदि शशिधरस्त्वद्वक्त्रेण.
489 विस्फारायास्तरल (योगेश्वरस्य ?).
507 व्यपेतव्यापारं (योगेश्वरस्य ? = *Sarasvatīk. ad* v. 169 anon.).

**Skm*. उपरि कबरीबन्धान् (ii. 603).
एताः पङ्किलकूल (ii. 817 = *Kvs*. 132, योगेश्वरस्य).
कर्पूरद्रवशीकर (i. 388).
गगनतलतडाग (i. 418).
पूर्णो यः कलशो (iii. 77).

PĀṆINI (Aufrecht, Z.D.M.G. xiv, pp. 581–2; xxvii, p. 46; xxxvi, pp. 365–8; Pischel, Z.D.M.G. xxxix, pp. 95–8, 313–16; Peterson, op. cit., pp. 54–8; J.R.A.S. 1891, pp. 311–36, where the then known verses are given with translation; *Fourth Report*, p. lxxvi; Bhandarkar, op. cit., pp. xvii and xxxii.

The question as to the relation between the poet and the grammarian Pāṇini and also the question as to whether the *Pātālavijaya* and *Jāmbavatīkāvya* are one poem or two still await a final decision. Rājaśekhara identifies the authors in the verse

स्वस्ति पाणिनिने तस्मै यस्य रुद्रप्रसादतः।
आदौ व्याकरणं काव्यमनु जाम्बवतीजयम्॥).

186 तन्वङ्गीनां स्तनौ दृष्ट्वा (*Daśar. ad* iv. 50 anon.; *Al.*, p. 14 anon.).

*Skm. असौ गिरिः शीतलकन्दरस्थः (v. 21).
उद्भिदभ्यो सुदूरं घन (v. 363).
उपोढरागेण विलोलतारकं (i. 412 = *Sml. B. 139b; *S.-Ratnak. 33a, 19 anon.; *Saml. 169 anon.; *Sāras. ii. 27 anon.; Sbhv. 1969; Śp. 3634; Dhvanyāl., p. 35 anon.; As., p. 83 anon.; Hemac., p. 274 anon.; Al., p. 36 anon.).
कह्लारस्पर्शगर्भैः (i. 411).
चञ्चत्पक्षाभिघातं (v. 364).
पाणौ पद्मधिया (ii. 606 = Kvs. 199 anon.; Padyarac. ix. 32, अचलस्य (see Acala); etc.).
पाणौ शोणतले (ii. 240 = Kvs. 364 anon., etc.).
मुखानि चारूणि (ii. 88).

*Sml. उपोढरागेण . . . (B. 139b; see *Skm. above).
चपाः चामीकराव (B. 119b = Kvs. 129 anon.; *Skm. ii. 812, श्रीकण्ठस्य; Padyarac. xi. 35; etc.).

The above verses from *Skm. and *Sml. are all given by Aufrecht, with translation, in the articles cited.

Sbhv. अथासमासादास्तमनिम्नतेजा (1898).
उपोढरागेण . . . (1969; see *Skm. above).
ऐन्द्रं धनुः पाण्डुपयोधरेण (1815 = Vāmana ad iv. 3, 27 anon.; Abhinavagupta ad Dhvanyāl., p. 37 anon.; As., p. 92 anon.; Sāhityad., p. 309 anon.).
चपाः चामीकराव (1765; see *Sml. above).
निरीक्ष्य विद्युन्नयनैः पयोदो (1943 = Kuvalay. ad 60 anon.; Ak., p. 254 anon.; Pratāp. Comm., p. 405 anon.).
प्रकाश्य लोकान् भगवान् स्वतेजसा (1904).
विलोक्य संगमे रागं (1887 = Śp. 3586, कस्यापि).
शुद्धस्वभावान्यपि संहतानि (1968).
सरोरुहाचीणि निमीलयन्त्या (1899).

Śp. उपोढरागेण . . . (3634; see *Skm. above).
चपाः चामीकराव . . (3869; see *Sml. above).

Padyarac. चपाः . . . (xi. 35; see *Sml. above).

Nami *ad* Rudraṭa's *Kāvyālaṃkāra*.

गते ऽर्धरात्रे परिमन्दमन्दं (ii. 8).

संध्यावधूं गृह्य करेण (ibid. पातालविजये, a fragment of a verse).

Rāyamukuṭa in his commentary on the *Amarakośa* quotes three fragments from Pāṇini's poems (see Aufrecht, Z.D.M.G. xiv, p. 582; Peterson, J.R.A.S. 1891, p. 310; Bhandarkar, *Report*, 1883–4, pp. 62 and 479).

स पार्षदैरम्बरमापुपूरे (*ad* i. 1, 1, 31 (35)).

पयः पृषन्तिभिः स्पृष्टा लान्ति वाताः शनैः शनैः ।
(*ad* i. 2, 3, 6).

स सृक्कणीप्रान्तमसृक्प्रदिग्धं
प्रलेलिहानो हरिणारिरुग्रः। (*ad* ii. 6, 91; cf. Aufrecht's glossary to Halāyudha's *Abhidhānaratnamālā*, s.v. सृक्कन्).

Pāśavarman (no information; plainly a Buddhist writer).

11 पायाद्वः समयः स मारजयिनो.

Puruṣottama Deva (Aufrecht, C.C. i, p. 342. No information).

39 भभ्रमति किं मही (*Skm. i. 238).

*Skm. उत्थायोत्थाय पापिष्ठ° (v. 372 = *Sbhv.* 3331, कस्यापि).
बिम्बोष्ठाय नमस्करोति (i. 338).
भभ्रमति . . . (i. 238; see above).
माल्यं मृणालवलयानि (ii. 165).
यस्याः प्रसादपरमाद्य (i. 353).
विलासिना भाग्यविजृम्भितेन (ii. 859).

*Padyāv. अधरे विनिहितवंशं (47).
कस्त्वं तासु यदृच्छया (223).
कालिन्दीजलकेलि (156).
गोपीजनालिङ्गितमध्यभागं (292).
मनोगतां मन्मथबाणबाधाम् (161).
मा मुञ्च पञ्चशर पञ्चशरं (220).
व्यतीताः प्रारम्भाः (219).

Pradyumna (not later than the ninth century, according to a verse of Rājaśekhara (*Sml.), a playright. Aufrecht, C.C. i, p. 352; Peterson, *J. Bomb. As. Soc.*, xvii, p. 59;

Report, ii, p. 59 ; op. cit., p. 60 ; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xviii).

218 तद्व्रीडाभरभुग्नमास्य (**Skm.* ii. 465).

361 कोपो यत्र भृकुटिरचना (**Skm.* ii. 234, अमरोः ; *Śp.* 3562, वामनस्य ; Amaru, 38 ; *Padyavac.* viii. 13, वामनस्य ; etc.).

**Skm.* ii. 465 = *Kvs.* 218 above.

Sbhv. दारिद्र्यानलसंतापः (504, भट्टनारायणस्य = *Śp.* 406 anon. ; *Bhojapr.*, 102 Bāṇa, 279 Māgha).

Prabhākara (Bhaṭṭa Prabhākara or Prabhākara Deva? Aufrecht, C.C. i, p. 353 ; Peterson, *J. Bomb. As. Soc.* xvi, p. 175 ; op. cit., p. 60).

286 सा सुन्दरी तव वियोग.

**Skm.* एते वामविलोचनकुच (ii. 873).

**Sml.* सा दृष्टा यैर्न वा दृष्टा (P. 65*b* = *Kvs.* 248 anon. ; **S.-Ratnak.* v. 215 anon. ; *Sbhv.* 1254, शक्रदेवस्य ; *Śp.* 3368, etc.).

**Padyaveṇī* (Prabhākara Bhaṭṭa).

निदाघे संसारे (vii. 69*b*).

पात्रं न तापयति नैव (vi. 66*a*).

शीर्णे पुष्पफले दले (vi. 61*a*).

**Sabhyāl.* (Prabhākara Bhaṭṭa).

असौ सुरतरङ्गिणी (iii. 11*b*).

Sbhv. किं चित्रं यदि तन्वङ्ग्याः (1537).

तन्व्याः समुत्तुङ्गकुचाग्र (1540).

सद्वंशजः साधुगुणः सुवृत्तः (897).

Śp. (Prabhākara Deva).

सा दृष्टा . . . (3368 ; see **Sml.* above).

Aucityav. दिङ्मातङ्गघटाविभक्त (*ad* 20, भट्टप्रभाकरस्य ; Hemac., p. 149 anon.).

Pravarasena (fifth century? ; author of the *Setubandha*. Aufrecht, C.C. i, p. 356 ; Peterson, op. cit., pp. 60–1).

436 अरतिरियमुपैति (**Skm.* ii. 185 ; **Padyāv.* 213, कङ्कस्य ; *Sbhv.* 1113, कस्यापि, etc.).

*Skm. ii. 185 = Krs. 436 above; also
प्रियस्य रूढप्रणयस्य (ii. 33).
मेरुर्दण्डो यदि च पटलं (iii. 20).

Sbhv. संकेतदाम्नि प्रथमं प्रियेण (1944).

Aucityav. ad 16 = *Setubandha*, i. 2; *ad* 19 = iv. 20.

BĀṆA (seventh century. Hall, Introduction to his edition of the *Vāsavadattā*, pp. 12 sqq.; Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 50–4; C.C. i, p. 368; Peterson, *J. Bomb. As. Soc.*, xvi, p. 175; *First Report*, pp. 105 sqq.; Introduction to edition of *Kādambarī*, pp. 60 sqq.; *Fourth Report*, p. lxxxii; op. cit., pp. 62–6; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xviii, xxxiii).

93 तापं स्तम्बेरमस्य.

94 वाताः पान्थनखंपचाः.

312 पततु तवोरसि सततं (*Sml. B.* 147*b*, *P.* 118*b*; *Sbhv.* 2120; *Śp.* 3695).

Skm. अस्मिन्नीषद्वलितविनत (ii. 798 = *Sarasvatīk. ad* i. 71 anon.).
घा(पा)तयति महापुरुषान् (v. 355 = *Harṣacarita*, v. 2).
दाहच्छेदनिकषैर् (iv. 94).
द्वारं गृहस्य पिहितं (ii. 886 = *Sbhv.* 1853; *Śp.* 3940, कस्यापि; **Saml.* 286 anon.).
नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बि (i. 12 = *Harṣacarita*, i. 1; **Subhāṣ.* i. 2*a*; **Sml. B.* 5*a*; **S.-Ratnak.* i. 21 anon.; *Sbhv.* 8; *Śp.* 60; *Vetālap.* xxi. 1 anon.).
निःशङ्कशंकरकर (i. 101).
पादावष्टम्भनम्र (i. 124 = *Sarasvatīk. ad* iii. 8 anon.).
पुण्याग्नौ पूर्णवाञ्छः (ii. 869 = **Sml. P.* 104*a* anon.; *Śp.* 3946; *Sbhv.* 1857 anon.).
मलयजरसविलिप्त (ii. 322 = *Kvs.* 525 anon.; *Ak.*, p. 396 anon.; Vāmana *ad* iv. 3, 10 anon., etc.).
मौर्वी वेगादुदस्यत्यपि (i. 11).
यस्योद्योगे बलानां (iii. 169).

विद्राणे रुद्रवृन्दे (i. 125 = *Śp.* 112 = *Caṇḍīśataka* 66, as Peterson points out; and **S.-Hārāv.* 13*b*).
संमि[*sic*]ष्टो ग्रामदेव्यास् (ii. 870 = *Śp.* 3947, मयूरस्य).
स्विन्नारण्यं लुठिला (i. 146 = Peterson, *Report*, ii, p. 58; **Sml. P.* 5*b*, *B.* 14*a*; **S.-Hārāv.* 15*a*).

**Sml.* अन्योन्याहतदन्तनाद (B. 126*b*, P. 102*a* = *Śp.* 3934).
उद्यद्बर्हिषि . . . (see below नृत्यद्बर्हिणि).
कवीनामगलद्दर्पो (P. 14*a* = *Harṣac.* i. 11).
कारञ्जीः कूजयन्तो (B. 116*b*, P. 95*a* anon. = *Śp.* 3851).
कीर्त्तिः प्रवरसेनस्य (P. 14*b* = *Harṣac.* i. 14).
गम्भीरोद्गर्जितेन त्रिभुवन (B. 118*b*).
ग्रीष्मोष्मम्लोषमुष्यत् (P. 95*b*, B. 117*a* = *Sbhv.* 1715; *Śp.* 3855).
दुःखानि संदिशन्त्या (B. 64*a* = *Sbhv.* 1390 ?).
नमस्तुङ्ग . . . (B. 5*a*; see **Skm.* above).
नाधन्यानां निवासं (B. 180*a*).
नूनमाज्ञाकरस्तस्याः (B. 92*a* = *Kvs.* 237 anon.; **S.-Hārāv.* C 4*b*, 37 anon.; **Sāras.* i. 34 anon.; etc.).
नृत्यद्बर्हिणि दर्दुरारवपुषि (B. 121*b* = उद्यद्बर्हिषि . . . *Śp.* 3397; *Sarasvatīk.* *ad* ii. 91 anon.; *Padyarac.* vii. 12).
पततु . . . (B. 147*b* = *Kvs.* 312 above).
पश्चादङ्घ्रिं प्रसार्य (B. 177*a* = *Harṣac.* iii; **Skm.* v. 9, विक्रमादित्यस्य; *Sbhv.* 2420; *Kāvyapr.*, *ad* x. 25 anon.).
पुण्यार्यो . . . (B. 127*b*; see **Skm.* above).
भ्राम्यच्चीत्कारचक्र (B. 117*a* = *Śp.* 3857).
यथा यथास्याः कुचयोः (B. 92*a* = *Śp.* 3285, कस्यापि; **Sāras.* i. 42 anon.).
सन्मार्गे तावदास्ते (B. 92*a* = Bhartṛhari, i. 59; *Sbhv.* 2246, धर्मकीर्त्तेः; *Śp.* 3300; *Vetālap.* xiv. 3 anon.).
सर्वाशारुधि दग्ध (P. 95*a*, B. 116*b* = **S.-Ratnak.* iii. 339 anon.; *Sbhv.* 1708; *Śp.* 3854; *Sarasvatīk.* *ad* ii. 91, v. 170 anon.; Hemac., p. 207 anon.).

सूत्रधारकृतारम्भैर् (P. 14*a* = *Harṣac.* i. 15).
स्वेच्छारम्यं . . . (P. 5*b*, B. 14*a*; see *Skm. above).
हरकण्ठग्रहानन्द (P. 3*b*, B. 7*a* = *Harṣac.* i. 2; **Sūkti-ratn.* 8 anon.; *Śp.* 68).

**Padyāv.* चित्राय त्वयि चिन्तिते (358).

**Sabhyāl.* दूरादेव कृताञ्जलिर्न (v. 23*b* = *Sbhv.* 1709; *Śp.* 3859).

**Subhāṣ.* प्रीतिं न प्रकटीकरोति (v. 22 = *Sbhv.* 493).

**S.-Hārāv.* अङ्गणवेदिर्वसुधा (63*a* 651, 77*a* 47 = *Harṣac.* vii. 1; *Sbhv.* 2270; *Śp.* 230).
कीर्त्तिः . . . (41*a*, 250; see **Sml.* above).
दुःखानि . . . (C 35*a*, 81; see **Sml.* above).
नवोक्तिर्जा(°वो ऽर्थो जा)तिरग्राम्या (39*b*, 212 = *Harṣac.* i. 8; **Subhāṣ.* ii. (14*a*) anon.; *Sbhv.* 137; *Śp.* 152).
वक्रोक्त्यां मेण्ठराजस्य (11*a*, 251 = Peters. ii. 64).
विकचकचकलाप (C 2*b*, 19 = *Sbhv.* 1484, पुण्यस्य; *Śp.* 3288, also पुण्यस्य and कालिदासस्य).
विद्राणे . . . (13*b*, see **Skm.* above).
सन्ति श्वान इवासंख्या (35*a*, 155 = *Harṣac.* i. 5; *Śp.* 157).
स्वेच्छारम्यं . . . (14*a*, see **Skm.* above).

Sbhv. अङ्गणवीथी . . . (2270 = *Harṣac.* vii. 1, etc.; see **S.-Hārāv.* above).
एकैकातिशयालवः (492).
करिकलभ विमुञ्च लोलतां (622 = *Harṣac.* ii, near the end).
गतप्राया रात्रिः (1612 = *Kes.* 307, महोदधेः, etc.).
गम्भीरस्यापि सतः (1837).
ग्रीष्मोष्म . . . (1715, see **Sml.* above).
घ्रात्वा श्रोणीमजाया (2423 = *Śp.* 586, कस्यापि).
तरलयसि दृशं किमुत्सुकां (695 = *Harṣac.* i; *Ak.*, p. 258; Hemac. Comm., p. 338 anon.).
दुःखदशां प्रविशन्त्यास् (1390, see **Sml.* above).
दूरादेव . . . (1709, see **Sabhyāl.* above).
द्वारं गृहस्य . . . (1853, see **Skm.* above).

धृतधनुषि बाहुशालिनि (2269 = *Harṣac.* vii. 2; *Śp.* 3965).
नमस्तुङ्ग . . . (8, see **Skm.* above).
नवो ऽर्थो . . . (137, see **S.-Hārāv.* above).
नीलोत्पलवने रेजुः (1810).
पततु . . . (2120 = *Kvs.* 312 above).
पश्चाद्ङ्घ्रिं . . . (2420, see **Sml.* above).
प्रीतिं न . . . (493, see **Subhāṣ.* above).
बभूव गाढसंतापा (1791).
मुखमात्रेण काव्यस्य (138 = *Śp.* 160).
लवणाम्बुधेरम्भः (1809; ? Bāṇa).
वक्त्राम्भोजं सरस्वत्य° (2592 = *Bhojapr.* 227; *Kāvyapr.* *ad* vii. 9 anon.).
वरमियमङ्कुशचतिर् (632).
वियोगिनी चन्दनपङ्क (1075).
सर्वाशारुधि . . . (1708; see **Sml.* above).
स्तनयुगमश्रुस्नातं (2482 = *Kādambarī*, 19; *Anekārth.* *ad* 20; Hemac. Comm., p. 180 anon.).
स्वेदाम्भःकणिकाचितेन (1710).
हे हेमन्त स्मरिष्यामि (1836 = **S.-Muktāv.* xxix. 19 anon.; *Śp.* 3923, कस्यापि).

Śp. अङ्गणवेदी . . . (230; see **S.-Hārāv.*, etc., above).
अन्योन्याहतिदन्त (3934; see **Sml.* above).
उद्यद्बर्हिषि . . . (3397; see **Sml.*, etc., above).
कारङ्गीः . . . (3851; see **Sml.* above).
ग्रीष्मोष्म . . . (3855; see **Sml.*, etc., above).
दामोदरकराघात (498 = Kṣīrasvāmin *ad* *Amarakoṣa*, i. 1, 5, 7).
दूरादेव . . . (3859; see **Sabhyāl.*, etc., above).
धृतधनुषि . . . (3965; see *Sbhv.*, etc., above).
नमस्तुङ्ग . . . (60; see **Skm.*, etc., above).
नवोक्ति . . . (152; see **S.-Hārāv.*, etc., above).
पततु . . . (3946; see *Krs.* 312, etc., above).
पुण्याग्नौ . . . (3946; see **Skm.*, etc., above).
भ्राम्यच्चीत्कार . . . (3857; see **Sml.* above).

मुखमात्रेण . . . (160 ; see *Sbhv.* above).

मृत्युः शरीरगोप्तारं (380 = *Sbhv.* 2309 (यमः॰) कस्यापि ; **Sml. P.* 24*a*, व्यासस्य ; **S.-Ratnak.* vi. 169 anon. ; **S.-Hārāv.* 70*b*, 768 anon.; **Sūktiratn.* 238 anon.).

वाताकीर्णविशीर्णा (3856 = *Sbhv.* 1713, कस्यापि ; **Saml.* 253 anon. ; **S.-Ratnak.* iii. 348 anon.).

विकचकचकलाप (3288 ; see **S.-Hārāv.*, etc., above).

विद्राणे . . . (112 ; see **Skm.*, etc., above).

सन्ति श्वान . . . (157 ; see **S.-Hārāv.*, etc., above).

सन्मार्गे . . . (3300 ; see **Sml.*, etc., above).

सर्वाशारुधि . . . (3854 ; see **Sml.*, etc., above).

हरकण्ठ . . . (68 ; see **Sml.*, etc., above).

Aucityav. *ad* 14 = *Krs.* 227, धर्मकीर्तेः ; *ad* 20 = *Kādambarī* 3. (The verses quoted from the *Padyakādambarī* are, of course, not by Bāṇa.)

Kkbh. *ad* ii. = 1 *Kādambarī* 6.

Suvṛttat. *ad* ii. 17 = *Kādambarī* 2 and 4.

Padyavac. उदयद्रविदीपि . . . (vii. 12 ; see **Sml.*, etc., above).

Al., p. 30 anon. = *Kādambarī* 2.

Ujjvaladatta *ad* *Uṇādisūtra*, i. 158 ; iii. 7 quotes short fragments from the *Kādambarī*.

Bimboka (Aufrecht, C.C. i, p. 373. No information : see Himboka).

285 अनेन स्वयमेव चित्रफलके.

**Skm.* मया तावन्नीचस्खलित (ii. 197 = *Krs.* 369, हिम्बोकस्य, etc.).

Buddhākaragupta (no information).

17 द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटल.

Bhagīratha (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 379–80. No information : identical with Bhagīrathadatta ?).

44 लक्ष्म्याः केशप्रसवरजसां (**Skm.* i. 292).

**Skm.* धात्री धातुं वहति (v. 104 ; given by Aufrecht, with translation, loc. cit.).

मिश्रीभूतां तव तनुलतां (i. 139).

लक्ष्म्याः . . . (i. 292; see above).
वैदग्ध्यभ्रमवक्र (ii. 604).
स्फुटकोकनदारुण (i. 368).

Bhagīrathadatta.
भवजलधिजलावलम्ब (i. 108).

Bhavabhūti (eighth century. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 63–4; C.C. i, p. 398; Bhandarkar, Introduction to his edition of the *Mālatīmādhava*, pp. ix–x; op. cit., pp. xviii, xxxv; Peterson, *Fourth Report*, p. lxxxvi; op. cit., pp. 77–8).

105	= *Mālatīm.* ix. 14.	429	= *Mālatīm.* ii. 3.
106	= ,, ix. 23.	[465 anon.	= ,, i. 16.]
107	= ,, ix. 15.	[466 anon.	= ,, i. 34.]
108	= ,, ix. 16.	[467 anon.	= ,, i. 37.]
167	= ,, v. 29.	[468 anon.	= ,, ix. 11.]
230–1	= ,, i. 27–8.	[476 anon.	= ,, v. 10.]
232	= ,, i. 30.		
233	= ,, i. 29.	322	= *Uttarar.* i. 27.
[423 anon.	= ,, ii. 1.]		

*_Skm._ उषसि गुरुसमक्षं (ii. 704 = *Kvs.* 329 anon.).
कां तपस्वी गतो ऽवस्थां (i. 109).
गाढग्रन्थिप्रफुल्ल (i. 62).
चूडापीडनिबद्धवासुकि (i. 57).
दोर्दण्डाञ्चितचन्द्रशेखर (v. 93 = *Mahāvīrac.* i. 46, दोर्लीलाञ्चित°; *Mahānāṭ.* i. 38; *Daśar. ad* iv. 73 anon.; *Sāhityad.*, p. 91 anon.; Vāmana *ad* i. ii. 12 anon.).
निःससार करघात (i. 397).
पक्ष्मालीपिङ्गलिम्नः (i. 69).
भुवां घर्मारम्भे (ii. 781 = *Kvs.* 90 anon.).
लघुनि तृणकुटीरे (ii. 866 = *Sbhv.* 1840, कमलायुधस्य; *Śp.* 3922, ditto; *Daśar. ad* iv. 20 anon.).
वैकुण्ठस्य करङ्क (i. 88).
शौर्यं शत्रुकुलक्षयावधि (i. 223; cf. *_S.-Samcaya_, xxix. 11, शौर्यं शत्रुजयावधि anon., etc.).

*_Padyāv._ 321 = *Mālatīm.* ix. 11; *Uttarar.* iii. 31; *Kvs.* 468 anon. 322 = *Mālatīm.* ix. 42.

*Sml.

	Mālatīm.		*Mālatīm.*
B. 64*a*	= i. 22.	B. 179*a*	= v. 19.
B. 70*b* (P. 64*b*)	= i. 17 ; iii. 9.		
B. 71*a* (P. 64*b*)	= iii. 12.		*Uttarar.*
B. 72*b*	= v. 7, 9.	B. 62*b*	= iii. 26.
B. 75*a*	= ix. 42.	B. 108*a*	= i. 35.
B. 75*b* (P. 67*b*)	= ix. 12.	B. 184*a*	= ii. 20.
B. 76*a*	= i. 30.	B. 188*b*	= vi. 25, 19.
B. 105	= vi. 15.	B. 189*a*	= vi. 9.
B. 133*a*	= iv. 10.		
P. 134*b*	= v. 16.		*Mahāvīrac.*
B. 147*a*	= v. 13.	B. 163*b*	= i. 45.
B. 162*b* (P. 135*a*)	= v. 17, 18.	B. 192*b* (P. 154*a*)	= ii. 36, 26.

S.-Hārāv.

14*a* = *Mālatīm.* Prol. 1.
72*a*, 786 = *Uttarar.* vi. 14.
74*a*, 819 = *Śakuntalā*, 176 (1).
C 39*b*, 234 = *Mālatīm.* i. 15.
C 41*b*, 258 = „ ix. 11 ; *Uttarar.* iii. 31 ; *Kvs.* 468 anon.
C 42*a*, 263 = „ ix. 42.

Also the following—

निखिलैर्निरस्तमङ्गैर् (C 11*b*, 125 = **Sml. B.* 96*a*, *P.* 79*b*, **मालतीमाधवस्य** ; **Sabhyāl.* i. 101 anon. ; **S.-Mukt.* i. 23 anon.).

भजेम भवदन्तिकं (28*b*, 64).

**Sabhyāl.* 24*a* = *Mālatīm.* iv. 10.
29*a* = „ i. 28 ; *Kvs.* 231.
x*a* = *Uttarar.* i. 27 ; *Kvs.* 322.

Sbhv. 81 = *Mālatīm.* Prol. 1.
1297 = „ i. 27, *Kvs.* 230.

Śp.

91 = *Mālatīm.* Prol. 1.		4076 = *Mālatīm.* v. 18.	
99 = „ Prol. 3.			
3453 = „ ix. 42.		215 = *Uttarar.* ii. 7.	
3850 = „ iv. 10.		414 = „ ii. 4.	
4075 = „ v. 16.			

Also the following (given by Aufrecht, with translation, Z.D.M.G. xxvii, pp. 63–4)—

अलिपटलैरनुयातां (791).

दैवाद्यद्यपि तुल्यो (749).

निरवद्यानि पद्यानि (146 = *Sml. P. 12b, मालतीमाधवस्य; *S.-Ratnak. ii. 12 anon.; Bhojapr. 201).

Aucityav. *ad* 13 = *Uttarar.* iv. 27, 29.
ad 16 = „ v. 34.
ad 27 = „ ii. 27.

Suvṛttat. ad ii. 32 = *Mālatīm.* v. 30; also

अज्ञानाद्यदि वाधिपत्य (*ad* ii. 37 = *Skm. v. 112 anon.; *Mahānāṭ.* vii. 44; *Dūtāṅgada*, iii. 19).

Rasagaṅg., p. 277 = *Mālatīm.* i. 28 (*Kvs.* 231).

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (Aufrecht's edition, p. xix), i. 108 = *Mālatīm.* vi. 10; also (fragment).

उत्तालः किङ्किणीनां (*ad* iv. 18 = *Mālatīm.* v. 4d).

Rāyamukuṭa's commentary on the *Amarakośa*.

ad i. 75, ऊर्ध्वं धूनोति = *Mālatīm.* v. 4c.

ad ii. 5, 10, स एव रौहिषां मध्ये चरति.

ad iii. 1, 64, सरससुपांसि (*sic*).

Bhāgura (= *Vāgura*? Aufrecht, C.C. i, p. 558. No information; see below under Vāgura).

175 अनेन कुम्भद्वय.

Bhāvākadevī (Bhāvadevī. Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 520; C.C. i, p. 407. No information).

177 सजल्पानी तुल्याव° (*Skm. ii. 379, राजशेखरस्य).

359 तथाभूदस्माकं (*Skm. ii. 232, अमरोः; *Sbhv.* 1622, कस्यापि; Amaru, 69, etc.).

*Skm. किं पादान्ते पतसि (ii. 231 = *Kvs.* 356, वाक्कूटस्य; *Padyāv. 377, कस्यचित्: given by Aufrecht, loc. cit., with translation).

Bhoja Deva (eleventh century. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 67–9; C.C. i, p. 418; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xxxvii–iii).

184 तन्वङ्ग्याः स्तनयुग्मेन (*Śp.* 3340, कस्यापि; *Sāhityad.*, p. 290 anon.; etc.).

419 असौ गतः सौगत एव.

**Skm.* अस्तंगतभारविरवि (v. 126).

कतिपयदिवसस्थायी (iv. 98 = *Śp.* 1124, कस्यापि; **S.-Muktāv.* v. 11 anon.; **S.-Ratnak.* vi. 141 anon.; *Bhojapr.* 39).

कस्मात्पार्वति निष्ठुरासि (i. 31).

मन्थानोल्लोललीला (i. 329).

वारं वारमनेकधा (ii. 21).

वृषधन धनदप्रिय (i. 15).

सौजन्याम्बुनिधे (iii. 151 = *Sarasvatīk.* *ad* i. 71 anon.).

**Sml.* अङ्गारैः खचितेव भू (B. 115*a* = *Śp.* 3827).

अमी तिलास्तैलिक (P. 53*a* = *Śp.* 1180, कस्यापि; **Sūktiratn.* 724 anon.).

अस्पृश्य संगतिमिह प्रविहाय (P. 53*b*, B. 58*b*).

आदाय चापमचलं कृत्वा (B. 5*b* = *Kāvyapr.* *ad* ix. 8 anon.; *Ak.*, p. 245 anon.).

आदाय श्रुतमाकृतेरुपशमाद् (B. 36*a*).

आपुष्पप्रसरान्मनोहरतया (B. 51*b*, P. 46*b* = *Śp.* 1028).

उत्पाद्य यत्स्वयमपि प्रबला° (B. 29*a*).

एकस्यायमुदेति मूर्धनि (B. 57*a* = **Skm.* iv. 164, पुण्ड्रीकस्य; **Sāras.* iv. 46 anon.; *Śp.* 1070, कस्यापि).

किं ते नम्रतया किमुन्नततया (B. 51*a*, P. 45*b* = **Skm.* iv. 270, कविराजश्री-नारायणस्य; **Sūktiratn.* 591 anon.; *Śp.* 1004; *At.*, p. 7 anon.).

किं ब्रूमो जलधेरनन्तमहिम (B. 188*a*, P. 152*b*, कस्यापि; for a similar commencement of the verse किं . . . °धेः श्रियं; **Skm.* iv. 38, शब्दार्णवस्य; *Siṃhāsanadvātriṃśikā*, 86).

खेदं ये जनयन्ति ये (B. 30*a*).

गम्भीरस्य महाशयस्य (B. 58*b*).
जातिं यथानुसरसि त्वमिह (B. 37*a*).
तेजो दर्शयसि त्वमीदृशमपि (B. 38*a*, P. 32*b*).
तवैतद्वाचि माधुर्यं (P. 28*b* = *Śp.* 842 ; **Sūktiratn.* 519 anon. ; **S.-Ratnak.* vi. 447 anon.).
ते सन्ति हन्त बहवो भुवि (B. 58*a*, P. 52*b*).
पाथोनाथ जगत्यहंकृतिभृतो (B. 44*a*).
ब्रूमः किं नभसो निसर्गमहतः (B. 188*a*).
भीमश्याम प्रतनुवदन (B. 58*b* = *Śp.* 1147).
भ्रातश्चन्दन किं ब्रवीमि (B. 50*b*, P. 45*a* = *Śp.* 993 ; **S.-Ratnak.* 53*b*, 145 ; **Sūktiratn.* 582 anon. ; for a similar beginning cf. **Skm.* iv. 169, भ्रा° °न शैल मुख).
माकन्देषु न यद्यपि प्रतिदिनं (B. 110*b*).
यः कृष्णं कुरुते मुख (P. 33*a*).
यः संतापमपाकरोति (B. 33*b*, P. 30*a* = **Padyāmṛtat.* iii. 38 ; *Śp.* 809).
यः पीयूषसहोदरैः (B. 57*a* = *Śp.* 1164 ; **Sūktiratn.* 708 anon.).
यत्सद्गुणो ऽपि सरलो ऽपि (P. 53*a*, B. 58*a* = **Sūktiratn.* 735 anon. ; *Śp.* 1198, कस्यापि).
यदपि विबुधैः सिन्धोरत्नः (B. 94*a*, P. 77*b*, भासस्य = *Kvs.* 163, लक्ष्मीधरस्य).
यद्वत्वास्यभितो वृथा (B. 46*a*).
ये सन्तोषसुखप्रबुद्धमनसः (B. 56*b* = *Bhartṛhari*, iii. 12 ; *Sbhv.* 1027, लुक्षसूनोर्विद्याधरस्य ; *Śp.* 1065, विद्यापतेः).
रत्नानां न किमालयो (B. 56*b* = *Śp.* 1072, कस्यापि).
रूपं वपुर्न च विलोचनहारि (B. 41*b*, P. 36*a* = **Sūkti-ratn.* 566 anon.).
वह्निं विशाम्यसि निमज्ज (B. 58*a*).
शीतार्त्तिप्रसरव्यथाकुल (B. 126*b*, P. 101*b* = *Śp.* 3933).
शुभे को ऽयं वृक्षो (P. 126*a* = *Sarasvatīk.* *ad* i. 86 anon. ; *At.*, pp. 36–7 anon.).
शुभ्रत्वं यदिदं य एष (P. 52*b*, B. 57*b*).
श्लाघ्यं महत्त्वमेकस्य (B. 57*a*).
सद्वंशस्य प्रविततगुण (P. 53*b*, B. 58*a*).

सद्वृत्तस्य च वंशजस्य च (B. *57b*, P. *52a*).
सान्द्रज्योतिःपटलदलित (B. *58b*, P. *53b*).
स्नेहं यत्त्वमिहावसज्य (B. *58a*, P. *53a*).
स्फुरन्नीमाभोगः (B. *119a*).
स्वीकृत्य भ्रमिमभ्युपेत्य (P. *52b*).
हंहो चकोर यदि (B. *36a*).

Śp. अङ्गारैः . . . (3827; see **Sml.* above).
अत्यच्छं सितमंशुकं (3833 = **Sml. P.* 93*b* anon.).
आपुष्य . . . (1028; see **Sml.* above).
उपरि पयोधरमाला (3884 = *Sbhv.* 1745, कस्यापि; *Kvs.* 484 anon., etc.).
किं ते नम्र . . . (1004; see **Sml.* above).
कियन्मात्रं जलं (561 = *Sarasvatîk. ad* i. 125, ii. 144 anon.).
कृतोपकारं प्रियबन्धुं (3589 = *Sbhv.* 1900, कालिदासस्य).
तवैतद्वाचि . . . (842; see **Sml.* above).
भीमश्याम . . . (1147; see **Sml.* above).
भूरिभारभराक्रान्तो (562 = **Sūktiratn.* 409 anon.; *Sarasvatîk. ad* i. 7 anon.).
भ्रातश्चन्दन . . . (993; see **Sml.* above).
मयि जीवति बीजाढ्ये (after lix. 42, two MSS. Aufrecht).
मान्धाता स महीपति (4002 = *Vetālap.*, p. 59; *Bhojapr.* 38).
यः पीयूष . . . (1164; see **Sml.* above).
यः संताप . . . (809; see **Sml.* above).
यदेतच्चन्द्रान्तर् (563 = **S.-Ratnak.* iv. 78 anon.; **S.-Prab.* 38 anon.; *Sbhv.* 1979, श्रीहर्षदेवचौरयोः; *Sarasvatîk. ad* iv. 51 anon.; *Sāhityad.* 295 anon.; *Bhojapr.* 233).
येषां वल्लभया समं (4106).

Bhoja's कविवर्ग.

अभूत्प्राची पिङ्गा (3717 = **Sāras.* iii. 33 anon.; *Sbhv.* 2218, कस्यापि; *Bhojapr.* 260; *Padyarac.* ix. 11, भोजप्रबन्धात्).
विरलविरलीभूतास्तारा: (3718 = *Sbhv.* 2217, कस्यापि; *Bhojapr.* 259; *Padyarac.* ix. 10, भोजप्रबन्धात्; **Saml.* 189 anon.; **S.-Prab.* 21 anon.).

Padyarac. यद्यपि बहुगुणगम्यं (xiv. 53 = **Sūktiratn.* 694 anon.; *Śp.* 1149, कस्यापि).

Ekāv., p. 146. यदि भवति वचश्च्युतं = *Sarasvatīk.* i. 159.

BHRAMARA DEVA (Aufrecht, C.C. i, p. 419. No information).

434 बाष्पश्चक्षुषि नाञ्जनं.

**Skm.* दन्ताग्रग्रहण (ii. 45 = *Sbhv.* 2111, डामरस्य).

MADHUKŪṬA (Aufrecht, C.C. i, p. 426. No information).

406 अद्योद्यानगृहाङ्गणे.

**Skm.* तत्तावद्देव शशिनः (iv. 29 = *Sbhv.* 555, प्रकाशदत्तस्य; *Sarasvatīk. ad* ii. 57 anon.; Hemac. Comm., p. 9 anon.; **Subhāṣ.* vii. (37*a*), प्रकाशवर्षस्य).

MADHUŚĪLA (= MADHURAŚĪLA, MĀDHAVAŚĪLA? Aufrecht, C.C. i, p. 426. No information).

99 तोयोत्तीर्णाः श्रयति कवरीः (**Skm.* ii. 787).

**Skm.* ii. 787 = *Kvs.* 99 above; also मदोष्मप्रागल्भ्याद् (iv. 110).

**Sml.* गीतोर्वीणवमन्द्रनादमधुराः (B. 19*a*, माधवशीलस्य; P. 8*b*, मालतीमाधवस्य).

MANOVIDA (no information. = Manovinoda?).

64 हृद्यस्निग्धैः परभृतरुतैर्.

65 लोलैः कोकिलमण्डलैः.

135 (imperfect verse; lacks beginning).

283 स्वेदापूरविलुप्तकुङ्कुम°.

284 धूमेनेव हते दृशौ.

MANOVINODA (Aufrecht, C.C. i, p. 429. No information).

189 व्यर्थं विलोक्य कुसुमेषुम् (**Skm.* ii. 110).

219 बिसकवलनलीला°.

220 अयं लोलं मुक्तावलो° (**Skm.* ii. 378, मनोविनोदकृतः, *sic*, see below).

221 मन्ये हीनं स्तनजघनयोर्.

222 यच्चैतन्मृगनाभिपत्रतिलकं.

301 नवनवरहोलीला.

302 तस्यापाङ्गविलोकितस्य.

382 अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि.

*Skm. ii. 110 = *Krs.* 189 ; ii. 378 = *Krs.* 378 ; also

दूरोत्पुच्छः सलय (ii. 846).

यद्यप्यहं शशिमुखी (ii. 836).

It is to be noted that Aufrecht's Manovinodakṛt (C.C. i, p. 429) will disappear as a separate author, the phrase of ascription, मनोविनोदकृतः, no doubt, either implying that Manovinoda was properly the name of the *work* and thence a sobriquet of the author, or meaning 'composed by Manovinoda'.

MAYŪRA (seventh century. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 70–1 ; C.C. i, p. 432 ; Peterson, op. cit., p. 86 ; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xviii, xxxviii).

53 संसक्तं सिक्तमूलाद् (*Sūryaśataka*, 34).

*Skm. अन्यस्त्री संप्रतीमं (i. 140).[1]

अस्रस्रोतस्तरङ्ग (i. 203).[2]

शम्भो स्वागतमास्यतां (i. 261 = *Padyāv. 146 ; *Kṛṣṇakarṇāmṛta*, ii. 59).

संव्यानांशुकपल्लवेषु (i. 73).[3]

*Sml. साभिप्रायं प्रणयसरसं (B. 72*a*).

---

1 अन्यस्त्री संप्रतीमं कुरु मदनरिपो स्वाङ्गदानप्रसादं
नाहं वोढुं समर्था शिरसि सुरधुनीं नापि संध्यां प्रणन्तुम् ।
इत्युक्त्वा कोपविद्धां विघटयितुमुमामात्मदेहं प्रवृत्तां
रुन्धानाः पान्तु शंभोः कुचकलशहठस्पर्शहृष्टा भुजो वः ॥

2 अस्रस्रोतस्तरङ्गभ्रमिषु तरलिता मांसपङ्केऽभ्यटन्तः
स्थूलास्थिग्रन्थिभङ्गे धवलबिसलताग्रासमाकल्पयन्तः ।
मायासिंहस्य शौरेः स्फुरदरुणहृदम्भोजसंश्लेषभाजः
पायासुर्दैत्यवक्षःस्थलकुहरसरोराजहंसा नखा वः ॥

3 संव्यानांशुकपल्लवेषु तरलं वेणीगुणेषु स्थितं
मन्दं कञ्चुकसंधिषु स्तनतटोत्सङ्गेषु दीप्तार्चिषम् ।
आलोके त्रिपुरावरोधनवधूवर्गस्य धूमध्वजं
हस्तस्रस्तशरासनो विजयते देवो दयार्द्रेक्षणः ॥

Sbhv. अनुदिनमभ्यास (2045 = *Śp.* 3958, कस्यापि).
आघ्रायाघ्राय गन्धं (2422 = *Śp.* 585).
आरोपयसि मुधा किं (128 = *As.*, p. 177 anon.).
आहत्याहत्य मूर्ध्ना (2425 = *Śp.* 597).
इत्थं पशुपतिपेशल (129 = इति . . . *As.*, p. 177 anon.).
किं मे दुरोदरेण (124 = *As.*, p. 176 anon.).
चन्द्रग्रहणेन विना (126 = *As.*, p. 177 anon.).
भूपालाः शशिभास्करान्वय (2515 = **Skm.* iii. 71, विद्यायाः = राजानः° **Padyāmṛtat.* ii. 7 anon.; **S.-Ratnak.* iv. 41 anon.; **Sāras.* ii. 36 anon.).
वसुरहितेन क्रीडा (125 = *As.*, p. 177 anon.).
विजये कुशलस्त्र्यक्षो (123 = *As.*, p. 176 anon.).
हा राहौ निकटस्थे (127 = *As.*, p. 177 anon.).

Śp. 137 = *Sūryaś.* 1–2; also
आघ्राया° . . . (585 = *Sbhv.* 2422 above).
आहत्या° . . . (597 = *Sbhv.* 2425 above).
संविष्टो ग्रामदेव्याः (3947; see under Bāṇa, **Skm.*, above).

Kkbh. ad iv. 1 = *Sūryaśataka*, 18.

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (Aufrecht's edition, p. xix): *ad* iv 51 = *Sūryaśataka* 19; iv. 213 = 71; iv. 233 = 42.

Mahāvrata (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 520–1; C.C. i, p. 443. No information).
402 तत्तद्वदत्यपि यथावसरं (*Śp.* 3536, कस्यापि).

**Skm.* मज्जन्मापि हि निष्फलं (v. 307; given with translation by Aufrecht in the article cited).

Mahodadhi (Aufrecht, C.C. i, p. 446. No information).
367 गतप्राया रात्रिः (*Sbhv.* 1612, बाणभट्टस्य; *Śp.* 3713, कस्यापि, etc.).

**Skm.* अम्भः कर्दमतामुपैति (iii. 158 = *Khaṇḍa*, p. 97).
मध्येवेश्म समुन्नता (ii. 261).
बाहव्यूढखुराग्र (iii. 176 = **Padyāmṛtat.* ii. 47, भानुकरस्य; **S.-Ratnak.* iv. 29 anon.; **Sāras.* iii. 34 anon.; *Padyarac.* iii. 14, भानुकरस्य).

[M]ĀGHA (*c.* 650–700 A.D., son of Dattaka Sarvāśraya, grandson of Suprabhadeva, who was minister of King Varmalāta. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp 72–3; C.C. i, p. 446; Peterson, op. cit., pp. 87–8; *J. Bomb. As. Soc.* xvi, p. 176; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xviii, xxxix; Kielhorn, *Nachrichten von der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen*, Philologisch-historische Klasse, 1906, pp. 143–6).

339–40 = *Śiśup.* xi. 29, 34.

**Skm.* स जयति गिरिकन्या (i. 131).[1]

**Sml.* (Bhandarkar, op. cit.).

Śiśup.	**Sml.*	*Śiśup.*	**Sml.*
iii. 43, 51	= B. 186*a*.	ix. 6	= B. 135*a*.
v. 48, 50	= B. 176*b*.	18	= B. 133*b*, P. 107*a*.
54	= B. 177*a*.	x. 6, 13, 28	= B. 142*b*.
vi. 49	= B. 124*b*.	47	= B. 146*a*.
65	= B. 127*a*.	74	= B. 147*b*, P. 118*a*.
vii. 52	= P. 124*a*.	79	= B. 146*a*.
55, 61	= B. 129*b*.	xviii. 58, 60	= B. 162*a*.

**Sabhyāl.*

Śiśup.	**Sabhyāl.*	*Śiśup.*	**Sabhyāl.*
ix. 6	= A. 15*b*.	xi. 20	= A. 21*b*.
x. 13	= A. 18*b*.	33	= A. 9*b*.
xi. 19	= A. 23*a*.		

**S.-Harāv.*

Śiśup.	**S.-Harāv.*	*Śiśup.*	**S.-Harāv.*
i. 26	= 47*b*, 360.	ii, 49	= 72*b*, 792.
ii. 45	= 72*a*, 785.	ix, 6	= 64*b*, 713.

अर्था न सन्ति न च मुञ्चन्ति (71*a*, 772 = *Sbhv.* 3180, कस्यापि; *Śp.* 407; *Bhojapr.* 278; **S.-Muktāv.* vii. 1 anon.; **S.-Ratnak.* ii. 219 anon.: given by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 73).

---

[1] स जयति गिरिकन्यामिश्रिताश्चर्यमूर्ति-
स्त्रिपुरयुवतिलीलाविभ्रमभ्रंशहेतुः ।
उपचयवति यस्य प्रोन्नतैकस्तनत्वा-
दुपरिभुजगहारः स्थानवैषम्यमेति ॥

Sbhr. A large number of verses, all from the *Śiśupālavadha* (see any edition with *pratīkas*), except the following (2173 = *Śiśup.* xi. 18):—

अलमलमनुगम्य (1043).

क्व भ्रातस्खलितो ऽसि (3072).

नारीनितम्बफलके (1561).

प्राप्यते गुणवतापि (2012 = *Kirāt.* ix. 58 !).

मा गमन्मदविमूढ (2009 = *Kirāt.* ix. 70 !).

शीलं शैलतटात् (3073).

Śp.

Śiśup.	*Śp.*	*Śiśup.*	*Śp.*
i. 23	= 4021.	vii. 52	= 3570.
52	= 3993.	viii. 18	= 3844.
ii. 32	= 461.	ix. 6	= 450.
33	= 267.	10	= 3585.
45	= 266.	61	= 3440.
46	= 265.	x. 13	= 3652.
47	= 462.	xi. 19	= 3729.
49	= 287.	20	= 3725.
104	= 223.	39	= 3742.
iii. 16	= 3525.	64	= 3734.
iv. 20	= 3737.	xiv. 75	= 4020.
22	= 4022.	xvi. 26	= 216.
vi. 8	= 3796.	28	= 347.
20	= 547.	29	= 348.
vii. 50	= 3805.		

अर्था न सन्ति . . . (407; see *S.-*Harāv.* above).

Aucityav. बुभुक्षितैर्व्याकरणं न भुज्यते (*ad* 30 = **S.-Muktāv.* iv. 5 anon.; **S.-Ratnak.* ii. 170 anon.).

At., p. 19 = *Śiśup.* xii. 13.

Nami *ad* Rudraṭa.

p. 7 = *Śiśup.* xi. 67; i. 8.
p. 64 = „ iii. 33*c–d*.
p. 101 = „ iii. 3.
p. 112 = „ viii. 29.

Ekār. Comm., p. 43 = xv. 87.

Padyarac.	x. 22 = *Śiśup.* iii. 43.
	ix. 16 = „ xi. 9.
	i. 13 = „ xiv. 75.

Ujjvaladatta, *ad Uṇādisūtra*, occasionally quotes the *Śiśupālavadha*, as do the commentators on the *Amarakośa*.

Mālāyudha (no information).

48 बीजं ब्रह्मैव देवो (*Skm. i. 314, हलायुधस्य).

Murāri (eighth to ninth century, of the Maudgalya gotra, son of Bhaṭṭa Śrī-Vardhamāna and Tantumatī, surnamed Bāla-Vālmīki. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 74; xxxvi, pp. 377–8; C.C. i, p. 462; ii, p. 106; Peterson, op. cit., pp. 91–2; *Fourth Report*, p. xcvii; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xx, xl–i; preface to edition of the *Anargharāghava* in Kāvyamālā 5).

29 वन्दे भुजभ्रमितमन्दर.

60 = *Anargh.* v. 6; 190–2 = vii. 80–2; 338 = vii. 107; 346 = iv. 3; 347 = iv. 6.

[524 anon. = vii. 90.]

*Skm.

Anargh.	*Skm.	*Anargh.*	*Skm.
ii. 29	= v. 332.	vii. 61	= i. 408.
78	= i. 407.	79	= iii. 260.
iii. 1	= v. 206.	114	= i. 74.
54	= v. 92.	115	= ii. 591.
v. 20	= v. 45.	after No. 79	= iii. 262 (अथ स्वर्गि).
vii. 38	= i. 134.	after No. 79	= iii. 261 (गीयन्ते).
43	= i. 348.		

Also the following:—

अये मुक्तारत्नप्रसर (iv. 90).[1]

---

1 अये मुक्तारत्नप्रसर बहिरुद्योतय गृहा
नपि क्षोणीन्द्राणां कुरु फलवतः स्वानपि गुणान् ।
धिगचैवात्मानं जनयसि मुधा शुक्तिकुहरे
महाभोगीणो ऽयं जलधिरह कस्त्वां गणयति ॥

कामायुःष्टोमयज्वा (i. 357).[1]
जनानन्दश्चन्द्र (i. 374, ii. 362 = **S.-Hārāv.* C 8*a*, 78 anon.).[2]
देवीं वाचमुपासते (v. 134 = *Kuvalay. ad* 51 anon.; *Ak.*, p. 290 anon.; **S.-Ratnak.* ii. 31 anon.; **Sūktiratn.* 78 anon.; **Sāras.* iii. 90 anon.; but this verse is really concerning, also by ?, Murāri; see edition of the play in Kāvyamālā, p. 1 note).
यदस्त्रव्यापाराद् (iii. 187).[3]
यन्निस्त्रिंशहतोन्नतिर् (iii. 188).[4]
सप्तद्वीपकुटुम्ब (iii. 170).[5]
सोमार्धायितनिष्पिधान (i. 196 = *Khaṇḍap.* 34 (40)).

---

1 कामायुष्टोमयज्वा पुरमथनजटाचक्रकौमारभक्तिः
प्राणायामोपदेष्टा सरसिरुहवने शर्वरीसार्वभौमः ।
देवो जागर्ति भानोर्भुवनभरभृतः स्कन्धविश्रामबन्धुः
शृङ्गाराद्वैतवादी शमितकुमुदिनीमौनमुद्रो मृगाङ्कः ॥

2 जनानन्दश्चन्द्रो भवतु न कथं नाम सुकृती
प्रयातोऽवस्थाभिस्तिसृभिरपि यः कोटिमियतीं ।
भ्रुवोर्लीलां बालः श्रियमलिकपट्टस्य तरुणो
मुखेन्दोः सर्वस्वं हरति हरिणाक्ष्याः परिणतः ॥

3 यदस्त्रव्यापारादभिमुखहतैः क्षत्रियभटैः
स्वसत्त्वेन क्रीतं भुवनमभिसर्पद्भिरभितः ।
ह्व(or क्ष)तच्छिद्रश्रेणीविधुरपरिभोगं भगवतो
गभस्तीनां पत्युस्तितउतुलनां मण्डलमगात् ॥

4 यन्निस्त्रिंशहतोन्नतैरिरिशिरश्चक्रैर्बभूव क्षणं
लोके चान्द्रमसे विधुंतुदघटावस्कन्दकोलाहलः ।
किं चामीभिरपि स्फुरन्मुखतया शीतांशुकोटिभ्रमं
बिभ्राणैरुदपादि राजभवने भूयान्मुभिक्षोत्सवः ॥

5 सप्तद्वीपकुटुम्बभूतलभुवो निष्पीतसप्ताब्धय
स्तन्मार्गेण च सप्तपन्नगफणारत्नावलोकच्छिदः ।
क्रीडादिग्विजये च सप्तजगतीभाजो यदक्षौहिणी
जन्मानः प्रसरन्ति सप्तपवनस्कन्धस्पृशो धूलयः ॥

*Sml.

Anargh.	*Sml.	Anargh.	*Sml.
i. 2	= B. 8a.	vi. 81	= B. 156b.
40	= B. 57b.	vii. 12	= B. 181a.
ii. 1	= P. 121a.	14	= B. 180b.
18	= B. 192a, P. 154a.	18	= B. 181a.
20	= B. 191a, P. 153b.	31	= B. 6b.
26	= B. 184a.	38	= B. 11a.
27	= B. 191a, P. 153b.	46	= B. 178b.
30	= B. 116a.	49	= B. 10a.
34	= B. 192a.	50	= B. 12b.
49	= B. 135b.	53	= B. 7a.
51	= B. 135a.	54	= B. 177b.
53	= P. 109a.	56	= B. 178a.
54	= P. 134a.	65	= B. 141b.
70–1	= B. 140a.	74	= B. 141b.
75	= B. 141b.	80	= B. 93b.
82	= B. 140b.	81–2	= B. 143b.
iii. 5	= B. 88a.	83	= B. 141b.
7	= B. 96a.	93	= B. 179b.
41	= B. 159a.	106	= B. 146a.
iv. 18	= B. 160b.	111	= B. 12b.
37	= B. 158a.	112, 114	= B. 5b.
47	= B. 160b.	116	= B. 182b.
52	= B. 158a, P. 129b.	118	= B. 7b.
v. 6	= B. 190a.	119	= B. 181b.
29	= B. 189a.	121	= B. 187a.
vi. 6	= B. 25b.	126	= B. 181b.
28	= B. 158a, P. 130a.	127	= B. 187b.
40	= B. 160b, P. 131b.	130	= B. 182a.
43	= B. 159a.	132	= P. 151b.
76	= B. 160b, P. 131b.		

Also the following:—

उन्मीलन्मणिरश्मिजाल (B. 165b).
न तावद्बिम्बोष्ठः स्फुरति (B. 143b).
प्रियङ्गुश्यामाङ्गो य इह (B. 190b).

पुरा प्रालेयशैलो ऽयं (B. 178*b*, P. 147*a*).[1]
यथा ताराचक्रं चरति (B. 141*b*).
वक्त्रे या मृगनाभिपङ्क (B. 65*a* = *Sbhv*. 1092, श्रीभानुषेणस्य).

**Sabhyāl.*

Anargh.	**Sabhyāl.*	*Anargh.*	**Sabhyāl.*
ii. 1	= A. 22*b*.	ii. 75	= iv. 78 (A. 17*a*).
5	= A. 23*a*.	iii. 7	= ii. (A. 9*a*).
52	= A. 16*b*.	vii. 115	= vii. (A. 19*a*).

**Padyaveṇī.* संग्रामाङ्गणमागते दशमुखे (vii. 1 (67*b*) = *Rasatar.* *ad* vii. (p. 44) ; *Padyarac.* xiii. 19, भानुकरस्य).

**S.-Hārāv.*

Anargh.	**S.-Hārāv.*	*Anargh.*	**S.-Hārāv.*
iii. 5	= C 19*a*, 4.	vii. 80	= C 8*b*, 84.
vii. 49	= 11*b*, 92.	114	= 4*a*, 24.
53	= 4*b*, 25.		

Also—
चर्चाभिश्चारणानां (30*a*, 82).[2]
अब्धिर्लङ्घित एव (32*b*, 18 = **S.-Ratnak.* ii. 31 anon. ; *As.*, p. 75 ; *Rasagaṅg.* (Benares), p. 534 ; a verse *concerning* Murāri, quoted by the editors of the play in the note to p. 1 of the Kāvyamālā edition).

Sbhv.

Anargh.	*Sbhv.*	*Anargh.*	*Sbhv.*
ii. 2	= 2169.	vi. 6	= 320.
iv. 12	= 364.	vii. 79	= 2638.
v. 23	= 1637.		

Śp.

Anargh.	*Śp.*	*Anargh.*	*Śp.*
iii. 5	= 3279.	vii. 17*a*	= 222.
41	= 3992.	74	= 3637.
iv. 18	= 3994.	80	= 3325.
37	= 4084.	81	= 3321.
52	= 4083.	115	= 3661.

---

[1] पुरा प्रालेयशैलो ऽयमस्मिन्मकरकेतवे ।
मृतसंजीवनी दुर्गा महौषधिरजायत ॥

[2] चर्चाभिश्चारणानां क्षितिरमण परां प्राप्य संमोदलीलां
मा कीर्त्तेः सौविदल्लानवगणय कविप्र (*sic* for प्रो ?) तवाणी-
विलासान् ॥
गीतं ख्यातं न नाम्ना किमपि रघुपतेरद्य यावत्प्रसादा
द्वाल्मीकेरेव धात्रीं धवलयति यशोमुद्रया रामभद्रः ॥

Also—

किंचित्कोपकलाकलाप (4070 = *Padyaveṇī, 68b, वररुचेः; *Padyarac.* xiii. 21, ditto).

प्रलयसहायकणवती (510).

Rasagaṅg., p. 534, अब्धिर्लङ्घित . . . (see *S.-Hārāv. above).

Padyarac. xv. 74 = *Anargh.* v. 20. Also—

किंचित्कोप . . . (xiii. 21; see *Śp.* above).

श्यामाकतण्डुलविलेप (xv. 73 = *Padyaveṇī, vi. (56b) anon.).

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (fragments, no doubt from the *Anargharāghava*).

चारिचव्यत्यासः सखि कथमयं केकयकुले (*ad* iv. 171).

चकारादुदरंभरयज्ञकोराः (*ad* v. 19).

Rāyamukuṭa *ad Amarakośa* (fragment).

ऐषिकमन्द्रमधिकत्य तदा तमच्णा (*ad* ii. 8, 38).

Sarvānanda and Liṅgā Bhaṭṭa *ad Amarakośa*: see Śeṣagiri Śāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS.*, 1893–4, pp. 29, 37.

YAŚOVARMAN (or YAŚODHARMAN, eighth century, author of the *Rāmābhyudaya Nāṭaka*. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 75; xxxvi, p. 521; C.C. i, p. 474; Peterson, op. cit., p. 96; *J. Bomb. As. Soc.* xvi, p. 177; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xli).

455 उत्कूनारुणामश्रुनिर्गम.

*Skm. आक्रन्दाः स्तनितैः (ii. 518, यशोधर्मणः = *Sbhv.* 1776, आनन्दवर्धनस्य; Ānandavardhana *ad Dhvanyāl.* p. 92: given by Aufrecht with trans., Z.D.M.G. xxxvi, p. 521).

यत्त्वन्नेत्रसमानकान्ति (ii. 501, कालिदासस्य A.; यशोवर्मणः B. = *Sbhv.* 1366, श्रीयशोवर्मणः; *Mahānāṭ.* v. 2; *Sarasvatīk. ad* iv. 23, v. 185 anon. (relates to विरहिणो रामस्य); *As.*, p. 144 anon.; *Kuvalay. ad* 12 anon., *ad* 120 anon.; *Sāhityad.*, pp. 318, 326 anon.; *Suvṛttat. ad* ii. 39; *Ak.*, p. 339 anon.; *Rasagaṅg.* (Benares), p. 744 anon.; *Padyarac.* vi. 13, कस्यापि).

*Spml. आक्रन्दा . . . (B. 75a, P. 67a ; see *Skm. above).
कामस्यापि शराहतिर्न गणिता (B. 106b, राजपुत्रयशो° = Sbhv. 1634, शूरवर्मणः).
यत्त्वन्नेत्र . . . (B. 81b, P. 70a ; see *Skm. above).

*S.-Hārāv. आक्रन्दा . . . (C. 42a, 262 ; see *Skm. above).

Sbhv. यत्त्वन्नेत्र . . . (1366; see *Skm. above).
रक्तस्त्वं नवपल्लवैर् (1364 = Mahānāṭ. iv. 34; At., p. 39 anon.; Kuvalay. ad 56 anon.; Ānandavardhana ad Dhvanyāl., p. 90 anon.; Nami ad Rudraṭa's Kāvyālaṃkāra, x. 29 anon.; Kkbh. ad iii. 1, कालिदासस्य ; Hemac., p. 20 anon.; Rasagaṅg. (Benares), p. 558 anon.; Ak., p. 298 anon.).

Śp. मौढच्छेदानुरूपो° (4071 = Kāvyapr. ad viii. 12 anon.; Hemac., p. 205 anon.; Sāhityak. ad viii. 11 anon.).

Aucityav. उत्पत्तिर्भण्डकुले यदृ° (ad 28, यशोवर्मदेवस्य ; one MS. श्रीहर्षदेवस्य).

Suvṛttat.
यत्त्वन्नेत्र . . . (ad ii. 39 ; see *Skm. above).
स यस्य दशकन्धरं (ad iii. 21 = Hemac., p. 238 anon.).

Dhvanyāl.
कृतककुपितैर्बाष्पाम्भोभिः (p. 133, रामाभ्युदये = Sarasvatīk. ad v. 170 anon.; Dhvanyāl., p. 133, Comm., p. 132 ; Arjunavarman ad Amaru, 37 anon.; Hemac. Comm., p. 178 anon.).
स्थितमिति यथा शय्या (p. 148 ; रामाभ्युदये comm.).

Aufrecht (Z.D.M.G. xxxvi, p. 521) ascribes to Yaśovarman (on what grounds ?) the verse—
स्मरनवनदीपूरेणो° (Amaru, 104; Daśar. ad ii. 15 anon.; Dhvanyāl., p. 133; At., p. 54 anon.; Hemac., p. 72 ; see above under Narasiṃha).

Yāgoka (no information).

151 स्मितज्योत्स्नालिप्तं.

*Skm. ascribes to a Yogoka (Aufrecht, C.C. i, p. 481) the following:—

अभ्यस्य स्मरदंशकौशल (ii. 35).
आर्यानङ्गमहाव्रतं (ii. 477).
विदलितकुचपाणि (ii. 689).

Yogeśvara ("praised by Bhavānanda (*Skm. v. 126) and Vasukalpa (*Skm. v. 128), the latter of whom mentions Rājaśekhara." Aufrecht, C.C. i, p. 481; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xli).

85 उपनयति कपोले.
96 अये तप्तजला नितान्तशिशिरा°.
97 मृन्मूयिष्ठतया गुरूण°.
98 दूरीभूतशरारि.
110 आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो (*Skm. ii. 826, कस्यचित्).
132 एताः पङ्किलकूलकूढनलद (*Skm. ii. 817, परमेश्वरस्य).
489 विस्फाराग्रास्तरल (परमेश्वरस्य ?).
507 व्यपेतव्यापारं (परमेश्वरस्य ?).

*Skm. अथोद्दामैरिन्दोः (i. 420).
अयमुदयति मुद्राभञ्जनः (ii. 711 = *S.-Hārāv. C 32b, 53, पुष्टिकरस्य; Śp. 3738, कस्यापि; *Sāhityad.*, p. 255 anon.; *Sarasvatīk. ad* i. 79, ii. 33 anon.; *Aś. ad* viii. 1 anon.).
आकुञ्चीकृतपृष्ठ (v. 18).
आरोहत्यवनीरुहः (ii. 796 = *Sarasvatīk. ad* i. 70).
आशाः प्रसादयतु पुष्यतु (iv. 25).
आश्लेषः प्रथमं क्रमेण (ii. 592 = Śp. 3664 anon.; Hemac. Comm., p. 100 anon.).
इदानीमर्घन्ति प्रथम (ii. 862).
इमास्ता विन्ध्याद्रेः (v. 39 = *Sarasvatīk. ad* iii. 8 anon.).
उच्छ्वासश्रुव्यात्तवक्त्रः (v. 17).
उत्क्षिप्तं सखि वर्तिपूरित (ii. 303).
उद्वेगं जनयन्ति संचित (ii. 877).
एतस्याः स्मरसंज्वरः (ii. 163 = *Kvs.* 424, राजशेखरस्य; *Bālar.* v. 13).
एते ते पुरतो मरुस्थलभुवः (iv. 299).

एते संप्रति वैमनस्य (ii. 763).
एवं स्थापय सुभ्रु (i. 26).
कपाले गम्भीरः कुहरिणि (i. 46).
कामं कूले नदीनाम् (ii. 806).
काश्मीरशोषिणि नवोदय (iv. 132).
गर्वायन्ते पलाशं (ii. 852).
चन्द्रालोकय पश्य (i. 133).
छन्नोपान्ता निकुञ्जैः (v. 38).
तावद्वाचः प्रयुक्ता (ii. 436).
तिर्यक्क्षीणविषाण (v. 13).
दयालुर्नो बाले (v. 359).
दात्यूहध्वनिभाञ्जि (ii. 816 = *Krs.* 11 anon.).
दिग्वासा यदि तत्किमस्य (i. 151 = *Sbhv.* 2399 anon.; *Sarasvatīk. ad* iii. 24 anon.).
देवस्वामिकजङ्घा (i. 288 = **Padyāv.* 152*b*).
देवी सूनुमसूत (i. 158).
द्वारं खड्गिभिरावृतं (iii. 224 = **S.-Muktāv.* viii. 2 anon.; **Sāras.* iii. 38 anon.; *Kuvalay. ad* 142 anon.; *Sbhv.* 2569, कस्यापि; *Khaṇḍap.* 107 anon.; **Padyāmṛtat.* iii. 61 anon.; *Padyarac.* **ii.** 54, कस्यापि).
धावति तरुमारोहति (ii. 417).
नन्दिन् खञ्जनमञ्जनाद् (i. 92).
नाधन्यैः चणादाविराम (ii. 587).
निर्भीतभ्रान्तभोगिन्य (iii. 200).
नीताः पुण्याग्निगेहे (v. 316).
पत्यौ पार्श्वे कलानां (ii. 707 = **Sml. P.* 120*b*, कस्यापि).
पयसि सरसः स्वच्छे (v. 30).
परावृत्ता हंसाः (ii. 835).
पाकक्षामतिलाः समुत्सुक (ii. 875).
पूर्वैः कृतात्मनामसि (iii. 6).
प्रान्ते पङ्किनि पल्वलस्य (ii. 783).
भद्रं ते सदृशं (ii. 863 = *Śp.* 581, कस्यापि).
भो भो दिक्पतयः प्रयात (i. 93).

मातर्ब्रूहि किमेतद् (i. 38).
यावद्दुःस्थकुटुम्बिनी (v. 241).
रन्ध्रे संन्यस्तदृष्टिः (iii. 226).
विध्वस्ता मृगपक्षिणो (ii. 797 = *Śp.* 1159 anon.).
विलासमसृणोल्लसन् (ii. 588 = *Śp.* 582, विज्जकायाः; *Sarasvatīk. ad* v. 165 anon.; **Sml. B.* 124*b*, *P.* 99*b*, विज्जकायाः; **Subhyāl.* ii. 11 anon.; **Sūktiratn.* 422 anon.).
व्रीहिः स्तम्बकरिः प्रभूत (ii. 418).
संध्याताण्डवितस्य खण्ड (i. 42).
स्फटिकमरकतश्री (i. 168 = *Śp.* 110, कस्यापि).
स्वैरं कीकटदारकः (ii. 416).

To a Dharma-Yogeśvara **Skm.* ascribes the following:—
आहारो गरलं तृतीयं (iv. 9).
किं न्वावृणोपि कवरीं (ii. 309).
क्रूराः शैलभुवो (iv. 302).
छिन्नार्धोरुकमेखलं (ii. 678).
तव कितव किमाभिर् (ii. 111).
दुर्गारण्यदरीषु भूरुह (iv. 220).
निरवधिरकूपारः (ii. 596).
पर्यस्तो दिवसस्तटी (ii. 287).
पाणौ ब्रह्मकपालं (iv. 10).
मृग विसृज विषादं (iv. 228).
वासः स्वर्णगृहेषु (iii. 79).
स्नाता निष्पतयाशु (ii. 164).

And to Karañja-Yogeśvara—
नित्यं निस्तृणपल्लवे (iii. 131).
ग्रस्तैः प्रचुगिरीऽधि (iii. 93).

**Sml.* एते केतकसूचिसौरभजुषः (P. 97*a-b* = B. 120*b*).

**Padyāv.*
देवास्त्वामेकजल्पा (152*b* = **Skm.* i. 288 above).
भ्राम्यन्नासुरमन्दराद्रि (382 = **Skm.* i. 291, कस्यचित्).

Rāyamukuṭa *ad Amarakośa* i. 10, 30 (the same Yogeśvara?).
विपुला वेतसवत्य आपगाः कति शीलिताः

Yautāyani (no information).

78 वह्निर्मन्ये हिमजल° (*Skm. ii. 768, कस्यचित्).

Ratipāla (no information).

354 दूरादुत्सुकमागते (*Skm. ii. 249, अमरोः; Amaru, 49; *Rasavilāsa*, 22 (4a); etc.).

Ratnakīrti (no information; apparently a Buddhist. A Buddhist writer of this name is mentioned by Tāranāth as a king's son, a contemporary of Amarasiṃha, and author of a commentary on the *Madhyamakāvatāra*. The Tibetan *Tanjur* contains a *Kalyāṇakāṇḍa* and a *Dharmaviniścaya* (*Mdo*, lxi. 190–5 and 254–60) by him. See (Schiefner-)Wassiliew's index to his translation of Tāranāth).

18 वरदकरसरोज.

Rājaśekhara (*c.* 900 a.d., of the Yāyāvara family, son of the Mahāmantrin Durduka or Duhika and Śīlavatī, great-grandson of the poet Akālajalada, and related to the poets Surānanda, Tarala, and Kavirāja. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 77–8; C.C. i, p. 502; iii, p. 107; Apte, *Rājaśekhara: his life and writings* (Poona, 1886); Peterson, op. cit., pp. 100–3; *J. Bomb. As. Soc.* xvi, p. 177; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xliii–iv; preface to edition of the *Karpūramañjarī* in Kāvyamālā 4; Konow, part iii of his edition of the *Karpūramañjarī*, pp. 175–91, where we find the fullest and most reliable account of this author, including a citation of many of the verses quoted below.

Rājaśekhara describes himself (*Bālar.* i. 12) as author of six works. It is possible, therefore, that besides the four surviving dramas we ought to ascribe to him the dictionary cited by Ujjvaladatta *ad Uṇādi-sūtra*, iii. 76, and the *alaṃkāra* work (*Kāvyamīmāṃsā*) of which a fragment has been recovered (Peterson, *Fifth Report*, p. 19). In case the latter is really by Rājaśekhara, it probably contained the appreciative verses (*viśeṣakavipraśaṃsā*) current under his name. But we must also remember that a work entitled

Haravilāsa is attested as by Rājaśekhara; see below and Aufrecht, Z.D.M.G. xxviii, p. 116).

Viddhaś.	*Kvs.*	*Viddhaś.*	*Kvs.*
i. 1	= 136.	iii. 2 (*Bālar.* v. 8)	= 458.
[2	= 157 anon.]	3	= 259.
14 (*Bālar.* ii. 17)	= 205.	13	= 492.
20	= 264.	15	= 493.
23	= 68.	16 (cf. *Pracaṇḍap.* 27)	= 147.
25	= 67.	17	= 432.
31	= 195.	19	= 494.
38	= 263.	20	= 495.
ii. 1	= 491.	[23	= 427 anon.]
[3	= 497 anon.]	24	= 459.
4	= 196.	25	= 460.
6	= 262.	iv. 2	= 103.
9	= 261.	3	= 102.
10	= 260.	4	= 101.
14	= 425.	[after 6	= 288 anon.]
20	= 277.	[after 6	= 258.]
21	= 276.	13	= 257.
iii. 1	= 490.	14	= 256.

The verse following ii. 13, iii. 21, iv. 8 = *Kvs.* 144.

Bālar.	*Kvs.*	*Bālar.*	*Kvs.*
ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14)	= 205.	[v. 51	= 470 anon.]
iii. 23	= 148.	[v. 76	= 173 anon.]
v. 8 (*Viddhaś.* iii. 2)	= 458.	[x. 42	= 212 anon.]
v. 11	= 424.		

With 147 (*Viddhaś.* iii. 16) cf. *Pracaṇḍap.* 27.

Also the following:—

25 जीयासुः शकुलाक्षतेर् (*Śp.* 81, कस्यापि; *Khaṇḍap.* 3 (5)).
50 यस्याधोधस्तथोपर्युपरि (Homac. Comm., p. 14 anon.).
59 जम्बूनां कुसुमोदरेषु (**Skm.* ii. 756; see p. 102).
216 लीलाताण्डवितभ्रु.
325 राजन्ति कान्तनखर (**Skm.* ii. 636, कस्यापि).
376 पक्ष्मान्तस्खलिताः कपोल (**Skm.* ii. 139).
392 चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि (**Skm.* ii. 247).
442 श्वासास्ताण्डवितालकाः (**Skm.* ii. 126, शुचोकस्य).

//

*Skm.

Viddhaś.	**Skm.*
i. 1 (*Kvs.* 136)	= i. 469.
2 (*Kvs.* 157)	= ii. 107.
3	= i. 111.
7 (*Bālar.* i. 17)	= v. 132 (शंकरवर्मणः).
12	= iii. 160.
14 (cf. *Bālar.* ii. 17; *Kvs.* 205)	= ii. 491.
20 (*Kvs.* 264)	= ii. 474.
23 (*Kvs.* 68)	= ii. 751.
25 (*Kvs.* 67)	= ii. 767.
27 (cf. *Bālar.* x. 55)	= i. 444.
43	= ii. 717.
ii. 6 (*Kvs.* 262, etc.)	= ii. 391.
8	= ii. 392.
9 (*Kvs.* 261)	= ii. 393.
10	= ii. 354.
13	= ii. 394.
14 (*Kvs.* 425)	= ii. 123.
20 (*Kvs.* 277)	= ii. 148.
21 (*Kvs.* 276)	= ii. 178.
23	= ii. 747.
iii. 2 (*Bālar.* v. 8; *Kvs.* 458)	= ii. 171.
3 (*Kvs.* 259, etc.)	= ii. 461 (कालिदासस्य).
10	= i. 381.
11 (cf. *Bālar.* x. 40)	= i. 377.
13 (*Kvs.* 492)	= ii. 508 (कस्यचित्).
16 (*Kvs.* 147)	= ii. 544.
21 (*Veṇīs.* 3)	= ii. 526 (कस्यचित्).
22	= ii. 527.
23 (*Kvs.* 427)	= ii. 507.
iv. 3 (*Kvs.* 102)	= ii. 786 (कस्यचित्).
4 (*Kvs.* 101)	= ii. 794.
13 (*Kvs.* 257)	= ii. 463.
14 (*Kvs.* 256)	= ii. 609.
after 6 (*Kvs.* 288)	= ii. 166.

Bālar.	**Skm.*
i. 8 (*Bhartṛhari*, iii. 20, etc.)	= v. 123.
17 (*Viddhaś.* i. 7)	= v. 132 (शंकरवर्मणः).
51	= v. 103 (कस्यचित्).

Bālar.	**Skm.*
ii. 13	= i. 225 (कस्यचित्).
cf. ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14; *Kvs.* 205)	= ii. 491.
ii. 38	= v. 113 (कस्यचित्).
iii. 48	= iii. 145.
iv. 43	= ii. 53.
v. 8 (*Viddhaś.* iii. 2; *Kvs.* 458, etc.)	= ii. 171.
36	= ii. 890.
vii. 3	= i. 228.
21	= v. 97.
27	= v. 96.
x. 35	= v. 60.
cf. x. 40 (*Viddhaś.* iii. 11)	= i. 377.
cf. x. 55 (*Viddhaś.* i. 27)	= i. 444.
x. 67	= v. 81.
68	= ii. 87.
70	= v. 82.
74	= v. 83.
81	= ii. 92.
82	= ii. 93.
84	= v. 84.
87	= ii. 91.

Pracaṇḍap. 28 (*Śp.* 3282 anon.) = ii. 9.

Also the following:—

अकौसुमी मन्मथचाप (ii. 342).
अत्रार्द्रचन्दनकुचा (ii. 99).
अध्वश्रमाय चरणौ (v. 346).
अनालोच्य प्रेम्णः परिणतिं (ii. 206 = *Kvs.* 372, विकटनितम्बायाः; Amaru, 80, etc., etc.).
असावेकद्वित्रिप्रभृति (ii. 743).
आपुङ्खाग्रममी शरा (ii. 513 = *Mahānāṭ.* iv. 33).
आमूलतो वलितकुन्तल (ii. 86).
आवृण्वाना . . . (ii. 676 = *Kvs.* 313, अभिनन्दस्य).
आहारे . . . (ii. 122 = *Kvs.* 416 anon., etc., etc.).
उज्झन्त्यः स्वर्णकाञ्चीर् (ii. 531).
कपाले मार्जारः (i. 382 = **Saml.* 171 anon.; **Sabhyāl.* iv. 79, भासस्य; **S.-Prab.* 35 anon.; *Sbhr.* 1994, भासस्य; *Śp.* 3640, भासस्य; *Sarasvatīk. ad* iii. 38

**Skm.*

Viddhaś.		**Skm.*
i. 1 (*Kvs.* 136)	=	i. 469.
2 (*Kvs.* 157)	=	ii. 107.
3	=	i. 111.
7 (*Bālar.* i. 17)	=	v. 132 (शंकरवर्मणः).
12	=	iii. 160.
14 (cf. *Bālar.* ii. 17; *Kvs.* 205)	=	ii. 491.
20 (*Kvs.* 264)	=	ii. 474.
23 (*Kvs.* 68)	=	ii. 751.
25 (*Kvs.* 67)	=	ii. 767.
27 (cf. *Bālar.* x. 55)	=	i. 444.
43	=	ii. 717.
ii. 6 (*Kvs.* 262, etc.)	=	ii. 391.
8	=	ii. 392.
9 (*Kvs.* 261)	=	ii. 393.
10	=	ii. 354.
13	=	ii. 394.
14 (*Kvs.* 425)	=	ii. 123.
20 (*Kvs.* 277)	=	ii. 148.
21 (*Kvs.* 276)	=	ii. 178.
23	=	ii. 747.
iii. 2 (*Bālar.* v. 8; *Kvs.* 458)	=	ii. 171.
3 (*Kvs.* 259, etc.)	=	ii. 461 (कालिदासस्य).
10	=	i. 381.
11 (cf. *Bālar.* x. 40)	=	i. 377.
13 (*Kvs.* 492)	=	ii. 508 (कस्यचित्).
16 (*Kvs.* 147)	=	ii. 544.
21 (*Veṇīs.* 3)	=	ii. 526 (कस्यचित्).
22	=	ii. 527.
23 (*Kvs.* 427)	=	ii. 507.
iv. 3 (*Kvs.* 102)	=	ii. 786 (कस्यचित्).
4 (*Kvs.* 101)	=	ii. 794.
13 (*Kvs.* 257)	=	ii. 463.
14 (*Kvs.* 256)	=	ii. 609.
after 6 (*Kvs.* 288)	=	ii. 166.
Bālar.		**Skm.*
i. 8 (*Bhartṛhari*, iii. 20, etc.)	=	v. 123.
17 (*Viddhaś.* i. 7)	=	v. 132 (शंकरवर्मणः).
51	=	v. 103 (कस्यचित्).

Bālar.	**Skm.*
ii. 13	= i. 225 (कस्यचित्).
cf. ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14; *Kvs.* 205)	= ii. 491.
ii. 38	= v. 113 (कस्यचित्).
iii. 48	= iii. 145.
iv. 43	= ii. 53.
v. 8 (*Viddhaś.* iii. 2; *Kvs.* 468, etc.)	= ii. 171.
36	= ii. 890.
vii. 3	= i. 228.
21	= v. 97.
27	= v. 96.
x. 35	= v. 60.
cf. x. 40 (*Viddhaś.* iii. 11)	= i. 377.
cf. x. 55 (*Viddhaś.* i. 27)	= i. 444.
x. 67	= v. 81.
68	= ii. 87.
70	= v. 82.
74	= v. 83.
81	= ii. 92.
82	= ii. 93.
84	= v. 84.
87	= ii. 91.
Pracaṇḍap. 28 (*Śp.* 3282 anon.)	= ii. 9.

Also the following:—

अकौसुमी मन्मथचाप (ii. 342).
अचार्द्रचन्दनकुचा (ii. 99).
अध्वश्रमाय चरणौ (v. 346).
अनालोच्य प्रेम्णः परिणतिं (ii. 206 = *Kvs.* 372, विकटनितम्बायाः; Amaru, 80, etc., etc.).
असावेकद्वित्रिप्रभृति (ii. 743).
आपुङ्खाग्रममी शरा (ii. 513 = *Mahānāṭ.* iv. 33).
आमूलतो वलितकुन्तल (ii. 86).
आवृण्वाना . . . (ii. 676 = *Kvs.* 313, अभिनन्दस्य).
आहारे . . . (ii. 122 = *Kvs.* 416 anon., etc., etc.).
उद्भ्रान्त्यः स्वर्णकाञ्चीर् (ii. 531).
कपाले मार्जारः (i. 382 = **Saml.* 171 anon.; **Sabhyāl.* iv. 79, भासस्य; **S.-Prab.* 35 anon.; *Sbhv.* 1994, भासस्य; *Śp.* 3640, भासस्य; *Sarasvatīk. ad* iii. 38

anon.; *Kāvyapr. ad* x. 46 anon.; *Rasagaṅg.* (Benares), p. 431 anon.; *Citram.*, p. 64 anon.; *Citrakh.*, p. 36 anon.).

काप्यागतं वीक्ष्य मनो (ii. 573).

कुचकलशमहिम्ना (ii. 390).

केयूरीकृत . . . (ii, 297 = *Kvs.* 426 anon., etc.).

चिताचक्रं चन्द्रः (i. 419 = *Aucityav. ad* 15).

चेतस्यङ्कुरितं . . . (ii. 247 = *Kvs.* 392 above).

जम्बूनां . . . (ii. 756 = *Kvs.* 59, etc., etc.).

तरन्तीवाङ्गानि स्खलद्° (ii. 11 = *At.*, p. 62 anon.; Hemac., p. 302 anon.).

दृष्टौ संगरसाक्षिभिर् (iii. 237).

द्वारागतं काप्यवगम्य (ii. 572).

ध्रुवमुदधितटीषु (ii. 24).

न नीलाब्जं . . . (ii. 480 = *Kvs.* 171 anon.).

नागवल्लिरधिरोहतु (ii. 560).

नितम्बगुर्वी वक्रभ्रूः (ii. 567; Hemac., p. 207 anon.; *Aś. ad* x. 1).

पक्षान्त . . . (ii. 139 = *Kvs.* 376).

पर्यङ्काङ्कतलं गते (ii. 618).

प्रत्यङ्गं प्रतिकर्म (ii. 617 = Rudra, *Śṛṅgārat.* ii. 106).

प्रथममरुणच्छायस् (i. 396 = **S.-Prab.* 29 anon.; *Sbhv.* कस्यापि; *Sarasvatīk. ad* i. 87 anon.; *Aś. ad* viii. 1 anon.; *Kāvyapr. ad* vi. 1 anon.; *At.*, p. 45 anon.).

प्रवीरहठभोग्यापि (i. 341).

फेनः क्षीराम्बुराशेः (ii. 241).

भ्राम्यद्विश्वंभराणि (i. 96).

मिथ्याकण्डूतिसाचीकृत (i. 338).

मुक्तानङ्गः . . . (ii. 138 = *Kvs.* 460).

मुग्धे किं शुकपञ्जरेण (iii. 206).

मोक्तुं स्नानांशुकानि (ii. 540).

यद्गङ्गार्धजटं (i. 161).

यस्त्रैलोक्यजितः स्मरस्य (ii. 742).

यस्याहवे हयचमू (iii. 179).

रामे रुद्रशरासनं (v. 91 = *Mahānāṭ.* i. 31).

विष्णुवक्षोगृहे (i. 343).
वीणया च निनदेन च (ii. 580).
शिलापट्टोद्घृष्टा मलयज (v. 188).
शेषस्याहिर्व्रजति (i. 393).
सजन्मानौ . . . (ii. 379 = *Kvs.* 177, भावादेव्याः).
सद्यः पाटितकेतकोदर (i. 389 = *Śp.* 3638, कस्यापि).
स वः पायादिन्दुर् (i. 51 = Vāmana *ad* iv. 3, 9 anon.).
सव्याधेः . . . (ii. 430 = *Kvs.* 473 anon., etc., etc.).
सा चन्द्रादपि चन्दनाद् (iii. 253).
सुधामूर्तेर्बिन्दुर् (i. 461).
स्फटिकालवाललक्ष्मी (i. 394).

**Sml.*

Viddhaś.	**Sml.*
i. 1 (*Kvs.* 136)	= B. 7*b*.
2 (*Kvs.* 157)	= B. 61*a* (P. 56*b*).
11	= B. 150*a*.
14 (*Bālar.* ii. 17; *Kvs.* 205)	= B. 100*a*.
22	= B. 73*b* (P. 65*a*).
23 (*Kvs.* 68)	= B. 110*a*.
27 (cf. *Bālar.* x. 55)	= B. 113*a* (P. 91*b*).
28	= B. 113*a* (P. 91*b*).
31 (*Kvs.* 195)	= B. 84*b*.
44	= B. 132*a*.
ii. 2	= B. 76*b*.
9 (*Kvs.* 261)	= B. 131*b* (P. 105*b*).
23	= B. 133*b*.
iii. 1 (*Kvs.* 490)	= B. 75*b* (P. 67*b*).
27 (*Bālar.* iii. 25)	= B. 144*a*.
iv. 1	= P. 121*b*.
20 (*Bālar.* viii. 11)	= B. 162.

Bālar.	**Sml.*
i. 40	= B. 87*b*.
ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14)	= B. 100*a*.
iii. 3	= B. 134*b*.
6	= B. 163*a*.
25 (*Viddhaś.* iii. 27)	= B. 144*a*.
v. 11 (*Kvs.* 424)	= B. 65*a* (P. 59*b*).
18	= B. 151*a*.
32	= B. 124*a*.

Bālar.	**Sml.*
v. 37	= B. 126*b* (P. 102*b*).
vi. 12	= B. 186*b*.
vii. 38	= B. 180*b*.
viii. 11 (*Viddhaś.* iv. 20)	= B. 162.
x. 33	= P. 151*b*.
35	= B. 182*b*.
44	= B. 180*b*.
51	= B. 180*a*.
56	= B. 183*b*.
57	= B. 183*b*.
60	= B. 192*a*.
72	= B. 183*b*.

Pracaṇḍap. 28 and 29 = B. 90*a*.

Also the following (most of the verses relating to poets being given by Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. x seqq.):—

अकालजलदश्लोकैश्चि° (B. 23*a*).
अकालजलदेन्दोः सा (B. 23*a*, P. 16*a* = Peters. ii. 63; **S.-Hārāv.* 41*a*, 248).
अथो गणपतिं वन्दे (P. 15*b* = Peters. ii. 59; **S.-Hārāv.* 34*a*, 138).
अनुप्रासिनि संदर्भे (B. 23*a*).
अन्तरं कियदाख्यान्ति (P. 14*a* = **S.-Hārāv.* 41*a*, 242).
अम्भोधौ विहरन्तम° (B. 179*b*).
अहो अहं नमो मह्यं (P. 65*a* = *Sbhv.* 1243, कस्यापि).
अहो प्रभावो वाग्देव्या (P. 15*b* = Peters. ii. 59; *Śp.* 189).
आदौ मानपरिग्रहेण (P. 94*a*).
आहारे . . . (B. 66*a*, P. 60*b* = **S.-Hārāv.* C. 32*a*, 47; *Kvs.* 416 anon., etc., etc.).
एकस्मिन्नवपातिते ऽपि (B. 160*a*; R. v. 111).
एको ऽपि जीयते (P. 14*a* = **S.-Hārāv.* 41*a*, 241).
कर्तव्या चार्थसारे ऽपि (B. 22*b*, P. 11*a* = **S.-Hārāv.* 39*b*, 115).[1]
कर्ता त्रिलोचनादन्यो (P. 15*a* = **S.-Hārāv.* 41*a*, 246).

---

[1] कर्तव्या चार्थसारे ऽपि काव्ये शब्दविचित्रता ।
विना घण्टाटणत्कारं गजो गच्छन्न शोभते ॥

कवीनां मानसं नौमि (B. 18*b* = *Bhojapr.* 111 ; **S.-Hārāv.* 31*b*, 102).

कालञ्जरपतिश्चक्रे (B. 23*a* = **S.-Hārāv.* 41*a*, 249).

के वैकटनितम्बेन (B. 23*b*, P. 16*b* = **S.-Hārār.* 41*a*, 252, विकटनितम्बायाः).

केयूरीकृत . . . (B. 102*a* = *Krs.* 426, etc.).

चञ्चच्चोलाञ्चलानि (B. 130*b*, P. 105*a* = *Krs.* 267 anon. ; **Saml.* 280 anon.).

जगत्यां ग्रथिता गाथा (P. 14*a*).

जानकीहरणं कर्तुं (B. 22*b*, P. 15*b*).

तं वन्दे पद्मसद्मानं (B. 9*a* = *Śp.* 85).

तौ शूद्रककथाकारौ (P. 13*b* = Peters. ii. 59 ; **S.-Hārāv.* 34*a*, 133).

दर्पं कविभुजंगानां (P. 15*a*).

दूरादपि सतां चित्ते (B. 23*a*).

दृशोः सीमावादः (B. 90*a*, P. 74*b*, कस्यापि = *Vikramāṅkadevacarita*, viii. 84).

द्विसंधाने निपुणतां (B. 23*b*, P. 16*a* = **S.-Hārāv.* 34*a*, 136).

धत्ते पङ्कजिनीदले° (B. 116*a*, P. 94*b* = **Skm.* ii. 717 ; *Śp.* 3837).

ध्वनिनातिगभीरेण (B. 22*b*, P. 16*a* = Peters. ii. 59 ; **S.-Hārāv.* 33*b*, 130).

नदीनां मेकलसुता (B. 23*b*).

नूनं दुग्धाब्धिमन्थो° (P. 18*b* = *Śp.* 251).

पर्याप्तस्तनभारपीडित (B. 90*a*).

पार्थस्य मनसि स्थानं (B. 23*b*, P. 16*b*).

प्रद्युम्नान्नापरस्येह (P. 15*b* = Peters. ii. 59 ; **S.-Hārāv.* 34*a*, 139).

प्रेङ्खत्कुन्तलभार (B. 130*b*).

बाणेन हृदि लग्नेन (P. 15*a* = **Sūktiratn.* 76 anon.).

भागीरथीहारलता (B. 16*a*).

भासनाटकचक्रे ऽपि (P. 13*b*).

भूगोलप्रतिबिम्बस्य (B. 178*a*).

मन्ये हिमांशुः प्रान्ते ऽपि (B. 178*a*).

मायुराजसमो जज्ञे (B. 23*a* = **S.-Hārāv.* 34*a*, 135).

मा स्म सन्तु हि चत्वारः (B. 22*b*, P. 16*a* = Peters. ii. 59 ; **S.-Hārāv.* 34*a*, 134).

मुखं विकसितस्मितं (B. 90*a*, P. 74*b*, कस्यापि = *Śp.* 3277, कस्यापि; Hemac. Comm., p. 107 anon. ; *Aś. ad* iii. 1 anon.; *Kāvyapr. ad* ii. 13 anon. ; **S.-Prab.* 74 anon.).

यत्संभाषणलालसे (P. 60*b*).[1]

यथार्थता कथं नाम्नि (P. 13*b*).

यो धरित्रीभरश्रान्तः (B. 178*a*).

यायावरकुलश्रेणेः (B. 23*b* = Peters. ii. 59 ; **S.-Hārāv.* 34*a*, 137).

विलिम्पत्येतस्मिन्मलय (B. 77*b* = *Kvs.* 273 anon., etc.).

शब्दार्थयोः समो गुम्फः (B. 23*b*, P. 16*b* = *Śp.* 179, कस्यापि).

श्रीकण्ठः श्वशुरः स एष (B. 178*b*).

सरस्वतीपवित्राणां (P. 15*a* = *Śp.* 190).

सरस्वतीव कार्णाटी (B. 23*b* = Peters. ii. 59 ; *Śp.* 13, कस्यापि ; **S.-Hārāv.* 33*b*, 131).

सहर्षचरिता शश्वत् (P. 15*a*).

सुभद्रुहिणगोविन्द (B. 5*a*).

सूक्तीनां स्मरकेलीनां (B. 23*b* = **S.-Hārāv.* 34*a*, 132).

स्थिता माध्वीकपाकत्वात् (B. 23*b*).

स्वस्ति पाणिनिने तस्मै (P. 13*b* = Peters. ii. 61 ; **S.-Hārāv.* 32*a*, 110).

स्वस्तिमानस्ति कैलासः (B. 178*a*).

हरिपादः स वः पायात् (B. 18*b*).

ऊता शिखिनि गौणाढ्या (P. 14*a* = **S.-Hārāv.* 41*a*, 243).

**S.-Hārāv.* Besides most of the memorial verses cited from **Sml.* (see references given above) and other verses from the known works, viz. :

---

[1] यत्संभाषणलालसेव कुरुषे वक्त्रेन्दुमर्धानतं
धत्से वाङ्गलतां मुहुः कुचतटे निष्क्रान्तिभीत्येव यत् ।
किं वा मन्त्रयते जनो ऽयमिति यत्सर्वंच शङ्काकुला
तज्जाने हृदि को ऽपि तिष्ठति युवा प्रौढस्य गूढस्य ते ॥

Viddhaś. i. 14 (*Bālar.* ii. 17) = C. 15*b*, 80,
,, ii. 2 = C. 41*b*, 254,
Bālar. i. 1 = 36*b*, 173,
,, ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14) = C. 15*b*, 80,
,, iv. 43 = C. 22*a*, 35,
,, 44 = C. 23*a*, 45,
,, v. 1 = C. 33*b*, 59,
Pracaṇḍap. 29 = C. 20*a*, 17,
Karpūram. i. 4 = 3*b*, 20,
,, ii. 9 = C. 39*a*, 230,

also the following :—

अपेक्षन्ते न च स्नेहं (46*a*, 323 = *Sbhv.* 224, कस्यापि ; *Śp.* 235, कस्यापि).

कवीनामगलद्दर्पो (41*a*, 245 = *Harṣacarita*, i. 9 !).

किं कवेस्तस्य काव्येन (39*b*, 114 = *Sbhv.* 134, भट्टत्रिविक्रमस्य ; *Śp.* 159, ditto ; *Damayantīkathā*, i. 5, a verse imitated from the *Harṣacarita*, i. 9).

क्षत्त्रप्रबोधक्षत्राणी (41*a*, 344 = Bhandarkar, op. cit., p. xiv).

क्वचिद्वस्तुस्फार (30*a*, 84).[1]

चन्दनं चन्द्रिकाचक्रं (46*a*, 324).[2]

त्रयो ऽग्नयस्त्रयो वेदास् (41*a*, 247 = *Śp.* 174 ; **Sūktiratn.* 73 anon.).

श्रोत्रेतराणि करणानि (41*a*, 240 = Bhandarkar, op. cit., p. xi).

**Sabhyāl.* (beside a number of verses from Amaracandra's *Bālabhārata*).

Viddhaś. i. 1 (*Kvs.* 157) = A. 2*b*.
,, 12 = A. 22*b* (v).
,, 14 (*Bālar.* ii. 17 ; *Kvs.* 205) = A. 3*b* (i. 35).
,, 20 (*Kvs.* 264) = A. 29*b*.

[1] क्वचिद्वस्तुस्फारं कतिपयपदैरर्पितगुणं
क्वचित्संक्षिप्ते ऽर्थे प्रचुरवचनैरेव रचना ।
यथावाच्यं शब्दाः क्वचिदपि तुलायामिव धृता
स्त्रिभिः कल्पैरेवं कविषु वृप(*sic* ?)शब्दार्थनियमः ॥

[2] चन्दनं चन्द्रिकाचक्रं विपञ्ची चम्पकस्रजः ।
पञ्चमः पञ्चमश्चेति पञ्चभ्यो ऽजनि सज्ज(?)नः ॥

Viddhaś. i. 22 = A. 29*b*.
,, ii. 14 (*Kvs.* 425) = A. 12*b* (iii. 24).
,, iii. 7 = A. 13*b* (iii. 70).
,, 13 (*Kvs.* 492) = B. 2*a*.
,, 16 (*Kvs.* 147) = A. 14*a* (iii. 77).
,, iv. after 6 (*Kvs.* 288) = B. 3*b*.
Bālar. ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14) = i. 35.
,, iv. 43 = ii. 51.
,, v. 37 = vii. (26*b*).

Sbhr.

Viddhaś. i. 12 = 2223. *Bālar.* i. 8 = 322.
,, ii. 21 = 1411. ,, 48 = 2282.
,, ii. 51 = 2281, 3446 (anon.).

Also—

इन्दोर्लक्ष्म त्रिपुरजयिनः (2563 = *As.*, p. 113 anon.; *Kuvalay. ad* 137 anon.).

दातुर्वारिधरस्य (3046).

Śp.

Viddhaś. i. 1 = 3077, कस्यापि.
,, 12 = 3722, कस्यापि.
,, 14 (*Kvs.* 205; *Bālar.* ii. 17) = 3373, कस्यापि.
,, 27 = 3816, कस्यापि.
,, 31 (*Kvs.* 1954) = 3516, कस्यापि.
,, ii. 6 (*Kvs.* 262, etc.) = 3929, कस्यापि.
,, 9 (*Kvs.* 267, etc.) = 3912, कस्यापि.
,, 11 = 3928.
,, 23 = 3591, कस्यापि.
,, iii. 27 (*Bālar.* iii. 25) = 3659.
,, iv. 1 = 3719, कस्यापि.
Bālar. ii. 17 (*Viddhaś.* i. 14) = 3373, कस्यापि.
,, iii. 25 (*Viddhaś.* iii. 27) = 3659.
,, 66 = 1099, कस्यापि.
,, iv. 43 = 3757.
,, 44 = 3750.
,, v. 37 = 3936.

आहारे . . . (189; see *Sml. above).

अहो प्रभावो . . . (3423; see *Skm. above).

चञ्चच्चोला . . . (3926; see *Sml. above).

तं वन्दे . . . (85; see *Sml. above).
जयो ऽभ्ययस् . . . (174; see *S.-Hārāv. above).
धत्ते पङ्कजिनी . . . (3837; see *Sml. above).
नूनं दुग्धा° . . . (251; see *Sml. above).
सरस्वतीपवित्रा° . . . (190; see *Sml. above).
भासो रामिलसोमिल्लौ (188 = *S.-Hārāv. 31a, 94, श्रीधनदस्य).

Aucityar.

Pracaṇḍap. 100 = *ad* 12. *Bālar.* iv. 1 = 36.
Karpūram. i. 18 = 18. „ v. 11 (*Kvs.* 424) = 14.
Bālar. i. 39 = 13. „ x. 41 = 12.
„ ii. 20 = 20.

Also the following:—

कार्णाटीदशनाङ्कितः (*ad* 27).
चिताचक्रं . . . (*ad* 15 = *Skm. i. 419).
स्त्रीणां मध्ये सलीलं (*ad* 16 = *Dūtāṅgada*, iii. 78).

Kkbh. ad v. 1 = *Viddhaś.* iii. 17.

Suvṛttat. *Viddhaś.* i. 30 = *ad* ii. 23; *Bālar.* i. 63 = *ad* ii. 41.

Hemac.

इतस्ततो भयन् भूरि न पतेत्पिशुनः शुनः ।
अवदाततया किं च न भेदी हंसतः सतः ॥ (p. 335, Comm. हरविलासे).
ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म श्रुतीनां मुखमक्षरम् ।
प्रसीदतु सतां स्वान्तेष्विकं त्रिपुरुषीमयम् ॥ (p. 334, Comm. हरविलासे).

Cf. स्वनामाङ्कता यथा राजशेखरस्य हरविलासे (p. 335, Comm., l. 4).

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* cites the *Bālarāmāyaṇa* three times (i. 3 = *Bālar.* viii. 84*d*; iv. 138 = iii. 66; iv. 171, विनष्टचारित्रगुणा हिंतिपिणः = ?), and also ascribes to a (lexicographer?) Rājaśekhara the line—

चण्डीकान्तो भगाली च सेलिहानो वृषध्वजः (*ad* ii. 76).

Add—

दशाननच्छिन्नखुरप्रखण्डितः.
क्वचिन्नताधौ हिमदीधितिर्यथा (*ad* ii. 28, इति हरविलासः).

Rāyamukuṭa *ad Amarakośa* (fragments).

गोनाशाय . . . (*Viddhaś.* i. 3 = *ad* i. 8. 4).

आशीमिव कलामिन्दोः (*ad* i. 8. 7).

सान्द्रं चन्दनमङ्कके वलयिताः पाणौ मृणालीदलाः (*ad* i. 10. 42 = *Viddhaś.* iii. 16*b*; *Kvs.* 147*b*, etc.).

निविश्य बुध्ने चरणौ स्मितानना
स्तरुं समारोढुमथोपचक्रमुः ॥ (*ad* ii. 4, 12).

सग्रैवेयकस्त्वमसि फणिना (*ad* ii. 6, 104).

Sarvānanda *ad Amarakośa:* See Śeṣagiri Śāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS.*, 1893–4, p. 30.

RĀJYAPĀLA (no information).

414 दैवेन प्रथमं जितो ऽसि (**Skm.* ii. 512, विद्यायाः).

RUDRA, RUDRAṬA (Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 80–1; xxxvi, p. 376; C.C. i, pp. 528, 530; Peterson, op. cit., pp. 104–5; Pischel, preface to his edition of the *Śṛṅgāratilaka* (Kiel, 1886); Z.D.M.G. xlii, pp. 296–304, 435; Jacobi, *Vienna Oriental Journal*, ii, pp. 151–6; Z.D.M.G. xlii, pp. 425–35; Jacob, J.R.A.S. 1897, pp. 291–5; Bhandarkar, op. cit., p. xliv.

It is not necessary to discuss here the question as to the identity of the authors of the *Śṛṅgāratilaka* and the *Kāvyālaṃkāra*. The reason for treating them together here is the frequent confusion of them in the anthologies, etc. Concerning the identification the reader may refer to the above-cited works of Peterson, Pischel, and Jacobi).

279 नो शक्या गदितुं स्मरानल.

**Skm.* (Rudraṭa).

Śṛṅgārat.	**Skm.*	*Śṛṅgārat.*	**Skm.*
i. 12 =	ii. 483.	i. 128 =	ii. 81.
25 =	641.	129 =	82.
32 =	401.	134 =	186.
35 =	409 (लक्ष्मणसेनदेवस्य).	138 =	182.
37 =	413.	140 =	199.
50 =	28 (कस्यचित्).	142 =	195.
51 =	26.	144 =	194.
60 =	27 (कस्यचित्).	148 =	288.

Śṛṅgārat.	**Skm.*	*Śṛṅgārat.*	**Skm.*
i. 68	= ii. 112 (कस्यचित्).	ii. 10	= ii. 484.
72	= 187.	18	= 497.
73	= 34.	50	= 412 (कस्यचित्).
81	= 410 (कस्यचित्).	84	= 274.
94	= 469.	91	= 275.
107	= 482.	94	= 502.
108	= 481.	106	= 617 (राजशेखरस्य).
112	= 483.	iii. 3	= i. 36.

Kāvyālaṃkāra, ii. 15 = i. 32.
„ vii. 41 = ii. 72.

Also the following:—

विगलन्ती दधे यावत् (ii. 486).
सखि स विजितो लीला°(वीणा°) (ii. 193 = *Padyāv.* 212, कस्यचित्; *Daśar. ad* ii. 23 anon.).

**Sml.* (Rudra).

Śṛṅgārat.	**Sml.*	*Śṛṅgārat.*	**Sml.*
i. 43	= B. 104*a* (P. 85*b*).	i. 95	= B. 65*a*.
49	= B. 90*b*.	140	= B. 103*b* (P. 85*a*).
51	= P. 116*b*.	ii. 4	= B. 73*a*.
59	= B. 91*a* (P. 75*a*).	12	= B. 109*a*.
67	= B. 108*a* (P. 88*a*).	50	= B. 109*a*.
68	= B. 107*a*.	65	= B. 109*a*.
72	= B. 148*b* (P. 119*b*).	88	= B. 68*b*.
77	= B. 105*b* (P. 86*b*).	iii. 3	= B. 10*a*.
80	= B. 106*a* (P. 85*b*).		

Kāvyālaṃkāra, ii. 15 = B. 175*b* (P. 145*b*).
„ vii. 41 = P. 126*b*.
„ xi. 4 = B. 169*b*.

Also the following:—

अम्बा शेते ऽत्र वृद्धा (P. 126*b* = *Kvs.* 505 anon., etc.).
उरद्वन्द्वमनिन्दितं प्रथयता (B. 91*a*).
प्रायो नववधूः कान्तमा° (P. 116*b*, रुद्रस्य ?).[1]

[1] प्रायो नववधूः कान्तमालिङ्गति शनैः शनैः ।
चिन्ताङ्कुरितकन्दर्पकन्दलीभङ्गशङ्कया ॥

*Padyāv.	Śṛṅgārat.	*Padyāv.	Śṛṅgārat.	*Padyāv.
	i. 68	= 217.	ii. 87	= 309.
	80	= 216.	91	= 330.
	ii. 84	= 323.	108	= 242.

Also the following :—

अच्छिन्नं नयनाम्बु (360 = **Skm.* ii. 157, कस्यचित् ; **Padyāv.* 360, रुद्रस्य ; **Sabhyāl.* B. 4*a*, अमरकस्य ; **S.-Ratnak.* v. 304 anon.; **Sāras.* 134 anon.; Rudraṭa, *Sbhv.* 1407, अमरुकस्य ; *Śp.* 3486, ditto ; *Daśar. ad* iv. 27 anon.).

यास्यामीति समुद्यतस्य (315 = *Sbhv.* 1153, कस्यापि ; *Śp.* 3435, कस्यापि).

**Padyaveṇī* (the *same* Rudra ?).

आस्तां गाढतरानुशीलन (57*b* (vi)).[1]

इह रूपमात्रसारे (58*b* (vi) = **Padyāmṛtat.* of Vrajanātha, No. 48 anon.; **S.-Ratnak.* iii. 92 anon.; **Sūktiratn.* 509 anon.).[2]

गर्वायस्से (*sic* for से) विकचकोरक (58*a* (vi) = **Sūktiratn.* 589 anon.).[3]

यन्नाद् (*sic* for दृ) तस्त्वमलिना (57*a* (vi)).[4]

---

[1] आस्तां गाढतरानुशीलनविधिः संस्पर्शनं दूरतः
संश्लेषे विषयीकृतो ऽसि न म . . नापदं प्रापितः ।
किं ब्रूमः सहकार तावकगुणानन्यादृशैर्दुर्लभा
न्सौरभ्येण यदध्वगानपि मुहुः प्रीणासि दूरादपि ॥

[2] इह रूपमात्रसारे चित्रकृते कमलकल्हारे ।
न रसो नापि च गन्धो मधुकरबन्धो मुधा भ्रमसि ॥

[3] गर्वायसे विकचकोरकपुञ्जगुञ्ज
दुन्मत्तषट्पदघटाविभवेन किं तु (*sic* for नु ?) ।
वामभ्रुवां चरणताडनदोहदानि
किं नाम न स्मरसि तावदशोक तानि ॥

[4] यन्नादृतस्त्वमलिना मलिनाशयेन
किं तेन पञ्चक विषादमुरीकरोषि ।
विश्वाभिरामनवनीरदलीलवेषाः
केशाः कुशेशयदृशः कुशलीभवन्तु ॥

शश्वन्निसर्गमलिना (57*b*).[1]
क्षीरं सैरिभ यूथपैरिह (60*a* (vi)).[2]

**S.-Hārāv.* (Rudra).

Śṛṅgārat. i. 7 = 34*b*, 150.
„ 30 = C. 22*b*, 43.
„ 49 = C. 20*b*, 18.

Also the following :—
अलं वलिभिदङ्गना (29*b*, 77).[3]
को धन्यः सखि सुस्मितेन (C. 24*b*, 74 = **Sml. P.* 61*b* anon.; *Sbhr.* 1104, कस्यापि).
मधुरशिशिरामोदं (C. 36*b*, 91).[4]

**Sabhyāl.*

Śṛṅgārat.	**Sabhyāl.*	*Śṛṅgārat.*	**Sabhyāl.*
i. 128	= A. 20*b*.	ii. 67	= A. 30*b*.
134	= A. 13*b*.	71	= A. 30*b*.
148	= B. *xa*.	iii. 55	= A. 6*a*.
157	= A. 30*a*.		

---

[1] शश्वन्निसर्गमलिनाः सहकार कामं
लुठन्ति तान्यपि मधूनि तव द्विरेफाः ।
युक्तं न तत्तव कषायरसप्ररोहै
रेतान्प्रतारयसि यत्कलकण्ठयूनः ॥

[2] क्षीरं सैरिभयूथपैरिह पयः शृङ्गाग्र विक्षोभितं
तारं न्यङ्कुकुलं चलंचलदृशितिग्मैर्विद्रावितं द्वीपिभिः ।
हेलाक्षिप्तपदे पराक्रमनिदावुज्जृम्भमाणौ (*sic* for °धा . . . णे) हरौ
चित्रं सैव तदैवविप्रलिखितेवासीदरण्यस्थली ॥

[3] अलं वलिभिदङ्गनानिविडनीविकाकर्षण
क्षणात्कनककिङ्किणीमुखरितैरपि स्वःसुखैः ।
निरस्तविषयोद्यमा गुरुवचःप्रमालम्बिनी
दिगम्बरनितम्बिनीचरणचुम्बिनी चेन्मतिः ॥
रुद्रकवेः ॥

[4] मधुरशिशिरामोदं कौन्दं समीर समीर[य]
प्रकटय शशिन्नाशाः कामं मनोभव जृम्भताम् ।
अवधिदिवसः प्राप्तः सख्यो विमुञ्चत तत्कथां
हृदयमधुना किंचित्कर्तुं ममान्यदिहेच्छति ॥
रुद्रस्य ॥

Sbhv.

Kāvyālaṃkāra.	*Sbhv.*	*Kāvyālaṃkāra.*	*Sbhv.*
ii. 17 =	421, रुद्रटस्य.	vii. 32 =	2409, रुद्रटस्य.
30 =	1667 ,,	33 =	2061 ,,
iii. 57 =	730 ,,	41 =	2234 ,,
vi. 10 =	1387 ,,	71 =	2047 ,,

Also—

अम्बा शेते . . . (2247, रुद्रस्य; see *Sml. above).

मुञ्चत गुणाभिमानं (3122, रुद्रस्य).

Śp.

Śṛṅgārat.	*Śp.*	*Śṛṅgārat.*	*Śp.*
i. 30 =	3754, रुद्रस्य.	ii. 107 =	3670, रुद्रस्य.
35 =	3567, रुद्रस्य.	iii.	
51 =	3675, रुद्रस्य.	62 =	पिबन्नसृग् (MS. D).
68 =	3563, कस्यापि.		
75 =	3748, कस्यापि.	*Kāvyālaṃkāra.*	*Śp.*
81 =	3568, रुद्रस्य.	ii. 30 =	3788, रुद्रस्य.
95 =	3409, रुद्रस्य.	vi. 10 =	3473, रुद्रटस्य.
114 =	3444, कस्यापि.	32 =	575, रुद्रटस्य.
ii. 12 =	3578, रुद्रस्य.	vii. 41 =	3773, रुद्रस्य.
50 =	3579, रुद्रस्य.		

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra.*

यूकाभयेन न हि केशविमोचणं स्यात् (*ad* iii. 47, शृङ्गारतिलके = i. 3*d*).

LAKṢMĪDHARA ("perhaps the brother of Śārṅgadhara." Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 81; C.C. i, p. 538; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xliv).

163 यदपि विबुधैः सिन्धोरन्तः (*Skm. ii. 361; *Sml. P. 77*b*, भासस्य; *Sml. B. 94*a*, भोजदेवस्य = यदमरपतिः; *Śp.* 3319, कस्यापि; *S.-Hārāv. C 7*b*, 75 anon.).

324 वलितमनसोरप्यन्योन्यं.

348 मानोन्नतेत्यसहनेति (*Śp.* 3547, etc.).

428 यद्दौर्बल्यं वपुषि (*Skm. ii. 125).

516 इन्दुर्येन न निन्द्यते (*Sbhv.* 2398, etc.).

*Skm. (in addition to the above).

उच्चैरुन्मथितस्य तेन (iv. 33).

कान्तानां वदनेन्दुकान्ति (ii. 839).

कुरङ्गाः कक्ष्याणां प्रति विटपं (v. 324 = *Śāntiśataka*, ii. 18).

कृष्णः पातु स यस्य संसदि (i. 281).
दिग्भागेषु हिमावृति (ii. 853).
धर्मस्योत्सववैजयन्ति (i. 176 = *Sarasvatīk. ad* iv. 73 anon.).
मातर्लक्ष्मि भजस्व (v. 319 = *Śāntiśataka*, iv. 11; Bhartṛhari, Weber's notes, p. 24).
वदत विदितजम्बुद्वीप (iv. 322).
शची मे सुहृदीव (i. 177).
सिद्धार्थयष्टिषु यथोदय (ii. 884; Hemac., p. 132 anon.).
सिन्धोरेव कियज्जलं (iv. 318).
सुरापीतो गोचखलन (i. 236).
स्वस्थानादवनीभुजो (i. 430).
खिद्यसे कथमीदृशः (i. 116 = *Śp.* 104, कस्यापि).

**Padyāv.* अंहः संहरदखिलं (15).
आकृष्टिः कृतचेतसां (28 = **S.-Hārāv.* 18*a*).
श्रीकान्त कृष्ण करुणामय (33).
श्रीरामेति जनार्दनेति (32 = **S.-Hārāv.* 23*b*, 12).

**Sml.* (Bhandarkar, loc. cit.).
आकण्ठवृष्टशिरसा (B. 180*b*).
कम्पन्ते कपयो भृशं (P. 100*b*, B. 125*b* = *Śp.* 3921, वेपन्ते°; *Sarasvatīk. ad* iii. 8 anon.; **Skm.* ii. 874, शतानन्दस्य).
गम्भीरनाभिहृदसंनिवेशैः (P. 80*b*, B. 97*b* = *Padyarac.* iv. 57; *Śp.* 3348; **S.-Hārāv.*, C 12*b*, 136).
मा स्म सन्धिं विजानन्तु (P. 159*b*; trans. Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 88).[1]
लक्ष्मीकौस्तुभचन्द्रमःप्रभृतिभिः (B. 57*b*).

**S.-Hārāv.* गम्भीर . . . (C 12*b*, 136; see **Sml.* above).

Śp. खड्गहस्तो ऽरिमालोक्य (578).
गम्भीरनाभी° . . . (3348; see **Sml.* above).
पङ्कज जलेषु वासः (1134).
वेगज्वलद्विटपिपुञ्ज (869).
वेपन्ते कपयो भृशं (3921; see **Sml.* above, कम्पन्ते°).

---

[1] मा स्म संधिं विजानन्तु मा स्म जानन्तु विग्रहं ।
आख्यातं यदि शृण्वन्ति भूपास्तेनैव पण्डिताः ॥

Lalitoka (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 542; C.C. i, p. 543. No information).

137 वन्दे देवमनङ्गमेव (*Skm. i. 466).

*Skm. Only the above verse.

Vandya-Tathāgata (= Tathāgatadāsa (?), Aufrecht, C.C. i, p. 221. No information).

478 प्रहर्ता क्वानङ्गः स च कुसुम (*Skm. ii. 451, मृगराजस्य).

Varāhamihira (sixth century. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 82; C.C. i, p. 552; ii, p. 130; iii, p. 117; Peterson, op. cit., p. 110; *Fourth Report*, p. cix; Bhandarkar, op. cit., p. xlv).

52 तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्र (*Skm. i. 6).

*Skm. (in addition to the above).

दंष्ट्रापिष्टेषु सत्त्वः (i. 191).

*Sml. आर्तस्य यानमशनं च बुभुक्षितस्य (P. 158*b* = *Bṛ. Saṃ.* lxviii. 116).

उरःकृत्वा वेधां मणि° (B. 161*a*, P. 132*b*).[1]

एकतश्च सुरसुन्दरीजनः (B. 161*a*, P. 132*a*).[2]

कर्पासौषधकृष्ण (P. 158*a*).

जीवितो ऽपि निहितस्य (B. 161*a*).

पृष्ठ्यां स्थूलतरा दंष्ट्रा (B. 188*a*).

युक्तेन चूर्णेन करोति रागं (P. 159*a* = *Bṛ. Saṃ.* lxxvii. 36; *Vetālap.* i. 19, p. 10).

लीने श्रोत्रैकदेशे (B. 17*b* = *Subhāṣ. i. (7*a*); *Khaṇḍap.* 27; *Sbhv.* 57).

---

[1] उरःकृत्वा वेधां मणिफलकगाढस्थित
भुजावालम्ब्येहीत्यमरवनिता व्योमगृहगा ।
अपद्वारेणैव त्वरिततरमाभाष्य सहसा
हृतं हस्तालम्बैर्हरति सुरलोकं रणमुखात् ॥

[2] एकतश्च सुरसुन्दरीजनः
श्रीमपक्ष(*sic* for °स्तमच्छ or °स्तु रच ?)ति युयुत्सुमन्यतः ।
पाप्मना सह पलायते यश
श्चैकतः कुलकलङ्ककारणं ॥

लोकः शुभस्तिष्ठति तावद्° (B. 161*a*, P. 132*b* = *Śp*. 3969).
समाः षष्टिर्द्विघ्ना मनुज (P. 156*b* = *Bṛ. Jāt.* vii. 5; **S.-Samcaya*, xxx. 15 anon.; *Śp*. 1709, कस्यापि).
संमूर्च्छितं संप्रति संप्रहारैः (B. 161*a* = *Śp*. 3971).
स्वर्गस्य मार्गा बहवः (B. 161*a*, P. 132*a*).[1]
हा तात तातेति स वेदना° (B. 161*a*, P. 132*b* = *Śp*. 3970).

**Sabhyāl.* जये धरित्र्याः (i. 18 = *Bṛ. Saṃ.* lxxiv. 1; *Sbhv.* 1476 anon.; *Śp*. 3085, कस्यापि).

**S.-Hārāv.* लीने . . . (6*a*, 42; see **Sml.* above).
तारतम्यसुवर्णानां (55*b*, 520).

**Subhāṣ.* दुर्जनहुताशतप्तं (ii. 15*a* = *Bṛ. Saṃ.* cvi. 4; **S.-Hārāv.* 42*b*, 278, कस्यापि; *Sbhv.* 151; *Śp*. 153, कस्यापि).
लीने . . . (i. 7*b*; see **Sml.* above).

Sbhv. दुर्जनहुताशतप्तं (151; see **Subhāṣ.* above).
यस्य जना न वदन्ति (2901).
लीने . . . (57; see **Sml.* above).
स्वामी सन् भुवनत्रयस्य (56).

Śp. लोकः . . . (3969; see **Sml.* above).
संमूर्च्छि . . . (3971; see **Sml.* above).
हा तात . . . (3970; see **Sml.* above).

Aucityav. क्षीणश्चन्द्रो विशति (*ad* 26 = **Subhāṣ.* vii. 16, धाराधरस्य; *Sbhv.* 560, धाराधरस्य).

Padyarac. संमूर्च्छि . . . (iii. 38; see **Sml.* above).

Pratāpar. Comm. quotes the *Bṛ. Saṃ.* several times (p. 176 = lxviii. 47, 85, 86, 88; p. 184 = xii. 7; pp. 185, 201, 417).

---

[1] स्वर्गस्य मार्गा बहवः प्रदिष्टा
सन्ति ह्यकृच्छ्रसाध्या बहवः सविघ्नाः ।
निमेषमात्रेण महाफलो ऽय
मृजुत्वपन्था समरे व्यसुत्वम् ॥

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (fragments).

पुष्यो ऽथ हस्तः श्रवणः श्रविष्टा (*ad* iii. 86).
राहौ यथा कि(*sic* for के?)तवस्तमस्या (*ad* iv. 188).
उल्लिप्तचित्रपत्त्रपांशु विहगः सौम्यस्वनः पूजितः (*ad* v. 8).

Rāyamukuṭa *ad Amarakośa* (fragments).

चन्द्रोहिणीयोगफलं तदेव.
सुताराषाढासहितेच चन्द्रेः ॥ (*ad* i. 4, 16 = *Bṛ. Saṃ.* xxv. 1).
अपरो ऽन्तगतो ऽलिन्दः प्रागन्तगतौ तदुत्थितौ चान्यौ ।
(तद्वधिविवृ)ततस्तान्यः प्राग्द्वारं स्वस्तिके ऽशुभदं ॥ (*ad* ii. 2, 11 = *Bṛ. Saṃ.* liii. 34).
गुञ्जे महीमत्र विधाय याचीं
प्रसह्य विन्ध्याचलपारियात्राम् (*ad* iii. 3, 3).

Vallaṇa (Vallana. Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 381; C.C. i, p. 554. No information).

10 प्रत्येकानेकजातिप्रतिवपुरमिता.
74 किंशुककलिकान्तर्गत° (*Śp.* 3794, विज्जकायाः).
141 याच्यो न कश्चन गुरुः (**Skm.* i. 465).
176 नितम्बश्री कं न स्वगत°.
236 सा नेत्राञ्जनतां.
292 गाढावधःकृतबलि.
343 दूरम्लावं वासो.
378 धिग्धिङ्ग्रामयि केन.
395 कृत्वागः स च नागतो ऽपि.
461 उन्मीलयाचि सखीर्न पश्यसि.
515 पान्थे सद्मसरोऽन्तशाड्वल°.

**Skm.* अर्वाचीनवचःप्रपञ्च (v. 139).
आर्त्ते वाससि रोद्धुं (ii. 698).
आस्तां तावदसीमपौरुष (iv. 190).
उन्मुक्तक्रमहारि (iv. 171).
उपैति वाराब्धिं (iv. 303).
एतन्मन्दविपक्क (ii. 376 = *Kāvyapr. ad* vii. 3 anon.).
गतः कालो यत्र प्रणयिनि (v. 314 = *Śāntiśataka*, iv. 13).
छायाशीतलिताः (iv. 143).
ताजक्सप्तसमुद्र (i. 13).

दुरर्थैर्यत्काचभ्रम (iv. 83).
धिग्धिक्तान् क्रिमिनिर्विशेष (v. 331 = *Śāntiśataka*, iv. 10).
धिग्धिक्तान् समयान् (v. 133 = *Śāntiśataka*, iv. 19; *Sāhityad.*, p. 92 anon.).
निश्चेतुं मकरन्दबिन्दु (iv. 152).
बिन्दुद्वन्द्वतरङ्गिता (v. 147).
मृत्पिण्डेन भुवैव किं (v. 343).
यस्यानुद्धुरगन्धवाह (iv. 172).
याच्ञो न कश्चन गुरुः (i. 465; see *Krs.* 141 above).
रथ्यान्तश्चरतस्तथा (v. 297 = *Śāntiśataka*, iv. 19; *Sāhityad.*, p. 92 anon.).
राजा त्वं वयमप्युपासित (v. 199).
लक्ष्मीसद्मसरोज (iii. 47).
श्रीमद्भिर्द्रविणव्यय (v. 138).
सभ्यस्त्विष्टसि पश्चद् (v. 219, given with translation by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 381).
सम्भावये हि निमिषं (v. 137).

VASUKALPA ("mentions Keśaṭa, Bāṇa, Yogeśvara, Rājaśekhara," also a king Sāhasamalla (**Skm.* iii. 125, Aufrecht). Aufrecht, C.C. i, p. 557. ? = VASUKALPADATTA, Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 545; C.C. i, p. 557).
3 नम्राः पादनखेषु यस्य (VASUKA ? see note).
6 शास्ता समस्तभुवनं.
15 पादाम्भोजसमीपसंनिपतित (**Skm.* i. 242).
161 एतस्मिन्नवदातकान्ति.
278 वपुः शरज्ज्योत्स्नाद्.

**Skm.* अथायतनसंनिधौ (v. 65).
अद्यापि स्तनशैल (i. 376 = *Mahānāṭ.* ii. 35; *Kāvyapr.* *ad* i. 7 anon.; *Sāhityad.*, p. 225 anon.; *Śp.* 3636, कस्यापि).
आपूर्वस्माद्विडोजः (iii. 50).
इतस्तावन्नेत्रे (iv. 170).
एकः स एव परिपालयिताज्ञ° (i. 141).
एतत्तर्कय कैरवक्लम (i. 372 = *Śp.* 3639, कस्यापि).
कपोलादुड्डीनैर् (i. 142).
क्रीडत्किन्नरकामिनी (v. 85).

क्षीणान्येव तमांसि (ii. 706).
क्षीरोदन्वानलीकः (iii. 255).
तत्तद्विक्रमदोहदेन (iii. 196).
त्रैलोक्यमुदारविष्णोस् (v. 21).
त्वत्सैन्यग्लपितस्य (iii. 132).
देवः सर्वविवेचनैक (iii. 15).
देवे निर्भरसाहसैक (iii. 91).
पादाम्भोज . . . (i. 242 = *Kes.* 15 above).
बाणः प्राणिति केशटः (v. 127).
बीजैरङ्कुरितं लताभिर् (i. 372 = **S.-Samcaya*, xvii. 2 anon.; *Cātakāṣṭaka*, i. 6; **Sūktiratn.* 525 anon.; **S.-Prab.* 228 anon.).
भृङ्गैर्नीविकसंनिभैः (iii. 125).
यत्रानेहसि यस्य (iii. 174).
यातस्यास्तमनन्तरं (i. 413 = *Mahānāṭ.* ii. 36).
लेखामनङ्गपुरतोरण (i. 362).
शृङ्गारसूत्रधारः (i. 356).
शेषं क्लेशयितुं (iii. 133).
स्वादयन्तु चिरं नाम (iv. 154).

VASUKALPADATTA (given, with translation, by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 545).
ईषल्लोमशभावभाञ्जि (ii. 883).
शिल्पं त्रीणि जगन्ति (i. 16).

**Sml. P.* जम्बूनां कुसुमोदरेष्व° (153*a*, वसुकस्य = *Kvs.* 59, राजशेखरस्य, etc.).

VĀKKŪṬA (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 523–4; C.C. i, p. 557. No information).
57 . . . न प्रहितो नवः.
168 त्वद्गण्डस्थलपाण्डु° (**Skm.* ii. 703).
287 सुभग सुकृतप्रायो.
356 किं पादान्ते पतसि (**Skm.* 231, भावदेव्याः; **Padyāv.* 377, कस्यचित्).
438 नावस्था वपुषो ममेयम° (**Skm.* ii. 277).
454 कस्मान्म्लायसि मालतीव (**Skm.* ii. 127).
472 एते चूतमहीरुहो (**Skm.* ii. 498).

******Skm.* (in addition to the above).

अत्रैव स्वयमेव (ii. 159 = *Kvs.* 285, विब्बोकस्य).

VĀKPATI (= VĀKPATI RĀJA (*infra*)? Aufrecht, C.C. i, p. 557. No information).

43 दंष्ट्रासंकटवक्त्रकन्दर (**Skm.* i. 201, दक्षस्य ; *Śp.* 4066, हनुमतः, etc.).

**Skm.* कुतस्त्वममुकः (i. 213 = *Kvs.* 26 anon.).

तुल्यैवेश्वरसेवा (iv. 11).

देवि त्वं कुपिता त्वमेव (i. 276 = *Kvs.* 20, वाक्पतिराजस्य, etc).

निःसृत्याहवसागराद् (iii. 260).

परार्थे यः पीडां (iv. 290 = **S.-Ratnak.* iii. 292 anon.; **Sūktiratn.* 623 anon.; *As.* Comm., p. 108 anon.; *Sbhv.* 947, यशसः ; *Śp.* 1052, इन्दुराजस्य ; *Bhallaṭa-śataka*, 56 ; *Dhvanyāl.*, pp. 53 and 218 anon.; Hemac. Comm., p. 257 anon. ; **S.-Prab.* 239).

Sbhv. घनोद्यानच्छायामिव (3414, श्रीहर्षदेवात्मजवाक्पतेः, or is this Vākpatirāja? The paternity of Vākpatirāja seems to be otherwise unknown).

VĀKPATI RĀJA (seventh to eighth century, son of Harṣadeva, author of the *Gauḍavaha*, and contemporary of Bhavabhūti. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 84; C.C. i, p. 557; Peterson, op. cit., p. 115; *Fourth Report*, p. cxi. Or is this the *Vākpati Rāja* = Muñja, uncle of Bhoja, concerning whom see *Prabandhacintāmaṇi*, trans. Tawney, pp. 30–6?).

20 देवि त्वं कुपिता (**Skm.* i. 276, वाक्पतेः, etc.).

27 श्रेयो ऽस्याश्चिरमस्तु (**Skm.* i. 321).

28 चटच्चटिति चर्मणि (**Skm.* i. 197 ; *Śp.* 126, etc.).

45 नखक्रकचदारणस्फुटित.

**Skm.* further.

खर्वग्रन्थिविमुक्तसंधि (i. 220 = *Kvs.* 36 anon., etc.).

प्रेङ्खद्भासुरकेशरौघ (i. 198).

सेयं द्यौस्तदिदं (i. 311).

Sbhv. See under VĀKPATI.

Śp. चटच्च . . . (126 = *Kvs.* 28 above).

Daśar. प्रणयकुपितां दृष्ट्वा (*ad* x. 54, वाक्पतिराजस्य; 55, मुञ्जस्य).

VĀGURA (= BHĀGURA (q.v. *supra*)? Aufrecht, C.C. i, p. 558. No information).

80 मुग्धाताम्रैर्नवकिसलयैः.

100 शुकपत्त्रहरितकोमल.

**Skm.* धारोत्सिक्तस्तिमित (ii. 824).

VIKAṬANITAMBĀ (mentioned by Rājaśekhara. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 85; C.C. i, p. 569; Peterson, op. cit., p. 117; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xix, xlvii).

296 कान्ते तल्पमुपागते (**Skm.* ii. 696; Amaru, 101, etc.).

372 अनालोच्य प्रेम्णः परिणतिं (**Skm.* ii. 206, राजशेखरस्य, etc.).

**Skm.* No further verse.

**Sml.* किं द्वारि दैवहतके सहकारकेण (B. 112*a* = **Sabhyāl.* B. 3*a* anon; *Sbhv.* 1682; *Sarasvatīk.* *ad* ii. 38, v. 170 and 178 anon.).

बाला तन्वी कृशतनुरिति (P. 116*a* = *Sbhv.* 1401; *Śp.* 3671; **Sabhyāl.* iv. 157; **S.-Ratnak.* v. 47 anon.; **S.-Mukt.* ii. 74, iv. 7 anon.; **Sāras.* ii. 14 anon.).

**S.-Hārāv.* के वैकटनितम्बे (41*a*, 252 = **Sml. B.* 23*b*, *P.* 16*b*, राजशेखरस्य; Bhandarkar, op. cit., p. xii).

**Sabhyāl.* बाला . . . (iv. 157; see **Sml.* above).

Sbhv. अन्यासु तावदुपमर्दसहासु (735 = **Skm.* iv. 137, विद्यापतेः; **S.-Hārāv.* 40*b*, 100; **Sāras.* ii. 13 anon.; **Sūktiratn.* 513 anon.; *Śp.* 823; *Daśar.* *ad* iv. 31; *Sāhityad.*, p. 73 anon.; *Kuvalay.*, *ad* 66 anon.; *Ak.*, p. 275 anon.; *Padyarac.* xiv. 26).

अभिहिताप्यभियोग (2489).

अय्यि साहसकारिणि (1549).

किं द्वारि . . . (1682; see **Sml.* above).

दिग्वधूवदनचुम्बि (2488).

बाला . . . (1401; see **Sml.* above).

Śp. अन्यासु . . . (823; see *Sbhv.* above).

क्व प्रस्थितासि (3610, गोविन्दस्वामिनो विकटनितम्बायाश्च = *Kvs.* 509 anon.; **S.-Ratnak.* v. 169 anon.; **Sāras.* 89 anon.; **S.-Mukt.* iii. 58 anon., etc., etc.).

बाला . . . (3671; see **Sml.* above).

VIKRAMĀDITYA (sixth century? Associated with Mātṛgupta and Bhartṛmeṇṭha. Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 85; C.C. i, p. 569; Peterson, op. cit., pp. 117–18; Bhandarkar, *Report*, 1897, p. xlvii).

200 दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः (**Skm.* ii. 18, रथाङ्गस्य).

**Skm.* आघ्रातश्चोणिपीठः (v. 8).

कुर्वन्नाभुग्नपृष्ठो (v. 10 = *Harṣac.* iii; *Ak.*, p. 327 anon.).

क्षीरोदाम्भसि मज्जतीव (i. 390, विक्रमादित्य-चण्डालविद्या-कालिदासानां).

चञ्चत्पादनखाग्र (i. 218).

पश्चादुत्क्षिप्य चित्तं (v. 73, साहसाङ्कस्य; *Sbhv.* 1921, प्रियाविरहस्य).

पश्चादङ्घ्रिं प्रसार्य (v. 9 = *Harṣac.* iii; see p. 56 above).

प्रातर्वारविलासिनी (v. 24).

लावण्यसिन्धुरपरैव (ii. 19 = Vāmana *ad* iv. 34 anon.; **Sml.* *B.* 85*a*; **S.-Hārāv.* O 17*b*, 199; *Sarasvatīk.* *ad* iv. 49 anon.; *Dhvanyāl.* p. 205 anon.; *Ak.*, p. 36 anon.; Nami *ad* Rudraṭa's *Kāvyālaṃkāra*, ii. 8 anon.).

शय्यागारं व्रजन्त्याः (ii. 566).

संभोगभ्रष्टताटङ्क (ii. 355, विक्रमादित्य-कालिदासयोः).

**Subhāṣ.* किं तया क्रियते लक्ष्म्या (vi. 16 = *Sbhv.* 507; *Śp.* 277; **S.-Samuccaya*, xv. 29 anon.; **Subhāṣ.* v. 16; *Pañcat.* ii. 41).

**Sml.* लावण्यसिन्धु . . . (B. 85*a*; see **Skm.* above).

लिम्पतीव तमो ऽङ्गानि (B. 135, *Mṛcchakaṭikā*, 14; *Kāvyād.* ii. 226 anon.; *Sbhv.* 1890; *Śp.* 3603, विक्रमादित्यमेण्ठयोः; *Sarasvatīk.* *ad* v. 186 anon.; *Kāvyapr.* *ad* x. 6, p. 53 anon.; *Sāhityad.*, p. 293,

anon.; *Kuvalay. ad* 170 anon.; *At.*, p. 45 anon.; Hemac., p. 290 anon.; *As.*, pp. 58 and 195 anon.; *Ak.*, pp. 183 and 194 anon.; *Sāhityak. ad* x. 7 anon. Concerning this celebrated verse see Pischel's Introduction to Rudra's *Śṛṅgāra-tilaka*, pp. 16 sqq.).

Sbhv. अतसीपुष्पसंकाशं (1718, विषमादित्यस्य = *Śp.* 512, मेण्ठस्य).
किं तया क्रियते . . . (507; see **Subhāṣ.* above).
चेतोहराः युवतयः (3318 = *Śp.* 4130, कस्यापि; **S.-Muktāv.* viii. 14, xxxi. 7 anon.; **S.-Samcaya*, xxx. 29 anon.; *Bhojapr.* 198).
दृष्टं दुर्जनचेष्टितं (3193).
निरन्नस्यालोकं कुदुप° (3192).
मातर्नो सन्ति तस्मिन् (1165).
रुजासु नाथः परमं हि (3494).
लिम्पतीव . . . (1890; see **Sml.* above).
विद्ययैव मदो येषां (506; ? Vikramāditya).

Śp. अष्टौ हाटककोटयस्त्रि° (565, q.v. = *Bhojapr.* 228).
किं तया क्रियते . . . (277; see **Subhās.* above).

VITTOKA (Aufrecht, C.C. i, p. 572. No information).

149 दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य (**Skm.* ii. 17, वित्तोकस्य).
150 मध्येहेमयुगं कपित्थयुगलं (**Skm.* ii. 16, वित्तोकस्य).

**Skm.* ये पूर्वं परिपालिताः (iv. 279 = *Śp.* 985, कस्यापि).

VIDYĀ, VIDYĀKĀ, VIJJĀ, or VIJJĀKĀ (mentioned by Dhanada Deva, *Śp.* 163; Hall, *Vāsavadattā*, Introd., pp. 21, 55; Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 85; C.C. i, pp. 571, 573; Peterson, op. cit., pp. 119–20; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xix and xlvii).

298 धन्यासि यत्कथयसि (**Skm.* ii. 697; *Sbhv.* 2142, कस्यापि, etc.).
500 दृष्टिं हे प्रतिवेशिनि (**Skm.* ii. 66, etc.).

*Skm. उद्दण्डकोकनद (iii. 41).
जनयति जननाथ (iii. 31).
धूधूकृत्य वमन्निर् (v. 365).
देवेन प्रथमं जितोऽसि (ii. 512 = *Krs.* 414, राज्यपालस्य).
भूपालाः शशिभास्करा (iii. 71 = *Sbhv.* 2515, मयूरस्य : *Padyarac.* iii. 1, कस्यापि, etc.; see p. 68).
मन्ये रोमाञ्चिताङ्गी (ii. 104).
यशःपुञ्जं देव (iii. 138).
वयं बाल्ये बालांस् (ii. 61 = **Sabhyāl.* iii. 31 anon.; *Śp.* 3761, कस्यापि; *Padyarac.* vii. 37, कस्यापि; *At.*, p. 36 anon.).
विश्वम्भिरेषा मम जीवबन्धो (ii. 279; also गणपतेः).
शुकतुण्डच्छवि (i. 8 = *Krs.* 51 anon.; **S.-Ratnak.* i. 143 anon., etc.).
सिकतिलतलाः सान्द्र (ii. 56 = *Krs.* 502 anon.).
सुच्छायं फलभारनम्र (iv. 243).

*Sml. अस्थिरमनेकरागं (P. 96*b* = **Sāras.* ii. 13 anon.; **S.-Ratnak.* iii. 313 anon.; **Saml.* 255 anon.; **Sabhyāl.* vi. (24*b*) anon.; **Sūktiratn.* 513 anon.; *Sbhv.* 1734, वृद्धेः; *Śp.* 3863, शकवृद्धेः).
किंशुककलिकान्तर्गत (P. 90*b*, B. 111*a* = *Krs.* 74, वल्लणस्य; see p. 74 above).
केनात्र चम्पकतरो बत (P. 45*a*, B. 51*a* = **Skm.* iv. 287, वीरस्य; *Śp.* 1003).[1]
माद्यद्दिग्गजदानदिग्ध (B. 47*a* = *Śp.* 1131; Hemac. Comm., p. 181 anon.).[1]
विलासमसृणोल्लसन् (P. 99*b*, B. 124*b* = **Skm.* ii. 588, योगेश्वरस्य; **Sabhyāl.* ii. 11 anon.; **Sūktiratn.* 422 anon.; *Śp.* 582; *Sarasvatīk. ad* v. 165 anon.; Peterson, op. cit., p. 120; see also p. 79 above).
सोत्साहा नववारिभारगुरवो (P. 97*a*, B. 120*a* = *Sbhv.* 1778 anon.).

*S.-Hārāv. कोशः स्फीततरः स्थितानि (C 7*b*, 174) = *Krs.* 193 anon., etc.).
नीलोत्पलदलश्यामां (34*b* (145), विज्जायाः = *Śp.* 180; **Sūktiratn.* 81 anon.).

---

[1] These two verses are given by Aufrecht, with translation, in the article cited.

प्रियसखि विपद्दण्डप्रान्त (64*a* (667) and 78*b* (63), विज्ञाया: = *Sbhv.* 3137; *Śp.* 451; Bhartṛhari, Weber's Notes, p. 25).

Sbhv. उन्नमय्य सकचग्रहम॰ (2090 = *Śp.* 509; *Sarasvatik. ad* i. 91, v. 165 anon.; **S.-Muktāv.* xviii. 11 B; *Aś. ad* ix. 3, last part only).

कवेरभिप्रायमशब्दगोचरं (158).

कोष: . . . (1523; see **S.-Hārāv.* above).

गते प्रेमाबन्धे (1141 = *Kvs.* 410 anon.; Amaru, 43, etc., etc.).

नार्या: सारतिशून्यता (1175).

प्रियसखि . . . (3137; see **S.-Hārāv.* above).

विरम विफलायासाद् (3138).

Śp. उन्नमय्य . . . (509; see *Sbhv.* above).

किंशुक . . . (3794; see **Sml.* above).

केनाच . . . (1003; see *Sbhv.* above).

दृष्टिं हे . . . (3769; see *Kvs.* above).

धन्यासि . . . (3746; see *Kvs.* above).

नीलोत्पल . . . (180; see **S.-Hārāv.* above).

प्रियसखि . . . (451; see **S.-Hārāv.* above).

मात्यह्नि॰ . . . (1131; see **Sml.* above).

विलासमसृणो . . . (582; see **Sml.* above).

VINAYA DEVA (= VINĪTA DEVA. Peterson, op. cit., p. 122? or VINAYA PRABHU, author of a *Candradūta* (Aufrecht, C.C. ii, p. 136); Aufrecht, C.C. i, p. 576).

55 नैवैके वयमेव कोकिल.

**Skm.* चुम्बन्नाननमालुठन् (i. 441).

Sbhv. दिक्षु भूमौ तथा व्योम्नि (1242, विनीतदेवस्य).

VIṢṆUHARI (Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 544; C.C. i, p. 594. No information).

435 कस्मादिदं नयनम॰.

**Skm.* शक्रार्चन: सुचिरं (ii. 712; given by Aufrecht, loc. cit., with translation).

VĪRYAMITRA (Aufrecht, C.C. i, p. 596. No information).

142 भ्रुवोः काचिल्लीला (**Skm.* ii. 7, राजोकस्य ; *Śp.* 3274, कस्यापि).

169 दूर्वाश्यामो जयति.

181 एतल्लोचनमुत्पलभ्रम°.

215 तरत्तारं तावत्प्रथम° (**Skm.* ii. 464 = **Sml. P.* 65*b*, *B.* 72*b* ; **S.-Mukt.* v. 60 anon.).

228 सा सुन्दरीति तरुणीति.

314 हरति रतिविमर्दे.

363 मुग्धासि नायमपराध्यति.

**Skm.* अलीनां मालाभिर् (i. 437).
तरत्तारं . . . (ii. 464 ; see above).
लङ्कव्रङ्गमुद्धद्दि° (i. 41).
पृथुरसि गुर्वीः कीर्त्या (iii. 66 = *Sblv.* 2502, कस्यापि).
वापी दन्तुरितोदरा (ii. 760 = *Kvs.* 75, अभिनन्दस्य).
विस्फाराः प्रथमं (ii. 598).
हंहो सिंहकिशोरक (iv. 185).

**Sml.* तरत्तारं . . . (B. 72*b*, P. 65*b* ; see above).

**S.-Hārāv.* लीलाताण्डवितभ्रुविभ्रम (C 216 = *Kvs.* 216, राजशेखरस्य).

VAIDDOKA (no information).

49 कनककनिकषस्वच्छे.

VAIDYA DHANYA. See above DHANYA.

VOPĀLITA (no information. ? = the lexicographer mentioned by Halāyudha, tenth century ; Aufrecht, C.C. i, p. 616).

355 वचोवृत्तिर्मा भूद्.

ŚATĀNANDA (no information ; Rudraṭa had this surname, but none of the verses can be traced to him. Aufrecht, C.C. i, p. 631).

131 हर्षोल्लासितचारुचन्द्र.

394 कोपस्त्वया यदि कृतो मयि (Amaru, 133, etc.).

*Skm. अपास्तस्ताराभिर् (ii. 714).
आर्द्रा कण्ठे मुखाब्ज (i. 91).
कम्पन्ते कपयो भृशं (ii. 874 ; see under Lakṣmīdhara).
क्षतपादनिगूहनौ (i. 427).
केनेयं श्रीर्व्यसन (iv. 96).
गते बाल्ये चेतः (ii. 10).
जयति तव कूणितेक्षणं (i. 130).
जायन्ते बहवो ऽत्र (iv. 3).
भृङ्गी कस्तव चर्चिके (i. 40).
मसृणमसृणं प्रेयः (ii. 684).
मातर्धर्मपरे (ii. 866 = *Sbhv.* 2416, रविदत्तस्य ; *Śp.* 580, ditto).
वराहाणां चेष्टं (ii. 831).
विगर्जामुन्मुञ्च (iv. 48).
श्यामोच्चन्द्रा स्वपिपि (i. 257 = *Kvs.* 35 anon., etc.).
स्नेहार्द्रसतटे ऽवलम्ब्य (i. 298).
स्वस्ति सुखेभ्यः संप्रति (v. 255 = *Sbhv.* 3395 anon.).

Śabdārṇava ("given in *Skm.* as the name of a poet, but more likely a collection of miscellaneous poetry. See Śabdārṇava Vācaspati" (Aufrecht); it may be suggested rather that Śabdārṇava is Śabdārṇava-Vācaspati, and that the latter has obtained a sobriquet from his dictionary, see Aufrecht, C.C. i, pp. 559 and 635, and Zachariae, *Die Indischen Wörterbucher* (*Grundriss der Indo-arischen Philologie*), pp. 7–8).

437 असावहं लोहमयी.

*Skm. (Śabdārṇava, 10, and Ś.-Vācaspati, 1).
अयि चातक चञ्चुपुटाः (iv. 320).
इयं गौरुद्दामा तव (v. 154).
एकेनैव पयोधिना (iv. 37).
किं ब्रूमो जलधेः श्रियं (iv. 38 = *Siṃhāsanadvātriṃśatikā*, 86).
त्वं शीतलो नव्यजनानुरागी (ii. 558).
न लोपो वर्णानां (iii. 8 = margin of *Padyāmṛtat.* ii. 1).
प्रत्यासन्नविदूरवर्ति (ii. 364).

ये दीनेषु दयालवः (v. 174 = *Siṃhāsanadvātriṃśatikā*, 16; *Śp.* 228, कस्यापि; **S.-Saṃcaya*, i. 15 anon.; **S.-Ratnak.* ii. 64 anon.; **S.-Prab.* 111 anon.; **Sūktiratn.* 110 anon.).

वरं मृतो न तु क्षुद्रस् (v. 200).

श्वासोन्मूलितमेरुर् (iv. 61, शब्दार्णववाचस्पतेः).

हेलानिर्जितकामरूप (iii. 72).

Kkbh. जनस्थाने भ्रान्तं (*ad* v. 1, भट्ट-वाचस्पतेः = **Skm.* v. 264, शूलपाणेः; *Sbhv.* 3264 anon.; **S.-Hārāv.* 71*a*, 771, वाचस्पतिभट्टस्य; **Sūktiratn.* 254 (15*a*) anon.; **S.-Ratnak.* ii. 203 anon.; **Padyaveṇī*, vi. (64*b*), जगज्जीवनवृत्त्यायाः (*sic*); *Sāhityak.*, p. 297 anon.; *Kāvyapr. ad* v. 2 anon.; *Sāhityad.*, p. 114 anon.; *Padyarac.* xv. 52, कस्यापि; Hemac., p. 106 anon.; *Ak.*, p. 297 anon.).

Śambūka (Śambuka. Aufrecht, C.C. i, p. 636; Peterson, op. cit., p. 128. No information).

350 तद्वेवाजिह्माक्षं (*Sbhv.* 1577, कस्यापि; *Śp.* 3538, संकुलस्य; **Subhyāl.* 30*a*, संकुलस्य).

Sbhv. दूराक्रान्तविकल्पयोरभिमुखे (2080).

Śivasvāmin (Bhaṭṭaśrī-Śivasvāmin, ninth century, author of the *Kapphaṇ(in)ābhyudaya Kāvya.* Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, pp. 92–3; C.C. i, p. 654; Peterson, op. cit., pp. 129–30; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xviii, 1; Śeṣagiri Śāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS. . . . Madras*, 1893–4, pp. 49–56, where extracts from the *Kapphaṇābhyudaya* are given).

ad 324 किमु परिगता भर्ता (*Sbhv.* 2099 ?).

**Skm.* तेजोराशौ भुवनजलधेः (ii. 713).

फलमलघु किं (ii. 628).

**Sml.* गतो ऽस्तं घर्मां(तिग्मां)शुर्व्रज (P. 63*a*, B. 69*a* = **Skm.* ii. 291, कस्यचित्; *Sbhv.* 1140; **Sml. P.* 118*a*; **S.-Hārāv.* () 36*a*, 88).

दृशा सपदि मीलितं (*P.* 118*a* = **Skm.* ii. 631, कस्यचित्; **Subhyāl.* iv. 122 anon.; **Saml.* 185 anon.; *Sbhv.* 2097, कस्यापि; *Padyarac.* viii. 29, कस्यापि).

नैषा वेगं मृदुतरतनुः (B. 146*b* = *Sbhv.* 2107, मूर्खस्य ; *Śp.* 3690, मूर्तस्य ; **Sāras.* 79 anon.).

या विम्बौष्ठरुचिर्न (P. 58*a* = *Sbhv.* 1051 ; *Śp.* 3396 ; **Sabhyāl.* B 1*b* ; **S.-Hārāv.* C 31*b*, 40).

स धूर्जटिजटाजूटो (B. 9*b* = *Sbhv.* 62, तच्चकस्य ; *Śp.* 101, सूरवर्मणः ; *Vetālap.* (Uhle), p. 202 ; **S.-Hārāv.* 11*b*, 93 ; **Subhāṣ.* i. (8*a*) anon. ; Aufrecht adds that the verse recurs at the beginning of the *Hāṭakeśvara Māhātmya* of the *Skanda Purāṇa*, I.O. MS. 2752 = Eggeling, No. 3656).

**Sabhyāl.* या विम्बौष्ठ . . . (B 1*b* ; see **Sml.* above).

**Subhāṣ.* कूजं विरौति परिकुप्यति (iv. 79 = *Sbhv.* 438).

**S.-Hārāv.* (in addition to the above). वाक्यं च द्विपदी (40*a*, 231, given by Bhandarkar, op. cit., p. xi. anon.).

Sbhv. उज्ञापयन्त्या दयितस्य (1416 = **Kapphinābhy.* xii. 27 ; *Śp.* 3511).
किमु परिगता . . . (2099 = **Kapphinābhy.* xiv. 29).
गतोऽस्तं . . . (1140 ; see **Sml.* above).
गुणमयोऽपि सदोष (1756 = **Kapphinābhy.* viii. 30).
चित्रैर्यस्य पतत्रिभिर् (810).
भोक्तुं भक्त्या न भुङ्क्ते (1826 = **Skm.* v. 70, रजकसरस्वत्याः ; **S.-Ratnak.* iii. 142 anon. ; *Śp.* 3598, कस्यापि).
मुक्ताभानि पयांसि (710).
या विम्बौ° . . . (1051 ; see **Sml.* above).
कूजं विरौति . . . (438 ; see **Subhāṣ.* above).
वदननिहिते ताम्बूलाग्रे (2100 = **Kapphinābhy.* xiv. 14).
वदनशशिनः स्पर्शे (2098 = **Kapphinābhy.* xiv. 15 ; *Śp.* 3711, कस्यापि).
व्यसनमचलं यत्राचार्यौ (2101 = **Kapphinābhy.* xiv. 32).
समजनि न तत्प्रेम (2062 = **Kapphinābhy.* xiv. 7).

Śp. उज्ञापयन्त्या . . . (3511 ; see *Sbhv.* above).
या विम्बौष्ठ . . . (3396 ; see **Sml.* above).

Kbh. आतन्वन् सरसां स्वरूपरचनां (*ad* v. i = Hemac. Comm., p. 6 anon.).

आद्यत्वावधि शिण्डि शिण्डि
उत्खातप्रखरा सुखा°
पिचापि चायते या न
} (*ad* iv. i).

Sarvānanda's commentary (*Ṭīkāsarvasva*) on the *Amarakośa*.

A number of fragments identified in the poem by Śeṣagiri Śāstrin, loc. cit., and the following unidentified:—

दशकाश्मकभूपालौ विष्वगारभ्य रोषितौ.

Rāyamukuṭa's commentary (*Padacandrikā*) on the same (Aufrecht, Z.D.M.G. xxviii, pp. 118–21); fragments as follows:—

जवनिकावनि (*sic* for नि ?) कान्तिच्छदातता (*ad* ii. 6, 3, 22).

प्रसभमिवाङ्गदविह्वला महेला (*ad* ii. 6, 1, 2).

प्रेर्यन्तेऽमी परमरयो हर्म्यवातायनानां (*ad* ii. 2, 17 = *Kapphinābhy.* xv. 13; also cited by Sarvānanda).

(तत्वे तत्त्वार्थे) रवावज्ञा (*ad* iii. 4, 12 = the passage quoted by Śeṣagiri from xviii. 35 as तत्त्वे सत्त्वे नवादृचा ?).

Liṅga Bhaṭṭa's commentary on the same (see Śeṣagiri, loc. cit., p. 33).

Śubhaṃkara (sometimes Śubhāṅka. Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 546–7; C.C. **i**, p. 659. No information. A Buddhist author also bore the same name, see Thomas, *Deux Collections . . . de Sādhanas*, Muséon, 1903, index; Aufrecht mentions C.C. iii, p. 157, after Haraprasāda Śāstrin's *Report*, 1895–1900, p. 10, a Śubhaṃkara, author of a work entitled *Hastamuktāvali*, on dancing).

21 कोऽयं द्वारि हरिः (**Skm.* i. 277, etc.).

**Skm.* एते लक्ष्मण जानकी (i. 263 = **Padyāv.* 148 and 250, शुभाङ्कस्य; given with translation by Aufrecht in the article cited; Hemac., p. 90 anon.).

ये गोवर्धनमूल (i. 293 = **Padyāv.* 3, शुभाङ्कस्य).

वत्से माधवि तात (iii. 227, शुभाङ्कस्य).

*Padyāv. (in addition to Nos. 3, 148, 250 above).

दूरं दृष्टिपथात्तिरोभव (265, शुभाङ्कस्य = *Skm. i. 299, कस्यचित्).

Śubhāṅga (once named as *Śubhāṅka*, and therefore perhaps identical with Śubhaṃkara).

71 प्रागेव जैत्रमस्त्रं.

*Skm. उत्कण्ठाकुलचक्रवाक (ii. 708).

कार्पासास्थिप्रचय (iii. 82).

दुर्वारकेलिकलडिम्भ (v. 19).

परिचुम्बनाय घटते (ii. 419 ; MS. B. शुभाङ्कस्य).

बिलेभ्यो निष्क्रान्तं प्रति (v. 20).

माषीणां मुषितं (ii. 881).

यद्वीचिभिः स्पृशसि गगनं (iv. 53 = *Śp.* 1090, गौडाभिनन्दस्य; *S.-Ratnak. iii. 216 anon.; see p. 21).

विश्रामं भज तालवृन्त (ii. 857).

विषयपतिरलुब्धो (v. 186).

व्योमन्युत्क्षेत्यरण्ये (iii. 114).

Śṛṅgāra (Aufrecht, C.C. i, p. 660. No information).

269 कल्याणं परिकल्प्यतां.

271 लावण्येन पिधीयते (*Skm. ii. 142).

272 सोद्वेगा मृगलाञ्छने (*Skm. ii. 172).

*Skm. (in addition to the above).

पद्माभ्यां सहितौ प्रसार्य चरणाव् (v. 25).

Śrīkaṇṭha (? = Śrīkaṇṭha Paṇḍita, who "mentions a king Śrī-Malla Deva"; Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 93; C.C. i, p. 667).

56 मलयमहीधरपवनः.

*Skm. कलाधारो वक्रः (i. 415).

भूर्भूपालचमूपदेषु (iii. 130).

विष्वग्विसारिततिमिरावरुद्ध (i. 7).

श्रीमान् पातालकुक्षिंभरि (iii. 235).

Śp. नूनं बादल छाइ खेह (550, श्रीकण्ठपण्डितस्य, *v. supra*).

Śrīdharanandin (Aufrecht, C.C. i, p. 669. No information).
7 कारुण्यामृतकन्दली (*Skm. i. 243).
8 शीताम्भःपरिषेकशीतल° (*Skm. i. 244).

*Skm. (i. 243–4, as above).

Siddhoka (Aufrecht, C.C. i, p. 722. No information).
441 आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य (*Skm. ii. 290; Amaru, 76, etc.).

*Skm. (this verse only).

Saṃghaśrī (Aufrecht, C.C. i, p. 687. No information; a Buddhist author).
4 कामक्रोधौ द्वयमपि यदि (*Skm. i. 241).
54 आरक्ताङ्कुरदन्तुरा (*Skm. ii. 761).

*Skm. i. 241, ii. 761, as above.

Sāvarṇi (no information).
79 श्रोण्यां चित्रः कुरबकगुणः.

Surabhi (Aufrecht, C.C. i, p. 729. No information: ? = Surabhi Cūla, C.C. i, p. 729; Peterson, op. cit., p. 134).
307 मुक्तव्रीडावत्याः.

*Skm. अयं दूरभ्रान्तः पटुतर (iv. 202).
आसीद्यस्तव पुत्रक (iv. 278).
ऋचीर्वृतौ हरिपदे (i. 435).
एतत्कवीन्द्रमुखचन्द्र (v. 157).
एतैर्जह्नुसुताजलैर् (i. 384).
गर्भक्लान्तिभरालसां (iv. 220).
गाङ्गमम्बु सुभग°(सितम°) (iv. 337 = Sāhityad., p. 338 anon.; Kāvyapr. ad x. 52 anon.; Śp. (one MS.) after 706; As., p. 171 anon.; *Sūktiratn. 503 anon.; *Padyatar. 33 anon.; *Sāras. iv. 76 anon.).
त्वद्वैरिकरीन्द्र (iii. 181).
निद्रानन्दकरीर्मिताक्ष (i. 338).
प्रालेयाम्भःशिशिर (ii. 709).
महानीलश्यामं (i. 391).
लीलालोलकराङ्गुली (iii. 259).
शौर्योत्कर्षतृणीकृत (i. 226).

Suvarṇarekha (Aufrecht, C.C. i, p. 729. No information).

164 तरलनयना तन्वङ्गी.

*Skm. मर्यादाभङ्गभीतेर्° (iv. 40 = *S.-Samcaya, ix. 12).

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra*.

पुंसः स्त्रियां स्त्रियाः पुंसि संभोगं प्रति या स्पृहा ।
स शृङ्गार इति ख्यातः क्रीडारत्यादिकारकः ॥
(*ad* ii. 136, इति सुवर्णरेखः, a lexicographer?).

Sonoka (? = Sehnoka, Sohnoka, Solloka, Solūka; see following name. Aufrecht, C.C. i, pp. 734, 737. No information).

305 नाधन्यान्विपरीत° (*Skm. ii. 667, सोह्लोकस्य).

*Padyāv. सत्रासार्त्ति यशोदया (262, साह्लाकस्य = Krs. 42, सोन्नोकस्य, etc.; see Sonnoka).

Sonnoka (see preceding name. No information).

41 . . . धेनुदुग्धकलशानादाय.

42 सत्रासार्त्ति यशोदया (*Skm. i. 296, सोह्लोकस्य; *Padyāv. 262, सोह्नोकस्य).

47 देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूपः.

345 तल्पे चम्पककल्पिते.

398 अयं धूर्तो मायावि° (*Skm. ii. 117, सोह्लोकस्य).

399 अप्राप्तकेलिसुखचौर्.

480 भग्नद्विवचितमसंफलद् (*Skm. ii. 459, सोह्लोकस्य).

*Skm. अयं धूर्तो . . . (ii. 17; see above).
इयं गौरिका नः (v. 168, सेह्लकस्य).
उच्छन्नच्छदिरच्छसद्रुति (v. 249, सोह्नोकस्य).
उत्पुच्छप्रमदोल्लसद् (v. 35, सोह्लोकस्य).
प्रसरति तिमिरः सवितुर् (i. 364, सेह्नोकस्य).
भग्नद्विवचित . . . (ii. 459; see above).
विद्वानच्चरनष्टधीर्° (i. 342, सोलूकस्य).
सत्रासार्त्ति . . . (i. 296; see above).

Harṣa Deva (seventh century, author of the *Ratnāvalī*, etc., and patron of Bāṇa, Mayūra, and others; Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 98; C.C. i, p. 764; Peterson, op. cit., p. 138; *J. As. Soc. Bombay*, xvi, p. 179; Bhandarkar, *Report*, 1897, pp. xx, li. Often confused with Śrīharṣa).

159 = *Ratnāv.* ii. 9 (35).
[217 anon. = *Nāgān.* iii. 4 (35).]
224 = *Ratnāv.* ii. 10 (36).
352 एकत्रासनसंस्थितिः (श्रीहर्षस्य = Amaru, 18, etc.).
[422 anon. = *Ratnāv.* ii. 12 (38).]
517 = *Ratnāv.* iii. 9 (55).

**Skm.*

Ratnāv.	**Skm.*	*Priyadarśikā.*	**Skm.*
i. 1	= i. 115.	i. 1	= i. 114.

Nāgān.	**Skm.*
i. 8	= v. 36, श्रीहर्षस्य.
ii. 8 (27)	= ii. 466, प्रभाकरदत्तस्य.
iii. 4 (35)	= ii. 41.

Also—

आवर्जेन्दु तदाङ्गमेव (iii. 27, श्रीहर्षस्य).
एकं योगनियोजनाय (i. 70).
ये कारुण्यपरिग्रहाद् (v. 182, श्रीहर्षस्य).
शम्भो सत्यमिदं पयोधि (i. 117).

**Sml.*

Ratnāv.	**Sml.*	*Ratnāv.*	**Sml.*
i. 6	= P. 161*a*.	ii. 13	= B. 64*b*.
16	= B. 142*b*.	14	= B. 64*a* (P. 59*a*).
17	= B. 111*a*.	20	= B. 103*a*.
19	= B. 130*a* (P. 104*a*).	iii. 1	= B. 74*b*.
20	= B. 129*b*.	3	= B. 71*b*.
21	= B. 139*b*.	6	= B. 133*b* (P. 107*a*).
25	= B. 129*b*.	11	= B. 107*a* (P. 86*a*).
ii. 7	= B. 69*b*.	12	= B. 143*a*.
8	= B. 84*b* (P. 72*a*).	13	= B. 143*a*.
9	= B. 93*b*.	14	= B. 106*b*.
10	= B. 85*b*.	15	= B. 137*b*.
12	= B. 64*b*.		

Nāgānanda.	**Sml.*	*Nāgānanda.*	**Sml.*
i. 8	= B. 179*b*.	i. 10	= B. 191*b*.
iii. 12 (43)	= B. 143*a*.	iv. 3 (52)	= B. 180*b*.
i. 1	= B. 20*a*.		

Also— सरस्यामितस्यां (P. 72*b* = *Kkbh.* चक्रपालस्य).

**Sabhyāl* (in addition to a number of verses from the *Naiṣadhīya*).

Ratnāv.	**Sabhyāl.*	*Nāgān.*	**Sabhyāl.*
i. 24	= A 16*b*.	iii. 4 (35)	= A 19*a*.

**S-Hārāv.*

Ratnāv.	**S.-Hārāv.*	*Ratnāv.*	**S.-Hārāv.*
i. 6	= 64*b*, 714.	ii. 12	= C 369.

**Padyāmṛtat.* संधानानि विसंधयः (ii. 2, श्रीहर्षस्य = **Sml. P.* 139*b*, श्रीहर्षपण्डितस्य).[1]

Sbhv.

Ratnāv.	*Sbhv.*	*Ratnāv.*	*Sbhv.*
i. 24	= 1962.	iii. 2	= 1206.
ii. 9	= 1513.	6	= 1908.
14	= 1078.	9	= 2058.
19	= 1602.	iv. 2	= 1281.

Nāgān.	*Sbhv.*	*Nāgān.*	*Sbhv.*
i. 18	= 1205.	iv. 2 (51)	= 540.
iii. 4 (35)	= 2072.	7 (56)	= 3280, कस्यापि.
6 (37)	= 2034 anon.		

Also— अग्रथमलोलजिह्वं (233 = *Śp.* 470, कस्यापि).
अमुष्मै चौराय (1979, श्रीहर्षदेवचौरयोः = **Skm.* v. 143, अमरोः ; *Siṃhāsanadvātriṃśatikā*, 60 ; *Bhojapr.* 234 ; trans. Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 38).
उदयगिरिमूर्धगोऽयं (2028).
क्षमी दाता गुणग्राही (3228, श्रीहर्षदेवतत्सेवकयोः ; 2819, श्रीव्यासमुनेः ; *Vetālap.* iv. 6, p. 21 ; *Hitop.* iii. 137).

---

[1] संधानानि विसंधयः प्रकृतयस्ताभ्यः परः प्रत्ययो
देव व्याकरणादभेदकमिदं वैधर्म्यमेतत्तव ।
आदेशो न विकल्पते न च क्षतं किंचित्क्वचिल्लुप्यते
नो वृद्धिर्गुणबाधिका न पुरुषः कार्ये क्वचिन्मध्यमः ॥

तस्या मुखस्यातिमनोहरस्य (1517, श्रीहर्षस्य = *Krs.* 206 anon.).

यदेतच्चन्द्रान्तर्जल (1978, श्रीहर्षदेवचौरयोः = *Sarasvatīk. ad* iv. 51 anon.; *Śp.* 563, Bhoja and a thief; *Sāhityad.*, p. 295 anon.; *Aś.*, p. 51 anon.; *Bhojapr.* 233; **S.-Ratnak.* iv. 78 anon.; **S.-Prab.* 38 anon.; trans. Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p. 38).

Śp.

Ratnāv.	*Śp.*	*Ratnāv.*	*Śp.*
i. 6	= 441.	i. 22	= 3798.
17	= 3790.	24	= 3621.
19	= 3797.	ii. 12	= 3401.

Nāgān.	*Śp.*	*Nāgān.*	*Śp.*
iii. 4 (35)	= 3672.	iii. 12 (43)	= 3656.

Aucityav.

Ratnāv.	*Aucityav.*	*Ratnāv.*	*Aucityav.*
i. 8	= *ad* 15.	ii. 4, 2, 3	= *ad* 16.
ii. 12	= *ad* 11.		

Kkbh.

Ratnāv.	*Kkbh.*
iv. 10	= *ad* v. 1.

Suvṛttat.

Ratnāv.	*Suvṛttat.*
ii. 7	= *ad* ii. 19.

Daśar.

Ratnāv.	*Daśar.*	*Ratnāv.*	*Daśar.*
i. 2	= *ad* iii. 4 anon.	ii. 17	= *ad* i. 32.
5	= *ad* iii. 5.	19	= *ad* i. 32.
7	= *ad* i. 18, 24.	iii. 4	= *ad* iv. 10.
21	= *ad* iv. 65.	6	= *ad* i. 14.
ii. 1	= *ad* i. 32.	9–11	= *ad* i. 36.
2	= *ad* ii. 54.	14	= *ad* i. 37.
3	= *ad* ii. 54.	iv. 8	= *ad* i. 43.
4	= *ad* i. 14.	14	= *ad* i. 41.
14	= *ad* i. 32.	16	= *ad* iv. 26.

Nāgān.	*Daśar.*	*Nāgān.*	*Daśar.*
i. 4	= *ad* ii. 4 anon.	i. 14	= *ad* iv. 45 anon.
6	= *ad* ii. 6.	v. 15 (92)	= *ad* ii. 4, 13.

Sāhityad.	*Ratnāv.*	*Sāhityad.*	*Ratnāv.*	*Sāhityad.*
	i. 2	= p. 243 anon.	ii. 3	= pp. 36, 90.
	5	= p. 131.	4	= p. 136.
	46	= p. 234 anon.	17	= p. 152 anon.
	ii. 1	= p. 150.	iii. 11	= p. 155.

Nāgān.	*Sāhityad.*	*Nāgān.*	*Sāhityad.*
i. 13	= p. 189 anon.	iv. 16 (65)	= p. 184.
iv. 3 (52)	= p. 249 anon.	v. 15 (92)	= p. 89.

Arjunavarman *ad* Amaru, 63 = *Ratnāv.* ii. 1.

Pañcatantra (Kosegarten), ii. 178 = *Nāgān.* v. 1 (78).

Śāntiśataka, ii. 19 = *Nāgān.* iv. 2 (51).

We may note further the following correspondences :—

Ratnāv. i. 5 = *Nāgān.* i. 3	=	*Priyadarśikā*	i. 3.
,, 14	=	,,	iii. 10.
,, iv. 1 (50)	=	,,	3.

Harṣapāla Deva (no information).

152 आश्चर्यमूर्जितमिदं.

Hiṅgoka (no information).

362 शठान्यस्याः काञ्चीमणि° (*Padyāv. 261, समाहर्तुः; Amaru, 109, etc.).

Himāṅga (no information).

178 शृङ्गारद्रुममञ्जरी.

Himboka (Ḍimboka, Bimboka. No information. Aufrecht, C.C. i, pp. 214 and 373; Bhandarkar, op. cit., p. xxviii).

369 मया तावन्नीचस्खलित° (**Skm.* ii. 197, बिम्बोकस्य).

383 प्रिये मौनं मुञ्च (**Skm.* ii. 243, डिम्बोकस्य).

Concerning Bimboka, see above.

**Skm.* (in addition to the above), six verses (Ḍimboka).

कुलोत्कर्षात्स्नेहात् (ii. 65).

गतं तद्गाम्भीर्यं (iv. 331 = *Sbhv.* 707 anon.; *Śp.* 810 anon.; **S.-Samcaya*, xii. 4 anon.).

जाने विक्रमवर्धन (iii. 88).

पुरापायप्रकट (ii. 844).

प्रयच्छाहारं मे यदि (ii. 701 = *Kvs.* 335 anon.; Amaru, 117).

प्रिये . . . (ii. 243 = *Kvs.* 383 above).

**Sml.* (Dimboka).

नायातो यदि तादृशं (B. 83*b* = *Sbhv.* 1438, कस्यापि).

पुरस्तन्व्या गोत्रस्खलन° (P. 66*a*, B. 74*b* = **Skm.* ii. 211, अमरोः; Amaru, 51; *Sbhv.* 1323 anon.; *Daśar. ad* iv. 16, Amaru).

List of Writers (not included above) to whom verses occurring in the *Kvs.* are attributed in other Works.

Acaladāsa, 320, **Skm.*; see Acala.
Amṛtadatta, 31, **Skm.*, **Sml. B.*, **Subhāṣ.*, *Sbhv.*
Arbhaka, 379, *Sbhv.*
Bhadanta Ārogya, 408, *Sbhv.*, **Sml. B.* and *P.*
Oṃkaṇṭha, 129, **Skm.*
Kaṅka, 436, **Padyāv.*
Bhaṭṭa Karṇāṭaka, 244, *Sbhv.*
Mālava Kuvalaya, 66, *Aucityav.*
Keśaṭa, 469, **Skm.*
Koṅka, 309, **Skm.*
Kṣemendra, 157, *Śp.*; 310, *Sbhv.*
Goïdhoï Kavirāja, 153, **Sml. P.* and *B.*
Govindasvāmin, 509, *Śp.*
Ghaṇṭaka, 140, *Sbhv.*
Caṇḍālacandra, 274, **Skm.*
Cirantanaśaraṇa, 30, **Skm.*
Jaghanacapalā, 518, **Padyaveṇī*, *Padyarac.*
Dhanada Deva, 246, *Śp.*, **S.-Hārāv.*
Nandana, 277, **Sml. B.*
Nāgamyā, 5, *Śp.*
{Nārāyaṇa, 37, *Sbhv.*
{Niśānārāyaṇa, 37, *Śp.*
{Pulina, 352, *Sbhv.*
{Pulinda, 352, **Sml. P.*
Puṣṭika, 451, *Śp.*
Puṣṭiṃkara, 451, **S.-Hārāv.*
Pracaladāsa, see Acaladāsa.
Bāhvaṭa, see Vākkūṭa.
Bilhaṇa, 436, *Śp.*
Buddhaka, 389, *Sbhv.*
Bhartṛhari, 237 (*Śataka*, i. 11); 245, *Śp.*, **Sabhyāl.*, *Padyarac.*; 255 (*Śataka*, i. 16); 484, *Sbhv.*, **Sml. B.*

Bhāvamiśra, 360, *Sabhyāl.
Bhāsa, 163, *Sml. P.
Mahākavi, 323, *Skm.
Manoka, 393, *Skm.
Mārjāra, 344, *Skm.
Mṛgarāja, 478, *Skm.
Rathāṅga, 200, *Skm.
Ravigupta, 498, Sbhr.
Rājoka, 142, *Skm.
Rāmila-Somilau, 473, Śp., *Sml. B., *Sabhyāl.
Rotoka, 149, 150, *Skm.
Vararuci, 37, *Skm.
Vardhuka, 389, *Sml. B.
Vasuka, 59, *Sml. P.
Vāgbhaṭa, 372, *Sml. B.
Vācaspati, 293, *Skm.
Vātoka, 119, *Skm.
Vāmana, 361, Śp.
Vāmana Svāmin, 250, Sbhr.
Bhaṭṭa Vāsudeva, 282, Sbhr.; see JHALAJJALA.
Bhaṭṭa Vṛddhi, 520, Sbhr.
Vyāsa, 40, *Skm.
Śakradeva, 248, Sbhr.
Śacoka } 442, *Skm.
Śadhoka }
Śarayaika, 30, *Sml. P.
Śaśivardhana, 311, Sbhr.
Śāraṅga, 31, *Padyāv.
Śīlā Bhaṭṭārikā, 508, Śp., *Sml. P., *S.-Hārāv.
Śrīharṣa, 206, Sbhr.
Saṃkula, 350, Śp.
Sarvānanda, 35, *Padyāv.
Hanumān, 25, *Sml. B.; 36, *S.-Hārāv.; 43, Śp.
Harihara, 20, *Padyāv.
Halāyudha, 48, *Skm.

॥ कवीन्द्रवचनसमुच्चयः ॥

॥ नमो बुद्धाय ॥

१

नानाकवीन्द्रवचनानि मनोहराणि
संख्यावतां परमकण्ठविभूषणानि ।
आकम्पकानि शिरसश्च महाकवीनां
तेषां समुच्चयमनघमहं विधास्ये ॥

॥ सुगतव्रज्या ॥

२

आबाहून्नतमण्डलाग्ररुचयः[1] संनद्धवक्षःस्थलाः
सोष्माणो व्रणिनो विपक्षहृदयप्रोन्माथिनः कर्कशाः ।
उत्सृष्टाम्बरदृष्टविग्रहभरा[2] यस्य स्मराग्रेसरा
मारा वारवधूस्तनाश्च[3] न दधुः क्षोभं स वोऽव्याज्जिनः ॥

Vāmana iv. 3. 7 (anon.).
Sbhv. 74 (कस्यापि).
*Subhāṣ. i. (9a) (anon.).
Jayaratha *ad.* As. p. 95 (anon.).

अश्वघोषस्य ॥

३

नम्राः पादनखेषु यस्य दशसु ब्रह्मेशकृष्णास्त्रय
स्ते देवाः प्रति[1]बिम्बनास्त्रिदशतां प्रव्यक्तमापेदिरे ।

---

२ [1] Vāmana has आकृष्टामल. [2] MS. त्सु: Vāmana has उद्वृत्ता गुरवश्च यस्य शमिनः श्यामायमानानना. [3] *Sbhv.*, *Subhāṣ*, Jayaratha, and Vāmana have योधा वार, and the last ends स एवाजितः. The MS. has मरा मार.

३ [1] MS. ते.

स त्रैलोक्यगुरुः सुदुस्तरभवाकूपारपारंगतो
मारव्यूहजयप्रगल्भसुभटः शास्ता तव स्तान्मुदे ॥

वसुक[ल्प]स्य ॥

४

*Skm. I. 241.

कामक्रोधौ द्वयमपि यदि प्रत्यनीकं वशित्वे[1]
हत्वानङ्गं किमिव हि रुषासाधितं[2] त्र्यम्बकेन ।
यस्तु क्षान्त्या शमयति शतं मन्मथाद्यां[3]नरातीन्
कल्याणं वो दिशतु स मुनिग्रामणीर्[4]र्कबन्धुः ॥

संघश्रियः ॥

५

श्रेयांसि वः स सुगतः कुरुतादपार
संसारसागरसमुत्तरणैकसेतुः ।
दुर्वारमारपरिवारबलावलेप
कल्पान्तसंततपयःप्रसरैरहार्यैः ॥

अपराजितरचितस्य ॥

६

शास्ता समस्तभुवनं भगवानपाया
त्पायादपास्त[1]तिमिरो मिहिरोपमेयः ।
संसारभित्तिभिदुरो भवकन्दकन्द
कन्दर्पदर्पदलनव्यसनी मुनीन्द्रः ॥

वसुकल्पस्य ॥

---

३ [1] MS. क्ष. [2] MS. व्रू. [3] A space is perhaps left in the MS. for ल्प : but *Sml. P.* has Vasuka as author of our No. 59.

४ [1] *Skm.* प्रसिद्धं. [2] MS. °वित्वं ? [3] *Skm.* द्वी. [4] MS. च.

६ [1] MS. °धास्तु.

७

कारुण्यामृतकन्दलीसुमनसः प्रज्ञावधूमौक्तिक
ग्रीवालंकरणश्रियः शमसरित्पूरोत्सलच्छीकराः।
ते मौलौ भवतां मिलन्तु जगतीराज्याभिषेकोचित
स्नग्भेदा अभयप्रदानचरणप्रेङ्खन्नखाग्रांशवः॥

*Skm. I. 243.

८

शीला(fol. 2a)म्भःपरिषिकशीतलदृढध्यानालवालस्फुर
द्दानस्कन्धमहोन्नतिः पृथुतरप्रज्ञोल्लसत्पल्लवः।
देयात्तुभ्यमवार्यवीर्यविटपः क्षान्तिप्रसूनोदयः[2]
सुच्छायः षडभिज्ञकल्पविटपी संबोधिबीजं फलम्॥

*Skm. I. 241.

एतौ श्रीधरनन्दिनः॥

९

एकस्यापि मनोभुवस्तदबलापाङ्गैर्जगन्निर्जये
[1]कार्यो[1] निह्नुतसर्वविस्मयरसव्यक्तिप्रकारा वयम्।
यस्त्वेनं सबलं च जेतुमभितस्तत्कम्पमात्रं भ्रुवो
नारेभे सुगतस्तु तद्गुणकथा स्तम्भाय नः केवलम्॥

कुमुदाकरमतेः॥

१०

प्रत्येकानेकजातिप्रतिवपुरमितावृत्तिजन्मार्जितैनो
भोक्तृव्रातोज्जिहीर्षाफलनिलयमहापौरुषस्यापि शास्तुः।

---

७ [1] Akṣara ill-formed, more resembling प्प. [2] MS. सु. [3] MS. स. [4] Written °तास्मि (for °तास्मि). [5] MS. ह्रा.

८ [1] MS. र्षि. [2] MS. प्रसन्नो°; *Skm.* प्रसूनोद्गमः. [3] *Skm* ध. [4] MS. व.

९ [1] *Sic* MS., contrary to sense and metre. Read कामं?

१० [1] MS. °त्येकान. [2] MS. त्पी. [3] MS. °र्थि स्ता.

केऽप्युत्कर्षं स्तुवन्ति स्मरमपि जयतस्तद्वदामः किमस्मि
न्यो भस्मासीत्कटाक्षज्वलनकणिकया द्रागुमाकामुकस्य ॥

वर्लणस्य ॥

११

पायाद्वः समयः स मारजयिनो वन्द्यो ऽपि †तास्त्रोत्करः†
क्रोधाद्यच्च तदुत्तमाङ्गकवलोन्मीलन्मनो[2]विक्रमः ।
आसीदद्भुतमौलिरत्नमिलितव्यात्तान[न]च्छायिका
मालोक्यात्मन एव मारसुभटः पर्यस्तधैर्योदयः ॥

श्रीपाशवर्मणः ॥

१२

खेलाचञ्चलसंचरन्निजपदप्रेङ्खोललीलामिल
त्सद्यःसान्द्रपरागरागरचितापूर्वप्रसूनश्रियः ।
आश्लिष्यन्मधुलम्पटालिनिवहस्योच्चैर्मिथश्चुम्बनै
र्व्याकोषः कुसुमाञ्जलिर्दिशतु वः श्रेयो जिनायार्पितः ॥

जितारिनन्दिनः ॥

१३

दरोन्मुक्तारक्तस्फुरदधरवीथीक्रमवम
न्मयूखान्तर्मूर्छद्द्युति दशनमुद्देशवशिनः ।
सुखं तद्वः शास्तुर्दिशतु शिवमज्ञानरजनी
व्यवच्छेदोऽच्छन्नहिमघनसंध्यातप इव ॥

त्रिलोचनस्य ॥

१० [1] MS ऽपि.

११ [1] *Sic* MS. for त्रासोत्कटः, with short syllable before त्र, as commonly in Buddhist Sanskrit? [2] MS. मा.

१३ [1] MS. वे. [2] MS. भ.

१४

कन्दर्पादपि सुन्दराकृति (Fol. 2*b*) रिति प्रौढोत्सलद्रागया
वृद्धत्वं वरयोषितो ऽनयदिति त्रासाकुलस्वान्तया ।
मारस्यापि शरैरभेद्यहृदिति श्रद्धाभरप्रह्वया
पायाद्वः स्फुटबाष्पकम्पपुलकं रत्या जिनो वन्दितः ॥

तस्यैवेति श्रुतिः ॥

१५

पादाम्भोजसमीपसंनिपतितस्वर्णाथदेहस्फुर — *Skm. I. 242.
न्नेत्रस्तोमतया परिस्फुटमिलन्नीलाब्जपूजाविधिः ।
वन्दारुत्रिदशौघरत्नमुकुटोद्भूतप्रभापल्लव
प्रत्युन्मीलदपूर्वचीवरपदः शाक्यो मुनिः पातु वः ॥

वसुकल्पस्य ॥

१६

क्व एकस्त्वं पुष्पायुध मम समाधिव्ययविधौ
सुपर्वाणः सर्वे यदि कुसुमशस्त्रास्तदपि किम् ।
इतीवैनान्नूनं य इह सुमनोऽस्त्रांत्वमनय
त्स वः शास्ता शस्तं दिशतु दशदिग्मारविजयी ॥

---

१५ [1] *Skm.* ०स्तर्पत्म. [2] MS. र्णि.
१६ [1] MS. न. [2] MS. नू. [3] MS. स्त.

॥ लोकेश्वरव्रज्या ॥

१७

द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटपटलवृष्ट्या न कमलं
न चन्द्रः सान्द्रश्रीपरिमलगरिम्णास्यममलम् ।
मधूद्राणां निद्राभिदुरमपमुद्राद्भुतमुद
श्चकोरान् बिभ्राणं सरसिरुहपाणेरवतु वः ॥

पण्डितबुद्धाकरगुप्तानां ॥

१८

वरदकरसरोजस्यन्दमानामृतौघ
व्युपशमितसमस्तप्रेतसंघाततर्षः ।
जयति सितगभस्तिस्तोमशुभ्राननश्रीः
सहजगुरुदयार्द्रालोकनो लोकनाथः ॥

रत्नकीर्त्तेः ॥

१९

प्रत्युन्नाढरयस्थिराकृतिघनध्वानभ्रमन्मन्दर
क्षुब्धक्षीरधिवीचिसंचयगतप्रालेयपादोपमः ।

. . . .

. . . .

[॥ हरिव्रज्या ॥]

२०

[देवि त्वं कुपिता त्वमेव कुपिता को ऽन्यः पृथिव्या गुरु
माता त्वं जगतां त्वमेव जगतां माता न विज्ञो ऽपरः ।
देवि] [1] (fol. 12*a*) त्वं परिहासकेलिकलहे ऽनन्तात्वमेवेत्यर्थं[2]
ज्ञातानन्तपदो नमञ्जलधिजां शौरिश्चिरं पातु वः ॥
वाकपतिराजस्य ॥

*Skm. I. 276 (वाकपतेः). *Padyāv. 283 (हरिहरस्य).

२१

को ऽयं द्वारि हरिः प्र[1]याह्युपवनं शाखामृगेणा[2]त्र किं
कृष्णो ऽहं दयिते बिभेमि सुतरां कृष्णः कथं वानरः[3] ।
मुग्धे[4] ऽहं मधु[5]सूदनो व्रज लतां तामेव पुष्पासवा[6]
मित्थं निर्वचनी[7]कृतो दयितया ह्रीणो[8] हरिः पातु [व]ः ॥

For reff. see below.

२२

मन्द[1]क्वाणितवेणुरह्नि शिथिले [सं]वर्तयन् गोकुलं
बर्हापीडकमुत्तमाङ्गरचितं गोधूलिधूम्रं दधत् ।

२० [1] Fols. 3 11 lost. *Padyāv.* begins राधे त्वं and otherwise diverges considerably. [2] MS. र्थं.

२१ **Skm.* I. 277 (शुभंकरस्य). *Sbhv.* 104 (कस्यचित्). *Śp.* 122 (कस्यचित्). *Aś. ad.* x. 1 (anon). *Al.* p. 49 (anon). **Subhāṣ.* II (13*a*) (anon). Hemac. p. 234 (anon). [1] MS. प्रा. [2] MS. °ना; *Sbhv.*, *Śp.*, *Aś.*, *Al.*, *Subhāṣ.*, Hemac. °गस्य. [3] MS. कुष्ठः; *Sbhv.*, *Śp.*, *Al.*, Hemac. कृष्णादहं वानरात्. [4] *Al.*, Hemac. कान्ते. [5] MS. द. [6] *Skm.*, *Śp.*, *Aś.* पुष्पान्विता; *Sbhv.*, *Subhāṣ.* तन्वीमसे; *Al.*, Hemac. मध्वन्विता; *Śp.*, *Subhāṣ.* पिब for व्रज. [7] *Al.* °र्विपची. [8] *Sbhv.*, *Subhāṣ.*, Hemac. तो.

२२ [1] MS. क्का.

स्नायन्त्या वनमालया परिगतः श्रान्तो ऽपि रम्याकृति
र्गोपस्त्रीनयनोत्सवो वितरतु श्रेयांसि वः केशवः ॥

२३

विष्णोर्दानव[1]वाहिं[2]नीप्रमथनेछ्यापूरणायादरा
दाक्षं[3]ः पाणियुगो हरेण करजश्रेण्या श्रियालम्भितः[4] ।
निर्यातो वदनेन कुक्षिवसतेः पत्युस्तलादर्णसां
शङ्के ऽपत्यपरंपरावृत इव श्रेयांसि पुष्णातु वः ॥

२४

स जयत्यादिवराहो दंष्ट्रानिष्पिष्टकुलगिरिकि[1]शेरुः ।
यस्य पुरः सुरकरिणः साङ्कुरमाषोपमा जाताः ॥

२५

Śp. 81 (कस्यापि). Khanda-praśasti 3 (5) (anon.). *Sml. B. 8a (हनुमतः).

जीयासुः शकुलाकृतेर्भगवतः पुच्छच्छटाछोटना
दुद्यन्तः शतचन्द्रिताम्बरतलं ते बिन्दवः सैन्धवाः ।
यैर्व्यावृत्य पतद्भिरौर्वशिखिनस्तेजोजटालं वपुः
पानाध्मानवशादरोचकरुजश्चक्रे चिरस्यास्पदम् ॥

राजशेखरस्य ॥

२६

*Skm. I. 213 (वाक्पतेः).

कुतस्त्व (fol. 12b) म[मु]कः[1] स्वतः स्वमिति किं न यत्कस्यचि
त्किमिच्छसि पदत्रयं[2] ननु भुवा किमत्यल्पया ।

---

२३ [1] MS. च. [2] MS. हे (hi). [3] MS. तुः. [4] MS. तिः.
२४ [1] MS. र.
२५ [1] *Khandap.* शफरा. [2] *Khandap.*, *Śp.* °जां च. [3] *Khandap.*, *Śp.* °राया.
२६ [1] *Skm.* °मनु (मु, णु) कः. [2] MS. here inserts ꣸ many [...]es.

द्विजस्य शमिनो मम त्रिभुवनं तदित्याशयो
हरेर्जयति निहुतः प्रकटितश्च वक्रोक्तिभिः ॥

२७

श्रेयोऽस्याश्चिरमस्तु मन्दरगिरेर्मा[1] घाँ[2]नि पार्श्वैरियं[3]
मावष्टम्भि महोर्मिभिः फणिपतेर्मा[4] लेपि लालाविषैः ।
इत्याकूतजषः श्रियं जलनिधेरधोत्थितां पश्यतो
वाचोऽन्तःस्फुरिता बहिर्विकृतिभिर्व्यक्ता हरेः पान्तु[5] वः ॥

*Skm. I. 321.

२८

चटच्चटि[1]ति चर्मणि च्छमि[2]ति चोच्छलच्छोणिते
धगिद्ध[3]गिति मेदसि स्फुटरवोऽस्थिषु[4] ष्टादिति ।
पुनातु भवतो हरेरमरवैरिनाथोरसि[5][6]
क्वणत्करजपञ्जरक्रकचकार्षजन्मानलः[7] ॥

वाकपतिराजस्योभौ ॥

*Skm. I. 197. Śp. 126. Khaṇḍap. 35 (41) (anon.).

२९

वन्दे भुजभ्रमितमन्दरमथ्यमान
दुग्धाब्धिदुग्धकणविच्छुरितच्छवीकम् ।

---

२६ [1] MS. स. [2] MS. ह्वं.
२७ [1] MS. न्द्रि. [2] MS. घाँ. [3] MS. °श्वैरिय. [4] MS. मा. [5] MS. तु.
२८ [1] *Skm.* च्छ. [2] *Skm.* च्छ. [3] *Skm.*, *Śp.*, *Khaṇḍap.* °गद्ध. [4] *Skm.* स्फुटतरो; *Śp.* स्फुटरवास्थिनि; *Khaṇḍap.* स्फुटरवोऽस्थिनि. [5] *Śp.* °वक्षःस्थल; *Khaṇḍap.* °वीरोरसि. [6] MS. here inserts ॐ three times. [7] *Skm.* °कोष (काष, काय) जन्मा रवः; *Khaṇḍap.* °घर्षजन्मानिलः.
२९ [1] MS. र्थ्य? [2] MS. र्धि.

नक्षत्रकर्वुरवियत्प्रतिरोधिनिन्द
दुन्निद्रकैरवतडागमुरो मुरारेः ॥

मुरारेः ॥

३०

*Skm. IV. 2 (चिरंतनशरणस्य). *Sml. P. 152a (शरयैकस्य). *Khaṇḍap.* 19 (anon.).

भ्रमति गिरिराट् पृ[1]ष्ठे गर्जत्युपश्रुति सागरो[2]
दहति विततज्वाला[जा]लो[3] जगन्ति विषानलः ।
स तु विनिहितग्रीवाकाण्डः क[4]टाहपुटान्तरे[5]
स्वपिति भगवान् कूर्मो निद्राभरालसलोचनः ॥

३१

For reff. see below.

भक्तिप्रह्वविलोकनप्रणयिनी नीलोत्पलस्पर्धिनी
ध्यानालम्बनतां समाधिनिरतैर्नीतेहितप्राप्तये ।
लावण्यस्य म(fol. 13a)हानिधी रसिकतां लक्ष्मीदृशो-
स्तन्वती
युष्माकं कुरुतां भवार्त्तिशमनं[3] नेत्रे तनुर्वा हरेः ॥

---

२९ [1] MS. वै

३० [1] MS. ष्टृ (?). [2] *Skm.* also सागरे; *Khaṇḍap.* °पर्यति सा°. [3] *Skm.* also तो. [4] MS. का. [5] *Khaṇḍap.* °तटोदरे.

३१ *Sbhv.* 43 (अमृतदत्तस्य). **Sml. P.* 6*b* (anon.). **Sml. B.* 16*b*. (अमृतदत्तस्य). **Padyāv.* 2 (सारङ्गस्य). *Kāvyapr. ad.* IX. 7 (anon.). *At.* p. 50 (anon.). *As.* p. 159 (anon.). *Kāvyaprad. ad.* IX. 7 (anon.). *Sāhityak. ad.* XI. 8 (anon.). **Subhāṣ.* I (5*a*) (अमृतदत्तस्य). *Rasagaṅg.* p. 774 (anon.). **Sūktiratn.* 41 (anon.). Hemac. p. 228 (anon.). [1] *Padyāv.* °णिकसुधा ; *Sāhityak.* °णिकमहा . [2] *Padyāv.*, *Sāhityak.* राधा. [3] *Subhāṣ.* °हरणं; Hemac. °ग्रामिनी.

३२

येस्मिन्नुच्चरति श्रुतीः पृथुतरो[2] हूंकारसारध्वनि[3]
र्मध्येसिन्धु वियन्मयो जलमयः स्तम्भस्त्वभूदम्बरे।
पुच्छोदस्तविसारिणो जलनिधेः स्वर्गङ्गया संगम
श्रद्धाहूतखलंत्पुरातनमुनिर्मीनो हरिः पातु वः॥

३३

जृम्भाविजिह्मितदृशः प्रथमप्रबुद्ध
लक्ष्मीकराम्बुरुहलालनलालसस्य।
गात्रापवृत्तिभरखर्वितशेषमव्या
दव्याहतं मुरजितः कृतकप्रसुप्तं॥

३४

मयान्विष्टो धूर्तः स सखि निखिलामेव रजनी
मिह स्यादत्र स्यादिति निपुणमन्यामभिसृतः।
न दृष्टो भाण्डीरे तटभुवि न गोवर्धनगिरे
र्न कालिन्द्याः [कूले] न च निचुलकुञ्जे पुररिपुः॥

३५

श्यामोच्चन्द्रा स्वपिषि न शिशो नैति मामद्य निद्रा
निद्राहेतोः शृणु सुत कथां कामपूर्वां कुरुष्व।
रामो[1] नाम क्षि[तिपतिर]भून्माननीयो रघूणा
मित्युक्तस्य स्मितमवतु वो देवकीनन्दनस्य[4]॥

*Skm. 1. 257 (शतानन्दस्य).
*Padyāv. 152 (सर्वानन्दस्य).

---

३२ [1] In the MS. pādas 3-4 precede 1-2. [2] MS. रा. [3] MS. ने.
[4] MS. त्तु.

३३ [1] MS. य. [2] MS. °तप्तु.

३५ [1] MS. छि. [2] MS. त्रो. [3] MS. पु. [4] Padyāv.
भ्रातस्माल्लरहरिरभूद्रामवं दारयिष्यन्नित्युक्तस्य स्मितमुदयति°.

३६

*Skm. I. 220 (वाक्पतिराजस्य). Khandap. 49 (anon.). Daśar. ad. IV. 66 (anon.).

खर्वग्रन्थिविमुक्तसंधि[1]विकसद्वक्षः[2]स्फुरत्कौ[3]स्तुभं
निर्यन्नाभिसरोजकुड्मलकु (f. 13b) [टीगम्भीर] सामध्वनि ।
पात्रावाप्तिसमुत्सुकेन बलिना सानन्दमालोकितं
पायाद्वः क्रमवर्धमानमहिमाश्चर्यं[4] मुरारेर्वपुः[5] ॥

३७

For reff. see below.

उत्तिष्ठन्त्या रतान्ते भरमुरगपतौ पाणिनैकेन कृत्वा
धृत्वा चान्येन वासो विग[1]लितकवरीभारमंशं[2] वहन्त्याः ।
भूयस्तत्कालकान्तिद्विगुणितसुरतप्रीतिना शौरिणा वः
शय्यामालम्ब्य[3] नीतं वपुरलसलसद्बाहु लक्ष्म्याः[4] पुनातु ॥

३८

*Skm. I. 326 (कस्यचित्).

संपूर्णः[1] पुनरभ्युदेति किरणैरिन्दुस्ततो दन्तिनः
कुम्भद्वन्द्वमिदं पुनः सुरतरोरग्योल्लसन्मञ्जरी ।
इत्थं यद्वदनस्तनद्वयवलद्रोमावलीषु भ्रमः
क्षीराब्धेर्मथने[2] ऽभवद्दिविषदां[3] लक्ष्मीरसावस्तु वः ॥

---

३६ [1] *Khandap.* ख. [2] MS. त्व. [3] MS. त्कौ. [4] *Skm.* ट्म. [5] MS. व.

३७ *Veṇīs.* prol. 6 (some MSS.). **Skm.* I. 339 (वररुचेः). *Sbhv.* 79 (भट्टनारायणस्य). *Śp.* 135 (निशानारायणस्य). *Sarasvatīk. ad.* II. 38, v. 167 (anon.). *Vetālap.* (Uhle) p. 161 (anon.). **S.-Ratnak.* I. 125 (anon.). Hemac. pp. 176 and 314 (anon.). [1] *Veṇīs.* (some MSS.) प्रशिथिल; *Vetālap.* (one MS.) विलुलित. [2] *Veṇīs.*, *Śp.*, *Vetālap.*, *S.-Ratnak.*, *Sarasvatīk.* शे. Hemac. (p. 314) °केशमंसं. [3] *Veṇīs.*, *Sbhv.*, *Śp.*, *Vetālap.*, *Sarasvatīk.*, Hemac. °लिङ्ग्य; *S.-Ratnak.* °रोप्य. [4] MS. च्मा.

३८ [1] MS. र्ण. [2] MS. °र्थेम (cf. ver. 29b). [3] MS. टां (?).

३९

भभभ्रमति[1] किं मही[2] ललललम्बते चन्द्रमाः
कृकृष्ण[3] ववद द्रुतं हहहसन्ति[4] किं वृष्णयः ।
शिशीधु[5] मुमुमुञ्च मे ववववक्तमित्यादिकं[6]
मदस्खलितमालपन् हलधरः श्रियं वः क्रियात् ॥

पुरुषोत्तमदेवस्य ॥

*Skm. I. 238. *S.-Ratnak. I. 106 (anon.).

४०

किं किं सिंहस्ततः किं नरसदृशवपुर्देव चित्रं गृहीतो[1]
नैवं तत्को ऽत्र जीव द्रुतमुपनय तं नन्वयं प्राप्त एव[2]।
चापं चापं न खड्गं त्वरिततरमहो[3] कर्कशत्वं नखाना
मित्थं दैत्या[धिनाथं खरनखकुलिशैर्जेघ्नवान्यः स वो
ऽव्यात् ॥

*Skm. I. 200 (योगेश्वरपादानां). Khandap. 34 (28) (anon.). Al. p. 6, ll. 4 sqq. (anon.). Hemac. p. 96 (anon.).

४१

.....] (fol. 14a) धेनुदुग्धकलशानादाय गोप्यो गृहं
दुग्धे वष्कयिणीकुले पुनरियं राधा शनैर्यास्यति ।
इत्यन्यव्यपदेशगुप्तहृदयः कुर्वन्विविक्तं[1] व्रजं
देवः कारणनन्दसूनुरशिवं कृष्णः स मुष्णातु[2] वः ॥

३९ [1] MS. भमि. [2] Skm., S.-Ratnak. मेदिनी. [3] MS. द्रू. [4] MS. ह four times. [5] Skm. इ. [6] Skm., S.-Ratnak. पपपपानपात्रस्थितं. [7] MS. य.

४० [1] MS. गृहीस्ततो ; Al. धृतः किं. [2] Skm. नैवं धिक्को ऽत्र जीव . . . सो ऽपि संप्राप्त एव ; Al. नैवं कस्को ऽत्र जीवो . . . रे देव सं . . . ; Khandap. नैतादृक्को ऽपि . . . मे देव . . . एष. Hemac. नैवेदृ°. [3] MS. चि ; Skm. खड्गं झटिति हहहहा ; Al. खड्गः किमिति हहहहा ; Khandap. न चापीत्यहहमहा. [4] Text given from Al. ; Khandap. has °दैत्येन्द्रवक्षः खरनखरमुखैर्ज° ; Skm. मित्थेवं दैत्यराजं निजनखकुलिशैर्घ्नवान्सो ऽवतान्द्वः ॥ Hemac. diverges widely in b-d.

४१ [1] MS. त्या. [2] MS. °वक्त.

४२

*Skm. I. 290 (सोन्नकोस्य). *Padyāv. 262 (साह्लोकस्य).

सत्रासार्त्ति[1] यशोदया प्रियगुणप्रीतेक्षणं राधया
लग्नै[2]र्बल्ल[3]वसूनुभिः सरभसं संभाविताल्मो[4]र्जितैः ।
भीतानन्दितविस्मितेन विषमं नन्देन चालोकितः
पायाद्वः करमूर्ध[5]सुस्थितमहाशैलः सलीलो हरिः ॥

सोन्नोकस्यैती ॥

४३

*Skm. I. 201 (दक्षस्य). Śp. 4066 (हनुमतः). Khaṇḍap. 37 (anon.).

दंष्ट्रासंकटवक्त्रकन्दरतरज्जिह्लाभृतो हव्यभु[1]
ज्ज्वालाभासुरभूरि[2]केशर[3]सटाभारस्य दैत्यद्रुहः ।
व्यावल्गद्बलवद्धिरण्यकशिपुं[4]क्रोडस्थलीपाटनं
स्पष्ट[5]प्रस्फुटदस्थिपञ्जरखक्रूरा नखाः पान्तु वः ॥

वाकपतेः ॥

४४

*Skm. I. 292.

लक्ष्म्या[1]ः केशप्रसव[2]रजसां बिन्दुभिः सान्द्रपाते[3]
रुद्गूर्णोष्णीषघर्ष[4]निधुवनक्लान्तिनि[5]द्रान्तरेषु ।
दोर्दण्डो ऽसौ जयति[जयि]नः शार्ङ्गिणो मन्दराद्रि
ग्रावश्रेणीनिकषमं[6]सृणक्षुण्णकेयूरपत्त्रः ॥

श्रीभगीरथस्य ॥

---

४२ [1] *Skm., Padyāv.* न. [2] MS. र्षि. [3] MS. त्मी. [4] MS. म. [5] *Skm., Padyāv.* पद्म.

४३ [1] *Skm.* °घर्घरलज्जि° ; *Khaṇḍap.* °जिह्वस्य हव्याशन ; *Śp.* °न्दललज्जिह्वस्य हव्याशन. [2] MS. रि. [3] MS. षु. [4] *Khaṇḍap., Śp.* °स्थलास्फालन ; *Skm.* °पाटल. [5] *Khaṇḍap.* स्फार.

४४ [1] MS. क्ष्मा. [2] *Skm.* र. [3] MS. द्दे (*di*). [4] MS. ते. [5] MS. °रभ्यर्षशीर्ष. [6] MS. मं.

४५

नखक्रकचदारणस्फुटितदैत्यवक्षःस्थल
क्षरत्क्षतजनिर्भरप्रितिविभावितस्वाकृतेः ।
हरेरपरकेशरिक्षुभितचेतसः पातु वः
सरोष ..[2]ताधरभ्रुकुटिभङ्गभीमं मुखम् ॥

वाकपतिराजस्य ॥

४६

वत्स क्ष्माधरगह्वरेषु विचरञ्चारप्रचारे गवां
हिंस्रान्वीक्ष्य पुरः पुराणपुरुषं नारायणं ध्यास्यसि ।
इत्युक्तस्य यशो(f. 14b)[दया मुं]ररिपो[र]व्याज्जगन्ति स्फुर
द्बिम्बोष्ठद्वयगाढपीडनवशादव्यक्त[3]भावं स्मितम् ॥

४७

देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूपः
सृष्टिस्थितिप्रलयकारणमेकमेव ।
यस्योदरस्थितजगत्त्रयबीजकोश
निर्गच्छदङ्कुरशिखेव विभा[1]ति दंष्ट्रा ॥

सोन्नोकस्य ॥

४८

बीजं ब्रह्मैव देवो मधु जलनिधयः कर्णि[1]का स्वर्णशैलः
कन्दं[2] नागाधिराजो वियदति[वि]पुलः[3] पत्त्रकोषावकाशः ।

Cf. *Pracaṇḍa-pāṇḍava* v. 141 (= II. 52).

*Skm. I. 314 (हलायुधस्य).

---

४५ [1] MS. खरख. [2] Two akṣaras lost (वलि ?).

४६ [1] Three akṣaras lost, the last partly. [2] ङ has here in the MS. the later form. [3] The conjunct has here in the MS. an unusual (later) form.

४७ [1] MS. भी.

४८ [1] MS. णि. [2] *Skm.* न्द्रो. [3] *Skm.* °दपि विपुलः.

द्वीपाः पत्त्राणि मेघा मधुपकुलममूस्ता[1]रका गर्भधूलो
य[2]स्यैतन्नाभिपद्मं भुवनमिति स वः शर्म देवो द[3]दातु ॥

मालायुधस्य ॥

४९

Sarasvatīk. ad. III. 36 (anon.), and v. 138 (anon.). *Sml. P. 3a. *S.-Ratnak. VI, 55 (anon.).

कनकनिकष[1]स्वच्छे रा[धा]प[2]योधरमण्डले
नवजलधरश्यामामात्मद्युतिं[3] प्रतिबिम्बि[4]ताम् ।
असितसिचयप्रान्तभ्रान्त्या[5] मुहुर्मुहुरुत्क्षिप
ञ्जयति जनितव्रीडानम्[6]र्[7]प्रियासहि[8]तो हरिः ॥

वैद्दोकस्य ॥

---

४८ [1] *Skm.* °भूत्ता and °मस्ता (B. *sic*). [2] *Skm.* यँ. [3] *Skm.* धा.

४९ [1] *Sarasvatīk.*, *Sml. P.*, *S.-Ratnak.* °कलश. [2] MS. च्य. [3] MS. तें (*tiṃ*). [4] MS. म्ब. [5] MS. न्त्या ? [6] *Sarasvatīk.*, *Sml. P.* °हासः. [7] MS. °मुः प्रे (*pri*). [8] *Sarasvatīk.*, *Sml. P.*, *S.-Ratnak.* °हसि.

॥ सूर्यव्रज्या ॥

५०

यस्याधोधस्तथोपर्युपरि निरवधि भ्राम्यतो विश्वमश्वै-
रावृत्तालातलीलां रचयति रयतो मण्डलं तिग्मधाम्नः ।
सो ऽव्यादुत्तप्तकार्तस्वरसरलशरस्पर्धिभिर्धामदण्डै-
रुद्दण्डैः प्रापयन्वः प्रचुरतमतमःस्तोममस्तं समस्तम् ॥

राजशेखरस्य ॥

Homac. p. 14 (anon.).

५१

शु[क]तुण्डच्छवि सवितुश्चण्डरुचः पुण्डरीकवनबन्धोः ।
मण्डलमुदितं वन्दे[2] कुण्डलमाखण्डलाशायाः ॥

*Skm. I. 8 (विद्यायाः). Śp. 80 (नागम्यायाः). *Sūktiratn. 12 (anon.).

५२

तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्रफणोपलाय
व्योमेन्द्रनीलतरुकाञ्चनप(fol. 15a)ल्लवाय ।
संसारसागरसमुत्क्रमियोगिसार्थे[3]
प्रस्थानपूर्णकलशाय नमः सवित्रे[4] ॥

वराहमिहिरस्य ॥

*Skm. I. 6.

५० [1] Homac. चण्ड. [2] MS. °रूद्य.
५१ [1] MS. °तुण्. [2] MS. here inserts a daṇḍa.
५२ [1] MS. म. [2] MS. र्व. [3] MS. र्थी. [4] MS. त्रे.

५३

Sūryaśataka 34.

संसक्तं सिक्तमूलादभिनवभुवनोद्यानकौतू[1]हलिन्या
[यामिन्या] कन्ययेवामृतकरकलशावर्जितेनामृतेन ।
अर्कालोकः क्रियाद्वो मुदमुदयशिरश्चक्रवालालवाला
दुद्यन् बालप्रवालप्रतिमरुचिरहःपादपप्राक्प्रवालैः[2] ॥

मयूरस्य ॥

---

५३ [1] MS. तु. [2] *Sūryaś.* °रोहः.

॥ वसन्तव्रज्या ॥

५४

आरक्ताङ्कुरदन्तुरा कमलिनी नायामिनी [यामिनी] *Skm. II. 761.
स्तोकोन्मुक्ततुषारमम्बरमणेरीषत्प्रगल्भं महः ।
अप्येते[1] सहकारसौरभमुचो वाचालिताः कोकिलै
रायान्ति [प्रिय]विप्रयुक्तयुवतीमर्मच्छिदो वासराः ॥

संघश्रियः ॥

५५

नैवैके वयमेव[1] कोकिलवधूकण्ठोच्चरत्पञ्चम
स्थानोद्बोधितपञ्चमार्गणगुणास्फालेन रोमाञ्चिताः ।
पश्यैते तरवो [ऽपि] सुन्दरि जरत्पत्त्रव्ययानन्तरो
द्भिन्नापाटलकोटिसंपुटदलप्रादुर्भवत्कुड्मलाः ॥

विनयदेवस्य ॥

५६

मलयमहीधरपवनः कलकण्ठकलध्वनिर्निकुञ्जलताः ।
उत्कलिका उत्कलिकाश्चेतसि जनयन्ति लोकस्य ॥

श्रीकण्ठस्य ॥

५७

..[1]न प्रहितो नवः प्रियसखीवर्गेण बद्धस्पृह
श्चित्तेनोपहृतः स्मराय न समुत्स्रष्टुं गतः पाणिना ।

---

५४ [1] MS. ०प्ये ऽते.
५५ [1] MS. नैवेके वयम. [2] MS. यु.
५७ [1] Two akṣaras lost; read कान्तेन? [2] MS. पं.

आमृष्टो मुहुरीक्षितो मुहुरभिघ्रा[1]तो मुहुर्लो[2]ठितः
प्र.....[3] (fol. 15b):कृतो मृगदृशा किं किं न चूताङ्कुरः ॥

वाङ्कूटस्य ॥

५८

ह्विस्त्विः कोकिलया रुतं चिचतु[1]रैश्चूताङ्कुरैरुन्नतं
कोषान् बिभ्रति किंशुका मधुकरश्रे[2]णीजुषः पञ्चषान्।
क्वापि [क्वा]पि महाकुलाकुलतया कान्तापराधग्रह
ग्रन्थिच्छेदसमुद्यतं[3] च हृदयं दोलायते सुभ्रुवाम् ॥

नीलस्य ॥

५९

*Skm. II. 756. Sarasvatīk ad. III. 28 (anon.). Kāvyakalpalatā, p. 175 (anon.). *Sml. P. 153a (वसुकस्य).

जम्बूनां कुसुमोदरे[1]ष्वतिरसादाबद्ध[2]पानोत्सवाः
कीराः पक्वफलाशया मधुकरीश्चुम्बन्ति[3] मुञ्चन्ति च ।
एतेषा[4]मपि पश्य किंशुकतरोः पत्त्रैरभिन्नत्विषां[5]
पुष्पभ्रान्तिभिरा[6]पतन्ति सहसा चञ्चूषु भृङ्गाङ्गनाः ॥

राजशेखरस्य ॥

६०

Anargharāghava v. 6. *Sml. B. 190a.

दृश्यन्ते मधुमत्तकोकिलवधूनिर्धूतचूताङ्कुर
प्राग्भारप्रसरत्परागसि[1]कतादुर्गास्तटीभूमयः ।

---

५७ [1] MS. घा. [2] MS. धि ? [3] Five akṣaras lost in MS. [4] MS. का.

५८ [1] MS. चु. [2] MS. स्ता. [3] MS. ते.

५९ [1] *Sarasvatīk.*, *Sml. P.* °मोत्करे नवमधून्या° ; *Kāvyakalp.* °मोद्गमे. [2] *Skm.*, *Sarasvatīk.* °रब्ध. [3] MS. श्च or श्च ; *Sml. P.* श्चिलन्ति (*sic*) ; *Kāvyakalp.* श्चिन्वन्ति. [4] MS. या. [5] *Sarasvatīk.* नीलकिंशुकदलैरेभिः समानत्विषां ; *Sml. P.* जातकिं° ; *Kāvyakalp.* जातकिंशुकदलश्रेणीसमानत्विषां. [6] *Kāvyakalp.* °भ्रान्तिभृतः ; *Sml. P.* °भृतः पतन्ति मधुपाश्च°.

६० [1] MS. से (*si*).

याः कृच्छ्रादभिलङ्घ्य लुब्धकभयात्तैरेव रेणूत्करै
र्धारावाहिभिरस्ति लुप्तपदवीनिःशङ्कमेणीकुलम् ॥

मुरारेः ॥

६१

अशिथिलपरिष्यन्दः कुन्दे तथैव मधुव्रतो
नयनसुहृदो वृक्षाश्चैते न कुड्मलशालिनः ।
दलति कलिका चौंती नास्मिंस्तथा मृगचक्षुषा
मथ च हृदये मानग्रन्थिः स्वयं शिथिलायते ॥

६२

कान्तां हित्वा विरहविधुरारम्भखेदालसाङ्गीं
मामुल्लङ्घ्य व्रजतु पथिकः को ऽपि यद्यस्ति शक्तिः ।
इत्याशोकी जगति सकले वल्लरी चीरिकेव
प्राग्प्रारम्भे कुसुमसमये कामदेवेन दत्ता ॥

६३

मन्दं दक्षिणमाह्वय (fol. 16a) न्ति पवनं पुंस्कोकिलव्याहृतैः *Skm. II. 762 (कस्यचित्).
संस्कुर्वन्ति वनस्थलीः किसलयोत्तंसैर्निषण्णालिभिः ।
चन्द्रं सुन्दरयन्ति मुक्ततुहिनप्रावारया ज्योत्स्नया
वर्धन्ते च विवर्धयन्ति च मुहुस्ते ऽमी स्मरं वासराः ॥

६० [1] *Anargh.* (ed. *Kāvyamālā*) त्ति.
६१ [1] MS. नृ. [2] MS. चौ.
६२ [1] MS. खी.
६३ [1] MS. न्त. [2] MS. न्नि. [3] MS. त्स्न.

६४

हृद्यस्निग्धैः[1] परभृतरुतैर्मुक्तदीर्घप्रवासः
प्रत्यावृत्तो मधुरिति वदन्दक्षिणो गन्धवाहः।
शिञ्जल्लोलभ्रमरवलयः[2] काननालीवधूनां
सद्यः कुन्दस्मितबृहतिकाः पूर्णपाचीकरोति[3] ॥

६५

लोलैः कोकिलमण्डलैर्मधुलिहां चञ्चूर्यमाणैर्गणै
र्नीरन्ध्रैर्गृहवाटिकापरिसरेष्वङ्गारितैः[1] किंशुकैः।
प्रारब्धे तिमिरे वसन्तसमयक्षोणीपतेर्भ्राम्यतः
प्रस्निग्धा परितो धृतेव कलिकादीपावलिश्चम्पकैः ॥

मनोविदस्यैतौ ॥

६६

Aucityavicāra-carcā ad. v. 26 (मालयकुवलयस्य). Vāmana, *ad.* III. 2. 5 (anon.). Hemac. pp. 134 and 197 (anon.).

च्युतसुमनसः[1] कुन्दाः पुष्पोद्गमेष्वलसा[2] द्रुमा[3]
मनसि च गिरं ग्रथ्नन्तीमे[4] किरन्ति न कोकिलाः।
अथ च सवितुः[5] शीतोल्लासं लुनन्ति मरीचयो
न च जठरतामालम्बन्ते[6] क्लमोदयदायिनीम् ॥

६७

Viddhaś. I. 25. **Skm.* II. 767. Hemac. p. 134 (anon.).

साम्यं संप्रति सेवते विचकिलं[1] षाण्मासिकैर्मौक्तिकै
र्बाह्लीकीदशनव्रणारुणतलैः[2] पत्त्रैरशोको ऽर्चितः[3]।

---

६४ [1] MS. ग्धे. [2] MS. च. [3] MS. °र्संप्रा.

६५ [1] MS. हा.

६६ [1] MS. से:. [2] *Auc.* °मैर. [3] MS. °लिना. [4] *Auc.*, Vām. गृह्ण; acc. to Vām. the original reading was मलयमरुतः सर्पन्तीमे विमुक्तधृतच्छदाः। [5] MS. °चित्तः. [6] MS. व.

६७ [1] MS. ल. [2] *Skm.* °चलैः, corrected to °तरैः; *Viddhaś.* °तरैः. [3] *Viddhaś.* °कस्मि.

[भृङ्गाल]ङ्घितकोटि किंशुकमिदं किंचिद्विवृन्तायते
माञ्जिष्ठैर्मुकुलैश्च पाटलितरोरन्यैव काचिल्लिपिः ॥

६८

गर्भग्रन्थिषु वीरुधां सुमनसो मध्येङ्कुरं पल्लवा
वाञ्छामा(fol. 16b)[त्रपरि]ग्रहः पिकवधूकण्ठोदरे पञ्चमः।
किं च त्रीणि जगन्ति जिष्णु दिवसैर्द्वित्रैर्मनोजन्मनो
देवस्यापि चिरोज्झितं यदि भवेदभ्यासवश्यं धनुः ॥

Viddhaś. I. 23. *Skm. II. 751. *Sml. B. 110a. At. p. 67 (anon.). Hemac. p. 134 (anon.).

राजशेखरस्यैतौ ॥

६९

शीतार्तैरिव भग्नशैशिरनिशाभागैरहः स्फायते
गर्भं बिभ्रति किंशुका इव दिशां तापाय वह्न्यङ्कुरम्।
किं च स्वाश्रयसंभृतप्रथिमसु च्छायातपाङ्केष्वयं
लोकः स्तोकरसो ऽद्य न क्वचिदपि स्वच्छन्दमानन्दति॥

त्रैलोचनस्य ॥

७०

उद्भिन्नस्तवकावतंससुभगाः प्रेङ्खन्मरुन्नर्तिताः
पुष्पोत्कीर्णपरागपांशुललसत्पत्त्रप्रकाण्डत्विषः।
गम्भीरक्रमपञ्चमोन्मदपिकस्थानोच्छलद्गीतयः
प्रत्युज्जीवितमन्मथोत्सव इव क्रीडन्त्यमी भूरुहः ॥

६७ [1] *Viddhaś.* also °लम्बि; in the MSS. लंघि can be read. [2] *Viddhaś.* माञ्जिष्ठैः स्तवकैश्च. [3] MS. या. [4] *Skm.* °वृन्तैव°.

६८ [1] *At.* छाया. [2] MS. °स्या (?) म. Hemac. and *At.* have चिरेप्सितं.

६९ [1] MS. भं.

७० [1] MS. त्र. [2] MS. पा.

७१

प्रागेव जैत्रमस्त्रं सहकारलता स्मरस्य चाप[1]भृतः ।
किं पुनरनल्पनिपतितमधुकरविषकल्कलेपेन ॥

शुभाङ्गस्य ॥

७२

स्वस्ति श्रीमलयाचलात्स्मरसखः श्रीमान्वसन्तानिलः
क्रीडावेश्मसु कामिनः कुशलयत्येतच्च[1] वक्तीतरत् ।
एषो ऽहं मुदितालिकोकिलकुलं कुर्वन्वनं प्राप्तवा
न्युष्माभिः प्रियकामिनीपरिगतैः स्यातव्यमस्मादिति॥

७३

*Skm. II. 771 (कस्यचित्).

एते नू[1]तनचूतकोरकघनग्रासातिरेकीभव
त्कण्ठ[2]ध्वानजुषो हरन्ति हृदयं मध्येवनं कोकिलाः ।
येषामक्षिनिभेन भान्ति भगव(fol. 17a)ञ्भूतेशनेत्रा[3]नल
ज्वालाजालकरालितासमश[4]राङ्गारस्फुलिङ्गा इमे[5] ॥

७४

Śp. 3794 (विज्जकायाः) *Sml. P. 90b (,,) *Sml. B. 111a (,,) *S.-Ratnak. III. 352 (anon.).

किंशुककलिकान्तर्गतचन्द्र[1]कलास्पर्धि[2] केशरं भाति ।
रक्तनिचोलकपिहितं धनुरिव जतुमुद्रितं वितनोः ॥

वर्ज्ञी[3]णस्य ॥

---

७१ [1] MS. राय.

७२ [1] MS. र्चं.

७३ [1] MS. नृ. [2] Skm. ण्ठ and ण्ठे. [3] MS. त्रो. [4] MS. स. [5] Skm. इव.

७४ [1] Śp., S.-Ratnak., Sml. (P. and B.) °र्गतमिन्दु. [2] MS. र्द्धि (rddhi). [3] MS. र्णि.

७५

वाप्यो दन्तुरितोदराः कमलिनीपत्त्राङ्कुरग्रन्थिभि
श्चूतानां कलिकामिलन्मधुलिहां कापि स्थितिर्वर्तते ।
दौर्भाग्योपनयाय सांप्रतमपामल्पो ऽपि मार्गश्रमः
शिक्षामुल्ललितुं ददाति रजसां गन्त्रीपथे मारुतः ॥

अभिनन्दस्य ॥

७६

आरक्तैर्नवपल्लवैर्विटपिनो[1] नेत्रोत्सवं तन्वते
तान्धुन्वन्नयमभ्युपैति मधुरामोहो[2] मरुद्दक्षिणः ।
तेनालिङ्गितमात्र एव विधि[ना[3]] प्रादुर्भवन्निर्भर
क्रीडाकूतकषायितेन मनसा लोको ऽयमुन्माद्यति ॥

७७

काप्यन्या मुकुलाधिकारमिलिता[1] लक्ष्मीरशो[2]कद्रुमे
माकन्दः समयोचितेन विधिना धत्ते ऽभिजातं वपुः ।
किं चापाट[3][4]गिरेरनङ्गविजयप्रस्तावनापण्डितः
स्वैरं सर्पति बालचन्दनलतालीलासखो मारुतः ॥

७८

वह्निर्मन्ये हिमजलमिषात्संश्रितः किंशुकेषु
व्यामं धूमैः स खलु कुरुते काननं कोरकाख्यैः ।

*Skm. II. 768
(कस्यचित्).

७५ [1] MS. या?

७६ [1] MS. वि. [2] MS. *sic* (for द्दो?). [3] Akṣara omitted.

७७ [1] MS. मे (*mi*). [2] MS. सो. [3] The MS. has after च a mark of correction. Concerning the reading of this corrupt passage see the note *ad loc.* [4] MS. र्यं.

७८ [1] *Skm.* °भया.

संतापार्थं कथमितरथा पान्थसीमन्तिनीनां
पुष्पव्याजाद्विसृजति शिखाश्रेणिमुन्नाढशोणीम्[3] ॥

यौतायर्णेः ॥

७९

श्रोण्यां चिचः कुरुवकगुणः कर्णयोर्मुग्धचूतं
रक्ताशोकं प्रणयि कुचयोर्माधवी मू[र्ध(fol. 17b)जे]षु ।
सर्वाङ्गीणो बकुलरजसा पिञ्जरणोपरागः
स्त्रैणो यूनां भवतु रतये वेशसर्वाभिसारः ॥

सावर्णेः ॥

८०

मुग्धाताम्रैर्नवकिशलयैः संभृतोदारशोभं
प्रादुर्भूतभ्रमरसरणीयौवनोद्भेदचिह्नम् ।
सीमन्तिन्यः कुसुमधनुषा बद्धसख्यस्य मासः
स्निग्धस्मेरैर्मुखमधिगुणं दृष्टिपातैः पिबन्ति ॥

वागुरस्य ॥

८१

शिलीमुखैरद्य मनोज्ञपक्षै
र्विषोपलेपादिव कज्जलाभैः ।
नितान्तपूर्णा मुचकुन्दकोषा
विभान्ति तूणा इव मन्मथस्य ॥

---

७८ [1] MS. कः for कथ. [2] These two akṣaras are mutilated. [3] *Skm.* णां and णीं.

७९ [1] Two akṣaras partly lost. [2] MS. स्त्रे. [3] MS. ति (?).

८१ [1] MS. लो. [2] MS. र्ण.

८२

स्नेहं स्रवन्ति तरवः पञ्चापि क्षिपति मार्गणान्मदनः ।
परिमुक्तकण्ठरोधः परपुष्टः क्षरति माधुर्यम् ॥

श्रीधर्मकरस्य ॥

८३

संकुचिता इव पूर्वं दुर्गं[1] इव तुषारजनितजडिमानः ।
संप्रत्युपरमितहिमे क्रमशो दिवसाः प्रसारजुषः ॥

श्रीधरणीधरस्य ॥

८४

दुःश्लिष्टदुर्लक्ष्यपलाशसंधी
न्यापाटलाग्राणि हरिन्ति मूले[1] ।
कुशेशयानां शुकशावभांसि
प्रादुर्बभूवुर्नवकुलड्मानि ॥

८५

उपनयति कपोले लोलकर्णप्रवाल
क्षणमुकुलनिवेशान्दोलनव्यापृतानाम् ।
परिमलितहरिद्रान् संप्रति द्राविडीनां
नवनखपदतिक्तानातपः स्वेदबिन्दून् ॥

योगेश्वरस्य ॥

८३ [1] MS. र्वः, followed by a र, which was intended for an otiose mark following the blank square round the hole in the leaf. [2] MS. ज्ञ.

८४ [1] The MS. here inserts the sign ॐ many times.

८५ [1] MS. भि.

८६

सद्यस्तप्तो भ्रमति रजनी वासवः खण्डयित्वा
क्षीणक्षीणा तदनु भजते सापि सम्यक्प्रसादम् ।
एको . . . .
. . . .

[॥ ग्रीष्मव्रज्या ॥]

८७

. . . .

. . (fol. 19*a*) वर्जितमुग्धवातहरिणश्रेणीपरीतान्तिकाः।
औत्सुक्यं जनयन्ति पान्थपरिषद्घर्माम्बुबिन्दूत्कर
व्याक्षेपक्षममन्दमन्दमरुतो मार्गस्थलीपादपाः ॥

८८

चञ्चच्चञ्चुगणोदरैः शिथिलितप्रायांसमुत्पक्ष्मल
न्यञ्चत्पक्षपुटावकाशम . . त्यास्त्रौष्मभिर्नीयते।
जङ्घाकुञ्चनलब्धनीडनिविडावष्टम्भकष्टोज्झित
क्षेपीयःपवनाभिघातरभसोत्क्षेपैरहः पक्षिभिः ॥

८९

धास्यत्यद्य सितातपत्त्रसुभगं सा राजहंसी शिशोः
सेराम्भोरुहवासिनो ऽपि शिरसि स्नेहेन पक्षद्वयम्।
तृष्णार्त्तः शुकशावको ऽपि सुतनोः पीनस्तनासंगिनीं
मुक्ताहारलतां तदङ्कवसतिस्तोयाशया पास्यति ॥

९०

भुवां घर्मारम्भे पवनचलितं[1] तापहतये
पटच्छन्नाकारं[2] वहति गगनं धूलिपटलम्।

*Skm. II. 781 (भवभूतेः).

८८ [1] Two akṣaras omitted; read °त्यास्त्रौ ?
९० [1] *Skm.* (A.) °च्छाया. [2] *Skm.* व (A.), र (B.).

अमी मन्दाराणां दवदहनसंदेहितधियो
न टौकन्ते पातुं झटिति मकरन्दं मधुलिहः ॥

९१

*Skm. II. 792
(कस्यचित्).

अपां कूले लीनं क्षणपरिचितं चन्दनरसे
मृणालीहारादौ कृतलघुपदं चन्द्रमसि च ।
मुहूर्तं विश्रान्तं सरसकदलीकाननतले[3]
प्रियाकण्ठाश्लेषे निवसति परं[4] शैत्यमधुना ॥

९२

प्रान्तारक्तनिलोचनाञ्चलदरीव्ययाल्पमक्षीभय
प्रोद्भूतोभयशृङ्गकोटिविग[लङ्गू]वालवल्लीसखैः ।
पाथोबिन्दुभिरक्षिसंधिषु शनैः संसिच्यमानः सुखं
मग्नो वारिणि दूरनिःसहतया निद्रायते सैरिभः ॥

९३

तापं स्तम्बेरमस्य प्रकटयति करः शीकरैः . . (fol. 19b) मुञ्चन्
पङ्काङ्कं पल्वलानां वहति तटवनं माहिषैः कायकाषैः ।
उत्ताम्यत्तालवश्च प्रतपति तरणावंशवी तापतन्द्री
मद्द्रिद्रोणीकुटीरे कुहरिणि हरिणा रात्रयो यापयन्ति ॥

---

९० [1] *Skm.* द्र (A.), द (B.). [2] *Skm.* ढौ. [3] MS. का.
[4] MS. टे (*ṭi*).

९१ [1] *Skm.* मू. [2] MS. मू. [3] *Skm.* ले (A.), टे ? (B.).
[4] *Skm.* निविशति (B. निवसति) पदं.

९२ [1] MS. भें.

९३ [1] Three akṣaras almost entirely lost : ? read श्रोणिमु.
[2] Corrected from ति. [3] MS. वा. [4] MS. द्रा. [5] MS. रे (*ri*).

९४

डाः[1] पान्थनखंपचाः प्रचयिनो गन्त्रीपथे पांशवः
कासारोदरशेषमम्बु महिषो मथ्नाति ताम्यत्तिमि ।
†हृष्टिर्धावति धातकीवनमसूक्तर्षेण†[3] तारक्षवी
कण्ठान् बिभ्रति विष्करा: शरशमीनीडेषु नाडींधमान् ॥

बाणस्यौभौ ॥

९५

सुभगसलिलावगाहाः पाटलिसंसर्गसुरभिवनवाताः । *Śakuntalā* 3.
प्रच्छायसुलभनिद्रा दिवसाः परिणामरमणीयाः ॥

कालिदासस्य ॥

९६

अये तप्तजला नितान्तशिशिरा मूले मुहुर्बाहुभि
र्व्यामथ्योपरतप्रियेषु पथिकैर्मार्गेषु मध्यंदिने ।
आधाराः प्लुतबालशैवलदलच्छेदा[व]कीर्णोर्मयः
पीयन्ते हलमुक्तमग्नमहिषप्रक्षोभपर्याविलाः ॥

योगेश्वरस्य ॥

९७

मृद्धूयिष्ठतया गुरून् परिहरन्नारण्यकान् गोमयान्
वल्मीकानुपगूहति प्रशिथिलं ज्वालाभिरुद्बल्वजान् ।
वह्नि†मीतं†किलिञ्जसंचयसमुत्सिक्तश्चरन् कानने
प्रत्निग्धानिह विष्किराण्डकललानाज्याशया लुम्पति ॥

तस्यैव ॥

---

९४ [1] Read वाताः ? [2] MS. ष्णो. [3] Read गृष्टि (or सृष्टि)
. . . सूक्तर्षेण ?
९६ [1] MS. ला. [2] MS. चद्दि.
९७ [1] MS. मु or सु ? [2] MS. ॰मींड ? For लीढ ?

९८

दूरीभूतशरारि विक्लवबकं .[1] कान्तकारण्डवं
क्लाम्यत्कङ्कमचक्रवाकममिलन्मद्गुप्रपातप्लवम्[2] ।
क्लिष्टक्रौञ्चमधार्तराष्ट्रमपतत्कोयष्टि[4] निष्टीटिभं
सीदत्सारसमप्रसक्तकुररं कालेन जातं (fol. 20a)सरः ॥

तस्यैव ॥[5]

९९

*Skm. II. 787 (मधुरशीलस्य)

तोयोत्तीर्णाः[1] श्रयति कवरीः शेखरः सप्तलानां
शैत्यं सिञ्चत्युपरि कुचयोः पाटलाकण्ठदाम ।
कान्तं कर्णावभिनिविशते कोमलाग्रं शिरीषं
स्त्रीणामङ्गे विभजति तपस्तत्र[2] तत्रात्मचिह्नम् ॥

मधुशीलस्य ॥

१००

शुकपक्षहरितकोमलकुसुमसटानां शिरीषयष्टीनाम् ।
तलमाश्रयति दिनातपभयेन परिपिण्डितं शैत्यम् ॥

वागुरस्य ॥

१०१

Viddhaś. IV. 4. *Skm. II. 794.

हरन्ति[1] हृद्यानि यच्छवणशीतला वेणवो
यदर्घति[2] करम्बिता शिशिरवारिणा[3] वारुणी ।
भवन्ति च हिमोपमाः स्तनभुवो यदेणीदृशां[4]
शुचेरुपरि[5] संस्थितो रतिपतेः प्रसादो गुरुः ॥

---

९८ [1] One akṣara lost; read प्रक्रान्त or निष्क्रान्त? [2] MS. व. [3] MS. ष्टे. [4] MS. को. [5] The words सरः . . . व aro inserted above l. 1 of 20a.

९९ [1] Skm. °त्तीर्णा . . कवरी शेखरं. [2] MS. य.

१०१ [1] Corrected from हार or हरि. [2] Viddhaś. र्द्द and र्चे. [3] Viddhaś. also °वायुना. [4] Viddhaś. also श्री. [5] Viddhaś. रु.

१०२

जलार्द्रा[1] संव्यानं[2] बिसकिसलयैः कै[3]लिवलयाः — *Viddhaś.* IV.3.
शिरीषैरुत्तंसो[4] विचकिलमयी हार[5]रचना ।
शुचा[6]वेणाक्षीणां मलयजरसार्द्राश्च तनवो
विना तन्त्रं मन्त्रं रतिरमणमृत्युंजयविधिः ॥

१०३

रजनिवि[1]रमयामेष्वादि[2]शन्ती रतेच्छां — *Viddhaś.* IV.2.
किमपि कठिनयन्ती नारिके[3]लीफलाम्भः ।
अपि[4] परिणमयित्री राजरम्भाफलानां
दिनपरिणतिरम्या[5] वर्तते ग्रीष्म[6]लक्ष्मीः ॥

एते राजशेखरस्य ॥

१०४

अम्भोधे[1]र्जलयन्त्रमन्द्[2]रपरिस्पन्दे ऽपि निद्राणयोः — *Skm. II. 784 (कस्यचित्).
श्रीनारायणयोर्घनं विघटयत्यूष्मा समालिङ्गनम् ।
किं चोत्तप्तविय (fol. 20b) त्कपालफलके कङ्कालशेषश्रियं
चन्द्रं मर्मरयन्ति पर्प[3]टमिति[4] क्रूरा रवे[5]रंशवः ॥

नारायणलच्छेः ॥

---

१०२ [1] *Viddhaś.* also द्रं. [2] *Viddhaś.* also ग्रष्माणां. [3] MS. कै. [4] *Viddhaś.* सा. [5] MS. च. [6] MS. धा.

१०३ [1] *Viddhaś.* च. [2] MS. स. [3] *Viddhaś.* also नालिकेरी. [4] *Viddhaś.* also यि. [5] *Viddhaś.* °भोग्या and °योग्या. [6] ष्म; the akṣara is partly lost.

१०४ [1] *Skm.* धि. [2] MS. न्द्रि. [3] MS. र्पं. [4] *Skm.* पर्पटवर् or वक. [5] MS. °रङ्श.

॥ प्रावृड्व्रज्या ॥

१०५

Mālatīm. IX. 14.

वानीरप्रसवैर्निकुञ्जसरितामासक्तवासं पयः
पर्यन्तेषु च यूथिकासुमनसामुज्जृम्भितं जा[1]लकैः ।
उन्मीलत्कुटजप्रहासिषु गिरेरालम्ब्य सानूनितः
प्राग्भारेषु शिखण्डिताण्डवविधौ मेघैर्वितानाय्यते ॥

१०६

Mālatīm. IX. 23.

फलभरपरिणामश्यामजम्बूनिकुञ्ज
स्खलिततनुतरङ्गामुत्तरेण [1]स्रवन्तीम्[2] ।
उपरि विघटमानं[3]प्रौ[4]ढतापिच्छनीलः
श्रयति शिखरमद्रेर्नू[5]तनस्तोयवाहः ॥

१०७

Mālatīm. IX. 15.

जृम्भाजर्जरडिम्ब[डम्ब]रघनश्रीमत्कदम्बद्रुमाः
शैलाभोगभुवो भवन्ति ककुभः कादम्बिनीश्यामलाः ।
उद्यत्कुन्दलका[1]न्तकेतकभृतः कच्छाः सरित्स्रोतसा
मावि[2]र्गन्धशिलीन्ध्र[3]लोध्रकुसुमस्मेरा वनानां ततिः ॥

---

१०५ [1] MS. ह्वा.

१०६ [1] *Mālatīm.* स्र. [2] MS. न्तीः. [3] *Mālatīm.* ॰मानः and उपचितघनमाल. [4] MS. प्रो. [5] MS. नू.

१०७ [1] MS. भा. [2] *Mālatīm.* माविर्भूत; MS. मानवि॰ with न deleted. [3] MS. न्ध्र.

१०८

उत्फुल्लार्जुनसर्जवासितवहत्पौरस्त्यझंझामरु[1] *Mālatīm.* IX. 16.
त्प्रेङ्खोलस्खलितेन्द्रनीलशकलस्निग्धाम्बुदश्रेणयः[2]।
धारासिक्तवसुंधरासुरभयः[3] प्राप्तास्त एते ऽधुना[5]
घर्माम्भोविगमागमव्यतिकरश्रीवाहिनो वासराः[4] ॥

भवभूतेरमी ॥

१०९

एणी याति विलोक्य बालशलभान् शष्पाङ्कुरादित्सया
च्छत्त्रीकुड्मलकानि[2] रक्षति चिराद्दण्डभ्रमात्कुक्कुटी[1]।
धूत्वा धावति कृष्णकीटप(fol. 21a)टलश्रेणी[3] शिखण्डी शिरो
दूराद्देव[4] वनान्तरे विषधरग्रासाभिलाषातुरः ॥

११०

आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो मेघोपलिप्ताम्बरा[1] *Skm. II. 826 (कस्यचित्).
विद्युत्पातमुहूर्तदृष्टककुभः सुप्तेन्दुताराग्रहाः[2]।
धाराक्लिन्नकदम्बसंभृतसुरामोदोद्वहाः[3] प्रोषिते
निःसंपातविसारिदर्दुररवा नीताः कथं रात्रयः[4] ॥

योगेश्वरस्य ॥

१११

दात्यूहध्वनिभाञ्जि वेतसशिखासुप्तोरगाणि ध्वन *Skm. II. 816 (योगेश्वरस्य).
त्कादम्बानि कुरङ्ग[1]यूथकलितस्तूपान्युदम्भांसि[2] च[3]।

---

१०८ [1] MS. र्जं. [2] MS. यौ. [3] *Mālatīm.* also झञ्झानिल. [4] *Mālatīm.* also °वलय. [5] *Mālatīm.* also त एवाधुना.

१०९ [1] MS. ता. [2] MS. °चीकुश. [3] MS. प. [4] MS. च.

११० [1] Corrected from म्बा. [2] MS. मू. [3] *Skm.* °संभृत-सुधा; MS. सम्बृ°. [4] *Skm.* also क्षौ (A.).

१११ [1] MS. तु or त्त. [2] MS. ञ्ज. [3] MS. °म्भान्सि.

तीराण्यद्य पिपीलिकासमुदयावर्जज्जटालोलप
व्याघ्रान्युन्मदकुक्कुभानि सरितां कुर्वन्ति लोलं मनः ॥

११२

कान्तां क्वापि विलम्बिनीं कलरुतैराहूय [चेत[1]]स्ततो
दिग्भागानवलोक्य रङ्गवसुधामुत्सृज्य पं[2]ङ्क्तां ततः ।
एष स्फारमृदङ्गनादमधुरैरम्भोमुचामारवै
बै[3]र्हश्रेणिकृतातपत्त्र[4]रचनो हृष्टः शिखी नृत्यति ॥

११३

पीताम्भःस्तिमिताः सृजन्ति सलिलान्याबद्धधारं घना
स्तद्धाराध्वनिमीलितानि नयनान्यभ्येति निद्रागमः ।
निद्रामुद्रि[1]तलोचने प्रतिगृहं मूकायमाने जने
निर्द्वन्द्वोच्चरदुच्चदर्दुररवैः कोलाहलिन्यो निशाः ॥

११४

धारानि[पात[1]]रवबोधितपञ्जरस्थ
दात्यूहडम्बरकरम्बितकण्ठकूजाः ।
श्लिष्टेषु काण्डपटवारितशी[2]करेषु
धन्याः पिबन्ति मुखतामरसं वधूनाम् ॥

११५

शैलश्रेणि[1]रपेतदावदहना द (fol. 21b) . . .[2] †टधनं[3]†
जीमूताङ्कुरदन्तुरा दश दिशो भूरेणुमुक्तं नभः ।

---

११२ [1] Akṣaras omitted. [2] MS. ष. [3] MS. व. [4] MS. त्त्र?
११३ [1] MS. द्रि.
११४ [1] Akṣaras lost. [2] MS. सी.
११५ [1] MS. °रचेरत°. [2] Akṣaras lost. [3] MS. त्त.

किं चान्यत्कलिकोर्मिमेदुरसुखी जाता कदम्बच्छवि
श्छिद्यन्ते कियता क्षणेन शिखिनां मौनव्रतग्रन्थयः ॥

११६

केदारे नववारिपूर्णजठरे किंचित्क्वणद्दर्दुरे
शम्बूकाण्डकपिण्डपाण्डरतटमान्तस्थलीवीरणे ।
डिम्भा दण्डकपाणयः प्रतिदिशं पङ्कच्छटाचर्चिता
श्चुभ्रूश्चुभ्रूरिति भ्रमन्ति रभसादुद्यायिमत्स्योत्सुकाः ॥

११७

समन्ततोविस्फुरदिन्द्रनील
मणिप्रभाविच्छुरितान्तरालः ।
मर्त्यावतीर्णस्य विडोजसो ऽयं
नीलांशुकच्छत्त्रमिवाम्बुवाहः ॥

११८

खद्योतच्छुरितान्धकारपटलाः स्पष्टस्फुरद्विद्युतः
स्निग्धध्वानविभावितोरुजलदोन्नाहा रटत्कम्बवः ।
एता केतकभेदवासितपुरोवाताः पतद्धारयो
न प्रत्येमि जनस्य यद्विरहिणो यास्यन्ति सोढुं निशाः ॥

*Skm. II. 827 (कस्यचित्).

११९

एतस्मिन्मदजर्जरैरुपचिते कम्बूरवाडम्बरैः
स्तैमित्यं मनसो दिशत्यनिभृतं धारारवे मूर्छति ।

*Skm. II. 807 (वातोकस्य).

---

११६ [1] MS. वं. [2] MS. दि. [3] MS. श्च.
११७ [1] MS. त्र.
११८ [1] *Skm.* ध्या.
११९ [1] *Skm.* also ०करा (B.). [2] *Skm.* ०धरे.

उत्सङ्गे[1] ककुभो विधाय रसितैरम्भोमुचां घोरय
न्मन्ये मुद्रितं[2] चन्द्रसूर्यनयनं व्योमापि निद्रायते[3] ॥

१२०

गम्भीराम्भोधराणामविरणनिपतद्वारिधारानिनादा
नीषन्निद्रालसाक्षा दृढगृहपटलारूढकुष्माण्डवल्लशा:[1] ।
दोर्भ्यामालिङ्ग्यमाना जलधरसमये पल्लवषण्डे निशायां
धन्याः शृण्वन्ति सुप्ताः स्तनयुगभरितोर . . . . . . ॥

१२१

. . . .

. . . .

. . . (fol. 23*a*) वोदये ऽद्य जलदव्यालो[ल]पुच्छच्छद
च्छत्त्रं[1]च्छादितमौलयो[2] दिशि दिशि क्रीडालसाः केकिनः ॥

१२२

गायति हि नीलकण्ठो नृत्यति[1] गौरी तडित्तरलतारा ।
आस्फालयति मृदङ्गं तदनु घनो ऽयं महाकालः ॥

१२३

अलकेषु चूर्णभासः स्वेदलवाभान् कपोलफलकेषु ।
नवघनकौतुकिनीनां वारिकणान् पश्यति कृतार्थः ॥

---

११९ [1] *Skm.* also (A.). तत्संगे ; MS. °ङ्के. [2] *Skm.* नि.
[3] MS. has मुद्रियते.
१२० [1] *Sic* MS. (or ल्य: ?).
१२१ [1] MS. त्त्व ? [2] MS. न.
१२२ [1] MS. ते (*ti*).

१२४

काले वारिधराणामपतितया नैव शक्यते स्थातुम् ।
उत्कण्ठितासि तरले न हि न हि सखि पिच्छिलः पन्थाः ॥

Sāhityad. p. 288 (anon.).

१२५

असितभुजगशिशुवेष्टितमभिनवमाभाति केतकीकुसुमम् ।
आयसवलयालंकृतविषाणमिव दन्तिनः पतितम् ॥

१२६

स्तम्बेषु केतकीनां यथोत्तरं वामनैर्दलैरद्य ।
विदलन्ति मेघतर्णक[क]च्छच्छविकेशराः सूच्यः ॥

१२७

धूलीभिः केतकीनां परिमलनसमुद्धूलिताङ्गः समन्ता
दन्तोद्वेल्लद्बलाकावलिकुणपशिरोनद्धनीलाभ्रकेशः ।
प्रेङ्खद्विद्युत्पताकावलिरुचिरधनुःखण्डखट्वाङ्गधारी
संप्राप्तः प्रोषितस्त्रीप्रतिभयजननः कालकापालिको ऽयम् ॥

१२८

मेघश्यामदिशि प्रवृत्तधनुषि क्रीडत्तडित्तेजसि
च्छन्नाहर्निशि गर्जितप्रमनसि प्रस्तानलीलाकपि ।
पूर्णस्रोतसि शान्तचातकतृषि व्यामुग्धचन्द्रत्विषि
प्राणान् पान्थ कथं दधासि निवसन्नेतादृशि प्रावृषि ॥

---

१२६ [1] MS. सु. [2] MS. स. [3] MS. मे. [4] MS. न. [5] MS. भ ?

१२७ [1] MS. म. [2] This akṣara is partly effaced.

१२९

For reff. see below.

क्षपां[1] क्षामीकृत्य प्रसभमपहृत्याम्बु सरितां[2]
प्रताप्यो[3]र्वीं सर्वां वनगहनमुच्छाद्य[4] (fol. 23b) सकलम्।
क्व संप्रत्युष्णांशुर्गत इति समन्वेषण[5]परा
स्तडिद्दीपालोकैर्दि[6]शि दिशि चरन्तीव[7] जलदाः॥

१३०

*Skm. II. 830 (कस्यापि).

विद्युद्दीधितिभेदभीषणतमःस्तोमान्तराः संतत
श्यामाम्भोधररो[1]धसंकटवियद्विप्रोषितज्योतिषः।
खद्योतानु[2]मितोपकण्ठतर[3]वः पुष्णन्ति गम्भीरता
मासारोदकमत्तकीटपटलीक्वाणोत्तरा रात्रयः॥

अभिनन्दस्य॥

१३१

हर्षोल्ला[1]सितचारुचन्द्रकबृहद्बर्है[2]र्वनानाममी
जाताः पुष्पितबालशाखिन इवाभोगा भुजङ्गाशिभिः।

---

१२९ *Skm. II. 812 (ओंकण्ठस्य). Sbhv. 1765 (पाणिनेः). Śp. 3869 (पाणिनेः). *Sml. B. 119b (पाणिनेः). *Sabhyāl. VI. 24b (पाणिनेः). Padyaracanā XI. 35 (पाणिनेः). *S.-Ratnak. III. 55 (anon.). [1] Sbhv., Śp. °पाः. [2] MS. रे (ri). [3] MS. थ्यो. [4] Sbhv., Śp., Sabhyāl., Padyarac. छात्त्वा तरु-गहनमुच्छोष्य; S.-Ratnak. °मुच्छुष्य (!); Skm. सर्वां . . . मुत्साद्य. [5] Sbhv. समालोकन; Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak., Padyarac. तदन्वेषण. [6] Sbhv., Śp. °का दि. [7] MS. न्ती; Sbhv., Śp. चरन्तीह; Skm. तरन्तीव and चरन्तीव; Sabhyāl. चलन्तीव.

१३० [1] MS. वोधय; Skm. °वाधस. [2] Skm. °तोन्न. [3] Skm. also न (B.).

१३१ [1] MS. ल्लां. [2] MS. है.

स्पृष्टाः कोटरनिर्गतार्धतनुभिः पातुं पयोदानिलं
निर्यद्वंशकरीरकोटय इव क्षोणीभृतो भोगिभिः ॥

शतानन्दस्य ॥

१३२

एताः पङ्किलकूलरूढनलदस्तम्बप्रवणात्कम्बवः
क्रीडत्कर्कटचक्रवालविचलज्जम्बालतोयाविलाः ।
हृल्लेखं जनयन्त्यनूपसरितामुत्तुण्डगण्डूपदो
त्कीर्णक्लिन्नमृदो नदस्यपुटितप्रान्तास्तटीभूमयः ॥

योगेश्वरस्य ॥

*Skm. II. 817 (परमेश्वरस्य).

१३३

नवे धारासारे प्रमदचटुलायाः स्खलजुषो
वराटीशुभ्रायाः शफरसरणेरेभिरुपरि ।
कुलीरैर्भ्राम्यद्भिर्गणयितुमिव व्यापृतकरा
मनः क्रीणन्तीव प्रकटविभवाः पल्वलभुवः ॥

अभिषेकस्य ॥

१३४

विन्ध्याद्रिमहालिङ्गं स्नपयति पर्जन्यधार्मिकः शुचिभिः ।
जलदेन्द्रनीलगण्डूषतोर्जितैः संप्रति पयोभिः ॥

---

१३२ [1] *Skm.* म्बाः. [2] MS. क्क or च. [3] *Skm.* °विलस. [4] MS. रै. [5] *Skm.* त्कीर्णाज्झीर्ण. [6] *Skm.* °दर्दुरस्य. [7] MS. टा.
१३३ [1] MS. चा. [2] MS. र्भ. [3] MS. च.
१३४ [1] MS. °म्याचि. [2] MS. स्व. [3] MS. श्र. [4] MS. विद्म.

[॥ मदनव्रज्या ॥]

१३५

. . . .

. . . .

(fol. 31*a*) . . . . . .

. राः प्रीतिरती इति क्व महिमा कामस्य नालौकिकः ॥

मनोविद्यायाः ॥

१३६

Viddhaś. I. 1.
**Skm.* I. 469.
Śp. 3077 (anon.).
**Sml. B.* 7b.
**Sabhyāl.* I. 12 (anon.).

कुलगुरुरमराणां[1] केलिदीक्षाप्रदाने[2]
परमसुहृदनङ्गो रोहिणीवल्लभस्य ।
अपि कुसुमपृ[3]षत्कै[4]र्दे[5][वदेवस्य] जेता
जयति सुरत[6]लीलानाटिकासूत्रधारः ॥

राजशेखरस्य ॥

१३७

**Skm.* I. 466.

वन्दे देवमनङ्गमेव रमणीनेत्रोत्पलच्छद्मना[1]
पाशेनायति[2]शालिना सुनिविडं संय[म्य लोकत्र]यम् ।
येनासावपि भस्मलाँ[3]ञ्छिततनुर्देवः कपाली बलात्
प्रेमक्रुद्धनगात्मजाङ्घ्रि[4]विनतिक्रीडाव्रते दीक्षितः ॥

ललितोकस्य ॥

---

१३६ [1] *Skm., Śp., Sml. B., Sabhyāl., Viddhaś.* °रवलानां. [2] *Śp.* °प्रबन्धे. [3] MS. पू. [4] MS. त्कै. [5] *Sabhyāl.* मदन. [6] MS. से.
१३७ [1] MS. द्मा corrected to द्म. [2] MS. त. [3] *Skm.* ना. [4] MS. °जांह्रि.

१३८

स जयति सं[1][कल्पभवो रति]मुखशतपत्त्रचुम्बनभ्रमरः[2] ।
यस्यानुरक्तललनानयनान्तविलोकितं[3] वसतिः[4] ॥
दामोदरगुप्तस्य[5] ॥

Kuṭṭanīmata v. 1.
Cf. *Vetālap.* xxiv (p. 202 of Uhle's ed.).

१३९

अहो धनुषि नैपुण्यं मन्मथस्य . . . .[1] ।
[शरी]रमक्षतं कृत्वा भिनत्त्यन्तर्गतं मनः[2] ॥

१४०

धनुर्माला मौर्वी क्वणदलिकुलं लक्ष्यमबला
मनो भेद्यं शब्दप्रभृतय इमे पञ्च विशिखाः[1] ।
[2]इया[ज्जेतुं य]स्य त्रिभुवन[मदेहस्य विभवः
स वः कामः कामान्दिशतु दयितापाङ्गवसतिः ॥]

*Skm. I. 470 (कस्यचित्).
Sbhv. 82 (घण्टकस्य).
*Subhāṣ. II (10*a*) (anon.).
Hemac. p. 16 (anon.).

---

१३८ [1] MS. स. [2] MS. सु. [3] *Kuṭṭ.* °न्तविलोकनं; MS. विलोकिलोकितं. [4] MS. ति (*ti*). [5] स्य is here erased in the MS.

१३९ [1] Read जयिपिणः or सुधन्विनः? [2] MS. क्ष.

१४० [1] *Skm.* च. [2] Reading of *c-d*, as in *Skm.* So also *Sbhv.* and *Subhāṣ.* (with, however, स कामः कामान्वो) and Hemac. (इयज्जे°). The MS. passes, *viâ* reminiscence or homoeoteleuton, from इया . . . . स्य to ll. *c-d* of the verse

[जयति स मदलेखोच्छृङ्खलप्रेमवामा
ललितसुरतलीलादैवतं पुष्पचापः ।]
त्रिभुवनजयसिद्धौ यस्य शृङ्गारमूर्तेर्
उपकरणमपूर्वं माल्यमिन्दुर्मधूनि ॥
उत्पलराजस्य ॥

*Skm. I. 463.

१४१

*Skm. I. 465 (वल्लनस्य).

याच्यो न कश्चन गुरुः प्रतिमा च कान्ता
पूजा विलोकनवि[1]गूहं[2]नचुम्बनानि ।
ञात्मा (fol. 31*b*) निवेद्यमितरव्रतसारजें[3]वी
वन्दामहे मकरकेतनदेवदीक्षाम् ॥

वल्लणस्य ॥

---

१४१ [1] *Skm.* नि. [2] MS. गु. [3] *Sic* (for जै ?).

॥ वयःसंधिव्रज्या ॥

१४२

भ्रुवोः काचिल्लीला परिणतिरपूर्वा नयनयोः
स्तनाभोगो[1] ऽव्यक्तस्तरुणिमसमारम्भसमये ।
इदानीं बालायाः किं[2]ममृतमयः किं मधुमयः
किमानन्दः साक्षाद्ध्वनति मधुरः पञ्चमकलः[3] ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

*Skm. II. 7 (राजोकस्य). Śp. 3274 (कस्यापि).

१४३

उन्मीला[1][लकभ[2]]ञ्जनानि कवरीपाशेषु शिक्षारसो
दन्तानां परिकर्म नीविनहनं भ्रूलास्ययोग्याग्रहः ।
तिर्यग्लोचनचेष्टि[3]तानि वचसि[4] छेकोक्तिसंक्रान्तयः
स्त्री[णां स्नायति शै[5]]शवे प्रति[6]कलं कोऽप्येष कोलि[7]क्रमः ॥

Viddhaś. II. 5. Bālar. III. 23.

१४४

विधत्ते[1] सोल्लेखं कतरदिह नाङ्गं तरुणिमा
तथापि प्रागल्भ्यं किमपि चतुरं लोचनयुगे ।
यदाद[त्ते दृश्यादखि[2]]लमपि भावव्यतिकरं
मनोवृत्तिं द्रष्टुः[3] प्रथयति च दृश्यं प्रति जनम् ॥

एतौ राजशेखरस्य ॥

Viddhaś. II. (after) 13; III. (after) 21; IV. 8.

---

१४२ [1] *Skm.*, *Śp.* ०गो व्य. [2] MS. किं. [3] *Skm.* इदानीमेतस्याः कुवलयदृशः प्रत्यहमयं नितम्बस्याभोगो नयति मणिकाञ्चीमधिकतां ॥ *Śp.* as our MS., with किं विषमयः (*c*) and पञ्चमरवः (*d*).

१४३ [1] MS. म्ना. [2] Akṣaras lost. [3] *Bālar.* ०वर्ति. [4] *Bālar.* सां. [5] Akṣaras lost. [6] MS. ते (*ti*). [7] *Bālar.* प.

१४४ [1] MS. धं (?). [2] Akṣaras lost. [3] MS. ष्टः ; *Viddhaś.* मनोवृत्तिर्द्रष्टुं मुखरयति.

१४५

एतद्दधाति[1] नवयौवननर्तकस्य
कश्मीरजच्छुरित[2]तालकयुग्म . . ।
. .[3] समुच्छ्वसितवृत्ति मनागुपान्ते
लब्धात्मसीम कुचकुड्म[4]लयुग्ममस्याः ॥

१४६

यौवननगरारम्भे रामाहृदयस्थलीषु कुसुमेषोः ।
म[1]करपताकेवेयं राजति रोमावली रम्या ॥

[॥ तरुणीव्रज्य ॥]

१४७

Viddhaś. III. 16.
**Skm.* II. 544 (राजशेखरस्य)
**Sabhyāl.* III. 77 (ditto).
Pracaṇḍap. 27.

[कण्ठे मौक्तिकमालिकाः स्तनतटे[1] कार्पूरमच्छं[2] रजः
सान्द्रं चन्दनमङ्गके वलयिताः[3] पाणौ मृणालीलताः ।
तन्वी नक्त[4]मियं चकास्ति तनु[5]नी चीनांशुके बिभ्रती
शीतांशोरधिदेवतेव ग](f. 36a) लिता व्योमाग्रमारोहतः[6] ॥

१४८

लीलास्खलच्चरणचारुगता[गता[1]]नि
तिर्यग्विवर्तितविलोचनवीक्षितानि ।
वामभ्रुवां मृदु च मञ्जु च भाषितानि
निर्मायमायुधमि[दं[2]] मकरध्वजस्य ॥

---

१४५ [1] MS. ते (*ti*). [2] MS. ता. [3] Four akṣaras lost; read युग्मशोभां । किंचित्? [4] MS. ग्म. १४६ [1] MS. म्र.

१४७ [1] *Pracaṇḍap.* मौक्तिकदाम गण्डतलयोः. [2] *Skm.* च्छं. [3] *Skm.* ताः; *Pracaṇḍap.* विचकिलस्रक्शेखरो मूर्धनि. [4] *Pracaṇḍap.* बाढमि. [5] *Skm.*, *Sabhyāl.* शुचि; *Pracaṇḍap.* तनु. [6] *Pracaṇḍap.* व्योम्नि द्रुतं गच्छतः.

१४८ [1] Two akṣaras omitted. [2] Akṣara omitted.

१४९

दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य[1] नगरोपान्ते भ्रमन्ती मया
तस्यामद्भुतपद्ममेकम[2]निशं प्रोत्फुल्लमालोकितम् ।
तत्रोभौ मधुपौ तथोपरि तयोरेको ऽष्टमीचन्द्रमा
स्त[3]स्याग्रे परिपुञ्जितेन तमसा नक्तंदिवं स्थीयते ॥

*Skm. ii. 17 (रे [वे?] तोकस्य).

१५०

मध्येहेमलतं कपित्थयुगलं प्रादुर्बभूव क्रम
प्राप्तौ तालफलद्वयं[1] तदनु तौ[2] निःसंधिभावस्थितम् ।
पश्चात्तु[3]ल्यसमुन्नतिव्यतिकरं सौ[4]वर्णकुम्भद्वया
कारेण स्फुटमेव यत्परिणतं क्वेदं[5] वदामो ऽद्भुतम् ॥

*Skm. ii. 16 (रेतोकस्य).

श्रीवित्तोकस्ये[6]ती ॥

१५१

स्मितज्योत्स्नालिप्तं मृगमदमसीप[1]त्त्रहरिणं
मुखं तन्मुग्धाया हरति हरिणाङ्कस्य ललितम् ।
क्व चन्द्रे सौन्दर्यं तदधररुचिः[2] सातिशयिनी
क्व बालायास्ते ते क्व चटुलकटाक्षा नयमुषः ॥

यागोकस्य ॥

१५२

आश्चर्यमूर्जितमिदं किमु किं मदीय
श्चित्तभ्रमो यदयमिन्दुरनभ्रे ऽपि ।

---

१४९ [1] MS. प. [2] *Skm.* ०द्भुतमेकपद्मम. [3] MS. ष्ट or ष्ट (*sṭa*). [4] MS. त.

१५० [1] MS. य. [2] *Skm.* ०द्वयं तदभव. [3] MS. तु. [4] MS. सौ. [5] MS. मं. [6] MS. स्ये.

१५१ [1] MS. य. [2] MS. ०रुचिरः.

तत्रापि कापि ननु चित्रपरंपरेय
मुज्जृम्भितं कुवलयद्वितयं यदत्र ॥
श्रीहर्षपालदेवस्य ॥

१५३

*Skm. II. 347. *Sml. P. 106b (गोइधोइक-विराजयोः). *Sml. B. 132b (गो ... जस्य). Sāhityad. p. 253 (anon.).

निजनयनप्रतिबिम्बैरम्बुनि बहुशः प्रतारिता कापि ।
नीलोत्पले ऽपि विमृशति करमर्पयितुं कुसुमलावी ॥
धरणीधरस्य ॥

१५४

यौवनशिल्पिसुकल्पितनूतनतनुवेश्म विशति (fol. 36b) रतिनाथे ।
लावण्यपल्लवाङ्कौ मङ्गलकलशौ स्तनावस्याः ॥

१५५

Śp. 3347 (कस्यापि). *Sabhyāl. I. 114 (anon.). *S.-Hārāv. C. 148 (anon.).

एकमेव बलिं बद्ध्वा जगाम हरिरुन्नतिम् ।
अस्यास्त्रिबलिबन्धेन सैव मध्यस्य नम्रता ॥

१५६

*Skm. II. 381 (कस्यचित्).

रोमावली कनकचम्पकदामगौर्या
लक्ष्मीं तनोति नवयौवनसंभृतश्रीः ।
त्रैलोक्यलब्धविजयस्य मनोभवस्य
सौवर्णपट्टलिखितेव जयप्रशस्तिः ॥

---

१५३ [1] Sml. P. सत्सु. [2] MS. ष. [3] Sml. P. र्यं. [4] Sml. P. पुरः पत्युः.

१५४ [1] MS. ते (ti).

१५५ [1] MS. द्वा. [2] Sabhyāl. त; Śp. and S.-Hārāv. have तन्व्यास्त्रि°. [3] MS. स्ति.

१५६ [1] Skm. also (B.) °बद्ध. [2] MS. ट्ट (ṭta).

१५७

दृशा दग्धं मनसिजं जीवयन्ति दृशैव याः[1] ।
विरूपाक्षस्य जयिनीस्ताः स्तुवे[2] वाम[3]लोचनाः ॥

For reff. see below.

१५८

सोऽयमभ्युदितः पश्य प्रियाया मुखचन्द्रमाः ।
यस्य पार्वणचन्द्रेण तुल्यतैव हि लाञ्छनम् ॥

१५९

विधायापूर्वपूर्णेन्दुमस्या मुखमभूद्ध्रुवम् ।
धाता निजासनाम्भोजविनिमीलनदुःस्थितः ॥

श्रीहर्षदेवस्य ॥

Ratnāv. II. 35. *Sbhv.* 1513. **Sml. B.* 93*b*.

१६०

मैकं तम[1]ःस्तवकमूर्ध्व[2]मपा[3]कृथास्त्व
मे[णं] त्यजास्य विमले नयने[4] गृ[5]हाण ।
लोलालकं तरलवीक्षितमायताक्ष्याः
साक्षान्मुखं यदि भवाननुक[6]र्तुकामः ॥

**S.-Hārāv.* C. 85 *bis* (anon.).

---

१५७ *Viddhaś.* I. 2. **Skm.* II. 107 (राजशेखरस्य). **Sml. B.* 61*a* (राजशेखरस्य). **Saml.* 1 (anon.). *Sbhv.* 1309 (कस्यापि). *Śp.* 3078 (क्षेमेन्द्रस्य). **Sabhyāl.* I. 17 (राजशेखरस्य). **S.-Ratnak.* v. 40 (anon.). Hemac. pp. 139, 172 (anon.). *Kuvalay. ad.* v. 101 (anon.). *Sāhityad.* p. 259 (anon.). *Kāvyapr. ad.* x. 53 (anon.). *At.* p. 44 (anon.). *As.* p. 138 (anon.). *Ak.* p. 408 (anon.). *Rasagaṅg.* p. 729 (anon.). [1] MS. या. [2] *Kāvyapr.*, *Sāhityad.* स्तुमो. [3] *As.* चारु.

१६० [1] MS. म. [2] MS. र्द्धे. [3] MS. या. [4] *S.-Hārāv.* नयने विपुले. [5] *S.-Hārāv.* ह. [6] MS. र्त्तुं.

१६१

एतस्मिन्नवदातकान्तिनि कुचद्वन्द्वे कुरङ्गीदृशः
संक्रान्तप्रतिबिम्बमैन्दव[1]मिदं द्वेधा विभक्तं वपुः ।
आनन्दात्तरलस्य पुंष्पधनुषस्तत्कालनृत्योत्सव
प्राप्तिप्रोद्यतकांस्यतालयुगलप्रायं[2] समालोक्यते ॥

वसुकल्पस्य ॥

१६२

घनावूरू[1] तस्या यदि यदि विदग्धो ऽयमधरः
स्तनद्वन्द्वं[2] सान्द्रं यदि यदि[3] मुखाब्जं विजयते ।
हतौ रम्भास्तम्भौ हतमहह बन्धूककुसुमं
हतौ हेम्नः कुम्भावहह विहतः पार्वणशशी ॥

१६३

*Skm. II. 361. *Sml. P. 77b (भासस्य). *Sml. B. 94a (भोजदेवस्य).

यदपि (fol. 37a) विबुधैः सिन्धोरन्तः कथंचिदुपार्जितं
तदपि सकलं चारु स्त्रीणां मुखेषु विभाव्यते[1] ।
सुरसुमनसः श्वासामोदे शशी च कपोलयो
रमृतमधरे तिर्यग्भूते विषं[च विलोच]ने ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

१६४

तरलनयना तन्वङ्गीयं पयोधरहारिणी
रचनपटुना मन्ये धात्रा शशिद्रवनिर्मिता ।

---

१६१ [1] MS. न. [2] MS. यु.
१६२ [1] MS. वू. [2] MS. न्द्व. [3] MS. द्दे (di).
१६३ [1] Sml. P. °लोक्य.

भवतु महिमा लावण्यानामयं कथमन्यथा
विगलित[तनु]र्लेखाशेषः कथं च निशाकरः ॥
सुवर्णरेखस्य ॥

१६५

सोऽनङ्गः कुसुमानि पञ्च विशिखाः पुष्पाणि बाणासनं *Skm. II. 108.
स्वच्छन्दच्छिदुरा मधुव्रतमयी पङ्क्तिर्गुणः का[मुके] ।
एवंसाधन उत्महेत स जगज्जेतुं कथं मन्मथ
स्तस्यामोघममूर्भवन्ति न हि चेदस्त्रं कुरङ्गीदृशः ॥
अमरसिंहस्य ॥

१६६

गुरुतां जघनस्तनयोः स्रष्टुमु . . . . लितवतः ।
मुग्धाङ्गुलिसंधिच[य]निर्गतलावण्यपङ्किला त्रिवली॥

१६७

असारं संसारं परिमुषितरत्नं त्रिभुवनं
निरालोकं लोकं मरणशरणं बान्धवजनम् ।
अदर्पं [कन्दर्पं जननयन]निर्माणमफलं
जगज्जीर्णारण्यं कथमसि विधातुं व्यवसितः ॥
भवभूतेः ॥

Mālatīm. v. 29. Sarasvatīk. ad. I. 138 (anon.). Padyarac. XIII. 9.

१६८

त्वद्गण्डस्थलपाण्डु देहि लवलं देहि त्वदोष्ठारुणं
बिम्बं देहि नितां[स्तनि त्वदलकश्या]मं च मे जाम्बवम् ।

*Skm. II. 703 (वाक्कूटस्य).

१६४ [1] Or °रुचि ? [2] MS. का.
१६५ [1] *Skm.* also बाणीसमं. [2] *Skm.* एतस्ता. [3] MS. सं.
१६६ [1] *Sic* MS. (for मया ?). [2] MS. ति.

इत्यक्षुण्णमनोज्ञचाटुजनितव्रीडः पुरन्ध्रीजनो
धन्यानां भवनेषु पञ्जरशुकैराहारमभ्यर्थ्यते ॥

वाक्कूटस्य ॥

१६९

दूर्वाश्यामो जयति . . . . (fol. 37b) कपोलः
कस्तूरीभिः किमिह लिखितो द्राविडः पत्त्र[1]भङ्गः ।
प्रत्ययाणि प्रियकररुहक्रीडितान्येव मुग्धे
शोभाभाञ्जि स्तनकल[श]योस्तन्वि हारो ऽपि भारः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

१७०

Sarasvatīk. ad. I. 73, v. 170 (anon.).

[जनः पुण्यैर्याया]ज्जलधिजलभावं जलमुच
स्तथावस्थं चैनं विदधति[2] शुभैः शुक्ति[3]वदने ।
ततस्तां श्रेयोभिः परिणतिमसौ विन्दति[5] यया
रुचिं तन्वन् पीनस्तनि हृ[दि तवायं विलुठति ॥][6]

अचलसिंहस्य ॥

१७१

*Skm. II. 480 (राजशेखरस्य)

न नीलाब्जं चक्षुः सरसिरुहमेतन्न वदनं
न बन्धूकस्येदं कुसुम[1]मधरस्तद्द्युतिधरः ।
ममाप्यत्र भ्रान्तिः प्रथममभवद्भृ[ङ्ग] किमु ते
कृतं यत्नैरेभ्यो विरम विरम श्राम्यसि मुधा[2] ॥

---

१६८ [1] MS. सु.
१६९ [1] MS. त्त्न. [2] MS. न्द्र.
१७० [1] Six akṣaras lost in MS. [2] *Sarasvatīk.* तु.
[3] MS. क्ति (*kti*). [4] *Sarasvatīk.* तु. [5] MS. न.
[6] Akṣaras lost in MS.
१७१ [1] *Skm.* मुकुल. [2] *Skm.* विरमेत्यञ्जलिरियं ॥

१७२

मनसिजविजयास्त्रं नेत्रविश्रामपात्रं
तव मुखमनुकर्तुं तन्वि वाञ्छा द्वयोश्च ।
इति जनितविरोधे . . . .[2] द्विवार्यं
हरति तुहिनरश्मिः पङ्कजानां विकाशम् ॥

धर्मकरस्य ॥

१७३

चेतोभुवो रचितविभ्रमसंविधानं
नूनं न गोचरमभूद्दयितानने वः ।
तत्कान्तिसंपद[म]वाप्स्यत चेच्चकोराः
पानोत्सवं किमकरिष्यत चन्द्रिकासु ॥

१७४

यन्नीयते जगति शस्त्रहता व्रजन्ति
नूनं सुरालयमिति स्फुटमेतदद्य ।
सूच्यग्रमात्रपरिखण्डितवि[ग्रहे]ण
प्राप्तं[1] यतः[2] स्तनतटं तव[3] कञ्चुकेन ॥

Sbhv. 1544 (कस्यापि).

१७५

अनेन कुम्भद्वयसंनिवेश
संलक्ष्यमाणेन कुचद्वयेन ।
उन्मज्जता यौवनवारणेन
वापीव तन्वङ्गि तरङ्गितासि ॥

भागुरस्य ॥

१७२ [1] MS. स्त्रं. [2] Read वैरिभावा° ?
१७४ [1] MS. प्ती. [2] MS. त. [3] *Sbhv.* खलु.

१७६

(fol. 39a) नित[म्ब]श्रीः कं न स्वगतमितयानं जनयति
स्तनाभोगो मुग्धे हृदयमपरस्यापि हरति ।
तवाक्ष्णो ऽपभ्रष्टं[1] स्मरकरशरेन्दीवरदलं
मुखं तद्यस्येन्दुः प्रथमलिखनप्रोञ्छनपदम् ॥

वल्लणस्य ॥

१७७

*Skm. II. 379 (राजशेखरस्य)

सजन्मानौ तुल्यावभिजनभुवाजन्म[1] च सह
प्रवृद्धौ नाम्ना च स्तन इति समानौ[2]वुद[3]यिनौ ।
मिथः सीमामात्रे यदिदमनयोर्मण्डल[4]वतो[5]
रपि स्पर्धायुद्धं[7] तदिह हि नमस्यः कठिनिमा[8] ॥

भावाकदेव्याः ॥

१७८

शृङ्गारद्रुममञ्जरी सुखसुधासर्वस्वनिक्षेपभूः
सर्गाभ्यासफलं विधेर्मधुमयी वर्तिर्जगच्चक्षुषाम् ।
लीलानिर्झरिणी[1] मनोजनृपतेर्लावण्यसिन्धो[2]रियं
वेला कस्य मृगेक्षणा सुकृतिनः सौन्दर्यसीमास्थली ॥

हिमाङ्गस्य ॥

---

१७६ [1] MS. ०भष्ट (sic).

१७७ [1] Skm. ०वपि जनितुराजन्म (A.) and ०जनिभृता जन्म (B. sic). [2] MS. सं (?) सानानि with नि deleted. [3] MS. ०द्दुपि. [4] MS. here inserts ꣸ five times. [5] Skm. भू. [6] MS. here inserts ꣸ four times. [7] Skm. सञ्जालुलं. [8] Skm. नमस्या कठिनता.

१७८ [1] MS. ०निञ्झरे (ri) ण्य. [2] MS. न्धो.

१७९

किमियममृतवृत्तिः किं नु लावण्यसिन्धुः
किमथ नलिनलक्ष्मीः किं नु शृङ्गारवल्ली ।
इति[1] नवहरिणाक्ष्याः कान्तिमालोचयन्तो
जगदखिलमसारं भा . .[2] लोचयामः ॥

१८०

सितज्योत्स्नाधौतस्फुरदधरपत्त्रं[1] मृगदृशां[1]
मुखाब्जं चेत्पीतं तदलमिह पीयूषकथया ।
अहो मोहः को ऽयं शतमखमुखानां सुमनसां
यदस्यार्थे ऽत्यर्थं जलधिमथनायासमविशन् ॥

१८१

एतल्लोचनमुत्पलभ्रमवशात्पद्मभ्रमादाननं
भ्रान्त्या[1] बिम्बफलस्य चाजनि दधद्वामाधरो [वे]धसा ।
तस्याः सत्यमनङ्गविभ्रमभुवः प्रत्यङ्गमासङ्गि(f. 39b)नी[2]
भ्रान्तिर्विश्वसृजो ऽपि यत्र कियती तत्रास्मदादेर्मतिः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

१८२

आनीलचू[चु]कशिलीमुखमुन्नतैक　　*Sbhv.* 1545 (कस्यापि).
रोमावलीविपुलनालमिदं प्रियायाः ।

---

१७९ [1] MS. म.　[2] MS. त्रै (?).　[3] Read भारमालोचयामः?
But the repetition of the verb आलोच् is suspicious.

१८० [1] MS. °पत्त्रं and °दृशा (read °दृशो ?).

१८१ [1] *Sic* MS. (for °न्तिं ?).　[2] MS. ना.　[3] MS. द्र.

१८२ [1] *Sbhv.* न्न.

उत्तु[1]ङ्गसंगत[2]पयोधरपद्मयुग्मं
नाभे[3]रधः कथयतीव महानिधानम् ॥

१८३

*Skm. II. 109 (कस्यचित्).

यन्नामापि सुखाकरोति[1] कलयत्युर्वीमपि द्यामिव
प्राप्तिर्यस्य यदङ्गसङ्गविधिना किं यन्न निहूयते ।
अन्तः किं च सुधासपत्न[2]मनिशं जागर्ति यद्रागिणां
विश्रम्भा[3]स्पदमद्भुतं[4] किमपि तत्कान्तेति तत्त्वान्तरम् ॥

१८४

Śp. 3340 (कस्यापि). Sāhityad. p. 290 (anon.). Sāhityak. ad. x. 6 (anon.). *Sml. P. 79b (कस्यापि).

तन्वङ्ग्याः[1] स्तनयुग्मेन मुखं न प्रकटीकृतम् ।
हाराय गुणिने स्थानं न दत्तमिति लज्जया ॥

भोजदेवस्य ॥

१८५

हन्तु नाम जगत्सर्वमविवेकि कुचद्वयम् ।
प्राप्तश्रवणयोरक्ष्णोर्न मुक्तं जनमारणम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

१८६

Daśar. ad. IV. 50 (anon.). At. p. 14 (anon.).

तन्वङ्गीनां[1] स्तनौ दृष्ट्वा शिरः कम्प[य]ते युवा ।
तयोरन्तरसंलग्नां[2] दृष्टिमुत्पाटयन्निव ॥

पाणिनेः ॥

---

१८२ [1] MS. तु. [2] *Sbhv.* प्रोत्तुङ्गपीवर. [3] MS. भो with the *ā* erased.

१८३ [1] MS. ते (*ti*). [2] MS. सुधासयत्न. [3] *Skm.* °श्रान्ता. [4] *Skm.* °स्तुतं.

१८४ [1] MS. ङ्ग्या.

१८६ [1] MS. ङ्गी. *Daśar.* and *At.* read स्तनावालोक्य तन्वङ्ग्याः. [2] *Daśar.*, *At.* °निर्मग्नां. According to *At.* the verse is a समस्या, the second line being added.

१८७

शिखरिणि क्व नु नाम कियच्चिरं
किमभि[1]धानमसावकरोत्तपः ।
तरुणि[2] येन तवाधरपाटलं
दशति[3] बिम्ब[फ]लं[4] शुकशावकः ॥

For reff. see below.

१८८

याता लोचनगोचरं यदि[1] विधेरेणेक्षणा सुन्दरी
नेयं कुङ्कुमपङ्कपिञ्जरमुखी तेनोज्झिता स्यात्क्षणम् ।
नाप्यामीलितलोचनस्य रचनाद्रूपं भवेदीदृशं
तस्मात्सर्वमकर्तृकं जगदिदं श्रेयो मतं[3] सौगतम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

१८९

व्यर्थं (fol. 40*a*) विलोक्य कुसुमेषुमसुव्यये ऽपि
गौरीपतीक्षणशिखिज्वलितो मनोभूः ।
रोषाद्वशीकरणमस्त्रमुपाददे यत्[1]
सा सुभ्रुवां विजयते जगति प्रतिष्ठा ॥

*Skm. II. 110.

मनोविनोदकृतः ॥

१९०

आरब्धे दयितामुखप्रतिसमे निर्मातुमस्मिन्नपि
व्यक्तं जन्मस[मा]नकालमिलितामंशुच्छटां वर्षति ।

Anarghar. VII. 80.
Śp. 3325.
**S.-Hārāv.* C. 84.

---

१८७ **Skm.* II. 476 (धर्मकीर्त्तेः). *Sbhv.* 2030 (कस्यापि). *Kuvalay. ad.* V. 70 (anon.). *Dhvanyāl. ad.* I. 16 (anon.). *Sāhityad.* p. 105 (anon.). Hemac. p. 46 (anon.). [1] MS. भि (*bhi*). [2] *Sāhityad.* सुमुखि. [3] MS. ति (*ti*). [4] MS. ल.

१८८ [1] MS. दि (*di*). [2] MS. णि. [3] Corrected from तः.

१८९ [1] MS. खि (*khi*). [2] MS. लि (*li*). [3] MS. स्त. [4] MS. षां.

१९० [1] MS. ति (*ti*). [2] *Śp.* समानमेव ; so *S.-Hārāv.*, which also reads व्यक्ता.

आत्मद्रोहिणि रोहिणीपरिवृढे पर्यङ्कपङ्केरुहः
संकोचादतिदुःस्थितस्य न विधेस्तच्छिल्पमुन्मीलितम् ॥

१९१

Anarghar. VII. 81. *Śp.* 3321 (कस्यापि). **Sml. P.* 114*b*. **Sml. B.* 143*b*.

अनेन रम्भोरु भवन्मुखेन[1]
तुषारभानो[3]स्तुलया धृतस्य ।
ऊनस्य नूनं प्रति[4]पूरणाय
तारा स्फुट[5]न्ति [प्रति]मानखण्डाः ॥

१९२

Anarghar. VII. 82. **Sml. B.* 143*b*. *Ak.* pp. 392–3 (anon.).

गोत्रे साक्षादजनि भगवानेष यत्पद्मयोनिः
शय्योत्थायं यदखिलमहः प्रीणयन्ति द्विरेफान् ।
एकाग्र्यां[2] यद्दधति भगवत्युष्णभानौ च भक्तिं
तत्प्रापुस्ते[3] सुतनु वदनौपम्यमम्भोरुहाणि ॥

मुरारेरमी ॥

१९३

**Skm.* II. 365 (कस्यचित्). *Sbhv.* 1523 (विज्जाकाया:). *Śp.* 3322 (,,). **S.-Hārāv.* C. 74 (विज्जायाः).

कोषः स्फीततरः स्थितानि परितः पत्त्राणि दुर्गं जलं
मैत्रं मण्डलमुज्ज्वलं चिरमधोनीतास्तथा कण्टकाः ।
इत्याकृष्टशिलीमुखेन रचनां कृत्वा तदत्यद्भुतं
यत्पद्मेन जिगीषुणापि न जितं मुग्धे[5] त्वदीयं[6] मुखम् ॥

---

१९० [1] MS. हे (*hi*). [2] *Śp.* थ ; MS. ते (*ti*). [3] MS. here inserts ल (anticipating ल्प). *S.-Hārāv.* reads °दुपरि स्थितन विधेर्य (*sic*).

१९१ [1] *Śp.*, *Anarghar.* (Calcutta) तवाननेन ; *Anarghar.* (*Kāvyamālā*) as MS. [2] *Śp.* पीयूष. [3] MS. वो. [4] *Anarghar.* (*Kāvyamālā*), *Śp.*, *Sml.* परि. [5] *Anarghar.*, *Śp.*, *Sml.* र.

१९२ [1] MS. खे (*khi*). [2] MS., *Ak.* यं. [3] MS. °युक्ते.

१९३ [1] MS. रू. [2] *Śp.* मित्रैर्मं; *S.-Hārāv.* मन्त्रैर्मं. [3] *Skm.* च. [4] *Sbhv.* प्य. [5] MS. घे. [6] *Skm.* तवेदं.

१९४

सा राम (fol. 40*b*) णीयकनिधेर्[1]धिदेवता वा
सौन्दर्यसारसमुदाय[2]निकेतनं[3] वा ।
तस्याः सखे नियतमिन्दुसुधामृणाल
ज्योत्स्नादि कारणमभून्मदनश्च वेधाः ॥

Mālatīm. I. 20. *Ak.* p. 281.

भवभूतेः ॥

१९५

उपप्राकाराग्रं प्रहिणु नयने तर्कय मना
गनाकाशे को ऽयं गलित[2]हरिणः शीतकिरणः ।
सु[3]धाबद्धग्रासै[4]रुपवनचकोरैरनुसृतां[5]
किर[6]ज्ज्योत्स्नामच्छां नवलवलपा[क]प्रणयिनी[7]म् ॥

For reff. see below.

राजशेखरस्य ॥

१९६

चन्द्रो जडः कद[1]लंकाण्डमकाण्डशीत
मिन्दीवराणि च विसूचितविभ्रमाणि ।

Viddhaś. II. 4.

---

१९४ [1] MS. here repeats निधेर्. [2] MS. प. [3] MS. here inserts and erases व.

१९५ *Viddhaś.* I. 31. *Śp.* 3516 (कस्यापि). **Sml. B.* 84*b*. **Saml.* 124 (anon.). *Sarasvatīk. ad.* IV. 49 (anon.). *Citram.* p. 45 (anon.). *Kuvalay. ad.* 35 (anon.). Hemac. p. 264 (anon.). *Daśar. ad.* IV. 50 (anon.). [1] *Sarasvatīk.*, *Citram.*, Hemac., *Daśar.*, *Kuvalay.* place pādas *c-d* before *a-b*. [2] MS. तः. [3] MS. सु. [4] *Saml.* प्रा. [5] *Viddhaś.* तः ; *Daśar.* reads °रैः कवलिता. [6] *Viddhaś.*, *Citram.*, *Śp.*, *Saml.*, *Daśar.*, *Kuvalay.* लवलिफलपाक ; Hemac. लवल° ; *Sarasvatīk.* नवलवलि ; MS. नवलवंलाप्र°. [7] *Saml.* नी.

१९६ [1] *Viddhaś.* लि.

येनाक्रियन्त सुतनोः स कथं विधाता
किं चन्द्रिकां क्वचिदशीतरुचिः प्रसूते ॥

अयमपि तस्यैव ॥

१९७

अलीकव्यामुक्तप्रचुरकवरीबन्धनमिषा
दुदञ्चद्दोर्वल्लीद्वयधृतपरीवेशनिहितः ।
अयं जृम्भारम्भस्फटिकशुचिदन्तां[1]शुनिचयो
मुखेन्दुर्गौराङ्ग्या[2] गलितमृग[3]लक्ष्मा[4] विजयते ॥

१९८

रम्भोरु क्षिप लोचनार्धमभितो बाणान्वृथा मन्मथः
संधत्तां धनुरुज्झतु क्षणमितो[1] भ्रूवल्लिमुल्लासय[2] ।
किं चान्तर्निहितानुरागमधुरामव्यक्तवर्णक्रमां
मुग्धे वाचमुदीरयास्तु[3] जगतो वीणासु भेरीभ्रमः ॥

१९९

*Skm. II. 606 (पाणिनेः). Śp. 3803 (अचलस्य). Padyarac. IX. 32 (anon.). Aś. ad. II. 3 (anon.).

पाणौ पद्मधिया मधूकमुकुल[1]भ्रा (fol. 41a) न्त्या तथा गण्डयो
र्नीलेन्दीवरशङ्कया[2] नयनयोर्बन्धूकबुद्ध्याधरे ।
लीयन्ते कवरीषु बान्धवजन[3]व्यामोहजातस्पृहा[4]
दुर्वारा मधुपाः कियन्ति सुतनु[5] स्थानानि रक्षिष्यसि ॥

---

१९७ [1] MS. न्तां. [2] MS. ङ्ग्यां. [3] MS. here repeats लित. [4] MS. क्ष्मी.

१९८ [1] MS. तौ. [2] MS. प. [3] MS. स्त.

१९९ [1] *Skm., Śp., Aś., Padyarac.* °कुसुम. [2] MS. पा. [3] *Śp.* कवरीभरे निजकुल; *Padyarac.* °कुले. [4] *Skm.* also (B.) °मुग्धाशया. [5] *Skm., Śp., Aś., Padyarac.* तरुणि.

२००

*Skm. ii. 18 (रथाङ्गस्य).

दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः सिन्धोश्चिरं वीचयो
रत्नान्यप्यवलोकितानि बहुशो युक्तानि मुक्ताफलैः ।
यत्तु[1] प्रोञ्छितलाञ्छने[2] हिमरुचावुन्निद्रमिन्दीवरं
संसक्तं च मिथो रथाङ्गयुगलं[3] तत्केन[4] दृष्टं पुनः ॥

विक्रमादित्यस्य ॥

२०१

अन्योन्योपमितं युगं निरुपमं ते ऽयुग्ममङ्गेषु यत्
सो ऽयं सिक्थक[1]मास्यकान्तिमधुनस्तन्वङ्गि चन्द्रस्तव ।
त्वद्वाचां स्वरमाचिकां मदकलः पुंस्कोकिलो ऽप्येष[2] य
त्यभ्यासस्य किमस्त्यगोचरमिति प्रत्याशया मोहितः ॥

२०२

For reff. see below.

लावण्यद्रविणव्ययो न गणितः क्लेशो महान् स्वीकृतः[1]
स्वच्छन्दं वसतो[2] जनस्य हृदये चिन्ताज्वरो निर्मितः[3] ।

---

२०० [1] MS. न्तु. [2] MS. ञ्छा. [3] *Skm.* °मिथुनं. [4] *Skm.* तत्कुत्र.

२०१ [1] MS. repeats the क. [2] Corrected (?) from प्यो.

२०२ *Skm. ii. 339. *Sbhv.* 1472. **Sml. P.* 73a. **Sml. B.* 87a. *Aucityav. ad.* v. 11. *Dhvanyāl. ad.* iii. 41. *As.* p. 67 (anon.). Hemac. p. 261 (anon.). *Kuvalay. ad.* v. 71 (anon.). **Sabhyāl.* i. 25 (anon.). **S.-Ratnak.* v. 337 (anon.). **S.-Mukt.* iii. 87 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 88. [1] *Dhvanyāl.*, *S.-Ratnak.*, *Kuvalay.* °निर्जितः. [2] *Dhvanyāl.*, *S.-Ratnak.*, *Kuvalay.* चरतो°; *Aucityav.*, *Sbhv.*, Hemac., *As.*, *Sml. P.*, *S.-Hārāv.* °दस्य सुखं जनस्य वसतश्चि°. [3] *S.-Mukt.* शङ्काज्वरो; *As.*, Hemac. चिन्तानलो दीपितः.

एषापि स्वगु[1]णानुरूपरमणाभावाद्व[2]राकी हता
को ऽथै[3]श्चेतसि वेधसा विनिहितस्तन्व्यां[4]स्तनुं तन्वता ॥
धर्मकीर्त्तेः ॥

२०३

Sbhv. 1463. *Śp.* 3269 (कस्यापि). **Padyāmṛtat.* III. 10 (anon.).

किं कौमुदीः शशि[1]कलाः सकला विचूर्ण्य
संयोज्य चामृतरसेन पुनः प्रयत्नात् ।
कामस्य घोरहरहूंकृतिदग्धमूर्तेः
संजीवनौषधिरियं वि[2]हिता वि[3]धात्रा ॥
भट्टोद्भटस्य ॥

२०४

For reff. see below.

अस्याः सर्गविधौ प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तिप्रदः
शृङ्गारैकरसः[1] स्वयं नु मदनो मासः सं[2] पुष्पाकरः ।
वेदाभ्यासजडः कथं नु विषयव्यावृत्त[3]कौतूहलो
निर्मातुं प्र[भ] (fol. 41b) वे[4]न्मनोह[5]रमिदं रूपं पुराणो मुनि[6]ः ॥
कालिदासस्य ॥

२०२ [1] *Dhvanyāl.*, *Aucityav.*, *Sbhv.*, *As.*, Hemac., *Sml. P.*, *S.-Hārāv.* °पि स्वयमेव तुल्यरमणा°. [2] MS. न्ध; *Subhyāl.* reads this line नो जाने सखि किं कृतं नु विधिना°. [3] MS. ने (*ni*). [4] MS. न्व्यां; *S.-Ratnak.* तन्वीमिमां°.

२०३ [1] Corrected from षिं. [2] MS. हे (*hi*). [3] MS. वे (*vi*).

२०४ *Vikramorvaśī* I. 9. *Sbhv.* 1467. *Śp.* 3268. *Sāhityad.* p. 297 (anon.). *Daśar. ad.* IV. 2 (anon.). *Sarasvatīk. ad.* III. 40 (anon.). *Kāvyaprad. ad.* X. 6 (anon.). *As.* p. 68 (anon.). *Citram.* pp. 66, 102 (anon.). *Citrakh.* pp. 29-30 (anon.). *Rasagaṅg.* p. 410 (anon.). *Ak.* pp. 199, 282 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 198. [1] *Daśar.*, *Sarasvatīk.*, and one MS. of the *Vikramorvaśī* (see Bombay Sanskrit Series edition) °निधिः. *S.-Hārāv.* ends (*a*) with कान्ताद्युतिः; *Vikram.* also कान्तप्रभः. [2] All other texts (exc. *Vikram.* MS. B. स) मासो नु. [3] MS. वै. [4] *Sbhv.* °नोतिग; *Sarasvatīk.* °नोरम. [5] *As.* also विधिः. [6] MS. ग्र.

२०५

तद्वक्त्रं यदि मुद्रिता शशिकला[1] हा हेम सा चेद्द्युति
स्तच्चक्षुर्यदि हारितं कुवलयैस्तच्चेत्स्मितं का सुधा[2] ।
धिक्कन्दर्पधनुर्भ्रुवौ[3] य[दि] च[4] ते किं वा बहु[5] ब्रूमहे
यत्सत्यं पुनरुक्तवस्तु[6]विमुखः सर्गक्रमो वेधसः ॥

राजशेखरस्य ॥

For reff. see below.

२०६

तस्या[1] मुखस्यायतलोचनायाः[2]
कर्तुं न शक्तः सदृशं प्रियायाः ।
इतीव[3] शीतद्युतिरात्मबिम्बं
निर्माय निर्माय पुनर्भिनत्ति[4] ॥

For reff. see below.

---

२०५ *Bālar.* II. 17. *Viddhaś.* I. 14. **Skm.* II. 491. *Śp.* 3373 (कस्यापि). **Sml. B.* 100*a*. **Sabhyāl.* I. 35. *Sarasvatīk. ad.* IV. 40 (anon.). *At.* pp. 38 and 59. *Sāhityad.* p. 336 (anon.). Hemac. p. 153. **S.-Hārāv.* C. 180. [1] *Bālar.*, *Viddhaś.*, *Skm.*, *Śp.*, *Sabhyāl.*, *Sarasvatīk.*, *Sāhityad.*, Hemac., *S.-Hārāv.* था; *At.* p. 38 ला, p. 59 था. *At.*, *S.-Hārāv.* end with तच्चेत्स्मितं . . . from (*b*). [2] MS. मु. In this line *Bālar.*, *At.*, *S.-Hārāv.* read सा दृष्टि . . . ॰स्तामेन्द्रिरो धिग्मधु; so *Śp.*, *Sarasvatīk.*, Hemac. from ॰स्तासे onwards. [3] MS. वौ. [4] *Viddhaś.*, *Skm.*, *Sabhyāl.*, *Sarasvatīk.*, च यदि; *Bālar.* and *At.* read in (*c*) सा चेत्कान्तिरतन्त्रमेवकनकं; so Hemac., but interchanging these words with the beginning of (*b*). [5] MS. ब्रू. [6] MS. स्त; *Bālar.*, *Śp.*, *Sarasvatīk.*, Hemac. read ॰विरसः; *At.* p. 38 ॰विरसः, p. 59 ॰विमुखः, and in p. 38 continues सृष्टिक्रमो.

२०६ *Sbhv.* 1517 (श्रीहर्षस्य). *Śp.* 3320 (कस्यापि). **S.-Ratnak.* v. 154 (anon.). **S.-Mukt.* II. 37 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 88 (कस्यापि). [1] *S.-Mukt.* has (*c*)-(*d*) preceding (*a*)-(*b*). [2] *Sbhv.*, *Śp.*, *S.-Ratnak.*, *S.-Hārāv.* ॰खस्यातिमनोहरस्य. [3] *Sbhv.*, *Śp.*, *S.-Ratnak.*, *S.-Mukt.*, *S.-Hārāv.* अद्यापि. [4] *S.-Hārāv.* ॰र्भनक्ति.

२०७

तुलितस्त्वन्मुखेनायं यदुन्नमति चन्द्रमाः ।
अवनम्रमुखे व्यक्तमेतेनैवास्य लाघवम् ॥

२०८

*Skm. II. 363 (कस्यचित्).

तपस्यतीव चन्द्रो ऽयं त्वन्मुखेन्दुजयाशया[2]।
कृशः शम्भुजटाजूटतटिनीतटमाश्रितः ॥

२०९

तव तन्वि[1] स्तनावेतौ कुर्वाते विग्रहं गुरुम् ।
अन्योन्यमण्डलाक्रान्तौ नष्टसंधी नृपाविव ॥

२१०

प्रायः स्तनतटीभूमिः प्रकामफलदायिनी ।
यस्यामग्रे करं दत्त्वा योज्यते नखलाङ्गलम् ॥

२११

अमीषां मण्डलाभोगः स्तनानामेव शोभते ।
येषामुपेत्य सोत्कम्पा राजानो ऽपि करप्रदाः ॥

२१२

Bālar. x. 42.

लक्ष्मीं वक्षसि कौस्तुभस्तवकिनि प्रेम्णा करोत्यच्युतो
देहार्धे वहति त्रिपिष्टपगुरुर्गौरीं स्वयं शंकरः ।
शङ्के पङ्कजसंभवस्तु भगवानद्यापि बाल्यावधेः
सर्वाङ्गप्रणयां प्रियां कलयितुं दीर्घं तपस्तप्यते ॥

---

२०८ [1] *Skm.* शीतांशुस्त्व. [2] *Skm.* °जिगीषया.
२०९ [1] MS. °न्वङ्गि.
२१२ [1] MS. म्ना. [2] MS. *sic.*

॥ अनुरागव्रज्या ॥

२१३

दत्त्वा[1] वामकरं नितम्बफलके लीलावलम्बमध्यया
व्यावृत्तस्तनमङ्गचुम्बिचिबुकं स्थित्वा तया मां प्रति ।
अन्तर्विस्फुर[दि] (fol. 42*a*) न्द्रनीलमणिमन्मुं[2]क्तावली-
मांसलाः
सप्रेम प्रहिताः स्मरज्वरमुचो श्चिनाः कटाक्षच्छटाः[3] ॥

२१४

आकर्णा[1]न्तविसर्पिणः कुवलयच्छायामुषश्चक्षुष
क्षेपा एव तवाहरन्ति हृदयं किं संभ्रमेणा[2]मुना ।
मुग्धे केवलमेतदाहितनखोत्खाताङ्कमुत्पांशुलं[3]
बाह्वोर्मूलमलीकमुक्तकवरीबन्धच्छलाद्दर्शितम् ॥

२१५

तरत्तारं तावत्प्रथममथ चित्रार्पितमिव[1]
क्रमादेवापाङ्गे सहजमिव लीलामुकुलितम् ।
ततः किंचित्फुल्लं[2] तदनु घनबाष्पाम्बुलहरी
परिक्षामं चक्षुः पततु मयि तस्या मृगदृशः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

*Skm. II. 464.
*Sml. P. 65b.
*Sml. B. 72b.

---

२१३ [1] MS. त्वो. [2] MS. म्नु. [3] MS. टी.
२१४ [1] MS. र्न्ती. [2] MS. ना. [3] *Sic* MS. (for °मत्यंसलं ?).
२१५ [1] MS. च. [2] Akṣara partly lost. [3] *Skm.* °त्तुषां.
[4] *Sml. B.* तन्व्या. [5] MS. न्द्र.

२१६

*S.-Hārāv. C. 216 (वीर्यमित्रस्य).

[ली]लाताण्डवितभ्रुविभ्रमवं[1]लद्वक्त्रं कुरङ्गीदृशा
साकूतं च सकौतुकं च सुचिरं न्यस्ताः किलास्मान् प्रति।
नी[ला]ब्जव्यतिमिश्रं[2]केतकदलद्राघीयसीनां स्रजां
सोदं[3][र्यां]: सुहृदः स्मरस्य सुधया दिग्धाः कटाक्षच्छटाः॥

राजशेखरस्य ॥

२१७

For reff. see below.

दृष्टा दृष्टिमधो दधाति कुरुते नालापमाभाषिता
शय्यायां परिवृत्य तिष्ठति बं[1]लादालिङ्गिता वे[प]ते।
निर्यां[2]न्तीषु सखीषु वासभवनान्निर्गन्तुमेवेहते
जाता वामतयैव मे ऽद्य सुतरां प्रीत्यै नवोढा प्रिया[3]॥

२१८

*Skm. II. 465.

तं[1]व्रीडाभरभुग्नमास्यकमलं विन्यस्य जानूपरि
प्रोद्यत्पक्ष्मनिरी[2] (fol. 42b) क्षितं विजयते सप्रेम वामभ्रुवः।
हास्यश्रीलवलां[3]छिता च यदसावस्याः कपोलस्थली
लोलल्लोचनगोचरं व्रजति स स्वर्गादपूर्वो विधिः॥

प्रद्युम्नस्य ॥

---

२१६ [1] *S.-Hārāv.* च. [2] MS. स्र. [3] MS. दा.

२१७ *Nāgānanda* III. 4 (35). **Skm.* II. 41 (श्रीहर्षदेवस्य). *Sbhv.* 2072 (श्रीहर्षदेवस्य). *Śp.* 3672 (श्रीहर्षस्य). *Sāhityad.* p. 40 (anon.). *Sarasvatīk. ad* v. 169 (anon.). **Sabhyāl.* IV. 127 (श्रीहर्षस्य). [1] MS. च. [2] MS. या. [3] *Śp.* has बाला वामतया प्रियस्य नितरां प्रीत्यै नवोढाभवत्; *Sarasvatīk.* °यैव संप्रति मम; *Sabhyāl.* °या प्रियस्य नितरां . . . प्रिया; the MS. याचा मारामतयैव, the मा being deleted.

२१८ [1] *Skm.* च. [2] In the MS. the vowel of री is lost. [3] *Skm.* या.

२१९

बिसकवलनलीलामग्नपूर्वार्धकायं
कमलमिति गृहीतं हंसमाशु त्यजन्त्याः ।
विरतचलिततारस्फारनेत्रं यदस्या
श्चकितमिह न दृष्टं मूढ तद्वञ्चितो ऽसि ॥

२२०

अयं लोलन्मुक्तावलिकिरणमालापरिकरः
[स्फु]टस्येन्दोर्लक्ष्मीं क्षपयितुमलं मन्मथसुहृत् ।
विशालः श्यामायाः स्खलितघननीलांशुकवृतिः
स्तनाभोगः स्निह्यन्मसृणघुसृणालेपसुभगः ॥

*Skm. II. 373.

२२१

मन्ये हीनं स्तनजघन[यो]रेकमाशङ्क्य धात्रा
प्रारब्धो ऽस्याः परिकलयितुं पाणिनादाय मध्यः ।
लावण्यार्द्रे कथमितरथा तत्र तस्याङ्गुलीना
मामग्नानां त्रिवलिवलयच्छद्मना भान्ति मुद्रा[ः ॥]

२२२

यत्रैतन्मृगनाभिपत्त्रतिलकं पुष्णाति लक्ष्मश्रियं
यस्मिन् हासमयो विलिम्पति दिशो लावण्यबालातपः।

---

२१९ [1] MS. लै (lai).
२२० [1] This akṣara is partially visible in the MS. [2] MS. यै (yi). [3] Skm. ली. [4] MS. ०लाङ्घु. [5] Skm. ति.
२२१ [1] This akṣara is partially visible. [2] MS. नाऽ.
२२२ [1] MS. ना.

तन्मित्रं[1] कुसुमायुधस्य दधती बालान्धकाराञ्चिता
तारैका[व]लिमण्डनेयमनघा श्यामा वधूर्दृश्यताम् ॥

मनोविनोदस्वामी ॥

२२३

वक्त्राम्बुजं[1] भुजमृणाललतं प्रियाया
लावण्यवारि बलिवीचि वपुस्तडागम् ।
तत्प्रेमपङ्कपतितो न समुज्जिहीते
मच्चित्तकुञ्ज(fol. 43*a*)रपतिः परिगाहमानः ॥

२२४

For reff. see below.

कृच्छ्रेणो[1]रुयुगं व्यतीत्य[2] सुचिरं भ्रान्त्वा[3] नितम्बस्थले
मध्येऽस्यास्त्रि[4]बलीतरङ्गविषमे नि[ष्पन्दतामागता ।
मद्दृष्टिस्तृषि]तेव संप्रति शनैरारुह्य तुङ्गौ स्तनौ
साकाङ्क्षं मुहुरीक्षते जललव[5]प्रस्यन्दिनी लोचने ॥

श्रीहर्षदेवस्य ॥

२२५

Śp. 566 (Bilhaṇa and his Guru). *Kāvyapr. ad* VII. 4 (anon.). *Śāntiśataka* II. 23 (anon.). *S.-Ratnak.* *VII. 3 (anon.).

अलम[1]तिचपलत्वात्स्वप्न[2]मायोपमत्वा
त्परिणतिविरसत्वात्संगमेन प्रिया[3]याः ।

---

२२२ [1] MS. त्त्र.

२२३ [1] MS. क्ता.

२२४ *Ratnāvalī* II. 36. **Sml. P.* 72*b* (anon.). **Sml. B.* 85*b*. *Dhvanyāl. ad* II. 4, Comm. *Sarasvatīk. ad* V. 185. *As.* (Jayaratha's Comm.), pp. 6-7. Hemac. p. 104 Comm. [1] *Ratnāv.*, *Sarasvatīk.*, *Dhvanyāl.* (some MSS.) न्कृच्छ्रादू°. [2] *Sml. P.* विलङ्घ्य. [3] *Sml. P.* न्ता ; Hemac. °रभ्रान्ता. [4] MS. त्रि. [5] *Sarasvatīk.* °भर.

२२५ [1] MS. here repeats लम. [2] MS. म. [3] *Śp.*, *Kāvyapr.*, *S.-Ratnak.*, *Śāntiś.* °नाङ्गना.

इति यदि श[तकृत्वस्त्वमालोचयाम
स्त]दपि न हरिणाक्षी[1] विस्मरत्य[2]न्तरात्मा ॥

२२६

नपुं[1]सकमिति ज्ञात्वा प्रियायां[3] प्रहितं मनः[2] ।
रमते तच्च तत्रैव[4] हताः पाणि[नि]ना वयम् ॥

For reff. see below.

२२७

हारो ऽयं हरिणा[क्षीणां लुठति स्तनमं]डले ।
मुक्तानामप्यवस्थेयं के वयं स्मरकिंकराः ॥

धर्मकीर्त्तेरमी ॥

Amaru 138. Sāhityad. p. 333 (anon.). Sāhityak. ad xi. 8 (anon.).

२२८

सा सुन्दरीति तरुणीति तनूदरीति
मुग्धेति मुग्धवदनेति मुहुर्मुहुर्मे ।
कान्तामयं[2] विरहिणी[3]मनुरन्तुकामः
कामातुरो जपति मन्त्रमिवान्तरात्मा ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

---

२२५ [1] MS. ची. [2] S.-Ratnak. त्व.

२२६ Sbhv. 1232 (कस्यचित्). Śp. 3451. Aś. ad xx. 17 (anon.). Kuvalay. ad 89. *S.-Ratnak. vi. 462 (anon.). [1] MS. °पु(पु ?)न्स. [2] MS. here inserts ꣸. [3] Sbhv. त्वां प्रति प्रेषितं मया; Kuvalay., S.-Ratnak., Aś. प्रियायै प्रेषितं. [4] Sbhv. मनस्तत्रैव रमते; Śp., Kuvalay., S.-Ratnak. तत्तु तत्रैव रमते; Aś. तच्च तत्रैव; S.-Ratnak. also ह्रता (?) for हता.

२२७ [1] Eight akṣaras damaged or lost in MS.

२२८ [1] MS. ह्न. [2] MS. य ?; the anusvāra is lost. [3] Three akṣaras partly lost. [4] MS. य.

२२९

For reff. see below.

सा बाला वयमप्रगल्भमनसः[1] सा स्त्री वयं कातराः
[2]साक्रान्ता जघनस्थलेन गुरुणा[3] गन्तुं न शक्ता वयम् ।
सा पीनोन्नतिमत्पयोधरयुगं[4] धत्ते सखेदा वयं
दोषैरन्यजनां[5]श्रितैरपटवो जाताः स्म इत्यद्भुतम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

२३०

Mālatīm. I. 27. *Sbhv.* 1297 (भवभूतेः). *Sarasvatīk. ad* v. 165. *At.* p. 41 (anon.). **Saml.* 131 (anon.).

अलसवलितमुग्ध[1]स्निग्ध[2]निष्पन्दमन्दै-
रधिक[3]विकसदन्तर्विस्मयस्मेरतारैः ।
हृदयमशरणं मे पक्ष्मलाक्ष्याः कटाक्षै[4]-
रपहृतमप[5]विद्धं पीतमुन्मूलि[6]तं च[7] ॥

२३१

For reff. see below.

यान्त्या मुहुर्वलितकन्धरमाननं त-
दावृत्तवृन्त[1]शतपत्त्रनिभं वहन्त्या ।

---

२२९ **Skm.* II. 397 (अमरोः). *Sbhv.* 1346 (anon.). Amaru 34. Vāmana *ad* IV. 3, 12 (anon.). *Sarasvatīk. ad* III. 17 (anon.). *As.* p. 130 (anon.). *Aś. ad* XIII. 1 (anon.). Hemac. p. 271 (anon.). *Sāhityad.* p. 324 (anon.). **S.-Mukt.* I. 45 (anon.). [1] *Sbhv., Sarasvatīk., Alaṃkāraś.* ०वच. [2] All other texts transpose this and the next line. [3] MS. गुर. [4] *Sbhv.* ०भरं; Hemac. पीनं परिणाहिनं स्तनभरं. [5] *As.* ०समा.

२३० [1] *At.* ग्धु. [2] *Saml.* ग्धा. [3] *Sbhv.* ०भस. [4] MS. क्षै. [5] *Mālatīm.* also पि. [6] MS. न्मी. [7] *Sbhv.* ०तं वा; *Mālatīm.* also ०तं नु.

२३१ *Mālatīm.* I. 28. *Daśar. ad* I. 26, IV. 45 (*Mālatīm*). *Sarasvatīk. ad* v. 138. *As.* p. 27 (anon.). *Ak.* pp. 30 and 46 (anon.). *Citram.* p. 18 (anon.). **Saml.* 132 (anon.). **Sabhyāl.* VIII. (29*a*). **Rasavilāsa.* § 14 (anon.). Hemac. p. 180 Comm. (anon.). [1] *Daśar.* त्त.

दिग्धो ऽ (fol. 43b) मृतेन च विषेण च पक्ष्मलाक्ष्या
गाढं निखात इव मे हृदये कटाक्षः ॥

२३२

परिच्छेदव्यक्तिर्भवति न पुरःस्थे ऽपि विषये
भवत्यभ्यस्ते ऽपि स्मरणमतथाभावविरसम्।
न संतापच्छेदो हिमसरसि वा चन्द्रमसि वा
मनो निष्ठाशून्यं भ्रमति च किमप्यालिखति च ॥

Mālatīm. I. 30.

२३३

परिच्छेदातीतः सकलवचनानामविषयः
पुनर्जन्मन्यस्मिन्ननुभवपथं यो न गतवान्।
विवेकप्रध्वंसादुपचितमहामोहगहनो
विकारः को ऽप्यन्तर्जडयति च तापं च कुरुते[2] ॥

भवभूतेरमी ॥

Mālatīm. I. 29. Kāvyapr. ad IV. 42, X. 25 (anon.). *Sml. B. 76a. As. p. 122 (anon.). Kāvyapr. ad ad IV. 20, X. 25 (anon.).

२३४

गच्छन्त्या मुहुरर्पितं मृगदृशा तारस्फुरद्वीक्षणं
प्रान्तभ्राम्यदसंज्ञितभ्रु यदिदं किं तन्न जानीमहे।
क्वापि स्वेदसमुच्चयः स्नपयति क्वापि प्रकम्पोद्गमः[3]
क्वाप्यङ्गेषु तुषानलप्रतिसमः कन्दर्पदर्पक्रमः ॥

२३५

अमृतसिक्तमिवाङ्गमिदं यदि
भवति तन्वि तवा[ङ्ग]तवीक्षितैः।

---

२३१ [1] *Rasavilāsa* गरलेन.

२३२ [1] MS. °च्या.

२३३ [1] MS. °ध्वन्सा. [2] *Daśar. ad* IV. 24 and 63 gives this line as *d* of the verse विनिश्चेतुं शक्यो *Uttar.* I. 36.

२३४ [1] MS. द्व. [2] MS. म. [3] MS. ग:.

२३५ [1] MS. मे (*mi*). [2] Four doubtful akṣaras.

अधरमिन्दुकरादपि . . .
.[1] शुभयन्त्य रुणादपि किं दृशम् ॥

२३६

सा नेत्राञ्जनतां पुनर्व्रजति मे वाचामयं विभ्रमः
प्रत्यासन्नकरग्रहेति च करी . . . . ।
एतावद्बहु यद्बभूव कथमप्येकत्र मन्वं[1]न्तरे
निर्माणं वपुषो ममोरुतपसस्तस्याश्च वामभ्रुवः ॥
वल्लणस्य[2] ॥

२३७

For reff. see below.

[नून][1]माज्ञाकरस्तस्याः सुभ्रुवो[2] [मकरध्वजः ।
यतस्तन्नेत्रसं]चारसू[3]चिते[4]षु प्रवर्तते ॥

२३८

आदौ[1] विस्मयनिस्तरङ्गमनु च प्रेङ्खोलितं साध्वसे
व्रीडानम्रम[तः] क्षणं प्रविकसत्ता . . . . . .
. . . . दजाभिजात्यकलना . . . .
. . . (fol. 44*a*)रि कथंकथंचिदगमत्प्रेयांसमेणीदृशः॥
चित्तूकस्य ॥

---

२३५ [1] Four syllables omitted.

२३६ [1] MS. त्व. [2] This name is doubtful, the akṣaras being almost entirely lost.

२३७ Bhartṛhari I. 11. *Sbhv.* 1227 (कस्यचित्). *Śp.* 3298 (कस्यापि). **Sml. B.* 92*a* (बाणस्य). **S.-Ratnak.* v. 133 (anon.). **S.-Mukt.* v. 7 (anon.). [1] Doubtful, the two akṣaras being partially lost. [2] *Sbhv.* °भगो. [3] ? मू in MS. [4] MS. तै; *S-Mukt.* reads यच्चुस°°तोऽपि प्र°.

२३८ [1] MS. दै.

२३९

गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं[1] चेतः ।
चीनांशुकमिव केतोः[2] प्रतिवातं नीयमानस्य ॥

कालिदासस्य ॥

*Śakuntalā. 33 (I. fin.). *Sabhyāl. VIII. (29 a–b).*

२४०

अयं[1] ते विद्रुमच्छायो मरुमार्ग[2] इवाधरः ।
करोति कस्य नो बाले[3] पिपासाकुलितं[4] मनः ॥

दण्डिनः ॥

For reff. see below.

२४१

अस्यास्तुङ्गमिव[1] स्तनद्वयमिदं निम्नेव नाभी स्थिता
दृश्यन्ते विषमोन्नताश्च वलयो भित्तौ समायामपि ।
अङ्गे च प्रतिभा[ति] मार्दवमिदं स्निग्धः स्वभावश्चिरं[2]
प्रेम्णा मन्मुखचन्द्रमीक्षत इव स्मेरेव [व]क्तीव च[3] ॥

Śakuntalā. (Bengal recension) 140.

२४२

स्वच्छन्दं स्वगृहाङ्गणं भ्रमति सा मद्दर्शनाल्लीयते
धन्यान् पश्यति लोचनेन सकलेनार्धेन मां वीक्षते ।
अन्यान्मन्त्रयते पुनर्मयि गते मौनं समालम्बते
नीतो दूरमहं तया दयितया सामान्यलोकादपि[1] ॥

---

२३९ [1] *Śak.* also स्तु; so *Sabhyāl.* [2] *Sabhyāl.* °तोरभि.

२४० **Skm.* II. 358 (कस्यचित्). *Kuvalay. ad* 166 (anon.). *Sarasvatīk. ad* v. 165 (anon.). **Padyaveṇī* III. 44 (कस्यापि). [1] *Kuvalay.* एष; *Padyaveṇī* तवैष. *Sarasvatīk.* transposes the two lines. [2] *Skm.* °देश. [3] *Skm.* मुग्धे; *Sarasvatīk.* कस्य नो कुरुते तन्वि; *Kuvalay.* कस्य नो तनुते तन्वि. [4] MS. शा (perhaps corrected to सा); *Padyaveṇī* तृष्णया.

२४१ [1] MS. ष्या; *Śak.* also तस्या. [2] *Śak.* °ग्धप्रभावाच्चि. [3] *Śak.* °खमीपदी° and °रा च वक्तीव माम्.

२४२ [1] MS. रं.

२४३

स खलु सुकृतभाजामग्रणीः सो ऽतिधन्यो
विनिहितकुचकुम्भा पृष्ठतो यन्मृगाक्षी ।
बहलतरनखाग्रक्षोदविन्यस्तमार्गे
शिरसि ढमिति लिक्षां[1] हन्ति हूंकारगर्भम् ॥

२४४

For reff. see below.

अलसयति गात्रमधिकं[1] भ्रमयति चेतस्तनोति संतापम् ।
मोहं च मुहुः कुरुते विषविषमं वीक्षितं[2] तस्याः[3] ॥

२४५

For reff. see below.

मत्तेभकुम्भपरिणाहिनि कुङ्कुमार्द्रे
कान्ता[1]पयोधरयुगे रतिखेदखिन्नः ।
व[क्षो] निधाय भुजपञ्जरमध्यवर्ती
धन्यः क्षपाः क्षपयति क्षणलब्धनिद्रः[2] ॥

२४६

For reff. see below.

धिक्तस्य मूढमनसः कुकवेः कवित्वं
यः स्त्रीमुखं च शशिनं च समीकरोति ।

---

२४३ [1] MS. च्यां.

२४४ *Sbhv.* 1262 (भट्टकर्णाटकस्य). *Śp.* 3302 (anon.). **Sabhyāl.* 29*b* (anon.). Cf. Govardhana's *Āryāsaptaśatī* 54. [1] *Śp.*, *Sabhyāl.* भ्रमयति शरीर॰. [2] *Śp.*, *Sabhyāl.* मोहं मुहुश्च कुरुते विषमिव विषमं तु वी(*Sabhyāl.* विषमे)क्षणं. [3] *Sbhv.* ःव्याः.

२४५ *Sbhv.* 1292 (कस्यापि). *Śp.* 3693 (भर्तृहरेः) 3951 (कस्यापि). *Pañcat.* (Kosegarten) I. 224. **Sabhyāl.* IV. (21*a*) (भर्तृहरेः). *Padyaracanā* VIII. 39 (भर्तृहरेः). [1] *Pañcat.* तस्याः. [2] In this line *Pañcat.* reads स्वप्स्ये कदा क्षणमवाप्य तदीयसङ्गं.

२४६ *Śp.* 3323 (श्रीधनददेवानां). **S.-Ratnak.* V. 155 (anon.). **S.-Mukt.* IV. 14 (anon.). **S.-Ślokāḥ* 3*b* (anon.). **S.-Hārāv.* C. 85 (धनदस्य). [1] *Śp.*, *S.-Ratnak.*, *S.-Mukt.*, *S.-Ślokāḥ*, *S.-Hārāv.* मन्द॰. [2] *Śp.*, *S.-Ratnak.* ॰खं तुहिनबिम्बसमं क॰.

भ्रूभङ्गविभ्रमविलासनि[रीक्षि](f. 44b)तानि
कोपप्रसादहसितानि कुतः शशाङ्के[3] ॥

२४७

तावज्जरामरणबन्धुवियोगशोक
संवेगभिन्नमनसामपवर्गवाञ्छा ।
यावन्न वक्रगतिरञ्जननीलरोचि
रेणीदृशां दशति लोचनदन्दशूकः ॥

२४८

[सा यै]र्दृष्टा न[1] वा दृष्टा मुषिताः सममेव ते ।
हृतं हृदयमेकेषामन्येषां चक्षुषः[2] फलम् ॥

For reff. see below.

२४९

सा बालेति मृगेक्षणेति विकसत्पद्माननेति क्रम
प्रोन्मीलत्कुचकुड्मलेति हृदयं[2] त्वां [धिग्] वृथा भ्राम्यसि ।
मायेयं मृ[ग]तृष्णिकास्वपि पयः पातुं समीहा तव
त्यक्तव्ये पथि मा कृथाः पुनरपि प्रेमप्रमादास्पदम् ॥
धर्मकीर्त्तेः ॥

---

२४६ [1] *Śp., S.-Ślokāḥ, S.-Hārāv.* °कटाक्ष; *S.-Mukt.* भ्रूक्षेपवि-क्षिप्तकटाक्ष. [2] *S.-Ratnak.* °क्षणा. [3] *S.-Mukt.* कुतस्तु चन्द्रे.

२४७ [1] MS. स्व.

२४८ **Skm.* II. 494 (कस्यचित्). *Sbhv.* 1254 (शक्रदेवस्य). *Śp.* 3368 (प्रभाकरदेवस्य). **Sml. P.* 65b (प्रभाकरदेवस्य). Hemac. p. 256 Comm. (anon.). [1] *Sbhv., Śp.* सा दृष्टा यैर्न; *Sml. P.* continues दृष्टा वा; Hemac. has यैर्दृष्टा सा न वा. [2] Hemac. जन्मनः

२४९ [1] MS. धा. [2] MS. य. [3] MS. °हृ.

२५०

*Skm. II. 39 (कालिदासस्य). Sbhv. 2052 (वामनस्वामिनः). Śp. 3957 (,,).

अवचनं वचनं प्रिय[1]संनिधा
वनवलोक[नमवे विलोक]नम् ।
अवयवावरणं च यदुज्ज्वलं[2]
व्यतिकरेण तदङ्गसमर्पणम् ॥

२५१

रोमाञ्चैरिव कीलिता चलति नो[1] दृष्टिः कपोलस्थले
स्वान्तं प्रेमपयोधिपङ्कपतनान्निश्चेष्ट[2]मास्ते गतम् ।
उद्धाराय तयोर्गता इव पुनस्ता[3]सान्निवृत्ता इव
श्वासा दीर्घमहो गतागतममी कुर्वन्त[4] एवासते ॥

२५२

यदि सरोजमिदं क्व निशि प्रभा
यदि निशा[प]तिरह्नि कुतो नु सः ।
रचयतोभयधर्मि तवाननं
प्रकटितं[1] विधिना बहु नैपुणम् ॥

२५३

Śakuntalā. (II.) 44. *Sml. B. 72a (कालिदासस्य).

अभिमुखे मयि संहृत[1]मीक्षितं[2]
हसितं[3]मन्यनिमित्तकथो[4]दयम् ।
विनयवारितवृत्तिरतस्तया
न विवृतो मदनो न च संवृतः ॥

---

२५० [1] Sbhv., Śp. गुरु. [2] Sbhv., Śp. ०णं हि यदंशुक.
२५१ [1] MS. मो. [2] MS. ष्ट (ṣṭa). [3] MS. स्ता. [4] MS. न्तु or न्त्र.
२५२ [1] MS. तुं.
२५३ [1] MS. सम्वृ (cf. d). [2] MS. नी. [3] MS. ०से (si) च. [4] Śak. ०ह्नतो.

२५४

को ऽसौ कृती कथय को मदनैकबन्धु
रुन्नीवमर्चयसि कस्य मृगाक्षि मार्गम् ।
नीलाब्जकर्बुरितमध्यविनिद्रकुन्द
दामाभिरामरुचिभिस्तरलैः कटाक्षैः ॥

२५५

गुरुणा स्त[नभारेण] . . . . .
. . . .

Bhartṛhari ɪ. 16 ?
Sbhv. 1233 ? 1234 ?
**Sml. P.* 82*b*.
**S.-Hārāv.* C. 207 (anon.) ?

२५६

[प्रणालीदीर्घस्य प्रतिपदमपाङ्ग](fol. 46*a*)स्य सुहृदः
कटाक्षव्याक्षेपाः शिशुशफरफालप्रतिभुवः ।
स्तुवानाः सर्वस्वं कुसुमधनुषो ऽस्मान् प्रति सखे
नवं नेत्राद्वैतं कुवलयदृशः संनिदधति ॥

Viddhaś. ɪv. 14.
**Skm.* ɪɪ. 601 (राजशेखरस्य).

२५७

भवनभुवि सृजन्तस्तारहारावतारा
न्दिशि दिशि विकिरन्तः केतकानां कुटुम्बम् ।
वियति विरचयन्तश्चन्द्रिकां दुग्धमुग्धां
प्रतिनयननिपाताः सुभ्रुवो विभ्रमन्ति ॥

Viddhaś. ɪv. 13.
**Skm.* ɪɪ. 463 (राजशेखरस्य).

---

२५६ [1] MS. स्तु; *Viddhaś.* सु; *Skm.* सुधायाः.
२५७ [1] *Skm.* °दिश. [2] *Skm.* मु.

२५८

यत्पश्यन्ति झगित्यपाङ्गसरणिद्रोणीजुषा चक्षुषा
रिङ्खन्ति क्रमदोलितोभयभुजं यन्नाम वामभ्रुवः।
भाषन्ते च यदुक्तिभिः[2]स्तवकितं वैदग्ध्यमुद्रात्मभि
स्तद्देवस्य रसायनं रसनिधेर्मन्ये मनोजन्मनः ॥

२५९

Viddhaś. III. 3. **Skm.* II. 461 (कालिदासस्य).

क्रमस[1]रलितक[2]ण्ठप्रक्रमोल्लासितोर
स्त[3]रलितबलिले[4]खासूत्रसर्वस्वमस्याः।
स्थितमतिचिरमुच्चैरग्रपादाङ्गुलीभिः
करकलितसखीकं मां दिदृक्षोः स्मरामि ॥

२६०

Viddhaś. II. 10. **Skm.* II. 354 (कस्यचित्).

स्मरशरधिस[1]ंकाशं कर्[2]णपाशं कृशाङ्गी
रयविगलितताडीपत्त्र[3]ता[4]टङ्कमेकम्।
वहति हृदयचोरं कुङ्कुमन्यासगौ[5]रं
वलयितमिव नालं लोचनेन्दीवरस्य ॥

२६१

For reff. see below.

चो[1]लाञ्चले[2]न चलहारलताप्रकाण्डे
वेणी[3]गुणेन च बला[4]द्वलयीकृतेन।

---

२५८ [1] MS. वि ? [2] MS. भि.

२५९ [1] MS. श्र. [2] *Skm.* ण्ठं. [3] *Skm.* °तार त. [4] *Skm.* रे.

२६० [1] *Skm., Viddhaś.* नि. [2] MS. या. [3] MS. °यन्त्र. [4] MS. ढ ?. [5] *Skm.* घो.

२६१ *Viddhaś.* II. 9. **Skm.* II. 393. **Sml. P.* 105*b*. **Sml. B.* 131*b*. **Saml.* 273 (anon.). *Śp.* 3912 (कस्यापि). **Sūktiratn.* 421 (anon). *Padyarac.* IX. 36 (anon.). [1] *Viddhaś., Skm., Sml. B., Saml., Śp., Padyarac.* चे; *Sūktiratn.* चै. [2] MS. ल. [3] MS. ण. [4] *Padyarac.* चलद्.

हेलाहितभ्रमरकभ्रमं[1]मण्डलीभि[2]

श्छन्द[3]श्चयं रचयतीव चिरं नतभ्रुः ॥

२६२

अमन्दमणिनूपुरक्वणन[1]चारुचारी[2]क्रमं

झणज्झ[3]णितमेखलास्खलितता[4]रहारच्छटम् ।

इदं तरलकङ्कणावलिविशेषवाचालितं[5]

मनो हरति सुभ्रुवः किमपि कन्दुकक्रीडितम् ॥

For reff. see below.

२६३

Viddhaś. I. 38.

सा दुग्धमुग्धमधुरच्छविरङ्गयष्टि

स्ते लोचने तरुणकेतक(fol. 46b)पत्र[1]दीर्घे ।

कम्बोर्विडम्बनकरश्च[2] स एव कण्ठः

सैवेयमिन्दुवदना मदनायुधाय[3] ॥

२६४

Viddhaś. I. 20. *Skm. II. 474. Sarasvatīk. ad II. 52 (anon.).

क्व[1] पातव्या ज्योत्स्नामृतभवनगर्भापि तृषिते[2]

मृणालीतन्तुभ्यः सिचय[3]रचना कुत्र घटते[4] ।

२६१ [1] *Skm.* स्वेच्छा. [2] *Skm.* also मि. [3] MS. न्त्र; *Sūktiratn.* °श्चक्र (?).

२६२ *Viddhaś.* II. 6. **Skm.* II. 391. *Śp.* 3929 (कस्यापि). **Sml. P.* 105*b* (anon.). **Saml.* 281 (anon.). **S.-Mukt.* IV. 19 (anon.). **Sūktiratn.* 420 (anon.). [1] *Skm.* °प्रचुर; *S.-Mukt.* °क्वणित. [2] *Viddhaś.* also रि and र; *S.-Mukt.* °चामीकरं. [3] *Sml. P.* °णज्झ; *S.-Mukt.* reads रणध्वनितमेखलोच्छलितचारु°; *Sūktiratn.* समस्तनितमेखलास्फुरिततार°. [4] MS. ता. [5] *Viddhaś.* °डनं; MS. °दितं (*sic*).

२६३ [1] MS. °यन्त्र. [2] MS. च. [3] *Viddhaś.* °धं या and °धं वा.

२६४ [1] MS. का. [2] *Skm.* क्व पेयं ज्योत्स्नाम्भो वदत बिसवल्लीसरणिभिः; so *Sarasvatīk.* with variants वदत and °न. [3] MS. प. [4] *Viddhaś.*, *Skm.* भवतु; *Sarasvatīk.* भवति.

क्व वा पारीमेयो वत वकुलदाम्नां परिमलः
कथं स्वप्नः साक्षात्कुवलयदृशं कल्पयतु ताम् ॥

राजशेखरस्वामी ॥

२६५

For reff. see below.

रसवद[1]मृतं कः संदेहो मधून्यपि नान्यथा[2]
मधुरमपि किं[3] चूतस्यापि प्रसन्नरसं[4] फलम् ।
सकृदपि पुनर्मध्यस्थः सन्[5] रसान्तरविज्जनो
वदतु यदि हान्यत्स्वादु[6] स्यात्प्रियादशनच्छदात् ॥

२६६

Vāmana IV. 3, 22 (anon.).

कुवलयवनं प्रत्याख्यातं नवं मधु निन्दितं[1]
हसितममृतं हन्त स्वादोः परं रससंपदः[2] ।
विषमुपहितं चिन्ताव्याजान्मनस्यपि कामिना
मलसमधुरैर्लीलातन्त्रैस्त्वया[3]र्धविलोकितैः ॥

२६७

*Sml. P. 105a (राजशेखरस्य)
*Sml. B. 130b. (,,).
*Saml. 280 (anon.).

चञ्चच्चोला[1]ञ्चलानि प्रतिसरणरयव्यस्तवेणीनि बाहो[2]
र्विक्षेपाद्दक्षिणस्य प्रचलितवलयास्फालकोलाहलानि ।

---

२६४ [1] MS. म्प.

२६५ *Skm. II. 626 (कस्यचित्). Sbhv. 1511 (कस्यापि). Vāmana III. 2, 10 (anon.). Sarasvatīk. ad I. 83 (anon.). Hemac. p. 148 (anon.). *S.-Hārāv. C. 60 (anon.). Kāvyapr. ad VII. 7 (anon.). Kāvyaprad. ad VII. 7 (anon.). [1] Hemac., Kāvyapr., Kāvyaprad. अमृतम. [2] S.-Hārāv. मधुनि (sic) मधून्यथो. [3] Sbhv., Hemac. °थ किं; Skm., Vāmana, Sarasvatīk., S.-Hārāv., Kāvyapr., Kāvyaprad. °धिकं. [4] MS. स; S.-Hārāv. द्राचायाश्च प्रसन्नतरं. [5] Skm. स एवा. [6] Sbhv. °स्त्यन्यत्स्वादु.

२६६ [1] Vāmana रसेषु निराकृतः. [2] Vāmana °नां चतुर. [3] MS. स्वि.

२६७ [1] Saml. लोलच्चे. [2] Sml. क.

श्वासत्रुट्यद्वचांसि द्रुतमितरकरोत्क्षिप्तलोलालकानि
स्रस्तस्रञ्जि प्रमोदं दधति मृगदृशां कन्दुकक्रीडितानि ॥

२६८

प्रहरविरतौ मध्ये वाह्नस्ततो ऽपि परेण वा
किमुत सकले याते ऽप्यह्नि त्वमद्य समेष्यसि ।
इति दिनशतप्राप्यं देशं प्रियस्य यियासतो
हरति गमनं बालालापैः सबाष्पझलज्झलैः ॥

For reff. see below.

२६९ झलज्झलस्य ॥

कल्याणं परिकल्प्यतां पिककुले रोहन्तु वाञ्छाम्रयो
हंसानामुदयो ऽस्तु पूर्णशशिनः स्ताद्भद्रमिन्दीवरे ।
इत्युद्बाष्पवधूगिरः प्रति (fol. 47*a*) पदं संपूरयन्त्यान्तिके
कान्तः प्रस्थितिकल्पितोपकरणः सख्या भृशं वारितः ॥

२७० शृङ्गारस्य ॥

सामान्यवाचि पदमप्यभिधीयमानं
मां प्राप्य जातमभिधेयविशेषनिष्ठम् ।
स्त्री काचिदित्यभिहिते हि मनो मदीयं
तामेव वामनयनां विषयीकरोति ॥

---

२६७ [1] *Sml.* ॰त्क्षेप.

२६८ **Skm.* II. 446 (अमरोः). *Sbhv.* 1048 (झलज्झलिकावासुदेवयोः). *Śp.* 3389 (गलज्जलवसुदेवस्य). **Sml. B.* 61*b* (गलज्जलवसुदेवस्य). Amaru, 12. *Daśar. ad* IV. 59 (अमरुशतके). *Citram.* p. 4 (anon.). *Citrakh.* p. 5 (anon.). **Sabhyāl. B.* II 1*a* (अमरकस्य). [1] *Śp.*, *Sabhyāl.* प्य. [2] *Daśar.* ऽथ. [3] *Skm.*, *Sbhv.*, Amaru वा; *Sabhyāl.* चा; *Daśar.* has दिनकृति गते वास्तं नाथ त्वमद्य समेष्यसि; *Citram.*, *Citrakh.*, *Sabhyāl.* प्रिय त्वमिहैष्यसि. [4] MS. पि. [5] Amaru, *Śp.*, *Daśar.*, *Sabhyāl.* ॰गलज्ज.

२६९ [1] MS. त्ते (*tt*).

॥ दूतीवचनव्रज्या ॥

२७१

*Skm. II. 142.

लावण्येन पिधीयते ऽङ्गतनिमा संधार्यते जीवितं
त्वद्ध्यानैः सततं कुरङ्ग[1]कदृशः किंत्वेतदास्ते[2] नवम् ।
निःश्वासैः कुचकुम्भपीठलुठनप्रत्युद्गमान्मांसलैः
श्यामीभूत[3]कपोलमिन्दुरधुना यत्तन्मुखं स्पर्धते ॥

२७२

*Skm. II. 172. Śp. 3488 (कस्यापि).

सोद्वेगा[1] मृगलाञ्छने मुखमपि स्वं नेक्षते दर्पणे
त्रस्ता[2] कोकिलकूजि[3]तादपि गिरं नोन्मुद्र[4]यत्यात्मनः ।
चित्तं[5] दुःसह[6]दा[7]हदायिनि धृतद्वेषापि पुष्पायुधे
बाला[8] सा सुभग त्वयि[9] प्रतिपदं[10] प्रेमाधिकं पुष्यति ॥

शृङ्गारस्यैतौ ॥

२७३

For reff. see below.

विलिम्पत्येतस्मिन्मलयजरसार्द्रेण महसा
दिशां चक्रं चन्द्रे सुकृतमयं[1] तस्या मृगदृशः ।
दृशोर्बाष्पः[2] पाणौ वदनमसवः कण्ठकुहरे
हृदि त्वं ह्रीः पृष्ठे वचसि च गुणा एव भवतः ॥

२७१ [1] MS. रु. [2] MS. ०न्सान्स. [3] MS. ते.

२७२ [1] Śp. नीरागा. [2] MS. त्रृ. [3] Skm., Śp. जि. [4] MS. ०त्सद्व. [5] Skm. दूत्यं. [6] MS. हा with the vowel erased. [7] MS. here inserts ꣸ four times. [8] Skm. मुग्धा. [9] Śp. ०यंप्रति. [10] Skm. मुहुः.

२७३ *Skm. II. 146 (अ(प्र)चलसिंहस्य). Sarasvatīk. ad v. 167 (133) (anon.). *Sml. B. 77b (राजशेखरस्य). [1] Sarasvatīk. य. [2] MS. वा.

२७४

अम्भोरुहं वदनमम्बकमिन्दुकान्तः
पाथोनिधिः कुसुमचापभृतो विकारः ।
प्रादुर्बभूव सुभग त्वयि दूरसंस्थे
चण्डालचन्द्रधवलासु निशासु तस्याः ॥

*Skm. II. 177 (चण्डालचन्द्रस्य).

२७५

वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्पपयसां धारा मनोज्ञां श्रियं
निश्वासा न कदर्थयन्ति मधुरां बिम्बाध[र]स्य द्युतिम् ।
तस्यास्त्वद्विरहे वि(fol. 47b)पक्वलवलीलावण्यसंवादिनी
छाया कापि कपोलयोरनुदिनं तन्व्याः परं शुष्यति ॥
धर्मकीर्तेः ॥

*Skm. II. 141.

२७६

तापो ऽम्भःप्रसृतंपचः प्रचयवान् बाष्पः प्रणालोचितः
श्वासा नर्तितदीपवर्तिलतिकाः पाण्डिम्नि मग्नं वपुः ।
किं चान्यत्कथयामि रात्रिमखिलां त्वन्मार्गवातायने
हस्तच्छत्रनिरुद्धचन्द्रमहसस्तस्याः स्थितिर्वर्तते ॥

Viddhaś. II. 21. Sbhv. 1411. As. p. 68 (anon.). Citram. p. 103 (anon.).

२७७

चन्द्रं चन्दनकर्दमेन लिखितं सा माष्टि दष्टाधरा
वन्ध्यं निन्दति यच्च मन्मथमसौ भङ्गाग्रहस्ताङ्गुरीः ।

Viddhaś. II. 20. *Skm. II. 148. *Sml. B. 77b (नन्दनस्य).

२७४ [1] MS. त्व (?).
२७५ [1] MS. क्रो.
२७६ [1] The other texts have दाहो° °तिं. [2] MS. प्प.
[3] Viddhaś. कम्पि; the other texts have प्रेङ्खितदीप्र(Citram. प्र)दीप.
[4] Viddhaś. also °कलि; so Alaṃkāras. and Citram. [5] MS. ग्नं.
[6] Viddhaś. त्वन्मार्ग or तन्मार्ग; the other texts त्वन्मार्ग.
२७७ [1] Viddhaś. सं. [2] Skm. न्धं; Viddhaś. न्धं and न्ध्यं.

[1]काम: पुष्पशर: किलेति सुमनोवर्गं लुनीते च य
त्त्काम्या[2] सुभग त्वया वरतनुर्वातूलतां लम्भिता ॥

राजशेखरस्य ॥

२७८

वपु: शारङ्गाक्ष्यास्तदविरलरोमाञ्चनिचयं
त्वयि स्वप्नावाप्ते स्नपयति पर:[1] स्वेदविसर: ।
बलाकर्षैर्नुट्यद्वलयजकटुत्कारनिनदै
र्विनिद्राया: पश्चादनवरतबाष्पाम्बुनिवहा: ॥

वसुकल्पस्य ॥

२७९

नो शक्या गदितुं स्मरानलदशा यास्यास्त्वयि प्रस्थिते
पत्त्रै: साश्रुसखीजनोपरचिते तल्पे लुठन्त्या मुहु: ।
यल्लिप्तं कुचचन्दनेन सुतनोरद्यापि चन्द्रस्थला
च्छासोड्डीनविशुष्कपाण्डुबिसिनीपत्त्रं दिवि भ्राम्यति

रुद्रस्य ॥

२८०

Sbhv. 1382 (कस्यापि).

प्रकटयति क्षणभङ्गं पश्यति सर्वं जगद्गतं[1] शून्यम् ।
आचरति स्मृतिबाह्यं जाता सा बौद्धबुद्धिरिव ॥

२८१

*Skm. II. 143 (कस्यचित्). Sbhv. 1393 (कस्यापि).

त्वदर्थिनी चन्दनभस्मदिग्ध[1]
ललाटलेखाश्रुजलाभिषिक्ता ।

२७७ [1] *Viddhaś.* transposes lines 2 and 3 of this vers[e]
[2] *Viddhaś.* °त्कामं and °त्कालं.

२७८ [1] MS. here inserts a ।. [2] MS. र्न्नु.

२७९ [1] MS. सु. [2] MS. य.

२८० [1] MS. °तग for °द्ग

२८१ [1] *Sbhv.* ग्धा

मृणालचीरं दधती स्तनाभ्यां
स्मरोपदिष्टं चरति व्रतं सा ॥

२८२

ये निर्दहन्ति दशनश्वसितावलोकैः
क्रूरद्विजिह्वकुटिलाः क्व विलासिनस्ते ।
(fol. 48a)भीष्मोष्मभिः स्मरणमात्रविषैस्तवेय
मव्याल मारयति कापि भुजङ्गभङ्गिः ॥

Sbhv. 1400 (भट्टवासुदेवस्य).

२८३

स्वेदापूरविलुप्तकुङ्कुमरसाश्लेषाविलप्रच्छदा
त्तल्पाद्युक्तमनोभवानलशिखालीढादिवाशङ्किता ।
सा बाला बलवन्मृगाङ्ककिरणैरुत्पादितान्तर्ज्वरा
त्वत्संकल्पजडे त्वदङ्कशयने निद्रासुखं वाञ्छति ॥

२८४

धूमेनेव हते दृशौ विसृजतो बाष्पं प्रवाहक्षमं
क्वाथोत्फेनमिवात्तचन्दनरसं स्वेदं वपुर्मुञ्चति ।
अन्तःप्रज्वलितस्य कामशिखिनो दाहार्जितैर्भस्मभिः
श्वासावेगविनिर्गतैरिव तनोः पाण्डुत्वमुन्मीलति ॥
मनोविदस्यैतौ ॥

२८१ [1] MS. च.
२८२ [1] MS. स्व.
२८३ [1] MS. द्दि (*di*), followed by च deleted. [2] MS. नै (*ni*).
२८४ [1] MS. वै. [2] MS. स्वे.

२८५

अत्रैष स्वयमेव चित्रफलके कम्पस्खलल्लेखया
संतापार्त्तिविनोदनाय कथमप्यालिख्य सख्या भवान्।
बाष्पव्याकुलमीक्षितः सरभसं चूताङ्कुरैरर्चितो
मूर्ध्ना च प्रणतः सखीषु मदनव्याजेन चापह्नुतः ॥

बिम्बोकस्य ॥

२८६

सा सुन्दरी तव वियोगहुताशने ऽस्मि
न्नभ्युक्ष्य बाष्पसलिलैर्निजदेहहव्यम्।
जन्मान्तरे विरहदुःखविनाशकामा[1]
पुंस्कोकिलाभिहितमन्त्रपदै[2]र्जुहोति ॥

प्रभाकरस्य ॥

२८७

सुभग सुकृतप्रायो यद्यप्यसि त्वमसावपि
प्रियसहचरी नाधन्यानामुपैति विधेयताम्।
तदलमधुना निर्बन्धेन प्रसीद परस्परं
प्रणयमधुरः सद्भावो वां चिराय विवर्धताम् ॥

वाक्कूटस्य ॥

२८८

*Skm. ii. 166 (राजशेखरस्य).

दोलालोलाः श्वसनमरुतश्चक्षुषी निर्झराभे[1]
[2]तस्याः शुष्य[3]त्तगरसुमनःपाण्डरा (fol. 48b) गण्डभित्तिः ।

---

२८५ [1] MS. सु.
२८६ [1] MS. मां. [2] MS. here inserts ङ three times.
२८८ [1] Skm. also (A.) ढ्ये. [2] Skm. A. here inserts भो; ? a correction (for भे) of the preceding ढ्ये. [3] MS. तु.

तन्नाचाराणां किमिव हि वयं[1] ब्रूमहे दुर्बलत्वं
येषामग्रे प्रतिपदुदिता चन्द्रलेखाप्यतन्वी[2] ॥

२८९

तस्यास्तापभुवं[1] नृशंस कथयाम्येणीदृशस्ते कथं
पद्मिन्याः सरसं दलं विनिहितं यस्याः शमायोरसि ।
आदौ शुष्यति संकुचत्यनु ततश्चूर्णत्वमापद्यते
पश्चान्मुर्मुरतां दधद्दहति च श्वासावधूतं सखीम् ॥

उत्पलराजस्य ॥

*Sml. P. 68b (कस्यापि).
*S.-Hārāv. C. 408 (anon.).

२९०

विषं चान्द्रालोकः कुमुदवनवातो हुतवहः
क्षतक्षारो हारः[2] [स खलु पुटपाको मलयजः ।
अये किंचिद्वक्रे त्वयि सुभग सर्वे कथममी
समं जातास्तस्यामहह विपरीतप्रकृतयः ॥

*Skm. II. 173 (अचलसिंहस्य).

२९१

त्वां चिन्तापरिकल्पितं सुभग सा संभाव्य रोमाञ्चिता
शून्यालिङ्ग]नसंवलद्भुजयुगेनात्मानमालिङ्गति ।
किं चान्यद्विरहव्यथाप्रणयिनी संप्राप्य मूर्च्छां चिरा
त्प्रत्युज्जीवति कर्णमूलपठितैस्त्वन्नाममन्त्राक्षरैः ॥

*Skm. II. 156 (कस्यचित्).
Śp. 3487 (कस्यापि).

---

२८८ [1] Skm. वक्र. [2] MS. त्वी.

२८९ [1] Sml. P., S.-Hārāv. °मह्यं; see exegetical note. [2] Sml. P. °मंब. [3] Sml. P. सतापो. [4] Sml. P. खी; S.-Hārāv. खीः.

२९० [1] Skm. च. [2] Here parts of two verses are omitted; I give the text of Skm.

२९१ [1] Śp. च. [2] Śp. °श्रम.

२९२

गाढावधःकृतबलिचितयौ सुसंङ्गौ
तुङ्गौ स्तनाविति तयोस्तलमागात्[1]।
तस्याः स्फुटं हृदयमित्यपि न स्मरेषू
न्तौ रक्षतः प्रविशतो विमुखो ऽथ वा त्वम्[2]॥

वल्लणस्य ॥

२९३

*Skm. II. 162 (वाचस्पतेः). Daśar. ad II. 27 (anon.). *Saml. 103 (anon.).

मृगशिशुदृशस्तस्या[स्ता]पं कथं कथयामि ते
दहनपतिता दृष्टा मूर्त्तिर्मया न हि वैधवी।
इति तु नियतं[1] नारीरूपः स लोकदृशां[2] प्रिय[3]
स्तव[4] शठतया[5] शिल्पोत्कर्षो विधेर्विघटिष्यते ॥

२९४

*Skm. II. 158.

पुनरुक्तावधि वासरमेतस्याः कितव पश्य गणयन्त्याः।
इयमिव करजः[1] क्षीणस्त्वमिव कठोराणि पर्वाणि ॥

धरणीधरस्य ॥

---

२९२ [1] MS. स. [2] MS. च.

२९३ [1] Daśar., Saml. विदि. [2] MS. शा. [3] Daśar., Saml. सुधा. [4] MS. स (?). [5] Skm. या.

२९४ [1] Skm. A. ज.

॥ संभोगव्रज्या ॥

२९५

प्रौढप्रेमरसान्वितश्लथफलकाञ्चिस्रंसिते ऽप्यंशुके
काञ्चीदाममणिप्रभाभिरनु चारब्धे दुकूलान्तरे।
कान्तेनाशु सुधाविलोकितमथो तन्व्या मुधा लज्जि .
. . . . ॥

२९६

[कान्ते तल्पमुपागते विगलिता नीवी स्वयं बन्धना[1] *For reff. see below.*
द्वासश्च[2] श्लथमेखलागुणधृतं किंचिन्नितम्बे स्थितम्।
एतावत्सखि वेद्मि केवलमहो[5] तस्याङ्गसङ्गे पुनः
को ऽसौ कास्मि रतं च किं सखि शपे[7] स्व] (fol. 50*a*)
ल्पापि मे न स्मृतिः ॥

\ विकटनितम्बायाः ॥

---

२९५ [1] MS. श्रं. [2] MS. त्ति. [3] *Sic* MS. (for शुचा? cf. 326, *c*). [4] MS. थौ.

२९६ **Skm.* II. 696. *Sbhv.* 2147 (अमरुकस्य). **Sml. P.* 125*a* (अमरुकस्य). Amaru, 101. *Sarasvatīk. ad* v. 150 (anon.). *Daśar. ad* II. 17 (anon.). *Rasamañjarī* 15. *Vetālap.* p. 49. Hemac. p. 94 (anon.). **S.-Mukt.* I. 92 (anon.). **S.-Ślokāḥ* 8*a* (anon.). [1] *Rasam.*, *S.-Ślokāh* तत्क्षणा. [2] *Sbhv.*, Hemac., *Rasam.*, *S.-Ślokāḥ* तद्वासः; *Daśar.* वासः प्र; Amaru, *S.-Mukt.*, *Vetālap.* वासो वि. [3] *Sbhv.* ०लं कर. [4] *Sml. P.* प्प्स (!). [5] *Sbhv.*, *Daśar.*, *Rasam.*, *Sml. P.*, *S.-Mukt.* हं; Amaru, Hemac. सांप्रतमहं; *Vetālap.* वेद्म्यहं रसवसात्. [6] *S.-Mukt.* क्का. [7] *Sbhv.*, Amaru नु वा कथमिति; *Daśar.* नु किं कथमिति; *Rasam.*, Hemac. नु किं कथमिति; *Vetālap.* तु वा कथमिति; *S.-Mukt.* नु किं कथमपि; *S.-Ślokāḥ* तु०.

२९७

अतिप्रौ[1]ढी रात्रिर्ब[2]हलशिखदीपः प्रभवति
प्रियः प्रेमारब्ध[3]स्मरविधिरसङ्गः परमसौ ।
सखि स्वैरं स्वैरं सुरतमकरोद्व्रीडितवपु
र्यतः पर्यङ्को[4]ऽयं रिपुरिव कटुत्का[5]रमुखरः ॥

२९८

For reff. see below.

धन्यासि यत्क[1]थयसि प्रियसंगमेन[1]
नर्मस्मितं च वचनं च रसं च तस्य[2] ।
नीवीं प्रति प्रणिहिते तु करे[3] प्रियेण
सख्यः[4] शपा[5]मि यदि किंचिद[पि] स्मरामि ॥

विद्यायाः ॥

२९९

जयति समरतान्तान्दोलनापाण्डुगण्ड
स्थलकृतनिजवासस्वेदपूरानुजन्मा ।
श्ल[1]थतनुभुजबन्धप्राप्तदीर्घप्रसारो
मुखपरिमलमुग्धः कान्तयोः श्वासवातः ॥

---

२९७ [1] MS. प्रौ. [2] MS. व. [3] Read ब्धः? [4] MS. ङ्को. [5] MS. °वड(or ड?)त्का.

२९८ *Skm. II. 697. Sbhv. 2142 (कस्यापि). Śp. 3746 (विज्जकायाः). Kāvyapr. ad IV. 40 (anon.). Sāhityad. pp. 41–2 (anon.). Ak. p. 166 (anon.). Kāvyaprad. ad IV. 18 (anon.). Arjunavarman ad Amaru 101 (anon.). *S.-Ratnak. v. 188 (anon.). *S.-Prabandha. 55 (anon.). [1] The other texts have या कथ° (except S.-Prabandha. मां°) and °मेऽपि. [2] Śp. नर्मोक्तिचाटुकशतानि रतान्तरेषु; Sbhv., Kāvyapr., Sāhityad., Ak., S.-Ratnak., Kāvyaprad., S.-Prabandha. विस्रब्धचाटुक°. [3] Sbhv. °हितस्य करः. [4] Sbhv. स्वी. [5] MS. या.

२९९ [1] MS. ग्ल.

३००

मनोजन्मप्रौढव्यतिकरशतायासविधिषु
प्रियः प्रायो मुग्धो झगिति[1] कृतचेतोभवविधिः ।
सहूंकारोज्जृम्भा स्मरपरवशा कान्तविमुखं
मुखं[2] मुग्धापाङ्गा[3] क्षिपति विरसप्रौढयुवती ॥

३०१

नवनवरहोलीलाभ्यासप्रपञ्चितमन्मथ
व्यतिकरकलाकल्लोलान्तर्निमग्नमनस्कयोः ।
अपि तरुणयोः किं स्यात्तस्यां दिवि स्पृहयालुता
मुकुलितदृशोरुज्झिद्यन्ते न चेद्विरहत्विषः ॥

३०२

तस्यापाङ्गविलोकितस्य मधुरप्रोल्लासितार्धभ्रुव
स्तस्य स्मेरशुचेः क्रमस्य च गिरां मुग्धाक्षराणां ह्रिया ।
भावानामपि तादृशां मृगदृशो हावानुगानामहो
नाधन्यः कुरुते प्ररूढपुलकैरातिथ्यमङ्गैर्जनः ॥

मनोविनोदस्यै(fol. 50b)तौ ॥

३०३

समाकृष्टं वासः कथमपि हठात्पश्यति मयि[1]
क्रमादूरुद्वंद्वं जरठशरगौरं मृगदृशः ।
तया दृष्टिं दत्त्वा[2] महति मणिदीपे निपुणया
निरुद्धं हस्ताभ्यां झगिति मम[3] नेत्रोत्पलयुगम् ॥

Śp. 3677 (कस्यापि).
*Sabhyāl. IV. 124 (कस्यापि).

---

३०० [1] MS. ते (ti). [2] MS. खा. [3] MS. ङ्ग.

३०१ [1] MS. ल.

३०३ [1] MS. पि; Śp. reads तदा; so also Sabhyāl. [2] MS. त्वौ (corrected?); Sabhyāl. त्र(?)त्वा. [3] Śp. निज; so Sabhyāl. [4] MS. त्रौ (corrected?).

३०४

अनल्पं संतापं शमयति मनोजन्मजनितं
तथा शीतं स्फीतं हिमवति निशीथे ग्लपयति ।
तदेवं[1]को ऽप्यूष्मा रमणपरिरम्भोत्सवमिल
त्पुरन्ध्रीनीरन्ध्रं[2]स्तनकलशजन्मा विजयते ॥

३०५

*Skm. II. 667 (सोह्लोकस्य).

ना[1]धन्यान्विपरीतं[2]मोहनर[स]प्रेङ्खन्नितम्बस्थली
लालङ्[3]गूषणकिङ्किणीकलरवव्यामिश्रकण्ठस्वनम् ।
सं[4]रम्भं[5]श्लथकेशबन्धविगलन्मुक्ताकलापद्रुत[6]
श्वा[7]सच्छेदतरङ्गितस्तनयुगं प्रीणाति शृङ्गारिणी ॥
सोनोकस्य ॥

३०६

*Skm. II. 694 (कस्यचित्).

शीत्कारवन्ति दरमीलितलोचनानि
रोमाञ्चमुञ्चि तनुघर्मकणावलीनि ।
एणीदृशां मकरकेतुनिकेतनानि
वन्दामहे सुरतं[1]विभ्रमचेष्टितानि ॥

३०७

मुहुर्व्रीडावत्याः प्रतिहसितवत्याः प्रतिमुहु
र्मुहुर्विश्रान्ताया मुहुरभिनिविष्टव्यवसितेः ।
श्रमाम्भोभिस्तिम्यत्तिलकमलि[1]काघूर्णदलकं
मुखं लीलावत्या हरति विपरीतव्यतिकरे ॥
सुरभेः ॥

---

३०४ [1] Or श्लथ? [2] MS. स्वृ?

३०५ [1] MS. मा. [2] *Skm.* also (A.) परिवी. [3] *Skm.* also (A.) ०लंभू. [4] MS. स. [5] *Skm.* also (A.) भा. [6] *Skm.* त्रुट. [7] *Skm.* च्छ्वा.

३०६ [1] Corrected from ति.

३०७ [1] MS. ले (*li*).

३०८

आस्तां दूरेण विश्लेषः प्रियामालिङ्गतो मम ।
स्वेदः किं न सरिन्नाथो रोमाञ्चः किं न पर्वतः ॥

Sbhv. 2087 (कस्यापि). Śp. 3679 („).

३०९

[1]चिरारूढप्रेमप्रणयपरिहासेन हृतया
तदारब्धं तन्व्या न तु यदबलायाः समुचितम् ।
अनिर्व्यूढे तस्मिन् प्रकृतिसुकुमाराङ्गलतया
पुनर्लज्जालोलं मयि विनिहितं लोचनयुगम् ॥

*Skm. II. 675 (कोकस्य). Sbhv. 2129 (कस्यापि).

३१०

नखदशननिपातजर्जराङ्गा
रतिक(fol. 51a)लहे परिपीडिता प्रहारैः ।
सपदि मरणमेव सा तु[1] याया
यदि न पिबेदधरामृतं प्रियस्य ॥

Sbhv. 2126 (क्षेमेन्द्रस्य).

३११

मुग्धे तवास्मि दयिता दयितो[1] भव त्व
मित्युक्तया न हि न हीति शिरो ऽवधूय ।

For reff. see below.

---

३०८ [1] MS. ङ्गि. [2] MS. ०रिंना.

३०९ [1] *Skm.* reads *a–b*

पुरारूढप्रेमप्रबलरसरागेण कृतया
समारूढं कर्तुं न हि यदबलाभावसदृशम् ।

[2] MS. ०दृयात्त. [3] MS. व्यू.

३१० [1] *Sbhv.* यदिह मरणमेव किं न; MS. त्त for तु?

३११ *Sbhv.* 2128 (शशिवर्धनस्य). *Śp.* 3699 (कस्यापि). **Sml. P.* 119*a* (कस्यापि). **Saml.* 187 (anon.). **Sabhyāl.* IV. 162 (anon.).
[1] *Śp.*, *Sml. P.*, *Saml.*, *Sabhyāl.* पुरुषो.

स्वस्मा[1]त्करान्मम[2] करे वलयं क्षिपन्त्या[3]
वाचं विनाभ्यु[4]पगमः कथितो मृगाक्ष्या ॥

३१२

Sbhv. 2120. Śp. 3695. *Sml. B. 147b.

पततु तवोरसि सततं दयिताधम्मिल्लमल्लिकाप्रक[1]रः ।
रति[2]रसं[3]भसकचग्रहलुलितालकव[4]ल्लरीगलि[5]तः ॥

बाणस्य ॥

३१३

*Skm. II. 676 (राजशेखरस्य).

आवृण्वाना झगि[1]ति जघनं मृदुकूलाञ्चले[2]न
प्रेङ्खन्क्रीडाकुलि[3]तकवरीबन्धनव्यग्रपाणिः ।
अर्धोच्छ्वासस्फुटनखपदालंकृताभ्यां स्तनाभ्यां
दृष्टा धार्ष्ट्यस्मृतिनत[4]मुखी मोहनान्ते मया सा[5] ॥

अभिनन्दस्य ॥

३१४

हरति रतिविमर्दे लुप्तपत्त्राङ्कुरत्वा
प्रकटनखपदाङ्कः किं च रोमाञ्चमुद्रः ।
हरिणशिशुदृशो ऽस्या [मुग्ध]मुग्धं हसन्त्याः
परिणतशरकाण्डस्निग्धपाण्डुः कपोलः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

---

३११ [1] *Sbhv.* स्वं स्वा. [2] *Śp.*, *Sml. P.*, *Saml.* °त्प्रिय; *Sabhyāl.* °त्प्रियतमे. [3] MS. न्त्य corrected (?). [4] *Sabhyāl* प्यु.

३१२ [1] *Śp.* नि. [2] *Śp.* त. [3] *Sbhv.* ण. [4] Inserted by revisor of MS. [5] *Sbhv.* °पति.

३१३ [1] *Skm.* टि. [2] MS. ने. [3] *Skm.* प्रेङ्खल्लीलालुलि. [4] *Skm.* धार्ष्ट्यादवनत°; MS. दा for धा. [5] *Skm.* सा मया मोहनान्ते.

३१५

करकिशलयं धूत्वा धूत्वा विमार्गति वाससी
क्षिपति सुमनोमालाशेषं प्रदीपशिखां प्रति ।
स्थगयति करैः[1] पत्युर्नेत्रं[2] विहस्य समाकुला
सुरतविरतौ रम्या तन्वी मुहुर्मुहुरीक्षितुम्[3] ॥

For reff. see below.

३१६

विश्रान्तिं नूपुरे याते[1] श्रूयते रसना[2]ध्वनिः ।
प्रायः कान्ते[3] रति[4]श्रान्ते कामिनी पुरुषायते ॥

Śp. 3696 (कस्यापि). *Sabhyāl. IV. 161 („).

३१७

भावोन्गाढमुपोढकम्पपुलकै[1]रङ्गैः समालिङ्गितं
रागाच्चुम्बितमभ्यु[2]पेत्य वदनं पीतं च वक्त्रामृतम्[3] ।
जल्पन्त्यैव मुहुर्न नेति निभृतं प्रध्वस्त[4]चारित्रया
निःशेषेण समापितो रतं[5]विधि[6]र्वाचा तु नाङ्गीकृतः ॥

*Skm. II. 662 (कस्यचित्).

---

३१५ *Skm. II. 677 (कस्यापि). Sbhv. 2105 (कस्यापि). Śp. 3706 (अमरुकस्य). Vāmana ad v. 2, 8 (anon. first pāda only). *S.-Muktāv. XVIII. 3 (anon.). *S.-Mukt. I. 95 (anon.). *Sml. B. 148b (अमरुकस्य). Homac. p. 314 (anon.). [1] Skm. कर; Sbhv., Śp., S.-Muktāv., S.-Mukt., Homac. मुह्नः. [2] Skm., Sbhv., Śp., S.-Muktāv., S.-Mukt., Homac. नै. [3] Sbhv. नारी पुनः पतिमाश्रिता; Śp. तन्वी पुनः°; MS. मुर्हमु; S.-Muktāv. °चते; S.-Mukt. °चिता.

३१६ [1] Śp. प्रशान्ते नूपुरारावे; Sabhyāl. °नूपुराभावे. [2] Śp., Sabhyāl. मेखला. [3] Apparently corrected from न्ति. [4] Śp. कान्ते नूनं रति°; Sabhyāl. omits नूनं.

३१७ [1] MS. सु. [2] Skm. प्यु; MS. स्यु. [3] MS. °त्पान्त्यै. [4] Skm. प्रस्तब्ध. [5] MS. विा. [6] MS. भ.

३१८

यत्पीनस्तनभारलालसलसद्बासःस्फुरत्गण्डया
तन्व(fol. 51b)ङ्ग्या रभसार्पितं सरभसं[1] वक्त्रं[2] मुहुः पीयते ।
तच्छ्लाघ्यं सुरतं च तत्तदमृतं तद्वस्तु तद्ब्रह्म त
च्चेतोहारि तदेव तत्किमपि तत्तत्स्यान्तरं सर्वथा ॥

३१९

न वत विधृतः काञ्चीस्थाने करः श्लथवाससि[1]
प्रहितमसकृद्दीपे[2] चक्षुर्घनस्थिरतेजसि ।
कुचकलशयोरूढः कम्पस्तया मम संनिधौ[3]
मनसिंजरुजो भावैरुक्ता वचोभिरपह्नुताः ॥

अभिनन्दस्य ॥

३२०

*Skm. ii. 699 (प्र(ञ B.)च ल्दासस्य).

हर्षाम्बु[1]दूषितविलोचनया मयाद्य
किं तस्य तत्सखि[2] निरूपित[3]मङ्गमङ्गम् ।
रोमाञ्चकञ्चुकति[4]रस्कृतदेहया वा
ज्ञातानि तानि परिरम्भसुखानि किं वा ॥

अचलस्य ॥

३२१

स कस्मान्मे प्रेयान् सखि कथमहं तस्य दयिता
यतो मां स्पृष्ट्वै[1]व स्नपयति करं स्वेदपयसा ।

---

३१८ [1] MS. भ्र or च्र? [2] MS. ह.
३१९ [1] MS. से (si). [2] MS. inserts त (after क्ष). [3] MS. से (si).
३२० [1] *Skm.* °पूरि. [2] *Skm.* त्स. [3] MS. पे (pi). [4] MS. ते (ti).
३२१ [1] MS. पृ.

विलोक्याश्लेषादप्यवहित इवामील्य नयने
व्युदञ्चद्रोमाञ्चस्थगितवपुरालिङ्गति स माम्[1] ॥

३२२

किमपि किमपि मन्दं मन्दमासत्तियोगा
दविचलितकपोलं[3] जल्पतोश्च[4] क्रमेण ।
अशिथिलपरिरम्भव्यापृतैकैकदोष्णो
रविदितगतयामा रात्रिरेवं[7] व्यरंसीत् ॥

भवभूतेः ॥

Uttarar. I. 27. *Daśar. ad* IV. 63. **Sml. B.* 147a. **Sabhyāl.* (fol. xa). **S.-Prab.* 81 (anon.).

३२३

दाक्षिण्यादभिमानतो रसवशाद्विश्रामहेतोर्मम
प्रागल्भ्याद्यदनुष्ठितं मृगदृशा शक्यं न तद्योषिताम् ।
निर्व्यूढं न यदा तया तदखि[लं खि]न्नैस्त्वरत्तारकैः
सव्रीडैश्च विलोकितैर्मयि पुनर्न्यस्तः समस्तो भरः ॥

**Skm.* II. 674 (महाकवेः).

---

३२१ [1] MS. मा.

३२२ [1] Aiyar's edition of *Uttarar.* reads त्ति ; other editions agree with MS. ; *S.-Prab.* त्ति. [2] *Uttarar., Daśar., S.-Prab.* र. [3] MS. त. [4] *Uttarar., Daśar, Sabhyāl., S-Prab.* जल्पतोरक्र°. [5] *Uttarar.* also सपुलक° ; so *Daśar., Sabhyāl.* [6] MS. ति. [7] *Uttarar., Daśar., Sabhyāl., S.-Prab.* व, concerning which reading, fabled to have been suggested by Kālidāsa, see Bhandarkar's *Mālatīmādhava*, pp. vi, vii.

३२३ [1] *Skm.* तु. [2] *Skm.* त्त. [3] MS. क्य. [4] *Skm.* य. [5] MS. व्यू. [6] *Skm.* °वता°. [7] MS. न्य.

३२४

वलितमनसोरप्यन्योन्यं समावृतभावयोः
पुनरुपचितप्राय[1]प्रेम्णोः पुनस्त्रपमाणयोः ।
इह हि निविडव्रीडानङ्गज्वरातुरचेतसो
र्नवतरुणयोः को जानीते किमद्य फलिष्यति ॥

लच्मी(fol. 52 missing)[धरस्य][2] ॥

---

३२४ [1] *Sic* MS. (for य ?). [2] Fol. 53*a* begins with चीयत (for व्रीयते, end of the verse *Sbhv.* 2099) ॥ भट्टश्रीशिवस्वामिनः ॥

॥ समाप्तनिधुवनचिह्नव्रज्या ॥

३२५

राजन्ति[1] कान्तनखरक्षतयो[2] मृगाक्ष्या
लाक्षा[3]रसद्रवमुचः कुचयोरुपान्ते ।
अन्तःप्रवृद्धमकरध्वजपावकस्य
शङ्के विभि[4]द्य हृदयं निरगुः[5] स्फुलिङ्गाः ॥

राजशेखरस्य ॥

*Skm. II. 636 (कस्यापि).

३२६

जयन्ति कान्तास्तनमण्डलेषु
विटार्पितान्यार्द्रनखक्षतानि ।
लावण्यसंभारनिधानकुम्भे
मुद्राक्षराणीव मनोभवस्य ॥

*Skm. II. 637 (कस्यचित्).

३२७

क्वचित्ताम्बूलाङ्कः[1] क्वचिदगरुपङ्काङ्कमलिनः
क्वचिच्चूर्णोद्गारः[2] क्वचिदपि च सालक्तकपदः ।

For reff. see below.

---

३२५ [1] MS. न्ति. [2] Skm. °चताया (sic). [3] MS. क्षा. [4] MS. भि (bhi). [5] Skm. नि(for वि)विगुः (A.) and निरगुः (B.); MS. °जगुः.

३२७ Sbhv. 2131 (कस्यापि). Śp. 3700 (कस्यापि). Sāhityad. p. 42 (anon.). Daśar. ad II. 17 (anon.). Amaru, 107. [1] Sbhv., Śp., Sāhityad., Daśar., Amaru ङ्कः. [2] MS. य. [3] Sbhv., Śp., Sāhityad., Daśar., Amaru री.

बलीभङ्गाभोगेष्व[1]लकप[2]तिताकीर्ण[3]कुसुमः
स्त्रियाः सर्वा[4]वस्थं कथयति रतं[5] प्रच्छदपटः ॥

३२८

*Skm. II. 638 (कस्यचित्).
*Sabhyāl. I. 106 (anon.).

पीनतुङ्गकठिनस्तना[1]न्तरे
कान्तदत्तमबला नखक्षतम्[2] ।
आवृणोति विवृणोति चेक्षते[4]
लब्धरत्नमिव दुःखितो[5] जनः[6] ॥

३२९

*Skm. II. 704 (भवभूतेः).

उर[1]सि गुरुसमक्षं[2] लज्जमाना मृगाक्षी
र[3]तिरुतमनुकर्तुं राजकीरे प्रवृत्ते ।
तिरयति शिशुलीलानर्तनच्छद्मताल
प्रचल[4]वल[य]मा[5]लास्फालकोलाहलेन ॥

३३०

प्रदोषे दम्पत्योर्निजरुजि विभिन्ने प्रणयिनो
र्वि[1]भिन्ने सं[2]पन्ने घनतिमिरसंकेतगहने ।
रतौत्सुक्यात्ताम्यत्तरलमनसोः पर्यवसिते
कृतार्थत्वे[3]ऽन्योन्यं तदनु विदितौ किं नु कुरु[4]ताम् ॥

---

३२७ [1] *Śp.*, *Sāhityad.*, *Daśar.*, Amaru ॰गैर. [2] MS. य. [3] *Śp.* ॰तैः की ; *Sāhityad.*, *Daśar.*, Amaru ॰तैः र्णी. [4] Amaru नाना. [5] MS. भं.

३२८ [1] *Skm.* also (B.) ॰गुणा. [2] MS. तः. [3] MS. ॰दृशी. [4] *Skm.*, *Sabhyāl.* वीक्षते. [5] *Sic* MS. (for दुःस्थितो 'poor'?); *Skm.*, *Sabhyāl.* निर्धनो. [6] In *Sabhyāl.* *c-d* precede *a-b*.

३२९ [1] MS. द्रव, द्र and उ being easily confused. [2] MS. वं. [3] *Skm.* also (A.) प्र. [4] MS. य, a mistaken correction (of व ?), due to the following omitted य. [5] MS. वा : read वाद्या॰ ?

३३० [1] MS. भे (*bhi*). [2] MS. स. [3] MS. ॰त्वे च. [4] MS. र.

३३१

पश्यसि न(fol. 53b)खसंभूतां रेखां वरतनु पयोधरोपान्ते ।
किं[1] वाससा स्तनान्तं रुणत्सि हिमरुचिकृतेवाह्निं[2] ॥

३३२

यद्रात्रौ रहसि व्यपेत[1]विनयं दृष्टं[2] रसात्कामिनो
रन्योन्यं शयनीयमीहितरसव्याप्तिप्रवृत्तस्पृहम् ।
तत्सानन्दमिलद्दृशोः कथमपि स्मृत्वा गुरूणां पुरो
हासोद्भेदनिरोधमन्थरमिलत्तारं कथंचित्स्थि[4]तम् ॥

Sbhv. 2212 (अमरुकस्य). Śp. 3741 („).

३३३

किं भूषणेन रचितेन हिरण्मयेन
किं[1] रोचनादिरचितेन विशेषकेण ।
आर्द्राणि कुङ्कुमरुचीनि विलासिनीना
मङ्गेषु किं नखपदानि न मण्डनानि ॥

Sbhv. 2165 (भट्टकुमारस्य).

३३४

दंपत्योर्निशि जल्पितं गृहशुके[ना]कर्णितं यद्वचः
प्रातस्तद्गुरुसंनिधौ[1] निगदतस्तस्यैव तारं[2] वधूः ।

For reff. see below.

३३१ [1] MS. कें (kiṃ). [2] MS. °वह्नि.

३३२ [1] MS. ये. [2] Sbhv., Śp. वृत्तं. [3] Sbhv., Śp. °सावा. [4] MS. त्स्थे (tsthi).

३३३ [1] MS. कि.

३३४ *Skm. II. 705 (अमरोः). Sbhv. 2214 (कस्यापि). Śp. 3743 (कस्यापि). Amaru, 16. Kuvalay. ad 155 (anon.). Ak. p. 358 (anon.). *Sabhyāl. IV. ad fin. (22a) (अमरुकस्य). *S.-Mukt. I. 28 (anon.). *S.-Prab. 60 (anon.). [1] All the other texts °ल्पतोर्गृ. [2] S.-Mukt. प्रायस्त°; Skm. also (A.) तत्प्रातर्गु, which the other texts all read. [3] Skm. °स्योपहारं; Sbhv., Śp., Kuvalay., Śṛṅgāradīpikā ad Amaru, 16 °स्यातिमात्रं; Amaru, S.-Prab. श्रुत्वैव तारं.

हाराकर्षित[1]पद्मरागशकलं विन्यस्य चञ्चोः पुरो[2]
व्रीडार्त्ता प्रकरोति[3] दाडिमफलव्याजेन वाग्बन्धनम् ॥

३३५

*Skm. II. 701 (डिम्बोकस्य). Amaru, 117.

प्रयच्छाहारं मे यदि तव रहोवृत्तमखिलं
मया वाच्यं नोच्चैरिति गृहशुके जल्पति शनैः।
वधूवक्त्रं[1] व्रीडाभरन[2]मितमन्तर्विहसितं
हरत्यर्धोन्मीलन्नलिनमनिला[3]वर्जितमिव ॥

३३६

*Skm. II. 639 (कस्यचित्).

नखक्षतं यन्नवचन्द्रसंनिभं
स्थितं कृशाङ्गि स्तनमण्डले तव।
इदं तरीं[1]तुं त्रिबलीतरङ्गिणी[2]
वि[3]राजते पञ्चशरस्य नौरिव ॥

३३७

*Skm. II. 116 (कस्यचित्).

हंहो कान्त रहोगतेन भवता यत्पूर्वमावेदितं
निर्भिन्ना तनुरावयोरिति मया तज्ज्ञातमद्य स्फुटम्।
कामिन्या स्मरवेदनाकु(f. 54a)[ल]दृशा[1] यः केलिकाले कृतः
सो ऽत्यर्थं कथमन्यथा द[2]हति मामेष त्वदोष्ठव्रणः ॥

---

३३४ [1] *Skm.* कर्णालंकृत; *Sbhv.*, *Śp.*, Amaru, *Kuvalay.*, *Ak.*, *S.-Mukt.*, *Sabhyāl.*, *S.-Prab.* कर्णावलम्बित. [2] *Skm.*, *Kuvalay.*, *Śṛṅgāradīpikā ad* Amaru, *S.-Mukt.* चञ्चूपुटे; *Sbhv.*, *Śp.*, Amaru चञ्चोः पुटे; *S.-Prab.*, *Sabhyāl.* चंचोः पुटे (*sic*). [3] *Kuvalay.*, *Ak.*, *Śṛṅgāradīpikā* विदधाति.

३३५ [1] Amaru वो. [2] MS. म. [3] *Skm.* ०लिना.

३३६ [1] MS. र्तं. [2] MS. णी. [3] MS. द्वि (for स्वि?).

३३७ [1] *Skm.* ज्ञा. [2] *Skm.* तु(नु?)द.

३३८

Anarghar. VII. 107.

अभिमुखपतयालुभिर्ललाट
श्रमसलिलैरविधौतपत्त्रलेखः ।
कथयति पुरुषायितं वधूनां
मृदितहिमद्युतिदुर्मना: कपोलः ॥

मुरारेः ॥

३३९

Śiśupālavadha XI. 29.

नखपदबलिनाभीसंधिभागेषु लक्ष्यः
क्षतिषु च दशनानामङ्गनायाः सशेषः ।
अपि रहसि कृतानां वाग्विहीनोऽपि जातः
सुरतविलसितानां वर्णको वर्णकोऽसौ ॥

३४०

Śiśupālavadha XI. 34. *Sbhv.* 2171. *Daśar. ad* II. 23; IV. 55 (anon.). *Sāhityad.* p. 82 (anon.). *At.* p. 64 (anon.).

द्रवनखपदभङ्गं गोपयस्यंशुकेन
स्थगयसि पुनरोष्ठं पाणिना दन्तदष्टम् ।
प्रतिदिशमपरस्त्रीसङ्गशंसी विसर्पे
न्नवपरिमलगन्धः केन शक्यो वरीतुम् ॥

माघस्यैती ॥

३३८ [1] MS. ति. [2] MS. °सुच. [3] *Anargh.* °वधू. [4] *Anargh.* also °निर्मल:.

३३९ [1] MS. मा. [2] MS. मु; read गुह्यसि, though the word is not known elsewhere? [3] MS. नी.

३४० [1] All other texts न and म respectively: see Exegetical Notes at end. [2] *Sbhv.*, *At.* मुक्त. [3] MS. ग. [4] *Sbhv.* न्वद. [5] MS. स्ये.

३४१

*Skm. II. 640.

काश्मीरपङ्कखचितस्तनपृष्ठताम्र
पट्टावकीर्णदयितार्द्रनखाक्षराली[1]।
एणीदृशः कुसुमचापपरेन्द्र[3]दत्त
तारुण्यशासनमिव प्रकटीकरोति ॥

दक्षस्य ॥

३४२

अधर[1]पद्मरागो ऽयमनर्घः सव्रणो ऽपि[2] ते।
मुग्धे हस्तः किमर्थो ऽयमपार्थे[3] इह दीयते ॥

३४३

दरस्रावं[1] वासो लुलितकुसुमालंकृति[2] शिरः
श्रथालोकं चक्षुः सरसनखलेखाङ्कितमुरः।
लसत्काञ्चीग्रन्थिस्फुरदरुणरत्नांशु जघनं
प्रियाङ्गोन्मृष्टाङ्ग्या विष[3]मिदमियज्ञा[4]वकनृणाम् ॥

वर्लुणस्य ॥

३४४

*Skm. II. 702 (मार्जारस्य).

प्रत्यूषे गुरुसंनिधौ गृहशुके तत्तद्रहोजल्पितं
प्रस्तोतुं[1] परिहासकारिणि पदैरर्धोदितैरुद्यते।
क्रीडाशारिकया निलीय निभृतं त्रातुं चपा[2]र्त्तां वधूं
प्रारब्धः सहसैव संभ्रमकरो मार्जारगर्जारवः ॥

---

३४१ [1] *Skm.* also °णी (B.). [2] *Skm.* °खचताना and °ली (*sic*). [3] *Skm.* °नवेन्द्र (for नरेन्द्र ?).

३४२ [1] MS. रः. [2] MS. पि. [3] MS. र्थः.

३४३ [1] *Sic* MS. [2] MS. ते (*ti*). [3] For suggestions as to the reading here see Exegetical Notes. [4] MS. ग्य.

३४४ [1] MS. स्तुं. [2] MS. °या°; *Skm.* भया and (B.) चपा.

३४५

तल्पे[1] चम्पककल्पिते सखि गृहोद्याने ऽद्य (fol. 54b) सुप्ता-
  सि किं
तत्किञ्जल्कचयं न पश्यसि कुचोपान्ते विमर्दारुणम् ।
आः किं छद्मविदग्धमानिनि मयि ब्रूषे पुरोभागिनि
क्रूरैरुल्लिखितास्मि तत्र कुसुमान्युच्चिन्वती कण्टकैः ॥

सोन्नोकस्य ॥

३४६

इतः पौरस्त्यायां ककुभि विवृणोति क्रमदल
त्तमिस्रामर्माणं किरणकणिकामम्बरमणिः ।
इतो निष्क्रामन्ती नवरतिगुरोः प्रोञ्छति वधूः
स्वकस्तूरीपत्राङ्कुरमकरिकामुद्रितमुरः ॥

Anarghar. IV. 3.

३४७

प्रभाते पृच्छन्तीरनुरहसवृत्तं सहचरी
र्नवोढा न व्रीडामुकुलितमुखीयं सुखयति ।
लिखन्तीनां पत्राङ्कुरमनिशमस्यास्तु कुचयो
श्चमत्कारो गूढं करजपदमासां कथयति ॥

मुरारेरेतौ ॥

Anarghar. IV. 6.
Jayaratha *ad As.* p. 76 (anon.).
**Saml.* 68 (anon.).

---

३४५ [1] MS. तुल्ये.
३४६ [1] MS. आ. [2] MS. पु.
३४७ [1] MS. सि ; cf. Pāṇini, v. 4, 81. [2] Jayar. कथ°.
[3] MS. ले (*li*).

॥ मानिनीव्रज्या ॥

३४८

Śp. 3547 (anon.). *Sarasvatīk. ad* v. 176 (anon.). **Sabhyāl. B.* 4*b* (anon.).

मानोन्नतेत्य[सहनेत्य]तिपरिडतेति
मय्येव धिक्कृ[1]तिरनेकमुखी सखीनाम् ।
आकार[2]मात्रमसृणेन विचेष्टितेन
धूर्तस्य तस्य हि[3] गुणानुपवर्ण[4]यन्ति ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

३४९

**Skm.* II. 226 (अमरोः). *Sbhv.* 1575. **Sml. B.* 102*b*.

वलतु[1] तरला धृष्टा दृष्टिः खला सखि मेखला
स्खलतु कुचयोरुत्कम्पान्मे विदीर्यतु कञ्चुकम् ।
तदपि न मया संभाष्यो[2] ऽसौ पुनर्दयितः[3] शठः
स्फुटति हृदयं मौ[4]नेनान्तर्न मे यदि तत्क्षणात् ॥

अमरुकस्य ॥

३५०

Sbhv. 1577 (कस्यापि). *Śp.* 3538 (संकुलस्य). **Sabhyāl.* 30*a* (,,).

तदेवाजिह्माक्षं मुखमविष[1]दास्ता गिर इमाः
स एवाङ्गाक्षेपो[2] मयि सरसमालिङ्गति[3] तनुम् ।

---

[1] MS. न.

३४८ [1] MS. कृय ? [2] *Śp., Sabhyāl., Sarasvatīk.* दाक्षिण्य. [3] *Sarasvatīk.* तु. [4] *Sarasvatīk.* °रज्ञ.

३४९ [1] *Sbhv., Sml. B.* च. [2] *Skm., Sbhv.* °च्यो. [3] MS. here inserts शतः (dittography). [4] *Sbhv.* मा.

३५० [1] *Sbhv., Śp., Sabhyāl.* श. [2] *Śp., Sabhyāl.* °श्लेषो. [3] MS. त; *Sbhv., Śp., Sabhyāl.* °श्लिष्यति.

यदुक्तं [प्रत्युक्तं] तदपटु शिरःकम्पनपरं
प्रिया मानेनाहो पुनरपि कृता मे नववधूः ॥

शम्बूकस्य ॥

३५१

यदि विनिहिता शून्या दृष्टिः किमु स्थिरकौतुका
यदि विरचितो मौने यत्नः किमु (fol. 55a) स्फुरितो ऽधरः।
यदि नियमितं ध्याने चक्षुः[1] कथं पुलकोद्गमः
कृतमभिनयैर्दृष्टो[2] मानः प्रसीद विमुच्यताम् ॥

अमरुकस्य ॥

*Skm. II. 244 (अमरोः). Sbhv. 1625.

३५२

एकत्रासनसंस्थितिः[3] परिहृता प्रत्युद्गमाद्दूरत
स्ताम्बूलाहरणच्छलेन रभसाश्लेषक्रमो[5] विघ्नितः।
संलापो[6]ऽपि न मिश्रितः[8] परिजनं व्यापारयन्त्यान्तिके[9]
भर्तुः[10] प्रत्युपचारतश्चतुरया कोपः कृतार्थीकृतः ॥

श्रीहर्षस्य[11] ॥

For reff. see below.

३५० [1] *Sabhyāl.* य.

३५१ [1] *Sbhv.*, Amaru चेतः. [2] *Skm.* also (A.) र्दृ.

३५२ **Skm.* II. 217 (अमरोः). *Sbhv.* 1583 (पुलिनस्य). *Śp.* 3534 (कस्यापि). Amaru, 18. *Sāhityad.* p. 44 (anon.). *Daśar.* *ad* II. 18 (अमरुशतके). *Sarasvatīk.* *ad* v. 170 (anon.) *Rasataraṅgiṇī* v. *ad fin.* (anon.). **Sml. P.* 84*b* (पुलिन्दस्य). **Sml. B.* 102*b* (Amaru). Hemac. p. 304 (anon.). [1] *Sarasvatīk.*, Hemac. ग. [2] MS. ते: (*tiḥ*). [3] MS. दू (inserted by revisor). [4] *Skm.*, *Sbhv.*, *Sarasvatīk.*, Hemac., *Sāhityad.* °नयन; *Śp.*, *Sml. P.*, Amaru, *Daśar.* °हरण. [5] All other texts श्लेषो ऽपि सं°. [6] All other texts श्चा. [7] MS. यो. [8] *Indische Sprüche*[2], No. 1363 reads विश्रु, with some MSS. of Amaru. [9] *Skm.*, *Rasatar.* °न्त्या तया. [10] All other texts कान्तं. [11] MS. here inserts ॐ twice.

३५३

For reff. see below.

तद्वक्त्राभिमुखं मुखं विनिहितं[1] दृष्टिर्धृता[2] चान्यत[3]
स्तस्यालापकुतूहलाकुलतरे श्रोत्रे निरुद्धे मया ।
हस्ताभ्यां[4] च तिरस्कृतः[5] सपुलकः स्वेदोद्गमो[6] गण्डयोः[7]
सख्यः किं करवाणि यान्ति शतधा[8] यत्कञ्चुके[9] संधयः ॥

३५४

For reff. see below.

दूराद्[1]उत्सुकमागते विचलितं[2] संभाषिणि स्फारितं
संश्लिष्यत्यरुणं गृहीतवसने कोपाञ्चितं[3] भ्रूलतम् ।
मानिन्याश्चरणानतिव्यतिकरे बाष्पाम्बुपूर्णं[4] क्षणा[5]
च्चक्षुर्जातमहो प्रपञ्चचतुरं जातागसि प्रेयसि ॥

रतिपालस्य ॥

---

३५३ **Skm.* II. 229 (अमरोः). *Sbhv.* 1581 (कस्यापि). *Śp.* 3535 (अमरुकस्य). Amaru, 11. **Sml. B.* 102*b* (Amaru). **S.-Ratnak.* v. 319 (anon.). Hemac. p. 101, Comm. (anon.). [1] Corrected from य. [2] All other texts विनमितं. [3] All other texts °ष्टिः कृता. [4] *Skm.*, *S.-Ratnak.*, Hemac., Amaru पादयोस्. [5] *Śp.*, Hemac., Amaru पाणिभ्यां. [6] *Skm.* अपि वारितः; *Sbhv.* विनिवारितः; *S.-Ratnak.* has °कृतश्च पु°. [7] MS. मौ. [8] *Skm.* सहसा. [9] MS. त corrected to य.

३५४ **Skm.* II. 249 (अमरोः). *Śp.* 3539 (कस्यापि). Amaru, 49. **Sml. P.* 84*a* (अमरुकस्य). **Sml. B.* 102*b* (Amaru). **Saml.* 137 (anon.). *Sarasvatik. ad* v. (anon.) *Kāvyapr. ad* IV. 24 (anon.). *Kāvyaprad. ad* IV. 5 ; VII. 15 (anon.). **Rasavilāsa*, § 22 (anon.). Hemac. p. 67 (anon.). **S.-Prab.* 47 (anon.). **Kāvyadarpaṇa* 34*a* (*a* only). [1] *Śp.* वेगादु° ; *Sarasvatik.* एष्यत्यु°. [2] All other texts व, excepting Hemac., *Śp.*, *Sml. P.* (which reads तरलितं) and *S.-Prab.* (विलुलितं). [3] *S.-Prab.* च. [4] *Skm.* °पानत *Saml.*, *Rasavilāsa*, Hemac., and *Kāvyaprad.* in IV. 5 किं चाञ्चित [5] *Śp.*, Amaru, *Sml. P.*, *Skm.* (B.), *Kāvyapr.*, *Sarasvatik.*, *Kāvyaprad.*, *Rasavilāsa*, Hemac., *S.-Prab.* °पूर्णेक्षणं ; *Saml.* °पूरेक्षणं.

३५५

वंचोवृत्तिर्मा भूद्बलतु च न वा वक्रमभि[तो]
न नाम स्याद्बाष्पापगमविषदं लोचनयुगम्।
समाश्वासस्तेन प्रणतशिरसः पत्युरभव
त्प्रिया प्रौढक्रोधाप्यपहृतवती यन्न चरणौ ॥

वोपालितस्य ॥

३५६

किं पादान्ते पतसि विरम[2] स्वामिनो हि स्वतन्त्राः
कंचित्कालं क्वचिदपि रतिस्तेन[3] कस्ते ऽपराधः।
आगस्कारिण्यहमिह यया जीवितं त्वद्वियोगे
भर्तृप्राणाः स्त्रिय इति[5] ननु त्वं मयैवानुनेयः ॥

वाक्कूटस्य ॥

*Skm. ii. 231 (भावदेव्याः). *Padyāv. 377 (कस्यचित्).

३५७

यन्नम्यं गुरुगौरवस्य सुहृदो यस्मिल्ँ[1] लभन्ते ऽन्तरं
यद्दाक्षिण्यरसाद्प्रियया[2] च स(fol. 55b)हसा[3] नर्मोपचारा-
ण्यपि[4]।
यल्लज्जा निरुणद्धि यत्र शपथैरुत्पाद्यते प्रत्यय
स्तत्किं प्रेम स उच्यते परिचयस्तत्रापि कोपेन[5] किम् ॥

Sbhv. 1626 (कस्यापि). Śp. 3561 (,,). *Sml. B. 108b (Amaru).

---

३५५ [1] Corrected from न ? [2] MS. र्त्ति. [3] MS. स्वा. [4] MS. प.

३५६ [1] MS. य. [2] *Padyāv.* लुठसि विमनाः. [3] *Skm.* and *Padyāv.* त: the latter proceeds °स्तत्र. [4] MS. री. [5] MS. ते (*ti*).

३५७ [1] MS. न्. [2] *Sbhv.* °न्नयाच्च. [3] *Śp.* सहते. [4] *Sbhv.* °रावदि; *Śp.* °रानपि. [5] *Sbhv.* कोपो ऽस्ति; MS. °चेन.

३५८

For reff. see below.

भ्रूभङ्गो[1] गुणितश्चिरं[2] नयनयोरभ्यस्तमामीलनं
रोद्धुं शिक्षितमादरेण हसितं मौने ऽभियोगः कृतः ।
धैर्यं[3] कर्तुमपि स्थिरीकृतमिदं चेतः[4] कथंचिन्मया
बद्धो मानपरिग्रहः परिकरे[5] सिद्धिस्तु दैवे स्थिता ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

३५९

For reff. see below.

तथाभूदस्माकं प्रथममविभिन्ना[1] तनुरियं
ततो ऽनु त्वं प्रेयानहमपि[2] हताशा प्रियतमा ।
इदानीं नाथस्त्वं[3] वयमपि कलत्रं किमपरं
मयाप्तं[4] प्राणानां कुलिशकठिनानां फलमिदम् ॥

भावकदेव्याः ॥

---

३५८ *Skm.* II. 228 (धर्मकीर्त्तेः and also (A.) अमरोः). *Sbhv.* 1578 (अमरुकस्य). *Padyāv.* 230 (अमरोः). **Sml. P.* 84b (अमरुकस्य). **Sml. B.* 102b (अमरुकस्य). Nami *ad* Rudraṭa VI. 46 (anon.). **S.-Mukt.* I. 93 (anon.). Amaru, 97. [1] *Skm.*, *Sbhv.*, *Sml. P.*, *Sml. B.*, Amaru, Nami, *S.-Mukt.* °भेदो. [2] *Skm.* रचित. [3] MS. वै. [4] MS. त. [5] All other texts °हे परिकरः.

३५९ **Skm.* II. 232 (अमरोः). *Sbhv.* 1622 (कस्यापि). *Śp.* 3558 (अमरकस्य). **Sml. B.* 105b (Amaru). **Saml.* 145 (anon.). Amaru, 69. *Kuvalay. ad* 110 (anon.). **S.-Mukt.* I. 81 (anon.). Hemac. p. 305 (anon.). *Padyaracanā*, VIII. 14 (अमरुकस्य). [1] *Padyarac.* and Amaru (some versions) यदा; *Śp.*, *Kuvalay.*, *Saml.*, *S.-Mukt.* पुरा. [2] Amaru, *Saml.*, *Padyarac.* °भक्ता. [3] *Kuvalay.*, *S.-Mukt.* °न्वय. [4] Hemac. त्वं नाथो. [5] *Kuvalay.* हतानां.

३६०

यदा त्वं चन्द्रो ऽभूरविकलकलापेशलवपु[1]
स्तदाहं जातार्द्रा[2] शशधरमणीनां प्रतिकृतिः[3]।
इदानीमर्कस्त्वं खररुचिसमुत्सारितरसः
किरन्ती कोपाग्नीनहमपि रविग्रावघटिता ॥

अचलसिंहस्य ॥

For reff. see below.

३६१

कोपो[1] यत्र भ्रुकुटिरचना निग्रहो यत्र मौनं
यत्रान्योन्यस्मितमनुनयो दृष्टिपातः[2] प्रसादः।
तस्य प्रेम्णस्तदिदमधुना वैशसं पश्य जातं
त्वं पादान्ते लुठसि[3] न हि[4] मे मन्युमोक्षः खलायाः ॥

प्रद्युम्नस्य ॥

For reff. see below.

३६२

शठान्यस्याः काञ्चीमणिरणितमाकर्ण्य सह[सा]
समाश्लिष्यन्नेव प्रशिथिलभु[ज]ग्रन्थिरभवः।

For reff. see below.

---

३६० **Skm.* II. 235 (अचलस्य). *Śp.* 3564 (अचलस्य). **Sml. P.* 88*b* (अचलस्य). **Sml. B.* 107*a* (अचलस्य). **Sabhyāl.* II. 38 (भावमिश्रस्य). [1] *Śp.* °भूः शिशिरकरसंपर्करुचिर; *Sabhyāl.* °भूः °°°र्कमधुर; *Sml. P.* °भूर्हिमकरकलाप(*sic*)सलवपु. [2] *Skm.* तदार्द्रा जाताहं. [3] MS. ग; *Śp.* कृ; so also *Sabhyāl.* (कृश). [4] *Skm.* प्रकृतिभिः.

३६१ **Skm.* II. 234 (अमरोः). *Sbhv.* 1630 (कस्यापि). *Śp.* 3562 (वामनस्य). **Sml. B.* 106*a* (वामनस्य). Amaru, 38. *Daśar. ad* II. 18 (अमरुशतके). *Sarasvatīk. ad* v. 138 (anon.). [1] MS. correction (from सौ ?). [2] MS. त; *Skm.* यत्र दृष्टिः. [3] *Sbhv.* पतसि. [4] All other texts च.

३६२ **Padyāv.* 261 (समाहर्तुः). *Daśar. ad* II. 6 (anon.). *Sāhityad.* p. 34 (anon.). Amaru, 109. **Sabhyāl.* IV. 8 (अमरस्य). [1] All other texts यदा: MS. सहसमा with ा deleted before म. [2] MS. न्नै.

तदेतान्काचक्षे[1] घृतमधुमय त्वन्मृदु[2] वचो
विषेणाघूर्णन्ती किमपि न सखीयं[3] गणयति ॥

हिङ्गोकस्य ॥

३६३

मुग्धासि नायमपराध्यं[1]ति सै[2]वमालि
केयं रुषा पं[3]रुषिता लिखिताप्यनेन ।
केलिस्खलद्वसनमु(fol. 56a)त्पुलकाङ्गभङ्ग
मुत्तुङ्गपीनकुचमालिखिता त्वमेव ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

३६४

*Skm. II. 420 (पाणिनेः).

पाणौ शोणतले[1] तनूदरि दरक्षा[2]र[3] कपोलस्थलं[4]
विन्य[5]स्यां[6]ञ्जनदिग्धलो[च]नजलैः किं म्लानिमानीयते ।
मुग्धे चुम्बतु नाम चञ्चलतया भृङ्गः क्वचित्कन्दली
मुन्मीलन्नवमालतीपरिमलः किं तेन विस्मर्यते ॥

३६५

कोपः सखि प्रियतमे ननु वञ्चनैव
तन्मुञ्च मानिनि रुषं क्रियतां प्रसादः ।
प्राणेश्वरश्चरणयोः पतितस्तवायं
संभाष्यतां विकसता नयनोत्पलेन ॥

---

३६२ [1] *Padyāv.* °तद्व्याचक्षे or क्ष्ये; *Daśar.*, Amaru, *Sabhyāl.* (?) क्काचक्षे; MS. °तङ्का (?) for °तान्का. [2] All other texts °त्वद्रुज. [3] All other texts मे.

३६३ [1] MS. ध्यं. [2] *Sic* MS. (for मे?). [3] MS. य. [4] MS. तु.

३६४ [1] *Skm.* also (A.) मे. [2] *Skm.* also (B.) च. [3] MS. र; *Skm.* मा. [4] *Skm.* ली. [5] MS. न्या, with mark of error against the vowel. [6] *Skm.* स्ता.

३६५ [1] MS. *sic* (see Exegetical Notes).

३६६

बाले नाथ विमुञ्च मानिनि रुषं रोषान्मया किं कृतं
खेदो ऽस्मासु न मे ऽपराध्यति[1] भवान् सर्वे ऽपराधा मयि।
तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा[2] कस्याग्रतो रुद्यते
नन्वेतन्मम का तवास्मि[3] दयिता नास्मीत्यतो रुद्यते ॥

कुमारभट्टस्य ॥

For reff. see below.

३६७

गतप्राया रात्रिः कृशतनु[1] शशी शीर्यत[2] इव
प्रदीपो[3] ऽयं निद्रावशमुपगतो घूर्णत[4] इव।
प्रणामान्तो[5] मानस्त्यजसि[6] न तथापि[7] क्रुधमहो
कुचप्रत्यासत्त्या[8] हृदयमपि ते चण्डि[9] कठिनम् ॥

महोदधेः ॥

For reff. see below.

---

३६६ **Skm.* II. 216 (अमरोः). *Sbhv.* 1614 (भट्टकुमारस्य). *Śp.* 3554 (कुमारदासस्य). **Sml. P.* 86*b* (कुमारदासस्य). **Sml. B.* 105*a* (कुमारदासस्य). Amaru, 57. *Sāhityad.* p. 43 (anon.). *Daśar. ad* II. 16 (Amaru). *Sarasvatīk. ad* I. 117; II. 144 (anon.). **S.-Ślokāḥ.* 13*b* (anon.). **Sabhyāl.* 30*a* (कुमारदासस्य). **S.-Mukt.* I. 53 (anon.). Ananta *ad Rasam.* p. 42 (anon.). Hemac. p. 149 (anon.). [1] *S.-Mukt.* दो. [2] *Sarasvatīk.* I. 117 सि. [3] *Sabhyāl.* मन. [4] Hemac. त्वे. [5] *S.-Ślokāḥ.* भवानि.

३६७ *Sbhv.* 1612 (बाणभट्टस्य). *Śp.* 3713 (कस्यापि). Bühler, *Ind. Antiquary*, I. p. 114 (Bāṇa). *At.* p. 54 (anon.). **Sml. P.* 120*a* (anon.). **Sabhyāl.* IV. (21*a* कस्यापि). *Padyaracanā.* IX. 1 (कस्यापि). **Padyaveṇī.* V. 34 (anon.). [1] *Śp., Sabhyāl., Padyarac., Padyaveṇī.* शशिमुखि. [2] *Sbhv.* सीदत; Bühler शशीयत (*sic*). [3] MS. यो. [4] *At., Sabhyāl.* र्णि. [5] Bühler न्ते; *At.* °न्तः कोप°. [6] Bühler °नं त्य. [7] Bühler यथा त्वं; *Śp., Sabhyāl.* °नस्तदपि न जहासि; *Padyaveṇī* °दपि वहसि त्वं. [8] MS. °ग्रत्या. [9] Bühler सुभ्रु.

३६८

गतो दूरं चन्द्रो जठरलवलीपाण्डरवपु
र्दिशः किंचित्किंचित्तरणिकिरणैर्लोहितरुचः।
इदं निद्राच्छेदे रसति सरसं सारसकुलं
चकोराक्षि क्षिप्रं जहिहि जहिहि प्रेमलडितम् ॥

३६९

*Skm. II. 197 (विम्वोकस्य). *Sml. P. 123a (कस्यापि).

मया तावद्गोत्रस्खलितहतकोपान्तरितया
न रुद्धो निर्गच्छन्नयमतिविलक्षः प्रियतमः।
अयं त्वाकूतज्ञः परिणतिपरामर्श[1]कुशलः
सखीलोको ऽप्यासील्लिखित इव चित्रेण किमिदम् ॥

हिम्बोकस्य ॥

३७०

Amaru 30. *Sml. B. 105b. *Padyāv. 222 (अमरोः). Jayaratha ad As. p. 5 (anon.).

भवतु विदितं कृत्या[1]लापैरलं प्रिय गम्यतां
तनु(fol. 56b)रपि न ते दोषो ऽस्माकं विधिस्तु पराङ्मुखः।
तव यदि तथारू[2]ढं प्रेम प्रपन्नमिमां दशां
प्रकृतिचपले[3] का नः पीडा गते हतजीविते ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

३७१

For reff. see below.

असद्वृत्तो नायं न च सखि[1] गुणैरेष रहितः
प्रियो मुक्ताहारस्तव चरणमूले निपतितः।

---

३६९ [1] MS. र्षं.

३७० [1] *Padyāv.* भव्या; Jayar. व्यर्था. [2] *Padyāv.* °भूतं. [3] Jayar. °तरले.

३७१ **Skm.* II. 237 (कस्यचित्). *Sbhv.* 1607 (अमरुकस्य). *Śp.* 3552 (कस्यापि). **Sml. P.* 86a (anon.). **Saml.* 143 (anon.). [1] *Sbhv.*, *Śp.*, *Sml.* खलु; *Saml.* भवति न गुणैर्वा विरहितः.

गृहाणैनं मुग्धे व्रजतु तव[1] कण्ठप्रणयिता
मुपायो नास्त्यन्यो हृदयपरितापोपश[म]ने ॥

३७२

अनालोच्य[1] प्रेम्णः परिणतिमनादृत्य सुहृद
स्त्वयाकाण्डे[2] मानः किमिति शरले[3] प्रेयसि[4] कृतः ।
समाकृष्टा ह्येते विरहदहनोद्भासुर[5]शिखाः
स्वहस्तेनाङ्गारास्तदलमधुनारण्य[6]रुदितैः[7] ॥

For reff. see below.

विकटनितम्बायाः ॥

३७३

मा रोदीः सखि नश्यदन्धतमसं पश्याम्बरं ज्योत्स्नया
शीतांशुः सुधया विलिम्पति सखाराज्ञो[8] मनोजन्मनः ।
कः कोपावसरः प्रसीद रहसि स्वेदाम्भसां बिन्दवो
लुम्पन्तु[1] स्तनपत्त्र[2]भङ्गमकरीः सौधागुरु[3]श्यामलाः ॥

३७४

मा रोदीः करपल्लवप्रणयिनीं कृत्वा कपोलस्थलीं
मा भाङ्क्षीः परिखेदसाक्षिभिरिव श्वासैर्मुखेन्दोः श्रियम् ।

३७१ [1] *Sbhv.* निज. [2] *Sml.* तव हृदय° ; *Saml.* तव हृदयदाहो°.

३७२ **Skm.* II. 206 (राजशेखरस्य). *Sbhv.* 1170 (कस्यापि). **Sml. B.* 104*b* (वाग्भटस्य). Amaru, 80. **Padyāv.* 228 (अमरोः). **Saml.* 141 (anon.). **S.-Mukt.* I. 99 (anon.). [1] *Saml.* क्व. [2] MS. याः (for या ऽ?). [3] Amaru also मुग्धे; so *S.-Mukt.* [4] *Sbhv.*, *Saml.*, Amaru संप्रति. [5] *Sbhv.* धृ; *S.-Mukt.* सरलत्वे नविडि (*sic*). [6] *Sbhv.*, *Saml.*, Amaru प्रलय. [7] *S.-Mukt.* °सित. [8] *Sbhv.* °ना तस्य रु° ; the MS. has ण for ख.

३७३ [1] MS. प. [2] MS. तु or त्त. [3] MS. र.

मुग्धे दग्धगिरः स्खलन्ति शतशः किं कुप्यसि प्रेयसि
प्राणास्तन्वि ममासि नोचितमिदं तद्यर्थमुत्ताम्यसि ॥

३७५

Śp. 1171 (कस्यापि).

यदेतन्नेत्राम्भः पतदपि[1] समासाद्य तरुणी
कपोलैर्[2]व्यासङ्गं कुचकलशमस्याः कलयति ।
ततः श्रोणीबिम्बं व्यवसितविलासं तदुचितं
स्वभावस्वच्छानां विपदपि मुखं[3] नान्तरयति ॥

३७६

*Skm. II. 139. पक्ष्मान्तस्खलिताः कपोलफलके लोलं लुठन्तः क्षणं
धारालास्तरलोत्सलत्तनुकणाः पीनस्तनास्फालनात् ।
कस्माद्ब्रूहि तवाद्य कण्ठ(fol. 57a)विगलन्मुक्तावलीविभ्रमं
बिभ्राणा निपतन्ति बाष्पपयसां प्रस्यन्दिनो बिन्दवः ॥

राजशेखरस्य ॥

३७७

For reff. see below.

कपोले पत्त्राली करतलनिरोधेन मृदिता[1]
निपीतो निःश्वासैर्[2]यममृतहृद्यो ऽधररसः ।

---

३७५ [1] MS. ये (yi). [2] Śp. ले. [3] MS. corrected from खा.
३७६ [1] Skm. च्छ. [2] MS. भ.
३७७ *Skm. II. 245 (कस्यचित्). Sbhv. 1627 (कस्यापि). Amaru, 81. Dhvanyāl. ad II. 17 (anon.). Ak. p. 261 (anon.). Sarasvatīk. ad v. 185 (anon.). *S.-Mukt. I. 90 (anon.). [1] S.-Mukt. वि(चि)हिता. [2] MS. and Skm. नि (for निः): see the lexica. [3] MS. corrected from °सौ.

मुहुः[1] कण्ठे लग्नस्तरलयति बाष्पः स्तनतटं[3]
प्रियो मन्युर्जातस्तव निरनुरोधे न तु वयम् ॥

३७८

धिग्धिक्कामयि केन दुर्मुखि कृतं किं किं न कायव्रतं
द्विचाण्यत्र दिनानि को न कुपितः को नाभवन्मा . .[2] ।
स्मः केचिन्न[3] वयं यदेकमपरस्याप्युक्तमाकर्ण्यता
मत्युन्माथिनि चन्दने ऽपि नियतं नामाग्निरुत्तिष्ठति ॥

वैद्यस्य ॥

३७९

स्फुटतु हृदयं कामः कामं[1] करोतु तनुं तनुं
न खलु[2] चटुल[प्रे]म्णा कार्यं पुनर्दयितेन मे ।
इति सरभसं मानाटोपादुदीर्य वचस्तया
रमणपदवी शारङ्गाक्ष्या संशङ्कितमीक्षिता ॥

For reff. see below.

३७७ [1] MS. ह्न. [2] *Sarasvatîk.* लग्नः कण्ठे त° ; *Skm.* °ग्न स्ति(or स्थि)रयति. MS. writes लग्न twice, the ग्न being in the former case lost. [3] *Sarasvatîk.* टी ; *S.-Mukt.* °भरं.

३७८ [1] MS. ग्धे (*gdhi*). [2] Two syllables (नवान् ?) lost. [3] MS. म्न. [4] MS. क.

३७९ **Skm.* II. 230 (अमरोः and (B.) कस्यचित्). *Sbhv.* 1574 (अर्भकस्य). Amaru, 73. **Sml. P.* 84*a* (अमरुकस्य). **Sml. B.* 102*a* (अमरुकस्य). **S.-Mukt.* I. 84 (anon.). [1] *Sbhv.* कामं कामः. [2] *Skm.*, *S.-Mukt.*, Amaru सखि. [3] *Sbhv.*, Amaru प. [4] Amaru, *Sml. P.* °वेशा ; Amaru also °कोपाटोपा (*Śṛṅgāra-dîpikā*) and °मानोद्रेका (*Śatakāvali*). [5] MS. स्त्र. [6] MS. प. [7] Amaru also निरन्तर (so *Sml. P.*) and ससंभ्रम ; the *Śṛṅgāra-dîpikā* agrees with our MS.

३८०

For reff. see below.

एकस्मिञ्शयने[1] पराङ्मुखतया वीतोत्तरं ताम्यतो
र[न्योन्यं][2] हृदये[3] स्थितेऽप्यनुनये संरक्षतोर्गौरवम्।
पश्चादाकुलयोरपाङ्गवलनान्मिश्रीभवच्चक्षुषो
र्भग्नो मानकलिः[4] सहासरभसंव्यावृत्त[6]कण्ठग्रहः[7] ॥

३८१

कन्दर्पकन्दलि सली . .[1]शा लुनीहि
कोपाङ्कुरं चरण . . . . [2]तिथिः स्याम।
पश्य प्रसीद चरमाचलचूलचुम्बि
बिम्बं विधो[3]र्लवलपाण्डुरमस्तमेति ॥

३८२

अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि तव सापि[1] . . . .
. . . (fol. 57b)मग्नाङ्कं युवतिषु वपुः संक्र[2] . . . ।

---

३८० **Skm.* II. 248 (अमरोः). *Sbhv.* 2112 (anon.). *Śp.* 3715 (अमरुकस्य). **Sml. B.* 150*a* (Amaru). *Sāhityad.* p. 81 (anon.). Jayaratha *ad As.* p. 14 (anon.). **S.-Mukt.* I. 39 (anon.). Hemac. p. 70 (anon.). **S.-Prab.* 61 (anon.). [1] MS. °तस्मिन् श°. [2] *Sbhv.*, *Śp.*, Amaru, Hemac., Jayar., *S.-Prab.* य ; *Skm.*, *Sāhityad.* °रन्योन्यस्य हृदि. [3] The other texts have दम्पत्योः शनकैर°, *S.-Mukt.* continuing पांगवलिताम्मि°. [4] MS. ष्ठि : see Introduction. [5] Amaru, *Śp.*, *S.-Prab.* सं. [6] *Skm.*, *Sāhityad.* °सक्त. [7] *Skm.* also (B.), Hemac. हं ; *Sbhv.* कौतूहलः ; *Śp.* कण्ठग्रहो ऽनुष्ठितः.

३८१ [1] Akṣaras lost (लद्द and योर्न सदा ? °वृथा ?). [2] MS. र्थि. [3] MS. here inserts ꣸ twice (near the hole for the string).

३८२ [1] Two doubtful akṣaras; the next seven are lost: see Exegetical Notes. [2] The next five akṣaras are lost: see Notes.

. . नाभिज्ञानं कथमितरथा पश्यति पुरो
भवानेकस्तस्याः प्रतिकृतिमयीरेव[1] रमणीः ॥
मनोविनोदकस्य ॥

३८३

प्रिये मौनं [मुञ्च श्रुतिरमृतधारां पि]बतु मे
दृशावुन्मील्येतां भवतु जगदि[न्दीव]रमयम्[1]।
प्रसीद प्रेमापि प्रशमयतु निःशेषमधृती
रभूमिः[2] कोपानां ननु निरपराधः परिजनः ॥
हिम्वोकस्य ॥

*Skm. II. 243 (हिम्वोकस्य).

३८४

कोपस्त्व[या य]दि कृतो मयि[2] पङ्कजाक्षि
सो ऽस्तु प्रियस्तव किमस्ति[3] विधेयमन्यत्।
आश्लेषमर्पय मदर्पितपूर्व[मुच्चै[4]]
रुच्चैः समर्पय मदर्पितचुम्बनं च ॥
शतानन्दस्य ॥

Amaru, 133. Śṛṅgāratilaka, 23. *S.-Ratnak. v.324 (anon.).

३८५

सखि कलितः स्खलितो . . सौ[1] नैव प्रणाममाचेण।
चिरमनुभवतु भवत्या बाहुलताबन्धनं धूर्तः ॥
गोनन्दस्य ॥

---

३८२ [1] MS. here inserts पङ्ग पङ्ग (?) (near the hole for the string).

३८३ [1] These four akṣaras are partly legible in the MS. [2] These two akṣaras are partly legible in the MS. [3] MS. नैः (naiḥ). [4] MS. मैः.

३८४ [1] Amaru, *Śṛṅgārat.* हृ. [2] Amaru, *Śṛṅgārat.* यदि; *S.-Ratnak.* यदि कृतो हृदि. [3] Amaru, *Śṛṅgārat.* च. [4] Two akṣaras lost in MS. owing to homœoteleuton. [5] MS. र्पै.

३८५ [1] *Sic* MS., with two akṣaras lost or, if the space is insufficient, omitted. Should we read °तो ऽसौ शाखो ? Cf. 394*b*.

३८६

जाते केलिकलौ कृते कमितरि व्यर्थानुनीतौ चिरा
न्माने म्लायति मन्मथे विकसति[1] क्षीणे . धौ[2] ऽनेहसि ।
मायास्वापमुपेत्य तन्निपुणया निद्रान्ध्यमाचेष्टितं
मानम्लानिरभून्न येन च न चाप्यासीद्रहःखण्डनम् ॥

३८७

कथंचिन्नैदाघे दिवस इव कोपे विगलिते
प्रसत्तौ[1] . . यां तदनु च निशायामिव शनैः ।
स्मितज्योत्स्नारम्भक्षपितविरहध्वान्तनिवहो
मुखेन्दुर्मानिन्याः स्फुरति कृतपुण्यस्य सुरते[2] ॥

३८८

Sbhv. 1160 (अमरुक-स्य?). Śp. 3542 (कस्यापि).

मानव्याधिनिपीडिताहमधुना शक्नोमि तस्यान्तिकं[1]
[नो ग] (fol. 58a) न्तुं न सखीजनो ऽस्ति चतुरो यो मां
बलान्नेष्यति ।
मानी सो ऽपि जनो न लाघवभयादभ्येति मात[2]: स्वयं
कालो याति चलं च जीवितमिति क्षुण्णं[3] मनश्चिन्तया[4] ॥

३८९

Sbhv. 1163 (बुद्धकस्य). *Sml. B. 103b (वधुकस्य).

यावन्नो सखि गोचरं नयनयोरायाति ता[व]द्द्रुतं
गत्वा ब्रुहि यथाद्य[1] ते दयितया मानः समालम्बितः ।

---

३८६ [1] MS. ते (ti). [2] वो? क्रुधौ to be read? [3] MS. त्प.

३८७ [1] *Sic*? or त्तौ? The next two akṣaras are lost: read जातायां or प्राप्तायां? [2] MS. भे.

३८८ [1] Akṣara partly lost. [2] MS. ॰टार. [3] MS. च:. [4] MS. ॰तपा.

३८९ [1] MS. द्यु.

दृष्टे धूर्तविचेष्टिते तु दयिते तस्मिन्नवश्यं[1] मम
स्वेदाम्भःप्रतिरोधिनिर्भरतरं[2] स्मेरं मुखं जायते ॥

३९०

दुष्टा मुष्टिभिराहता हृदि नखैराचोटिता[1] पार्श्वयो
राकृष्टा कवरीषु गाढमधरे सीत्कुर्वती खण्डिता ।
त्वत्कृत्यं त्वदगोचरे ऽपि हि कृतं सर्वं मयैवाधुना
मामाज्ञापय किं करोमि शठले[2] भूयः सपत्न्यास्तव ॥

३९१

सुतनु जहिहि मौनं[1] पश्य पादानतं मां
न खलु तव[2] कदाचित्कोप एवंविधो ऽभूत् ।
इति[3] निगदति[4] नाथे तिर्यगामीलिताक्षी
नयनजलमनल्पं मुक्तमुक्तं न किंचित् ॥

For reff. see below.

३९२

चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि दृशोर्द्वन्द्वे[1] द्विपत्त्रायितं
प्रायः पल्लवितं वचःस्वपरताप्रत्यायमानादिष[2] ।

---

३८९ [1] MS. श्य. [2] *Sbhv.* °नोः.

३९० [1] *Sic* MS. (for च्छो?). [2] MS. स.

३९१ **Skm.* II. 250 (अमरोः). *Sbhv.* 1600 (कस्यापि). *Śp.* 3577 (कस्यापि). **Sml. P.* 89*a.* (अमरूकस्य). **Sml. B.* 108*b* (Amaru). **Saml.* 151 (anon.). Amaru, 39. *Sāhityad.* p. 98 (anon.). **S.-Ratnak.* (only *a*) v. 12 (anon.). With *b* cf. Bharata's *Nāṭyaśāstra* XV. 67*a*. [1] *Skm.*, *Sāhityad.*, *Sml. B.* कोपं; *S.-Ratnak.* जहिहि तरुणि कोपं; *Sbhv.*, *Śp.*, *Sml. P.* मानं. [2] *Śp.* तव न खलु. [3] MS. ते (*ti*). [4] *Sml. P.* °दित.

३९२ [1] MS. द्व. [2] *Skm.* वचस्युपचितं प्रौढं कपोलस्थले.

तत्तत्कोपविचेष्टिते कुसुमितं पादानते तु प्रिये
मानिन्याः [फलितं] ने[1] मानतरुणा पर्यन्तवन्ध्यायितम् ॥

राजशेखरस्य ॥

३९३

*Skm. II. 236 (मनोकस्य).

कियन्मात्रं गोत्रस्खलितमपराधध्वं[1]रणयो
श्चिरं[2] लोठत्येष प्रहवति[3] न मानाद्विरमसि ।
एषं [मुञ्चामुञ्च प्रियमनुगृहाण][4]यतिहितं
शृणु त्वं यद्ब्रूमः प्रियसखि नखं मा कुरु नदीं[5] ॥

३९४

दैवादयं यदि जनो विदितो ऽपराधी
दासोचितैः परिभवैरयमेव शास्यः ।
एषा[1] कपोलफलके ऽ . . . . . .
. . . . (fol. 58b) बाष्पजलप्रं[2]णालैः[3] ॥

३९५

कृत्वागः स च नागतो ऽपि किमपि व्यक्तं मनो मन्यते
तत्कासे कमुपैमि जङ्गमवने को मामिहाश्वासयेत् ।
इत्युक्त्वाश्रु[1]गलन्मुखी विटसखी ध्वस्ता विस . . .
. . . .[2] रसि कृतात्यन्तं प्रिया रोदिता[3] ॥

वल्लणस्य ॥

---

३९२ [1] *Skm.* नु. [2] MS. पि.

३९३ [1] *Skm.* °ध्वं च. [2] *Skm.* लोचत्ये (A.) and नोठत्ये (B.). [3] *Skm.* प्रहरति. [4] The MS. retains traces of these four akṣaras. [5] *Skm.* न माने कुरु मतिं; correct MS. to मुखं मा . . . ? Cf. 394 *c-d*.

३९४ [1] This akṣara is partly defaced in the MS. [2] MS. पु. [3] Regarding the sense of the lost akṣaras see Exegetical Notes.

३९५ [1] MS. स्रु. [2] The missing syllables may have been something like विसं]वादिता । शोकोन्मत्तसखीगणो[रसि. [3] *Sic* MS. (for °ति or even ऽरादत (see Lexx.) ?).

३९६

कपोलं[1] पक्ष्मभ्यः कलयति कपोलात्कुचतटं
कुचान्मध्यं मध्यान्नवमुदितनाभीसरसिजम्[2]।
न जानीमः [किं नु क्व[3] सुकृतमनेन व्यवसि]तं
यदस्याः प्रत्यङ्गं नयनजलबिन्दुर्विहरति[4] ॥

*Skm. II. 140 (नरसिंहस्य).

३९७

विकिर नयने मन्दच्छायं भवत्वसितोत्पलं
वितर दयिते हासज्योत्स्नां निमीलतु पङ्कजम्।
वद सुवदने लज्जामूका भवन्तु शिख[ण्डिन]ः[1]
परपरिभवो मानस्थानेन मानिनि सह्यते ॥

३९८

अयं धूर्तो[1] मायाविनयमधुरोऽस्य चरिता[2]
न्सखि[3] प्रत्येषि[4] त्वं प्रकृतिसरले पश्यसि न किम्।
कपोले यल्लाक्षा[5]रसबहलभोगप्रणयिणी[6]
मिमां धत्ते मुद्रामनतिचिरवृत्तान्त[7]पिशुनाम् ॥

*Skm. II. 117 (सोह्नोकस्य).

३९९

अप्राप्तकेलिसुखयोरतिमानरुद्ध
संधानयो रहसि[1] जातरुषोरकस्मात्।

---

३९६ [1] *Skm.* करप्रान्तात्स्तन (A.) and कपोलात्स्तन (B.). [2] *Skm.* स्तनान्नाभिं नाभेर्घनजघनमेत्य प्रतिमुहुः. [3] The MS. retains traces of these three akṣaras; *Skm.* क्व सुकृतमनेन (A.) and क्व नु दनेन (B.). [4] MS. र्षि.

३९७ [1] So to be read? or शिखावलाः?

३९८ [1] *Skm.* वा (?). [2] *Skm.* वचसः. [3] MS. खि (*khi*). [4] MS. त्ये. [5] MS. च्या. [6] *Skm.* रा. [7] MS. त.

३९९ [1] MS. से (*si*).

यूनो[1]र्मिथो ऽभिलष[2]तोः प्रथमानुनीतिं
भावाः प्रसादपिशुनाः क्षपयन्ति निद्राम् ॥

सोन्नोकस्थितेः ॥

४००

*Skm. II. 208 (कस्यचित्).

श्रवसि न कृतास्ते तावन्तः[1] सखीवचनक्रमा
शरणपतितो ऽङ्गुष्ठाग्रेणाप्ययं न हतो[2] जनः ।
कठिन[3]हृदये मिथ्यामौ[4]नव्रतव्यसना[5]दयं
परिजनपरित्यागोपायो न[6] मानपरिग्रहः ॥

४०१

*Skm. II. 221.

न मन्दो वक्त्रेन्दुः श्रयति न ललाटं कुटिलता[1]
न नेत्राब्जं रज्य[2]त्य[3]नुष[4]जति न[5] भ्रूरपि भिदाम् ।
इदं तु प्रेयस्या(fol. 59a): प्रथयति रुषो ऽन्तर्विकसिताः[6]
शते ऽपि प्रश्नानां यदभि[7]दुरमुद्रो ऽधरपुटः ॥

वैद्यधन्यस्य ॥

४०२

Śp. 3536 (कस्यापि).

तत्तद्वदत्यपि यथावसरं[1] हसत्य
प्यालिङ्गने ऽपि न निषेधति चुम्बने ऽपि ।
किन्तु प्रसादनभयादति[2]निह्नुतेन
को[3]पेन को ऽपि निहितो ऽद्य रसावतारः ॥

महाव्रतस्य ॥

---

३९९ [1] MS. पूरो. [2] MS. षि.

४०० [1] MS. न्त:. [2] MS. भो : read निह्नतो? [3] MS. repeats the न. [4] Skm. सौ. [5] MS. वा. [6] Skm. च.

४०१ [1] Skm. equally well तां. [2] Skm. also (A.) च. [3] Skm. also (B.) त. [4] Skm. also (A.) स. [5] MS. °नित. [6] Skm. °लसितं. [7] MS. भे (bhi).

४०२ [1] MS. र. [2] Śp. पि. [3] Corrected from कौ. [4] Śp. वि.

४०३

आश्लेषेण पयोधरप्रणयिनी प्रत्यादिशन्त्या दृशं
दृष्ट्वाचाधरबद्धतृष्णमधरं निर्भर्त्सयन्त्या मुखम्।
ऊर्वोर्गाढनिपीडनेन जघने पाणिं च रुन्धानया
पत्युः प्रेम न खण्डितं निपुणया मानोऽपि नैवोज्झितः॥

४०४

दीर्घोच्छ्वासविकम्पिताकुलशिखा यत्र प्रदीपाः कुले
दृष्टिर्यत्र च दीर्घजागरगुरुः कोपे मदीये तव।
विस्रम्भैकरसप्रसादमधुरा यत्र प्रवृत्ताः कथा
स्तान्यन्यानि दिनानि मुञ्च चरणौ सैवाहमन्यो भवान्॥

४०५

परीरम्भारम्भः स्पृशति परमिच्छां न तु भुजौ
भजन्ते विज्ञानं न तु गिरमनूरोधविधयः।
मनस्विन्याः स्वैरं प्रसरति निशासीमसमये
मनः प्रत्यावृत्तं कमितरि कथंचिन्न तु वपुः॥
चक्रपाणेः॥

४०६

अद्योद्यानगृहाङ्गणे सखि मया स्वप्नेन लाक्षारुणः
प्रोत्क्षिप्तोऽयमशोकदोहदविधौ पादः क्वणन्नूपुरः।
तावत्किं कथयामि केलिपटुना निर्गत्य कुञ्जोदरा
दज्ञातोपनतेन तेन सहसा मूर्ध्नैव संभावितः॥
मधुकूटस्य॥

---

४०३ [1] MS. ष्णु. [2] MS. ना. [3] MS. न.
४०४ [1] MS. च्छा.
४०५ [1] MS. मे (*mi*). [2] MS. मः.
४०६ [1] Cf. the verse अद्योद्याने in the *Karpasundari* I. 36, plainly based upon this.

४०७

*Skm. II. 201 (अमरोः). Sbhr. 1118 (कस्यापि).

सखि स सुभगो मन्दस्नेहो मयी[1]ति न मे व्यथा
विधिपरिण[2]तं यस्मात्सर्वो जनः सुखमश्नुते ।
मम तु हृदये[3] संतापो[4]ऽयं प्रिये[5] विमुखे ऽपि यत्
कथ[6]मपि हतव्रीडं[7] चेतो[8] न याति विरागि[9]ताम् ॥

४०८

For reff. see below.

भ्रूभे(fol. 59b)दे[1] रचिते ऽपि दृष्टिरधिकं सोत्कण्ठमु[2]द्वीक्षते
रुद्धायां[3]मपि वाचि सस्मि[4]तमिदं [5]दग्धाननं जायते ।
कार्कश्यं[6] गमिते ऽपि चेतसि तनू[7] रोमाञ्चमालम्बते
दृष्टे निर्वहणं भविष्यति कथं मानस्य[8] तस्मिञ्जने[9] ॥

४०९

Vāmana ad III. 2, 14 (anon.). Kāvyapr. ad IV. 42 (anon.). Kāvyaprad. ad IV. 20 (anon.).

प्रेया[1]न् सो ऽयमपा[2]कृतः सशपथं पादानतः कान्तया
द्वित्राण्येव पदानि वासभवनाद्यावन्न यात्यात्मना[3] ।
तावत्प्रत्यु[त] पा[4]णिसंपुटलसन्नी[वी]निबन्धं[5] धृतो
धावित्वेव कृतप्रणामकमहो प्रेम्णो विचित्रा गतिः ॥

---

४०७ [1] Sbhv. मे. [2] Skm., Sbhv. विरचि. [3] Skm. मनसः; Sbhv. सततं. [4] MS. यो. [5] Skm., Sbhv. जने. [6] Skm. च्चण. [7] MS. ड. [8] MS. तौ. [9] Sbhv. ग.

४०८ *Skm. II. 227 (अमरोः). Sbhv. 1580 (भदन्तारोग्यस्य). *Sml. P. 85a (भदन्तारोग्यस्य). *Sml. B. 103a (भदन्तारोग्यस्य). Śp. 3540 (भदन्तवर्मणः). Amaru, 28. *S.-Mukt. I. 44 (anon.). *S.-Ratnak. V. 318 (anon.). Sāhityad. p. 81 (anon.). [1] Śp., Amaru, Sml., S.-Ratnak., S.-Mukt. ०भङ्गे. [2] Skm. also (A.) च्च. [3] S.-Ratnak. सद्धार्या. [4] MS. स्मि. [5] S.-Mukt., S.-Ratnak. मु. [6] MS. स्य. [7] MS. न. [8] Amaru also नामास्य. [9] S.-Ratnak. चणे; MS. ०न् ज०.

४०९ [1] MS. प्रिप्रा. [2] MS. षा. [3] Kāvyapr., Kāvyaprad., Vāmana ०त्युन्मना. [4] MS. ०त्पा. [5] MS. न्ध.

४१०

गते प्रेमाबन्धे हृदय[1]बहुमाने वि[2]गलिते
निवृत्ते सद्भावे जन इव जने[3] गच्छति पुरः ।
तदुत्प्रे[क्ष्योत्प्रे]क्ष्यं[4] प्रियसखि गतांस्तांश्च दिवसा
न[5] जाने को हेतुः स्फुट[6]ति शतधा यन्न[7] हृदयम् ॥

For reff. see below.

४११

सुतनु नितम्बस्तव पृथुरक्ष्णोरपि नियतमर्जुनो महिमा ।
मध्यः सबलिरिदानीं मान्धाता कुचतटः क्रियताम् ॥

४१२ दामोदरस्य ॥

दृष्टे लोचनवन्मना[1]ङ्मुकुलितं चाये गते[2] [3]वक्त्रव
न्न्यग्भूतं बहिरास्थितं पुलकवत्संस्पर्श[4]मातन्वति ।
नीवीबन्धवदागतं शिथिलता[5]माभाष[मा]णे तं[6]तो
मानेनाप[7]सृ[8]तं ह्रियेव सुदृशः पाद[9]स्पृशि प्रेयसि ॥

For reff. see below.

---

४१० *Skm. II. 893 (अमरोः). Sbhv. 1141 (विज्जकायाः). Śp. 3545 (अमरुकस्य). Amaru, 43. S.-Muktāv. XIV. 7 (anon.). S.-Mukt. x. 14 (anon.). [1] Skm., Śp., Amaru, Subhāṣ., S.-Mukt. प्रणय. [2] Sbhv. पि. [3] Subhāṣ., S.-Mukt. धवे. [4] Sbhv. तथा चैवोत्प्रेक्ष्य. [5] MS °तास्ते च दिवसा. [6] Skm., Sbhv., Śp., Amaru, Subhāṣ., S.-Mukt. दल. [7] MS. यं न.

४१२ *Skm. II. 246 (कस्यचित्). Śp. 3581 (कस्यापि). Sarasvatīk. ad v. 138 and 185 (anon.). *Sml. P. 89a (कस्यापि). *Sml. B. 109a (अमरुकस्य). *Sabhyāl. 30a (Samasyā by Bhīmasena). Hemac. p. 86 (anon.). [1] Sarasvatīk. also (185) °वर्त्मनामु. [2] All other texts पार्श्वस्थिते, Hemac. with चक्रवत्. [3] Skm., Śp., Sarasvatīk., Sml. P., Sabhyāl., Hemac. सि. [4] Sarasvatīk. also (185) °तत्स्पर्शं; elsewhere स्पर्शं समा°. [5] Skm., Śp. °तां स; Sml. P. reads संवीक्ष्यमाणे. [6] MS. here inserts त्त; Śp. reads चणं; Sml. P. चणात्. [7] MS. य. [8] Sarasvatīk. ग. [9] Sarasvatīk. also (185) °तनोरङ्घ्रि.

॥ विरहिणीव्रज्या ॥

४१३

तापस्तत्क्षणमाहितासु बिसिनीष्वङ्गारकारायते
बाष्पः पाण्डुकपोलयोरुपरि वैपुल्यात्क[1]र्पूरायते ।
किं चास्या मलयद्रुमद्रवभरैर्लिम्पामि यावत्करं
तावच्छ्वाससमीरणव्यतिकरैरुड्डूलिरासीत्करः ॥

अच्युतस्य ॥

४१४

*Skm. II. 512 (विद्यायाः).

देवेन प्रथमं जितो ऽसि[1] शशभृल्लेखाभृतानन्तरं
बुद्धेनोद्धतबुद्धिना स्मर ततः कान्तेन पान्थेन मे ।
त्यक्त्वा तान्वत हंसि मामतिकृशां बा(fol. 60a)लामनाथां
स्त्रियं
धिक्त्वां धिक्[2]तव पौरुषं[3] धिगुदयं धिक्कार्मुकं धिकछ्[4]रान् ॥

श्रीराज्यपालस्य ॥

४१५

*Skm. II. 196 (अमरोः).

कर्णे यन्न कृतं सखीजनवचो यन्नादृता बन्धुवा
क्यत्पादे निपतन्नपि प्रियतमः कर्णोत्पले[2]ना[हतः ।
ते]नेन्दुर्दहनायते मलयजालेपः स्फुलिङ्गायते
रात्रिः कल्पशतायते बिसलताहारो ऽपि भा[3]रायते ॥

---

[1] MS. हे (*hi*).

४१३ [1] MS. त्तु.

४१४ [1] *Skm.* also (A.) पि. [2] MS. कु. [3] MS. ष.
[4] These three akṣaras partly lost in MS.

४१५ [1] MS. पयो. [2] MS. लो. [3] *Skm.* also (A.) हा.

४१६

आहारे विरतिः समस्त[1]विषयग्रामे निवृत्तिः परा
नासाग्रे नयनं य[2]देतदपरं यच्चैकतानं[3] मनः।
मौनं चेदमिदं च शून्यमखिलं[4] यद्विश्वमाभाति ते[5]
तं[6]ब्रूयाः सखि योगिनी किमसि भो किं वा वियोगिन्यसि॥

For reff. see below.

४१७

वत्से[1] नैते[2] पयो[दा[3]]: सुरपतिकरिणो नो वकाः कर्णशङ्खाः[4]
सौदामिन्यो ऽपि नैताः कनकमयमिदं भूषणं कुम्भपीठे[5]।
नैतत्तोयं नभस्तः[6] पतति मदजलं श्वासवाता[7]वधूतं
तत्किं मुग्धे वृथा[8] त्वं मलिनयसि मुखं प्रावृडित्यश्रुपातैः॥

At. pp. 39-40 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 348 (anon.).

४१८

नाकानोकहसंभवैः सखि सुधाच्योतल्लवैः पल्लवैः
पल्यङ्कं क्षणमाच्चमा[1]स्तृणु [. . . .[2]]पधानीकुरु।

---

४१६ **Skm.* II. 122 (राजशेखरस्य). *Sbhv.* 3485 (anon.). *Śp.* 3423 (राजशेखरस्य). **Sml. P.* 60*b* (राजशेखरस्य). **Sml. B.* 66*a* (राजशेखरस्य). **Saml.* 89 (anon.). **Padyāv.* 237 (कस्यचित्). *Sāhityad.* p. 112 (anon.). *Sāhityak. ad* IV. 19 (anon.). *Sarasvatīk. ad* IV. 42 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 347 (राजशेखरस्य). [1] *Sbhv.*, *Śp.*, *S.-Hārāv.* य. [2] *Sāhityad.*, *Sāhityak.*, *S.-Hārāv.* त; *Sml. P.* यद्देयद्द°. [3] *Śp.*, *S.-Hārāv.* °निष्ठं; *Sml. P.* °च्चैकिनंश्वं (?). [4] *Sāhityad.* °धुना. [5] *Sml. P.* °भाषसे. [6] *Skm.* य; *Sml. P.* ब्रूयास्त्वं. [7] MS. ग.

४१७ [1] *At.*, *S.-Hārāv.* बाले. [2] MS. नै. [3] Akṣara nearly lost. [4] MS. °स(श्र ?)खाः; *At.* °पूराः. [5] *At.* वारणानां; *S.-Hārāv.* मण्डनं कु°. [6] *S.-Hārāv.* विकीर्णं. [7] *At.* वारिधारा. [8] *S.-Hārāv.* मुधा.

४१८ [1] MS. गात्र(भ्र ?) सा(शा ?). [2] Four akṣaras omitted.

नो चेत्स्[1]नेहरसावसे[2]कविकसज्ज्वालावलीदारुणो
दारु[3]णीव न मे विरंस्यति दहन्नङ्गान्यनङ्गानलः ॥

चक्रस्य ॥

४१९

असौ गतः सौगत एव यस्मा
त्कुर्यान्निरालम्बनतां ममैव ।
सखि प्रियस्ते क्षणिकः किमन्य
न्निरात्मकः शून्यतमः स वन्द्यः ॥

श्रीभोज्य[1]देवस्य ॥

४२०

पूर्णं कपोलतलमश्रुजलैर्यदस्या
यद्धूसरं वदनपङ्कजमायताक्ष्याः ।
अर्धा[1]विदग्धगलदङ्गरसावसि[2]क्त
मा[3] (fol. 60b) द्रै[4]न्धनं तदिव भस्मकणानुयातम् ॥

४२१

अयं धारावाहस्तडिदियमियं दग्धकरका
स चायं निर्घोषः स च रववशो भेकनिचयः ।
इतीव प्रत्यङ्गप्रथितमदनाग्निं कृशतनु
र्घनश्वा[1]सोत्क्षेपैर्ज्वलयति मु[हुं[2]]र्मृत्युवशिनी[3] ॥

---

४१८ [1] MS. षे. [2] MS. रु. [3] MS. व.

४१९ [1] *Sic* MS., as in 462.

४२० [1] MS. ञा. [2] MS. चि. [3] In the MS. this akṣara has lost its vowel. [4] MS. द्रै.

४२१ [1] MS. स्वा. [2] This akṣara is partly lost. [3] MS. °सि(शि?)नी.

४२२

प्रम्लानं पीनस्तनजघनसङ्गादुभयत
स्तनोर्मध्यस्यान्तः परि[1]मिलनमप्राप्य हरितम् ।
इदं व्यस्तन्यासं[2] श्लथभुजलता[3]क्षेपवलनैः
कृशाङ्ग्याः संतापं वदति बिसिनी[4]पत्त्र[5]शयनम् ॥

For reff. see below.

४२३

मनो रागस्तीव्रं व्यथयति विसर्पन्न[1]विरतं
प्रमाथी निर्धूमं[2] ज्वलति विधुतः पावक इव ।
हिनस्ति प्रत्यङ्गं ज्वर इव गरीयानित[3] इतो
न मां त्रातुं तातः[4] प्रभवति न चाम्बा न भवती ॥

Mālatīm. II. 1. *Kāvyapr. ad* VIII. 2 (anon.). *Kāvyaprad. ad* VIII. 2 (anon.). Hemac. p. 89 (anon.).

४२४

एतस्या विरह[1]ज्वरः करतलस्पर्शैः परीक्ष्यो न यः[2]
स्निग्धेनापि जनेन दाह[3]भयतः प्रस्थं[4]पचः पाथसाम् ।

For reff. see below.

---

४२२ *Ratnāvalī*, II. 38. *Śp.* 3401 (श्रीहर्षस्य). **Sml. B.* 64*b* (श्रीहर्षस्य). *Kāvyapr. ad* VIII. 11 (anon.). *Dhvanyāl. ad* I. 17 (anon.). *Kuvalay. ad* 66 (anon.). *Kāvyaprad. ad* VIII. 11 (anon.). *Aucityav. ad* 11 (श्रीहर्षस्य). **S.-Hārāv.* C. 369 (रत्नावलीतः). **S.-Mukt.* III. 88 (anon.). *Padyarac.* V. 8 (कालिदासस्य). [1] *Ratn., Kāvyapr., Kuvalay., Padyarac.* म्लि. [2] *S.-Mukt., Padyarac.* °न्यस्तं. [3] *Dhvanyāl., Kuvalay.* प्रशिथिल-भुजा. [4] *Ratn., Kuvalay.* नलि. [5] MS. य.

४२३ [1] Other texts विषमिव विसर्पत्य°. [2] *Mālatīm.* also मो; so *Kāvyaprad.* [3] MS. तः. [4] Hemac. तातस्त्रातुं.

४२४ *Bālarām.* V. 11. **Skm.* II. 163 (योगेश्वरस्य). **Sml. P.* 59*b*. **Sml. B.* 65*a*. *Aucityav. ad* 14. **S.-Hārāv.* C. 359. [1] *Skm.* एतस्यां (B. °स्याः) स्मरसं; so *Bālar.* and *Aucityav.* (with °स्याः, as in *Skm.* B.). [2] *Skm.* ऽद्य नः. [3] *Sml. P., S.-Hārāv.* स्निग्धेनापि सखीजनेन. [4] *Bālar.* शोषप्रदः.

निःशक्ती[1]कृतचन्दनौ[2]षधिविधावस्मिंश्च[3]मत्कारिणो
लाजस्फोटममी स्फुटन्ति मणयो विश्वेऽपि हारस्रजाम्[4]॥

४२५

Viddhaś. II. 14. *Skm. II. 123. *Sabhyāl. III. 24.

यत्ताडीदलपाकपाण्डु वदनं यन्नेत्रयोर्दुर्दिनं[1]
गण्डः पाणिनिषेवणाच्च यदयं संक्रान्तपञ्चाङ्गुलिः[2]।
गौरी क्रुध्यतु वर्तते यदि न ते तत्कोऽपि[3] चित्ते युवा
धिग्धिक्तां सह[4]पांशुखेलनसखीलोके[5]ऽपि यन्निह्नवः ॥

राजशेखरस्यैतौ ॥

४२६

*Skm. II. 297 (राजशेखरस्य) *Sml. B. 102a (,,).

केयूरीकृतकङ्कणावलिरसौ कर्णान्तिकोत्तं[1]सित
व्यालोलालकपक्ष्म[2]तिः पथि पुरो बद्धाञ्जलिः पृच्छति ।
यावत्किंचिदु[3]दन्तमात्मकमितुस्ता[4]वत्स एवेत्यथ
व्रीडाव[5]क्रितकण्ठनालमबला कैः कैर्न[6] भिन्ना रसैः ॥

४२७

Viddhaś. III. 23. *Skm. II. 507 (राजशेखरस्य)

प्रियवि (fol. 61*a*) रहमहोष्मामर्मरां[1]मङ्गलेखा
मपि हतकहिमांशो मा स्पृश क्रीडयापि ।

---

४२४ [1] *Skm.* निर्बीजी; *Bālar.*, *Aucityav.* निर्वीर्यी; *S.-Hārāv.* निःशेषी. [2] MS. नो. [3] *Skm.* °धौ तस्मिंश्च च (B. ट); *Bālar.*, *Sml. P.*, *Aucityav.*, *S.-Hārāv.* तस्मिंस्तड. [4] *Sml. P.*, *S.-Hārāv.* जः.

४२५ [1] *Viddhaś.*, *Sabhyāl.* यद्दुर्दिनं नेत्रयोः. [2] *Viddhaś.*, *Sabhyāl.* °र्यत्मिङ्खोलितकेलिपङ्कजदलश्वासाः प्रसर्पन्ति च. [3] MS. प. [4] *Viddhaś.* also खलु. [5] *Skm.* °वर्गे.

४२६ [1] *Skm.* कर्णावतंसीकृ. [2] MS. ज; so also *Skm.* (A.). [3] MS. द्व. [4] MS. तुः ता. [5] MS. च. [6] MS. र्न.

४२७ [1] *Skm.* °ष्ण्यान्मुर्मुरा and °ष्णान्मुर्मुरा; *Viddhaś.* °ष्मामुर्मुरा (and °र्मरा).

इह हि तव लुठन्तः प्रोषपीडां[1] भजन्ते
दरजठर[2]मृणालीकाण्डमुग्धा[3] मयूखाः ॥

४२८

यद्दौर्बल्यं वपुषि महती स[र्वतश्चास्पृ[1]]हा य
न्नासालक्ष्यं[2] यदपि नयनं मौन[मे[3]]कान्ततो यत् ।
एकाधीनं कथयति मनस्तावदेषा दशा ते
को ऽसावेकः कथ[य[3]] सुमुखि[4] ब्रह्म वा वल्लभो वा ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

*Skm. II. 125.

४२९

निकामं क्षाम[ाङ्गी सर[1]]सकदलीगर्भसुभगा
कलाशेषा मूर्तिः शशिन इव नेत्रोत्सवकरी ।
अवस्थामापन्ना मदनदहनोद्दाह[2]विधुरा
मियं नः कल्याणी रमयति मतिं[3] क[म्पयति च[1] ॥]

भवभूतेः ॥

Mālatīm. II. 3. Sarasvatīk. ad IV. 62 (anon.). Ak. p. 324 (anon.).

४३०

निद्रे भद्रमवस्थितासि कुशलं संवेदने किं तव[1]
क्षेमं ते सखि निर्वृते[2] ननु समं कान्तेन यूयं गताः ।
किं चान्यत्प्रियसंगमे ऽद्य[3] चलितो गच्छन्वि[4]पद्वत्सलो
मूर्छाविस्मृत[5]वेदनापरिजनो दृष्टो ऽस्मदीयो न वा ॥

अ[6]रविन्दस्य ॥

*Skm. II. 298.

---

४२७ [1] *Skm.* प्रोषभारं. [2] *Viddhaś.* also °जरठ; see 66*d* and **note** 8 to 500. [3] *Skm.*, corrected from मुग्धकाण्डा.

४२८ [1] Four akṣaras lost. [2] *Skm.* चं. [3] Akṣara omitted. [4] *Skm.* (A.) स.

४२९ [1] Akṣaras wholly or partly lost. [2] *Mālatīm.* also म. [3] *Mālatīm., Ak., Sarasvatīk.* °नः.

४३० [1] MS. तव कि. [2] MS. त्ते. [3] *Skm.* न. [4] Akṣara वि **partly** lost in MS. [5] *Skm.* ति. [6] MS. आ.

४३१

मध्येसद्म समुद्गता तदनु च द्वारान्तरालं गता
निर्याताथ कथंचिदङ्गणमपि [प्रे]यां[1]स्तु नालोकितः ।
हंहो वायस राजहंस शुक हे हे शारिके कथ्यतां
का वार्त्तेति मृगीदृशो विजयते बाष्पान्तरायं वचः ॥

चित्राङ्गस्य ॥

४३२

Viddhaś. III. 17.
Hemac. comm. p. 7 (anon.).
Kkbh. ad v. 1.

दर[1]दलितहरिद्राग्रन्थिगौ[रे शरीरे[2]]
स्फुरति विरहजन्मा को ऽप्ययं पाण्डुभावः ।
बलवति सति यस्मिन् सार्धमावर्त्य हेम्ना
रजतमिव मृगाक्ष्याः कल्पितान्यङ्गकानि ॥

राजशेखरस्य ॥

४३३

प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं
निं[1] (fol. 61*b*) . . . चे[2]तनया सहैव ।
निर्लज्ज हे जीवित न श्रुतं किं
महाजनो येन गतः स पन्था ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

---

४३१ [1] MS. या; the akṣara प्रे is lost.

४३२ [1] *Viddhaś.* also नख; so Hemac., *Kkbh.* [2] Four akṣaras lost in MS.

४३३ [1] MS. नि (*ni*). [2] In the MS. three akṣaras and the vowel of चे are lost.

४३४

बाष्पश्चक्षुषि नाञ्जनं करतले वक्त्रं न लीलाम्बुजं
गण्डे पाण्डरिमा न पत्त्र[1]मकरी श्वा[सा[2]] मुखे न स्मितम्।
इत्थं यस्य वियोगयोगविधुरं मुग्धे तवेदं वपु
र्नो जा[3]ने कतमः स पुष्पधनुषा नीतः प्रसादश्रियम् ॥

भ्रमरदेवस्य ॥

४३५

कस्मादिदं नयनमस्तमिताञ्जनश्रि
वि[1]श्रान्तपत्त्र[2]रचनौ च कुतः कपोलौ।
शृङ्गारवारिरुहकाननराजहंसि
कस्मात्कृशासि[3] विरसासि मलीमसासि ॥

विष्णुहरेः ॥

४३६

अरतिरियमुपैति मां न[1] निद्रा
गण[यति त][2]स्य गुणान्मनो न[3] दोषान्।
विगलति[4] रजनी न संगमाशा[5]
व्रजति तनुस्तनुतां न चानुरागः ॥

प्रवरसेनस्य ॥

For reff. see below.

---

४३४ [1] MS. यन्त्र. [2] Akṣara lost in MS. [3] MS. जां.

४३५ [1] Two akṣaras partly lost (वि doubtful). [2] MS. °यन्त्र. [3] MS. नि.

४३६ **Skm.* II. 185. *Sbhv.* 1113 (कस्यापि). *Śp.* 3427 (विल्हणस्य). **Padyāv.* 213 (कङ्कस्य). **S.-Ratnak.* V. 216 (anon.). [1] MS. नि. [2] *Skm.* also गमयति (A.); *Sbhv.* प्रथयति; MS. has lost three akṣaras. [3] *Sbhv.* मनो गुणान्न. [4] *Skm., Sbhv., Padyāv., S.-Ratnak.* विरमति. [5] MS. सा.

४३७

असावहं लोहमयी स यस्याः
क्रूरः सखि प्रस्तर . . [1] कान्तः ।
आकर्षकद्रावकचुम्बकेषु
नैको ऽप्यसौ भ्रामक इत्यवेहि ॥

शब्दार्णवस्य ॥

४३८

*Skm. II. 277. नावस्या वपुषो[1] ममेयमवधेरुक्तस्य नातिक्रमो
नोपालम्भपदानि वा[प्यकरुणे तत्रा[2]]भिधेयानि ते ।
प्रष्टव्यः शिवमालि केवलमसौ कच्चिन्नवप्रोचरे
नायातं मलयानिलैर्मुकुलितं कच्चिन्न चूतैरिति ॥

वाक्कूटस्य ॥

४३९

स्वप्ने ऽपि प्रियसंगमव्य . . . . [1] ते न निद्रागम
श्चित्रेणालिखितुं तमिच्छति यदि[2] स्वेदः सपत्नीजनः ।
मुग्धेयं कुरुते ऽथ तद्गुणकथां मन्युर्गिरामर्गलः
प्रायः पुण्यदिनानुभाववलनादाशंसितं सि . . [3] ॥

(fol. 62*a*) . . . ॥

४४०

व्योमश्रीहृदयैकमौक्तिकलते मातर्वलाकावलि
ब्रूयास्त्वं जनमादरः खलु महान् प्राणेषु कार्यस्त्वया ।

---

४३७ [1] Two akṣaras lost (एव ?).

४३८ [1] MS. यो. [2] *Skm.* also (B.) र ; six akṣaras are here lost.

४३९ [1] Four lost akṣaras (सनिन्नी श्रे ?). [2] MS. दे (*di*).
[3] गि ? The next two akṣaras are lost. Read सिध्यति ?

एतां[1] म्लानिमुपागतां स्रजमिव त्यक्त्वा तनुं दुर्वहा
मेषा[2]हं स . . . . [3]तीव्रां वियोगव्यथाम् ॥

४४१

आदृष्टिप्रसरात्प्रि[1]यस्य पदवीमुद्वीक्ष्य निर्विण्णया
विश्रान्ते[2]षु पथिष्व[3]हःपरिणतौ ध्वान्ते समुत्सर्पति[4]।
द[5]त्त्वैकं सशुचा[6] गृहं प्रति पदं[6] पा[न्थस्त्रिय]ास्मिन् क्षणे
मा[7] भूदागत इत्यमन्दवलितोद्ग्रीवं[8] पुनर्वीक्षितम् ॥

सिद्धोकस्य ॥

For reff. see below.

४४२

श्वासास्ताण्डवितालकाः करतले सुप्ता कपोलस्थली
नेत्रे बाष्पतरङ्गिणी परि[ण[1]]तः कण्ठे कलः पञ्चमः।
अङ्गेषु प्रथमप्रवृद्धफलि[2]नी[3] लावण्यसंवा[4]दिनी
पाण्डिम्ना विरहोचितेन गमिता कान्तिः[5] कथागोचरम्[6] ॥

राजशेखरस्य ॥

*Skm. II. 126 (शचो(धो)कस्य).

---

४४० [1] MS. ता. [2] MS. षां. [3] Eight akṣaras lost in MS. The sense might be given by स भवान् सहिष्यति कथं. The remains of the first akṣara do not, however, suggest भ.

४४१ *Skm. II. 290. *Sbhv.* 1056 (अमरुकस्य). Amaru, 76. *Daśar. ad* II. 25 (अमरुशतके). **S.-Mukt.* x. 4 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 356. [1] Amaru also °रं प्रि. [2] *Sbhv.*, *S.-Mukt.* °च्छिन्ने; Amaru has both readings. [3] MS. स्व. [4] Amaru also °न्मीलति. [5] *S.-Hārāv.* ह्र. [6] MS. °मुधा; *Skm.* यात्येव स्वनिवेशनं प्रतिपथं. The bracketed syllables have been lost. [7] MS., *S.-Mukt.* ना. [8] *Sbhv.*, Amaru, *Daśar.*, *S.-Mukt.*, *S.-Hārāv.* °तग्री.

४४२ [1] Akṣara lost. [2] MS. ले (*li*). [3] *Skm.* also °फणिनी. [4] MS. सम्पा. [5] MS. न्ति. [6] *Skm.* कथाशेषतां; MS. °गौरवं.

४४३

स्मितज्यो[त्स्ना[1]]दानादुपकुरु चकोरप्रणयिनी[2]
विधेहि भ्रूलीलां स्मरतु धनुषः पञ्चविशिखः।
अयि स्तोकोन्निद्रैर्नयनकुमुदैर्मोदय दिशो
विशेषास्ते मुग्धे दधतु कृतिनां चेतसि पदम् ॥

अपराजितरचितस्य ॥

४४४

*Skm. II. 242 (अभिनन्दस्य). Sarasvatīk. ad IV. 75 (anon.).

किमिति[1] कवरी याह[क्षाह]ग्दृशौ किमकज्जले[3]
मृगमदमसीपत्त्रन्यासः[5] स किं न कपोलयोः[6]।
अयमयम (fol. 62b) यं किं च क्षाम्यत्यसंस्मरणेन ते
शशिमुखि[8] सखीहस्तन्यस्तो विलासपरिच्छदः ॥

४४५

*Skm. II. 293 (कस्यचित).

वारं वारमलीक एव हि भवान् किं व्याहृतैर्गम्यता[4]
मित्युद्यम्य सुमन्दबाहुलतिकामुत्थापयन्त्या रुषा।
संक्रान्तैर्व[ल[2]]यैरलंकृतगलो युष्मद्वियोगोचितां
तन्वङ्ग्याः[3] प्रकटीकरोति तनुतां दृङ्क्षे भ्रमन्वायसः ॥

४४३ [1] Akṣara lost. [2] Here something has been erased. [3] MS. णी. [4] Here something has been erased. [5] MS. here inserts य.

४४४ [1] MS. here inserts ꣸ five times. [2] Skm. गद्. The bracketed akṣaras are omitted in MS. [3] Skm. किमनञ्जने; MS. लै corrected to ले. [4] MS. य (?) च. [5] MS. °स्यासः. [6] Sarasvatīk. न खलु लिखिताः पत्त्रावल्यः किमद्य°. [7] MS. शे (śi). [8] Sarasvatīk. प्रियसखि.

४४५ [1] Skm. द्य; MS. द्द. Concerning confusion between उद्यम् and उद्गम् see Böhtlingk & Roth s.v. यम् + उद् 10. [2] The damaged akṣara looks more like ले than ल. Perhaps some accidental stroke was added. [3] MS. ङ्घ्याः. [4] Skm. °ताम्.

४४६

पक्ष्माग्रग्रथिताश्रुबिन्दुविशरैर्मुक्ताफलस्पर्धिभिः[1]
कुर्वन्त्या हरहासहारि हृदये हारावलीभूषणम् ।
बाले बालमृणाल[नाल[2]]वलयालंकारकान्ते करे
विन्यस्याननमायताक्षि सुकृती[3] को ऽयं त्वया स्मर्यते[4] ॥

Śp. 3414 (कस्यापि). Daśar. ad IV. 15 (anon.). *Saml. 86 (anon.). *S.-Ratnak. V. 285 (anon.).

४४७

दहति विरहेष्वङ्गानी[र्यां[1] करोति[2]] समागमे
हरति हृदयं दृष्टः [स्पृष्टः[3]] करोत्यवशां तनुम् ।
क्षणमपि सुखं यस्मिन् प्राप्ते गते च न लभ्यते
किमपरमतश्चित्रं यन्मे तथापि स वल्लभः ॥

*Skm. II. 200 (अमरुकस्य).

४४८

को[1] ऽसौ धन्यः [कथय सुभगे] कस्य गङ्गासरय्वो[2]
स्तोयास्फालव्यतिकरखलत्कारि कङ्कालमास्ते ।
यं ध्यायन्त्याः सुमुखि लिखितं कज्जलक्लेदभाञ्जि
व्यालुम्पन्ति स्तनकलशयोः पत्त्र[म[7]]श्रू[ण्यजस्रम्] ॥

*Skm. II. 137 (कस्यचित्).

४४९

. [1] शेषेण च्छुरितकरया कुङ्कुमेनादधत्या
शोणच्छायां भवनबिसिनीहंसके कौतुकिन्या ।

४४६ [1] Śp., Daśar., Saml., S.-Ratnak. °निक. [2] Akṣaras omitted. [3] MS. ति. [4] S.-Ratnak. चिन्त्यते.

४४७ [1] Skm. also unmetrically (B.) °हे ऽगा. [2] Akṣaras lost. [3] Akṣaras omitted.

४४८ [1] MS. कौ? [2] Skm. °सरस्वत्यो°; MS. °य्यो. [3] Skm. also चम (A.). [4] MS. रे (ri) and म. [5] Skm. also स. [6] Skm. नित्य. [7] Akṣara omitted; the other bracketed akṣaras lost.

४४९ [1] One syllable (किं? प्राक्?) lost. [2] MS. च्छरति.

कोकभ्रान्तिक्षणविरहिणी यन्मयाकारि हंसी
तस्यैतन्मे . .[1] (fol. 63a) मुपनतं नाथ यत्ते वियोगः ॥

४५०

श्वासोत्कम्पतरङ्गिणि स्तनतटे धौताञ्जनश्यामलाः
कीर्यन्ते कणशः कृशाङ्गि किममी बाष्पाम्भसां बिन्दवः ।
किं चाकुञ्चितकण्ठरोधकुटिलाः श्रोत्रा[1]मृतस्यन्दिनो
हूंकाराः कलपञ्चमप्रणयिनस्त्रुट्यन्ति निर्यान्ति च ॥

Śp. 3436 (पुष्टिकस्य). *Subhāṣita-saṃcaya xxviii, 6 (anon.). *S.-Ratnak. v. 217 and 289 (anon.). *S.-Hārāv. C. 353 (पुष्टिकरस्य).

४५१

इदानीं तीव्राभिर्दहन इव भाभिः[1] परि[2]गतो
ममा[3]श्चर्यं सूर्यः किमु सखि रजन्यामुदयते[4] ।
अयं मुग्धे चन्द्रः[5] किमिति मयि तापं[6] प्रकटय[7]
त्यनाथानां बाले किमिह वि[8]परीतं न भवति ॥

४५२

मा मुञ्चाग्निमुचः करान् हिमकर[1] प्राणाः क्षणं स्थीयतां
निद्रे मुद्रय लोचने रजनि हे दीर्घातिदीर्घा भव ।
स्वप्नासा[2]दितसंगमे प्रियतमे सानन्दमालिङ्गिते
स्वच्छन्दो भवतां भविष्यति पुनः कष्टो विचेष्टारसः ॥

---

४४९ [1] Two akṣaras, no doubt फल, are here lost. Regarding the sense see Exegetical Notes.

४५० [1] MS. ता. [2] MS. य.

४५१ [1] *Subhāṣ.* ति. [2] *Śp., S.-Ratnak., S.-Hārāv.* वृ. [3] *S.-Hārāv.* हा. [4] *Śp., S.-Saṃcaya, S.-Hārāv.* ति. [5] *Subhāṣ.* सोमः. [6] MS. प. [7] *Subhāṣ.* वितनुते. [8] MS. here inserts ३.

४५२ [1] MS. र. [2] MS. हि.

४५३

दिशतु सखि सुखं ते पञ्चबाणः स साक्षा
दनयनपथवर्ती यस्त्वयालेखि नाथः ।
तरलितकर[1]शाखामञ्ज[2]रीकः शरीरे
धनुषि च मकरे च स्वस्थरेखानिवे[3]शः ॥

४५४

कस्मान्म्ला[1]यसि मालतीव मृदितेत्यालीजने पृच्छति
व्यक्तं नोदितमात्रयापि विरहे शालीनया बालया ।
अक्ष्णोर्बाष्पचयं[2] निगृह्य कथमप्यालोकितः के[वलं
किं[3]]चित्कुड्मलकोटिभिन्नशिख[4]रश्चूतद्रुमः प्राङ्गणे ॥

वाक्कूटस्य ॥

*Skm. II. 127 (वाक्कूटस्य or वाङ्कूटस्य).

४५५

उच्छूनारुणमश्रुनिर्गमवशाच्चक्षुर्गतं मन्थरं[1]
सोष्मश्वासकदर्थिताधररुचिर्व्यस्तालका भ्रू (fol. 63b) . . .[2] ।
आपाण्डुः[3] करपल्लवे च निभृतं शेते कपोलस्थली
मुग्धे कस्य तपःफलं परिणतं[4] यस्मै तवेयं दशा ॥

यशोवर्मणः ॥

---

४५३ [1] Corrected from स्र. [2] MS. ञ्च. [3] The akṣaras रे, खा, and वे are partly lost.

४५४ [1] MS. °त्म्ला. [2] *Skm.* बाष्पभरं. [3] Three akṣaras lost. [4] Corrected from खि.

४५५ [1] MS. °क्षुर्मन्मा. [2] Two akṣaras lost; neither °कुटी nor लता seems appropriate, and °स्थली recurs in *c*. [3] MS. ड्डु. [4] Corrected from तां.

४५६

केन प्राप्तो भुवनविजयः कः कृती कः कलावान्
केनाव्याजं स्मरचरणयोर्भक्तिरापादिता च ।
यं ध्यायन्ती[1] सुतनु बहलज्वालकन्दर्पवह्नि
प्रोद्यद्भस्मप्रचय[2]रचितं[3] पाण्डिमानं दधासि ॥

४५७

दग्धव्येयं नवकमलि[1]नीपल्लवोत्सङ्गशय्या
तप्ताङ्गारप्रकरविकि[2]रैः किं धुतैस्तालवृन्तैः[3] ।
त[4]चैवास्तां दहति नयने चन्द्रवच्चन्दनाम्भः
सख्यास्ते ऽयं वन इव शिखी विप्रतीयोग आ[5]धिः ॥
अभिनन्दस्य ॥

४५८

For reff. see below.

सौधादुद्विजते त्य[ज[1]]त्युपवनं द्वेष्टि प्रभामैन्दवीं[1]
द्वारान्[2]त्रस्यति चित्रकेलिसदसो वेशं[3] विषं मन्यते ।
आस्ते केवलमब्जिनीकिसलयप्रस्तारि[4]शय्यातले
संकल्पोपनतत्वं[5]दाकृतिरसायत्तेन चित्तेन सा ॥

---

४५६ [1] MS. न्ती. [2] MS. ॰परि. [3] MS. ता.

४५७ [1] MS. ले (*li*). [2] MS. क. [3] MS. न्ती. [4] MS. ॰व्यस्तोव्यम्व. [5] Four akṣaras partly lost; the last by no means clearly आ.

४५८ *Viddhaś.* III. 2. *Bālar.* v. 8. **Skm.* II. 171. *Sarasvatīk. ad* v. 169 (anon.). **Sabhyāl.* B. 4*a* (anon.). Hemac. p. 182, Comm. (anon.). [1] MS. omits ज and reads वी at end. [2] MS. न्द्र; Hemac. ॰न्नश्यति. [3] *Viddhaś.*, *Bālar.* ष. [4] *Viddhaś.*, *Bālar.*, *Sarasvatīk.*, Hemac., *Sabhyāl.* र. [5] *Sabhyāl.* ॰मत्त.

४५९

अन्तस्तारं[1] तरलिततला: स्तोकमुत्पीडभाजः
पक्ष्माग्रेषु ग्रथितपृषतः कीर्ण[2]धाराः क्रमेण।
चित्तातङ्कं[3] निजगरिमतः सम्यगासूचयन्तो
निर्यान्त्यस्याः कुवलयदृशो बाष्पवारां प्रवाहाः॥

Viddhaś. III. 24.

४६०

मुक्तानङ्गः कुसुमविशिखान् पञ्च कुण्ठी[2]कृताया
स्तन्वे मुग्धां प्रहरति हठात्पत्त्रिणा वारुणेन।
वा[3]रां पू[4]रः कथमप[5]रथा स्फारने[6]त्रप्रणाली
वक्त्रो[7]द्यान्तै[8]स्त्रिबलिविपिने शारि[9]णीसाम्यमेति॥

राजशेखरस्वामी॥

Viddhaś. III. 25.
**Skm.* II. 138.

४६१

उन्मील्याक्षि स (fol. 64*a*) खीर्न पश्यसि न चाप्युक्ता ददा
स्युत्तरं
नो वेत्सीदृशमत्र नेदृशमिमां शून्यामवस्थां गता।
तल्पादस्थिकरङ्कपञ्जरमिदं जीवेन लिप्तं मना
ग्मुञ्चन्ती किमु कर्तुमिच्छसि कुरु[1] प्रेमान्य†दिशागते†[2]॥

वल्लणस्य॥

---

४५९ [1] *Viddhaś.* °लतर. [2] *Viddhaś.* also कर्ण. [3] MS. ङ्कः.
४६० [1] MS. श्रा. [2] *Skm.* चूर्णी. [3] MS. ना. [4] MS. यू.
[5] *Skm.* °मित. [6] MS. नै (corrected ?). [7] *Skm.* also क्रो.
[8] *Skm.* ह. [9] *Viddhaś.*, *Skm.* सार.
४६१ [1] MS. here erases ते. [2] *Sic* or °ने? Read °द्वेषा गतिः?

४६२

*Skm. III. 29.

किं वातेन विलङ्घिता न न[1] महाभूतार्दिता किं न न
भ्रान्ता[2] किं न[3] न संनिपातलहरीप्रच्छादिता किं न न।
तत्किं रोदिति[4] मुह्यति श्वसिति किं[5] स्मेरं च धत्ते मुखं
दृष्टः किं कथयाम्यकारणरिपुः[6] श्रीभोज्यदेवो[7] ऽनया ॥

छित्तपस्य[8] ॥

४६३

*Skm. II. 121 (अमरसिंहस्य)

कुचौ[1] धत्तः[2] कम्पं निपतति कपोलः करतले
निकामं निश्वासः[3] सरलमलकं ताण्डवयति।
दृशः सामर्थ्यानि स्थगयति मुहुर्बाष्पसलिलं
प्रपञ्चो ऽयं किंचि[4]त्तव सखि हृदिस्थं कथयति ॥

नरसिंहस्य ॥

४६४

त्यजसि न शयनीयं नेक्षसे स्वामवस्थां
विघटयसि न केशानाकुलग्रन्थिबन्धान्।
किमपि सखि कुरु त्वं देहयात्रानुरूपं
शतमिह विरहिण्यो[1] नेदृशं क्वापि दृष्टम् ॥

---

४६२ [1] MS. न altered from च? [2] Skm. भ्रा. [3] Skm. नु. [4] MS. दि. [5] Skm. मुह्यति रोदिति श्वसिति च. [6] Skm. also (A.) °मथ. [7] Sic MS.; cf. 419. [8] MS. य.

४६३ [1] MS. चौ. [2] MS. त्त. [3] Sic MS. (श्वि) and Skm.; see critical note 2 to 377. [4] Skm. also क. [5] Sic MS. (for कं?).

४६४ [1] MS. °हरि.

॥ विरहिव्रज्या ॥

४६५

गमनमलसं शून्या दृष्टिः श[रीर[1]]मसौष्ठवं
श्वसितमधिकं [किं[2]]त्वे[3]तत्स्यात्किमन्यदतो ऽथ वा[4] ।
भ्रमं[5]ति भुवने कन्दर्पाज्ञा विकारि च यौवनं
ललितमधुरास्ते ते भावाः क्षिपन्ति च धीरताम् ॥

For reff. see below.

४६६

वारं वारं तिरयति[1] दृशोरुद्गमं[2] बाष्पपूर
स्तत्संकल्पोपहितजडिम स्त[म्भ[3]]मभ्येति गा[4]त्रम् ।
सद्यः स्विद्यन्नयमविरतोत्कम्पलोलाङ्गुलीकः
पाणिर्लेखाविधिषु नितरां वर्तते किं करोमि ॥

Mālatīm. I. 34. *Sarasvatīk. ad* II. 157 (anon.). *At.* p. 58 (anon.). **Rasavilāsa* § 16 (anon.).

४६७

उन्मी (fol. 64*b*) लन्मुकुलकरालकुन्दकोष[1]
प्रश्चोतद्घनमकरन्दगन्धगर्भैः[2] ।
तामीषत्प्र[3]चलं[4]विलोचनां नताङ्गी
मालिङ्गन् पवन मम स्पृशाङ्गमङ्गम् ॥

Mālatīm. I. 37.

---

४६५ *Mālatīm.* I. 16. *Daśar. ad* II. 47 (*Mālatīm.*). *Sāhityad.* p. 167 (*Mālatīm.*). **Sml. P.* 64*b* (भवभूतेः). **Sml. B.* 70*b* (भवभूतेः). [1] Two akṣaras lost. [2] Akṣara omitted. [3] *Sāhityad.* त्वि ; *Mālatīm.* also त्वे ; *Sml. P.* द्वे. [4] *Sml. P.* °न्यथा. [5] *Sml. P.* भव.

४६६ [1] These eight akṣaras are partly lost in the MS. [2] *At.* सुधावुद्गतो ; so *Rasavilāsa.* [3] Akṣara omitted. [4] MS. ग्रा.

४६७ [1] *Mālatīm.* शृ. [2] *Mālatīm.* °बन्धः. [3] MS. °गीषप्रे. [4] *Mālatīm.* also °ज्वलित.

४६८

For reff. see below.

दलति हृदयं[1] गाढोद्वेगं[2] द्विधा न तु[3] भिद्यते
वहति विकलः कायो मोहं[5] न मुञ्चति चेतनाम्।
ज्वलयति[6] तनूमन्तर्दाहः करोति न भस्मसा
त्प्रहरति विधिर्मर्मच्छेदी न कृन्तति जीवितम्॥

४६९

*Skm. iv. 217 (केशटस्य)

नादत्से हरिताङ्कुरान् क्वचिदपि स्थैर्यं[1] न यन्नाहसे
यत्पर्याकुललोचनो ऽसि करुणं कूजन्दिशः पश्यसि।
दैवेनान्तरितप्रियो ऽसि हरिण त्वं चापि किं यच्चिरं[3]
प्रत्यद्रि प्रतिकन्दरं[4] प्रतिनदि प्रत्यूषरं भ्राम्य[5][6][सि[7]]॥

४७०

Bālar. v. 51.

कस्राघातैः सुरभिरभितः सत्वरं ताडनीयो
गाढम्रिडं[3] मलयमरुतः शृङ्खलादाम दत्त।
कारागारे क्षिपत तरसा पञ्चमं रागराजं
चन्द्रं[4] चूर्णीकुरुतं[5] च शिलापट्टके पिष्टपेषम्[6]॥

---

४६८ *Mālatīm.* ix. 11. *Uttararāmac.* iii. 31. **Sml. P.* 67b. **Sml. B.* 75b. *Sāhityad.* p. 159 (*Mālatīm.*). *Sarasvatīk.* ad v. 169 (anon.). **Padyār.* 321 (भूपतेः, margin भवभूतेः). **S.-Hārāv.* C. 458. [1] MS. य. [2] *Uttarar.* गो; *S.-Hārāv.* गं; *Sml. P.* ०त्काण्ठं. [3] *Uttarar.* (one ed.) शोकाद्वेगाद्द्विधा तु न; *Padyār.* कामः कामं द्विधा न तु; *S.-Hārāv.* also has तु न. [4] *Mālatīm.* also भज्य. [5] *Padyār.* मूर्छां. [6] MS. here inserts च; *Sarasvatīk.* has ज्वलति च. [7] *Sml. P.* स.

४६९ [1] MS. र्यं. [2] MS. कूजन्नरि. [3] *Skm.* च्चामो ऽसि यत्प्रत्यहं. [4] *Skm.* ०काननं. [5] MS. भा. [6] *Skm.* धाव. [7] Akṣara lost.

४७० [1] For ०स्रा in sense of ०घ्रा? MS. स्रा? *Bālar.* म्पा. [2] MS. डा. [3] *Bālar.* ०क्रान्त. [4] MS. न्द्र. [5] MS. व्र. [6] MS. सं; *Bālar.* ०बिम्बं.

४७१

ह्रिया संसक्ताङ्गं तदनु मदनाज्ञाप्रशिथिलं
सनाथं माञ्जिष्ठप्रसरकृशरेखैर्नखपदैः ।
घनोरुप्राग्भारं निधिमुखमिवामुद्रितमहो
कदा नु द्रक्ष्यामो विगलितदुकूलं मृगदृशः ॥

चितीशस्य ॥

४७२

*Skm. II. 498.

एते चूतमहीरुहो ऽप्यविरलैर्धूमायिताः षट्पदै
रेते ऽपि ज्वलिताः स्फुटत्किसलयोद्भेदैरशोकद्रुमाः ।
एते किंशुकशाखिनो ऽपि मलिनैरङ्गारिताः कुड्मलैः
कष्टं विश्रमयामि कुत्र नयने सर्वत्र वामो विधिः ॥

वाक्कूटस्य ॥

४७३

For reff. see below.

सव्याधेः[1] कृशता क्षतस्य रुधिरं दष्टस्य लालास्रवः[2]
सर्वं नैतदि[3][हास्ति तत्कथमयं[4] पान्थस्तपस्वी मृतः ।
आ ज्ञातं मधुलम्पटैर्मधुकरैरारब्धकोलाहले
नूनं साहसिकेन चूतमुकुले दृष्टिः समारोपिता ॥

---

४७१ [1] MS. वी.

४७२ [1] *Skm.* प्र.

४७३ **Skm.* II. 430 (राजशेखरस्य). *Śp.* 3822 (रामिलसोमिलयोः). **Sml. B.* 113*b* (रामिलसोमिलयोः). **Sabhyāl.* 27*b* (रामिलसोमिलयोः). **S.-Saṃcaya*, xx. 4 (anon.). [1] MS. धेः. [2] *Skm.* also °स्रवः; *Śp.* °स्रुतिः; *Subhās.* °स्रुतिः. [3] These five akṣaras partly obliterated in MS.; the rest lost with fols. 65-6. I give as far as 475*a* the readings of *Skm.* *Śp.* and *Sabhyāl.* read किंचिन्न°; *S.-Saṃcaya* नैतत्किंचि°, continuing unmetrically °दिहास्ति कोऽप्ययं पान्था वराको. [4] *Śp.*, *Sabhyāl.* सौ.

४७४

*Skm. II. 460 (कस्यचित्).

स्खलल्लीलालापं विनिपतितकर्णोत्प] (fol. 67a) लदलं
श्रमस्वेदक्लिन्नं सुरतविरतिक्षा[1]मनयनम्[2]।
कचा[3]कर्षक्रीडासरलकुरलश्रेणिसुभगं
कदा तद्द्र[4]ष्टव्यं वदनमवदातं मृगदृशः ॥

४७५

Sbhv. 1701 (कस्यापि).

अहमिव शून्यमरण्यं वयमि[1]व तनुतां गता[2]नि तोया[3]नि।
अस्माकमिवोच्छ्वासा दिवसा दीर्घाश्च तप्ताश्च ॥

४७६

For reff. see below.

लीनेव प्रतिबिम्बितेव लिखितेवोत्कीर्ण[1]रूपेव च[1]
प्रत्युप्तेव च वज्रलेप[2]घटितेवान्तर्निखातेव च।
सा नश्चेतसि कीलितेव [वि[3]]शिखैश्चेतोभुवः पञ्चभि
श्चिन्तासंतति[4]तन्तुजालनिविडस्यूतेव लग्ना प्रिया ॥

४७७

नेत्रेन्दीवरिणी मुखाम्बुरुहिणी भ्रूवल्लिकल्लो[1]लिनी
बाहु[2]द्वन्द्वमृणालिनी यदि वधूर्वापी पुनः[3] सा भवेत्।
तल्लावण्यजलावगाहनजडै[4]रङ्गैरनङ्गानल
ज्वालाजालमुचस्त्यजेयमसमाः प्राणच्छिदो वेदनाः ॥

---

४७४ [1] MS. स्का. [2] MS. ०यन. [3] MS. ता or डा? [4] MS. हृ.

४७५ [1] MS. मे (*mi*). [2] Four akṣaras partly lost. [3] *Sbhv.* सलिलानि.

४७६ *Mālatīm.* v. 10. *Daśar. ad* IV. 19 (*Mālatīm.*). *Sarasvatīk. ad* II. 104 (anon.), *ad* IV. 51 (anon.). *At.* p. 58 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 324 (anon.). [1] *S.-Hārāv.* वा. [2] *Daśar.*, *S.-Hārāv.* ०सार. [3] Akṣara omitted. [4] MS. सन्त (corrected from न्ति)ते (*ti*).

४७७ [1] MS. सौ. [2] MS. द्व. [3] MS. प्रलः. [4] MS. वै (?).

४७८

प्रहतो क्वानङ्गः स च कुसुमधन्वाल्पविशिख
श्चलं सूक्ष्मं लक्ष्यं[3] व्यवहितममूर्तं क्व[4] च मनः।
इतीमामु[5]द्भूतां स्फुटमनुपपत्तिं मनसि मे
रुजामाविर्भावादनुभवविरो[6]धः शमयति ॥

वन्द्यतथागतस्य ॥

*Skm. ii. 151 (मृगराजस्य).

४७९

अन्तर्निबद्धगुरुमन्युपरंपराभि
रिच्छोचितं किमपि वक्तुमशक्नुवत्याः।
अव्यक्तहूंकृतिचलत्कुचमण्डलाया
स्तस्याः स्मरामि मुहु . . विलोकितानि ॥

४८०

भ्र[1]स्यद्विवक्षितमसंफल[2]दक्षरार्थ
मुत्कम्पमानदशनच्छदमुच्छ्वसत्या[3]।
अद्य स्मरामि परिमृज्य पटाञ्[4]चलेन
नेत्रे तया किमपि यत्पुनरुक्तमुक्तम् ॥

(fol. 67b) सोंन्नोकस्य ॥

*Skm. ii. 459 (सोन्नोकस्य).

४७८ [1] These four akṣaras partly lost. [2] *Skm.* °चापो; MS. °वन्वाऽ. [3] MS. च्छं. [4] *Skm.* also (A.) क. [5] MS. सु. [6] *Skm.* also (B.) बो.

४७९ [1] MS. न्य. [2] MS. द्र. [3] MS. कि; the two lost akṣaras may have been रर्धं.

४८० [1] *Skm.* श्य. [2] *Skm.* °पस्खलद् and (A. var. lect.) °संबद्ध; read °संवलद्? [3] *Skm.* °न्त्या and (margin, first hand) यो. [4] *Skm.* ञ्ज. [5] One akṣara partly lost in MS.

४८१

दग्धप्ररूढमदनद्रुममञ्जरीति
लावण्यपङ्कपटलोन्नतपद्मिनीति[1]।
शीतांशुबिम्बगलि[2]तामृतनिर्मितेति
बालाक्ष[3]वालहरिणाङ्कमुखीं स्मरामि ॥

४८२

मधूद्गारस्मेरभ्रमरभरहूंकारमुखरं
शरं साक्षान्मीनध्वजविजयचापच्युतमिव ।
निलीयान्योन्यस्मिन्नुपरि सहकाराङ्कुरममी
समीक्षन्ते पक्ष्मान्तरतरलतारा विरहिणः ॥

४८३

सा न चेन्मृगशावाक्षी किमन्यासां कथाव्ययः[1]।
कला न यदि शीतांशोरम्बरे कति तारकाः ॥

४८४

For reff. see below.

उपरि घनं घनपटलं दूरे कान्ता तदे[1]तदापतितम् ।
हिमवति दिव्यौ[2]षधयः क्रोधा[3]विष्टः फणी शिरसि[4] ॥

४८१ [1] MS. ते (ti). [2] MS. ले (li). [3] *Sic* MS. (for भ्र? *see* Exegetical Notes).

४८३ [1] MS. पः.

४८४ Bhartṛhari, I. 43. *Sbhv.* 1744 (भर्तृहरेः). **Sml. B.* 121*a* (भर्तृहरेः). *Śp.* 3886 (कस्यापि). *Sarasvatīk.* *ad* III. 31 (anon.). Hemac. p. 252 (anon.). **S.-Ratnak.* III. 322–3 (anon.). **S.-Mukt.* VI. 67 (anon.). [1] Hemac. दयिता°; *Sarasvatīk.* दयिता किमे; the other texts have तिर्यग्गिरयोऽपि नर्तितमयूराः and दूरे कान्ता (*Śp.* बाला, *S.-Ratnak.* वनिता), etc., as the second pāda of a verse beginning उपरि पयोधरमाला. [2] MS. व्यो. [3] *Śp.*, *Sarasvatīk.*, *S.-Ratnak.*, Hemac. कोपा. [4] *Sbhv.*, *Śp.*, *S.-Ratnak.*, *S.-Mukt.*, Bhartṛhari read this line क्षितिरपि (or वसुधा) कन्दलधवला दृ(or तु) ष्टिं पथिकः क्व पातयतु.

४८५

स्थगितं नवाम्बुवाहैरुत्तानास्यो विलोकयन् व्योम ।
संक्रमयतीव पथिकस्तज्जलनिवहं स्वलोचनयोः ॥

जयीकस्य[1] ॥

४८६

ते जङ्घे जघनं च तत्तदुदरं तौ च स्तनौ तत्स्मितं
सूक्तिः सा च तदीक्षणोत्पलयुगं धम्मिल्लभारः स च ।
लावण्यामृतबिन्दुवर्षि वदनं तच्चैवमेणीदृश
स्तस्यास्तद्वयमेकमेवमसकृद्ध्यायन्त एवास्महे ॥

नरसिंहस्य ॥

४८७

यदि शशधरस्त्वद्वक्त्रेण प्रसह्य तिरस्कृत
स्तदयमदयो मह्यं मुग्धे किमेवमसूयति ।
यदमृतरसासारस्निग्धैर्धिनोत्यखिलं जग
ज्ज्वलयति तु मामेभिर्वह्निच्छटाकटुभिः करैः ॥

परमेश्वरस्य ॥

४८८

लीलाताण्डवितभ्रुवः[1] स्मितसुधाप्रस्यन्दभाजो दल
[न्नीलाब्जद्युति] (fol. 68a) निर्भरा दरवलत्पक्ष्मावलीचारवः ।
प्राप्तास्तस्य वियोगिनः स्मृतिपथं खेदं समातन्वते
प्रेमार्द्राः सुदृशो विकुञ्चनततिप्रेङ्खत्कटाक्षा दृशः ॥

---

४८५ [1] Two akṣaras partly lost and uncertain.

४८७ [1] MS. ह्नि (*hni*).

४८८ [1] So begins *Damayantīkathā*, VII. 41. [2] Five akṣaras partly or wholly lost. [3] MS. °राद्रवलयेच्चा. [4] MS. च.

४८९

विस्फारायास्तरलत[1] . . . . विस्फुरन्त
स्तासां तासां नयनमसकृन्नैपुणाद्वञ्चयित्वा ।
मुक्तास्तन्व्या मसृणपरुषा[स्ते[2]]कटाक्षक्षुरप्रा
श्छिन्नं छिन्नं हृदयमदयैश्छिद्यते ऽद्यापि . .[3] ॥

[पर[4]]मेश्वरस्य ॥

४९०

For reff. see below.

श्यामां[1] श्यामलिमानमानयत भोः सान्द्रैर्मसीकूर्चकै[2]
स्तन्त्रं मन्त्रमथ[3] प्रयुज्य हरत श्वेतोत्पलानां स्मितम्[4] ।
चन्द्रं चूर्णयत क्षणाच्च[5] कणशः [कृत्वा शिला[6]]पट्टके
येन द्रष्टुमहं क्षमे[7] दश दिशस्तद्वक्त्रमुद्राङ्किताः ॥

४९१

Viddhaś. II. 1.

तस्मिन्[1] पञ्चशरे स्मरे भगवता भर्गेण[2] भस्मीकृते
जानाम्यक्षय[साय[3]]कं कमलभूः कामान्तरं नि[र्ममे[4] ।]
यस्यामीभिरितस्ततश्च विशिखैरापुङ्खमग्नात्मभि
र्जातं मे विदलत्कदम्बमुकुलस्पर्शोपमानं[5] मनः ॥

---

४८९ [1] त uncertain; the following five akṣaras (रलैरंशुभि ? °रश्मिभि ?) are lost. [2] Doubtful restoration of one akṣara omitted in MS. [3] Two akṣaras lost (यैर्मे or यैर्नः ?). [4] Two akṣaras lost.

४९० *Viddhaś.* III. 1. *Sml. P. 67b* (राजशेखरस्य). **S.-Hārāv.* C. 452 (कस्यापि). Hemac. p. 193 (anon.). *Kāvyaprad. ad* VII. 9 (anon.). [1] *Viddhaś.* (some MSS.), *Sml. P.*, *S.-Hārāv.* ज्योत्स्नां (°त्स्नी). [2] MS. र्वै. [3] *Viddhaś.* (some MSS.), *Sml. P.*, *S.-Hārāv.* Hemac. मन्त्रं तन्त्र. [4] *S.-Hārāv.*, *Kāvyaprad.* श्रियं. [5] *Sml. P.* °णेन. [6] Four akṣaras lost in MS., the first having probably been कृ. [7] Hemac. मो.

४९१ [1] MS. स्मि (*smi*). [2] MS. र्ग्गे. [3] Two akṣaras omitted. [4] Two akṣaras lost. [5] MS. य.

४९२

सूतिर्दुग्धसमुद्रतो भगवतः श्रीकौस्तुभे सो[दरौ¹]
सौहार्दं कुमुदाकरे च² किरणाः पीयूषधाराकिरः।
स्पर्धा ते वदनाब्जजैर्मृगदृशां तत्स्थाणुचूडामणे
हंहो चन्द्र कथं निषिञ्चसि मयि ज्वालामुचो [वेदना]⁴॥

Viddhaś. III. 13. *Skm. II. 508 (कस्यचित्). *Sabhyāl. B.2a (राजशेखरस्य)

४९३

अपि पिबत चकोराः कृत्स्नमुन्नामिकण्ठ¹
क्रमसरलितचञ्चञ्चञ्चवश्चन्द्रिकाम्भः³।
विरहविधुरितानां जीवितत्राणहेतो⁴
र्भवति हरिणलक्ष्मा येन तेजोद[रिद्रः⁶] ॥

Viddhaś. III. 15. Bālar. V. 73.

४९४

(f. 68b) [शी]तांशुर्विषसोदरः फणभृतां लीलास्पदं चन्दनं
हाराः क्षारपयोभुवः प्रियसुहृत्पङ्केरुहं भास्वतः।
इत्येषां किमिवास्तु हन्त मदनज्योतिर्विघाताय य⁵
ड्वाख्याकारपरिभ्रमेण तु वयं तस्त्वत्य[जो व⁶]ञ्चिताः॥

Viddhaś. III. 19.

---

४९२ ¹ Two akṣaras lost. ² *Viddhaś., Skm., Sabhyāl.* च. ³ *Viddhaś., Sabhyāl.* नु सि; *Skm.* नु सु. ⁴ So *Skm.*; *Viddhaś., Sabhyāl.* रोचिषः; in the MS. a part of वे seems to be traceable.

४९३ ¹ *Viddhaś.* क्रत्स्नमुन्नाम्य कण्ठं or नित्यमुन्नाम°. ² *Viddhaś., Bālar.* °कवलन. ³ *Bālar.* °चन्द्रकान्तीरमिश्राः. ⁴ MS. वे (*vi*). ⁵ These two akṣaras, as well as the following र्भ, are partly lost in the MS. ⁶ Two akṣaras lost.

४९४ ¹ One akṣara wholly, and one partly lost. ² MS. °र्वषत्सा. ³ *Viddhaś.* also सु. ⁴ *Viddhaś.* °वस्तु; MS. हन्तु. ⁵ Five akṣaras partly lost. ⁶ Two akṣaras lost.

४९५

Viddhaś. III. 20

व्यजनमरुतः श्वासश्रेणीमिमामुपचिन्वते
मलयजरसो धाराबाष्पं प्रपञ्चयितुं प्रभुः ।
कुसुमशयनं कामास्त्राणां करोति सहायतां
द्विगुणगरिमा . . न्माथः[1] कथं नु विरंस्यति ॥

राजशेखरस्यैते ॥

४९६

Sbhv. 1087 (बाणकवेः). Amaru, 134. *Aucityav.* ad 14 (भट्टबाणस्य).

हारो जलार्द्रशयनं[1] नलिनीदलानि
प्रालेयशीकरमुचस्तुहिना[2]द्रिवाताः[3] ।
यस्येन्धनानि सरसान्यपि[4] चन्दनानि[5]
[निर्वा][6]णमेष्यति कथं स मनोभवाग्निः ॥

४९७

Viddhaś. II. 3.

मन्दादरः कुसुमपत्त्रिषु पेलवेषु
नूनं विभर्ति मदनः पवनास्त्रमद्य[1] ।
हारप्रकाण्डशरलाः कथमन्यथामी[2]
श्वासाः[प्रनर्तित[3]]दुकूलदशाः सरन्ति ॥

---

४९५ [1] *Viddhaś.* कामोन्मा; MS. मा ऽ . . न्मा (for मानङ्गोन्मा?).

४९६ [1] *Sbhv.*, Amaru, *Aucityav.* वस. [2] MS. णा. [3] *Sbhv.* °श्च हिमांशुभासः; Amaru, *Aucityav.* °स्तुहिनांशुभासः. [4] *Sbhv.*, Amaru, *Aucityav.* °सानि च. [5] This akṣara is partly lost in MS. [6] These two akṣaras are lost in MS.

४९७ [1] MS. °यन्ति. [2] MS. मा. [3] Four akṣaras lost.

४९८

अकृतप्रेमैव वरं न पुनः संजातविघटितप्रेमा ।
उद्धृतनयनस्ताम्यति यथा हि न तथेह[3] जातान्धः[4] ॥

For reff. see below.

४९९

स्वप्न प्रसीद भगवन् पुन[रेकवारं
सं[1]]दर्शय प्रियतमां क्षणमात्रमेव ।
दृष्टा[2] सती निविडबाहुनिबन्धलग्नं
तत्रैव मां नयति सा यदि वा न याति ॥

**Skm.* II. 473 (कालिदासस्य).

---

४९८ *Sbhv.* 1389 (रविगुप्तस्य). *Bhojapr.* 136 (Pavie, p. 38, anon.). [1] MS. here inserts च. [2] *Sbhv.* विघ्नित. [3] *Sbhv.* °नो हि यथा ताम्यत्येवं न. [4] For this verse *Bhojapr.* has (1) (Pavie):

अकृतस्नेहो हि वरं न वरं स जात(*sic*)विघट्टितस्नेहः ।
उद्धृतनयनस्ताम्यति यथा न तथा(*sic*) जात्यन्धः ॥

(2) (Bomb. 1886, Calc. 1883):

स्नेहो हि वरमघटितो न वरं संजातविघटितः स्नेहः ।
हृतनयनो हि विषादी न विषादी भवति जात्यन्धः ॥

४९९ [1] MS. षी ; the five akṣaras रे . . . स[न्दर्श] are lost. [2] *Skm.* also (B.) दृष्ट्वा. [3] *Skm.* omits निबन्ध. [4] *Skm.* A. omits सा.

॥ असतीव्रज्या ॥

५००

For reff. see below.

दृष्टिं हे प्रतिवे[शिनि क्षण[1]]मिहाप्यस्मद्गृहे दास्यसि
प्रायो नैवं[2] शिशोः पिताद्य विरसाः[3] कौपीरपः पा[4]स्यति ।
एका[5]किन्यपि यामि तदं[6]रमितः स्रोतस्त[7]मालाकुलं
नीरन्ध्राः स्तनं[8]मा[लिखन्तु जठ] (fol. 69*a*) रै[9]च्छेदा नल-
ग्रन्थयः ॥

विद्यायाः[10] ॥

५०१

Dhvanyāl. ad II. 6 (anon.).

तेषां गोपि[1]वधूविलाससुहृदां राधारहःसाक्षिणां
क्षेमं भद्र कलिन्दराजं[2]तनयातीरे लतावेश्मनाम् ।
वि[3]च्छिन्ने स्मरतं[4]ल्पकल्पनविधिं[5]च्छेदोप[योगे ऽधुना[6]]
ते जाने जरठीभवन्ति विगलं[7]न्नीलत्विषः पल्लवाः ॥

---

५०० *Skm. II. 66. *Śp.* 3769 (विज्जकायाः). *Sāhityad.* p. 103 (anon.). *Daśar. ad* II. 19 (anon.). *Sarasvatīk. ad* I. 86 (anon.). *Aś. ad* VIII. 1 (anon.). *At.* p. 62 (anon.). **Sabhyāl.* III. 9 (anon.). Hemac. p. 35 (anon.). [1] Four akṣaras lost. [2] Hemac. नास्य; all other texts have प्रायेणास्य. [3] MS. मा: (?). [4] MS. °यः या. [5] MS. here inserts ८ twice. [6] *Skm.*, *Sāhityad.*, *Śp.* सत्व. [7] MS. स्तु. [8] All other texts have °ध्रास्तनु, except *At.* and Hemac., which have °ध्राः पुनरा°. [9] Five akṣaras lost; all other texts have जरठ; but जठर is an alternative, and in the required sense more correct, form of the word; cf. 66*d* and 427*d* above. [10] The MS. joins this to the following verse तेषां . . .

५०१ [1] Corrected from गौ. [2] *Dhvanyāl.* °शैल. [3] MS. वे (*ri*). [4] MS. here erases क. [5] *Dhvanyāl.* °मृदु. [6] Four akṣaras here lost. [7] Corrected from लि.

५०२

सिकतिलतलाः सान्द्रच्छायास्तटान्तविलम्बिनः
शिशिरमरुतां लीलावासाः क्वणज्जलरङ्कवः।
अवि[नयव[1]]तीनिर्विच्छेदस्मरव्ययदायिनः
कथय मुरले केनामी ते कृता निचुलद्रुमाः[2] ॥

*Skm. II. 56 (विद्यायाः).

५०३

पान्थ स्वैरगतिं विहाय झटिति प्रस्थानमारभ्यता
मत्यन्तं करिसूकराहिगवयैर्भीमं[1] पुरः काननम्[2]।
चण्डांशोरपि रश्मयः प्रतिदिशं[3] म्लानास्त्वमेको युवा
स्थानं नास्ति गृहे ममापि भवतो बालाहमेकाकिनी ॥

*Skm. II. 75 (कस्यचित्).
*S.-Mukt. III. 61 (anon.).

५०४

विटपिनि[1] शिशिरच्छाये क्षणमिह विश्रम्य गम्यतां पथिकाः।
अतरुरवारितःपरमसमशिलादुर्गमो मार्गः ॥

५०५

अम्बा शेते ऽत्र वृद्धा परिणतवयसामग्रणीरत्र तातो
निःशेषागारकर्मश्रमशिथिलतनुः कुम्भदासी तथेह[4]।

For reff. see below.

---

५०२ [1] Three akṣaras lost. [2] MS. लं.

५०३ [1] These three akṣaras are partly lost. [2] MS. कानन. [3] S.-Mukt. नं.

५०४ [1] MS. ने (ni).

५०५ *Skm. II. 73 (भट्टस्य). Sbhv. 2247 (रुद्रटस्य). *Sml. P. 126b (रुद्रस्य). Dhvanyāl. ad II. 26 (anon.). Rasagaṅg. p. 415 (anon.). Citrakh. p. 32 (anon.). [1] Sml. P. °रेष. [2] Akṣara partly lost. [3] Skm. गर्भे. [4] Skm., Dhvanyāl., Rasag., Citrakh., Sml. P. °थात्र; Sbhv. °थाहं.

अस्मिन् पापाहमेका[3] कतिपयदिवसप्रोषितप्राणनाथा
पान्थायेत्थं युवत्या[4] कथितमभिमतं[5] व्याहृतिव्याजपूर्वम् ॥

५०६

स्मरविवशया किंचिन्मिथ्यानिषेधमनोज्ञया
दिशि दिशि तया भूयो भूयः प्रवर्तितनेत्रया ।
कुवलयदृशा शून्ये दैवादतर्कितलब्धया
निभृतपरि[3] . . . (fol. 69b). . . ॥

५०७

Sarasvatīk. ad v. 169 (anon.).

व्य[1]पेतव्यापा[2]रं ग[3]तविविधशिल्पव्यतिकरं
करस्पर्शारम्भ[4]प्रगलि[5]तदुकूलान्तशयनम् ।
मुहुर्बद्धोत्कम्पं दिशि दिशि मुहुः[6] प्रेषि[7]तदृशो
रहस्यां[8][सुचाम्णोः क्षणिकमिह तत्संगतमभूत् ॥
.][9]श्वरस्य ॥

---

५०५ [1] *Skm.* also (A.) य. [2] MS. कां; *Sbhv.* reads पापा निकेते. [3] These four akṣaras are partly lost. [4] *Sbhv.*, *Dhvanyāl.*, *Citrakh.*, *Rasag.* तरुण्या. [5] *Sbhv.* °मवसथ; *Dhvanyāl.*, *Citrakh.*, *Rasag.*, *Sml. P.* °मवसर.

५०६ [1] Akṣara lost. [2] Two akṣaras imperfect and reading not certain. [3] Imperfect akṣaras (या . . .); reading doubtful; MS. निभृतंयेर.

५०७ [1] *Sarasvatīk.* त्र. [2] *Sarasvatīk.* हा. [3] *Sarasvatīk.* च्यु. [4] *Sarasvatīk.* म्भे. [5] MS. ले (*li*). [6] Two akṣaras partly lost. [7] *Sarasvatīk.* रि. [8] MS. ज्ञा. [9] Akṣaras almost entirely lost; the MS. reads सू चाम्णोः for सु°. Author योगेश्वर or परमे°?

५०८

य: कौमारहर: स एव हि वरस्ताश्चन्द्रगर्भा[3] निशा:
प्रोन्मीलन्नवमाधवीसुरभयस्ते[6] ते च[7] विन्ध्यानिला: ।
सा चैवास्मि[8] तथापि चौर्यसुरतव्यापारलीलाभृतां[10]
किं मे[11] रोधसि वेतसीवनभुवां[12] चेत: समुत्कण्ठते ॥

For reff. see below.

५०९

क्व प्रस्थितासि करभोरु घने निशीथे
प्राणाधिको[1] वसति यत्र जन: प्रियो मे ।

For reff. see below.

---

५०८ *Skm. II. 58 (कस्यचित्). Śp. 3768 (शीलाभट्टारिकाया:). *Sml. P. 126a (शीलाभट्टारिकाया:). *Padyāv. 378 (कस्यचित्). Kāvyapr. ad I. 4 (anon.). Kāvyaprad. ad I. 4 (anon.). Sāhityad. p. 70 (anon.). As. pp. 127 and 200 (anon.). Ak. p. 336 (anon.). *Sabhyāl. III. 5 (anon.). *S.-Hārāv. C. 278 (शीलाया:). *S.-Prab. 82 (anon.). [1] MS. च; Sml. P. रह. [2] MS. च. [3] MS. here inserts निभ; the other texts (except Sml. P.) have ता एव चै(Sabhyāl. चा)त्रक्षपा:. [4] MS. नै (ni). [5] Skm. °लती. [6] Three akṣaras partly lost. [7] MS. र; [8] read ते चैव. The other texts have ते चोन्मीलितमालतीसुरभय: प्रौढा: कदम्बानिला: (Sabhyāl. °वाता: सचन्द्रा: क्षपा:, S.-Hārāv. परिमला मंदा:°); but Sml. P. प्रोन्मीलन्नव°. [8] MS. °स्मि (smi). [9] So Skm., Sml. P., S.-Hārāv.; MS. वैर्य; the other texts have तत्र. [10] So Skm.; the other texts read °विधौ. [11] The other texts have रेवा; MS. किंम्मे or °स्मि? [12] Sbhv., Padyāv., Kāvyapr., Kāvyaprad., As., Sml. P., Sabhyāl., Sāhityad., S.-Hārāv., S.-Prab. °तरुतले.

५०९ Sbhv. 1946 (अमरुकस्य). Śp. 3610 (गोविन्दस्वामिनो विकटनितम्बायाश्च). Amaru, 71. Vetālap. (ed. Uhle), p. 27. Sarasvatīk. ad II. 144 (anon.). *Sabhyāl. III. 63. *S.-Prab. 73 (anon.). [1] Sarasvatīk., S.-Prab. °णेश्वरो; so Vetālap., some MSS., others °णाधिको (Sabhyāl. °पो); S.-Ratnak. has भवति for वसति. [2] Sbhv. निज:; Śp., Vetālap., Sarasvatīk., S.-Prab. मन:; one MS. of Vetālap. has जनप्रिया.

एकाकिनी वद[1] कथं न विभेषि बा[2]ले
नन्व[3]स्ति पुङ्खितश[4]रो मदनः सहायः ॥

५१०

उदेति यस्यां न निशाकरो रिपु
स्तिथिर्नु का पुण्यवतीभि[1]राप्यते ।
इतीव दुष्टा[2]परिदेविते मुहुः
कुहू[3] कुहूरित्यलमाह कोकिलः ॥

५११

मातर्गेहिनि य[1]द्ययं हतशुकः संवर्धनीयो मया
लोहं पञ्जरमस्य दुर्नयवतो गाढं तदा कारय ।
अद्यैनं बदरीनिकुञ्जकुहरे लीनं प्रचण्डे .[2]गे
कर्षन्त्या मम तावदङ्गुलिखनैरेवा[3]पदेषा गता ॥

५१२

ध्वस्तं केन विलेपनं कुचयुगे केनाञ्जनं नेत्रयो
रागः केन तवाधरे प्रमथितः[1] केशेषु केन स्रजः ।
तेना[2] . . . नौघकल्मषमुषा नीलाब्जभासा सखि
किं कृष्णेन न यामुनेन पयसा कृष्णानुरागस्तव ॥

---

५०९ [1] Amaru also त; *Sabhyāl.* has कथय किं; *S.-Ratnak.* reads विभेषि कथं न. [2] MS. व. [3] *Sbhv.* शूरो ऽ. [4] MS. स.

५१० [1] MS. has भि twice. [2] MS. ष्या. [3] *Sic* MS. (for हूः)?

५११ [1] MS. द्धि. [2] One akṣara lost; vowel of ण्डे doubtful; ण्डोरगे seems hardly likely. [3] MS. वो.

५१२ [1] Corrected from नः. [2] Two broken akṣaras; the next three (सेविज? शेषज?) are lost.

५१३

आकृष्यादावमन्दग्रहमलकचयं वक्त्रमासज्य वक्त्रे[1]
कण्ठे लग्नः सुकण्ठः पुनरपि[3] [कुच](fol. 70a)योर्दत्तगा-
 ढाङ्गसङ्गः ।
बद्धासक्तिर्नितम्बे पतति चरणयोर्यः स तादृक्प्रियो मे
बाले लज्जा प्रणष्टा न हि [न हि] कुटिले[4] चोलकः किं
 त्वपाकृत्[5] ॥

Sbhv. 1164 (कस्यापि). As. p. 103 (anon.). Citram. p. 72 (anon.).

५१४

आमोदिना [स][2]मधुना परिधूसरेण
सव्याकु . . .[3]वता पतता पुरस्तात् ।
आयासितास्मि सखि तेन दिवावसाने
मत्तेन किं प्रणयिना न हि केशरेण ॥

५१५

पान्थे सद्मसरोऽन्तशाड्वलभुवि[1] न्यस्याञ्चलं शायिनि[2]
† . . .[3]स्यचहञ्च चर्म† वसति ग्रामो न वेलाप्यगात् ।

---

५१३ [1] MS. व. [2] Sbhv. °ग्रस्त. [3] Sbhv., As. प्रभवति; Citram. प्रसरति. In MS. the next two akṣaras are lost. [4] MS. has न हि once only; Sbhv., As., Citram. निरस्ता न हि न हि सरले. [5] MS. लोचकः किं तुयाह्वत्.

५१४ [1] MS. त्मा. [2] Omitted akṣara conjecturally supplied. [3] Three akṣaras lost (लालक?).

५१५ [1] MS. वे (ri). [2] Four damaged akṣaras. [3] Three akṣaras nearly lost; the consonant part resembles स्वग(घ?)न्त(न्न?).

उत्तानद्विगुणासमञ्जसमिलज्जानूदरास्तांशुक
स्तोकोन्मीलदसंज्ञितोरु वयमप्येकाकिनः किं[2] न्विदम् ॥

वल्लणस्य ॥

५१६

Sbhv. 2398 (anon.). Śp. 3782 (anon.). Sarasvatīk. ad v. 169 (anon.). *Sabhyāl. IV. 148 (कस्यापि). *S.-Ratnak. v. 298 (anon.).

इन्दुर्यत्र न विद्यते[1] न मधुरं दूतीवचः श्रूयते
नालापा[2] निपतन्ति बाष्पकलुषा[3] नोपैति[4] कार्श्यं तनुः[5] ।
स्वाधीना[6]मनुकूलिनीं[7] स्वं[8]गृहिणी[9]मालिङ्ग्य[10] यत्सुप्यते
तत्किं प्रेम गृहाश्रमव्रतमिदं कष्टं समाचर्यते[11] ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

५१७

Ratnāvalī, III. 55. Sbhv. 2058. Daśar. ad I. 36. *Sml. B. 137b (अमरुकस्य).

प्रणयविषदां वक्त्रे दृष्टिं[1] ददाति विशङ्किता[2]
घटयति घनं कण्ठा[3]श्लेषं सकम्पपयोधरा[4] ।
वदति बहुशो गच्छामीति प्रयत्नधृताप्यहो
रमयतितरां संकेतस्था तथापि हि कामिनी ॥

श्रीहर्षस्य ॥

५१५ [1] MS म. [2] MS. कि.

५१६ [1] MS. न्ते; the three akṣaras त्रनवि are partly lost. The other texts have विद्यते. [2] MS. या. [3] Sbhv., Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak. नोच्छ्वासा हृदयं दहन्ति शिशिरा. [4] Sbhv., S.-Ratnak. या. [5] Sarasvatīk., Sabhyāl. वपुः. [6] Sbhv. °यत्ता. [7] Sbhv., Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak. कां. [8] MS. सु. [9] Sarasvatīk. निजवधू. [10] MS. °लङ्ग. [11] Sbhv. हि तद्वा.

५१७ [1] The other texts have दृष्टिं वक्त्रे द°. [2] Sml. B. न. [3] MS. घ. [4] Sbhv. कण्ठाश्लेषं न सान्द्रपयोधरा; Ratn., Daśar. °षे रसान्न पयोधरौ.

५१८

दुर्दिननिशीथपवने[2] निःसंचारासु नगरवीथीषु।
पत्यौ विदेशयाते परं सुखं जघनचपलायाः ॥

For reff. see below.

५१९

मार्गे पङ्किनि[1] तोयदान्धतमसे निःशब्दसंचारकं[2]
गन्तव्या दयितस्य मे ऽद्य[3] वसतिर्मुग्धेति कृत्वा मतिम्।
आजानूद्धृतनूपुरा करत(fol. 70b)ले[6] नाच्छाद्य नेत्रे भृशं
कृच्छ्राल्लब्धपदस्थितिः स्वभवने पन्थानमभ्यस्यति ॥

Sbhr. 1948 (कस्यापि). *Śp.* 3614 (,,). **Sabhyāl.* III. 73 (anon.). **S.-Ratnak.* V. 170 (anon.).

५२०

बिभ्राणार्द्रनखक्षतानि जघने नान्यत्र गात्रे[1] भया
नेत्रे[2] चुम्बनपाटले च दधती निद्रालसे निर्व्रणे[3]।
स्वं संकेतमदूरमेव कमितुर्भ्रूसंज्ञया शंसती
सिद्धिं याति विटैककल्पलतिका रण्डा न पुण्यैर्विना ॥

Sbhr. 2373 (भट्टवृद्धेः?).

---

५१८ *Sbhr.* 1937 (anon.). **Saml.* 206 (anon.). **S.-Hārāv.* C. 265 (anon.). **Padyaveṇī*, IV. 48 (309) (जघनचपलायाः). *Padyaracanā*, VII. 36 (जघनचपलायाः). [1] MS. वि. [2] *Sbhr.* °तिमिरे; *Saml., S.-Hārāv., Padyarac., Padyaveṇī* read दुर्दिवसे घनतिमिरे°, and *Padyaveṇī* ends with रजनीषु. [3] MS. here inserts भ. [4] The akṣaras थी . . . दे are partly or wholly lost; *Padyaveṇī* and *Padyarac.* read पत्युर्विदेश, the former continuing °समये, the latter °गमने; *S.-Hārāv.* has भर्तुर्विदेश न(*sic*)मने° °चपलजघनायाः.

५१९ [1] *Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak.* पङ्कचिते घना. [2] *Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak.* °या. [3] *Śp., Sabhyāl., S.-Ratnak.* °द्य मया प्रियस्य. [4] Three akṣaras partly lost. [5] Two akṣaras partly lost. [6] MS. द्दृ. [7] MS. °र्णर्थय; *Śp., Sabhyāl.* have कृच्छ्रेणाप्त.

५२० [1] MS. च. [2] These akṣaras partly lost. [3] *Sbhr.* °स्खले. [4] *Sbhr.* बिभ्र. [5] MS. ते (*ti*).

५२१

अद्य त्वां जननीमकारणरुषा[1] प्रातः सुदूरं[2] गतां
प्रत्यानेतुमितो[3] गतो गृहपतिः[4] श्रुत्वैव मध्यंदिने ।
पङ्गुत्वेन शरीरजर्जरतया प्रायः सुलक्ष्याकृति[5]
र्दृष्टोऽसौ भवता न किं पथिक हे स्थित्वा क्षणं कथ्यताम् ॥

५२२

*Skm. II. 310 (कस्यचित्).

वस्त्रप्रोतदुरन्तनूपुरमुखाः[1] संयम्य नीवीमणी
नुद्गाढांशुकपल्लवेन[2] निभृतं दत्ताभिसारक्रमाः ।
एताः कुन्तलमल्लिका[3]परिमलव्यालोलभृङ्गावली
झंकारैर्विकलीकृताः पथि वत[4] व्यक्तं कुरङ्गीदृशः ॥

५२३

*Skm. II. 301 (कस्यचित्).

पतिर्दैवेज्ञो ऽयं विधुरमलिनो[1] वर्त्म विषमं
जनश्छिद्रान्वेषी प्रणयिवचनं दुःपरिहरम् ।
अतः काचित्तन्वी[2] रतिविहितसंकेतगतये
गृहाद्वारं वारं निरसरदथ प्राविशदथ ॥

५२४

Anargha. VII. 90.

उदेष्यत्पीयूषद्युतिरुचिकणार्द्राः[1] शशिमणि
स्थलीनां पन्थानो घनचरणलाक्षालिपिभृतः ।

---

५२१ [1] MS. ॰नंनी. [2] MS. सू. [3] MS. ता. [4] Five akṣaras partly lost. [5] MS. स.

५२२ [1] *Skm.* also (B.) ख. [2] Here in the MS. a म is marked as to be deleted. [3] MS. सङ्के or सङ्को. [4] MS. च. *Skm.* र or व.

५२३ [1] *Skm.* also (A.) ॰निलो. [2] MS. न्वी.

५२४ [1] *Anarghar.* ॰कर.

चकोरैरुड्डीनैर्झटिति कृतशङ्काः प्रतिपदं
पराचः[1] संचारानविनयवतीनां[3] विवृणते ॥

५२५

मलयजपङ्क[1]लिप्ततनवो नवहारलताविभूषिताः[2]
सिततरदन्तपत्त्रकृतवक्त्ररुचो रुचिरामलांशुकाः ।
शशभृति विततधाम्नि धवलयति धरामविभाव्य[3][तां गताः
प्रियवसतिं प्रयान्ति सुखमेव निरस्तभियोऽभिसारिकाः॥]

Ak. p. 396 (anon.). As. p. 169 (anon.). Kāvyaprad. ad x. 48 (anon.)

५२४ [1] MS. ञ्चः. [2] Eight akṣaras partly lost. [3] MS. ना. [4] MS. णु.

५२५ [1] *Ak.*, *Kāvyaprad.* °रसवि ; *As.* °रजसावि. [2] *Kāvyaprad.* °चयाः. [3] Two, or three, akṣaras lost at end of last (originally not last) leaf of MS.

EXEGETICAL NOTES

१. (*b*) संख्यावतां: 'discerning,' cf. *Mahāvīracarita*, VII. 41 *ad fin.*

(*c*) आकम्पकानि शिरांसि: The great poets shake their heads approvingly. The word कवि is awkwardly repeated from (*a*). Shaking the head seems to express at different times different emotions; cf. 186 (agitation), 350*c* (confusion), *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 10, l. 8 (anger), *Saundarananda Kāvya*, VIII. 14 (sternness?).

२. A punning comparison between Māra's army and the breasts of Buddha's wives.

(*a*) मण्डलाग्ररुचयः: (1) 'sheen of scimitars', (2) 'round and very bright' (or 'bright at the tip'). In connexion with the breasts आबाहून्नत refers to their prominence, as often exhibited in Indian sculptures. संनद्धवक्षःस्थलाः: (1) 'cuirassed', (2) 'girt up'.

(*b*) व्रणिनो: (1) 'scarred', (2) 'scarred with नखक्षतानि'. विपक्ष: (1) 'enemy', (2) 'rival'. कर्कशाः: As applied to the स्तनाः, is equivalent to स्थूलाः; cf. *Jānakīharaṇa*, I. 18, X. 8.

(*c*) उत्सृष्ट: (1) 'outspread' ('seen in the sky deployed'), (2) 'laid aside'. अम्बर: (1) 'sky', (2) 'garment'. विग्रह: (1) 'battle', 'war', (2) 'form'. स्मराग्रेसराः: (1) 'led by Kāma = Māra', or 'Māra's vanguard', (2) 'distinguished by love'.

(*d*) माराः: For the plural cf. Koeppen, *Religion des Buddha*, i. 253 sq., B. & R. *s.v.* मार.

३. The three gods, by reflection in Buddha's nails, as they bow at his feet, become really त्रिदश 'thirty', i.e. in this way, at least, are plainly (प्रव्यक्तं) 'the thrice-ten' (thirty-three gods).

(*c*) भवाकूपार: 'ocean of existence.'

४. What did Śiva gain by slaying Kāma, if in doing so he was overcome by *krodha*, since both are enemies (प्रत्यनीक) to self-command (वशित्व)?

(*d*) ग्रामणीः: 'general.' अर्कबन्धुः: Buddha is commonly named आदित्यबन्धु, cf. *Mahāvastu* (Senart), index, Kern, *Manual of Indian Buddhism*, p. 63.

५. (*d*) कल्पान्त: The bridge, or causeway, is not to be carried away by the rain at the end of a *kalpa*, which rain consists of the अवलेप 'pride'. Buddha's power continues from *kalpa* to *kalpa*.

६. (*d*) भवकन्दकन्द: apparently = 'bulb of the bulb' = 'root of the root'. *Kandarpa*, 'desire,' is the germ of the germ of transitory existence. There is an allusion to the *nidānacakra* (on which see Waddell, *Lamaism*, p. 108; de la Vallée Poussin, *Deux Notes sur le Pratītyasamutpāda* (Algiers Congress), i. 193 sqq.; Oltramare, *La Formule bouddhique des douze causes* (Geneva, 1909)).

७. In this verse the acceptance of Buddhism is compared to a royal consecration, concerning the details of which see Goldstücker's *Sanskrit Dictionary*, *s.vv.* अभिषेक and अभिषेचनीय; Hastings, *Encyclopædia of Religion and Ethics*, *s.v. Abhiṣeka*. The Buddhist virtues correspond to the various appurtenances of the ceremony: कारुण्य = the imperishable *Kandalī* flowers, प्रज्ञा = the queen's necklace, शम = the coronation water, Buddha's नखाग्रांशव: = the garland. Compare St. Paul's words in Ephesians vi. 13–20.

(*d*) अभयप्रदान: For the custom of free pardons at the time of a consecration see Goldstücker, loc. cit., p. 282*a*, and *Kauṭilīya Arthaśāstra*, p. 147.

अपूर्वदेशाधिगमे युवराजाभिषेचने ।
पुत्रजन्मनि वा मोक्षो बन्धनस्य विधीयते ॥

नखाग्रांशव:: These would naturally adorn the heads of the prostrate adorers.

८. The verse speaks of a Tree of Paradise composed of the six *Abhijñās* with the six *Pāramitās*, शील being the cool (शीतल) water, firm (दृढ) ध्यान the water-pool round the tree (आलवाल), दान the tall (महोन्नति) trunk, stubborn (i.e. 'stiff', 'unbending', अवार्य), वीर्य the boughs, प्रज्ञा the twigs, क्षान्ति the flowers (the reading प्रसून in *c* is obviously preferable, °सन्न read for °सून). The seed contained in the fruit is संबोधि. Concerning the six अभिज्ञा's ('special insights') see Kern, *Buddhismus*, i. pp. 379–80 (German ed.).

(*c-d*) The sense would be improved by reading °दयसु°, since क्षान्ति accounts for the सुच्छाय.

९. We manage, indeed (कामं), to conceal all forms of expression (व्यक्तिप्रकार) of surprise at Kāma, who singly, by the mere side-glances of his wife, conquers the world. What of Buddha, who, without moving even his brows, conquered both Kāma and his army? There seems to be a pun in अबला and सबल.

(c) अभितः = अभिमुखे.

१०. The sense is that some persons absurdly praise Buddha, whose aim was to escape from the world of countless rebirths, for a mere victory over Kāma, who was promptly (द्राग्) turned to ashes by the glance of Śiva, though a lover.

(b) निलय°: the पौरुष 'contained', 'had for its scope', the फल; in the same sense we might have had फलगर्भ 'having for its embryo the fruit'. As regards फल, see Kern, *Manual of Buddhism*, p. 51, n. 6. उज्जिहीर्षा represents the aspiration which leads to the future Buddhahood; cf. Kern, op. cit., p. 65, de la Vallée Poussin, *Bouddhisme*, pp. 297 sqq. महापौरुषस्य: Buddha is महापुरुष.

११. The warrior of Māra, मारसुभट, about to devour Buddha's head, is frightened by his own reflection, seen bowing in Buddha's crest-jewel.

(a) समय := 'doctrine' (the common Buddhist word).

(b) मनोविक्रम: 'conceit of prowess.' He is विक्रान्तंमन्य.

(c) व्यात्ताननः 'open-mouthed,' a common feature of demons; see, for example, the illustration No. 40 in Grünwedel's *Buddhistische Kunst in Indien* [2]. अद्भुतमौलिरत्न refers probably to the *uṣṇīṣa*.

१२. Perhaps the verse contains a punning allusion to some book entitled कुसुमाञ्जलि. अ(आ)लिनिवह might mean 'a number of lovers' (आलि) as well as of bees (अलि). In that case पद्मिङ्खोल will refer to the swing of verse, and राग = (1) 'glow', (2) 'passion'.

(a-b) 'Having an unprecedented splendour of flowers produced by the suddenly thickening glow of pollen gathered through the sportive swinging of their feet as they moved about in their play.'

१३. In this verse Buddha is compared to an elephant; hence the ref. to his दशन 'tusk'. The bright tusk, shining

amid the redness of the partly opened mouth, then suggests the dawn. As regards the redness of the elephant's palate see *Harṣacarita*, trans. Cowell & Thomas, p. 53.

(*a-b*) 'The tusk, whose brightness emerges in the midst of rays which he emits while making his paces, with his rather red lips slightly open.'

(*a*) **वीथीक्रम** := **वीथीमार्ग** 'one of an elephant's paces'?

(*b*) **उद्देशवशिन:**: (1) 'of him who has self-mastery (needed) for teaching'; (2) 'of the tame elephant of the highest region' (?).

(*c*) **सुखं . . . शिवं**: For the combination see B. & R. *s.v.* **सुख**.

(*d*) **महिम** = **महस्** 'splendour'. **घन**: 'intense.'

१४. (*b*) **वृजत्वं वरयोषितोऽनयद्**: The reference is to Buddha's abandonment of his home. **स्वान्त** := 'heart'.

(*d*) **बाष्पकम्पपुलक**: This triad corresponds inversely (?) *seriatim* (**यथासंख्य**) to the **राग**, **त्रास**, and **श्रद्धा** in *a-c*.

१५. (*b*) **परिस्फुट**: 'manifest.' **नीलाब्ज**: There are the eyes of the **स्वर्णाथ** 'gods'. **पूजा**, of course, takes constantly the form of a flower offering. **स्तोमतया**: 'through the multitude.'

(*c*) **प्रभापल्लव°**: 'the rays forming the hem (**पल्लव**) of the unprecedented ('imaginary') **चीवरपट**.' So splendid a **चीवर** is indeed **अपूर्व**.

१६. (*b*) **सर्वे . . .**: even if all the gods were **कुसुमशस्त्रा:** (i.e. had flower-bows, like Kāma), what then?

(*c*) **इतीव**: This is why he has not shrunk from making all the Devas Buddhists, by reducing them to **सुमनोस्त्रत्वं**, 'the state of having good intentions' (**सुमन:** = (1) 'good intentions', (2) 'flowers') for weapons.

(*d*) **दग्धदिङ्मार°**: 'who had accomplished a *digvijaya* over Māra.' **लोकेश्वर**: = Avalokiteśvara.

१७. (*a*) **ज्योत्स्ना**: Not a **कमल**, because of the **ज्योत्स्ना** 'moonlight', since the **कमल** is red in colour and closes during the night. For the idea in **पटवृष्टि** cf. *Jānakīkaraṇa*, I. 1.

(*b*) **सान्द्रश्रीपरिमल:**: *Srī* is the goddess of day-lotuses (Padmā); hence not the moon (or simply because the moonlight has no scent). In the case of Avalokiteśvara **श्री** perhaps refers to his wife Tārā (or to the lotus which he carries); but cf. **आननश्री** 18*c*: has **परिमल** also here a punning sense,

'meeting of savants'? अमलम्: The moon, on the contrary, has a blot (मल).

(c) मधुद्राणां: No doubt = मधुद्रा° = (1) 'bees', (2) 'lovers', whose sleep would, of course, be dispelled by Avalokiteśvara, being a Bodhisattva, as the day-lotus by opening wakes the bee. अपमुद्र: = उन्मुद्र 'unsealed', 'unrestrained'.

(d) चकोरान्: The cakora subsists on moonbeams, cf. 173c, 195c, 443a, 493a; there is, no doubt, a reference to the secondary meaning of चकोर 'an eye drinking the nectar of a moonlight face' (Monier-Williams *s.v.*). सरसिरुहपाणि: = पद्मपाणि:.

१८. (a) वरदकर: Concerning this *mudrā* of Avalokiteśvara and concerning the प्रेत see Foucher, *Iconographie Bouddhique de l'Inde*, pp. 98 sqq. तर्ष: = तृष्णा. The moon's ambrosia also quenches the thirst of the dead who pass into it (according to the theory described by Rhys Davids, '*Theory of Soul in the Upanishads*,' J.R.A.S. 1899, pp. 81–2, and taught at Somanath in the time of Mahmud of Ghazni; see Ferishta, trans. Briggs, i. p. 68). The form तर्ष is favoured by Buddhist writers, occurring e.g. in the *Saundarananda Kāvya*, xiv. 18, xvi. 19, xviii. 30, etc.

(c) सितगभस्ति: a comparison with the moon.

(d) दयार्द्रालोकनो: Concerning Avalokiteśvara as the god of compassion and the look (आलोकन), see Waddell, J.R.A.S. 1894, pp. 54 sqq., *Lamaism*, pp. 356–8; Grünwedel, *Mythologie des Buddhismus*, pp. 127–8, 133–4, 137; Foucher, op. cit., pp. 97 sqq. The present ref. is to a white one; see Waddell, opp. citt., pp. 59, 357; Grünwedel, op. cit., p. 109; Foucher, op. cit., p. 109.

१९. (a) रथस्थिराकृति: For the idea of steadiness due to speed, cf. *Śakuntalā*, i. 8, *Vikramorvaśī*, i. 4.

(b) प्रालेयपाद: 'the moon.'

२०. A punning dialogue between Viṣṇu and Lakṣmī.

V. My Queen, you are angry (कुपिता).

L. 'Tis you who are father of earth (कुपिता): who else is guru of the world?

V. You are mother of worlds (माता जगतां).

L. 'Tis you who are measurer of worlds (माता जगतां, cf. *R.V.* viii. 41. 4 and contrast iii. 32. 7); no other comprehends them.

V. My Queen, in a playful quarrel you are endless (अनन्ता, will always have the last word).

L. 'Tis you who will not bow (अनन्ता). May Śauri, who, hearing the word अनन्त, does bow to Lakṣmī, protect you!

२१. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi. p. 546. The point of the verse is that हरि may mean either 'Viṣṇu' or 'monkey'. It is quoted in *Aś.* and *At.* as an example of *vakrokti* or *vākovākya*.

(*a*) हरि: Viṣṇu's answer to को ऽयं द्वारि.

(*b*) कृष्णो . . . वानरः: 'How can an ape be black?' Aufrecht read वा नरः. In favour of the reading कृष्णाद्° (see critical note) should be mentioned the fact that black apes are said to be specially fierce.

(*c*) मधुसूदनो: (1) 'Viṣṇu', (2) 'juice-pressing'. पुष्पासवाम्: Here a *Bahuvrīhi*.

(*d*) निर्वचनीकृतो: 'rebuffed.'

२२. The verse occurs also **Skm.* I. 284 (कस्यचिद्), **Padyāv.* 254 (कस्यचिद्), with various readings (*a*) मन्द्र and व्यावर्तयन्, both to be preferred: add margin and critical notes accordingly. The verse perhaps refers to a picture.

(*a*) अह्नि शिथिले: 'sunset.'

(*b*) बर्हापीडक: Kṛṣṇa's crest of peacock's tail feathers. गोधूलि: 'evening,' see the lexica.

२३. (*c*) निर्यातो: gen. sing., agreeing with विष्णोः. कुचिवसतेः: In apposition to पत्युस्तत्रादर्णसां or vice versa. The अर्णसां पति is, of course, the ocean.

(*d*) अपत्यपरंपरावृत: 'an heirloom from his father, the ocean.'

२४. (*a*) कशेरु: 'the backbone' of the hills.

(*b*) साङ्कुर: The elephant's trunk corresponds to the sprouts.

२५. A parallel to this verse is to be seen in *Śp.* 123, दिश्याद्वः. शकुलाकृतिः (हनुमतः) = **S.-Hārāv.* I. 35 (15*b*) (anon., reads शफरा°) = *Khaṇḍap.* 4.

(*a*) शकुला: Viṣṇu's fish (शफर, मत्स्य) incarnation. अ(आ)च्छोटन: apparently = 'striking'; cf. lexx. (अच्छो°, आ°, आचो°) and *Kuṭṭanīmata*, 813. For the sense cf. 32*c*, पुच्छोद्दण्डविसारिणः.

(*b*) शतचन्द्रित: The drops of white foam make moons in the sky.

(*c*) व्यावृत्य पतद्भिः: 'falling back.' और्वशिखिनः: 'the submarine fire.'

(*d*) पानाध्मान: The fire suffers from indigestion through drinking too much water. चक्रे: 'was made.' चिरस्य: The *Aurva* fire, inextinguishable by the ocean, is at last quelled.

२६. Viṣṇu and Bali. A similar verse (कस्त्वं ब्रह्मन्नपूर्व) relating to Viṣṇu and Bali occurs *Khaṇḍap.* 55, **Sml. P.* 8*a* (24) (हनुमतः).

(*a*) *B.* Whence are you there? (or 'whence are you, whoever you are?' अमुकः. अणुकः of *Skm.*, or °क, would mean 'little fellow'). *V.* From my own. *B.* 'Your own,' what is that? *V.* What belongs to no one.

(*b*) *B.* What do you want? *V.* Three paces. *B.* What use of so small a piece of land?

(*c*) *V.* To me, a contented twice-born, that is as much as the three worlds.

(*b*) किमिच्छसि: Bali has gifts for all comers.

(*c*) आशयो: 'meaning.'

२७. (*a*) इयं: = श्री.

(*b*) मावष्टम्भि: 'may she not be crushed.'

(*d*) वाचो°: Viṣṇu did not really utter the words, which died within his lips; but his changes of expression (विकृति) conveyed them.

२८. (*b*) धगिद्दग्: Cf. धगद्धगिति विच्छिन्ने कण्ठोत्थप्राणलोहितः *Yogavāsiṣṭha*, III. 33. 15.

(*c*) अमरवैरिनाथ: Hiraṇyakaśipu, slain by Viṣṇu-Narasiṃha.

(*d*) काष: 'grating,' a form from कष. Cf. 43*d*.

२९. Viṣṇu supports Mt. Meru on his breast at the ocean-churning.

(*b*) दुग्धार्थि (MS.) is an error for दुग्धाब्धि; cf. 38*d*. दुग्धकण corresponds to the नक्षत्र of (*c*).

(*c*) प्रतिरोधिनिन्दद्: Viṣṇu's breast rivals and mocks the starry heavens. प्रतिरोधि recurs 389*d*.

(*d*) तडाग: Cf. 223*b*. Note that the verse contains the author's name; cf. 104, 268, 274, 344, 518.

३०. Add to margin a ref. to **S.-Hārāv.* 17*a* (anon.), text as printed except *b* °जाले [*sic*] ज°.

(*a*) उपश्रुति: 'near his ear.'

(*b*) विषानलः: A ref. to the कालकूट poison.

(*c*) कटाह: the tortoise's shell; see Böhtlingk & Roth *s.v.* and reff.

३१. Translated by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 599 : see his notes. Add to margin **S.-Hārāv.* I. 54 (8*b*) (शारङ्गस्य), readings as in *Sāhityak.*

(*a*) भक्ति° : = (*a*) 'fond of regarding with compassion those bending in devotion to him', (*b*) 'dear to the eyes of those . . .' नील : Kṛṣṇa's body is, of course, dark, like his eyes.

(*b*) नीतेहित° : = (*a*) नीते हित°, (*b*) नीता ईहित (Jacobi).

(*c*) °निधी र° : = (*a*) *sic*, (*b*) °निधिर् र°. रसिकतां : Kṛṣṇa is रसिकेश्वर : रसिका = 'an emotional wife' (*Mēghadūta*, B. 24*d*). नेत्रे तनुर्वा : These words are kept to the end for surprise (*παρὰ προσδοκίαν*).

३२. (*a*) श्रुती: : the scriptures.

(*b*) वियन्मयी : = आकाशमयी, *ākāśa* being the vehicle of sound.

(*c*) पुच्छोद्स्त° : cf. 25*a*.

(*c-d*) जलनिधे: : The column of water in (*b*), together with the sound, suggests to the sages the belief (श्रद्धा) that the sky-Ganges has plunged into the ocean. Perhaps they come to *worship* the संगम, as a sacred spot; cf. *Uttarar.* II. 30, पुण्याः सरित्संगमाः.

(*d*) खलत् : 'assemble' (?), cf. B. & R. *s.v.* ; but in 448*b* we have a different sense.

३३. (*c*) खर्वित : 'pressed low.'

(*d*) अव्याहतं : 'unviolated.' कृतक : 'pretended.' Viṣṇu pretends to sleep, in order that Lakṣmī may continue her caresses.

३४. Rādhā is seeking Kṛṣṇa, who all the while is holding up Mt. Govardhana on his little finger.

(*c*) भाण्डीरे : the *Nyagrodha* tree in Vṛndāvana.

३५. The verse is in the form of a dialogue between Yaśodā and the child Kṛṣṇa. The same idea is similarly worked out in the verse रामो नाम बभूव, *Śp.* 120 (वसुंधरस्य), **Sml. P.* 9*a* (27) (वसुंधरस्य), *Kṛṣṇakarṇāmṛta*, II. 72, **Padyāv.* 151 (कस्यचित्), **S.-Mukt.* xxv. 18 (anon.).

(*a*) श्यामोचन्द्रा : 'the night is moonless,' i.e. 'nearly over'.

(*b*) कामपूर्वां कुरुष्व : Kṛṣṇa's reply, 'What story ? Let it be a new one.' कामपूर्वां might mean 'relating to love'.

(*d*) Kṛṣṇa smiles to hear his mother telling him Rāma's, i.e. his own, story ; cf. also 46*c-d*.

३६. Viṣṇu as Vāmana. Add to margin *S.-Hārāv. I. 49 (7a) (हनुमतः), readings (a) °विलस°, (b) °पुटी°.

(a) खर्वग्रन्थि° : 'as the dwarf's garment-knots parted (through his growth), showing the Kaustubha shining on his breast.'

(b) निर्यन्नाभि° : 'the resonance of the sāman coming deep from the hut (as it were a Brahman's hut) of the lotus-bud of his navel (upon which Brahmā, the ideal Brahman, sits), as it issued forth.'

(c) पात्र : 'a match,' or, with reference to Bali's liberality, 'a fit vessel.'

(d) वर्धमान : Note that this is a name of Viṣṇu as Vāmana; cf. Harṣacarita (Bombay, 1892), p. 44, l. 1.

३७. (b) त्र्यंशं : The accusative seems to give the better sense, with the idiomatic use of वह् = 'have', 'hold'.

३८. The वदन, स्तनद्वय, and रोमावली of Lakṣmī, as she rises from the ocean, are mistaken by the gods for a repetition (पुनर्) of the moon, the humps of the sky elephant, and the Tree of Paradise, which have already been procured by the ocean-churning.

(c) स्तनद्वय : For the comparison with an elephant's frontal lobes (कुम्भ) cf. 175, 245. वलद् : 'coming in sight' or 'accompanying'.

३९. The drunken Haladhara (= Balarāma) stutters his words. A similar verse is to be found in the *Pracaṇḍapāṇḍava* 52 किं किं किं चुचुचुम्बनैर्, the speaker being the same: cf. also the verse पि पि प्रिय ससस्वयं *Sml. P. 113b (कस्यापि), *Sarasvatīk.* ad v. 142 (anon.), Śp. 3651 (कस्यापि).

४०. Viṣṇu as Narasiṃha: a dialogue between Hiraṇyakaśipu and his attendants.

'What? What?' 'A lion.' 'What then (ततः किं)?' 'With a form like a man's, my lord.' 'Strange! Have you seized him?' 'Nay.' 'Then, who is here?' (a form of urgent summons, often in the phrase को ऽत्र भोः, see B. and R. s.v. भोः). 'Long live the king!' (spoken by the guard, who presents himself). 'Quick, bring him here.' 'Nay, he is come himself.' 'My bow, my bow: no, my sword, in haste. Ah! the sharpness of his claws . . .'

४१. Kṛṣṇa, in order to be alone with Rādhā, tells the shepherdesses to go home with their pails. She will follow.

(*b*) वष्कयिणीकुल : distinguished from the धेनु's, which have been milked already.

(*d*) कारणसूनु : Cf. कारणसूकर B. & R. *s.v.* कारण, *Bhāgavata Purāṇa*, III. 13, 33.

४२. Kṛṣṇa holds up Mt. Govardhana.

(*b*) लग्नैर् : 'clinging' (to the mountain). संभाविताम॰ : 'proud of the honour done to them,' or 'filled with conceit' (आत्मसंभावना *Harṣacarita*, Bombay, 1892, p. 40, l. 9).

(*c*) विषमं : 'perplexedly.'

(*d*) करमूर्ध : = कराग्र 'finger', clearly the better reading.

४३. Viṣṇu as Narasiṃha.

(*a*) तरत् : 'moving across.'

(*c*) व्यावल्गद् : 'writhing.'

(*d*) रव : The claws clash against Hiraṇyakaśipu's ribs; cf. 28*b*.

४४. (*a*) प्रसव : 'flowers.' Cf. *Meghadūta*, B. 2*b* (॰रजसा) and 52*d*.

(*b*) ॰क्लान्तिनिद्रान्तरेषु : 'intervals of sleep due to fatigue.'

(*d*) पत्त्र : 'ornamentation'; cf. 70*d* and reff.

४५. (*a*) दैत्य : Hiraṇyakaśipu.

(*b*) प्रतिविभावित : 'seen by reflection.' The compound does not seem to occur elsewhere.

(*c*) अपरकेशरि : The reflection is taken to be a second lion (हरि also = 'lion'); compare the story in the *Hitopadeśa* (ed. Peterson, p. 73).

४६. Insert in margin reff. to **Skm.* I. 256 (अभिनन्दस्य; readings as in text, except स्थावर for क्ष्माधर), **Padyāv.* (अभिनन्दस्य; readings as *Skm.*, except दूरे for चार), **S.-Hārāv.* 9*a*, 67 (अभिनन्दस्य; readings as *Padyāv.*).

(*a-b*) Yaśodā warns the young Kṛṣṇa against the wild animals in the hills, and tells him, when he sees such, to meditate upon Nārāyaṇa.

(*a*) चारप्रचारे : 'movement hither and thither in pasturing.'

(*c-d*) Kṛṣṇa has to restrain a smile, he himself being Nārāyaṇa; cf. 35*d*. स्फुरद् : 'quivering.'

४७. (*b*) कारणमेकमेव : There is no need of Brahmā or Śiva.

(*c*) उदरस्थित : Regarding the world's issuing, at the commencement of a *yuga*, from Viṣṇu's belly, cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 235, ll. 4–5.

४८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 530.

(*a*) बीजं : Brahmā lies in the flower. स्वर्णशैल: : Mt. Meru.

(*b*) नागाधिराज : Śeṣa, upon whom Viṣṇu reclines, and who therefore corresponds to the bulbous swelling whence the stalk (कर्णिका) springs.

(*c*) मेघा: : = मधुपकुलम् by reason of their blackness.

४९. (*a*) कनकनिकष : Cf. *Vikramorvaśī*, IV. 1. For gold as colour of a Hindu cf. 149, 150, 156, 205, 432. A similar verse, relating to Sītā and beginning कनकनिकषभासा, is to be found in the *Dūtāṅgada* (India Office MS.), I. 9.

(*b*) नवजलधर : The *new* clouds, being full of rain, are dark like Kṛṣṇa.

५०. (*b*) आवृत्तालात : The revolving sun seems to make a fire-circle in the sky.

(*c-d*) The rays are compared to golden wands, ushering the crowded darkness westwards.

५१. (*b*) आखण्डलाशा : 'Indra's quarter = the east.'

५२. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 44.

(*a*) फणोपल : = फणमणि 'the jewel in the head of that snake, which (snake) is the eastern hill'.

(*b*) व्योम° : 'the golden leaf of that *Indranīla* tree, which is the sky.'

(*d*) प्रस्थानपूर्णकलश : There is a reference to the common belief that *yogis* pass at death through the sun; see *Chāndogya Upaniṣad*, IV. 15, 5. For a पूर्णकलश as an auspicious object to behold at departure, see *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 63, l. 14, trans. p. 45, l. 11.

५४. (*c*) The सहकार (mango = चूत, 61*b*, 438*d*, 454*d*, 472*a*, 473*d*, 482*c*) and the कोकिल are both associated with (spring and) love; cf. *Ṛtusaṃhāra*, VI. 15, *Pārvatip.* III. 3, *Śakunt.* vi. 3.

५५. (*a*) पञ्चम : a certain note (or interval, one-fifth?) in music; cf. vv. 68*b*, 70*c*, 142*d*, 442*b*, 450*d*, 470*c*.

(*b*) स्थान : 'key,' 'pitch'; cf. 70*c*. पञ्चमार्गण° : 'the twang of Kāma's bowstring' (which consists of bees).

(*d*) कुड्मल : The buds correspond to the रोमाञ्च of *b*.

५६. (*a*) कलकण्ठ: 'cuckoo.'

(*b*) उत्कलिका: =(1) 'wave', (2) 'agitation': for the pun cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 42, l. 9, trans. p. 29, l. 4. The पवन naturally causes waves.

५७. (*a*) बहुस्पृह:: 'regarded with excitement (or 'envy').'

(*b*) उपहृत:: 'dedicated.' गत:: =शक्य:: Cf. 118*d* and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 60, l. 4, न याति वक्तुं, 'cannot be called.'

(*c*) आमृष्टो: 'touched.'

(*d*) चूताङ्कुर: sent as a love token; cf. 54*c* and reff.

५८. (*a*) कोकिल . . . चूत: Cf. 54*c* and reff.

(*b*) किंशुक: Cf. 59*c*, 69*b*, 78*a*.

(*c-d*) महाकुल°: 'starting to break its strings at the suspicion of an infidelity on the part of the lover, they being sensitive through high birth.'

५९. (*a-b*) The bees are mistaken by the parrots for (black) *jambū* fruit. अतिरसाद्: 'very eagerly.'

(*c-d*) एतेषामपि: The bees, mistaking the parrots' beaks for (red) *kiṃśuka* flowers, fly into them; cf. 58*b*, 67*c*.

६०. (*a*) कोकिल . . . चूत: Cf. 54*c* and reff. निर्धूत: 'shaken.'

(*b*) प्राग्भार: 'tilting.'

(*c*) तैरेव . . . धारावाहिभिर्: The same pollen-dust, forming in showers, conceals the antelopes, who have scarcely leapt over the heaps of it.

६१. (*a*) तथैव: The bees, though constantly throbbing, remain, as before, in the jasmine.

(*b*) नयनसुहृदो: '*though* pleasant (सुहृद्, cf. 92*b*) to the eye.'

(*c*) चैती: Cf. आशोकी, 62*c*, and 54*c* and reff. अस्मिन्: = अत्र; cf. 72*d*, 505*c*. तथा: 'as later'?

(*d*) अथ च: 'and yet.' स्वयं: 'of itself.'

६२. (*a*) विधुरारम्भ: 'anxious starts.'

(*b*) मामुल्लङ्घ्य: 'in defiance of me.'

(*c*) चीरिका: 'public notice.'

६३. The subject of all the finite verbs is वासरा:. The verse seems to contain a hidden reference (by ध्वनि) to a hospitable invitation: व्याहृत is the invitation; संस्कुर्वन्ति the setting the house in order; किसलयोत्तंसैर्: 'festoons of shoots'; अ(आ)लि = (1) 'bee', (2) 'friend'; प्रावार = (1) 'veil (of mist)', (2) 'case covering the ornaments'; and so on.

६४. (*a*) स्निग्ध : 'soft.' मुक्तदीर्घप्रवास: : 'recalled from long absence by the cuckoo's invitation.'

(*c*) शिञ्ज° °वलय : There is a reference to tinkling bracelets.

(*d*) °बृहतिका: : 'shawls,' 'consisting of the (white) smile of (white) jasmine flowers,' or, punningly, 'smiling (i.e. decorated white) with jasmine flowers.' It need hardly be mentioned that to the Hindus a smile is white (as showing the white teeth): cf. 446*b*, *Harṣacarita*, trans., p. 5, n. 5; p. 213, l. 13. पूर्णपात्रीकरोति : The south wind, which has brought the good tidings of the return of the spring (मधु), carries off, as the messenger's meed of clothes, etc. (पूर्णपात्र, cf. *Harṣacarita*, trans., p. 109, n. 2), the early-falling (cf. 66*a*) jasmine flowers which are the shawls of the tree-wives of the spring.

६५. Spring as a monarch riding forth in a lantern procession (दीपावली *Dīwālī*) in the evening. The instrumentals मण्डलै:, गणै:, किंशुकै: are those of circumstance or accompaniment (इत्थंभूते तृतीया).

(*a*) Note the śleṣa in मण्डल and गण. चंचूर्य° : 'roaming.'

(*b*) गृहवाटिका : 'house garden.' अङ्गारितै: : refers to the red colour of the *kiṃśuka* blossoms; cf. 59*c-d*, 69*b*, 74, 78*a*, 472*c*, and *Ṛtusaṃhāra*, VI. 20.

(*d*) प्रस्निग्धा : as applied to the दीपावलि = 'very oily'; cf. 97*d*. कलिकादीपावलि : 'row of lamps consisting of buds.' The *campaka* has a fragrant yellow flower.

६६. (*b*) ग्रथ्नन्ति : The *kokilas* are composing in their minds, but not yet uttering their song; cf. 82*b*.

(*c-d*) The sun's rays curtail the briskness of the cold, but are not yet fierce (जठर or जरठ; cf. critical note 2 to 427 and 8 to 500).

६७. Add to the margin a citation of *Bālar*. v. 38, where the first line appears in the form

सूते संप्रति दुग्धमुग्धसुभगं पुष्पोद्गमं मल्लिका

and °दलै: is read in *b*, which ends as our MS. In *Hemac.* only *a* of our verse is given. In *d Bālar*. has मुकुलैश्च, as MS.

(*a*) षाण्मासिकैः : According to Nārāyaṇa Dīkṣita in this passage the षाण्मासिक pearl is specially large.

(*b*) अर्चित: : 'honoured by a flower offering,' or merely 'brightened', an intentional variation of reading introduced by Rājaśekhara in *Bālar*.

(*d*) माञ्जिष्ठ: 'red as madder'; cf. 471*b*. अन्या लिपि: : 'a second colouring.'

६८. (*b*) पञ्चमः : Cf. 55*a* and reff. वाञ्छामात्र : Cf. 66*b*.

(*c*) जगन्ति : Governed by जिष्णु [स्यात्].

६९. (*a*) भागैः : The day grows (स्फायते) at the expense of the broken-off parts of night.

(*b*) गर्भैः : The *kiṃśuka* buds are seeds of fire ; cf. 65*b*.

(*c*) स्वाश्रय° : 'their objects,' the spaces of light and shade being only as broad as their vehicles, since the sun is vertical.

(*d*) स्तोकरसो : 'having only a little रस.'

७०. The garlands (अवतंसाः), powder-throwing (पराग), face-decorations (पत्त्र), and songs (गीतयः) are all signs of the feast (उत्सव).

(*b*) पत्त्र : (1) 'leaf', (2) 'face-ornamentation', which latter should here (with लसत्) and in *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 146, l. 3 (with प्रचलत्), denote some hanging ornament, and not merely paint-marks (विशेषक). The latter sense recurs 151*a*, 222*a*, 314*a*, 338*b*, 347*c*, 377*a*, 435*b*, while in 44*d* the word denotes figures on metal. प्रकाण्ड : (1) 'stem', (2) 'fine'.

(*c*) पञ्चम : Cf. 55*a* and reff. स्थान : 'key,' 'pitch'; cf. 55*a-b*. गम्भीरक्रम will also have some musical connotation ; cf. अव्यक्तवर्णक्रम 198*c*.

७१. (*a*) जैत्रं : 'victorious.' सहकार : Cf. 54*c* and reff.

(*b*) मधुकरविषकल्कलेपेन : The beeswax is compared to poison applied to arrows.

७२. The royal proclamation of the Spring Breeze (with his ally Kāma, cf. 80*c*) from his palace Malaya.

(*b*) कुशलयति : 'greets' the कामिनः. इतरत् : 'further,' beginning the substance of the letter 'after compliments'.

(*c*) अ(आ)लिकोकिल : (1) 'bees and cuckoos', (2) 'cuckoos, i.e. friends'. प्राप्तवान् : 'arrived at.'

(*d*) अस्माद् : 'in this quarter' = अतः ; cf. 61*c* and ref.

७३. (*a*) अतिरेकीभवत् : 'increased,' 'raised to the highest pitch' by their abundant feeding on *cūta* (cf. 54*c* and reff.) buds.

(*c-d*) The red eyes of the *kokilas* are compared to the live ashes of Kāma (असमशर = पञ्चशर) burned by Śiva's (भूतेश) fiery glance. करालित : Cf. *Śāntiś.* IV. 12, ज्वालाकराले गृहे.

७४. The filaments (केशर), white and crescent as the moon (चन्द्रकलासधि), in the red *kiṃśuka* flowers are likened to Kāma's (वितनु) bow, marked with white wax and in a red cover.

७५. Add to margin a ref. to **Skm.* II. 760 (वीर्यमित्रस्य), where *a* reads वापी° °दरा, and *c-d* as follows—

किं चान्यत्कुसुमायुधो ऽपि भगवान्धत्ते सगर्वं धनु
र्ज्यामुन्मार्ष्टि च पञ्चभिश्च विशिखैर्जेतुं जगद्वाञ्छति ॥

(*a*) ग्रन्थि: The leaves and shoots are knotted together.

(*b*) कापि स्थितिः: 'an indescribable condition.'

(*c*) A short walk is enough to cause a thirst.

(*d*) The wind teaches the dust to dance in the road.

७६. In उत्सव, आमोह, उन्माद (and also in the sequence, eye, touch, mind) we have a climax. The southern wind comes like a madman, with leafy branches shaking in his hand, and his mere embrace infects the people with insanity.

(*d*) क्रीडाकृतकषायितेन: 'infected with the spirit of play.'

७७. The play 'Love's Victory' is about to be acted by the Spring.

(*a*) मुकुलाधिकार: The word अधिकार seems to imply a metaphor ('official duty' or 'superintendence'), which accordingly may be traced also in the word लक्ष्मी 'splendour' and विधिना 'prescribed manner'.

(*b*) अभिजातं वपुः: The myrobalan also dresses for the occasion (समय also = 'festival').

(*c*) पाटगिरेर्: Read आप्रान्तगिरेर्? or cf. B. & R. आघाट = 'boundary'? Concerning गिरि cf. 105*c*. प्रस्तावना: 'prelude,' in both literal and metaphorical senses.

७८. (*a*) हिमजलमिषात्: 'in the guise of the cold rain,' or 'emulating the cold rain'. But no doubt the भयात् of *Skm.* (or भिया) is the correct reading. किंशुकेषु: Cf. 65*b* and reff.

(*b*) व्याम: 'having a cloud of smoke,' a sense not hitherto illustrated in the lexica.

(*c*) पान्थसीमन्तिनीनां: 'wives of (absent) travellers.'

(*d*) शिखा: 'points' of the flames. °शोणिम: i.e. 'flame-coloured'. The subject of विसृजति is काननं.

७९. (*b*) प्रणयि: 'courting,' sc. 'near'; cf. 291*c*, 371*c*, 374*a*, 398*c*, 403*a*, 450*d*.

(*d*) वेश: = वेष, 'dress.' सर्वाभिसार: 'general attack' (see the lexica), with a possible ref. to अभिसारिका.

८०. (*a*) उदारशोभं : The idea is that of 'fine clothes'.

(*b*) भ्रमरसरणी : The lines of bees are compared to a young man's moustache.

(*c*) मासः : = मधुमासस्य, which is an ally of Kāma (कुसुमधनुषा बद्धसख्यस्य ; cf. 72*a*).

८१. (*a*) शिलीमुख : (1) 'bee', (2) 'arrow'. पक्ष : (1) 'wing', (2) 'feather' of arrow.

(*b*) कज्जलाभ : 'black.'

(*d*) तूणा : 'quivers' holding the arrows. Elsewhere Kāma's *bowstring* is of bees.

८२. (*a*) Note the *śleṣa* in स्नेह etc. (rain, lightning, full rivers).

(*b*) परिमुक्तकण्ठरोध : cf. 450*c* and 66*b*, मनसि च गिरं ग्रथ्नन्ति . . .

८३. (*a*) The days are compared to warriors who lose their fire and slink in their forts when the Tukhāras (the cold) prevail.

(*b*) प्रसारजुषः : (1) 'extending', (2) 'going about freely'.

८४. The various colours in the कुशेशय's are compared to those of a young शुक (आपाटला° = the red beaks, etc.) ; cf. 100*a*.

(*a*) दुःश्लिष्ट : 'very tight'?, 'the joining of their petals tight and (therefore) hard to distinguish.'

८५. (*a*) कर्णप्रवाल : 'flower-stalk round the ear.'

(*b*) 'engaged in shaking (the प्रवाल's), as they for a moment insert flower-buds into them.'

(*c*) परिमलित : The *haridrā*, 'turmeric,' on their cheeks catches a fragrance from the sweat. द्राविडीनां : 'Dravidian women.'

(*d*) नवनखपदतिक्तान् : 'causing a smart at the places of recent nail-marks.'

८६. (*a*) तप्तो . . . खण्डयित्वा : After deserting the night, the sun wanders abroad in remorse (तप्तो = (1) 'heated', (2) 'pained'.

(*b*) क्षीण . . . प्रसादं : The night also, the deceived one, खण्डिता (see Rudra's *Śṛṅgāratilaka*, I. 143), grows thin and gradually recovers her serenity (in two senses).

८७. (*b*) परीतान्तिकाः : 'their vicinity occupied.'

(*c-d*) घर्माम्बु° : 'just strong enough to dispel the sweat.'

८८. The birds spend the day distressed by the heat.

(*a-b*) शिथिलित° : The birds droop their shoulders and raise their feathers in order to get air.

(*c-d*) They bend their legs and so get a good hold of their nests and avoid accidents from the fierce blasts which toss them up and down. As regards these summer winds, cf. 94*a* and *Ṛtusaṃhāra*, I. 22, 24.

८९. (*a-b*) The *rājahaṃsī* will hold her wings like a white parasol over her young, although protected by the water-lilies among which they live.

(*c-d*) The parrot will mistake for drops of water the pearl necklace upon the lady's breast, now his home (वसति, cf. 138).

९०. (*a-b*) The dust raised by the wind acts as an awning or parasol (पटच्छत्त्र) to keep off the heat from the earth.

(*c*) दवदहन° : The hue of the *mandāra* flowers suggests to the bees a forest fire.

९१. For a time coolness abode by the river bank, in sandal-wood, wreaths of lotus fibres, the moonlight, etc. But all these have now failed, and it is now only to be found in प्रियाकण्ठाश्लेष : cf. 101*c*, 283*d*, 304, 466*b*, 477*c*, and *Ṛtusaṃhāra*, I. 4.

(*d*) परं : 'only'; cf. *Pārvatīp.* IV. 5*d*.

९२. (*a*) निर्लोचनाश्चलदरी : 'interstices of his eyelashes.' अल्पमक्षी : 'small flies.'

(*b*) भ्रूबालवल्लीसखि: : The drops fall from his horns and down his forehead tuft into his eyes. °सखि : Cf. सुहृद् in 61*b* and reff.

(*d*) दूरनि:सहतया : 'as far as he possibly can'; cf. 96*d*.

९३. A verse exhibiting some grammatical irregularities (°तालवस्य = °तालूंश्च, °तन्द्रीं = °न्द्री, रात्रयो = रात्रीर्), which must be intentional if Bāṇa is the author.

(*b*) पङ्काङ्कं : The banks show the marks where the buffaloes have lain.

(*c*) तरणान् : = तर्णान्.

९४. In this verse the author exhibits some lexical virtuosities.

(*a*) वाता: (so to be read?) : For the summer winds cf. 88*c-d* and reff. This line bears a general resemblance to 276*a*.

(*c*) दृष्टिर् : For the proposed reading see the critical note. सृष्टि . . . तारक्षवी = 'the whole creation of hyenas'. असूत्कर्षेण : 'with all their might'; cf. निष्कृष्टायुर्, *Tantrākhyāyika* (Hertel), p. 116, l. 9. धातकीवनम् : The *dhātakī* flowers at the beginning of the hot season; the flowers are used in Bengal 'in the preparation of a cooling drink'.

(*d*) शरशमीनीडेषु: The fowls have now no better nests than in the reed-grass and the tough *śamī* tree.

९६. (*a*) अग्रे . . . मूले: 'on the top' . . . 'at the bottom'.

(*b*) उपरतप्रियेषु: 'which they like when over.'

(*c*) आधाराः: 'ponds.' प्लुत: 'floating.' मग्न: Cf. 92*d*.

९७. The forest fire.

(*a*) 'Avoids the गोमय's, as being chiefly earth.'

(*b*) 'Just lightly (प्रशिथिलं) embraces the ant-hills covered with grass (and therefore not combustible).'

(*c*) लीढ: Cf. *Pārvatīp.* III. B, दावाग्निलीढशेषस्तरुरिव. किलिञ्ज: 'boards,' 'wood.' समुत्सिक्त: 'swollen,' 'haughty.'

(*d*) Devours the oily substance of the fowls' eggs, as if it were butter. प्रस्निग्धान्: cf. 65*d*.

९८. (*a*) शरारि: 'geese.'

(*b*) प्रपातप्लवं: 'dive.'

(*c*) अधार्तराष्ट्रं: 'without geese.'

(*d*) सीदत्: 'desponding.'

९९. The effect of the heat is visible in various ways upon the women's bodies.

(*d*) विभजति: 'distributes.'

१००. (*a*) शुकपत्त्र°: 'green and soft as a parrot's feathers'; cf. 84. शिरीष: Cf. 99*c*, 102*b*. °यष्टीनां: 'stems.'

१०१. (*b*) अर्घति: Cf. नार्घन्ति रत्नानि समुद्रजानि, *Pañcat.* I. 88 (*ap.* B. & R.). करम्बिता: 'mixed.'

(*c*) For the idea cf. 91*c* and reff.

(*d*) शुचेर्: 'the hot season'; cf. 102*c* and *Ṛtusaṃhāra*, I. 2, 3.

१०२. Add to the critical note a ref. to **Skm.* II. 786 (कस्यचित्), the text of which agrees with our MS. The words संव्यान (=उत्तरीय), वलय, उत्तंस, and हार have, no doubt, some special appropriateness in connexion with the costume required for the rite in question, मृत्युंजयविधि.

(*a*) जलार्द्राः: This reading is probably to be preferred, the word being a noun. बिस°: Cf. 446*c*, 496*a*.

(*c*) शुचाव्: 'summer,' as in 101*d*.

(*d*) तन्तं मन्तं: Cf. 490*b*. रतिरमण: 'Kāma.'

१०३. (*a*) रजनिविरम: Cf. the reading प्रशमदिवसे in *Meghadūta*, 2.

(*d*) राजरम्भा: The *rambhā* is the plantain; but the *rāja-rambhā* does not seem to be given by the dictionaries.

१०४. (*a*) जलयन्त्र . . . निद्रायणयोः: No doubt a reference to the *creaking* of the Persian wheel, by no means favourable to sleep.

(*b*) श्रीनारायणयोर्: A reference, also, to the author's name; cf. 29*d* and reff. As regards the awakening of Viṣṇu in the rains, see *Harṣacarita*, trans., p. 70 and n. 4.

(*c*) कङ्कालशेषश्रियं: 'having only a skeleton of her beauty left.' कपालफलके: 'on the potsherd,' viz. the sky.

(*d*) चन्द्रं . . : 'bake the moon like a cake.' पर्पटमितिः: We should have expected either °ट इति or °टमिव. The verb मर्मरय् recurs *Subhāṣitāvalī*, 1844*b*: for the meaning cf. मुर्मुर, 289*d*, 427*a*.

१०५. The carpet (वास), lattice-walls (जालक), and awning (वितान) are the scene of the dancing of the peacocks, which is a feature of the rainy season (cf. 112 and *Ṛtusaṃhāra*, II. 6, 14, 16).

(*b*) यूथिका: For the jasmine and the rainy season see *Ṛtusaṃhāra*, II. 24.

(*c*) कुटजप्रहासिषु: The white *kuṭajas* are the laughing spectators. गिरेर्: Has this word also a theatrical signification (*auditorium*)? Cf. 77*c*.

१०७. (*d*) आविर्गन्ध: This reading, given also by one MS. of the play, seems preferable.

१०९. (*a*) बालशलभान्: The deer mistake the young grass-hoppers, or locusts, for green herb.

(*b*) छत्त्री: = °त्रा (so read?), 'mushroom.'

(*c*) कीटपटल: The peacock mistakes the lines of black flies for cobras, which it is wont to devour (भुजङ्गाशिन् 131).

(*d*) वनान्तरे: The peacocks would usually remain on the outskirts of the wood.

११०. (*a*) आसारान्त: 'after the heavy showers.'

(*b*) सुप्त: 'asleep,' i.e. hidden = गुप्त; cf. 442*a*.

(*d*) निःसंपात: 'dead of night.' दर्दुररव: For this feature of the rainy season cf. 113*d*.

१११. Add to critical note a reference to *Skm. II. 816 (योगेश्वरस्य); readings as our MS. except in (*b*) कुरङ्ग.

(*a*) वेतस° °भोरगाणि: cf. 125*a*.

(*b*) कुरङ्गयूथ: The word कुरङ्ग appears to be unknown: read कुरङ्ग with *Skm.* कलितस्तूपानि: 'the sloping banks occupied' (= °कूलानि). उदश्रांसि: 'brimming.'

(*c*) पिपीलिका° : 'the thickets bristling and bent down by a general assembly of ants.'

११२. (*b*) रङ्गवसुधा : = रङ्गभूमि. For the peacock's dancing cf. 105 and reff.

(*c*) अम्भोमुचामारवैः : It is the thunder that makes the peacock dance; cf. 114*a-b*.

(*d*) बर्ह° : The peacock converts his tail into an umbrella; cf. 121*d*.

११३. (*a*) स्तिमिताः : 'motionless.' आबद्धधारं : 'in a heavy shower'; cf. 119*b*.

(*d*) निर्द्वन्द्व : 'without competition.' दर्दुररव : Cf. 110*d*.

११४. (*b*) करम्बितः : 'mingled.' कण्ठकूज: the lovers' 'murmurs'.

(*c*) अट्टेषु : 'upper chambers.'

११५. (*a*) Probably the line ended with वनं.

(*c*) किं चान्यत् : 'furthermore.' कल्लोलोर्मि : 'waves.'

(*d*) कियता क्षणेन : 'after a little time.'

११६. (*a*) केदारे : The dry field is converted by the rains into a lake with fishes, etc.; the same thing occurs in Indo-China. दर्दुरे : Cf. 110*d* and reff.

(*c*) डिम्भाः : 'louts.'

(*d*) 'With the *Vīraṇa* grass on the bordering dry land covered white with clusters of young snails.' चुभूर् : The 'shoo-shoo' of the louts.

११७. (*c*) विडौजसो : 'Indra.' The cloud is, as it were, Indra's black silk umbrella, the patches of blue sky being the sapphires adorning the same. Indra descends as rain-god.

११८. (*a*) खद्योत : For this feature of the season cf. 130*c* and *Ṛtusaṃhāra*, II. 5 (इन्द्रगोपक).

(*b*) स्निग्धध्वान : 'dull sound.' विभावित : The clouds are not *seen*; cf. 130*c*. उन्नाह : 'array,' 'abundance.' रटत्कम्बवः : The elephants' trumpet; cf. 119*a*, 132*a*, and *Ṛtusaṃhāra*, II. 15.

(*c*) पुरोवाताः : 'east winds'; cf. 108*a*.

(*d*) यास्यन्ति सोढुं : 'will be supportable'; cf. 57*b* and ref.

११९. (*a*) कम्बुरव : Cf. 118*b* and reff.

(*c*) उत्सङ्गे : The sky bends its head (ककुभो, 'quarters') into its lap and sleeps, the thunder being its snoring.

१२०. (*a*) अविरण : The word might be defended as = 'without recovery from defeat', a poetic variant for °त. But no doubt अविरल should be read.

(*b*) दृढ॰: The strongly grown gourd creepers add to the privacy of the apartment on the roof.

(*d*) The missing akṣaras might be something like ॰सः कामिनीनाम्.

१२१. (*c*) व्यालोल: 'dishevelled.'

(*d*) छन्न: Cf. 112*d*. क्रीडालसाः: Cf. 105, 112 and reff.

१२२. (*a*) नीलकण्ठो: (1) 'peacock', (2) 'Śiva'. गौरी: (1) 'female buffalo', (2) 'Durgā'. तडित्तरलतारा: (1) 'eyes quivering at the lightning', (2) 'having eyes glancing like lightning'.

(*b*) घनो महाकालः: (1) 'very black cloud', (2) 'great Mahākāla', or 'cloud as Mahākāla'.

१२३. (*a*) चूर्णभासः: 'like powder.'

(*b*) कौतुकिनीनां: 'the women excited by the new clouds' (and going out into the rain) are wetted on hair and cheeks by the drops. कृतार्थः: 'the fortunate man'; slightly different from कृती (123*b*, 254*a*, 443*d*, 456*a*), उक्तपस् (236*d*, 455*d*), and सुकृती (178*d* and reff.), which are similarly applied. So धन्य 448*a*.

१२४. (*a*) अपतितया: 'without falling' (1) in the physical, (2) in the moral, sense.

(*b*) पिच्छिल:: The line contains the reply to the previous (intentional) misunderstanding of the word अपतितया. 'You are in love, anxious one.' 'No! no! friend, it is only that the path is slippery.' असितभुजग: = कालसर्प.

१२५. (*a*) केतकीकुसुमं: The *ketakī* flower is white, and, being encircled by the black snake, resembles the iron-bound ivory tusk.

१२६. (*a*) यथोत्तरं: 'in order.'

(*b*) For the white spines (सूच्यः) of the *ketakī* cf. *Ṛtusaṃhāra*, II. 23.

१२७. The rainy season is compared to a skull-bearing *kāpālika* ascetic.

(*a*) केतकीनां: The white pollen is compared to ashes. परिमलन: 'toying with.'

(*b*) The black clouds, edged with cranes, correspond to the ascetic's hair with dangling skulls.

(*c*) धनुःखण्ड: 'the fragment of the rainbow,' from which dart lightning flashes, is compared to the ascetic's metal-bound (?) खट्वाङ्ग club with streamers (पताका).

(*d*) प्रोषितस्त्रीः 'wives of absent travellers.'

१२८. (*a*) धनुषि : 'rainbow.'

(*b*) प्रमनसि : 'agreeable,' with the trumpeting of elephants. प्रम्लानलीलाकपि : adv., 'the monkeys having their play damped.'

(*c*) व्यामुग्ध : 'sweet and fresh.'

१२९. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 2009.

(*b*) उच्छ्राय : = the उत्साद्य of *Skm.*; उच्छोष्य (*Sbhv.* and *Śp.*) is no doubt a mistaken correction, not suiting the *śleṣa*.

(*c-d*) The clouds, with lightning flashes for lamps, go (like emissaries, चर) in pursuit of the dacoit, the sun.

१३०. (*b*) विप्रोषित : 'banished.' ज्योतिषः : 'constellations.' रोधसंकट : 'narrowed by the barrier'; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 150, l. 13.

(*c*) खद्योत : cf. 118*a* and reff. अनुमित : 'inferred,' i.e. 'not seen' = विभावित in 118*b*. The trees, though near (उपकण्ठ), are invisible in the dark.

(*d*) झाणोत्तरा : 'distinguished by the buzzing'; cf. गन्धोत्तर, *Pārvatīp.* II. 5.

१३१. (*a*) चन्द्रक : the 'eyes' in the peacocks' tails.

(*b*) आभोगाः : 'expanses'; cf. 107*b*. °बालशाखिनः : 'small trees in flower.' भुजङ्गाशिभिः : 'peacocks.'

(*c*) पातुं पयोदानिलं : snakes being पवनाशिन्.

१३२. (*a*) कम्बवः : Cf. 118*b* and reff.

(*b*) चक्रवाल : 'throng.' जम्बाल : 'mud.'

(*c*) गण्डूपद : a kind of worm.

(*d*) स्थपुटित : 'made uneven.'

१३३. In this verse the clear ponds are said to show their wealth (प्रकटविभवाः), buy the mind, and count the coin (the walking crabs on the bottom being compared to hands).

(*a*) प्रमदचटुलायाः : (1) 'having wild lightning' (?), (2) (of the street) 'moving with excited people'. स्थलजुषो : (1) 'having a bottom', (2) 'having shops or stands' (?).

(*b*) वराटी : (1) 'shell', (2) 'cowrie'. शफरसरणेः : The water is the 'street of the Śapharas'.

(*c*) कुलीरैः : The wandering crabs making them seem to have hands engaged in counting.

१३४. (*a*) पर्जन्यधार्मिकः : 'the devotee Parjanya' bathes the linga.

(*b*) जलदेन्द्रनील° : 'spurted out by the sapphire (dark) *gaṇḍūṣas* ('waterbags'?), which are the clouds'. The ordinary

senses of गण्डूष, 'mouthful,' 'tip of elephant's trunk,' seems insufficient here.

१३६. (*a*) अमराणां: An inferior reading; cf. the verse quoted p. 43, n. *a-b*. केलिदीक्षा: Cf. क्रीडाव्रते दीक्षित: 137*d*.

१३७. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 542.

(*b*) आयतिशालिना: The long eyes are compared to Siva's noose.

(*d*) नगात्मजा: 'Pārvatī.' व्रते दीक्षित:: 'initiated into the rite'; cf. 136*a*.

१३८. (*b*) वसति:: 'permanent home'; cf. 89*c-d*, 140*d*.

१४०. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 553; cf. the verse धनु: पौष्पं मौर्वी *Padyāmṛtat.* III. 3.

(*b*) मनो भेद्यं: Cf. 139*b*.

(*c*) अदेहस्य: Cf. the verse सो ऽनङ्ग: 165.

(*d*) वसति:: Cf. 138*b* and reff.

१४१. (*a*) प्रतिमा: 'idol.'

(*b*) विगूहन: apparently an error of the poet for अवगूहन or उपगूहन.

(*c*) निवेद्य: 'the offering.'

१४२. (*a*) परिणतिर: 'development.'

(*b*) स्तनाभोगो: 'bosom's swell'; cf. 107*b*, 176*b*, 220*d*, 327*c*.

(*d*) पञ्चम: the name of a note, cf. 55*a* and reff.

१४४. (*d*) Apparently the sense is 'expands the thought of (= encourages) the spectators, person by person, as she beholds them'; as regards the rest of the verse see the editions of the play.

१४५. (*b*) काश्मीरज: 'saffron.' तालक: 'cymbals,' held by the dancer, Youth; cf. 161*c-d*.

(*c*) वृत्ति: Perhaps here with musical connotation ('rhythm,' 'repetition'). मनागुपान्ते लब्धात्मसीम: 'scarcely separated'; cf. 177*c-d*, 184, 185*a*, 209, 292*a*, 304*d*.

१४६. (*a*) नगरारम्भे: Apparently the king's standard was set up at the commencement of the building of a city.

१४८. (*b*) तिर्यग्वि°: = कटाक्षा:, cf. 143*c*, 163*d*.

(*d*) निर्माय: 'non-magical.'

१४९. This verse is, like the similar verses 150, 152, 200, an instance of *adbhutopamā*.

(*a*) काञ्चनयष्टि: i.e. a woman whose colour was like gold, which the Hindus regard as their real colour; cf. 49*a* and reff.

(*b*) पद्मं : sc. the woman's face. अनिशं प्रोत्फुल्लं : i.e. 'never closed'. The पद्म closes at night.

(*c*) मधुपौ : sc. her eyes. अष्टमीचन्द्रमाः : sc. her brow, being a half-moon in shape.

(*d*) तमसा : sc. her hair; see 160, 197*a*-*b*, 222*c*, 481*d*. नक्तंदिवं : That the darkness should remain permanent in the presence of the moon is a marvel.

१५०. The general idea is the same as in the preceding verse, the several comparisons referring to the woman's breasts.

(*a*) मध्येहेमलतं : adverb. कपित्थयुगलं : The *kapittha* (wood-apple) fruit is smaller than that of the *tāla* (fan-palm). क्रमप्राप्तौ : 'as she gradually drew near.'

(*b*) तदनु तन्नि° : 'afterwards the same (तालफलद्वय) separated.'

(*c*) व्यतिकर : 'competition.' सौवर्णं : Cf. 49*a* and reff. कुम्भ : Cf. 162*d*, हैम्नः कु°, also 271*c*, 326*c*, *Śṛṅgārat*. I. 49.

(*d*) परिणतं : 'fully revealed.' क्वेदं . . . : 'how can we account for such a marvel?'

१५१. (*a*) °पत्त्रहरिण : 'with face ornamentation (विशेषक) of musk for its deer' (corresponding to the deer in the moon). मृगमदमसीपत्त्र : Cf. 222*a* and reff., and for पत्त्र 70*b* and reff.

(*b*) हरिणाङ्क : 'the moon.' लडितं : = ललितं 'play', implying conceit; cf. 368*d* and *Saundarananda Kāvya*, IV. 22, 27, 40; VI. 43.

(*c*) क्व चन्द्रे . . . : For the form of the expression cf. 246*c*-*d*. सा(= सा अ° ?)तिशयिनी : 'surpassing.'

(*d*) नयमुषः : 'stealing away worldly prudence' (नीति); cf. नयद्रुह in *Kirātārjunīya*, XI. 43.

१५२. (*a*) ऊर्जित : 'mighty.'

(*b*) अनम्बरे : 'where there is no sky'; cf. अनाकाशे, 195*b* and ref.

(*c*) चित्रपरंपरा : 'wonder upon wonder.'

१५३. Translated *Indische Sprüche*², No. 3702.

(*b*) विमृषति : 'hesitates.' कुसुमलावी : 'flower-plucker.'

१५४. (*a*) तनुवेश्म : 'the abode of her body'; cf. 146.

(*b*) °पल्लव° : A bowl of water is an auspicious object: this one contains also पल्लव's; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 172, l. 20.

१५५. (*a*) बलि: the demon Bali (with pun in त्रिवलि *b*).

(*b*) सैव: 'the same as before.' नम्रता: = (1) 'flexibility', (2) 'courteous deference', is punningly regarded as the opposite of उन्नति; cf. 207.

१५६. (*a*) कनक: Cf. 49*a* and reff.

(*d*) सौवर्णपट्ट . . . °प्रशस्तिः: 'An ode of Victory inscribed on a gold plate.'

१५७. Translated *Indische Sprüche*², 2926; Jacobi, *Alaṃkāra-sarvasva*, p. 448. The *Alaṃkāra* books dispute whether the verse exemplifies *vyāghāta* or *vyatireka*.

(*b*) विरूपाक्षस्य: antithetical to वामलोचना:.

१५८. (*b*) पार्वणचन्द्र: Cf. 162*d*. तुल्यतैव हि लाञ्छनम्: The face's equality with the moon is its only blot.

१५९. (*b*) निजासनाम्भोज°: Her face's full moon inconvenienced (दुःस्थित) the creator by causing the day-lotus, which is his seat, to close; cf. 190*c-d*.

१६०. (*a*) तमः: Compared to the woman's hair, as in 149*d* and reff. एकं: 'only.'

(*b*) एणं: The moon's deer. अस्य: sc. मुखस्य.

(*d*) भवान्: sc. the moon.

१६१. (*a*) अवदातकान्तिनि: Being bright, the कुच reflects the moon.

(*b*) संक्रान्त . . . द्वेधा विभक्तं: The half image appearing in each कुच is compared to the half-moon ornaments on the clappers (ताल).

(*d*) प्रोद्यत: 'lifted.' कांस्यताल: 'brazen clappers,' cf. 145*b*. प्रायं: 'like.'

१६२. In this verse the several comparisons are :—

ऊरू = रम्भास्तम्भौ: Cf. the verse beginning उभौ रम्भास्तम्भापरि, *Sarasvatīk. ad* III. 38 (anon.), **Sml. P.* 72*a* (4) (कस्यापि), **S.-Hārāv.* C. 183 (15*b*) (कस्यापि), and the verse *Karṇasundarī*, v. 9, रम्भास्तम्भमनोभि°. अधरः = बन्धूककुसुमं: cf. 171*b*, 199*b*. स्तनद्वन्द्वं = हेम्नः कुम्भौ: cf. 150*c* and reff. मुखाब्जं = पार्वणशशी: cf. 158*b*.

(*a*) यदि . . .: 'if these things are really what they seem.'

(*c*) हतौ: 'defeated,' 'good for nothing.'

१६३. (*a*) सिन्धोरन्तः: 'from under the ocean,' a reference to the churning. कथंचिद्: 'with difficulty.'

(*b*) सकलं: 'all,' namely the सुरसुमनसः, etc., the *Pārijāta* tree flowers in her breath, the *kālakūṭa* poison in her glance, the moon in her cheeks, ambrosia in her mouth, etc.

(*d*) तिर्यग्भूते विलोचने : = कटाक्षे, cf. 143*c*, 148*b*.

१६४. (*a*) तरलनयना : (1) 'having sparkling eyes', (2) 'having stars for eyes' (?). पयोधरहारिणी : (1) 'attractive with breasts', (2) 'dispelling clouds'.

(*c*) भवतु . . . कथमन्यथा : 'how else should be?'

(*d*) लेखाशेषः : 'having only the crescent left.'

१६५. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 363.

(*a*) अनङ्ग : There is a play upon the literal sense ('bodiless'); cf. 140*c*, 478*a*.

(*b*) मधुव्रत : 'bees.' (*c*) एवंसाधन : A Bahuvrīhi.

(*d*) अस्त्रं : Cf. 172*a*, 189*c*.

१६६. The *tribali* is the clay of beauty squeezed out between the creator's fingers; cf. 221*c-d*.

(*a*) The missing akṣaras must have been something like

[सङ्कुर्म]ध्यं निपीड्य क[लितवतः]

(*b*) मुग्धा॰: Probably for मघा॰; see the critical note and 221*d*.

१६७. (*c*) जननयननिर्माणमफलं : Cf. 248*b*.

१६८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 523. The parrot, in clamouring for his food, makes use of lovers' expressions, and so puts the matron to shame.

(*b*) बिम्बं . . . जाम्बवं : *Bimba* and *Jambū* fruit; as regards the former cf. 181*b*, 187*d*.

(*c*) अक्षुण्णमनोज्ञ : 'charming through not being trite,' 'charmingly novel.'

१६९. (*b*) कस्तूरी : Cf. 222*a* and reff. किमिह : The पत्त्रभङ्ग ornamentation is superfluous.

(*c-d*) The क्रीडितानि are the only proper ornaments of the स्तनकलशौ; the necklace is a mere burden. For the phrase हारो भारः cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 109, l. 12, also the whole passage, ll. 1-12, and 425*d* below.

१७०. The verse describes the course whereby the happy man becomes a pearl upon a woman's bosom; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 281, ll. 13 sqq., translation p. 251, ll. 21 sqq.

(*a*) He becomes a drop in the ocean, then part of a cloud.

(*b*) The drop falls into the mouth of a pearl-oyster. शुभैः : 'by good fortune' ('merit').

(*c*) श्रेयोभिः : 'by the highest felicity.'

(*d*) रुचिं तन्वन् : 'heightening its (or 'your') beauty.'

१७१. बन्धूक : Cf. 162*c* and reff.

(*d*) कृतं : not with किमु ('much more'), but = अलं.

१७२. (*a*) अस्त्र : Cf. 165*d* and reff.

(*b*) द्वयोस्त्व : 'of both,' sc. the day-lotus and the moon, which both seek to copy her face, the day-lotus as मनसि॰ ॰स्त्वं, the moon as नेत्र॰ ॰त्वं. च : = एव.

(*c-d*) The moon, through rivalry with the day-lotus, prevents its unclosing.

१७३. Add to the margin and critical notes a citation of *Bālar.* v. 76, whence the verse is taken. Readings: (*a*) ॰भुवश्चरित, (*c*) ॰प्स्यथ.

(*a*) चेतोभुवो . . विभ्रम : Cf. अनङ्गविभ्रम 181*c* 'Kāma's fascinations.' संविधान : 'arrangement.'

(*b*) नूनं : 'it now appears,' 'surely'; cf. 174*b*, 191*c*, 473*d*, 197*b*. वः : = चकोराः.

(*c*) चकोराः : vocative. The reading अवाप्स्यत (conditional) s obviously right.

(*d*) चन्द्रिकासु : as regards the *cakora* drinking the moonlight ee 17*c-d* and reff.

१७४. (*a*) शस्त्रहताः : For the belief that warriors slain in attle go straight to paradise cf. *Kauṭilīya Arthaśāstra*, x. ii. 150 p. 365 ad fin.)—यान्यज्ञसंघैस्तपसा च विप्राः

स्वर्गैषिणः पात्रचयैश्च यान्ति ।

क्षणेन तानप्यतियान्ति शूराः

प्राणान् सुयुद्धेषु परित्यजन्तः ॥

(*b*) नूनं : Cf. 173*b* and reff.

(*c*) सूच्यग्र : 'a needle's point,' and not a sword.

१७५. (*b*) संलक्ष्यमाणेन : 'resembling.'

For the comparison of कुच with कुम्भ ('the elephant's frontal umps') cf. 38*a-b*, 245*a*, 417*b*, and reff.

(*d*) वापी : Cf. 223*b* and reff.

१७६. (*a*) स्वगतमितयानं : 'having a movement measured by e standard of its (the नितम्ब's) gait'; the gait is defined in Manu, III. 10 (हंसवारणगामिनी).

(*b*) स्तनाभोगो : 'bosom's swell'; cf. 142*b*. अपरस्यापि : Sc. s well as your own; cf. 229.

(*d*) प्रथम° : 'the mark of the first writing and erasing.' The moon was a mere first attempt at making her face; its erasing is, no doubt, shown by the mark in it. Cf. 197*d*, 200*c*.

१७७. (*a*) अभिजनभुवा : to be taken with तुल्यौ. °भुवा : = भूम्या; cf. 181*c*. आजन्म : 'from birth onwards.'

(*b*) समानात् : The word perhaps contains a pun (स + मान, 'pride'). उदयिनौ : 'rising.'

(*c*) मण्डलवतौ : (1) 'round', (2) 'rulers of provinces'; cf. 193*b*, 209*b*, 211*a*. अपि : *Although* having their separate *maṇḍalas*, they yet rival concerning boundaries. सीमामात्र . . . स्पर्धायुद्ध : 'emulous conflict over boundaries merely'; cf. 145*d*.

(*d*) नमस्यः कठिनिमा : euphemistic (cf. *Harṣacarita*, Bombay, 1892, p. 251, l. 13, नमः सुखेभ्यः) for 'accursed hardness' (i.e. stiffness, stubbornness) in the case of the मण्डलवतोः; as referring to the स्तनौ, the कठिनिमा is a good quality, cf. 2*b* and पीनतुङ्गकठिनस्तन°, 338*a*, also 367*d*.

१७८. (*a*) शृङ्गारद्रुममञ्जरी : Cf. शृ°°वल्ली, 179*b*. निक्षेपभूः : 'place of deposit.'

(*b*) मधुमयी वर्तिः : 'collyrium, making the eye see only sweet things.'

(*c*) लीलानिर्झरिणी : 'play-river' for king Kāma's जलक्रीडा. मनोज : 'Kāma.' लावण्यसिन्धोर् . . . वेला: 'high tide of the ocean of beauty'; cf. 179*b* and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 37, l. 10, वेलेव रागसागरस्य.

(*d*) सुकृतिनः : = पुण्यभागिनः; cf. 236*d*, 243*a*, 273*b*, 287*a*, 387*d*, 396*c*, 446*d*, Rudra's *Śṛṅgāratilaka*, I. 35, 127, and compare note to 123*b*. सीमास्थली : 'acme.'

१७९. (*a*) अमृतवृत्तिः : 'manifestation of ambrosia'; but ? read °वर्तिः, as in 178*b*. (*b*) शृङ्गारवल्ली : Cf. 178*a*.

१८०. (*a*) °पत्त्रं : The leaf of the मुखाब्ज.

(*c*) °मुखानां : = प्रमुखाणां. सुमनसां : = सुराणां.

(*d*) अस्य : sc. पीयूषस्य.

१८१. The verse is, like 199, an example of मोहोपमा or भ्रान्त्युपमा.

(*b*) बिम्ब : Cf. 168*a*-*b*, 187*d*. दधद् : The construction is not clear; should the line begin with भ्रान्तिं ?

(*c*) विभ्रम : 'fascination,' 'witchery'; cf. 173*a*. °भुवः : = °भूम्याः; cf. 177*a*.

(*d*) विश्वसृजो : 'of Brahmā.' कियती : 'how slight.'

१८२. (*a*) चूचुक : The dark चूचुक are compared to the bee in the lotus.

(*b*) रोमावली : Compared to the stalk (नाल) of the lotus.

(*c*) उत्तुङ्ग : Cf. 2*a*, 224*c*, 241*a*, 292*b*, 328*a*. संगत : cf. 145*c* and reff.

(*d*) महानिधानं : For the superstition concerning trees, etc., growing over a treasure cf. *Harṣacarita*, trans., p. 220, ll. 7-8.

१८३. In this verse the कान्ता is described as a distinct substance, तत्त्वान्तर, having special properties; cf. 318*d*.

(*a*) उर्वीमपि द्यामिव : 'even earth, like heaven.'

(*b*) अङ्गसङ्गविधिना : 'if applied limb to limb.' किं यन्न निह्नूयते : 'everything else set at nought.'

(*c*) अन्तः : 'in its internal effect.' सुधासपत्नं : 'rivals ambrosia.'

१८४. (*a*) मुखं : = (1) 'tip of the स्तन', (2) 'face'. प्रकटीकृतं : 'displayed.' The face is hidden through shame.

(*b*) गुणिने : = (1) 'meritorious', (2) 'having a string'. The line means 'for shame at not having left room for the necklace with its string'; cf. 145*c* and reff.

१८५. It is not surprising that the 'unparted', 'unenlightened' (अविवेकि) कुचद्वय should slay the whole world, when the eyes, which have received instruction (or 'extend to the ear', प्राप्तश्रवण), cease not to do murder. The idea in अविवेकि is the same as in 184*b*.

१८६. (*a*) शिरः कम्पयते : Shaking the head appears to be sign of emotion, cf. 350*c*; elsewhere of anger (*Harṣacarita*, Bombay, 1892, p. 10, l. 8) or interest, 1*c* and reff.

(*b*) उत्पाटयन् : 'plucking out,' the दृष्टि being fixed in tight place.

१८७. Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, pp. 34-5.

(*a*) शिखरिणि : (to be taken with क्व) = 'mountain'?

(*d*) बिम्ब : Cf. 168*a-b*, 181*b*.

१८८. (*a-b*) If the creator had seen her, he would never have let her go.

(*c*) But with closed eyes he could not have framed such beauty (cf. *Jānakīharaṇa*, I. 29).

(*d*) Therefore, as the Buddhists hold, the world had no creator.

१८९. (*a*) व्यर्थं . . . : 'having looked at his unavailing flower-arrow.' असुव्यये ऽपि : 'even when dying.'

(*c*) अस्त्रं : Cf. 165*d* and reff.

(*d*) प्रतिष्ठा : 'foundation,' 'origination.'

१९०. (*a*) अस्मिन्नपि : the moon also, as being like Sītā's face.

(*b*) व्यक्तं : 'evidently.'

(*d*) दुःस्थितस्य : Cf. 159*b*. तच्छ्रियमुन्मीलितम् : hence the inferior beauty of the moon.

१९१. (*c*) नूनं : Cf. 173*b* and reff.

(*d*) प्रतिमानखण्डाः : 'makeweights.'

१९२. (*a*) गोत्रे : '*their* family.'

(*b*) द्विरेफान् : (1) 'bees', (2) 'lovers'.

(*c-d*) उपभानौ च भक्ति . . . अम्भोरुहाणि : Cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 194, ll. 9-10, दिवसकरप्रीत्या दिवसमुन्मुखवि-कसितं मुखमहाकमलं.

१९३. (*a*) कोषः : = (1) 'bud', (2) 'treasure'. पत्त्राणि : = (1) 'leaves', (2) 'chariots'. दुर्गं : = (1) 'inaccessible', (2) 'fort'.

(*b*) मैत्रं मण्डलं : = (1) 'the sun's circle', (2) 'circle of friends', cf. 177*c*, 209*b*, 211*c*. कण्टकाः : = (1) 'thorns', (2) 'troublesome persons', 'rebels'.

(*c*) आकृष्टशिलीमुखेन : = (1) 'attracting bees', (2) 'drawing arrows to the bow'. रचनां : refers to the कोषः, etc., 'apparatus.'

१९४. (*d*) कारणं : 'material cause.'

१९५. (*b*) अनाकाशे : 'where there is no sky'; cf. 152*b*, अनम्बरे, and the verse Sp. 3324, अनाकाशे चन्द्रः (कस्यापि) = *S.-Hārāv. C. 7*b*, 76 anon.

(*c*) As regards the *cakora* living on moonlight cf. 17*d* and reff. The reading °सृतां is plainly right, since it is not the moon itself, but its light, that the *cakora* feeds upon.

(*d*) लवल : = लवलीफल, 275*c* and reff.; cf. बदर = बदरीफल, and बिम्ब = बिम्बफल, and 168*b*. प्रणयिनीम् : 'resembling'; cf. 79*b* and reff.

१९६. (*b*) विसूत्रितविभ्रमाणि : (1) 'capriciously lacking fibres', (2) 'having inappropriate movements'.

(*c*) कथं : The creator's other works display faults; how, then, could he have made the सुतनु?

(*d*) Or is it possible that moonlight is sometimes produced by the sun (which is more like her face), and not by the moon?

१९७. (*a-b*) The dark hair is the black darkness near the moon (cf. 149*d* and reff.), and the arms the halo. °मिषाद्: 'on pretence'; cf. 214*c-d*.

(*d*) गलितमृगलक्ष्मा: 'with the deer-mark [which is a blot upon the moon] vanished'; cf. 176*d*, 200*c*.

१९८. (*a*) लोचनार्धैः = कटाक्षैः. (*b*) धनुरुज्झत्: Cf. 205*c*.

(*c*) राग, वर्ण, and क्रम have musical connotations; cf. 70*c*, 262*a*, 302*b*.

(*d*) वीणासु . . . : 'the illusion of a drum's sound mingled with that of the lute,' the latter being मधुर, the former अव्यक्त.

१९९. A verse quoted in *Aś.* as an example of the *Māgadhī* style. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 5. Like verse 181, it exemplifies मोह (or भ्रान्ति)-उपमा. Add to margin *Sarasvatīk. ad* III. 38; readings as *Skm.*, except that *a* and *b* are inverted. (*b*) बन्धूक: Cf. 162*c* and reff.

(*c*) बान्धवजन: 'emulously eager in the mistaken idea of it (the black hair) being their kindred (sc. other bees).'

(*d*) कियन्ति स्थानानि: 'How many of these positions will you defend?,' all being attacked by the bees.

२००. Like 149 and 152, a verse exemplifying अद्भुत.

(*c*) प्रोञ्छितलाञ्छने: 'with its mark obliterated'; cf. 176*d*, 197*d*. हिमरुचौ: 'the moon,' sc. her face. इन्दीवर: sc. her eyes. The *Indīvara* should not be open in the moonlight.

(*d*) रथाङ्गयुगलं: 'pair of *cakravākas*,' sc. her breasts. The *cakravākas* are usually separated (not संसक्त) at night.

२०१. (*a*) What in your body is in pairs, is open only to mutual comparison: what is single, is beyond compare.

(*b*) सिक्थक: mere 'wax' of the honey.

(*c*) स्वरमातृका: 'a mere *mātrā* of the tone.'

(*d*) अभ्यासस्य: The cuckoo goes on practising two notes only.

२०२. Translated *Indische Sprüche*[2], 5850, and by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p. 134, *Alaṃkārasarvasva*, p. 323.

(*a*) व्ययो: 'expenditure of the substance of beauty' in making her. क्लेशो: the great effort which was required.

(*c*) स्वगुणानुरूप°: 'from lack of a lover of equivalent merits.'

२०३. (*a-b*) Note the emphasis on सकला and प्रयत्नात्.

(*b*) अमृतरसेन: Naturally an ingredient in a संजीवनौषधि (*d*); cf. 310*d*. पुनः प्रयत्नात्: After pounding (विचूर्ण्य), to restore the *amṛta* would be difficult.

२०४. Translated by Cowell (*Vikramorvaśī*) and other translators of the play; also by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 323.

(*b*) The month मदन (not Kāma) is शृङ्गारै° and सपुष्पा°.

२०५. With the turn of the verse cf. 162. We may note that Rājaśekhara has intentionally varied the verse in the two plays. Cf. note to 67.

(*a*) 'If that is a face, the moon is sealed up (i.e. set aside for ever: *not* "an impression of it"): poor gold, if that is a complexion.' हेम: For the comparison cf. 49, 149, 150, 156, 442, and reff.

(*b*) 'If that is an eye, then the blue lotuses are robbers: if that is a smile, what of ambrosia?'

(*c*) अतत्त्वं (*Bālar. At.*): 'not to the point' or 'unauthoritative'. धिक्कन्दर्पधनुर्: Cf. 198*b*.

(*d*) °विमुखः: 'averse.' The °विरसः of *Bālar.* is an intentional modification of the sense.

२०७. When the moon is compared to your face he holds up his head (mounts the sky), but you bow your face (modestly): this proves his conceit and levity. Cf. 155.

२०८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 552.

(*b*) कृशः . . .: The Yogin also would be thin and would dwell by a river's side; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 201, ll. 4–6. तटिनी: sc. the Gaṅges, which falls upon Śiva's head.

२०९. (*a*) विग्रहं: (1) 'war', (2) 'form'.

(*b*) अन्योन्यमण्डल°: 'encroaching upon each other's province'; cf. 177*c*, 193*b*, 211*a*. संधि: (1) 'peace', (2) 'place of junction', 'partition'; cf. 145*c* and reff.

२१०. (*a*) तटीभूमिः प्रकाम°: The land by the river's side would naturally be specially fertile.

(*b*) अग्रे करं दत्त्वा: (1) 'having placed the hand in front', (2) 'having paid rent in advance'; cf. 211*b*.

२११. (*a*) मण्डलाभोगः: (1) 'curvature of spheres', (2) 'enjoyment of provinces': pun as in 209*b* and reff.

(*b*) करप्रदाः: Pun as in 210*b*.

२१२. Viṣṇu bears Lakṣmī on his breast, Śiva bears Gaurī in half his body (अर्धनारी): it is in order to hold my dear one in his whole body (while creating her) that Brahmā has been practising *tapas* from boyhood (बाल्यावधेः).

२१३. (*c*) The rubies and pearls correspond to the pupils and whites of the eyes; cf. 216*c*, 254*c*.

(*d*) कटाक्षच्छटा: The expression recurs in 216*d*, also in the verses उज्जृम्भानन (*Śp.* 3417 धनिकस्य, Daśar. *ad* IV. 3 anon., **S.-prab.* 44 anon., **S.-Ratnak.* v. 286 anon.), तिष्ठन्त्या जनसंकुले (**Skm.* II. 602 कस्यचित्), and वैदग्ध्यभ्रमवद्ध (**Skm.* II. 604 भगीरथस्य).

२१४. (*a*) कुवलयच्छायामुष्: 'stealing the hue of the blue lotus.'

(*b*) किं संभ्रमेणामुना: 'Why this alarm (making your eyes glance hither and thither and increasing your beauty)?'

(*c*) For the sense cf. v. 197 *a-b*.

२१५. (*a*) चित्रार्पितं: i.e. 'stationary'.

(*b*) सहजमिव: 'as though belonging there.'

२१६. This verse coincides in its commencement with 489 and *Damayantīkathā*, VII. 41. Two at least of the three are, therefore, [*ardha*]*pādopajīvin*.

(*a*) भ्रु: We should have expected भ्रू in the interior of a compound (as here). वलद्: 'turning round'; cf. 230*a*, 231*a*, 349*a*, 354*a*, 355*a*, 380*c*, 441*d*, *Śṛṅgārat.* II. 20*d*.

(*c*) केतक: The white *ketaka* flower is compared with the whites of the eyes: so the jasmine, 254*c*, and pearls, 213*c*.

(*d*) सोदर्याः: 'own sisters.' सुहृदः: Cf. 256*a*, 61*b* and reff.

२१७. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 2932.

२१८. (*b*) प्रोद्यत्पक्ष्म: 'with lashes standing straight out.'

(*d*) गोचरं व्रजति: 'goes near.' स स्वर्गादपूर्वो विधिः: 'a creation not inferior to heaven' (cf. *Rāmāyaṇa*, I. iv. 12, रामदेहात्तथापरौ 'similar repetitions of Rāma's body', 'chips of the old block'), 'a second heaven'; cf. the verse स स्वर्गादपरो विधिः **Skm.* II. 692 (कस्यापि).

२१९. (*b*) कमल: Not कुमुद, the *haṃsa* not being white. The resomblance of the hinder part of the haṃsa's body (the front part being plunged in the water) to a lotus-bud is not to be denied.

(*c*) विरतचलित : 'motionless.' स्फार : 'wide-open'; cf. 460*c* *Śṛṅgārat.* II. 20*d*, स्फारित in 354*a*, and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 41, l. 6, प्रीतिविस्फारितेन चक्षुषा. Here the eye is wide open with surprise; in 354*a* and in the *Harṣac.* it is with pleasure. In 489*a* we have विस्फार in an imperfect context, and in विस्फाराः प्रथमं *Skm.* II. 598 the emotion in question is curiosity.

२२०. (*a*) परिकर : (1) 'surround', (2) 'halo', परिवेश.

(*b*) मन्मथसुहृत् : sc. like the moon, cf. 222*c*, also 61*b* and reff.

(*c*) घन : (1) 'thick', (2) 'cloud'. श्यामायाः : (1) 'brunette', (2) (with स्खलित°) 'night'; cf. 222*d*. वृति : 'covering.' The comparison of the bosom with its shawl fallen away to the moon with the clouds removed recurs in part in 331.

(*d*) स्तनाभोग : Cf. 142*b* and reff. घुसृण : The use of saffron recurs in 283*a*, 341*a* (काश्मीरपङ्क), and 449*a*.

२२१. (*a*) एकम् : = एकतरम् 'one or the other'.

(*c-d*) The *tribali* is the mark of the creator's fingers left in the moist substance of beauty; cf. 166. तत्र : to be taken with लावण्यार्द्रे [मध्ये].

२२२. (*a*) मृगनाभिपत्त्र : 'ornamental markings with musk'; cf. 151*a*, 169*b*, 346*d*, 444*b*. लक्ष्म : compared to the mark in the moon.

(*b*) बालातपः : 'morning sunlight.'

(*c*) बाल : (1) 'young', (2) 'hair'. As regards the comparison cf. 149*d* and reff. मित्रं : 'friendship'; for the idea cf. 220*b* मन्मथसुहृत्, also 61*b* and reff.

(*d*) तारा : (1) 'eyes', (2) 'stars'. श्यामा : (1) 'brunette', (2) 'night'; cf. 220*c*.

२२३. (*b*) वपुस्तडागम् : Cf. °तडागमुरो in 29*d* and वापी 477*b*.

(*c*) प्रेमपङ्क : Cf. 251*b*, also 477*c*, 481*b*.

२२४. The comparison is between a traveller and the eyes travelling over the lady's form.

(*c*) तृषितेव : As though thirsty with its exertions. तुङ्गौ : Cf. 241*a*, 292*b*, 328*a*, 363*d*. The comparison is here to mountain peaks.

२२५. Translated *Indische Sprüche*², No. 637.

२२६. Translated *Indische Sprüche*², No. 3339, and by Aufrecht, Z.D.M.G. xxv, p. 461.

(*a*) नपुंसकाः : There is a play on grammatical and natural gender.

(*b*) रमते : She is मनोरमा. हताः : 'ruined.'

२२७. (*b*) मुक्तानाम् : (1) 'pearls', (2) 'liberated' (by मोक्ष).

(*c*) स्मरकिंकराः : 'slaves of Love.'

२२८. (*c*) कान्तामयं : 'full of the beloved one.' अनुरक्तु : cf. अनुरत.

२२९. Translated *Indische Sprüche*², No. 7002, and by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 443.

(*a*) She is young, but it is we who are shy; she a woman, but we timid; and so on.

२३०. For similar beginning cf. the verses cited Hemac. pp. 93 and 136.

(*a*) वलित : 'turned round'; cf. 216*a* and reff.

२३१. Translated by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 305.

(*a*) वलित : Cf. 216*a* and reff.

२३३. Translated by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 438.

(*d*) For the combination of heat and cold, cf. 304.

२३४. (*b*) प्रान्तभ्राम्यद . . . : असज्जितभ्रु (cf. असज्जितोरु, 515*d*) = भ्रूभङ्ग, 246*c*, while प्रान्तभ्राम्यद्द is equivalent to the विभ्रम of that verse. किं तन्न . . . : 'what this means, I know not.' The notion is that of symptoms of a disease.

(*c*) स्वेदसमुच्चयः स्नपयति : Cf. 278*b*, 321*b*, 389*d*, 439*b*, 466*c*.

२३५. (*a*) अमृतसिक्त : 'If your glances shower ambrosia like the moon, how can your lip be red like the sun's attendant Aruṇa?' The missing akṣaras can hardly be restored. Possibly the sense would be represented by °करादपि निर्मलाम-शुभयत्य°, 'Why does your lip, even more than Aruṇa, deprive of radiance your face more bright than the moon?'

२३६. (*a*) नेत्राञ्जनतां : 'she appears before my eyes, even as a vision'; cf. 178*b*. वाचाम° : 'this is her voice that I seem to hear.'

(*b*) A possible ending might be °करोत्याशां मनो नेदृशीम्, 'my mind conceives no such (high) aspiration.'

(*c*) एकत्र मन्वन्तरे : 'in the same æon.'

(*d*) उग्रतपसः : 'of great austerities' (in a past birth), i.e. 'highly fortunate'; cf. 123*b* and reff.

२३७. The action of Kāma follows the direction of her glance, affecting all whom her eye beholds. It is probably only a coincidence that सूचितेषु[:] might be resolved into सूचिता इषु[:].

२३८. The verse describes the expressions which pass over the woman's face, until she finally looks at her lover directly.

(*b*) Read °तारस्फुरद्वीक्षणम् (?).

२४०. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 1470, and by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 550. Add to margin *Sāras. 62 anon.: readings (*a*) तवैष, (*b*) मुग्धे.

(*a*) विद्रुमच्छाय: (1) 'of the tint of coral', (2) 'having no shade of trees'. The pun recurs *Naiṣadhīya*, VII. 38.

२४१. Description of a portrait.

(*a*) तुङ्ग: Cf. 224*c* and reff. समायामपि: Although the surface is really level, the artist's skill produces the appearance of तुङ्ग, etc., etc.

(*d*) मुखचन्द्रं: This reading seems inappropriate to the speaker's own face.

२४२. Signs of love, misinterpreted as the reverse.

२४३. (*d*) लिखां: If the reading is correct, it would be hard to find a parallel to this in Indian literature! हुंकारगर्भं: Accompany the action with an 'Ugh!'; cf. 300*c*, 450*d*, 479*c*, and Rudra, *Śṛṅgāratilaka*, II. 26*c*.

२४५. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 4663.

(*a*) For the comparison of कुच and इभकुम्भ cf. 175*a* and reff.

(*d*) क्षणलब्धनिद्रः: 'sleeping only in moments.'

२४६. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 3149, and by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 40. Both, however, seem to go astray in treating the compound in *c* as a dvandva; the rendering should be 'playful glances with pretty frowns'; cf. 234*b*.

२४७. वक्रगति . . . अञ्जननीलरोचिर्: The lady's eye, black with collyrium, is compared to a cobra ('black serpent').

२४८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 49.

२४९. Cf. Horace's 'Intermissa, Venus . . .', IV. 1.

(*b*) हृदयं: vocative.

(*d*) प्रेमप्रमादास्पदं: No doubt an error for °दात्पदं.

२५०. (*a*) अवचनं: 'abstention from speech.'

(*b-c*) अवयव . . . अङ्ग: Note the antithesis.

२५१. (*b*) प्रेमपयोधिपङ्क : Cf. 223*c*, 477*c*.

(*c*) उद्धाराय तयोः : 'for the rescue of the two' (sc. दृष्टि and स्वान्त); cf. 186*b*.

(*d*) कुर्वन्त . . . आसते : = कुर्वन्ति.

२५२. (*a*) सरोज : She is पद्मानना.

(*c*) उभयधर्मि : 'having the properties of both' (sc. day-lotus and moon).

२५३. (*b*) अन्यनिमित्त° : 'arising in the course of quite other talk' = 'irrelevant'.

(*c*) वृत्ति : 'manifestation.'

२५४. (*a*) क्षती : Cf. 123*b* and reff.

(*b*) उद्ग्रीवम् : 'with head thrown back'; cf. 441*d*. अर्चयसि : 'make a flower-offering to': for the expression cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 38, l. 9, अभ्यर्चितेव वदनपुण्डरीकेण.

(*c-d*) कुन्ददाम : The white jasmine flowers correspond to the whites of the lady's eyes: so the *Ketaka*, etc., in 216*c* and ref.

२५६. (*a*) प्रणालीदीर्घस्य : Cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 24, l. 15, आयतनयननदी°, and अपाङ्गसरणि in 258*a*. सुहृदः : 'in consort with'; cf. 216*d*, also 61*b* and reff.

(*b*) शफरफालप्रतिभुवः : 'rivalling the leaping of the (bright) *śaphara* fishes'; cf. *Pārvatīp.* v. 30.

(*d*) नेत्राद्वैतं : 'non-duality of eyes' (or 'a world all eyes'?); cf. वदनाद्वैतं in the verse ललितललितस्निग्ध, *Skm. II. 456, अभिमन्योः. Ârte and Gray adopt the sense of *unique* eyes.

२५७. A verse imitated *Kaṃsavadha*, v. 23.

(*b*) केतक : Cf. 216*c* and reff.

(*d*) प्रतिनयननिपाताः : 'with every glance.'

२५८. This verse occurs in some MSS. of the *Viddhaś.* IV (in a passage following v. 6), where note the reading गच्छन्ति (*b*) for रिङ्खन्ति.

(*a*) द्रोणीजुषा : 'playing the part of a pail.' सरणि : Cf. 256*a*.

२५९. (*a*) प्रक्रम : 'in correspondence with' (referring to क्रम).

(*b*) सूत्रसर्वस्वम् : In conjunction with लेखा the word सूत्र here refers to the string of a *pothī*, a comparison also occurring in the *Vāsavadattā*, v. 3.

(*c*) स्मितम् : a noun, object of स्मरामि.

२६०. (*c*) न्यास : 'ornamentation.'

२६१. (*a*) चलहार॰: 'excellent (प्रकाण्ड) creepers consisting of her swaying necklaces.' The instrumentals are descriptive (इत्थंभूतलक्षणे तृतीया).

(*d*) छत्त्रत्रयं. The three parasols are (1) the shawl, (2) the hair, (3) the cloud of bees. नतभ्रुः: ॰भ्रूः would be more usual for the feminine in such a compound.

२६२. A verse referring to ball-playing; cf. 267. Do the words क्रम (cf. 198*c* and ref.), छटा, and विशेष contain musical allusions?

२६३. (*c*) कम्बोर्वि॰: She is कम्बुग्रीवा.

(*d*) मदनायुधाय: 'Kāma's bow,' the points of comparison being the यष्टि 'shaft', पत्त्र 'feather', and कण्ठ 'neck', 'haft'.

२६४. (*a*) अमृतभवनगर्भाद्: 'from the source of ambrosia' (sc. the moon).

(*b*) सिचय: 'dress.' How can a dress be made of lotus fibres?

(*c*) पारीमेयो: 'to be measured in a pail.'

(*d*) कल्पयतु: 'how can a dream create visibly that lotus-eyed one?'

२६५. A verse imitated *Śp.* 3519, *Sarasvatīk. ad* II. 99.

(*c*) सकृदपि: 'even for one moment.' पुनर्: i.e. if the one experience left him impartial. रसान्तरविद्: 'acquainted with the various savours.'

२६६. (*b*) 'ambrosia, the acme of sweet perfection, is mocked' (sc. defeated).

(*d*) लीलातन्त्रिस्: 'governed by playfulness' or 'the authoritative model of playfulness'.

२६७. Ball-playing; cf. 262.

२६८. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 4291. The verse contains the author's name; cf. 29*d* and reff.

२६९. The wife says good-bye to all things connected with love-making, the cuckoo, *haṃsa*, moon, lotus, etc. She must die!

(*c*) वधूगिरः प्रतिपदं संपूरयन्त्या: The *sakhī* repeats at each step the despairing cries, which had been uttered by the *vadhū*.

२७०. (*a*) सामान्यवाचि पदम्: 'a word denoting a class.'

(*b*) मां प्राप्य: 'when it reaches my ear.' अभिधेयविशेष॰: 'confines itself to an individual object.'

२७१. Her thinness is hidden by her beauty, her life is preserved by thoughts of you: but there is one new feature, namely, that owing to the lack of lustre in her cheek, the moon, in spite of its mark, can rival her face; cf. 338*d*.

(*c*) निश्वासैः: Cf. 275*b* and ref. कृच्छ्रः: Cf. 150*c* and reff. ०प्रत्युद्गमाद्: 'coming up with a struggle from the bottom of her breast.'

(*d*) मुखं: acc. after स्पर्धते.

२७२. (*a*) मुखमपि स्वं: because of its likeness to the moon, and so *mutatis mutandis* in *b*.

(*d*) त्वयि: Yet she is most fond of you, though handsome like her enemy Kāma.

२७३. (*b*) सुकृतमय: Cf. 123*b* and reff.

(*c*) पाणौ वदनम्: Her face buried in her hands; cf. 364*a-b*, 374*a*, 377*a*, 425*b*, 434*a*, 442*a*, 446*c-d*, 455*c*, 463*a*.

२७४. (*a*) अम्बकम्: 'eye.'

(*b*) पाथोनिधिः . . . : 'the ocean was a metamorphosis of her love'; cf. *Harṣacarita*, p. 42, l. 9, उत्कलिकाबहुलेन रतिरसेन.

(*d*) चण्डालचन्द्रः: 'that outcast of a moon'; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 276, ll. 16–17, चारित्रचण्डाल. Acc. to *Skm.* the word seems to be also the author's name; cf. 29*d* and reff.

२७५. The idea is similar to that of 271.

(*b*) निश्वासाः = निःश्वासाः; see the lexica.

(*c*) विपक्वलवली: For the comparison cf. 195*d*, 368*a*, 381*d*, 425*a*. संवादिनी: 'agreeing with,' 'harmonizing with'; cf. 442*c*.

(*d*) परं: 'only'; cf. 91*d*.

२७६. (*a*) The line recalls 94*a*. बाष्पः प्रणालोचितः: Cf. 394*d*, 460*c*, and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), pp. 196–7 (trans. p. 166, ll. 8–10). अनवरतसंतताश्रुप्रवाहनिपतननिम्नीकृताविव कपोलाव्.

(*d*) महसस्: 'brightness'; cf. 273*a*.

२७७. (*d*) वातूलतां: 'madness,' as evinced by the conduct described in the previous lines (wiping out the moon, snapping her fingers at Kāma, tearing up flowers as being the material of Kāma's bow).

२७८. (*b*) स्वप्नावाप्ते: 'obtained in a dream'; cf. 439*a*, 452*c*, 499*a*. खेद: Cf. 234*c* and reff.

(*c*) वलाकर्ष॰ : 'awoke by the jingling sounds of breaking caused by her bracelets bursting as you lay violent hands upon her'; for आकर्ष cf. आक्षटा कवरीषु 390*b*, 513*a*, कचाकर्ष 474*c*, 312*b*, and *Veṇīsaṃhāra*, 29*d* (यत्सत्यव्रत . . . केशाम्बराकर्षणैः . . .), and the verse मया प्रागेवोक्तं, **Skm.* II. 207*d* कराकर्षविधिना, *Śṛṅgārat.* I. 35*a* आकृष्य केशेषु, II. 67*b*, Schmidt, *Indische Erotik*², pp. 379–81. कटुत्कार : The sound is compared to the thunder-crash accompanying the rain of tears (*d*). According to Vāgbhaṭa's *Alaṃkāratilaka* कटत्कार (*sic*, the sound कटत्), like English 'crash', implies breaking; the word recurs 297*d*.

२७९. (*c*) कुचचन्दनेन : Even the sandal upon her breast is hot enough to dry the lotus-leaves (बिसिनीपत्त्र) : cf. 289. चन्द्रस्थला : = चन्द्रशाला.

२८०. (*a*) प्रकटयति : (1) 'manifests', (2) 'proclaims'. क्षणभङ्ग : (1) 'fainting every moment', (2) 'transitoriness'.

(*b*) स्मृतिबाह्यं : (1) 'without memory', (2) 'contrary to the *Dharma-smṛtis*'. The references to the Buddhist doctrines of क्षणभङ्गिता and शून्यता are obvious.

२८१. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi. 553. The ललाटलेखा, अभिषेक, and चीर betoken a vow (व्रत).

२८२. (*b*) क्रूर॰ : a *Dvandva* of adjectives. क्का : 'why mention?' विलासिनस् : The word contains the usual punning (विल and आसिन्) allusion to snakes.

(*c*) स्मरणमात्रविषैः : 'with the poisons of mere recollections.'

(*d*) अव्याल : vocative, 'though you are no snake.' भुजङ्ग : (1) 'snake', (2) 'lover'. भङ्गि : 'crookedness,' in both senses.

२८३. (*a*) खेद : Cf. 234*c* and reff. कुङ्कुम : The colour of the saffron (cf. 220*d* and reff.) from the lady's breast makes the coverlet (प्रच्छद) seem like fire.

(*c*) मृगाङ्ककिरणैरुत्पादिताग्न्वरा : Note the oxymoron, the moon's rays being, of course, cool.

(*d*) त्वत्संकल्पजडे : 'cool through her love for you'; cf. 91*d* and reff., esp. 466*b*.

२८४. (*a*) प्रवाहक्षमं : 'reaching the measure of a torrent.'

(*b*) क्वाथोत्फेन : 'afoam with boiling.'

(*c-d*) The paleness of her body is ascribed to ashes ejected by sighs from the fire within.

२८५. Add to margin *Skm. II. 159 (वाक्कूटस्य).

(b) कथमप्य॰: 'with difficulty,' because her hand shakes (कम्पस्खलल्लि॰) and she makes irregular lines; cf. 466c.

(d) मदनव्याजेन: 'on the pretence of its being Madana (Kāma)'; cf. 439b and reff.

२८६. (b) अभ्युक्ष्य: 'sprinkling' the oblation (हव्य).

(d) अभिहित: 'uttered.'

२८७. (a) सुकृतप्रायो: Cf. 123b and reff.

(b) उपैति विधेयताम्: 'places herself at the disposal of.'

(c) निर्बन्धेन: 'obstinacy' (on your part) or 'importunity' (on my part).

२८८. This verse occurs in some MSS. of the *Viddhaś.* IV. (in a passage following verse 6), where note the following readings: (a) श्वसित, (b) पाण्डुरा, and (c) तन्नाचाणां पुनरिह किंयद्ब्रूमहे.

(d) प्रतिपदुदिता: The new moon.

२८९. (a) ॰भुवं: apparently = ॰भावं.

(b) पद्मिन्याः . . . दलं . . . : For the idea cf. 279.

(d) मुर्मुरतां: 'becomes red-hot'; cf. मर्मरयन्ति in 104d and note. श्वासावधूतं: 'tossed by her sighs.'

२९०. (b) चतचारो: 'salt in a wound.' पुटपाको: 'baking in a coating (oven) of clay.'

(d) प्रकृतयः: 'physical constituents.'

२९१. (b) संवलद्: 'clasped together.'

(c) प्रणयिनो: 'friendly in her distress?' or 'akin to, etc.'; cf. 79b and reff. चिरात्: 'at last.'

२९२. (a) गाढाद्: 'deep' in (1) the physical, (2) the moral, sense. वलि: (1) 'wrinkle' (त्रिवलि), (2) 'potentate'. सुसङ्गौ: (1) 'close together' (cf. 145c and reff.), (2) 'good as allies'.

(b) तुङ्गौ: (1) 'prominent' (cf. 224c and reff.), (2) 'eminent'. तच्छमागात्: Her routed ('pierced') heart took refuge under the protection of the स्तनौ.

(c) इत्यपि: 'though hearing this.'

२९३. (b) मूर्तिर्वैधवी: 'a widow's form.'

(c) इति: 'but thus much is certain.'

(d) शठतया: The *śaṭha* is the false, hypocritical lover, defined by Rudra, *Śṛṅgāratilaka*, I. 33; cf. Schmidt, *Indische*

Erotik[2], pp. 115–16. शिल्पोत्कर्षो विधेर्: ‘a *chef-d'œuvre* of the creator.’

२९४. Cf. *Pārvatīp.* IV. 10. (*a*) पुनरुक्तावधि: ‘repeatedly.’

(*b*) करजः: ‘finger,’ used in counting. कठोराणि: (1) ‘hard’, (2) ‘obdurate’. पर्वाणि: (1) ‘joints’, (2) ‘periods of time’. The second sense may, however, not be intended.

२९५. (*a*) प्रौढ: ‘vehement’; cf. 300*a* and *d*.

(*b*) आरब्धे: ‘constituted.’

(*c*) सुधा°: (if correct) = ‘looked ambrosia,’ i.e. ‘sweetness’.

२९६. Add to margin **S. Muktāv.* XVIII. 5 (text corrupt).

(*d*) स्मृति: Cf. 298*d*, *Śṛṅgārat.* I. 75*d*.

२९७. (*a*) अतिप्रौढी: ‘far advanced.’ बहलशिख: ‘having a large flame’; cf. घनस्थिरतेजसि, 319*b* and 303*c*.

(*d*) कटुत्कार: (1) ‘cracked’, (2) ‘broken in defeat’; cf. 278*c*.

२९८. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 3080.

(*a*) प्रियसंगमेन: The reading °मे ऽपि is probably an improvement.

(*d*) स्मरामि: Cf. 296*d*.

२९९. (*b*) निजवास: The sweat has established itself permanently (वास, cf. वसति, 89*d* and reff.) on the pale cheek; its junior (अनुजन्मा), the sigh, being released, goes abroad.

३००. (*a*) प्रौढ: Cf. 295*a*. The word is awkwardly repeated in *d*.

(*b*) चेतोभव: = मनोभव ‘Kāma’.

(*c*) सहंकार: Cf. 243*d* and reff.

३०१. (*a*) प्रपञ्चित: ‘fully carried out.’

(*b*) कल्लोल: Metaphor as in उत्कलिका, 56*b*.

(*c-d*) What would they have to desire, if they did not, through their eyes being closed (cf. दरमीलितलोचनानि 306*a* and आश्लेषाद्° 321*c*), experience the fires of separation.

३०२. (*a*) विलोकितस्य: a noun. प्रोल्लासित: Cf. 234*b*.

(*b*) स्मेरशुचेः: ‘brightened by smiles’ (‘having smiling brightness’). क्रम: A musical term; cf. 198*c*.

(*c*) हाव: Concerning this word see B. & R.

३०३. (*b*) जठरशर: ‘full-grown reed-grass’; cf. 314*d*.

(*c*) निपुणया: ‘versed in love's ways,’ cf. 386*c* and reff.

(*d*) मम: This reading is supported by 315*c*; but निज is more appropriate with the expression नेत्रोत्पल.

३०४. (*a-b*) It cools the fire of love and likewise (तथा) relaxes the extreme cold of the Himālaya at night. As regards this union of opposite qualities, cf. 233*d* and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 30, l. 19, and as regards the coolness, 91*d* and reff.

(*c*) एवंको ऽपि . . . : 'such a strange heat.'

(*d*) नीरन्ध्र: Cf. 145*c* and reff.

३०५. (*c-d*) द्रुतश्वासच्छेद: 'quick, short sighs.'

(*d*) शृङ्गारिणी: 'amorous woman.'

३०६. (*a*) दरमीलितलोचनानि: Cf. 301*d* and reff.

३०७. (*b*) अभिनिविष्टव्यवसितैः: 'determined to persist.'

(*c*) तिलककमलिका: 'black *tilaka* mark.' आघूर्णद्: 'tossing against.'

३०८. (*b*) The very स्वेद and रोमाञ्च are like dividing sea and mountain; cf. 320.

३०९. (*c*) अनिर्व्यूढे: 'not carried through'; cf. 323*c*.

३१०. (*d*) अमृतं: This would naturally prevent मरण *c*; cf. 203*b*.

३१२. An *āśīrvāda*.

(*a*) धम्मिल्लमल्लिका: 'jasmine in the tresses.'

(*b*) कचग्रह: Cf. 278*c* and reff.

३१३. (*b*) व्यग्र: 'busied.'

(*c*) अर्धोच्छ्वासस्फुटनखपद: 'wounds bursting with her sighs.'

(*d*) धार्ष्ट्यं: 'boldness,' 'unabashedness.'

३१४. (*a*) लुप्तपत्त्र . . . : The erasure of the paint markings (पत्त्र cf. 70*b* and reff.) exposes the नखपद's.

(*c*) हरिणशिशुदृशः = एणीदृशः. पाण्डुः कपोलः: Cf. 299*a*, 338*d*, 413*b*, 425*a*, 432*b*, 434*b*, 455*c*, *Śṛṅgārat.* I. 148*a*, II. 24*b*.

(*d*) परिणतशर: 'full-grown reed-grass' = जठरशर, 303*b*.

३१५. (*d*) रम्या . . . ईक्षितुम्: 'charming to behold.'

३१६. Add to margin *Padyarac.* VIII. 32 (readings as *Śp.*); also **Sāras.* 80 (readings (*a*) as *Śp.*, (*b*) मूढकान्ते रति°).

(*a*) प्रशान्तिं: This implies the extreme lateness of the hour. The ingenious reading नूपुर is due to the antithesis of रसना.

३१७. (*a*) भावोद्गाढम्: 'with intense passion'; cf. प्रेमोद्गाढ Bhartṛhari, I. 30, प्रौढप्रेम 295*a*.

३१८. (*c*) वस्तु: 'reality.' ब्रह्म = ὄντως ὄν.

(*d*) तत्त्वान्तरं: 'a special essence'; cf. 183*d*.

३१९. (*a*) विधृतः: 'kept still.'

(*b*) घनस्थिरतेजसि: 'having a large, steady flame'; cf. 297*a*.

(*d*) भावैः: 'exhibitions of emotion.'

३२०. With the sense of this verse cf. 308 and 321.

(*b*) 'Was that pleasantly discerned body his body?' सुखि: This reading seems preferable (to सखि); note सुखानि in *d*.

(*c*) रोमाञ्चकञ्चुक: Cf. 321*c*.

(*d*) ज्ञातानि: 'conceived,' 'imagined.'

३२१. (*b*) स्पृष्टेव स्वपयति . . . : As regards this symptom cf. 234*c* and reff.

(*c*) आश्लेषादवहित इव: 'as though separated from contact, if he looked'; cf. 308 and 320.

(*d*) रोमाञ्चस्थगित: cf. 308 and 320*c*.

३२२. (*a*) आसक्तियोगात्: 'by reason of closeness.'

३२३. (*a*) अभिमानतो: = प्रणयात्? cf. B. & R. s.v. 4.

(*b*) शक्यं: Cf. 309*b*.

(*c*) निर्व्यूढं न यदा: Cf. अनिर्व्यूढे, 309*c*. तरत् = तरल; cf. 43*a*.

३२४. (*d*) को जानीते . . . : 'Who knows what they will do?' or (?) 'Who knows what past good deed will bear (is bearing) its fruit (in happiness)?'

३२५. (*b*) कुचयोरुपान्ते: For the phrase cf. 145*c*, 331*a*, 345*b*. लाचा: From the lover's nails (?). द्रव: Cf. 326*b* and reff.

३२६. (*b*) आर्द्र: Cf. 325*b* (द्रवमुचः), 333*c*, 340*a*, 343*b*, 520*a*.

(*c*) कुम्भ: Cf. 150*c* and reff.

३२७. With the general sense of this verse cf. 339 and 422. The ताम्बूल is from the lips, the अगुरु (cf. 373*d*) and चूर्ण from the breast, the आलक्तक from the feet.

(*b*) चूर्णोद्गारैः: Instrumental of circumstance (इत्थंभूतलक्षणे).

(*c*) आभोग: 'curvature'; cf. स्तनाभोग, 142*b* and reff.

३२८. (*d*) लब्धरतं: Cf. *Saundarananda Kāvya*, XVII. 43.

३२९. Cf. 334, 335, 348.

(*c-d*) The bride drowns the parrot's voice by slapping her arms with their jingling bracelets on pretence of timing (ताल) the children's play-dance.

(*d*) बाह्वास्फाल (so read?): 'slapping the (crossed) fore-arms.'

३३०. For the general sense cf. the verse *Śp.* 2066. The rendezvous is renounced and then, however, kept. When too late, the quarrel is remembered. As regards विदितौ active see the lexx.

३३१. (*a*) रेखां: = (1) नखक्षत, (2) 'the crescent moon'. पयोधर: = (1) 'breast', (2) 'cloud'. उपान्ते: Cf. 325*b* and reff.

(*b*) हिमरुचि°: 'as though you paled like the moon in the daytime.' For the comparison with the moon cf. 220.

३३२. (*a*) दृष्टं: This reading is preferable because of (1) मिलद्दृशो: in *c*, and (2) the recurrence of वृत्त in *b*.

(*d*) निरोध: 'restraining.'

३३३. (*b*) रोचना: = गोरोचना.

(*c*) आर्द्राणि: Cf. 326*b* and reff.

३३४. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 2710.

(*a*) गृहशुक: Cf. 329, 335, 348.

३३५. (*b*) गृहशुके: Cf. 334*a* and reff.

(*d*) हरति: 'fascinatos.' आवर्जित: 'bowed.'

३३६. (*d*) नौरिव: being crescent- (and therefore boat-) shaped.

३३७. (*b*) निर्भिन्ना तनुरावयोर्: 'our bodies are two halves of one whole'; cf. 359*a*. जातं: ज्ञातं seems preferable.

(*c-d*) The wound on your lip burns me (through jealousy); cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 179, l. 5; trans., p. 145, ll. 30–1. As regards ओष्ठव्रण, cf. 340*b* and Schmidt, *Indische Erotik*[2], pp. 369 sqq.

३३८. (*b*) अविधीत: With this reading we must adopt an explanation contrary to that of Rucipati, ad loc. पत्त्रलेखा: 'marks on her cheeks'; cf. 70*b* and reff.

(*c*) पुरुषायितं: Cf. 316*b*.

(*d*) मृदित: acc. to Rucipati = शुष्क: but probably the word has the same sense ('crushed' and so 'wan') as in *Mālatīm.* I. 21, which verse is here partly imitated. दुर्मना: : 'melancholy.' हिमद्युति: The likeness of the cheek to the moon is due to its paleness (cf. 314*d*) and the पत्त्र marks (70*b* and reff.); for the comparison cf. 271*d* and *Mālatīm.* loc. cit.

३३९. For a similar idea cf. 327 and 422. वर्णकौ: 'depicter.'

३४०. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 3413.

(*a*) द्रव . . . भङ्ग: 'running (द्रव = सरस in 343*b* and आर्द्र in 326*b* and reff.) wound'; for भङ्ग in this sense see the passage cited by Böhtlingk & Roth from the *Kathāsaritsāgara*, XXVII. 186. The superiority of the reading द्रव over the traditional नव is enhanced by the fact that the latter word recurs in *d*.

३४१. (*a*) काश्मीरपङ्क: 'saffron'; as regards the use cf. 220*d* and reff.

(*a-b*) ताम्रपट्ट: 'copper-plate (for an inscription)'; cf. सौवर्णपट्ट, 156*d*. आर्द्र: Cf. 326*b* and reff.

(*c*) परेन्द्र: = परमेश्वर; or read नरेन्द्र?

(*d*) प्रकटीकरोति: 'publishes'; cf. 445*d*. एणीदृशः: genitive dependent upon अक्षराली or शासनं?

३४२. (*a*) अनर्घं . . . : 'priceless, though cracked.'

(*b*) अपार्थ: because there is no advantage in concealing the व्रण. किमर्थौ: an adjectival form of किमर्थम्.

३४३. The implied comparison in दरम्लावं . . . , श्लथालोक, etc., is to a person who has been bitten by a snake, which itself appears in the लसत्काञ्ची with its रत्नांशु.

(*a*) दरम्लावं: *sic* (for नं?).

(*b*) सरस: Cf. 326*b* and reff.

(*d*) Should we read विषमिदमियज्ञा° 'so great is this poison of passionate men'?

३४४. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 541. Aufrecht remarks that the last line contains the author's name, a practice also exemplified in 29*d* and reff.

(*a*) गृहशुके: Cf. 329 and reff.

३४५. A dialogue, lines *a* and *b* belonging to one speaker, *c* and *d* to the other. किञ्जल्क: Compared to नखक्षतानि. कुचोपान्ते: Cf. 325*b* and reff.

(*b*) विमर्दारुणं: 'red through being crushed.'

(*c*) °मानिनि: voc. 'you who think yourself clever at hinting (नखक्षतानि)'. पुरोभागिनि: 'officious.'

(*d*) उल्लिखिता: For similar excuses cf. 500*d*, 511*d*.

३४६. (*b*) तमिस्रामर्माणं: 'a scar in the darkness.'

(*d*) कस्तूरी: Cf. 222*a* and reff. पत्त्र: cf. 70*b* and reff. मकरिका: cf. 373*d* and reff.

३४७. (*b*) सुखयति: She does not gratify their curiosity.
(*c*) पत्र: Cf. 70*b* and reff.
(*d*) चमत्कारो: 'her start.'

३४८. (*a*) असहन: 'intolerant' of any slight. They mean 'impatient', 'hasty'. मय्येव: 'me instead of him.'
(*c*) आकारमात्र: 'with merely outwardly bland (polite) demeanour'; instr. of quality (Speijer, § 67) with धूर्तस्य.

३४९. (*a*) वलतु: The best reading; cf. 217*a* and reff. धृष्टा: 'stern,' or, more probably (with self-reproach), 'unabashed'; cf. the खला following.
(*b*) विदीर्यतु: Cf. 353*d*.
(*c*) संभाष्यो: This reading (cf. 354*a*, 365*d*) agrees best with मौनेन in *d*; cf. also 365*d*. शठः: 'false'; cf. 293*d* and ref.

३५०. (*a*) तदेव: 'as of old,' when the मानिनी was नववधू.
(*c*) शिरःकम्पन: Cf. 1 and reff.

३५१. (*a*) कौतुक: 'attention.'
(*c*) पुलकोद्गम: Cf. 353*c*, 412*b*.
(*d*) कृतमभिनयैः: 'enough of acting.' The lady's dumbness must really be due, the lover concludes, to displeasure and not to a व्रत.

३५२. Translated *Indische Sprüche*², No. 1363.
(*a*) प्रत्युद्गमाद्: She rises to meet him.
(*c*) अन्तिके: 'in his presence.'

३५३. Translated *Indische Sprüche*², No. 2484.
(*c*) सपुलकः: Cf. 351*c* and ref. स्वेद: Cf. 234*c* and reff.
(*d*) यान्ति शतधा: owing to the excited heaving of her breast; cf. 348*b*.

३५४. Translated *Indische Sprüche*², No. 2915.
(*a*) विचलितं: This and the other neuters go with चक्षुः: with the reading विवलितं cf. 349*a* and reff. स्फारितं: Cf. 218*c* and reff.
(*b*) गृहीतवसने: Cf. the verse पटालग्ने पत्यौ, *Sbhv.* 2056.
(*c*) चरणानति: Cf. 367*c* and reff.
(*d*) प्रपञ्चचतुरं: 'deft in assuming various aspects.' जातागसि: For आगस् used of a lover's fault cf. 356*c*, 395*a*, Rudra, *Śṛṅgārat.* I. 34*b*, II. 50*c*.

३५५. (*a*) वचोवृत्ति: 'functioning of speech.' She is resolutely silent, as in 383*a*, 391*a*, 400*c*, 401*d*, 416*c*, 428*b*, 461*a*. वलतु: Cf. 349*a* and reff.

(*c*) तेन: i.e. the fact यद् . . .

३५६. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 520.

(*b*) किंचित्कालं क्वचिदपि: 'for some length of time you have been finding your pleasure in some quarter or other,' the indefiniteness being scornful.

(*c*) आगस्कारिणो: Cf. 354*d* and reff.

३५७. How can that be called प्रेम which includes so many heterogeneous elements, such as गौरव, सौहार्द, etc. and even कोप?

(*a*) यन्नम्यं: 'which can be equalled by (or associated with) the respect felt for a गुरु or parent.' सुहृदो . . . : 'that wherein friends find room.'

(*b*) यद्दाक्षिण्य: 'that from courteous feeling towards, and fear of, which come playful and ceremonious behaviour.'

(*c*) यल्लज्जा: 'that which is repressed by shyness, that in which oaths give rise to trust.'

(*d*) स परिचयः: 'that form of intercourse.' तत्रापि कोपेन किं: 'and in it (प्रेम) what room is there for anger?'

३५८. Translated *Indische Sprüche*², No. 4649.

(*a*) गुणित: 'repeated,' 'practised.' आमीलनं: She closes her eyes and will not look; cf. 383*b*.

(*b*) आदरेण: 'a dignified courtesy'; cf. गौरव 380*b*.

(*d*) वद्धो . . . : 'assumption of appearance of resentment is enjoined upon my attendants.' With the reading °परिग्रहे परिकरः the rendering will be 'arrangements are made for assuming an appearance of resentment'. For the phrase मानपरिग्रह cf. 400*d* and *Śp*. 3574*a*.

३५९. (*a*) तथा: 'indescribably' (so Arjunavarman *ad* Amaru). अविभिन्ना तनुः: Cf. 337*b*.

(*d*) कुलिशकठिनानां: 'hard as adamant,' because she still lives after securing all that is worth attaining; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 179, ll. 7–9; p. 186, l. 12.

३६०. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 5.

(*a*) अविकल: 'the full moon.'

(*b*) शशधरमणि: 'the moonstone,' which is moist and supposed to melt in the moonlight.

(*c*) रस: The word has the usual double sense (1) 'moisture', (2) 'feeling'.

(*d*) रविग्राव: 'the sunstone,' emitting fire-like rays.

३६१. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 1939.

(*d*) पादान्ते: Cf. 367*c* and reff. खलायाः: She upbraids herself for having become 'hard'.

३६२. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 6357.

(*a*) शठ: For the definition of this word see *ad* 293*d*.

(*c*) क्वाचक्षे: 'How can I describe the case?'

(*d*) आघूर्णन्ती: 'writhing,' 'shuddering'; cf. 367*b*.

३६३. The words सैव . . . °कुचम् belong to the second speaker, the angry lady.

(*a*) आलि: voc. of आली.

(*b*) लिखितापि: 'actually drawn.'

(*c*) अङ्गभङ्ग: 'yawning.'

(*d*) उत्तुङ्गपीन: Cf. 224*c* and reff. आं: An exclamation.

३६४. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, pp. 367–8.

(*a*) शोणतले: sc. coloured by the cheek. तनूदरि: voc.

(*b*) विन्यस्य governs पाणी, 'having placed your hands against' (your cheeks); cf. 273*c* and reff. अञ्जनदिग्ध: The tears are blackened by the collyrium in the eyes; cf. 448*c*, 450*a*.

(*c*) भृङ्गः: For the trite comparison of the lover to a bee cf. *Śakuntalā*, III ad fin. (ed. Calcutta, 1864), the verse इदमपुष्कृति . . . The idea is that the lover, though he may have been attracted temporarily by another, is not forgetful of the नायिका.

(*c-d*) The *Kandalī* is probably here distinguished as more coarse and common than the *Mālatī*.

(*d*) तेन: 'because of that,' 'thereby.'

३६५. (*a*) प्रियतमे: Dependent upon कोपः.

(*d*) संभाष्यतां: This reading is supported (against °भाव्य°) by 349*c*, 354*a*; cf. also 355*a* and reff. But संभाव् goes better with उत्पलेन (an offering of flowers).

३६६. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 4443.

३६७. (*b*) घूर्णते : 'shudders'; cf. 362*d*.

(*c*) प्रणामान्तो मानस् : Throwing himself at the lady's feet is the lover's last resource; cf. 354*c*, 361*d*, 371*b*, 392*c*, 393*a-b*, 400*b*, 404*d*, 412*d*, 415*b*.

(*d*) प्रत्यासत्त्या : through 'nearness'. कठिनम् : cf. 328*a*.

३६८. (*a*) जठर : 'old.' For this form, perhaps a corruption originally of जरठ, see 66*d* and reff. लवलीपाण्डुर : Cf. 275*c* and reff.

(*d*) लडितं : = ललित ; cf. 151*b* and reff., Lacôte *ad Bṛhatkathā-ślokasaṃgraha*, I. 56. The ड for ल is characteristic of Nepalese and old Bengali MSS.; it occurs, for instance, in the *Saundarananda Kāvya* recently published by Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī.

३६९. (*a*) गोत्रस्खलित : 'mistake in a name.' The lover addresses the lady by another name; cf. 393*a*. हतकोप : 'accursed anger.'

(*b*) विलक्ष : 'abashed.'

(*c*) आकूतज्ञः : 'acquainted with my real wish.' परिणतिपरामर्श : 'understanding developments,' i.e. foreseeing my change of mind; cf. 372*a*.

(*d*) किमिदम् : 'What can this mean (e.g. treachery)?'; cf. 515*d*.

३७०. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 4554.

(*a*) अलमालापैरलं : 'Enough of false speeches.'

(*c-d*) Note the antithesis तथाच्छन्दं . . . प्रकृतिचपले.

(*d*) हतजीविते : 'my accursed life.' She hints at her death.

३७१. (*b*) चरणमूले : Cf. 367*c* and reff.

(*c*) कण्ठप्रणयितां : 'close acquaintance with your neck'; cf. 79*b* and reff.

३७२. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 283.

(*a*) परिणति : Cf. 369*c*.

(*b*) शरले : 'simpleton'; cf. 390*d*, 398*b*.

(*d*) अरण्यरुदितैः : 'vain lamentations'; cf. Colonel Jacob's *Second Handful of Popular Maxims*, p. 3, and *Śakuntalā*, Act II, *sub init.*

३७३. (*a*) ज्योत्स्नया : dependent upon नश्यद्°.

(*d*) पत्त्रभङ्गमकरीः : 'Crocodile-marking in paint.' Cf. 346*d*, 434*b*, *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 10, l. 4; trans., p. 6, l. 11, and note, p. 266. सौधागुरु : 'black as *agallochum* on stucco.'

३७४. (*a*) प्रणयिनी : 'intimate with,' sc. 'near'; cf. 79*b* and reff. As regards the attitude cf. 273*c* and reff.

(*d*) नोचितमिदं : 'this is not right (fair, worthy of you).' तद् : error for यद् ?

३७५. A verse similar to 376 and 396, and *Kumāra Sambhava*, v. 24 (discussed *Citram.*, p. 1).

(*b*) कलयति : 'reaches'; cf. 396*a*.

(*c*) व्यवसितविलासं : 'which no longer moves gaily' (viz. the श्रोणिबिम्बं). तद : refers to यद in (*a*).

(*d*) स्वच्छानां : in the physical, and also the moral (or ceremonial), sense; so also विपद्. To the naturally pure (upright) even a fall (misfortune) does not involve complete unhappiness.

३७६. Cf. 375 and 396.

(*a*) लोलं : adverb.

(*b*) धारालास् : 'in showers.'

(*c-d*) विभ्रमं बिभ्राणा : 'conveying the illusion,' a phrase occurring in the *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 9, l. 7.

३७७. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 1533; Jacobi, *Dhvanyāloka* (trans.), p. 47 = p. 609.

(*a*) पत्त्र : Cf. 70*b* and reff. करतलनिरोधेन : Cf. 273*c* and reff.

(*d*) प्रियो मन्युर् : 'Anger, which in these various ways (*a-c*) embraces you, is your real lover now'; cf. 384*a-b*. निरनुरोधे : vocative.

३७८. (*a*) केन . . . कायव्रतं : i.e. 'who has not been made by you, sulky lady, to undergo all sorts of things?'

(*b*) मानवान् : 'offended.'

(*c*) स्वः केचिन्न वयं यदि° : 'if I am nothing.'

(*d*) चन्दने ऽपि : 'even if sandal rubs too hard, flame is called forth,' i.e. 'if even you treat me too badly, I shall lose my temper'. अपरस्य : 'another's,' sc. a proverbial saying.

३७९. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 7252.

(*b*) न कार्यं : 'I will have nothing to do with.'

३८०. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 1378.

(*b*) गौरवं : 'sullenness, dignity' (= मौन) : cf. आदर in 358*b*.

(*c*) आकुल : 'ill at ease.' वलन : Cf. 216*a* and reff.

३८१. (*b*) चरण . . . : 'that I may not lie for ever, a lingering guest (or in vain), at your feet,' cf. 367*c* and reff. (as concerns न in such a clause see Speijer, *Sanskrit Syntax*, § 405, n. 1).

(*d*) विधोर्: 'the moon.' लवलपाण्डर: Cf. 275*c* and reff.

३८२. (*a*) The 'friends' of the lady credit the lover with the yogin's eye (दिव्यचक्षुस्), which sees the type (सामान्य, cf. *Nyāyakośa*, s.v. योगज), viz. his loved one, and beholds only her in all women. Read सापि प्रणयिणी?

(*b*) Read स्वयं सामग्र्यङ्कं or स्वमन्यास्वग्राङ्कं? The last word was no doubt संक्रमयति.

(*c*) Read विलीनाभिज्ञानं, 'without recognition.' The *ī* is visible in the MS. पुरो: 'present before you.'

(*d*) भवानेकस्: 'you only.' *Others* can distinguish us!

३८३. (*a*) अमृतधारां: i.e. 'your speech'.

(*b*) दृशावुन्मील्यितां: Cf. 358*a*. इन्दीवरमयं: sc. 'with your glances'. For the sense cf. 397*a*.

(*c*) अधृतीर्: 'indignant feelings.'

३८४. Translated *Indische Sprüche*, No. 1937.

(*b*) Cf. 377*d*. किमस्ति . . . : 'what else does fate allow?' or 'what else is to be arranged?' (the purport of *c-d*).

३८५. (*a*) कलितः: = विदितः or गृहीतः.

३८६. (*a*) व्यर्थानुनीतौ: 'vain appeasement.'

(*c*) अनेहसि: = काले. निपुणया: 'practised'; cf. 303*c*, 403*d*, and नैपुणाद् 489, Rudra, II. 12*b*, 110*d*.

(*d*) रहःखण्डनं: Here and in 390*b* खण्ड् has the simple sense of 'violent handling', not the technical sense of the *Alaṃkāra* books, for which see B. & R. and Rudra's *Śṛṅgāratilaka*, I. 143, Vagbhaṭa, *Kāryānuśāsana*, p. 64, Schmidt, *Indische Erotik*², pp. 219–21.

३८७. (*a*) दिवस इव कोपे: Cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 217, l. 23, अगलच्च दर्पप्रसर इव . . . दिवसस्त्रिभुवनस्य.

(*b*) प्रसत्तौ: = प्रसादे?

(*d*) कृतपुण्यस्य: Cf. 123*b* and reff.

३८९. (*d*) प्रतिरोधि: 'conflicting with'; cf. 29*c*, 'All the more smiling through struggling with the sweat' (234*c* and reff.).

३९०. The lover explains that he has done to the rival all that the angry lady desires. The words have, however, a double implication.

(*a*) दुष्टा: 'ill-used.' आचोटिता: Cf. *Kuttanīm*. 813.

(*b*) आक्रष्टा कवरीषु : Cf. 278*c* and reff. खण्डिता : Cf. 380*d* and reff.

(*c*) त्वत्कृत्य : 'what you would like to do.' त्वद्गोचरे : 'upon an object (a person) beyond your reach.'

(*d*) शरले : voc. 'you innocent'; cf. 372*b*, 398*b*.

३९१. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 7102; imitated *Karṇasundarī*, III. 29, सुतनु विसृज लज्जां.

(*a*) मौनं : Cf. 355*a* and reff.

३९२. (*b*) अपरतामप्रत्यायमानादिषु : 'not understood in their real import,' sc. purposely misunderstood.

(*c*) पादानते : This is the lover's last resource; cf. 367*c* and reff.

३९३. (*a*) गोत्रस्खलित : 'mistake in a name,' sc. in addressing the नायिका by some other woman's name; cf. v. 369 (*a*).

(*b*) ग्रहवति : voc. 'O mad one'.

(*c*) आयतिहितं : 'who will be friends in the future.'

(*d*) मुखं मा कुरु नदीम् : Cf. 394*c*-*d* and reff.

३९४. (*b*) शास्यः : 'to be instructed,' i.e. 'punished'.

(*c*-*d*) The meaning is no doubt 'what has your face done that it should be channelled with tears'. For the expression cf. 276*a* and ref., also 393*d*.

३९५. (*a*) किमपि : 'My mind apprehends something certain.' आगः : Cf. 354*d* and reff.

(*b*) तत्क्वासे : 'what is my position?' जङ्गमवने इह : 'in this forest called the world.'

३९६. A verse similar to 375–6: see notes.

(*a*) कलयति : 'reaches'; cf. 375*b*.

(*b*) नवम् : adverb.

(*c*) सुकृत : Cf. 123*b* and reff.

(*d*) अस्याः : The genitive depends on प्रत्यङ्गं.

३९७. (*a*) विकिर : 'scatter abroad' (sc. your glances) or 'open' (?). मन्दच्छायं : 'having its splendour dulled'; cf. 383*b*.

(*c*) शिखण्डिनः : As regards the sweet voice of a peacock cf. *Indische Sprüche*[2], Nos. 629, 975, 4349, etc.

(*d*) मानस्थानैर् : 'by self-respecting (or respected) persons (like you, if you are to be really मानिनी).' Therefore you must display your superiorities.

३९८. (*a*) मायाविनय : 'pretended modesty.'

(*b*) प्रत्येषि : 'you confide.' The offended नायिका addresses her friend. प्रकृतिसरले : 'simpleton'; cf. 372*b*, 390*d*.

(*c*) लाचा : 'greatly suggestive of lac.' The lover has been throwing himself at another lady's feet. As regards प्रणयिणी cf. 79*b* and reff.

(*d*) अनतिचिर . . . : 'indicating (पिशुन cf. 399*d*) an occurrence (i.e. meeting with another mistress) not long past.'

३९९. (*a*) अतिमानरुद्ध : 'excess of pride preventing their making peace.'

(*c*) प्रथमानुनीतिं : 'the first sign of appeasing.'

(*d*) भावाः : 'feelings.' पिशुनाः : 'indicating,' cf. 398 (*d*).

४००. (*b*) चरणपतितो : Cf. 367*c* and reff. अयं जनः : = the नायक. The speaker is probably not he, but the सखी. निहतो : With this reading cf. 415*b*.

(*c*) °व्यसनाद् : 'foolish persistence in a pretended vow of silence'; cf. 355*a* and reff.

(*d*) 'This is getting rid of your servants, not assumption of offended self-respect'; i.e. you are really breaking with your lover and us as well. मानपरिग्रहः : Cf. 358*d* and reff.

४०१. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 525.

(*a*) कुटिलतां : There is no भृकुटी.

४०२. (*c*) प्रसादनभयाद् : She denies being angry, in order to preclude a dreaded effort to appease her.

(*d*) रसावतारः : 'a new charm.'

४०३. (*a*) प्रणयिनी : 'courting,' i.e. 'near to', 'towards'; cf. 79*b* and reff.

(*b*) अधरबद्धतृष्ण : 'thirsting for her lip.'

(*c*) जघने : 'at (i.e. from) her जघन.'

(*d*) निपुणया : 'clever,' 'versed' in lovers' ways; cf. 386*c* and reff.

४०४. (*b*) कोपे मदीये : 'when I was angry.' तव goes, of course, with दृष्टिर्.

(*c*) विश्रम्भ° : 'confidential.'

(*d*) सैवाहं : 'I am still the same'; cf. Horace's *Donec gratus eram*, etc., etc. (Odes, iii. 9).

४०५. A verse imitated *Padyaveṇi*, VII. (69*b* भानुकरस्य); *a-b* contain a reference to the Vaiśeṣika philosophy; cf. the memorial verse:

ज्ञानजन्या भवेदिच्छा इच्छाजन्या भवेत्कृतिः ।
कृतिजन्या भवेच्चेष्टा चेष्टाजन्या भवेत्क्रिया ॥

(*a*) परीरम्भः: 'the (attempted) embrace.' परं: 'at the most.'

(*b*) भजन्ति विज्ञानं: 'attain to consciousness, but not to utterance.' अनूरोधविधयः: 'processes of appeasement.' As regards the form अनूरोध cf. B. & R.

(*c*) निशासीम: 'midnight.'

(*d*) प्रत्यावृत्तं: 'turned back,' or (in regard to the वपुः) 'turned round to'.

४०६. (*b*) अशोकदोहद: Concerning the *Aśoka* tree's longing to be kicked by a woman's foot, cf. *Harṣacarita*, trans., p. 149, n. 3.

(*c*) केलिपटुना: 'clever in play.'

(*d*) अज्ञोपनतेन: 'arrived (granted to me) unperceived,' so, in her dream. मूर्ध्नि: Cf. 367*c* and reff.

४०७. (*a*) मयि: 'towards me.'

(*d*) हतव्रीडं: 'shameless.'

४०८. (*a*) पादानतः: Cf. 367*c* and reff.

(*b*) आत्मना: 'alone.'

(*c*) प्रस्तुत: 'actually.' धृतो: 'stopped,' 'arrested.'

४१०. Translated *Indische Sprüche*², No. 2071.

(*c*) गतास्ते च दिवसाः: Probably a misreading (instead of accusative) found in the archetype.

४११. A punning verse, to be compared with पृथुरसि गुणैः, **Skm.* III. 66 (वीर्यमित्रस्य), *Sbhv.* 2502 (कस्यापि).

(*a*) पृथुः = (1) 'broad', (2) '(the primeval king) Pṛthu'; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 110, l. 2. अर्जुन: = (1) 'white', (2) 'Arjuna'.

(*b*) सवलि: = (1) 'having wrinkles', (2) 'that Bali'. मान्धातृ: = (1) 'me-supporting', (2) 'Māndhātṛ'.

४१२. (*a*) दृष्टे: This and the following locatives go with प्रेयसि, while the participles मुकुलितं, etc., have for their

subjects मानेन and ह्रिया. अग्रे गते : 'come into her presence.' वक्रवत् goes with न्यग्भूतं.

(*b*) पुलकवत् : Cf. 351*c* and ref.

(*d*) पादस्पृशि : The climax ; cf. 367*c* and reff.

४१३. (*a*) बिसिनी° : Even the cool lotus fibres take fire.

(*b*) कुपूरायते : apparently = नदीपूरायते.

(*d*) उद्धूलि : 'grey with ashes.' For the idea cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 173, ll. 9-10 : अत्युष्णावयवस्पर्शभस्मीभूतोदरैरिव धवलैः करैः स्पृश्यमानं. Here the *wet* sandal paste is burned to ashes ! Cf. 420*b*-*d*, 457*c*, 496*c*.

४१४. (*a*) देवेन . . . शशभृल्लेखाभृता : = 'Siva'.

(*c*) त्यक्ता : 'giving up (turning away from).' हंसि : apparently = 'coward', the sense being enforced by the feminine gender ; cf. हंस = 'unenterprising king' (Lexx. *ap.* B. & R.).

४१५. (*b*) पादे निपतन्नपि : Cf. 367*c* and reff. आहतः : Cf. 400*b*.

(*d*) For the assonance हार भार see *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 109, ll. 11–12, and 169*d* *supra*.

४१६. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 1079.

(*b*) नासाग्रे नयनं : Cf. 428*b*. एतदपरं : 'this, further,' 419*c* and reff.

(*c*) इदं : 'this world.' शून्यं : 'vacant.' In 461*b*, 465*a*, 475*a*, we have the subjective 'vacancy'.

(*d*) वियोगिनी : = विरहिणी ; cf. 434*c*. The same idea recurs in 428*d*, ब्रह्म वा वल्लभो वा.

४१७. A desperate attempt to convince the *virahiṇī* that the rainy season, when her husband ought to have arrived home, is not come ; cf. 421.

(*a*) नो वकाः : 'not cranes,' whose flight heralds the rains.

(*b*) कुम्भ : the elephants' frontal bones. For the comparison cf. 175*a* and reff.

(*c*) श्वासवात : What appear to be winds are only the elephant's breathing.

(*d*) मलिनयसि : Similarly मुखमपवित्रयन्त्यश्रुबिन्दवः *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 19, l. 2.

४१८. (*a*) नाकानोकह : 'tree of paradise.'

(*b*) . . . पधानीकुरु : 'make (the moon ?) my pillow.'

(*c*) स्नेह: = (1) 'oil', (2) 'affection', the usual double sense. अवसेक: 'dripping' (on the fire and making it burn up, विलसत्) ; cf. 420*c-d*.

৪১৯. In this verse several terms of Buddhist philosophy are played upon (cf. 280):—सौगत: = (1) 'Buddhist', (2) 'happy'. आलम्बन: = (1) 'object of sense perception', (2) 'support'. क्षणिक: = (1) 'transitory', 'momentary', क्षणभङ्गि, (2) 'fickle'. निरात्मक: = (1) 'without an ego', (2) 'soulless'. शून्यतम: = (1) 'very void', (2) 'very unreliable'. वन्द्य: = (1) 'to be saluted', (2) 'to be dismissed from the mind'. The speakers are the नायिका (*a-b*) and the सखी (*c-d*).

(*c*) किमन्यत्: = किमपरं 'what more?', a phrase introducing a climax ; cf. 416*b*, 430*c*, 465*b*.

৪২০. (*b*) धूसरं: suggesting the ashes of *d*; cf. 413*d*, 456*d*.

(*c*) अवसिक्त: Cf. 418*c*.

(*d*) अनुयात: 'accompanied by.'

৪২১. (*b*) निर्घोष:: the roar of storms; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 180, l. 19. रववशी: 'given up to croaking.' भेकनिचय:: Cf. 110*d* and reff.

(*d*) मुहुर्: 'further.' With this verse cf. 417.

৪২২. Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, pp. 35–6; cf. 327 and 339.

(*b*) 'In the middle of her body green, not having been pressed.' Owing to the पीनस्तनजघन the waist does not touch the couch.

(*c*) व्यस्तन्यासं: 'disordered.' आक्षेपवलनै:: 'tossing and rolling.'

৪২৪. (*a-b*) स्निग्धेन: The instrumental goes with परीक्ष्यो: दाहभयत: gives the reason why the friends cannot touch her; what is स्निग्ध would easily burn ; cf. 97*d* and 413*d*.

(*b*) प्रस्त्रंपच: पायसाम्: Cf. अम्भ:प्रसूतंपच:, 276*a*.

(*d*) लाजस्फोटं स्फुटन्ति: 'burst, like grains in boiling.' सर्वे: 'All' indicates the extreme heat—usually only some of the grains would jump. Kṣemendra, in the *Aucityavicāracarcā* (14), expresses the opinion that the comparison mars the tone of the verse.

४२५. (*a*) ताडीफलपाकपाण्डु: Cf. 275*c* and reff., 314*d* and reff.

(*b*) पाणिनिषेवणात्: Cf. 273*c* and reff. पञ्चाङ्गुलि: 'mark of five fingers'; cf. *Harṣacarita*, trans., p. 45 n., p. 123, n. 1, p. 268.

(*c*) गौरी क्रुध्यतु: A form of objurgation, appropriate here since Gaurī is the goddess of marriage, etc.

४२६. (*a*) केयूरीकृतकङ्कणा: sc. her bracelets having slipped up her thin arms, which she is holding up, बद्धाञ्जलि.

(*b*) व्यालोलालक: 'dishevelled hair,' as in 455*b*, 464*b*.

(*c*) स एवेति: 'recognizing that it is himself.'

(*d*) वक्रित: Cf. Rudra, *Śṛṅgārat.* I. 26*a*. भिन्ना: 'divided' or 'penetrated', 'pierced', or 'confused'.

४२७. (*a*) आमर्मर (मुर्मुरा): Cf. मर्मरयन्ति 104*d* and reff., 289*d* मुर्मुरतां.

(*c*) प्लोषपीडां: 'pain of burning.' The heat of her body burns the rays.

(*d*) °मुग्धा मयूखाः: 'rays soft (tender) as developing lotus stalks.'

४२८. (*b*) नासालक्ष्यं: 'having the nose for object' = 'fixed up on the nose'; cf. 416*b*.

(*d*) ब्रह्म वा: The idea is the same as in 416*d*.

४३०. (*a*) संवेदने: 'consciousness,' vocative from संवेदना.

(*b*) निर्वृते: vocative from निर्वृति. यूयं: sc. निद्रा, etc., etc. It is well with these, which have gone away with the lover.

(*c*) किं चान्यत्: Cf. 419*c* and reff. विपद्वत्सलो: 'dear in trouble.' The sentence is interrogative. प्रियसं°: 'departed (i.e. neglected, turned away), when my love was with me.'

(*d*) मूर्छा°: 'my servant, Fainting, who makes me forget my pain'; cf. विरहव्यथाप्रणयिनी . . . मूर्छा in 291*c*.

४३२. (*b*) पाण्डुभावः: = पाण्डुता.

(*c-d*) Her limbs, naturally of a golden hue (cf. 49*a* and reff.), are silvered with pallor (314*d* and reff.). आवर्त्य: 'having fused together'; see B. & R.'s lexicon s.v. आवर्तन, and *Saundarananda Kāvya*, XV. 68.

४३३. (*c*) जीवित: The word is made masculine for the sake of personification.

(*d*) महाजनो: The line is quoted (by way of parody) from the celebrated verse वेदा विभिन्ना (तर्कोऽप्रतिष्ठः), etc., *Mbh.* I, *Vanaparvan*, p. 829 = *Sbhv.* 3437 दिग्नागस्य.

४३४. (*a*) नाञ्जनं: Cf. 435*a*, 444*a*, 448*c*, 450*a*. करतले वक्त्रं: Cf. 273*c* and reff.

(*b*) गण्डे पाण्डरिमा: Cf. 314*d* and reff. पत्त्रमकरी: Cf. 346*d* and reff.

(*c*) वियोगयोग: 'the योग (= तपस्) of separation'; cf. 416*d* and ref.

(*d*) कतमः: 'which person?' नीतः प्रसादश्रियं: 'honoured by the favour of Kāma.'

४३५. (*a-b*) Cf. 434*a*, 444*a-b*.

(*b*) पत्त्ररचनौ: For पत्त्र cf. 70*b* and reff.

४३६. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 55.

४३७. (*b*) प्रस्तर: 'stone.' Perhaps the missing akṣaras were एव. क्रूरः: 'hard' in both senses.

(*c-d*) The words आकर्षक 'attracter', द्रावक 'captivator', चुम्बक 'kisser', भ्रामक 'mover', are all names of the loadstone or magnet. Note the appropriateness of the word लोहमयी in this connexion. Concerning आकर्ष cf. 278*c* and reff.; द्रावक also contains, no doubt, the idea of 'melting'; cf. 234*c* and reff.' 'None can make me false to him.'

४३८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 524.

(*a*) नावस्था: sc. अभिधेया. अवधेस्तस्य: 'the promised time.'

(*b*) उपालम्भपदानि: 'words of reproach.' अकरुणे तत्र: 'in the presence of that unfeeling one'; or अकरुणे vocative?

(*d*) चूतैर्: Cf. 54*c* and reff.

४३९. (*a*) She tries to sleep in order to see the lover in a dream (cf. 278*b* and reff.); but sleep will not come.

(*b*) स्वेदः सपत्नीजनः: 'perspiration (cf. 234*c* and reff.) plays the part of a rival wife,' i.e. prevents her. चित्रेणा°: The practice of portraying the absent one often recurs, e.g. 285, 448*c*, 453*b*, 466*d*.

(*c*) अथ: 'or if.' मन्युः: 'grief.' गिरामर्गलः: 'bars her utterance.'

४४०. (*a*) व्योमश्री°: 'line of clouds, unique pearl necklace upon the bosom of the beauty of the sky.'

(*b*) आदरः खलु . . .: 'you must be very careful of your life.'

(*c-d*) Even I have died from the pangs of severance: how will you, a mere man, support them?

४४१. Translated *Indische Sprüche*[2], No. 937.

(*b*) विश्रान्तेषु पथिषु : 'the travellers having ceased to appear.'

(*c*) अस्मिन् क्षणे : To be taken with मा भूदा°.

(*d*) अमन्दवलितोद्ग्रीवं : 'frequently turning round with uplifted neck'; cf. 254*b*. The other reading, °तग्रीवं, is perhaps a simplification; as regards वलित cf. 216*a* and reff.

४४२. (*a*) करतले : Cf. 273*c* and reff. सुप्ता : Cf. 110*b*.

(*b*) पक्ष्मः : Cf. 55*a* and reff.

(*c*) प्रथम° : 'previously greatly fruitful.' लावण्यसंवादिनी : 'co-operating with, heightening, her beauty'; cf. 275*c*.

(*d*) पाण्डिम्ना : Cf. 314*d* and reff. कथागोचरम् : 'a mere story,' not a reality. कान्तिः : 'brilliancy.'

४४३. Cf. 383 and 397.

(*a*) चकोरप्रणयिनीः : 'the wives of the *cakoras*' or 'your friends the *cakoras*'. The *cakora* feeds on moonbeams (ज्योत्स्ना); cf. 17*d* and reff.

(*b*) पञ्चविशिखः : The भ्रूलता reminds Kāma of his bow.

(*d*) विशेषास्ते : 'your superiorities.' क्षतिमत् : cf. 123*b* and reff.

४४४. (*a*) यादृक्तादृक् : 'anyhow,' i.e. not put in order; dishevelled hair, as in 426*b* and reff. अकज्जले : Cf. 434*a*, 435*a-b*.

(*b*) मृगमद : cf. 222*a* and reff. पत्त्र : cf. 70*b* and reff. स : 'the wonted.'

(*c*) अयम° : 'this and that.' असंस्मरणेन ते : 'in your forgetfulness of them.'

(*d*) विलास° : 'appurtenances of coquetry.'

४४५. The crows carry off round their necks the bracelets dropped from her thin arms.

(*a*) किं व्याहृतैर्ग° : 'What is the use of speeches? Begone!' For व्याहृति cf. 505*d* and *Jānakīh.* ix. 8*a*.

(*b*) उद्यम्य : 'having with an effort (or 'outburst', cf. B. & R. s.v. यम् + उद्) lifted up her enfeebled arms.'

(*c*) युष्मद् : the lover.

(*d*) प्रकटीकरोति : 'publishes'; cf. 341*d*.

४४६. (*b*) हरहासहारि : 'surpassing the (white) smile of Śiva,' who is अट्टहासिन्. For the simile cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 241, ll. 15–16; trans., p. 212, ll. 20–2; as regards the whiteness of smiles, trans., p. 5, n. 5, and 64*d*. हृदये : 'bosom.'

(*c*) मृणालवलय : 'bracelets of lotus fibres' to cool the feverish heat; cf. 102*a*, 496*a*.

(*c-d*) करे विन्यस्ता° : Cf. 273*c* and reff.

(*d*) सुव्रती : Cf. 123*b* and reff.

४४७. (*a*) ईर्ष्या समागमे: Cf. 362, 369, 393*b*.

(*b*) स्पृष्ट: : Cf. 296 and 298.

४४८. Cf. 456. (*a*) गङ्गासरय्वो: : With the reading सरस्वत् we must understand the River Sarasvatī; cf. B. & R. But it may be a correction due to the fact that the Ganges and the Sarayu do not join, which, however, is not excluded by the text as printed.

(*b*) खलत् : Cf. 32*d* (here 'tossing'). कङ्काल : the skeleton of his previous body, consigned by good fortune to one of the sacred streams. तीर्थे प्राणांस्त्यक्त्वा भद्रो देवालयं याति, *Bṛ. Saṃ.* lxix. 19.

(*c*) लिखितं : Cf. 439*b* and reff. कज्जलक्लेदभाञ्जि : Cf. धौताञ्जनश्यामला:, 450*a*, also 434*a* and reff.

(*d*) पत्त्र : Cf. 70*b* and reff.

४४९. (*a-c*) By painting the *haṃsa* with the saffron (on which cf. 220*d* and reff.), she makes him resemble a ruddy-goose, so that his wife the *haṃsī* misses him. For this sin she is suffering herself the pangs of separation. कौतुकिन्या : 'amusing myself.'

४५०. (*a*) धौताञ्जनश्यामला: : 'black with the collyrium which they wash away'; cf. 448*c*.

(*c*) आकुञ्चितकण्ठरोधकुटिला: : 'broken (opposite to सरल, 'straight,' 'unimpeded,' 497*c*) owing to the choking of your bowed neck'; कण्ठरोध recurs 82*b*.

(*d*) झंकारा: : Cf. 243*d* and reff. (here 'sighs'). पञ्चम : Cf. 55*a* and reff. प्रणयिन: : inclined to 'keeping to'; cf. 79*b* and reff.

४५१. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 47.

(*a*) इदानीं : To be taken with रजन्याम् in *b*.

(*b*) ममाश्चर्यं : Parenthetic 'strange!'

(*c*) अयं . . . चन्द्र: : These words are spoken by the सखी. किमिति : 'with what purpose?'

(*d*) अनाथानां . . . भवति : This line also is spoken by the सखी. विपरीतं : = (1) 'inverted', (2) 'contrary', 'unfavourable'. इह : = इह लोके : 'in this world.'

४५२. (*a*) अग्निमुचः : i.e. 'hot'. प्राणाः : vocative.
(*c*) स्वप्नासादित : Cf. 278*b* and reff.
(*d*) स्वच्छन्दो : 'as you please.' कष्टो : 'your hateful choice of conduct.'

४५३. (*a*) पञ्चबाणः : Cf. 285*d*. साक्षाद् : 'Kāma in person'; but really it is, as the speaker is aware, not Kāma, but the lover.
(*b*) अलेखि : Cf. 439*b* and reff.
(*c*) करशाखामञ्जरी : 'fingers.'
(*d*) धनुषि . . . मकरे : the usual symbols in a picture of काम, such as the सखी has made. स्वस्थ : 'natural,' 'correct': but ? read सुष्ठु or स्वस्व.

४५४. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 538.
(*b*) शालीनया : As a lady she does not betray her emotion.
(*d*) चूतः : For the चूतः and its appropriateness in such a case cf. 54*c* and reff., esp. 473*d*.

४५५. (*a*) ग[तं] : 'gait.'
(*b*) व्यस्तालका : Cf. 426*b* and reff. भूतटी at end ?
(*c*) आपाण्डु : Cf. 314*d* and reff. करपल्लवे : Cf. 273*c* and reff.
(*d*) तपःफलं : Cf. 123*b* and reff. यस्मै : 'for whose benefit'; cf. our 'die for'.

४५६. Cf. 448. (*a*) क्षती : Cf. 123*b* and reff. कलावान् : 'accomplished.'
(*d*) भस्म . . . पाण्डिमानं : Cf. 420*b-d*, also 314*c* and reff.

४५७. (*a*) उत्सङ्ग : the 'bosom' or 'lap' of the couch. नवकमलिनीशय्या : The couch of twigs as स्मरतल्प often recurs, e.g. 458*c*, 495*c*, 501*c*, *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 32, l. 13.
(*b*) The cool air is like a rain of hot cinders.
(*c*) तत्रैवास्तां : 'let things remain as they are.' दहति . . . चन्द्रनाम्नः : Cf. 413*c-d*, 496*c*.

४५८. (*b*) चित्रकेलिसदसो : 'the painted play-room.' वेषं विषं : For the expression cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 193, ll. 5–10.
(*c*) अब्जिनी° : Cf. 457*a* and reff.
(*d*) संकल्पोपनत : 'brought to her in thought'; cf. 466*b*.

४५९. (*a*) °तलाः : 'rippled on the surface.' उत्पीड : 'foam.'
(*b*) पृषतः : 'drops.'
(*c*) निजगरिमतः : The size of the tears betoken the extremity of the चिन्तातङ्क. आसूचयन्तो : 'drawing out the story of.'

४६०. With *d* of this verse compare *Kumāras.* v. 24.

(*b*) वारुणेन : } Apparently the अस्त्रं वारुणं (Varuṇa being
(*c*) वारां पूरः : } god of the waters) produces water in the object struck; for instance, it is the cause of dropsy, as in the case of Hariścandra (*Aitareya Brāhmaṇa*, vii. 15. 1, and Jolly, *Medicin* (in Bühler's *Grundriss*), p. 81).

(*c*) स्फारनेत्र : Cf. 219*c* and reff. प्रणाली : Cf. 276*a* and reff.

(*d*) शारिणी or सारणी (सारिणी) : = 'brook', 'channel'.

४६१. (*b*) नो वेत्सीदृशम॰ : 'You don't know thus and thus.' शून्याम् : Cf. 416*c* and reff.

(*c*) तल्पादृश्य : 'invisible (or 'hardly visible', आदृश्य) on the couch.'

(*d*) If we read . . प्रेमान्यदेषा गतिः the sense will be 'find another lover, that is the only way'.

४६२. (*a-b*) contain a series of questions with negative answers.

(*a*) वातेन वि॰ : = 'mad'. न न : A decided negative ('No! No!'). महाभूतार्दिता : 'hurt in the elements (*dhātus*) of her body'; cf. Jolly, *Medicin* (in Bühler's *Grundriss*), p. 46.

(*b*) भ्रान्ता : 'suffering from delusion.' संनिपात : 'a complication'; cf. Jolly, loc. cit. प्रच्छादिता : = अन्तरिता, see B. & R.

(*d*) She has seen King Bhoja and is fallen in love. किं कथयामि : 'How can I tell it?' cf. 362*c*.

४६३. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 362.

(*a*) करतले : Cf. 273*c* and reff.

(*b*) सरलं : 'straight,' opposite of वृजिन ; cf. 474*c*. The straight, neglected hair is here a sign of grief.

(*c*) सामर्थ्यानि : 'powers.'

(*d*) The reading कंचित् is suggested by 425, 434, 448, 455, 456, 462, etc.

४६४. (*b*) विषद्यसि : = विश्॰ 'disentangle.' आकुल : Cf. 426*b* and reff.

(*c*) देहयात्रा॰ : 'consonant with the satisfaction of bodily needs.'

(*d*) क्वापि : 'in (the case of) any of them.'

४६५. (*a*) शून्या : Cf. 416*c* and reff.

(*b*) एतत्स्यात् : 'let that be the case, what more?' Concerning किमन्यत् cf. 419*c* and reff.

(*c*) विकारि : 'susceptible.'

(*d*) विपत्ति : 'overthrow.'

४६६. (*b*) तत्संकल्प : 'thoughts of him'; cf. 458*d*. जडिम : Cf. 283*d* (त्वत्संकल्पजडे), 477*c*, also 91.

(*c*) उत्कम्पलोल : Cf. कम्पस्खलत्स्रस्त, 285*a*.

(*d*) पाणिलेखाविधिषु : Cf. 439*b* and reff.

४६७. (*c*) प्रचल : = the more usual तरल.

(*d*) अङ्गमङ्गम् : 'limb by limb.'

४६८. (*a*) दलति : intrans., cf. 61*c*.

(*b*) विकलः : = विह्वलः, 'distressed'; cf. 522*d*.

४६९. (*a*) क्वचिदपि स्थैर्यं न . . . : 'You are restless.'

(*b*) दिशः पश्यसि : 'you look around'; cf. 506*b*, 507*c*.

(*c*) त्वं चापि : 'you also' (as well as I).

४७०. (*a*) सुरभि : 'spring.'

(*b*) गाढाम्रेडं : 'with tight double coils.' मरुतः : genitive.

(*c*) पञ्चमं : cf. 55(*a*) and reff. राग has here its musical sense.

(*d*) चन्द्रं चूर्णीकुरुत . . . शिलापट्टके : Cf. चन्द्रं चूर्णयत . . . शि°, 490*c*. पिष्टपेशम् : Emphatic = कणशः in 490*c*.

४७१. (*b*) सनाथं . . . पदैः : 'possessed of marks.' माञ्जिष्ठ : Cf. 67*d*, *Bālar*. iii. 10*a*, etc., etc. प्रसर : Read °व?

(*d*) कदा नु द्रक्ष्यामो : Cf. 474*d*.

४७२. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 523. The नायक complains that he sees on all sides the signs of spring, inspiring passion. Note that धूमायिताः (*a*), ज्वलिताः (*b*), and अङ्गारिताः (*c*) are all suggestive of fire.

(*a*) चूत : Cf. 54*c* and reff. किंशुक : Cf. 65*b* and reff.

४७३. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 79. With the substance of the verse cf. 482.

(*b*) इह : 'in this man.'

(*d*) नूनं : 'surely'; cf. 173*b* and reff. साहसिकेन : rash. चूत : Cf. 54*c* and reff., esp. 454*d*.

४७४. (*b*) विरति: 'cessation.'

(*c*) कचाकर्ष: Cf. कचग्रह and 513*a*. The reading कराकर्ष is equally good; cf. 278*c* and reff. सरल: 'straight'; cf. 463*b*; here the hair has lost its curl from rough handling.

(*d*) कदा तद्रष्टव्यं: Cf. 471*d*.

४७५. (*a*) शून्यं: Cf. 416*c* and reff.

४७७. (*b*) वापी: Cf. वपुस्तडागं, 29*d*, 223*b*.

(*c*) लावण्यजल: Cf. प्रेमपङ्क, 223*c* and 251*b*. जडैर्: Cf. जडिम in 466*b* and reff.

४७८. (*a*) अनङ्गः: The literal sense 'bodiless' is here played upon; cf. 140*c*, 165*a*. अल्प: sc. 'five'.

(*b*) चलं: 'The mark moving and small.' व्यवहितं: 'screened,' sc. by the body.

(*c*) उद्भूतं: 'manifest,' a logical term denoting 'sufficiently great to be observed'. अनुपपत्ति: in the logical sense of 'unaccountability' (on such and such a supposition).

(*d*) अनुभवविरोध: also a logical expression, 'repugnance to (or of) experience' (= बाध). Experience here contradicts the negative inference. आविर्भाव: = प्रत्यक्ष.

४७९. (*c*) हुंकृति: 'murmur.' Cf. हुंकारगर्भं in 243*d* and reff.

४८०. (*a*) भ्रस्यद्: *Perhaps* not to be corrected to भ्रश्यद्, as the form is found elsewhere. संफलद्: As the phrase फलितोऽर्थः occurs, this reading is very possibly correct. A plausible emendation would be संवलद्.

(*c*) परिमृज्य: To be construed with तया.

(*d*) पुनरुक्त: 'superfluous,' words being unnecessary.

४८१. (*b*) लावण्यपङ्क: Cf. लावण्यजल in 477*c*, also 223*c* and reff.

(*c*) अमृत naturally flows from the moon, which is अमृतभवन.

(*d*) बालाभ्रबाल (so read?): For the idea cf. 149*d* and reff.

४८२. Cf. 473.

(*a*) स्मेर: 'glistening.' भ्रमर: Kāma's bowstring being made of bees. झंकार: 'murmur'; cf. 479*c*.

(*b*) मीनध्वज: Kāma.

(*c*) निलीयान्योन्यस्निन्: 'reposing against one another.' We might, however, read विलीय 'shrinking together in their emotion (or fear)'. सहकार: = चूत, 54*c* and reff., also 473*d*.

(*d*) पक्ष्मान्तरतरल°: The eyes are half closed and the pupils restless.

४८३. (*a*) सा न: 'if she is not mine.' कथाव्ययः: 'waste of words.'

४८४. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxvii, p. 67, but with a mistaken reference, in *b*, to the serpent Śeṣa.

(*a*) तद्देतद्: 'this is the old story' (Gk. τοῦτ' ἐκεῖνο).

(*b*) हिमवति: 'An antidote in the Himālaya, an angry serpent on one's head,' a variant of the Nyāya शीर्षे सर्पो देशान्तरे वैद्यः, on which see Colonel Jacob's [*First*] *Handful of Popular Maxims*, 2nd ed., p. 49. Concerning the Himālaya as the home of healing herbs cf. *Saundarananda Kāvya*, xv. 28.

४८५. (*b*) संक्रमयति: 'transfers,' 'catches' (in the form of tears).

४८६. (*c*) एवम: 'so.'

(*d*) वयम्: A reading वपुर् might fit better here.

४८७. (*a*) तिरस्कृत: 'set at nought,' 'scorned,' 'insulted.'

(*b*) मह्यं: me, not you.

(*c*) यद्: 'so that.' हिनोति: 'gladdens,' 'refreshes.'

४८८. Concerning this verse see note to 216.

(*b*) दरवलत्पक्ष्म: 'the lashes slightly moving.'

(*d*) विकुञ्चनतति: 'successive closure of the eyes.'

४८९. (*b*) तासां तासां: 'after I had by *savoir faire* evaded the eye of these and those.' नैपुणाद्: = नैपुण्याद्; cf. 386*c* and reff.

(*c*) क्षुरप्र: a special kind of arrow to which the तन्वी at last has recourse. मसृणपरुष: 'smooth and sharp.'

४९०. (*a*) श्यामां: 'night.' The night is too bright and requires darkening.

(*b*) तन्त्रं मन्त्रं प्रयुज्य: 'by any possible means'; cf. 102*d*.

(*c*) चन्द्रं चूर्णयत . . . शिलापट्टके: Cf. 470*d*.

(*d*) येन: sc. by the removal of the objects (श्यामा, श्वेतोत्पल, चन्द्र) that remind the विरहिण् of his mistress. तद्वक्त्र: At present all the world bears the impress of her face.

४९१. (*a*) भर्गेण: = शिवेन.

(*b*) जानामि: 'I see.' अक्षय°: 'inexhaustible,' opp. to पञ्च, *a*; cf. 478*a*. कमलभूः: Brahmā.

(*d*) विद्लत्कदम्बमुकुल°: She is, as it were, a pincushion of arrows.

४९२. (*c*) स्थाणुचूडामणि : 'crest-jewel of Śiva' (who wears the moon so).

(*d*) कथं : sc. although related to refreshing objects, such as the milk-ocean, *Śrī*, the *Kaustabha* gem, the *Kumuda*, ambrosia, etc.

४९३. (*a*) चकोराः : 'Drink *all* the moonlight, *Cakoras*'; cf. 17*d* and reff.

(*c-d*) जीवितत्राणहेतोः . . . तेजोदरिद्रः : The diminution of the moon's light would be the salvation of the lovesick.

४९४. (*a*) विषसोदरः : The moon and the *kālakūṭa* poison being both produced at the churning of the ocean. फणभृतां : The sandal-tree is frequented by snakes.

(*b*) क्षारपयो : the salt water of the ocean.

(*c*) किमिव : 'which possibly?' अस्तु : Construe with यद्.

(*d*) बाह्याकार : i.e. all the things which we take for aids to coolness have the contrary effect (the moon, sandal-wood, pearl necklaces, lotuses). परिभ्रमेण : 'through the delusion.' तत्त्वत्यजो : 'missing the real nature' (of these objects).

४९५. The general idea is the same as in v. 495.

(*a*) उपचिन्वते : 'increase.'

(*b*) प्रपञ्चयितुं : 'amplify.' प्रभुः : = प्रभवति, शक्नोति.

(*c*) कुसुमशयन : Cf. 457*a* and reff.

(*d*) द्विगुणगरिमा : 'doubled in intensity' (sc. by the attempted aids).

४९६. Translated *Indische Sprüche*[2], 7385.

(*a*) जलार्द्रशयनं : 'a couch of wet cloths.' नलिनी : Cf. 102*a*, 457*a* and reff.

(*b*) तुहिनाद्रि : Himālaya.

(*c*) इन्धनानि सरसान्यपि : Cf. 413*c-d*, 457*c*.

४९७. (*a*) पेलवेषु : '*too* soft.'

(*b*) नूनं : 'surely,' as in 173*d* and reff.

(*c*) हारप्रकाण्ड : 'pearl-strings.' शरल : see note, 450*c*.

४९८. (*a*) °प्रेमा : A *Bahuvrīhi*.

४९९. A verse cited by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxix, p. 310.

(*a*) स्वप्न : Cf. 278*b* and reff.

(*a-b*) Note the emphasis in एकवारं and क्षणमात्रमेव.

(*c*) निबिडबाहु° : Their separation would be impossible.

५००. (*a*) इहापि : i.e. 'as well as to your own house'.

(*b*) प्रायो : 'any more.' कौपीरपः : 'water from the well.' This time her husband shall have water from the river, where she is really going to meet her lover.

(*c*) एकाकिन्यपि : She means to imply that she will face the danger. तद्वरं : 'I prefer so.' तमालाकुलं : The *Tamāla* is a dark tree, and the spot would therefore be a gloomy one, trying her nerves (also offering concealment and therefore suitable for a rendezvous).

(*d*) नीरन्ध्राः : 'thickly growing.' खनमालिखन्तु : This is to account beforehand for expected नखक्षतानि ; cf. 345*d*, 511*d*. जठरच्छेदा : 'leaving great gashes.'

५०१. Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p. 42.

(*a*) सुहृदां : 'allies.' Cf. 61*b* and reff.

(*b*) क्षेमं : 'Is all well with?' कलिन्दराजतनयाः = कालिन्दी 'the Yamunā.'

(*c*) विच्छिन्ने . . . °च्छेदोपयोगे : 'the use of cutting them being interrupted'; cf. 502*c*. As regards स्मरतल्प cf. 457*a* and reff.

(*d*) जरठीभवन्ति . . . : 'they grow old, their dark hue fading.'

५०२. (*c*) निर्विच्छेद : 'continuous'; cf. 501*c*.

(*d*) सुरले : The river. निचुलद्रुम : The *nicula* frequents the banks of streams.

५०३. The verse is an instance of आक्षेप, everything said being really an invitation to the traveller *not* to hasten his departure.

(*a*) स्वैरगतिं : 'leisurely, careless movements.'

५०४. (*a*) क्षणं विश्रम्य : 'after resting a while'; cf. 521*d*. इह : to be taken with विटपिनि. The verse is similar in import to the preceding and following.

५०५. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 539, and by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p. 61. The verse is similar to 503 and 504.

(*a*) परिणतवयसामग्रणीर् : 'oldest of the old.'

(*b*) निःशेषागार° : The maid has to do all the work and is fully occupied.

(*c*) पापाहम्: 'unfortunate I.' अस्मिन्: sc. गृहे; cf. 61*c* nd reff.

(*d*) कथितमभिमतं: 'conveyed her proposal.' व्याहृतिव्याजपूर्वं: under pretence of verbosity'; cf. व्याहृतैर् in 445*a*. Aufrecht eads व्याकृति, which would more naturally denote explanation.

५०६. (*b*) दिशि दिशि . . . : Cf. 469*b*, 507*c*.

(*c*) शून्ये: 'in a lonely place.' अतर्कितलब्धया: 'caught nobserved.'

५०७. (*a*) व्यापार: 'occupation.'

(*c*) दिशि दिशि . . . : Cf. 469*b*, 506*b*.

(*d*) अहल्यासुत्राम्णोः: The poem from which the verse is aken related apparently the story of Indra and Ahalyā.

५०८. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 527, and y Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p. 441. Add to margin **Sāras.* 143 anon. (lectt. as *Śp.*, but हृत्त for चौर्य in *c*).

(*d*) वनभुवां: The genitive depends upon समुत्कण्ठते; cf. *Mālatī-nādhava*, v, p. 72 (ap. Speijer, *Sanskrit Syntax*, p. 89), भवानु-त्कण्ठते मदयन्तिकायाः. As regards the river banks in such case, cf. 500, 502.

५०९. Add to margin **S.-Mukt.* iii. 58 anon. (प्राणाधिपो, *b*).

(*d*) पुङ्खित: 'drawn to the haft.'

५१०. (*b*) पुष्पवतीभिः: Cf. 178*d* and reff.

(*c*) दुष्ट्या: If this reading were correct, the form would come rom दुष्टि and mean 'through being दुष्टा'.

(*d*) कुहू denotes not only the cuckoo's cry, but also the new moon तिथि, when the moon is not seen.

५११. (*d*) अङ्कुलिखनैर्: She means to account for the cratches upon her body (आपदेषा), which she sets down to he thorny creepers, among which she had had to follow the parrot; cf. 345*d*, 500*d*.

५१२. The verse is an example of unexpected conclusion (παρὰ προσδοκίαν), as in 514–5. Read प्रचण्डोलुपे in *c*?

(*c*) The lost syllables no doubt contained a synonym of पाप.

(*d*) किं कृष्णेन: The सखी interrupts 'By Kṛṣṇa?' 'No! By the Yamunā's waters. It is you who are fond of Kṛṣṇa (as your suggestion shows).'

५१३. Translated by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, pp. 424–5. *Παρὰ προσδοκίαν*, as in 512, 514. With *a-b* cf. *Sbhv.* 1423.

(*a*) आक्षिप्य . . . कचग्रह: Cf. 278*c* and reff. वक्त्र appears also to denote a part of the dress, as does कण्ठ in *b*. See the lexx.

(*d*) बाले लज्जा प्रणष्टा: An interruption. कुटिले: 'cunning,' opposite of सरले, 'simpleton' (cf. 372*b* and reff.), which the other texts read.

The rhetoricians dispute whether this verse is an example of *vyājokti* or of *apahnuti*.

५१४. *Παρὰ προσδοκίαν*, as in 512–3.

(*a*) आमोदिना . . .: 'perfumed, with wine, dusty (or pale), having tangled locks.'

(*b*) पतता: Cf. 367*c* and reff.

(*d*) मत्तेन . . .: The सखी interrupts—'Mad lover?' 'No! my hair.'

५१५. (*a-b*) The original reading in *b* is not easy to conjecture: for वह possibly दह and for वसति ग्रामो perhaps वसतिर्ग्रामो may be suggested.

(*d*) किं न्विदम्: 'What can it mean?'; किमिदम्, 369*d*.

५१६. Domestic love is here decried as too tame; cf. 509.

(*d*) गृहाश्रमव्रतं: 'a domestic course of asceticism.'

५१८. (*a*) संचार: 'movement of people'; cf. 519*a*, 524*d*.

(*b*) विदेशयाते: यात is here compounded on the analogy of गत = स्थित.

(*d*) जघनचपला: the authoress's name; cf. 29*d* and reff.

५१९. Add to margin **Sāras.* i. 91 anon. (lectt. as *Śp.*).

(*a*) संचार: Cf. 518*a*, 524*d*.

(*d*) कृच्छ्राद्ग°: She can scarcely stand, so encumbered, in her house, much less walk मार्गे पङ्किनि.

५२०. (*a*) आर्द्रे: Cf. 326*b* and reff.

(*b*) निव्रणे: Read निश्चले.

(*d*) न पुण्यैर्विना: Cf. 123*b* and reff.

५२१. As regards the *ākṣepa* in this verse cf. 503–5.

(*a*) स्वां जननीं: *His* mother is not beloved by the wife.

(*b*) श्वत्वैव मध्यंदिने: Since the जननी left at dawn and went सुदूरं, the husband is not to be expected back till late.

(*c*) पङ्गुत्वेन . . . : Being lame, he would be both slow and easily observed.

(*d*) स्थित्वा च्णं : Cf. 504*a*.

५२२. (*a*) The anklets catch in their dresses. संयम्य : To prevent jingling.

(*c*) कुन्तलमल्लिका° : The bees are excited by the scent of the jasmine in their hair.

(*d*) विकलीकृता: : 'distracted'; cf. 468*b*. व्यक्तं : 'unmistakably.'

५२३. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 553.

(*a*) विधुरमलिनो : 'the moon is clear.'

(*b*) People are on the watch for faults, and the reproaches of friends are hard to bear.

५२४. (*b*) चरणलाक्षालिपि : 'marks of the lac on their feet'; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 15, ll. 14–16, where the red sky of sunset is explained as due to this cause.

(*d*) पराञ्चः : So also some MSS. of the *Anargharāghava*: others पराचः. संचारान् : Cf. 518*a*, 519*a*.

५२५. Add to margin a ref. to Vāmana, IV. 3, 10, where the verse is cited.

(*b*) दन्तपत्त्र : 'earrings.'

(*c*) अविभाव्यतां गताः : Being all in white, they are invisible in the moonlight. सुखमेव : 'easily.'

PRATĪKA INDEX

(Verse numbers of the text precede; page numbers of the Preface and Introduction follow)

अंहः संहरदखिलं, 97
अकालजलदश्लोकैश्चि°, 86
अकालजलदेन्दोः सा, 86
498 अक्षतप्रेमैव वरं न पुनः
,, अक्षतस्नेहो हि°
अक्षशं नितम्बभागे, ix, 33
अकौसुमी मन्मथचाप, 83
अग्रे गीतं सरसकवयः, 30
96 अग्रे तप्तजला नितान्तशिशिरा°
अग्रे वितत्य चरणौ, 37
अङ्गणवेदिर्वसुधा, 57
अङ्गारैः खचितेव भूः, 63
अच्छिन्नं नयनाम्बु, 94
अच्छिन्नमेखलमलब्ध, 38
अज्ञानाद्यदि वाधिपत्य, x, 62
अतसीपुष्पसंकाशं, 106
297 अतिप्रौढी रात्रिर्वै
अत्यच्छं सितमंशुकं, 65
अत्युच्चाः परितः स्फुरन्ति, ix, 38
अत्रार्द्रचन्दनकुचा, 83
285 अत्रैष स्वयमेव चित्रफलके
अथायतनसंनिधौ, 101
अथासमसादात्तमनिन्द्यतेजा, 52
अथो गणपतिं वन्दे, 86
अथोद्दामैरिन्दोः, 77
अथोद्बन्धुस्य भयंकरे करे, 36
521 अद्य त्वां जननीमकारण
अद्यापि स्तनशैल, 101
406 अद्योद्यानगृहाङ्गणे:
342 अधरपद्मरागो ऽयम
अधरे विनिहितवंशं, 53
अध्यायोधनवेदि मार्गण, 47
अध्वश्रमाय चरणौ, 83
अनध्यवसितावगाहन, x, 50
304 अनल्पं संतापं शमयति
372 अनालोच्य प्रेम्णः परिणतिं
अनुत्कृतगण्डशैलमद, 41
अनुदिनमभ्यास, 68
अनुप्रासिनि संदर्भे, 86
175 अनेन कुम्भद्वय
191 अनेन रम्भोरु भवन्मुखेन, xiv
अन्तरं कियदाख्यान्ति, 86
479 अन्तर्निबद्धगुरुमन्यु
अन्तर्मन्युविभिन्न, 20
459 अन्तस्तारं तरलिततलाः
अन्यः कः चारवार्जे, 40
अन्यस्त्री संप्रतीमं, 67
अन्या साधिगता त्वया, 38
अन्यासु तावदुपमर्दसहासु, 104
अन्योन्याहतदन्तनाद, 56
201 अन्योन्योपमितं युगं
अन्विष्यन्निरयं चिरात्, 38
अपनय महामोहं, 42
अपरो ऽन्तगतो लिङ्गः, 100
91 अपां कूले लीनं
अपास्तस्ताराभिर्, 110

493 अपि पिबत चकोराः
अपेचन्ते न च स्नेहं, 89
अपेतव्यापारं, *see* व्यपेत
399 अप्राप्तकेलिसुखयोर्
अब्धियैव्यवधीरितो, 19
अब्धिर्लङ्घित एव, 74
अभिनवं गलितांशुक, 36
अभिपतति घनं शृणोति, 19
338 अभिमुखपतयालुभिर्
253 अभिमुखे मयि संहृत, xiv
अभिहिताप्यभियोग, 104
अभूत्प्राची पिङ्गा, 65
अभ्यस्य स्मरदंशकौशल, 77
अभ्युद्धृता वसुमती दलितं, 40
262 अमन्दमणिनूपुर
अमी तिलास्तैलिक, 63
अमीषां प्राणानां, 49
211 अमीषां मण्डलाभोगः
अमुं कालक्षेपं त्यज जलद, 18
अमुष्मै चौराय, 23, 118
235 अमृतसिक्तमिवाङ्ग
अम्बरान्तमवलम्बितुकामं, 43
505 अम्बा शेते ऽत्र वृद्धा
अम्भः कर्दमतामुपैति, 68
104 अम्भोधिर्जलयन्त्रमन्दर
अम्भोधौ विहरन्नम°, 86
274 अम्भोरुहं वदनमम्बक
220 अयं लोलं मुक्तावली
अयं जनः परो वेत्ति, 43
240 अयं ते विद्रुमच्छायो, xiv
अयं दूरभ्रान्तः पटुतर, 115
421 अयं धारावाहस्तञ्चिद्
308 अयं धूर्तो मायावि°
अयमुदयति मुद्राभञ्जनः, 77
अयं बन्धुः परो वेत्ति, 30
अयि चकितमुग्धचातक, 41
अयि चातक चञ्चुपुटाः, 110
अयि विजहीहि दृढोपगूहनं, 36
अये पश्चावस्थामकरुण, 19
अये मुक्तारत्नप्रसर, 71
अय्यि साहसकारिणि, 104
436 अरतिरियमुपैति
अर्था न सन्ति न च मुञ्चन्ति, xi, 69
अर्धोक्ते भयमागतो, 20
अर्वाचीनवचःप्रपञ्च, 100
123 अलकेषु चूर्णभासः
अलङ्घ्यं सर्वेषामिह, 47
225 अलमतिचपलत्वात्, x, xiv
अलमलमघृणस्य, 41
अलमलमनुगम्य, 70
अलं बलिभिद्दृक्ला, 95
244 अलसयति गात्रमधिकं
230 अलसवलितमुग्ध
अलिपटलैरनुयातां, 62
197 अलीकव्यामुक्तप्रचुर
अलीनां मालाभिर्, 109
250 अवचनं वचनं गुरुसंनिधाव्
अविवेकि कुच, *see* स्तनु नाम
अशथमलोलजिह्वं, 118
61 अशिथिलपरिरम्भः कुन्दे
अष्टौ हाटककोटयस्त्रि°, xi, 106
असंख्याः खर्वेति, 22
371 असद्वृत्तो नायं न च
असन्तो नाभ्यर्थ्याः, 49
167 असारं संसारं
437 असावहं लोहमयी
असावेकद्वित्रिप्रभृति, 83
125 असितभुजगशिशु
449 असौ गतः सौगत एव
असौ गिरिः शीतलकन्दरस्थः, 52

असौ सुरतरङ्गिणी, 54
अस्तंगतभारविरवि, 63
अस्थिरमनेकरागं, 107
अस्पृश्य संगतिमिह प्रविहाय, 63
अस्मिन्नडे जगति, 41
अस्मिन्नीषद्बलितवितत, 55
204 अस्याः सर्गविधौ
241 अस्यास्तुङ्गमिवस्तन
अस्रस्रोतस्तरङ्ग, 67
475 अहमिव शून्यमरण्यं
अहमिह हतविद्यो, 46
अहो अर्हं नमो मह्यं, xi, 86
382 अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि
139 अहो धनुषि नैपुण्यं
अहो प्रभावो वाग्देव्या, 86
अहो मे सौभाग्यं, 33
अहौ वा हारे वा, 30

आकण्ठदृष्टशिरसा, 97
214 आकर्णान्तविसर्पिणः
आकर्षन्निव गां, 38
आकुब्जीकृतपृष्ठं, 77
आकृष्टिः हृतचेतसां, 97
513 आकृष्यादावमन्दग्रह
आक्रन्दाः स्तनितैः, 75
आक्रान्तं बलिभिः प्रसह्य, 42
आघातशोणिपीठः, 105
आघ्रायाघ्राय गन्धं, xi, 68
आजन्मनो विहितभक्ति, 41
आजन्मस्थितयो महीरुह, 22
आतन्वन् सरसां स्वरूपरचनां, 113
आत्ते वाससि रोद्धुं, 100
आदाय चापमचलं कृत्वा, 63
आदाय द्रुतमाकृतेरुपशमाद्, 63
आदाय मांसमखिलं, ix, 38
441 आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य
आदौ मानपरिग्रहेण, 86
238 आदौ विस्मयनिस्तरङ्ग
आद्यत्वावधि शिण्डि शिण्डि, 113
182 आनीलचूचुकशिली
आपुङ्खाग्रममी शरा, 83
आपुष्पप्रसरान्मनोहरतया, 63
आपूर्वस्माद्विडोजः, 101
2 आबाहुव्रतमण्डलाय
आभोगिनः किमपि कां, 20
आमूलतो वलितकुन्तल, 83
514 आमोदिना समधुना
आमोदैस्ते दिशि दिशि, 19
54 आरक्ताङ्कुरदन्तुरा
76 आरक्तैर्नवपल्लवैर्वि
190 आरब्धे दयितामुख
आरूढान्तरयौवनस्य, 37
आरोग्यं विदूत्ता, 46
आरोपयसि मुधा किं, 68
आरोहत्यवनीरुहः, 77
आर्तस्य यानमशनं च, 98
आर्द्रां कण्ठे मृणाब्ज, 110
आर्यानङ्गमहाव्रतं, 77
आलिङ्गतो वसुधां निज, ix, 32
आलिङ्गन् भृशमङ्गकानि, 44
आवक्रेन्दु तदाङ्गमेव, 117
313 आवृण्वाना झगिति जघनं
आशाः प्रसादयतु पुष्यतु, 77
आशीमिव कलामिन्दोः, 92
152 आश्चर्यमूर्जितमिदं
आश्लिष्टबालतरुपल्लव, 32
आश्लेषः प्रथमं क्रमेण, 77
403 आश्लेषेण पयोधर
110 आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो
आसीद्यस्तव पुत्रक, 115

आस्तां गाढतरा°, 94
आस्तां तावदसीमपौरुष, 100
308 आस्तां दूरेण विश्लेषः, xiv
आहत्याहत्य मूर्ध्ना, 68
416 आहारे विरतिः समस्त
आहारो गरलं तृतीयं, 79

इतः काकानीकं प्रतिभयमितः, 50
346 इतः पौरस्त्यायं
इतस्ततो भषन् भूरि, 91
इतस्तावन्नेत्रे, 101
इति क्षतपशुपतिपेलव, 68
इत्थं पशुपतिपेशल, 68
451 इदानीं तीव्राभिर्दहन
इदानीमर्घन्ति प्रथम, 77
516 इन्दुर्यत्र न निन्द्यते
इन्दोर्लक्ष्म त्रिपुरजयिनः, 90
इमास्ता विन्ध्याद्रेः, 77
इयं गौरुद्दामा तव, 110
इयं गौरेका नः, 116
इयं पक्षी भिक्षिर्, 41
इह निवसति मेरुः, 34
इह निशि निविडनिरन्तर, 23
इह रूपमात्रसारे, 94

ईषन्मीमशभावभाञ्जि, 102

उच्चैःस्थानक्षतोदयैः, 42
उच्चैरुन्मथितस्य तेन, 96
उच्छन्नच्छदिरुल्लसद्वृति, 116
455 उच्छूनारुणमश्रुनिर्गम
उच्छ्वसश्रुव्यात्तवक्त्रः, 77
उज्ज्वल्यः स्वर्णकाञ्चीर्, 83
उत्कण्ठाकुलचक्रवाक, 114
उत्क्षिप्तं सखि वर्तिपूरित, 77

उत्क्षिप्तचित्रपक्षपांशु, 100
उत्खातप्रखरा सुखा, 113
उत्तालः किङ्किणीनां, 62
143 उत्तालालकभञ्जनानि
37 उत्तिष्ठन्त्या रतान्ते, xiii
उत्थायोत्थाय पापेष्व°, 53
उत्पत्तिर्भण्डकुले यद्व°, 76
उत्पाद्य यत्स्वयमपि प्रबन्धा°, 63
उत्पुच्छप्रमदोल्लसद्, 116
108 उत्फुल्लार्जुनसर्ज
उत्सन्नमापणमसुं, 41
उदयगिरिमूर्धगोऽयं, 118
उदारचरितस्त्यागी, xi
510 उदेति यस्यां न निशाकरो
524 उदेष्यत्पीयूषद्युतिरुचि
उद्दण्डकोकनद, 107
उद्धुद्धेभ्यो सुदूरं घन, 52
70 उद्भिन्नस्तवकावतंस
उद्यद्बर्हिषि, *see* नृत्यद्ब°
उद्वेगं जनयन्ति संचित, 77
उन्नमय्य सकचग्रहम°, 108
उन्नीतो भवभूतिना, 20
उन्मीलन्ति नखैर्लुनीहि, 23
उन्मीलन्मणिरश्मिजाल, 73
467 उन्मीलन्मुकुलकराल
461 उन्मीलयाचि सखीर्न पश्यसि
उन्मुक्तक्रमहारि, 100
85 उपनयति कपोले
195 उपप्राकाराग्रं प्रहिणु
उपयुक्तखदिरवीटक, 47
उपरि कवरीबन्धान्, 51
उपरि गूढहिमांशु, 31
484 उपरि घनं घनपटलं
उपरि पयोधरमाला, 65
उपार्जितानां वित्तानां, 33

उपैति चाराब्धिं, 100
उपोढरागेण विलोलतारकं, 52
उरःक्षत्वा वेधा मणि°, 98
उल्लापयन्त्या दयितस्य, 112
329 उषसि गुरुसमक्षं

ऊरुद्वन्द्वमनिन्दितं प्रथयता, 93

ऋचैर्वृतो हरिपदे, 115

एकं योगनियोजनाय, 117
एकः स एव परिपालयिता, 101
एककैव निजवृन्दमध्यगा, 21
एकतश्च सुरसुन्दरीजनः, 98
352 एकत्रासनसंस्थितिः
155 एकमेव बलिं बद्धा
380 एकस्मिञ्छयने पराङ्मुख
एकस्मिन्नवपातिते ऽपि, 86
9 एकस्यापि मनोभुवस्तदबला
एकस्यायमुदेति मूर्धनि, 63
एकेनैव पयोधिना, 110
एकैकातिशयालवः, 57
एको ऽपि जीयते, ix, 86
एको ऽपि त्रय इव भाति, 32
109 एणी याति विलोक्य
एतत्कवीन्द्रमुखचन्द्र, 115
एतत्तर्कय कैरवक्लम, 101
145 एतद्दधाति नवयौवन
एतन्मन्दविपक्व, 100
181 एतल्लोचनमुत्पलभ्रम
161 एतस्मिन्नवदातकान्ति
119 एतस्मिन्मदजर्जरैरु
424 एतस्या विरहज्वरः
,, एतस्याः स्मरसंज्वरः
132 एताः पङ्किलकूलरूढनलद

एतानि निःसहतनोर्, 33
एते केतकसूचिसौरभजुषः, 79
472 एते चूतमहीरुहो
एते ते पुरतो मरुस्थलभुवः, 77
73 एते नूतनचूतकोरक
एते लक्ष्मण जानकी, 113
एते वामविलोचनकुच, 54
एते संप्रति वैमनस्य, 78
एतैर्जह्नुसुताजलैर्, 115
एवं स्थापय सुभ्रु, 78
एष ते विद्रुम, *see* अयं ते
एष्यत्युत्सुकमागते, *see* दूराद्
एहि तत्र चिनुवः सुकौसुमं, 44

ऐन्द्रं धनुः पाण्डुपयोधरेण, 52

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म, 91

16 क एकस्त्वं पुष्पायुध
ककुभि ककुभि ध्वान्त, 19
कण्ठच्छायामिषेण, 38
147 कण्ठे मौक्तिकमालिकाः
कतिपयदिवसस्थायी, 63
387 कथंचिन्निदाघे दिवस
कदर्थितस्यापि हि धैर्यवृत्तेर्, 29
कनककुण्डलमण्डित, 23
49 कनकनिकषस्वच्छे
कनकभूषणसंग्रहणोचितो, 18
381 कन्दर्पकन्दलि सखी
14 कन्दर्पादपि सुन्दराकृति
396 कपोलं पक्ष्मभ्यः कलयति, 50
कपाले गम्भीरः कुहरिणि, 78
कपाले मार्जारः, xi, 83
कपोलादुड्डीनैर्, 101
377 कपोले पत्त्राली करतल

कम्पन्ते कपयो भृशं, 97, 110
315 करकिशलयं धूत्वा, xiv
करिकलभ विमुञ्च लोलतां, 57
415 कर्णे यन्न कृतं, 23
कर्तव्या चार्थसारे ऽपि, 86
कर्ता त्रिलोचनादन्यो, 86
कर्पासौषधकाण्ड, 98
कर्पूरद्रवशीकर, 51
कलाधारो वक्रः, 114
कल्पान्ते शमितत्रिविक्रम, 38
269 कल्पायां परिकल्प्यतां
कवीनामगलद्दर्पो, 56, 89
कवीनां मानसं नौमि, 87
कवेरभिप्रायमशब्दगोचरं, 108
कश्चिद्वाचो रचयितुं, 31
470 कश्याघातैः सुरभिरभितः
कस्त्वं तासु यदृच्छया, 53
कस्त्वं भो निशि केशवः, 37
कस्मात्पार्वति निष्ठुरासि, 63
435 कस्मादिदं नयनमस्त
454 कस्माम्लायसि मालतीव
कह्लारस्पर्शगर्भैः, 52
का त्वं कुन्तलमल्ल, 38
कां तपस्वी गतो दशां, 60
62 कान्तां हित्वा विरहविधुरा
112 कान्तां क्वापि विलम्बिनी
कान्तानां वदनेन्दुकान्तिं, 96
296 कान्ते तल्पमुपागते
57 [कान्ते]न प्रहितो नवः
77 काप्यन्या मुकुलाधिकार
काप्यागतं वीक्ष्य मन्त्री, 84
4 कामक्रोधौ द्वयमपि यदि
कामं कूले नदीनाम, 78
कामं भवन्तु मधुलम्पट, 41
कामस्यापि शराहतिर्न गणिता, 76
कामायुःष्टोमयज्वा, 72
कारञ्जीः कूजयन्तो, 56
7 कारुण्यामृतकन्दली
कार्णाटीदशनाङ्कितः, 91
कार्पासास्थिप्रचय, 114
कालञ्जरपतिश्चक्रे, 87
कालप्राप्तं महारत्नं, 24
कालिन्दि ब्रूहि कुम्भोद्भव, 38
कालिन्दीजलकुञ्जवञ्जुल, 30
कालिन्दीजलकेलि, 53
124 काले वारिधराणां, xiii
काशारश्रोणिभि नवोदय, 78
341 काश्मीरपङ्कखचित
462 किं वातेन विलङ्घिता
किं वीणाक्कणितेन, 40
74 किंशुककलिकान्तर्गत, 107
किं कवेस्तस्य काव्येन, 89
40 किं किं सिंहस्ततः
203 किं कौमुदीः शशिकलाः, xiv
किंचित्कोपकलाकलाप, 75
किं चित्रं यदि तन्वङ्ग्याः, 54
किं तया क्रियते लक्ष्म्या, 105
किं ते नम्रतया किमुन्नततया, x, 63
किं ते निर्जिताः, 40
किं द्वारि दैवहतके सहकारकेन, 104
किं न्वावृणोषि कवरी, 79
322 किमपि किमपि मन्दं
किमसि विमनाः किं चोन्मादी, 50
किमस्मान्निर्देचि, 38
444 किमितिकवरी यादृक्
179 किमियमृतवृत्तिः
किमिह बहुभिरुक्तैर्, 30
ad 324 किमु परिगता भर्चा
356 किं पादान्ते पतसि
किं ब्रूमो जलधेः श्रियं, 110

किं ब्रूमो जलधेरनन्तमहिम, 63
333 किं भूषणेन रचितेन, 36
किं मे दुरोदरेण, 68
कियन्तं चिरकालं दृशन 20
303 कियन्मात्रं गोत्रस्खलित
कियन्मात्रं जलं, 65
किरति मुखगृहीतं, 41
कीर्त्तिः प्रवरसेनस्य, 56
कुचकलशमहिम्ना, 84
463 कुर्चौ धत्तः कम्पं, x
26 कुतस्त्वममुकः
कुम्भीसंचिततण्डुलाः, 51
कुरङ्गाः कस्यायां प्रति विटपं, 96
कुर्वन्नाभुमपृष्ठो, 105
136 कुलगुरुरंमराणां
कुलोत्कर्षात्स्नेहात्, 120
266 कुवलयवनं प्रत्याख्यातं
कूर्मः पादाङ्घ्रियष्टिर्भुजग, 40
224 कृच्छ्रेणोरुयुगं व्यतीत्य
कृतककुपितैर्वाष्पाम्भोभिः, 76
कृतकमधुराचारे, 24
कृतपादनिगूहनो, 110
कृतोपकारं प्रियबन्धुं, ix, 65
395 कृत्यागः स च मागतो ऽपि
कृत्स्नप्रबोधकृद्वाणी, 89
कृथा मैवं चेतः, 50
कृष्णः पातु स यस्य संसदि, 97
कृष्णन्ति चारुचरितैः सुजनस्य, 42
116 केदारे नववारिपूर्णे
456 केन प्राप्तो भुवनविजयः
केनाच चम्पकतरो बत, 107
केनेयं श्रीर्व्यसन, 110
426 केयूरीकृतकङ्कणावलि
के वैकटनितम्बेन, 87, 104
कैलास रे पशुपति, 43
कोदण्डस्तव हस्तगो, 47
को धन्यः सखि सुस्थितेन, 95
365 कोपः सखि प्रियतमे
384 कोपस्त्वया यदि कृतो मयि, xiv
361 कोपो यत्र भृकुटिरचना, xiv
21 को ऽयं द्वारि हरिः
193 कोशः स्फीततरः स्थितानि
254 को ऽसौ कृती कथय
448 को ऽसौ धन्यः कथय
259 क्रमशरलितकण्ठ
क्रीडत्किन्नरकामिनी, 101
क्रूराः शैलभुवो, 79
क्व गृहाणि कुत्र गुरवो, 44
327 क्वचित्ताम्बूलाङ्कः क्वचिद्
क्वचिदमरसरित्क्वचित्, 42
क्वचिदनुस्वार, 89
264 क्व पातव्या ज्योत्स्ना
„ क्व पेयं ज्योत्स्नाम्भो
509 क्व प्रस्थितासि, 105
क्व भ्रातश्चलितो ऽसि, 70
क्षाकल्यं(क्षाकार्यं) शशलक्ष्मणः, 31
129 क्षपाः(पां) क्षामीकृत्य, 52
क्षमी दाता गुणग्राही, 118
क्षीणश्चन्द्रो विशति, 99
क्षीणान्येव तमांसि, 102
क्षीरोदन्वानलीकः, 102
क्षीरोदाम्भसि मज्जतीव, 105
क्षुत्क्षामेण कथं कथंचिद्, 20

खड्गहस्तो ऽरिमालोक्य, 97
118 खद्योतस्फुरितान्धकार
36 खर्वग्रन्थिविमुक्तसंधि
खेदं ये जनयन्ति ये, 63
12 खेलाचञ्चलसंचर, x

गगनतलतडाग, 51
239 गच्छति पुरः शरीरं
234 गच्छन्त्या मुहुरर्पितं
गतः कालो यत्र प्रणयिनि, 100
गतं तन्नाम्भीर्यं, 120
367 गतप्राया रात्रिः
गतमतिजवाक्रान्तं, 50
410 गते प्रेमाबन्धे, 108
गते बाल्ये चेतः, 110
गते ऽर्धरात्रे परिमन्दमन्दं, 53
368 गतो दूरं चन्द्रो
गतो ऽस्तं घर्मांशुर्व्रज, 111
गन्तव्यं यदि नाम, 24
465 गमनमलसं शून्या
गम्भीरनाभिह्रदसंनिवेशैः, 97
गम्भीरस्य महाशयस्य, x, 64
गम्भीरस्यापि सतः, 57
120 गम्भीराम्भोधराणां
गम्भीरोन्नर्जितेन 56
गर्भक्लान्तिभरालसां, 115
68 गर्भग्रन्थिषु वीरुधां
गर्वायन्ते पलालं, 78
गर्वायसे विकचकोरक, 94
गाङ्गमम्बु शुभ(सित)म॰, 115
गाढग्रन्थि प्रफुल्ल, 60
292 गाढावधःकृतबलि
122 गायति हि नीलकण्ठो
गीतोर्वैणवमन्द्रनादमधुराः, 66
गुञ्जे महीमत्र विधाय, 100
गुणमयो ऽपि सदोष, 112
255 गुरुणा स्तनभारेण, xiv
166 गुरुतां जघनस्तनयोः
192 गोत्रे साक्षादजनि
गोपीजनालिङ्गितमध्यभागं, 53
गौरीविभज्यमानार्धं, 40
ग्रीष्मोष्मशोषशुष्यत्, 56

162 घनावृष्टस्तस्या यदि
घनोद्यानच्छायामिव, 103
घातयति महापुरुषान्, 55
घोणाघोराभिघातो, 50
घ्रात्वा श्रोणीमजाया, 57

चक्रिता च मृताचार्ये, 47
चक्षुः कदर्थयितुं, 19
88 चञ्चच्चञ्चुगणोदरैः
267 चञ्चच्चोलाञ्चलानि
चञ्चत्पक्षाभिघातं, 52
चञ्चत्पादनखाग्र, 105
28 चटच्चटिति चर्मणि
चण्डीकान्तो भगाली च, 91
चन्दनं चन्द्रिकाचक्रं, 89
277 चन्द्रं चन्दनकर्दमेन
चन्द्रग्रहणेन विना, 68
चन्द्रालोकय पश्य, 78
196 चन्द्री जडः कदलकाण्ड
चर्चाभिश्चारणानां, 74
चलतु तरला धृष्टा, *see* व॰
चिताचक्रं चन्द्रः, 84
चिन्ताय त्वयि चिन्तिते, x, 57
चित्रैर्यस्य पतत्रिभिर्, 112
309 चिरारूढप्रेमप्रणय
चुम्बन्नाननमालुठन्, 108
चूडापीड निबद्धवासुकि, 60
392 चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि
173 चेतोभुवो रचितविभ्रम
चेतोहराः युवतयः, 106
261 चो(चे)लाञ्चलेन चल
66 च्युतसुमनसः कुन्दाः

छन्नोपान्ता निकुञ्जैः, 78
छायाशीतलिताः, 100
छिन्नार्धोरुकमेखलं, 79

जगत्यां ग्रथिता गाथा, 87
170 जनः पुरैर्याज्
जनयति जननाथ, 107
जनस्थाने भ्रान्तं, 111
जनानन्दश्चन्द्र, 72
59 जम्बूनां कुसुमोदरेषु
जयति तव कूणितेचणं, 110
जयति स मदलेखोच्छृङ्खला, 30
299 जयति समरतान्त
326 जयन्ति कान्तास्तन
जयन्ति जितमत्सराः, 29
जये धरित्र्याः, 99
जलार्द्रां चर्चा वा, 50
102 जलार्द्राः संव्यानं
जवनिकावलिकान्तिकदातता, 113
जातस्य नाम न विनङ्क्ष्यति, 29
जातिं यथानुसरसि त्वमिह, 64
386 जाते केलिकली कृते
जाते जगति वाल्मीकौ, 32, 33
जानकीहरणं कर्तुं, 87
जानुदघ्नकमुपेत्य वारि तद्, 44
जाने विक्रमवर्धन, 121
जायन्ते बहवो ऽत्र, 110
25 जीयासुः शकुलाकृतेर्
जीवतो ऽपि निहतस्य, 98
107 जृम्भाजर्जरडिम्ब
33 जृम्भाविजिह्मितदृशः
ज्योतिश्चक्राचदण्डः, 42
ज्योत्स्नां श्यामलिमान, *see* श्यामां

तं वन्दे पद्मसद्मानं, 87
तटमुपगतं पश्य, 38
तटी विन्ध्यस्याद्रेरभजत, 21
तडित्तेजःपुञ्जैर्, 20
402 तत्तद्वदत्यपि यथावसरं
तत्तद्विक्रमदोहदेन, 102
तत्तावदेव शशिनः, 66
359 तथाभूद्स्माकं
350 तदेवाजिह्माचं
तद्गर्भभूणतरुणीर्, 20
205 तद्वक्त्रं यदि मुद्रिता
353 तद्वक्त्राभिमुखं मुखं
218 तद्व्रीडाभरभुग्नमास्य
186 तन्वङ्गीनां स्तनौ दृष्ट्वा, xiv
184 तन्वङ्ग्याः स्तनयुग्मेन
तन्व्याः समुत्तुङ्गकुचाग्र, 54
तन्व्या मनोज्ञस्वर, 35
208 तपस्यतीव चन्द्रो ऽयं
तमोभिर्दिक्कोणैर्, 20
215 तरत्तारं तावत्प्रथम
तरन्तीवाङ्गानि, xi, 84
164 तरलनयना तन्वङ्गी
तरलयसि दृशं किमुत्सुकां, 57
345 तल्पे चम्पककल्पिते
तव कितव किमाभिर्, 79
209 तव तन्वि स्तनावेतौ
तवैतद्वाचि माधुर्यं, 64
491 तस्मिन् पञ्चशरे स्मरे
तस्या नाम मया कथं, 37
तस्यां निजभुजोद्योग, 21
302 तस्यापाङ्गविलोकितस्य
206 तस्या मुखस्यायत
289 तस्यास्तापभुवं नृशंस
567 तस्यास्तुङ्गमिव, *see* अस्यास्तु°
ताजकसप्तसमुद्र, 100
93 तापं स्वम्बेरमस्य
413 तापस्तत्त्वणमाहितासु
तापात्पिण्डितविग्रहे, 30
276 तापो ऽम्भःप्रसृतम्पचः
तारतारतरैरेतैर्, 33

तारताम्रसुवर्णानां, 99
247 तावज्जरामरणबन्धु
तावत्कविविहंगानां, 42
तावद्वाचः प्रमुक्ता, 78
तिर्यक्तीक्ष्णविषाण, 78
तीव्रार्कद्युतिदह्यमान, 36
52 तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्र
207 तुलितस्त्वन्मुखेनायं
तुल्यैवेश्वरसेवा, 103
ते गोवर्धनकन्दराः, 51
486 ते जङ्घे जघनं च तत्, x
तेजो दर्शयसि त्वमीदृशमपि, 64
तेजोराशौ भुवनजलधेः, 111
501 तेषां गोपवधूविलास
तेषां त्व निधिरागसां, 38
ते सन्ति हन्त बहवो भुवि, 64
तैस्तैरप्युपयाचितैर्, 30
तैस्तैर्गुणैः किल कलास्वपि, 41
तोयं निर्मथितं घृताय, 22
99 तोयोत्तीर्णाः श्रयति कवरीः
तौ शूद्रककथाकारौ, 87
464 त्यजसि न शयनीयं
त्रयो ऽमयस्त्रयो वेदास्, 89
त्रैलोक्यमुदारविष्णोस्, xi, 102
त्वं शीतलो नव्यजनानुरागी, 110
त्वङ्गत्तुङ्गमृदङ्गदि°, 109
त्वद्वैरिकरीन्द्र, 115
त्वत्सैन्यग्लपितस्य, 102
281 त्वदर्थिनी चन्दनभस्म
168 त्वद्गण्डस्थलपाण्डु°
291 त्वां चिन्तापरिकल्पितं, xiv

थूथूकृत्य वमन्निर्, 107

दंष्ट्रापिष्टेषु सद्यः, 98
43 दंष्ट्रासंकटवक्त्रकन्दर
481 दग्धप्ररूढमदनद्रुम
457 दग्धव्येयं नवकमलिनी
213 दत्त्वा वामकरं नितम्ब
दन्ताग्रग्रहणं करोति, 66
334 दंपत्योर्निशि जल्पितं
दयालुर्नौ बाले, 78
432 दरदलितहरिद्रा
343 दरम्लानं वासो
13 दरोन्मुक्तारक्तस्फुरद्
दर्पं कविभुजंगानां, 87
468 दलति हृदयं गाढोद्वेगं
दशकाश्मकभूपालौ, 113
दशाननचिरप्रखरप्रखण्डितः, 91
447 दहति विरहे ऽङ्गानि
323 दाक्षिण्यादभिमानतो
दातुर्वारिधरस्य, 90
11 दात्यूहध्वनिभाञ्जि, xi
दामोदरकराघात, 58
दारिद्र्यानलसंतापः, 54
दाहच्छेदनिकषैर्, 55
दाहो ऽम्भः प्रसृतंपचः, *see* तापो°
दिक्कालात्मसमैव, 38
दिक्षु भूमौ तथा व्योम्नि, 108
दिक् सरागमुख, 20
दिग्भागेषु हिमावृति, 97
दिग्वधूवदनचुम्बि, 104
दिग्वासा यदि तत्किमस्य, 78
दिङ्मातङ्गघटाविभक्त, 54
दिङ्मुखोत्थशरपाण्डुर, 44
दिवापि जलदोदयाद्, 31
453 दिशतु सखि सुखं ते
दिशां हाराकाशः शमित, 24
404 दीर्घोच्छ्वासविकम्पित
दुःखदशां प्रविशन्त्यास्, 57
दुःखानि संदिशन्त्या, 56

84 दुःश्लिष्टदुर्लेख्यपलाश
दुरर्थैर्यत्काच, 101
दुर्गारण्यदरीषु भूरुह, 79
दुर्जनक्रूताशतप्तं, 99
518 दुर्दिननिशीथपवने
दुर्वारकेलिकलडिम्भ, 114
390 दुष्टा मुष्टिभिराहता
दूरं दृष्टिपथात्तिरोभव, 114
दूराज्जातविकल्पयोरभिमुखं, 111
दूरादपि सतां चित्ते, 87
354 दूरादुत्सकमागते
दूरादेव कृताञ्जलिर्न, 57
98 दूरीभूतशरारि
दूरोत्पुच्छः सलय, 67
169 दूर्वाश्यामो जयति
157 दृशा दग्धं मनसिजं
दृशा सपदि मीलितं, xi, 111
दृशोः सीमावादः, 87
60 दृश्यन्ते मधुमत्तकोकिल
दृष्टं दुर्जनचेष्टितं, 106
200 दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः
149 दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य
217 दृष्टा दृष्टिमधो दधाति
500 दृष्टिं हे प्रतिवेशिनि
412 दृष्टे लोचनवन्मनाग्
दृष्टौ संगरसाक्षिभिर्, 84
देवः सर्वविवेचनैक, 102
देव त्वद्भुजयोर्बलं, 38
देव त्वं मलयाचलो, 38
देवस्त्वामेकजङ्घा, 78
20 देवि त्वं कुपिता त्वमेव, 103
देवीं वाचमुपासते, 72
देवी सूनुमसूत, 78
414 देवेन प्रथमं जितो ऽसि, 107
देवे निर्भरसाहसैक, 102
देवो जानाति सर्वं, 37
47 देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूपः
देशैरन्तरिता सवैश्च, 50
394 दैवादयं यदि जनो
दैवाद्यद्यपि तुच्छो, 62
दोर्दण्डाञ्चितचन्द्रशेखर, 60
288 दोलालोलाः श्वसन
दौर्भाग्यं वचसां तनोर्, 41
17 द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटल
340 द्रवनखपदभङ्गं
द्वारं खड्गिभिरावृतं, 78
द्वारं गृहस्य पिहितं, x, 55
द्वारागतं काप्यवगम्य, 84
द्विनमुचुकुन्दमुकुल, 32
द्विसंधाने निपुणतां, 87
58 द्विस्त्रिः कोकिलया रुतं
द्वीन्द्रं भाति जगत्, 38

धत्ते पङ्कजिनीदले°, 87
140 धनुर्माला मौर्वी
298 धन्यासि यत्कथयसि
धर्मस्योत्सववैजयन्ति, 97
धात्री धातुं वहति, 59
114 धारानिपातरवबोधित
धारोत्सिक्तस्तिमित, 104
धावति चेतो न तनुर्, 23
धावति तरुमारोहति, 78
धावन्तः प्रतिवासरं, 46
89 धास्त्यद्य सितातपत्त्र
246 धिक्तस्य मूढमनसः, xiv
धिग्धिक्तान् कृमिनिर्विशेष, 101
धिग्धिक्तान् समयान्, 101
378 धिग्धिक्त्वामयि केन
धीरा धरित्रि भव, 20
धुनानः कावेरीपरिसर, 18

284 धूमेनेव हते दृशौ
धूर्तकाममभिवीक्ष्य नीरतो, 44
धूलिधूसरतनुद्युतिक्रमा, 45
127 धूलीभिः केतकीनां
धृतधनुषि बाहुशालिनि, 58
ध्रुवमुदधितटीषु, 84
ध्वनिनातिगभीरेण, 87
512 ध्वस्तं केन विलेपनं

45 नखक्रकचदारणस्फुटित
336 नखक्षतं यन्नवचन्द्र
नखदलितहरिद्रा, *see* दर॰
310 नखदशननिपात
339 नखपदवलिनाभी
न तावद्बिम्बोष्ठः स्फुरति, 73
नदीनां मेकलसुता, 87
171 न नीलाब्जं चक्षुः
नन्दिन् खञ्जनमञ्जनाद्, 78
न पाणिप्रच्छाद्यं, 35
226 नपुंसकमिति ज्ञात्वा
न पुष्कली ते स्वर्लोके, 40
नभसि निरवलम्बे चातक, ix, 19
401 न मन्दो वक्त्रेन्दुः
नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बि, 55
3 नम्राः पादनखेषु यस्य
न लोपो वर्णानां, 110
न वक्ति प्रेमार्द्रं, 31
319 न वत विधृतः काञ्ची
नवनखपद, *see* द्रव॰
301 नवनवरहोलीला
133 नवे धारासारे
नवोक्तिर्जातिरग्राम्या, 57
418 नाकानोकहसंभवैः
नागवल्लिरधिरोहतु, 84
469 नादत्से हरिताङ्कुरान्
नाधन्यानां निवासं, 56
305 नाधन्यान्विपरीत
नाधन्यैः क्षणदाविराम, 78
1 नानाकवीन्द्रवचनानि
नानाश्लेषरसाद्या, 45
नायातो यदि तादृशं, 121
नारीनितम्बफलके, 70
नार्याः सारतिशून्यता, 108
438 नावस्था वपुषो ममेयम
नाश्चर्यमेतदधुना, 41
निःशङ्कशंकरकर, 55
निःससार करघात, 60
निःसृत्याहवसागराद्, 103
निःस्नेहो याति निर्वाणं, 46
429 निकामं क्षामाङ्गी
निखिलैर्निरस्तमङ्गैर्, 61
153 निजनयनप्रतिबिम्बैर्
नितम्बगुर्वी बङ्गशः, 84
176 नितम्बश्री कं न स्वगत
नित्यं निस्तृणपक्षवे, 79
निदाघे संसारे, 54
निद्रानन्दकरीर्नितान्त, 115
430 निद्रे भद्रमवस्थितासि
निरन्नस्थालीकं क्षुदुप॰, 106
निरवद्यानि पद्यानि, 62
निरवधिरकूपारः, 79
निरानन्दः कौन्दे मधुनि, 38
निरीक्ष्य विद्युन्नयनैः पयोदो, 52
निर्भीतिभ्रान्तभोगिन्य, 78
निविश्य बुध्ने चरणौ स्मितानना, 92
निश्चेतुं मकरन्दबिन्दु, 101
निष्क्रान्दामरविन्दिनी, 20
नीताः पुण्याभिगेहे, 78
नीलोत्पलदलश्यामां, xi, 107
नीलोत्पलवने रेजुः, 58

237 नूनमाज्ञाकरस्तस्याः, xiv, 56
नूनं बादल छाइ खेह, 114
नूनं दुग्धाब्धिमन्थो, 87
नृत्यद्बर्हिणि दर्दुरारवपुषि, 56
नेतुं वाञ्छति नीड, 21
नेतुं नौभिरिमा न यान्ति, 37
477 नेत्रेन्दीवरिणी मुखाम्बु
नैवाकृतिः फलति नैव, 29
35 नैवैके वयमेव
नैषा वेगं मृदुतरतनुः, 112
279 नो शक्या गदितुं स्मरानल
नौकानिर्गमकेलिपात, 50

पक्षाभ्यां सहितौ प्रसार्य, 114
पक्षावुत्क्षिप्य क्षितौ, 105
446 पक्ष्माग्रग्रथिताश्रु
376 पक्ष्मान्तस्खलिताः कपोल
पक्ष्मालीपिङ्गलिम्नः, 60
पङ्कज जलेषु वासः, 97
पङ्कानुपङ्कं पथि विस्मरन्तः, 21
312 पततु तवोरसि सततं, xiv
523 पतिर्दुर्वंशो ऽयं विधु
पत्नी पार्श्वे कलानां, 78
पद्मामूरुयुगं विभज्य, 39
पद्मिनीसरसिजाननादृगा, 45
पयसि सरसः स्वच्छे, 78
पयोधराकारधरो, 32
परभृतशिशो मौनं तावद्, 18, 19
परार्थे यः पीडां, 103
परावृत्ता हंसाः, 78
परिचुम्बनाय घटते, 114
232 परिच्छेदव्यक्तिर्भवति
233 परिच्छेदातीतः सकल
422 प्ररिम्लानं पीनस्तन
405 परीरम्भारम्भः स्पृशति
पर्यङ्काङ्कतलं गते, 84
पर्यङ्को राजलक्ष्म्या, 39
पर्यस्तो दिवसस्तटी, 79
पर्याप्तस्तनभारपीडित, 87
पश्चादङ्घ्रिं प्रसार्य, 56, 105
331 पश्यसि नखसंभूतां
पाकक्षामतिलाः समुत्सुक, 78
199 पाणौ पद्मधिया, 52
पाणौ ब्रह्मकपालं, 79
364 पाणौ शोणतले, 52
पातयति महापुरुषान्, *see* घात°
पात्रं न तापयति नैव, 54
पाथोनाथ जगत्यहंकृतिभृतो, 64
15 पादाम्भोजसमीपसंनिपतित
पादावष्टम्भनम्र, 55
503 पान्थ स्थिरगतिं विहाय
515 पान्थे सद्मसरोऽन्तशाड्वल°
11 पायाद्वः समयः स मारजयिनो
पार्थस्य मनसि स्थानं, 87
पित्रापि त्रायते या न, 113
पीडितैककुचमेकिकाच्युतं, 45
113 पीताम्भःस्तिमिता
328 पीनतुङ्गकठिनस्तन, xiv
पुंसः स्त्रियां स्त्रियाः पुंसि, 116
पुण्याग्नौ पूर्णवाञ्छः, 55
294 पुनरुक्तावधि वासर
पुरस्तन्व्या गोत्रस्खलन°, 121
पुरा प्रालेयशैलो ऽयं, 74
पुराभूदस्माकं, *see* तथा°
पुष्पधामपरिधापनामिषान्, 45
पुष्यो ऽथ हस्तः श्रवणः, 100
पूरापायप्रकट, 121
420 पूर्णं कपोलतलमश्रु
पूर्णो यः कलशो, 51
पूर्वः कृतात्मनामसि, 78

पृथुरसि गुणैः कीर्त्या, 109
पृथ्व्यां स्थूलतरा दंष्ट्रा, 98
पौरस्त्यैर्दाक्षिणात्यैः, 19
280 प्रकटयति चणभङ्गं
प्रकाश्य लोकान् भगवान्, 52
प्रचण्डवातोपरमेण निश्चलं, 35
प्रणयकुपितां दृष्ट्वा, 104
517 प्रणयविषदां वक्त्रे, 23
256 प्रणालीदीर्घस्य
प्रतिजागृहि दुस्त्यजं, 19
प्रत्यग्रगोमयैर्लिप्त, 50
प्रत्यग्रभास्करकरारुण, 35
प्रत्यङ्गं प्रतिकर्म, 84
प्रत्यासन्नविदूरवर्ति, 110
19 प्रत्युन्नाढरयस्थिराकृति
344 प्रत्यूषे गुरुसंनिधौ
10 प्रत्येकानेकजातिप्रतिवपुरमिता
प्रथमसमनुतरन्ती, ix, 35
प्रथममरुणच्छायस्, 84
330 प्रदोषे दम्पत्योर्निज
प्रद्युम्नाम्नापरस्येह, 87
347 प्रभाते पृच्छन्तीर्
प्रभाते संनद्धस्तनित, 18
335 प्रयच्छाहारं मे यदि, 121
प्रलयसहायकणवती, 75
प्रवीरहठभोग्यापि, 84
प्रशान्ते नूपुरारावे, *see* विश्रान्तिं
प्रसभमिवाङ्गदविह्वला, 113
प्रसरति तिमिरः सवितुर्, 116
268 प्रहरविरतौ मध्ये वाह्नः, xiv
478 प्रहर्ता क्वानङ्गः स च
449 [प्राक्] शेषेण स्फुरित
71 प्रागेव जैत्रमस्त्रं
प्राणेशमभिसरन्ती, 47
प्रातर्वारविलासिनी, 105
92 प्रान्तारक्तनिलोचन
प्रान्ते पङ्क्तिनि पल्लवस्य, 78
प्राप्यते गुणवतापि, 70
210 प्रायः स्तनतटीभूमिः
प्रायो नववधूः कान्त, 93
प्रालेयाम्भःशिशिर, 115
प्रियङ्गुश्यामाङ्गो य इह, 73
427 प्रियविरहमहोष्म
प्रियसखि न जगाम, 35
प्रियसखि विपद्दण्डप्रान्त, 108
प्रियस्य रूढप्रणयस्य, 55
प्रियायां स्वैरायामति, 31
433 प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं
383 प्रिये मौनं मुञ्च
प्रीतिं न प्रकटीकरोति, 57
प्रेङ्खत्कुन्तलभार, 87
प्रेङ्खद्भासुरकेशरौघ, 103
409 प्रेयान् सो ऽयमपाकृतः
प्रेर्यन्ते ऽमी परमररयो, 113
प्रौढच्छेदानुरूपो, 76
295 प्रौढप्रेमरसान्नितम्ब

106 फलभरपरिणाम
फलमलघु किं, 111
फेनः क्षीराम्बुराशेः, 84

वणिगधिपते किंचिद्, 51
बभूव गाढसंतापा, 58
बाणः प्राणिति केशटः, 102
बाणेन हृदि लग्नेन, 87
बाला तन्वी कृशतनुरिति, 104
366 बाले नाथ विमुञ्च
बाले नैते पयोदाः, *see* वत्से°
434 बाष्पश्चक्षुषि नाञ्जनं
बिन्दुद्वन्द्वतरङ्गिता, 101

520 बिम्बाधरार्द्रनखक्षतानि
बिम्बोष्ठाय नमस्करोति, 53
विलेभ्यो निष्क्रान्तं प्रति, 114
219 विसकवलनलीला
48 बीजं ब्रह्मैव देवो
बीजैरङ्कुरितं लताभिर्, 102
बुभुक्षितैर्व्याकरणं न भुज्यते, 70
ब्रूमः किं नभसो निसर्गमहतः, 64

31 भक्तिप्रह्वविलोकन
भजेम भवदन्तिकं, x, 61
भद्रं ते सदृशं, 78
39 भभ्रमिति किं मही
भवजलधिजलावलम्ब, 60
370 भवतु विदितं कृत्यालापैर्
257 भवनभुवि सृजन्त
भागीरथीहारलता, 87
317 भावोन्नाढमुपोढकम्प
भासनाटकचक्रे ऽपि, 87
भासो रामिलसोमिलौ, 91
भीमश्याम प्रतनुवदन, 64
90 भुवां घर्मारम्भे, 60
भूगोलप्रतिबिम्बस्य, 87
भूपालाः शशिभास्करा, 68, 107
भूरिभारभराक्रान्तो, 65
भूर्भूपालचमूपदेषु, 114
भृङ्गी कस्तव चर्चिके, 110
भृङ्गैर्माविकसंनिभैः, 102
भेकैः कोटरशायिभिर्, x, 39
भोक्तुं भक्त्या न भुङ्क्ते, 112
भो भो दिक्पतयः प्रयात, 78
30 भ्रमति गिरिराट् पृष्ठे
480 भ्रश्यद्विवर्चितमसंफलद्
भ्रातश्चन्द्र किं ब्रवीमि, 64
भ्राम्यच्चीत्कारचक्र, 56
भ्राम्यच्चासुरमन्दराद्रि, 79
भ्राम्यद्विश्वंभराणि, 84
142 भ्रुवोः काचिल्लीला
358 भ्रूभङ्गो गुणितश्चिरं
408 भ्रूभेदे रचिते ऽपि
भ्रूभेदैः कतिचिद्गिरा, 21

मज्जन्मातङ्गकुम्भ, 39
मज्जन्मापि हि निष्फलं, 68
मञ्चे रोमाञ्चिताङ्गी, 107
मण्डितं कतिपयैश्च भानवैर्, 45
मत्तानां कुसुमरसेन षट्पदानां, 34
मत्तेभकुम्भदलनाकुल, 41
245 मत्तेभकुम्भपरिणाहिनि
मदनविजयपात्रा मङ्गलं, 32
मदोष्मप्रागल्भ्याद्, 66
मधुरशिशिरामोदं, 95
482 मधूद्गारस्मेरभ्रमर
मध्येविन्ध्यवनं सलील, 50
मध्येवेश्म समुन्नता, 68
431 मध्येसद्म समुन्नता, xiv
150 मध्येहेमयुगं कपित्थयुगलं
172 मनसिजविजयास्त्रं
मनोगतां मन्मथबाणबाधाम्, 53
300 मनोजन्मप्रौढ
423 मनो रागस्तीव्रं
मन्थानोल्लोललीला, 63
63 मन्दं दक्षिणमाह्वयन्ति
497 मन्दादरः कुसुमपङ्क्तिषु
22 मन्द्रक्वाणितवेणुरह्नि
मन्ये हिमांशुः प्रान्ते ऽपि, 87
221 मन्ये हीनं स्तनजघनयोर्
369 मया तावन्नोचस्खलित°, 59
34 मयाप्यिष्टो धूर्तः
मयि जीवति बीजाढ्ये, 65

मर्मणि स्पृशति भाषते, 41
मर्यादाभङ्गभीतेर्, 116
525 मलयजरसविलिप्त, 55
56 मलयमहीधरपवनः
मसृणमसृणं प्रेयः, 110
महानीलश्यामं, 115
महिषधूसरितः सरितस्तटः, 36
माकन्देषु न यद्यपि प्रतिदिनं, 64
मा गमन्मदविमूढ, 70
मा गर्वमुद्वह कपोलतले, 43
511 मातर्गेहिनि यद्ययं
मातर्धर्मपरे, xi, 110
मातर्नो सन्ति तस्मिन्, 106
मातर्ब्रूहि किमेतद्, 79
मातर्लक्ष्मि भजस्व, 97
मातुः खेदमयं ततान, x, 39
मात्सर्यतीव्रतिमिरा, 30
माद्यद्दिग्गजदानदिग्ध, 107
388 मानव्याधिनिपीडित
348 मानोन्नतेत्यसहनेति
मान्धाता स महीपति, 65
मा मुञ्च पञ्चशर पञ्चशरं, 53
452 मा मुञ्चामिमुचः करान्
मायुराजसमो जज्ञे, 87
374 मा रोदीः करपल्लव
373 मा रोदीः सखि नश्यदन्ध
519 मार्गे पङ्क्तिनि तोयदान्ध
मार्ध्वं मृणालवलयानि, 53
माषीणां मुषि, 114
मा स्म सन्तु हि चत्वारः, 88
मा स्म सन्धिं विजानन्तु, 97
मित्रां मन्वय मङ्कु, 32
मिथ्याकण्डूतिसाचीकृत, 84
मिथ्या देव भुजेन ते, 39
मिश्रीभूतां तव तनुलतां, 59
मुक्ताभानि पयांसि, 112
460 मुत्कानङ्गः कुसुमविशिखान्
मुखं विकसितस्मितं, 88
मुखमात्रेण काव्यस्य, 58
मुखांशवन्तमास्थाय, 36
मुखानि चारूणि, 52
मुखेन्दुः प्रभ्रश्यन्न, 19
80 मुग्धाताम्रैर्नवकिसलयैः
363 मुग्धासि नायमपराध्यति
मुग्धे किं शुकपञ्जरेण, 84
311 मुग्धे तवास्मि दयिता
मुञ्चत गुणाभिमानं, 96
307 मुकुब्रीडावत्याः
मूर्ध्नां जाम्बवतोऽभिवाद्य, 21
मृग विसृज विषादं, 79
293 मृगशिशुदृशस्तस्यास्
मृगेन्द्रस्येव चन्द्रस्य, 21
मृत्पिण्डेन भुवैव किं, 101
मृत्युः शरीरगोप्तारं, x, 59
97 मृद्वूयिष्ठतया गुरूण्य
128 मेघश्यामदिशि प्रवृत्त
मेरुर्दण्डो यदि च पटलं, 55
160 मैकं तमःस्तवकमूर्ध्व
मोक्तुं स्तनांशुकानि, 84
मौलौ धारय पुण्डरीकं, 39
मौलौ वेगादुदञ्चत्यपि, 55

यः कृप्तं कुरुते मुख, 64
508 यः कौमारहरः स एव
यः पीयूषसहोदरैः, 64
यः संतापमपाकरोति, 64
यत्काण्डं गगनद्रुमस्य, 37
425 यत्ताडीदलपाकपाण्डु
यत्त्रैलोक्यमनोरथस्य, 31
यत्त्वन्नेत्रसमानकान्ति, 75

258 यत्पश्यन्ति क्षणित्यपाङ्ग
यत्पार्श्वास्फालवेगाज्, 47
318 यत्पीनस्तनभारलालस
यत्रानेहसि यस्य, 102
222 यत्रैतन्मृगनाभिपत्त्रतिलकं
यत्रैना लहरी चलाचल, 33
यत्सद्गुणो ऽपि सरलो ऽपि, 64
यत्संभाषणलालसे, xi, 88
यथा ताराचक्रं चरति, xi, 74
यथा यथास्याः कुचयोः, 56
यथार्थता कथं नाम्नि, 88
यदन्योन्यप्रेमप्रवण, 50
163 यदपि विबुधैः सिन्धोरन्तः, 64
यदप्यहं शशिमुखी, 67
यदमरशतैः, *see* यदपि विबुधैः
यदस्त्रव्यापाराद्, 72
360 यदा त्वं चन्द्रो ऽभूर्, 18
यदाभूदस्माकं, *see* तथा°
यदालोकं कुर्वन्, ix
यदि नाम दैवयोगात्, 41
यदि भवति वचश्च्युतं, 66
351 यदि विनिहिता शून्या
487 यदि शशिधरस्त्वद्वक्त्रेण
252 यदि सरोजमिदं क्व
यदेतच्चन्द्रान्तर्जल, x, 65, 119
375 यदेतन्नेत्राम्भः
357 यद्गम्यं गुरुगौरवस्य
174 यद्गीयते जगति शस्त्रहता
428 यद्दीर्बल्यं वपुषि
यद्भीमतातिवेगेन, 46
यद्रुद्रार्धजटं, 84
यद्यपि बहुगुणगम्यं, 66
यद्यप्यहं शशिमुखी, 67
332 यद्राचौ रहसि व्यपेत
यद्रोहिणीयोगफलं तदेव, 100
यद्वत्तास्यभितो वृथा, 64
यद्वीचिभिः स्पृशसि, 21, 114
यन्नादृतस्त्वमलिना, 94
183 यन्नामापि सुखाकरोति
यन्निस्त्रिंशहतोन्नतिर्, 72
यशःपुञ्जं देव, 107
यस्त्रैलोक्यजितः स्मरस्य, 84
32 यस्मिन्नुद्धरति श्रुतीः
यस्य जना न वदन्ति, 99
यस्याः प्रसादपरमान्न, 53
यस्याधो गगनं रसातल, 40
50 यस्याधोधस्तथोपर्युपरि
यस्यानुद्धुरगन्धवाह, 101
यस्याहवे हयचमू, 84
यस्योद्योगे बलानां, 55
याः पश्यन्ति प्रियं स्वप्ने, 47
141 याच्यो न कश्चन गुरुः
यातस्यास्तमनन्तरं, 102
188 यातो लोचनगोचरं यदि
231 यान्त्या मुहुर्वलित, xiv
या बिम्बौष्ठरुचिर्न, 112
यायावरकुलश्रेणेः, 88
यावद्दुःस्थकुटुम्बिनी, 79
389 यावन्नो सखि गोचरं
यास्यामीति समुद्यतस्य, 94
युक्तेन चूर्णेन करोति रागं, 98
ये कल्लोलैश्चिरमनुगता, 22
ये कारुण्यपरिग्रहाद्, 117
ये गोवर्धनमूल, 113
ये दीनेषु दयालवः, 111
282 ये निर्दहन्ति दशन, 41
ये पूर्वं परिपालिताः, 106
येषां वल्लभया समं, 65
ये संतोषसुखप्रबुद्ध, x, 64
यैर्दृष्टा सा न वा, *see* सा दृष्टा

यो धरित्रीभरश्रान्तः, 88
154 यौवनशिल्पिमुकल्पित
146 यौवननगरारम्भे

रक्तस्त्वं नवपल्लवैर्, ix, 34, 76
रक्तस्रोतोवहायास, 51
103 रजनिविरमयामेष्व
रत्नानां न किमालयो, 64
रथ्यान्तश्चरतस्तथा, 101
रन्ध्रे संन्यस्तदृष्टिः, 79
198 रम्भोरु चिप लोचनार्ध
रविर्मनागदर्शितवासरः सरः, 36
265 रसवदमृतं कः संदेहो
325 राजन्ति कान्तनखर
राजा त्वं वयमप्युपासित, 101
राजानः शशिभास्कर, see भूपालाः
राजेति चणदाकरं, 47
राधायामनुबद्ध, 21
रामः सैन्यसमन्वितः, 39
रामे रुद्रशरासनं, 84
राहौ यथा कितवस्तामस्था, 100
रुजासु नाथः परमं हि, 106
रूपं वपुर्न च विलोचनहारि, 64
रूपं विरौति परिकुप्यति, 112
रे लाङ्गलिक निषण्णः क्राडे, 19
251 रोमाञ्चैरिव कीलिता
156 रोमावली कनकचम्पक

लक्षीकृतस्य हरिणस्य, 32
212 लक्ष्मी वचसि कौस्तुभ
लक्ष्मीकौस्तुभचन्द्रमःप्रभृतिभिः, 97
लक्ष्मीक्रीडातडागो, 33
लक्ष्मीवशीकरणचूर्ण, 21
लक्ष्मीसद्मसरोज, 101
44 लक्ष्म्याः केशप्रसवरजसां
लघुनि तृणकुटीरे, x, 60
लभ्यन्ते यदि वाञ्छितानि, 39
लवणाम्बुधेरम्भः, 58
लाक्षालक्ष्मललाट, ix, 23
202 लावण्यद्रविणव्ययो
लावण्यसिन्धुरपरैव, 105
271 लावण्येन पिधीयते
लिप्ता ललाटमेव, 50
लिम्पतीव तमो ऽङ्गानि, 105
476 लीनेव प्रतिबिम्बितेव
लीने श्रोभिकदेशे, 98
216 लीलाताण्डवितभ्रु, 109
488 लीलाताण्डवितभ्रुवः
लीलालोलकराङ्गुली, 115
148 लीलास्खलच्चरणचारु
लूने पद्म ततस्तुषयं, 39
लेखामनङ्गपुरतोरण, 102
लोकाः शुभं तिष्ठति तावद्, 99
लोचनैर्न कुमुदं स पीयते, 21
65 लोलैः कोकिलमण्डलैः

223 वक्त्राम्बुजं भुजमृणाल
वक्त्राम्भोजं सरस्वत्य, 58
275 वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्प
वक्त्रे या मृगनाभिपङ्क, 74
वक्त्रोत्था मेघराजस्य, 57
355 वचोवृत्तिर्मा भूद्
46 वत्स त्वावरकन्दरेषु, 21
417 वत्से भैते पयोदाः
वत्से माधवि तात, 113
वदत विदितजम्बुद्वीप, 97
वदनमिहितं ताम्बूलाशे, 112
वदनशशिनः स्पर्शे, 112
वनिताकरतामरस, 34, 43
137 वन्दे दिवमनङ्गमेव
29 वन्दे भुजभ्रमितमन्दर

278 वपुः शारङ्गाच्याखद्
वयं बाल्ये बालांस्, 107
18 वरदकारसरोज
वरमियमङ्कशयचतिर्, 58
वरं मृतो न तु क्षुद्रस्, 111
वराहानाचेष्टुं, 110
324 वलितमनसोरप्यन्योन्यं
वर्षासंभूतपीतिमानं, 39
349 वलतु तरला धृष्टा
वपुरिव मलयमरुतो, 31
वसुरहितेन क्रीडा, 68
522 वस्त्रप्रोतदुरन्तनूपुर
वह्निं विशाभसि निमज्ज, 64
78 वह्निर्मन्ये हिमजल
वाक्यं च द्विपदी, 112
वाचां . . . सरमण, 39
94 वाताः पान्थनखंपचाः
वाताकीर्णविशीर्ण, 59, 75
वातोद्धूतरजोनिल, 25
105 वानीरप्रसवैर्निकुञ्ज
वापी दलुरितोदरा, 109
75 वाप्यो दलुरितोदराः
466 वारं वारं तिरयति
वारं वारमनेकधा, 63
445 वारं वारमलीक एव
वारुणी दिशमपेतविहंगां, 45
वाल्मीकेः कतमो ऽसि, 39
वासः स्वर्णगृहेषु, 79
वाहव्यूहखुराग्र, 68
विकचकचकलाप, 57
397 विकिर नयने मन्द
विगर्जामुन्मुञ्च, 110
विगलन्ती दधे यावत्, 93
विजये कुशलस्त्र्यक्षो, 68
विज्ञप्तिरेषा मम जीवबन्धो, 107
504 विटपिनि शिशिरच्छाये
विदलितकुचपाणि, 77
विदितधवलिमासि, 51
विदितं ननु कन्दुक, 32
विद्ययैव मदो येषां, 106
130 विद्युद्दीधितिभेद
विद्राणे रुद्रवृन्दे, 56
विद्वानचरनष्ट, 116
144 विधत्ते सोल्लेखं कतरदिह
159 विधायापूर्वपूर्णेन्दु
विध्वस्ता मृगपक्षिणो, 79
134 विन्ध्याद्रिमहालिङ्गं
वियोगिनी चन्दनपङ्क, 58
विरम विफलायासाद्, 108
विरलविरलीभूतास्ताराः, 65
विलासमसृणोल्लसन्, 79, 107
विलासिनां भाग्यविजृम्भितेन, 53
273 विलिम्पत्येतस्मिन्मलय, 19, 88
विलोक्य संगमे रागं, 52
316 विश्रान्तिं नूपुरे याते
विश्रामं भज तालवृन्त, 114
290 विषं चन्द्रालोकः, 19
विषयपतिरलुब्धो, 114
विष्णुवक्षोगृहे, 85
23 विष्णोर्दानववाहिनी
विष्वग्विसारिततिमिरावरुद्ध, 114
विस्फाराः प्रथमं, 109
489 विस्फारायास्तरल
विहाय कमलालयाविल, 33
वीणया च निनदेन च, 85
वृषधन धनदप्रिय, 63
वेगज्वलद्विटपिपुञ्ज, 97
वेगादुत्सुकमागते, *see* दूरादु°
वेणी विडम्बयति, 34
वेपन्ते कपयो भृशं, 97

वैकुण्ठस्य करङ्क, 60
वैदग्ध्यभ्रमबद्ध, 60
495 व्यजनमरुतः श्वासश्रेणी
व्यतीताः प्रारम्भाः, 53
507 व्यपेतव्यापारं
189 व्यर्थं विलोक्य कुसुमेषु
व्यसनमचलं यथाचार्यो, 112
व्याप्याशाः शयितस्य, 21
व्यायस्यन्नपि कश्चिद्, 29
व्यावृत्त्या शिथिलीकरोति, 23
व्युतसुमनसः, *see* च्युत°
व्योमन्युल्लोलयरखे, 114
440 व्योमश्रीहृदयैकमौक्तिक
व्रजेम भवदन्तिकं, *see* भजेम
व्रीहिः स्तम्बकरिः प्रभूत, 79

शक्यार्चनः सुचिरं, 108
362 शठान्यस्याः काञ्चीमणि
शचौ मे सुहृदीव, 97
शफर संहर चंचलतां, 21
शब्दार्थयोः समो गुम्फः, 88
शम्भो सत्यमिदं पयोधि, 117
शम्भो स्वागतमास्यतां, 67
शय्यागारं व्रजन्त्या, 105
शशिनमसूत प्राची, 49
शश्वन्निसर्गमलिना, 95
शस्त्रैः शत्रुशिरोऽधि, 79
शाखानामुपरि स्थितिः, 21
शान्ते मन्मथसंगरे, 24
6 शास्ता समस्तभुवनं
187 शिखरिणि क्व नु नाम, 49
शिलापट्टोद्घृष्टा, 85
81 शिलोमुखैरद्य मनो
शिल्पं त्रीणि जगन्ति, 102
494 शीतांशुर्विषसोदरः
शीतार्त्तिप्रसरत्त्रयाकुल, 64
69 शीतार्त्तैरिव भग्नशैर
306 शीत्कारवन्ति दरमीलित
शीर्णे पुष्पफले दले, 54
शीलं शातयति श्रुतं, 43
शीलं शैलतटात्, 70
8 शीलाम्भःपरिषेकशीतल
51 शुकतुण्डच्छवि, xiii, 107
100 शुकपक्षहरितकोमल
शुद्धस्वभावान्यपि संहतानि, 52
शुभे को ऽयं वृद्धो, 64
शुभ्रत्वं यदिदं य एष, 64
शृङ्गं भृङ्गिन्विमुञ्च, 21
178 शृङ्गारद्रुममञ्जरी
शृङ्गारसूत्रधारः, 102
शेषं क्लेशयितुं, 102
शेषस्याहेर्व्रजति, 85
115 शैलश्रेणिरपेतदाव
शैलैर्बन्धयति स्म, 49
शौर्यं शत्रुकुलक्षयावधि, 60
शौर्यं शत्रुजयावधि, 60
शौर्योत्कर्षतृणीकृत, 115
490 श्यामां श्यामलिमान
श्यामाकतण्डुलविलेप, 75
35 श्यामोच्चन्द्रा स्वपिषि, 110
श्रमच्छिदर्थं छायां, 19
श्रमयति शरीर, *see* अलसयति
400 श्रवसि न कृतास्ते
श्रीकण्ठः चंशुरः स एष, 88
श्रीकान्त कृष्ण करुणामय, 97
श्रीमद्भिर्द्रविणाढ्य, 101
श्रीमान् पातालकुक्षिंभरि, 114
श्रीरामेति जनार्दनेति, 97
श्रीसंनिधानविलसद्, 46
5 श्रेयांसि वः स सुगतः

27 श्रेयो ऽस्याश्चिरमस्तु
79 श्रोणां चित्त: कुरबकगुण:
श्रोत्रेतराणि करणानि, 89
श्लाघ्यं महत्त्वमेकस्य, 64
श्लोको ऽयं हविषा, 23
142 श्वासाश्वाण्डविताजका:
150 श्वासोत्कम्पतरङ्गिणि
श्वासोन्मूलितमेरुर्, 1
संविष्टो ग्रामदेव्या:, 56, 68
संव्यानांशुकपल्लवेषु, 67
53 संसक्तं सिक्तमूलाद्
स कथं न स्पृहणीयो, 46
321 स कस्मान्मे प्रेयान् सखि
243 स खलु सुकृतभाजां
385 सखि कलित: स्खलितो
सखि स विजितो लीला, 93
407 सखि स सुभगो मन्द, 23
सखीभित्त्वा याचे, 21
सखे खेदं मा गा:, 41
सग्रैवेयकस्त्वमसि फणिना, 92
संकल्पे ऽङ्कुरितं, 39
83 संकुचिता इव पूर्वं
संकेतदाम्नि प्रथमं प्रियेण, 55
संगमविरहकल्पे, 49
संग्रामाङ्गणमागते दशमुखे, 74
177 सजन्मानौ तुल्याव°
स जयति गिरिकन्या, 69
add 140 स जयति मदलेखो°
138 स जयति संकल्पभवो
24 स जयत्यादिवराहो
सत्पथा ऋजव:, 41
सत्वं पातालकुक्षिंभरि, 37
42 सत्यासार्त्ति यशोदया, 116
सद्य: पाटितकेतकोदर, 85
86 सद्यस्नातो भ्रमति रजनी
सद्वंशज: साधुगुण: सुवृत्त:, 54
सद्वंशस्य प्रविततगुण, 64
सद्वृत्तस्य च वंशजस्य च, 65
स धूर्जटिजटाजूटो, 112
संतापो न खलु नरेण, 41
सन्ति स्थाने इवासंख्या, x, 57
संधानानि विसंधय:, 118
संध्याताण्डवितस्य खण्ड, 79
संध्यावधूं गृह्य करेण, 53
सन्मार्गे तावदास्ते, 49, 56
सपदि पङ्क्तिविहंगमनामभृत्, 36
स पार्श्वैरम्बरमापुपूरे, 53
सप्तद्वीपकुटुम्ब, 72
सप्ताम्भोधीन् पिबद्भिर्, 39
समजनि न तत्प्रेम, 112
117 समन्ततोविस्फुरदिन्द्रनील
समये पयोधराणां, *see* काले वारिधराणां
समा: षष्टिर्द्विघ्ना मनुज, 99
303 समाकृष्टं वास: कथमपि
समाजे सम्राजां, 39
समादधे काञ्चिमकुञ्चयं(यत्?) कचान्, 21
समालम्ब्यान्योन्यं, 39
38 संपूर्ण: पुनरभ्युदेति
संभोगभ्रष्टताटङ्क, 105
संमूर्च्छितं संप्रति संप्रहारै:, 99
स यस्य दशकन्धरं, 76
सरस्यामेतस्यामुदर, 37, 118
सरस्वतीपवित्राणां, 88
सरस्वतीव कार्णाटी, xi, 88
सरोरुहाक्षीणि निमीलयन्त्या, 52
सर्वाशारुधि दग्ध, 56
स व: पायादिन्दुर्, 85

473 सव्याधेः कृशता क्षतस्य
स सूक्ष्मणीप्रान्त, 53
सहर्षचरिता शश्वत्, 88
साक्षात्कृते ऽथ लवणांकति, 40
सा चन्द्रादपि चन्दनाद्, 85
263 सा दुग्धमुग्धमधुर
248 सा दृष्टा यैर्न वा दृष्टा, xiv
483 सा न चेन्मृगशावाक्षी
236 सा नेत्राञ्जनतां
सान्द्रज्योतिःपटलदलित, 65
229 सा बाला वयमप्रगल्भ
249 सा बालेति मृगेक्षणेति
साभिप्रायं प्रणयसरसं, 67
270 सामान्यवाचि पदमप्य
67 साम्यं संप्रति सेवते
सा यैर्दृष्टा न वा, see सा दृष्टा यैर्न
194 सा राम णीयकनिधे
286 सा सुन्दरी तव वियोग
228 सा सुन्दरीति तरुणीति
502 सिकतिलतलाः सान्द्र, 107
सिद्धार्थयष्टिषु यथोदय, 97
सिन्धोरिव कियज्जलं, 97
सुच्छायं फलभारनम्र, 107
391 सुतनु जहिहि मौनं, xiv
411 सुतनु नितम्बस्तव पृथु
सुधाबद्धग्रासैर्, see उपप्राकाराग्रं
सुधामूर्तेर्बन्धुर्, 85
सुप्तश्चुम्बिणगोविन्द, 88
95 सुभगसलिलावगाहाः
287 सुभग सुकृतप्रायो
सुरापीतो गोचस्खलन, 97
सूक्तीनां स्मरकेलीनां, 88
492 सूतिर्दुग्धसमुद्रतो
सूत्रधारकृतारम्भैर्, 57
सूर्यो धामवतां न किं, 39
सेयं त्वीप्सितदिदं, 103
सोढप्रौढहिमक्लमं, 19
सोत्कः परिभ्रमसि किं, 49
सोत्साहा नववारिभारगुरवो, 107
272 सोद्वेगा मृगलाञ्छने, 114
165 सो ऽनङ्गः कुसुमानि
सोमार्धायितनिष्पिधान, 72
158 सो ऽयमभ्युदितः पश्य
सौजन्याङ्कुरकन्द, 21
सौजन्याम्बुनिधे, 63
458 सौधाद्रुद्विजते त्यज
474 स्खलद्वीलाप्रायं
स्तनयुगमश्रुस्नातं, 58
स्तनावालोक्य, see तन्वङ्गीनां स्तनौ
स्तब्धस्तिष्ठसि पश्यद्, 101
126 स्तम्बेषु केतकीनां
स्तनावधे हि निमिषं, 101
स्त्रीणां मध्ये सलीलं, 91
485 स्थगितं नवाम्बुवाहैर्, x
स्थलीभूमिर्निर्धन, 50
स्थितमिति यथा शय्या, 76
स्थिता माध्वीकपाकस्यात्, 88
स्नाता तिष्ठति कुन्तलेश्वर, ix
स्नाता निष्पतयालु, 79
स्निग्धापाङ्गगलद्भुजः, 46
स्नेहं यत्त्वमिहावसक्य, 65
82 स्नेहं स्रवन्ति तरवः
स्नेहादंसतटे ऽवलम्ब्य, 110
स्नेहो हि वरमघटितो, see अकृतमेव
स्फटिकमरकतश्री, 79
स्फटिकालवालललक्ष्मी, 85
स्फुटकोकनदारुणा, 60
379 स्फुटतु हृदयं कामः
स्फुरल्लीलाभोगः, 65
स्मररसनदीपूर, 50, 70

506 स्मरविवशया किंचि
260 स्मरशरधिसकाशं
स्मर्तव्या वयमिन्दुसुन्दर, 24
443 स्मितज्योत्स्नादानाद्
180 स्मितज्योत्स्नाधौत
151 स्मितज्योत्स्नालिप्तं
स्वं विकीर्णमुदये सवितारं, 46
242 स्वच्छन्दं स्वगृहाङ्गणं
स्वच्छन्दं हरिणेन या, 49
499 स्वप्न प्रसीद भगवन्, 31
439 स्वप्ने ऽपि प्रियसंगम
स्वर्गस्य मार्गा बहवः, 99
स्वस्ति पाणिनिने तस्मै, 51, 88
स्वस्तिमानस्ति कैलासः, 88
72 स्वस्ति श्रीमलयाचल
स्वस्ति सुखेभ्यः संप्रति, 110
स्वस्थानादवनीभुजे, 97
स्वादयन्तु चिरं नाम, 102
स्वामिन्नम्बुजनाथ, 39
स्वामिन् प्रभो प्रिय गृहाण, 36
स्वामी सन् भुवनत्रयस्य, 99
स्वीकृत्य धर्मिमभ्युपेत्य, 65
स्वेच्छारण्ये लुठित्वा, 56
स्वेदस्ते कथमीदृशः, 97
283 स्वेदापूरविलुप्तकुङ्कुम
स्वेदाम्भःकणिकाचितेन, 58
स्वैरं सैरिभ यूथपैरिह, 95
स्वैरं कीकटदारकः, 79
हंस ज्योत्स्नाकुमुद, 39
337 हंहो कान्त रहोगतेन
हंहो बकोट यदि, 65
हंहो विधे विविधपण्डित, 41
हंहो सिंहकिशोरक, 109
185 हन्त नाम जगत्सर्वं
हरकण्ठग्रहानन्द, 57
314 हरति रतिविमर्दे
101 हरन्ति हृदयानि
हरिणा सह सख्य, x
हरिपादः स वः पायात्, 88
320 हर्षाश्रुदूषितविलोचनया
131 हर्षोल्लासितचारुचन्द्र
हसति हसति स्वामिन्यु°, 49
हा तात तातेति स वेदना, 99
हारश्रीसुहृदो, 21
हा राहौ निकटस्थे, 68
496 हारो जलार्द्रशयनं
227 हारो ऽयं हरिणाक्षीणां
हित्वा तन्मधुसद्म, 50
हुता शिखिनि गौणाढ्या, 88
हृताञ्जनश्यामरुचिस्तवैते, 30
हृदि लग्नेन बाणेन, 42
64 हृद्यास्निग्धैः परभृतरुतैर्
हेमाम्भोरुहपत्तने, 34
हेलानिर्जितकामरूप, 111
हे हेमन्त स्मरिष्यामि, 58
471 ह्रिया संसक्ताङ्गं तदनु

STEPHEN AUSTIN AND SONS, LTD., PRINTERS, HERTFORD.